

**अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
सत्ताइसौं वार्षिक प्रतिवेदन**

आर्थिक वर्ष २०७३/७४

**अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
काठमाडौं, नेपाल
२०७४**

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग

टंगाल, काठमाडौं

फोन नं. : ४-४३९४६२

४-४४०१५१

फ्याक्स : ४-४४०१२८

४-४४०१०४

इ-मेल :- akhtiyar@ntc.net.np

वेभसाईट :- www.ciaa.gov.np

पत्र संख्या:-

मिति :- २०७४/०८/२८

विषय :- सत्ताइसौं वार्षिक प्रतिवेदन ।

सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यू,
राष्ट्रपतिको कार्यालय,
शीतल निवास, महाराजगञ्ज,
काठमाडौं ।

नेपालको संविधानको धारा २९४ बमोजिम अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले आर्थिक वर्ष २०७३/७४ (२०७३ श्रावण १ गतेदेखि २०७४ आषाढ मसान्तसम्म) मा सम्पादन गरेका कामकारबाहीको वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गरेका छौं ।

भवदीय,

(दीप बस्न्यात)

प्रमुख आयुक्त

(डा.साबित्री थापा गुरुङ)
आयुक्त

(राजनारायण पाठक)
आयुक्त

(डा. गणेशराज जोशी)
आयुक्त

(नवीनकुमार घिमिरे)
आयुक्त

कार्यकारी सारांश

१. नेपालमा भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन प्रवर्द्धन गर्नका लागि नेपालको संविधानको भाग २१, धारा २३८ मा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको व्यवस्था गरिएको छ । संविधानको धारा २३९ ले सार्वजनिक पद धारण गरेको कुनै व्यक्तिले भ्रष्टाचार गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेको सम्बन्धमा आयोगले कानूनबमोजिम अनुसन्धान गरी अधिकार प्राप्त अदालतमा मुद्दा दायर गर्नसक्ने व्यवस्था गरेको छ । त्यस्तै, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८, भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ लगायतका ऐनकानूनले आयोगका काम, कर्तव्य, अधिकार र कार्यविधिका सम्बन्धमा व्यवस्था गरी आयोगलाई भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि प्रवर्द्धनात्मक, निरोधात्मक र दण्डात्मक कार्य गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेका छन् । संविधान र कानूनी परिधिभित्र रही भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी मुलुकमा सुशासन कायम गर्ने दायित्व पूरा गर्न आयोग अग्रसर रहेको छ ।
२. नेपाललाई भ्रष्टाचारमुक्त मुलुकको रूपमा स्थापित गर्ने दीर्घकालीन सोच, सार्वजनिक क्षेत्रमा रहेको भ्रष्टाचार नियन्त्रणबाट कानूनको शासन र सुशासनमा अभिवृद्धि गर्ने परिलक्ष्य र सार्वजनिक क्षेत्रमा हुने भ्रष्टाचारजन्य कार्यसम्बन्धी क्रियाकलापहरूमा उल्लेख्य कमी आएको अनुभूति गराउने उद्देश्यसहित आयोगले संस्थागत रणनीति (सन् २०१४-२०१९) तर्जुमा गरी प्रवर्द्धनात्मक, निरोधात्मक र दण्डात्मक रणनीतिलाई मुख्य रणनीतिको रूपमा अंगीकार गरेको छ । उक्त रणनीतिलाई कार्यान्वयन गर्न निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक कार्यसम्बन्धी अवधारणापत्र, २०७४ तर्जुमा भई कार्यान्वयनको अवस्थामा छ । भ्रष्टाचारविरुद्ध वातावरण बनाउने, सदाचारप्रतिको आस्था बढाउने र सुशासन कायम गर्न योगदान दिँदै संविधानले परिकल्पना गरेको दिगो शान्ति, समृद्धि, विकास र सुशासनयुक्त नेपाल निर्माणको दिशामा निश्चित रणनीतिसहित संवैधानिक निकायको भूमिका पूरा गर्न आयोगले भरपूर प्रयास गरिरहेको छ ।
३. जनअपेक्षाअनुरूप भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्नका लागि उत्तरदायी, पारदर्शी, जिम्मेवार, कामप्रति सजग र सेवाप्रति समर्पित राष्ट्रसेवक कर्मचारीको आवश्यकता रहन जान्छ भने जनताप्रति उत्तरदायी राजनीतिक नेतृत्व पनि उत्तिकै जरुरी छ । सामाजिक न्याय, समावेशीकरण, सेवा सुविधाको सन्तुलित वितरण र जनचाहनाअनुरूपको सेवाप्रवाह गरी जनताको घरदैलोमा सरकारको उपस्थिति गराउनु राष्ट्रसेवक कर्मचारी र जननिर्वाचित सरकारको प्रमुख र अहम् दायित्व हो । उल्लिखित उद्देश्य प्राप्तिका लागि भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलता कायम गरी कानूनको समुचित पालना हुन जरुरी छ । यसका लागि आयोगले भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि अन्तरसम्बन्धित निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा जोड दिँदै आएको छ ।
४. आयोगको प्रमुख कर्तव्य भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन प्रवर्द्धन गर्नु नै हो । यस कार्यका लागि आयोगले प्रवर्द्धनात्मक एवं निरोधात्मक कार्य गर्दै आएको छ । प्रवर्द्धनात्मक एवं निरोधात्मक रणनीतिअन्तर्गत आयोगले आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा विभिन्न मन्त्रालय/विभाग र कार्यालयहरूका पदाधिकारीहरूसँग भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि ३४ वटा समन्वयात्मक बैठकहरू आयोजना गरी आवश्यक सुझाव दिएको थियो । त्यस्तै, भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्ने प्रयोजनका लागि सचेतना अभिवृद्धि गराउन सञ्चार माध्यमहरूबाट सदाचारसम्बन्धी सन्देशमूलक सामग्री प्रसारण एवम् प्रकाशन गरिएका थिए भने सोही कार्यक्रमका लागि आयोग र

मातहतका कार्यालयहरूमार्फत विभिन्न जिल्लाका विद्यालयहरूमा विद्यार्थी र शिक्षकहरूलाई लक्षित गरी सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो । उक्त कार्यक्रमबाट जम्मा ७,५०६ जना लाभान्वित भएका थिए । यस्तै गत आर्थिक वर्षमा ७३ पटक अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरी ७,६०१ जनालाई सचेतना अभिवृद्धि गराइएको थियो । यस कार्यक्रममा सार्वजनिक निकायका पदाधिकारीहरू, नागरिक समाजका प्रतिनिधि र सञ्चारकर्मीहरूसमेतको उपस्थिति रहेको थियो ।

५. आयोगले अनुसन्धानलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि नीतिगत तथा कानूनी सुधार, संगठनात्मक सुधार र कार्यप्रक्रियागत सुधारका कार्य अगाडि बढाउँदै आएको छ । आयोगको कामकारबाहीलाई निष्पक्ष एवम् विश्वसनीय बनाउन भ्रष्टाचारविरुद्ध नागरिक सचेतना एवं सूचना प्रवाह र पहुँच अभिवृद्धिमा जोड दिँदै आएको छ । साथै, भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि अध्ययन अनुसन्धान गर्ने, कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, कार्य वातावरणमा सुधार गर्ने तथा भौतिक स्रोत साधन एवम् नवीन उपकरणहरूको प्रबन्ध गर्ने कार्य गरी आयोगले अनुसन्धान पद्धतिलाई प्रमाणमा आधारित, तटस्थ, निष्पक्ष र वैज्ञानिक बनाउने लगायतका प्रयासहरू गर्दै आएको छ ।
६. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूबाट सम्पादन गरिएका निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र दण्डात्मक कार्यहरू र सोबाट प्राप्त उपलब्धिको विश्लेषण गर्दा आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ मा सरकारी निकायहरू तथा सरकारको पूर्ण तथा आंशिक स्वामित्वमा रहेका सार्वजनिक संस्थाहरूमा हुने भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलाप, अनियमितता, ढिलासुस्ती तथा अनिर्णयजस्ता विषयमा टेलिफोन, इमेल, फ्याक्स, अनलाइन, पत्रपत्रिकाहरू, चिठीपत्रहरूमार्फत आयोगमा जम्मा ११,७०४ र गत आ.व. बाट जिम्मेवारी सरेका ७,८७६ गरी जम्मा १९,५८० प्राप्त उजुरीहरू उपर अनुसन्धान तथा तहकिकात गरिएको थियो । विभिन्न क्षेत्रहरूसँग सम्बद्ध उजुरीहरूको संख्या हेर्दा शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धित उजुरी करिब २०.३०%, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयसँग सम्बन्धित १५.५४%, भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ६.८५%, स्वास्थ्य सेवासँग सम्बन्धित ४.६०%, गृह मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ४.५७% तथा वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयसँग सम्बन्धित उजुरी ३.८७% रहेको देखिन्छ । यसका अतिरिक्त सम्पत्ति मूल्यांकन तथा विशेष अनुसन्धानतर्फ २,११८ (१०.८२%) र शैक्षिक प्रमाणपत्र छानबिनतर्फ २,३७९ (१२.१५%) उजुरीहरू पर्न आएका थिए ।
७. आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा आयोगमा परेका कुल १९,५८० उजुरीमध्ये ७,०६५ वटा उजुरी प्रारम्भिक छानबिनबाट तामेलीमा, ३०६ वटा उजुरी विस्तृत अनुसन्धानमा र ४,४९० वटा उजुरी अन्य आवश्यक कारबाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको छ । आयोगबाट विस्तृत अनुसन्धानपश्चात् १५४ वटा मुद्दा विशेष अदालतमा दायर गर्ने निर्णय भएको थियो । साथै, २९ वटा विभागीय कारबाही गर्ने निर्णयहरूबाट ७१ जनालाई विभागीय कारबाही गर्न सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको, ४ वटा निर्णयहरूबाट दुष्परिमाण सच्याउनका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको र २/२ वटा निर्णयबाट क्रमशः ध्यानाकर्षण र सचेत गराउन लेखी पठाइएको छ । आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा विशेष अदालतबाट फैसला भएका मुद्दामध्ये ७३.१३% मुद्दाहरूमा आयोगलाई सफलता प्राप्त भएको छ ।

८. सार्वजनिक संस्थाहरूमा गर्नुपर्ने सुधारका सम्बन्धमा कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गर्नका लागि आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा आयोगबाट ६९ वटा सुझावहरू सम्बन्धित निकायहरूमा लेखी पठाइएको थियो भने १४६ वटा अन्य कारबाही गर्ने निर्णय भई सम्बन्धित निकायहरूमा लेखी पठाइएको थियो । सेवाग्राहीको बढी चाप हुने मालपोत, भूमिसुधार, राजस्व, यातायातलगायतका निकायहरूमा आयोगबाट निगरानी बढाई छिटोछरितो सेवाप्रवाह गराउन आयोगले जनतासँग सहकार्य गरी सहयोग पुऱ्याएको थियो । साथै मेडिकल शिक्षाको गुणस्तर तथा स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि आयोगबाट शिक्षा मन्त्रालय, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, विश्वविद्यालयहरू र नेपाल मेडिकल काउन्सिललाई सुधारका लागि सुझाव दिइएको थियो ।
९. सार्वजनिक सेवाप्रवाहका क्रममा सेवाग्राहीलाई अनावश्यक दुख हैरानी दिई, गर्नुपर्ने काम नगरी भ्रष्टाचार गर्ने कार्यलाई नियन्त्रण गर्न आयोगले रङ्गेहात कारबाही (स्टिड अपरेसन) सञ्चालन गरी भ्रष्टाचारको रोकथाममा जोड दिँदै आएको छ । आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा आयोगले देशभरिमा ६४ वटा यस्ता कारबाही गरी विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरेको थियो ।
१०. आ.व. ०७३।७४ मा आयोगको निर्णयअनुसार पहाडमा ५ रोपनी २ आना ३ पैसा र तराईमा ७७ बिघा ०७ कठ्ठा १७ धुर सार्वजनिक जग्गा नेपाल सरकारको नाममा कायम गर्न लेखी पठाइएको छ भने पहाडमा ४ रोपनी ३ आना ३ दाम जग्गा र तराईमा १ बिघा १७ कठ्ठा १४ धुर जग्गा आयोगको निर्णय कार्यान्वयन भई नेपाल सरकारको नाममा कायम भइसकेको छ । त्यस्तै प्रारम्भिक छानबिनका क्रममा आ.व. २०७३।७४ मा रु.५,७३,२२,८२३।८२ असुल उपर भएको, रु.१,३०,७१,२७६।८८ असुल उपरका लागि सम्बन्धित निकायहरूमा लेखी पठाइएको छ । साथै, विस्तृत अनुसन्धानका क्रममा रु. २,८२,६१,४५०।२७ असुल उपर भएको र रु.७१,०२,७७५।४५ असुल उपर गर्न लेखी पठाइएको तथा विगतका आयोगका निर्णयहरूको कार्यान्वयनबाट रु.४५,५५,६६,०९६।६६ असुल उपर भएको छ ।
११. आयोगको संवैधानिक र कानूनी दायित्व पूरा गर्ने क्रममा आयोगका सामु विभिन्न नीतिगत, संस्थागत र कार्यगत चुनौतीहरू रहेका छन् । सामाजिकरूपमा विश्वास स्थापित गर्नका लागि प्रमाणमा आधारित अनुसन्धानका लागि अध्ययन, अनुसन्धान तथा परामर्श गर्ने, अनुसन्धान तथा कार्यसञ्चालनमा स्वचालित कार्य प्रणालीको विकास गर्ने, कार्यसम्पादन व्यवस्थापन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने एवम् भ्रष्टाचार व्याप्त क्षेत्रमा निगरानी बढाउने जस्ता चुनौतीहरू आयोगका सामु रहेका छन् । आयोगले भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्ने तथा भ्रष्टाचारका विरुद्धमा शून्य सहनशीलता कायम गर्ने नीतिलाई पूर्णरूपमा कार्यान्वयन गर्न भ्रष्टाचारका जोखिम क्षेत्रको पहिचान गर्ने, पाठ्यक्रममा निष्ठा र सदाचारसम्बन्धी विषयवस्तु समावेश गर्ने, राष्ट्रियस्तरमा भ्रष्टाचारसम्बन्धी अनुसन्धान र सर्वेक्षण गर्ने, सरकारी पदाधिकारीमा सदाचारको विकास गर्ने, अनुसन्धानमूलक तथा शैक्षिक संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा भ्रष्टाचार सम्बन्धमा प्रमाणमा आधारित अनुसन्धान गर्ने जस्ता कार्यलाई भावी कार्यदिशाका रूपमा राखेको छ । यस अन्तर्गत प्रमाणमा आधारित अनुसन्धान र अध्ययन अनुसन्धान, भ्रष्टाचार र अनियमितताविरुद्ध प्रवर्द्धनात्मक, निरोधात्मक र दण्डात्मक रणनीतिको प्रयोग, अनुसन्धानमा फरेन्सिक ल्याब, निर्माण गुणस्तर परीक्षण प्रयोगशाला र सूचना प्रविधिलगायतको प्रयोगलाई बढावा, अभियोजन कार्यमा एकरूपता, विविध रूप र रङमा देखिएको भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र सहकार्य

विकास, अदालतबाट प्रतिपादित नजिरहरूको सँगालो प्रकाशन तथा तुलनात्मक अध्ययन/विश्लेषण, सेवा प्रवाहमा सदाचारमूलक संस्कृतिको विकास र परिवर्तित कार्यव्यवहारको अनुगमन जस्ता विषयहरू आयोगको प्राथमिकता र कार्यान्वयनमा रहेका छन् ।

१२. नेपालमा भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्न सहकार्य र सहसम्बन्धको विकास गर्दै राज्यका प्रत्येक निकायले जिम्मेवारी र जवाफदेहीका साथ कार्य गर्ने वातावरण भएमा सदाचारिता प्रवर्द्धन भई भ्रष्टाचार न्यूनीकरण हुने तथा पारदर्शी र दरिलो शासन प्रवर्द्धन हुने महसुस गरी आयोगले भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन कायम गर्न नीतिगत, संस्थागत, कार्यक्रम र व्यवहारगत तहमा देखिएका अनियमितताको नियन्त्रण गरी सुधार गर्ने, पूर्वाधार विकासमा गुणात्मक बढोत्तरी ल्याउने, क्षेत्रगतरूपमा शिक्षा, स्वास्थ्य, सहकारी, राजस्वलगायतका क्षेत्रमा रहेका अनियमितता हटाउने र नैतिकता र सदाचारिता प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले आयोगबाट सुधारात्मक सुझावहरूसमेत दिइएको छ ।
१३. अन्त्यमा, नेपालको संविधानले तोकेको काम, कर्तव्य र अधिकारको परिधिभित्र रही निर्धारित जिम्मेवारी बहन गर्ने, अनुसन्धान, तहकिकात र अभियोजन सम्बन्धमा कानूनबमोजिम उपयुक्त नीति, कार्यविधि र मार्गदर्शन तयार गरी सोही आधारमा निष्पक्ष, विश्वसनीय र वस्तुनिष्ठ पद्धतिको अवलम्बन गर्ने, संस्थागत सुदृढीकरण, जनशक्तिको उचित व्यवस्थापन र व्यावसायिक क्षमता अभिवृद्धि गर्दै आयोगका काम कारबाहीहरूलाई तथ्यपरक र नतिजामुखी बनाई सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने कुरामा आयोग प्रतिबद्ध रहेको छ ।

अनुक्रमणिका

परिच्छेद	शीर्षक	पृष्ठ
कार्यकारी सारांश		क-घ
परिच्छेद - १	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको परिचय	१-९
	१.१ विषय प्रवेश-----	१
	१.२ संवैधानिक व्यवस्था -----	१
	१.३. आयोगलाई कानूनद्वारा प्रदत्त अधिकारहरू -----	३
	१.४ छानबिन तथा अनुसन्धान प्रक्रिया-----	५
	१.५ आयोगको आन्तरिक कार्यविभाजन, बैठक र निर्णय-----	६
	१.६ संगठन संरचना-----	७
	१.७ आयोग र अन्य निकायबीचको अन्तर्सम्बन्ध-----	७
	१.८ बजेट व्यवस्था-----	९
परिच्छेद -२	आयोगबाट सम्पादित कार्यहरूको संख्यात्मक विवरण	१०—१७
	२.१ बैठक र निर्णय-----	१०
	२.२ उजुरी-----	१०
	२.३ प्रारम्भिक छानबिन-----	१२
	२.४ विस्तृत अनुसन्धान-----	१४
	२.५ मुद्दा दायर -----	१६
	२.६ सार्वजनिक सम्पत्तिको पुनर्प्राप्ति वा संरक्षण-----	१७
परिच्छेद —३	अभियोजन-----	१८-५९
	३.१. अनुसन्धान तथा अभियोजन-----	१८
	३.२ घूस (रिसवत) लिई भ्रष्टाचार गरेका मुद्दाहरू -----	१८
	३.३. झुठा शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेश गरी भ्रष्टाचार गरेका मुद्दाहरू-----	२३
	३.४. सार्वजनिक सम्पत्तिको हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार गरेका मुद्दाहरू-----	२८
	३.५. गैरकानूनी लाभ लिई नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याई भ्रष्टाचार गरेका मुद्दाहरू--	३६
	३.६. गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेका मुद्दाहरू-----	४४
	३.७. राजस्व चुहावट गरी भ्रष्टाचार गरेका मुद्दाहरू-----	५०
	३.८. विविध विषयका मुद्दाहरू-----	५४
परिच्छेद- ४	पुनरावेदन-----	६०-८५
परिच्छेद- ५	कारबाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा पठाइएका निर्णयहरू-----	८६-२१९
	५.१ आयोगको निर्णय कार्यान्वयनसम्बन्धी व्यवस्था-----	८६
	५.२ विभागीय कारबाही-----	८६

५.३ सचेत-----	१०२
५.४ असुल उपर-----	१०४
५.५ दुष्परिणाम सच्याउने-----	१११
५.६ आवश्यक कारबाहीको लागि सम्बन्धित निकायमा प्रेषित-----	११४
५.७ ध्यानाकर्षण-----	१७६
५.८ विभिन्न निकायमा पठाइएका सुझाव-----	१७८
परिच्छेद- ६ तामेली तथा मुल्लबी-----	२२०-२५०
६.१ तामेली-----	२२०
६.२ मुल्लबी-----	२४८
परिच्छेद- ७ भ्रष्टाचार नियन्त्रणका प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक प्रयासहरू-----	२५१-२६१
७.१ भ्रष्टाचार नियन्त्रण एवं सुशासन प्रवर्द्धनसम्बन्धी कार्यहरू-----	२५१
७.२ निरोधात्मक कार्यहरू-----	२५१
७.३ प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरू-----	२५६
परिच्छेद- ८ संस्थागत सुदृढीकरणमा आयोगको प्रयास-----	२६२-२६६
८.१ संस्थागत सुदृढीकरण-----	२६२
८.२ भौतिक पूर्वाधार विकास-----	२६२
८.४ जनशक्ति विकाससम्बन्धी कार्य-----	२६३
८.४ अन्तर्राष्ट्रिय तहका सम्बन्ध तथा सहकार्यहरू-----	२६५
परिच्छेद - ९ भ्रष्टाचारजन्य कार्यको प्रवृत्ति विप्लेशण-----	२६७-२७६
९.१ अनुसन्धानबाट उजागर भएका भ्रष्टाचारजन्य प्रवृत्तिहरू-----	२६७
९.२ आयोगमा बढी उजुरी पर्ने क्षेत्रहरूमा देखिएका भ्रष्टाचारजन्य कार्यहरूको विश्लेषण-----	२६९
परिच्छेद - १० सुझावहरू-----	२७७-२९८
१०.१ पृष्ठभूमि-----	२७७
१०.२ विगतका सुझावहरूको कार्यान्वयनको अवस्था-----	२७७
१०.३ सुझावहरू कार्यान्वयन हुन नसक्नुका कारणहरू-----	२७७
१०.४ भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्न आयोगद्वारा प्रस्तावित सुझावहरू-----	२८१
परिच्छेद - ११ आयोगको आगामी कार्यदिशा-----	२९९-३१७
११.१ आयोगका अवसर तथा चुनौतीहरू-----	२९९
११.२ आयोगको आगामी कार्यदिशा-----	३०६
११.३ आयोगको प्रतिबद्धता-----	३१६
परिच्छेद - १२ उपसंहार-----	३१८-३२०
अनुसूचीहरू-----	i - xvii

परिच्छेद- १

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको परिचय

१.१ विषय प्रवेश :

भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले संवैधानिक निकायका रूपमा वि.सं. २०४७ साल माघ २८ गते अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको स्थापना भएको हो । नेपालको संविधानको मर्मअनुसार भ्रष्टाचाररहित मुलुकको रूपमा नेपाललाई स्थापित गर्ने दूरदृष्टि, सार्वजनिक क्षेत्रमा रहेको भ्रष्टाचारको नियन्त्रणबाट कानूनको शासन र सुशासनमा अभिवृद्धि गर्ने परिलक्ष्य एवम् प्रवर्द्धनात्मक, निरोधात्मक र दण्डात्मक रणनीतिलाई अंगीकार गरी आयोगबाट भ्रष्टाचार नियन्त्रणसम्बन्धी कामकारबाहीहरू हुँदै आएका छन् । संवैधानिक व्यवस्था अनुरूप आयोगबाट वर्षभरि सम्पादन गरिएका कामकारबाहीहरूको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी सम्माननीय राष्ट्रपतिसमक्ष पेश गर्ने कार्य समेत हुँदै आएको छ । यसै सिलसिलामा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा आयोगबाट भए गरेका प्रमुख कामकारबाहीहरूको विवरण समावेश गरी यो वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरिएको हो । आयोगका कामकारबाहीसँग सम्बन्धित संवैधानिक, कानूनी एवम् सांगठनिक व्यवस्था लगायतका आधारभूत पक्षहरूको संक्षिप्त जानकारी र प्रतिवेदन अवधिभित्र भए गरेका कामकारबाहीको संख्यात्मक विवरण प्रतिवेदनको प्रारम्भिक परिच्छेदहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

१.२ संवैधानिक व्यवस्था :

नेपालको संविधान २०७२ को भाग २१ धारा २३८ मा संवैधानिक निकायको रूपमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग गठनको व्यवस्था गरिएको छ भने धारा २३९ मा आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार स्पष्ट गरिएको छ । जसअनुसार सार्वजनिक पद धारण गरेको कुनै व्यक्तिले “भ्रष्टाचार” गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेको सम्बन्धमा आयोगले कानूनबमोजिम अनुसन्धान गरी अधिकार प्राप्त अदालतमा मुद्दा दायर गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । त्यसैगरी संविधानको धारा २९३ मा संवैधानिक निकायको कामकारबाहीको अनुगमन संसदीय समितिबाट हुने व्यवस्था रहेको छ भने धारा २९४ मा आयोगको वार्षिक प्रतिवेदन राष्ट्रपति समक्ष बुझाउने सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ । अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसम्बन्धी संवैधानिक व्यवस्था देहाय बमोजिम रहेका छन् :-

१.२.१ आयोगको गठन :

नेपालको संविधानको भाग २१ को धारा २३८ बमोजिम "(१) नेपालमा एक अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग रहनेछ जसमा प्रमुख आयुक्त र अन्य चार जना आयुक्तहरू रहनेछन् । प्रमुख आयुक्तले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको अध्यक्ष भई काम गर्नेछ ।

(२) राष्ट्रपतिले संवैधानिक परिषदको सिफारिसमा प्रमुख आयुक्त र आयुक्तको नियुक्ति गर्नेछ ।

(३) प्रमुख आयुक्त र आयुक्तको पदावधि नियुक्तिको मितिले छ वर्षको हुनेछ ।

(४) उपधारा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको कुनै अवस्थामा प्रमुख आयुक्त वा आयुक्तको पद रिक्त हुनेछ :-

(क) निजले राष्ट्रपति समक्ष लिखित राजीनामा दिएमा,

(ख) निजको उमेर पैसठ्ठी वर्ष पूरा भएमा,

- (ग) निजको विरुद्ध धारा १०१ बमोजिम महाभियोगको प्रस्ताव पारित भएमा,
 (घ) शारीरिक वा मानसिक अस्वस्थताको कारण सेवामा रही कार्य सम्पादन गर्न असमर्थ रहेको भनी संवैधानिक परिषदको सिफारिसमा राष्ट्रपतिले पदमुक्त गरेमा,
 (ङ) निजको मृत्यु भएमा ।
- (५) उपधारा (२) बमोजिम नियुक्त प्रमुख आयुक्त तथा आयुक्तको पुनः नियुक्ति हुन सक्ने छैन ।
 तर आयुक्तलाई प्रमुख आयुक्तको पदमा नियुक्ति गर्न सकिनेछ र त्यस्तो आयुक्त प्रमुख आयुक्तको पदमा नियुक्त भएमा निजको पदावधि गणना गर्दा आयुक्त भएको अवधिलाई समेत जोडी गणना गरिनेछ ।
- (६) देहायको योग्यता भएको व्यक्ति अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको प्रमुख आयुक्त वा आयुक्तको पदमा नियुक्तिका लागि योग्य हुनेछ :-
 (क) मान्यताप्राप्त विश्वविद्यालयबाट स्नातक उपाधि प्राप्त गरेको,
 (ख) नियुक्ति हुँदाका बखत कुनै राजनीतिक दलको सदस्य नरहेको,
 (ग) लेखा, राजस्व, इन्जिनियरिङ, कानून, विकास वा अनुसन्धानको क्षेत्रमा कम्तीमा बीस वर्ष काम गरी अनुभव र ख्याति प्राप्त गरेको,
 (घ) पैतालीस वर्ष उमेर पूरा भएको, र
 (ङ) उच्च नैतिक चरित्र भएको ।
- (७) प्रमुख आयुक्त र आयुक्तको पारिश्रमिक र सेवाका शर्त संघीय कानूनबमोजिम हुनेछ । प्रमुख आयुक्त र आयुक्त आफ्नो पदमा बहाल रहेसम्म निजलाई मर्का पर्ने गरी पारिश्रमिक र सेवाका शर्त परिवर्तन गरिने छैन ।
 तर चरम आर्थिक विश्रंखलताका कारण संकटकाल घोषणा भएको अवस्थामा यो व्यवस्था लागू हुने छैन ।
- (८) प्रमुख आयुक्त वा आयुक्त भइसकेको व्यक्ति अन्य सरकारी सेवामा नियुक्तिका लागि ग्राह्य हुने छैन ।
 तर कुनै राजनीतिक पदमा वा कुनै विषयको अनुसन्धान, जाँचबुझ वा छानबिन गर्ने वा कुनै विषयको अध्ययन वा अन्वेषण गरी राय, मन्तव्य वा सिफारिस पेस गर्ने कुनै पदमा नियुक्त भई काम गर्न यस उपधारामा लेखिएको कुनै कुराले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।"

१.२.२ आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- नेपालको संविधानको भाग २१ को धारा २३९ बमोजिम "(१) कुनै सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले भ्रष्टाचार गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेको सम्बन्धमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले कानूनबमोजिम अनुसन्धान गर्न वा गराउन सक्नेछ ।
 तर यस संविधानमा छुट्टै व्यवस्था भएको पदाधिकारी र अन्य कानूनले छुट्टै विशेष व्यवस्था गरेको पदाधिकारीको हकमा यो उपधारा लागू हुने छैन ।
- (२) धारा १०१ बमोजिम महाभियोग प्रस्ताव पारित भई पदमुक्त हुने व्यक्ति, न्याय परिषदबाट पदमुक्त हुने न्यायाधीश र सैनिक ऐन बमोजिम कारबाही हुने व्यक्तिका हकमा निज पदमुक्त भइसकेपछि संघीय कानूनबमोजिम अनुसन्धान गर्न वा गराउन सकिनेछ ।
- (३) उपधारा (१) वा (२) बमोजिम भएको अनुसन्धानबाट सार्वजनिक पद धारण गरेको कुनै व्यक्तिले कानूनबमोजिम भ्रष्टाचार मानिने कुनै काम गरेको देखिएमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान

आयोगले त्यस्तो व्यक्ति र सो अपराधमा संलग्न अन्य व्यक्ति उपर कानूनबमोजिम अधिकार प्राप्त अदालतमा मुद्दा दायर गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

- (४) उपधारा (१) वा (२) बमोजिम भएको अनुसन्धानबाट सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिको काम कारबाही अन्य अधिकारी वा निकायको अधिकारक्षेत्र अन्तर्गत पर्ने प्रकृतिको देखिएमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले आवश्यक कारबाहीका लागि सम्बन्धित अधिकारी वा निकाय समक्ष लेखी पठाउन सक्नेछ ।
- (५) अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले अनुसन्धान गर्ने वा मुद्दा चलाउने आफ्नो काम, कर्तव्य र अधिकारमध्ये कुनै काम, कर्तव्य र अधिकार प्रमुख आयुक्त, कुनै आयुक्त वा नेपाल सरकारको अधिकृत कर्मचारीलाई तोकिएको शर्तको अधीनमा रही प्रयोग तथा पालन गर्ने गरी प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
- (६) अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तथा कार्यविधि संघीय कानूनबमोजिम हुनेछ ।"

१.२.३ संवैधानिक निकायको कामकारबाहीको अनुगमन तथा वार्षिक प्रतिवेदन

संवैधानिक निकायको काम कारबाहीको अनुगमन : नेपालको संविधानको भाग २१ को धारा २९३ अनुसार "संवैधानिक निकायका प्रमुख र पदाधिकारी संघीय संसदप्रति उत्तरदायी र जवाफदेही रहनुपर्नेछ ।

प्रतिनिधिसभाका समितिले राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग बाहेकका अन्य संवैधानिक निकायको प्रतिवेदन लगायतका काम कारबाहीको अनुगमन र मूल्यांकन गरी आवश्यक निर्देशन वा राय सल्लाह दिन सक्नेछ ।"

संवैधानिक निकायको वार्षिक प्रतिवेदन : संविधानको धारा २९४ बमोजिम "(१) यस संविधानबमोजिमका संवैधानिक निकायले आफूले गरेको काम कारबाहीको वार्षिक प्रतिवेदन राष्ट्रपतिसमक्ष पेश गर्नेछ र राष्ट्रपतिले प्रधानमन्त्री मार्फत त्यस्तो प्रतिवेदन संघीय संसदसमक्ष पेश गर्न लगाउनेछ ।

(२) उपधारा (१) बमोजिमको वार्षिक प्रतिवेदनमा खुलाउनुपर्ने कुराहरू संघीय कानूनबमोजिम हुनेछ ।

(३) उपधारा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संवैधानिक निकायले प्रत्येक प्रदेशको काम कारबाहीको सम्बन्धमा अलग अलग प्रतिवेदन तयार गरी प्रदेश प्रमुख समक्ष पेश गर्न सक्नेछ ।"

१.३ आयोगलाई कानूनद्वारा प्रदत्त अधिकार

आयोगका काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमका कानूनद्वारा व्यवस्थित गरिएका छन् :

- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८
- भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०५९
- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग कार्यविधि, २०७३
- अनुसन्धानसम्बन्धी निर्देशिकाहरू
- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, पदाधिकारी एवं कर्मचारीहरूको आचारसंहिता, २०७३

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ अनुसार सार्वजनिक पदधारण गरेको कुनै व्यक्तिले अख्तियार दुरुपयोग गरेमा कानूनबमोजिम अनुसन्धान, तहकिकात र अभियोजन गर्ने व्यवस्था रहेको छ । आयोगले आफ्नो कर्तव्य निर्वाहको क्रममा देहायका अधिकार प्रयोग गर्न पाउने कानूनी प्रावधान छ :

- भ्रष्टाचारको आरोपमा कारबाही चलाइएको कुनै व्यक्तिले कुनै प्रमाण लोप वा नाश गर्न सक्ने वा आयोगको काम कारबाहीमा बाधा व्यवधान वा प्रतिकूल प्रभाव पार्न सक्ने पर्याप्त कारण भएमा आयोगले निजलाई प्रचलित कानूनबमोजिम थुनुवा पुर्जी दिई थुनामा राख्ने ।
- कुनै कार्यालय वा कुनै व्यक्तिको साथमा रहेको सम्बद्ध मिसिल वा प्रमाणको लिखित पेश गर्न आदेश दिने ।
- अख्तियार दुरुपयोगको आरोपित वा सम्बद्ध तथ्यहरूको जानकारी भएको व्यक्तिलाई उपस्थित गराई सोधपुछ गर्ने, बयान लिने वा आवश्यकता अनुसार बन्द सवाल जारी गर्ने ।
- बयान लिइसकेपछि खोजेको बखत हाजिर हुने कागज गराई छाड्ने वा तारिखमा राख्ने ।
- भ्रष्टाचारको आरोपमा कारबाही चलाइएको व्यक्ति पदमा बहाल रहिरहँदा आफ्नो विरुद्धको प्रमाण लोप गर्न वा नाश गर्न सक्ने वा अनुसन्धान र तहकिकातमा बाधा व्यवधान पुर्याउन सक्ने मनासिव कारण भएमा त्यस्तो व्यक्तिलाई पदबाट निलम्बन गर्न नेपाल सरकार वा सम्बन्धित संस्थालाई लेखी पठाउने ।
- भ्रष्टाचारको आरोपमा कारबाही चलाइएको व्यक्ति बेपत्ता हुनसक्ने मनासिव कारण भएमा वा बिगो हानि नोक्सानी भएको देखिएमा आयोगले निजसँग धरौटी वा जेथा जमानत माग्ने र नदिएमा थुनामा राख्ने ।
- आयोगले अनुसन्धानको सिलसिलामा कुनै लिखत वा अन्य कुनै वस्तु पेश गर्न वा कुनै कुराको जानकारी दिन कुनै कार्यालय वा कुनै व्यक्तिलाई लेखी पठाएकोमा वा कुनै व्यक्तिलाई उपस्थित हुन आदेश दिएकोमा सो बमोजिम नगर्ने पदाधिकारी उपर विभागीय कारबाही चलाउन निर्देशन दिने तथा जरिवाना गर्ने वा थुनामा राख्ने ।
- प्रचलित कानूनबमोजिम कुनै ठाउँको तलासी लिने वा लिन लगाउने र आवश्यक देखिएका कुनै वस्तु वा कागज वा मिसिल आफ्नो कब्जामा लिने वा त्यस्तो कागज वा मिसिलको प्रतिलिपि उतार्ने ।
- भ्रष्टाचारको कसुरमा अनुसन्धानको सिलसिलामा कुनै व्यक्तिको स्वदेश वा विदेशमा कुनै बैंक वा वित्तीय संस्थामा भएको कारोबार वा खाता संचालन रोक्का राख्न आदेश दिने ।
- अभियुक्तलाई राहदानी जारी नगर्न वा जारी भइसकेको भए सो राहदानी रोक्का राख्न सम्बन्धित निकायलाई आदेश दिने ।
- अभियुक्तलाई आयोगको स्वीकृति बिना कुनै स्थान छोड्न नपाउने गरी वा कुनै स्थानमा जान नपाउने गरी आदेश दिने ।
- आयोगको अनुसन्धान र तहकिकातसम्बन्धी काम कारबाहीमा बाधा विरोध गर्नेलाई जरिवाना वा कैद वा दुवै सजाय गर्ने ।

सोही ऐनले आयोगलाई सार्वजनिक पदधारण गरेको कुनै व्यक्तिले अख्तियार दुरुपयोग गरेमा कानूनबमोजिम अनुसन्धान र तहकिकात गर्ने, मुद्दा चलाउने तथा तत्सम्बन्धी अन्य कार्यको अतिरिक्त कानूनी राज्यको अवधारणा अनुरूप सुशासन कायम गर्न र सार्वजनिक सेवामा प्रभावकारिता ल्याउनका लागि आवश्यक हुने सुधारात्मक कार्यहरू गर्ने थप दायित्वसमेत सुम्पेको छ । जस अन्तर्गत आयोगबाट निम्न कार्यहरू सम्पादित हुँदै आएका छन् :

- विद्यमान ऐन, नियम, निर्णय, आदेश, कारबाही वा प्रचलनमा त्रुटि भए सुधार गर्न सुझाव दिने वा आवश्यक कारबाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउने ।
- भ्रष्टाचारलाई रोकथाम गर्ने उद्देश्यले प्रवर्द्धनात्मक एवं निरोधात्मक कार्यहरू गर्ने,

- भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले स्थापित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूसँग समन्वय, आपसी सहयोग र सम्बन्ध सुदृढ गर्ने ।
- आवश्यकतानुसार सम्बन्धित विषयको विशेषज्ञ वा विशिष्टीकृत सेवा प्राप्त गर्ने ।

१.४ छानबिन तथा अनुसन्धान प्रक्रिया :

भ्रष्टाचारको सम्बन्धमा कसैको उजुरी वा अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त जानकारीको आधारमा आयोगले छानबिन, अनुसन्धान तहकिकात गर्न/गराउन वा अन्य कारवाही चलाउन सक्दछ । आयोगले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्र पर्ने भ्रष्टाचारसम्बन्धी कुनै पनि विषयमा अनुसन्धान तहकिकात गरी भ्रष्टाचार भएको देखिएमा सम्बन्धित अदालतमा भ्रष्टाचारसम्बन्धी मुद्दा दायर गर्न सक्दछ । सामान्यतया आयोगले उजुरी दर्ता पश्चात् प्रारम्भिक छानबिन गर्नेछ । प्रारम्भिक छानबिन गर्दा भ्रष्टाचार भएको सम्भावना देखिएमा विस्तृत अनुसन्धान गरी आवश्यक निर्णय गर्ने गरिन्छ । उजुरीको गाम्भीर्यता विचार गरी आवश्यकतानुसार सिधै विस्तृत अनुसन्धानको प्रक्रिया सुरु गर्न पनि सकिन्छ । प्राप्त हुन आएका उजुरी उपरको छानबिन गर्दा देहायको प्रक्रिया अपनाउने गरिएको छ :

- क) विभिन्न माध्यमबाट प्राप्त हुन आएका उजुरीहरू सर्वप्रथम प्रमुख आयुक्त समक्ष प्रस्तुत हुने व्यवस्था छ ।
- ख) यस्ता उजुरी उपर आयोगका सचिवको संयोजकत्वमा रहेको सबै महाशाखा प्रमुख रहने उजुरी छानबिन समिति (Screening Committee) ले छानबिन गरी राय प्रस्तुत गर्दछ ।
- ग) यसरी छानबिन गरी पेस भएका उजुरी/निवेदन सम्बन्धित आयुक्त समक्ष पेश भई निर्देशन भएबमोजिम कारवाही अगाडि बढाइन्छ ।

१.४.१ उजुरी छानबिन समिति (Screening Committee) को काम/कर्तव्य :

आयोगमा प्राप्त हुन आउने उजुरीहरूलाई एकीकृतरूपले संकलन गरी प्रारम्भिकरूपमा अनुसन्धान गर्न आवश्यक पर्ने/नपर्ने छुट्टयाउने कार्यका लागि आयोगका सचिवको संयोजकत्वमा उजुरी छानबिन समितिको व्यवस्था गरिएको छ । यसले सार्वजनिक हित वा सरोकारसँग सम्बन्धित विषय बाहेकका अनावश्यक उजुरीहरूको छानबिन गर्ने, सार्वजनिक हित वा सरोकारसँग सम्बन्धित विषयवस्तु बाहेकका विषयमा मर्का पर्ने व्यक्ति बाहेकले दिएका अनावश्यक उजुरीहरूको छानबिन गर्ने गर्दछ । यसैगरी यस समितिले हदम्याद नाघेका, आयोगको क्षेत्राधिकार र कार्यक्षेत्रमा नपरेका, प्रथम दृष्टिमाै तथ्ययुक्त नदेखिएका वा गोलमटोल रूपमा लेखिएका, अत्यन्त सामान्य विषयका, प्रचलित कानूनले कारवाही गर्न सम्भव नभएका, आयोगमा तामेलीमा गएकोमा थप प्रमाण पेस नभएका, मन्त्रालय/निकायबाट नै कारवाही गर्न उपयुक्त देखिएका र आयोगबाट नै कारवाही प्रक्रिया अघि बढाउन उपयुक्त देखिएका उजुरीहरूको प्रारम्भिक छानबिन गर्दछ ।

प्राप्त भएका उजुरीहरूको मन्त्रालय/निकायगत विवरण एकमुष्ट रूपमा तयार गर्ने कार्य समितिबाट गरिन्छ । उजुरीहरूको छानबिन गर्दा तामेलीमा राखुपर्ने देखिएका उजुरीहरू सम्बन्धित आयुक्त समक्ष पेस गरी निर्णयबमोजिम सम्बन्धित महाशाखा मार्फत अनुगमन तथा तामेली महाशाखामा पठाइन्छ । तत्काल तामेलीमा जाने बाहेकका अन्य उजुरी आवश्यक कारवाहीका लागि सम्बन्धित महाशाखामा पठाइन्छ ।

१.४.२ प्रारम्भिक छानबिनको प्रक्रिया :

आयोग समक्ष परेका कुनै पनि उजुरी निवेदन वा आयोग स्वयंले प्राप्त गरेको जानकारी उपर प्रारम्भिक छानबिनको क्रममा कारवाही गर्नुपर्ने वा नपर्ने निकर्ण गर्दा देहायका आधार लिने गरिएको छ :

- क) आयोगको क्षेत्राधिकारभित्रको विषय,

- ख) विषयको गाम्भीर्यता,
- ग) तथ्यमा आधारित आरोप,
- घ) आरोपित निकाय र पदाधिकारीहरू,
- ङ) सार्वजनिक वा सरकारी सम्पत्तिको हानि नोक्सानी वा अनुचित लाभको अवस्था,
- ड) उजुरीको विषयमा कुनै अदालतमा विचाराधीन रहेको वा मुद्दा चलिरहेको अवस्था,
- च) उजुरीमा उल्लेखित विषयको हदम्याद, आदि ।

आयोगमा पर्न आएका उजुरी उपर प्रारम्भिक छानबिन गर्नुपर्ने देखेमा आयोग आफैले वा अन्य सरकारी निकाय वा संस्था वा अधिकारी मार्फत प्रारम्भिक छानबिन गर्न/गराउन सक्दछ । आयोगमा पर्न आएको उजुरीमा प्रारम्भिक छानबिन गर्ने क्रममा देहायबमोजिमको कुनै अवस्था विद्यमान भएमा आयोगले त्यस्तो उजुरी कुनै कारवाही नगरी तामेलीमा राख्न सक्दछ ।

- क) ऐनको हदम्याद नाघेको,
- ख) आयोगको अधिकार र कार्यक्षेत्रभित्रको विषय नभएको,
- ग) तथ्ययुक्त आधार नभएको,
- घ) दुःख दिने मनसायको र
- ङ) सामान्य विषय समावेश भएको ।

प्रारम्भिक छानबिनको क्रममा अख्तियारको दुरुपयोग भएको देखिन आएमा त्यस्ता उजुरी उपर आयोगले विस्तृत अनुसन्धान तथा तहकिकात गर्न/गराउन सक्दछ । विषयवस्तुको गाम्भीर्यता, प्रकृति र प्राप्त सूचनाहरूको आधारमा आयोगले एकैपटक विस्तृत अनुसन्धान पनि गर्न सक्दछ ।

१.४.३ विस्तृत अनुसन्धानको प्रक्रिया :

प्रारम्भिक छानबिनबाट विस्तृत अनुसन्धान गर्नुपर्ने वा सिधै विस्तृत अनुसन्धान गर्नुपर्ने देखिएमा अनुसन्धान अधिकृत नियुक्त गरिन्छ । अनुसन्धान अधिकृतले सम्बन्धित आयुक्तको प्रत्यक्ष रेखदेख र नियन्त्रणमा अनुसन्धान र तहकिकात गर्दछ । उजुरीमा आरोपित विषयहरूका बारेमा सम्बन्धित व्यक्तिहरूको बयान वा लिखित जवाफ लिने, निज विरुद्धका प्रमाणहरू संकलन गर्ने, अनुसन्धानको क्रममा आरोपित व्यक्तिलाई नियन्त्रणमा लिनुपर्ने भए नियन्त्रणमा लिने, आवश्यकता अनुसार निजबाट धरौटी वा जेथाजमानी वा हाजिरजमानी लिने कार्य गर्न सक्दछ । अनुसन्धानको कार्य पूरा भएपछि अनुसन्धान अधिकृतले प्रतिवेदन तयार गरी आयोगको बैठकमा पेश गर्नको लागि सम्बन्धित आयुक्तसमक्ष पेश गर्ने व्यवस्था रहेको छ । यसरी पेश भएको प्रतिवेदन आयोगमा पेश हुनुपूर्व सम्बन्धित आयुक्तबाट थप प्रमाण संकलन वा अनुसन्धान गर्नुपर्ने भए सो समेत गर्न लगाई आयोगमा पेश गर्न आदेश हुन सक्दछ । यसरी पेश भएको प्रतिवेदन आयोगमा छलफल गरी कसुरको मात्रा, विषयको गाम्भीर्यता, प्रकृति एवं संकलित प्रमाणको प्रामाणिकतासमेतलाई दृष्टिगत गरी मुद्दा दायर गर्ने वा सम्बन्धित निकायलाई सुझाव दिने वा तत्कालका लागि मुलतबीमा राख्ने वा केही कारवाही गरिरहन नपर्ने गरी उजुरी तामेलीमा राख्ने निर्णय गरिन्छ । आयोगका विस्तृत अनुसन्धान प्रतिवेदन र निर्णयको कार्यान्वयन आयोगको सचिवमार्फत हुने व्यवस्था रहेको छ ।

१.५ आयोगको आन्तरिक कार्यविभाजन, बैठक र निर्णय :

संविधानमा व्यवस्था भएबमोजिम हाल आयोगमा प्रमुख आयुक्त र चार जना अन्य आयुक्त गरी पाँचजना पदाधिकारीहरू कार्यरत रहनुभएको छ । आयोगमा हाल कार्यरत प्रमुख आयुक्त र आयुक्तहरूको नामावली देहायबमोजिम रहेको छ ।

क्र.सं.	पद	नाम
१.	प्रमुख आयुक्त	श्री दीप बस्न्यात
२.	आयुक्त	श्री नवीनकुमार घिमिरे
३.	आयुक्त	डा. गणेशराज जोशी
४.	आयुक्त	श्री राजनारायण पाठक
५.	आयुक्त	डा. सावित्री थापा गुरुड

आयोगमा कार्यरत प्रमुख आयुक्त र आयुक्तहरूबीचको कार्यविभाजन अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २२ बमोजिम प्रमुख आयुक्तले तोक्ने र निर्णय प्रक्रियाको हकमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग कार्यविधि, २०७३ बनाई निश्चित गरिएको छ। आयोगका आन्तरिक कार्यविधिहरू आयोगको बैठकबाट निर्णय गरी व्यवस्थित गरिएका छन् । आयोगमा पेश हुन आएका भ्रष्टाचारसम्बन्धी उजुरीका सम्बन्धमा आवश्यक छानबिन, अनुसन्धान र तहकिकातका लागि आयुक्तहरूका बीचमा संयुक्तरूपमा निर्णय हुने व्यवस्था छ । आयोगको महाशाखा वा अनुसन्धान अधिकृतले अनुसन्धान कार्य सम्पन्न गरी सचिव मार्फत सम्बन्धित आयुक्तसमक्ष पेश गरेको कुनै विषयमा सम्बन्धित आयुक्तबाट आयोगमा पेश गर्ने आदेश भएका विषयहरू वा अन्य नीतिगत निर्णय हुनुपर्ने विषयहरूको कार्यसूची प्रमुख आयुक्तको निर्देशनमा सचिवबाट तय गरिन्छ। यसरी कार्यसूची तयार भएपछि विषयको गाम्भीर्यता, जटिलता र शीघ्र निर्णयको आवश्यकतालाई दृष्टिगत गरी प्रमुख आयुक्तको निर्देशन अनुसार कुनै पनि समयमा आयोगको बैठक बसी निर्णय हुने व्यवस्था रहेको छ । मातहत कार्यालयहरूको कामकारवाहीको अनुगमनको प्रयोजनका लागि समेत प्रमुख आयुक्तबाट आयुक्तहरूबीच कार्यविभाजन गरी व्यवस्थित गरिएको छ ।

१.६ संगठन संरचना :

नेपालको संविधानले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको गठन तथा काम, कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था गरेको छ । सोही बमोजिमको भूमिका निर्वाह गर्नको लागि आयोगको संगठन संरचना, दरबन्दी तथा कर्मचारीको व्यवस्थापन गरिएको छ । आयोग र मातहतका १० वटा कार्यालयहरूमा गरी जम्मा ८२० कर्मचारीहरूको दरबन्दी रहेको छ । आयोगको सचिवालयको प्रमुखमा नेपाल सरकारको राजपत्रांकित विशिष्ट श्रेणीको सचिव रहने व्यवस्था छ । आयोगको टंगालस्थित कार्यालयमा १२ वटा महाशाखाहरू रहेका छन् जसमा जम्मा ५१८ जना विभिन्न सेवा, समूह र श्रेणीका कर्मचारीहरूको दरबन्दी रहेको छ । त्यसैगरी आयोगका मातहत कार्यालयहरू धनकुटा, इटहरी, हेटौँडा, बर्दिबास, बुटवल, पोखरा, नेपालगञ्ज, सुर्खेत, महेन्द्रनगर र दिपायलमा रहेका छन् । आयोगका मातहत कार्यालयहरूको जम्मा दरबन्दी ३०२ रहेको छ । मुलुकमा संघीय स्वरूप कायम भएसँगै स्थानीय स्तरमा आयोगको संगठनात्मक संरचना थप सुदृढ बनाउनका लागि अध्ययन विश्लेषण गर्ने काम प्रारम्भ गरिएको छ । आयोगको हाल विद्यमान संगठनात्मक संरचना अनुसूची-१ मा तथा कर्मचारीहरूको स्वीकृत दरबन्दी विवरण अनुसूची-२ मा उल्लेख गरिएको छ ।

१.७ आयोग र अन्य निकायबीचको अन्तर्सम्बन्ध :

संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्थाबमोजिम विभिन्न निकायहरू आयोगको कार्यसम्पादनसँग अन्तर्सम्बन्धित रहेका छन् । आयोगको कार्यसम्पादनसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध रहेका विभिन्न निकायहरू देहाय बमोजिम छन् ।

१.७.१ जिल्ला प्रशासन कार्यालय (अधिकार प्रत्यायोजन) :

नेपाल सरकारको अधिकृत कर्मचारीलाई आयोगबाट अधिकार प्रत्यायोजन हुनसक्ने व्यवस्था संविधानमा भएबमोजिम आयोगबाट केही पहाडी तथा हिमाली जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई अनुसन्धानसम्बन्धी केही अधिकार प्रत्यायोजन गरिएको छ । नेपाल राजपत्र, खण्ड ६४, संख्या ३४, भाग ४ मिति २०७१।९।२८ मा प्रकाशित अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको सूचनाबमोजिम ताप्लेजुङ, पाँचथर, संखुवासभा, भोजपुर, सोलुखुम्बु, ओखलढुंगा, खोटाङ, धादिङ, काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुपाल्चोक, नुवाकोट, रसुवा, मनाङ, मुस्ताङ, गोरखा, लमजुङ, गुल्मी, अर्घाखाँची, हुम्ला, जुम्ला, मुगु, डोल्पा, कालिकोट, जाजरकोट, रुकुम, रोल्पा, सल्यान, प्यूठान, बैतडी, बझाङ, बाजुरा र अछाम गरी ३२ जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरू तथा उक्त जिल्लाका जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयका सरकारी वकिलहरूलाई तोकिएको शर्तबमोजिम आयोगको अधिकार प्रयोग गर्न पाउने गरी अधिकार प्रत्यायोजन गरिएको थियो । मिति २०७४।३।२६ मा प्रकाशित नेपाल राजपत्र, खण्ड ६७, संख्या १५, भाग ४ अनुसार उक्त जिल्लाहरू मध्ये धादिङ, काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुपाल्चोक, नुवाकोट र रसुवा जिल्लालाई झिकी दोलखा, रामेछाप र दार्चुला जिल्लालाई थप गरी जम्मा ३० जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई अधिकार प्रत्यायोजन गरिएको छ ।

१.७.२ विशेष अदालत :

आयोगबाट भएको अनुसन्धानबाट कुनै सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले भ्रष्टाचार गरेको देखिएमा यस्तो व्यक्ति वा सो कार्यमा संलग्न अन्य व्यक्ति उपर अधिकार प्राप्त अदालतमा मुद्दा दायर गर्नसक्ने व्यवस्था नेपालको संविधानमा छ । संविधान तथा कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम अनुसन्धानबाट भ्रष्टाचारजन्य कसुर भएको देखिएमा आयोगबाट विशेष अदालतमा मुद्दा दर्ता हुने गरेको छ । विशेष सरकारी वकिलको कार्यालयबाट यस सम्बन्धमा बहसपैरवी हुने गर्दछ । आवश्यकतानुसार आयोगबाट विशेष अदालतमा पुनरावेदन तथा सर्वोच्च अदालतमा पुनरावलोकनको निवेदन दर्ता गर्ने कार्य गरिन्छ ।

१.७.३ सुशासन तथा अनुगमन समिति :

प्रतिनिधिसभाका समितिले संवैधानिक निकायको अनुगमन गर्ने संवैधानिक व्यवस्था भए अनुरूप व्यवस्थापिका-संसदको सुशासन तथा अनुगमन समितिबाट आयोगका कामकारबाहीहरूको अनुगमन हुने गरेको छ । आयोगको वार्षिक प्रतिवेदन मार्फत दिइएका सुझावहरूको कार्यान्वयनको विषयमा सुशासन तथा अनुगमन समितिमा छलफल हुने गर्दछ । यसैगरी भ्रष्टाचार नियन्त्रणका प्रयासहरूलाई गतिशील र प्रभावकारी बनाउन तथा सुशासन र सदाचार प्रवर्द्धनमा देखिएका समस्या समाधान गर्नका लागि समितिबाट सम्बद्ध निकायहरूसँग छलफल तथा अन्तर्क्रिया हुनुका साथै आवश्यक निर्णय/निर्देशन समेत हुने गरेको छ ।

१.७.४ राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र :

भ्रष्टाचार निवारण ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रले सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले हरेक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको साठी दिनभित्र आफ्नो सम्पत्ति विवरण भरी सम्बन्धित निकायमा बुझाए/नबुझाएको विषयमा अनुगमन गरी प्रतिवेदन आयोगमा पठाउने गरेको छ । प्राप्त प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका सम्पत्ति विवरण नबुझाउने सार्वजनिक पद धारण गरेका व्यक्तिहरूलाई कानूनबमोजिम आयोगबाट जरिवाना हुँदै आएको छ ।

१.७.५ अन्य निकायहरू :

आयोगबाट सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले गरेको भ्रष्टाचारजन्य कार्यको अनुसन्धानका सिलसिलामा नेपाल सरकारका विभिन्न निकायहरूबाट आवश्यक जानकारी तथा विवरण प्राप्त हुने गरेको छ । मन्त्रालयहरू, राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र, निजामती किताबखाना, राजस्व अनुसन्धान विभाग, सम्पत्ति शुद्धीकरण विभाग, नेपाल राष्ट्र बैंक लगायतका अभिलेख र विवरण रहने निकायहरूबाट आवश्यक विवरण आयोगलाई प्राप्त हुन्छ । त्यसैगरी आयोगमा परेको कुनै उजुरी अन्य निकायको अधिकारक्षेत्र अन्तर्गत पर्ने प्रकृतिको देखिएमा आयोगबाट आवश्यक कारबाहीका लागि सम्बन्धित निकायसमक्ष लेखी पठाउने गरिएको छ । यस्ता निकायहरूमा सम्बन्धित मन्त्रालय/विभाग/कार्यालय, विश्वविद्यालय, सम्पत्ति शुद्धीकरण विभाग, राजस्व अनुसन्धान विभाग, नेपाल प्रहरी लगायत अन्य नियामक निकायहरू रहेका छन् ।

१.८ बजेट व्यवस्था :

विशिष्टीकृत संस्थाको रूपमा रहेको अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग अनुसन्धान तहकिकातसम्बन्धी कार्यमा संलग्न रहँदै आएको छ । भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्ने कार्यका लागि यसले प्रवर्द्धनात्मक एवं निरोधात्मक कार्य समेत गर्दै आएको छ । यसका लागि आवश्यक पर्ने बजेटको व्यवस्था नेपाल सरकारबाट हुँदै आएको छ । आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा आयोगका लागि छुट्याइएको पुँजीगततर्फको बजेटबाट भवन निर्माण, फरेन्सिक ल्याब संचालन, इन्जिनियरिङ ल्याब निर्माण, सवारी साधन खरिद लगायतका कार्य गरिएको थियो भने चालुतर्फको बजेटबाट तलब भत्ता लगायतमा खर्च गरिएको थियो । यस आर्थिक वर्षमा आयोगका लागि छुट्याइएको कुल बजेट रु.१,२०,२०,५२,२६७।९७ मा रु.८७,०८,१४,८९५।११ निकास भई त्यति नै रकम खर्च भएको छ । आयोगलाई प्राप्त बजेटमध्ये संस्थागत सुदृढीकरणतर्फ चालुमा रु.९,५१,३५,०००।- र पुँजीगतमा रु.४०,६८,५५,०००।- विनियोजन भएकोमा चालुतर्फ रु.६,५५,७३,२०६।८० र पुँजीगततर्फ रु.२९,३७,९८,०००।- खर्च भएको छ । संस्थागत सुदृढीकरण अन्तर्गत भौतिक पूर्वाधार विकासतर्फ आयोगका कार्यालय भवन निर्माण, उपकरण खरिद लगायत कार्य गरिएको छ । त्यसैगरी जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि, अध्ययन अनुसन्धान, आयोगका कानूनी तथा कार्यविधिगत संयन्त्रको विकासका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएका छन् । प्रतिवेदन अवधिसम्म आयोगमा कुनै पनि बेरुजु रहेको छैन । आयोगको विनियोजन, निकास, खर्च, राजस्व आम्दानी तथा धरौटीको विवरण अनुसूची-३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

परिच्छेद- २
आयोगबाट सम्पादित कार्यहरूको संख्यात्मक विवरण

२.१ बैठक र निर्णय :

भ्रष्टाचारजन्य कार्यहरू उपर अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट हुने अनुसन्धान तथा अभियोजनसम्बन्धी विषयहरूमा आयोगको बैठकबाट निर्णय हुन्छ । आयोगमा परेका उजुरी उपर विस्तृत अनुसन्धान गर्न तोकिएका अनुसन्धान अधिकृतहरूले तयार गरेको अनुसन्धान प्रतिवेदन आयोगको बैठकमा प्रस्तुत गरिन्छ र छलफल भई निर्णय हुन्छ । यसका साथै आयोगका अन्य आवश्यक विषयहरूमा समेत आयोगको बैठकमा छलफल भै निर्णय लिइन्छ । सामान्यतया हप्तामा दुईपटक आयोगको बैठक बस्छ । आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा आयोगको कुल ७६ वटा बैठक बसी विभिन्न विषयहरूमा गरी जम्मा ८६० वटा निर्णयहरू लिइएको छ ।

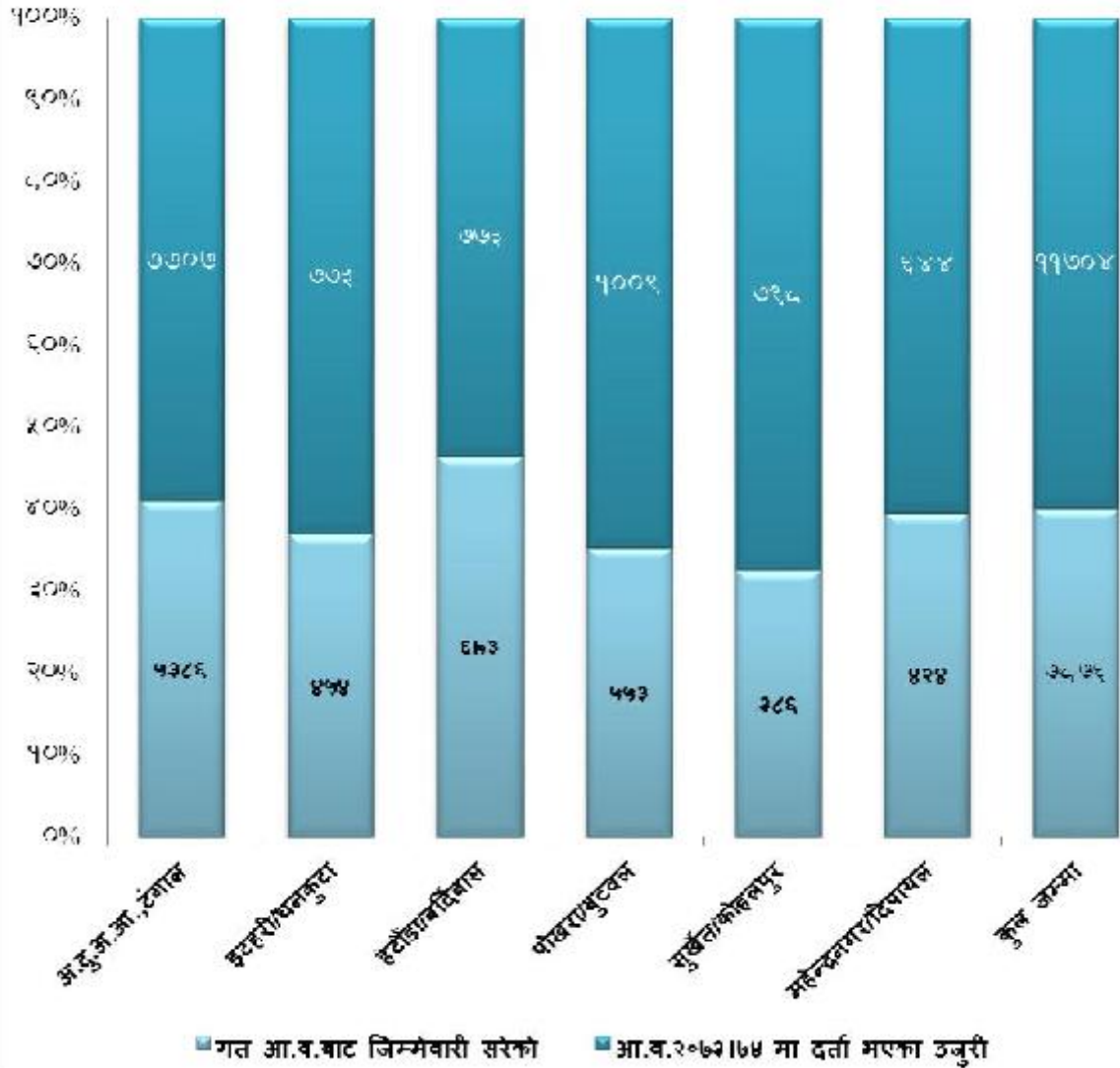
२.२ उजुरी :

उजुरीकर्ताहरूको सहज पहुँचका लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले विभिन्न माध्यमहरूबाट उजुरी दिन सकिने प्रबन्ध गरेको छ । आयोगमा हुलाक, इमेल, आयोगको वेब साइटमा व्यवस्था भएको अनलाइन उजुरी, फ्याक्स, टोल फ्रि नम्बरमा भ्वाइस रेकर्डिङ मार्फत तथा व्यक्तिहरू आफैँ आई उजुरी दर्ता हुने गरेका छन् । यस अतिरिक्त पत्रपत्रिका तथा अन्य विद्युतीय सञ्चार माध्यममा प्रकाशन तथा प्रसारण भएका सार्वजनिक चासोका विषयहरूलाई समेत आयोगले उजुरीको रूपमा ग्रहण गर्ने गरेको छ । आयोगमा राज्यका अन्य निकायहरूबाट समेत उजुरीहरू प्राप्त हुने गरेका छन् । आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा विभिन्न माध्यमहरूबाट आयोगको केन्द्र, तथा मातहत कार्यालयहरूमा पर्न आएका तथा अघिल्लो आर्थिक वर्षबाट जिम्मेवारी सरेका उजुरीहरूको संख्या निम्नानुसार रहेको छ:-

तालिका २.१ उजुरीको संख्या

कार्यालय	आ.व.२०७३।७४ मा दर्ता भएका उजुरी	गत आ.व.बाट जिम्मेवारी सरेका उजुरी	जम्मा उजुरी
अ.दु.अ.आ., टंगाल	७७०७	५३८६	१३०९३
आयोगको कार्यालय इटहरी/धनकुटा	७७३	४५४	१२२७
आयोगको कार्यालय हेटौँडा/बर्दिबास	७७३	६७३	१४४६
आयोगको कार्यालय पोखरा/बुटवल	१००९	५५३	१५६२
आयोगको कार्यालय सुर्खेत/कोहलपुर	७९८	३८६	११८४
आयोगको कार्यालय महेन्द्रनगर/दिपायल	६४४	४२४	१०६८
कुल जम्मा	११७०४	७८७६	१९५८०

उजुरीको संख्या

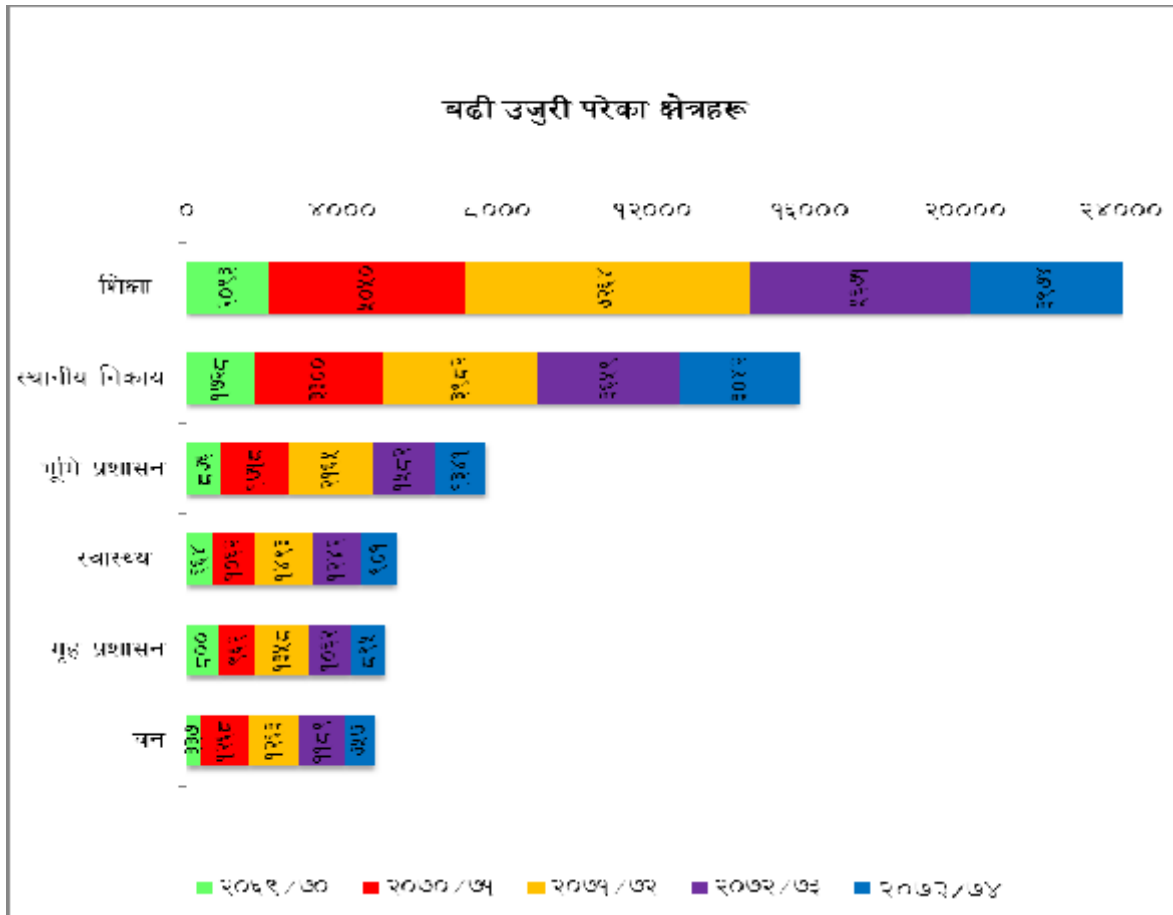

क्षेत्रगत रूपमा हेर्दा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा बढी उजुरी परेका विभिन्न क्षेत्रहरूसँग सम्बद्ध उजुरीहरूको संख्या देहाय बमोजिम रहेको छ :

तालिका २.२ क्षेत्रगत रूपमा उजुरीको संख्या

क्र.सं.	उजुरीको क्षेत्र	संख्या
१.	शिक्षा	३९७४
२.	स्थानीय निकाय	३०४२
३.	भूमि प्रशासन	९३४९
४.	स्वास्थ्य	९०९
५.	गृह प्रशासन	८९५
६.	वन	७५७

उल्लिखित तालिकाबाट शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धित उजुरी करिब २०.३०%, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयसँग सम्बन्धित १५.५४%, भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ६.८५%, स्वास्थ्य सेवासँग सम्बन्धित ४.६०%, गृह मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ४.५७% तथा वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयसँग सम्बन्धित उजुरी ३.८७% रहेको देखिन्छ । यसका अतिरिक्त सम्पत्ति मूल्यांकन तथा विशेष अनुसन्धानतर्फ २११८ (१०.८२%) र शैक्षिक प्रमाणपत्र छानबिनतर्फ २३७९ (१२.१५%) उजुरीहरू पर्ने आएका छन् । विगत पाँच वर्षको तथ्यांक हेर्दा हरेक वर्ष बढी उजुरी पर्ने क्षेत्रहरू उस्तै रहेको तथ्य देहायको रेखाचित्र (Bar Graph) बाट देखिन्छ :

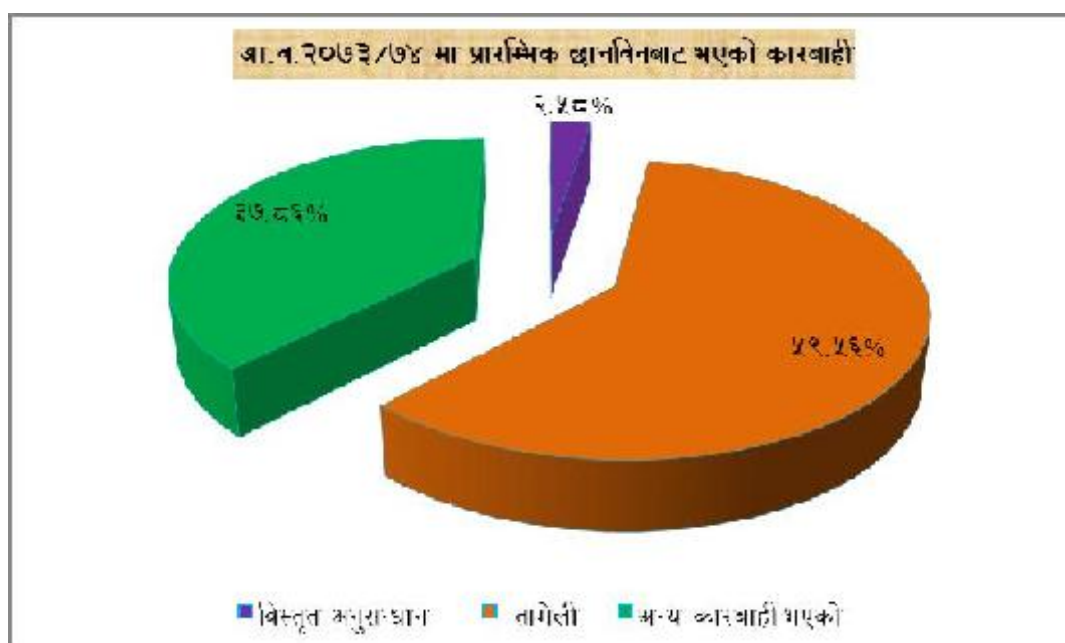
२.३ प्रारम्भिक छानबिन :

आयोगले उजुरीको गाम्भीर्यता तथा प्राप्त प्रमाणका आधारमा अनुसन्धान कार्यलाई दुई चरणमा सम्पन्न गर्दछ। उजुरीको विषयमा प्रारम्भिक छानबिनबाट विस्तृत अनुसन्धान गर्ने, तामेलीमा राख्ने वा सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउने लगायतका कार्य गरिन्छ । प्रारम्भिक छानबिनबाट भ्रष्टाचार गरेको देखिन आएमा विस्तृत अनुसन्धान तहकिकात गर्नको निमित्त आयोगबाट अनुसन्धान अधिकृत नियुक्त गरी कारवाही अगाडि बढाइन्छ ।

आ.व. २०७३/७४ मा प्रारम्भिक छानबिनबाट फछ्यौट भएका उजुरीहरूको संख्या निम्नानुसार रहेको छ :

तालिका २.३ प्रारम्भिक छानबिनबाट फछ्यौट भएका उजुरीको संख्या

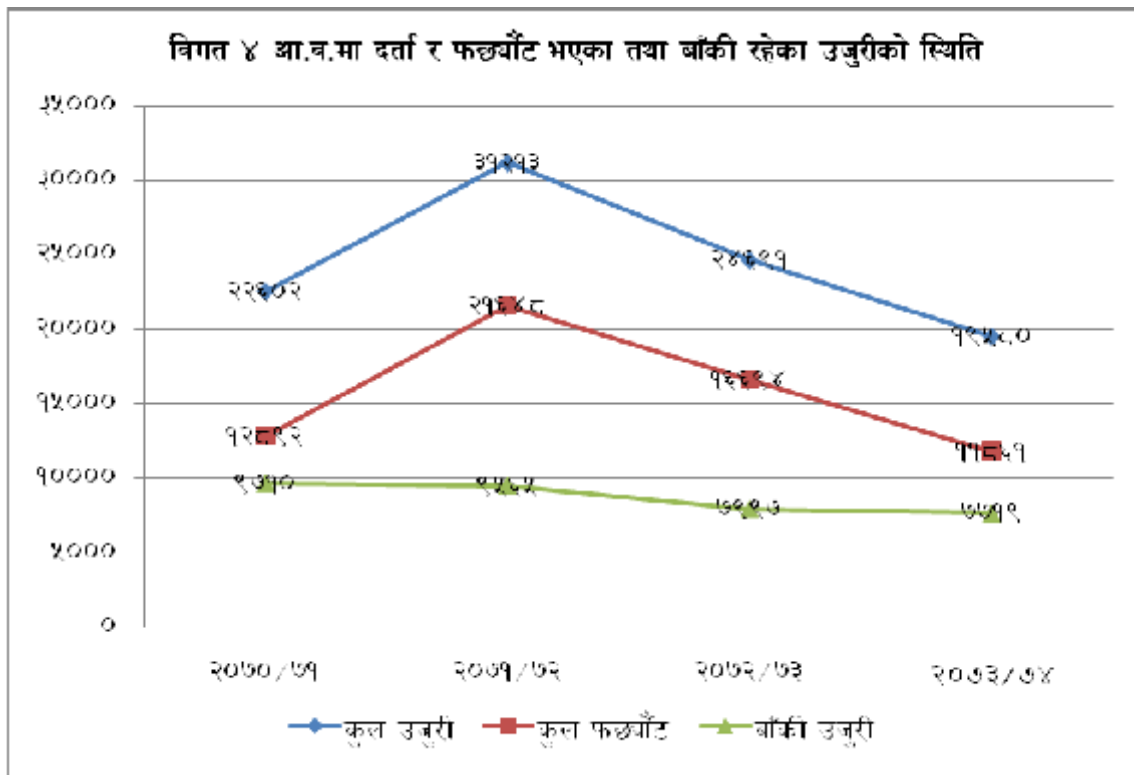
कार्यालय	कुल उजुरीको संख्या	फछ्यौट गरिएका उजुरीको संख्या				बाँकी उजुरीको संख्या
		प्रारम्भिक छानबिनबाट तामेली भएको	विस्तृत अनुसन्धानमा गएको	अन्य कारवाही भएको	कुल फछ्यौट	
अ.दु.अ.आ., टंगाल	१३०९३	३९५४	१८०	३४८३	७६१७	५४७६
आयोगको कार्यालय इटहरी/धनकुटा	१२२७	५८३	२८	२७६	८८७	३४०
आयोगको कार्यालय हेटौँडा/बर्दिबास	१४४६	७९४	१९	११५	९२८	५१८
आयोगको कार्यालय पोखरा/बुटवल	१५६२	५२७	२१	४७४	१०२२	५४०
आयोगको कार्यालय सुर्खेत/कोहलपुर	११८४	५७६	४४	९२	७१२	४७२
आयोगको कार्यालय कञ्चनपुर/दिपायल	१०६८	६३१	१४	५०	६९५	३७३
जम्मा	१९५८०	७०६५	३०६	४४९०	११८६१	७७१९

प्रारम्भिक छानबिनबाट भएको उजुरी फछ्यौटको तथ्यांक हेर्दा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टंगालमा परेका उजुरीहरूमध्ये ५८.१८ प्रतिशत उजुरीहरू फछ्यौट भएका छन् भने मातहत कार्यालयहरूको समग्र उजुरी फछ्यौट प्रतिशत ६५.४२ प्रतिशत रहेको छ। आयोग र मातहत कार्यालय समेतको कुल उजुरीहरू १९,५८० मा ११,८६१ उजुरीहरू फछ्यौट भई समग्र फछ्यौट भने ६०.५८ प्रतिशत रहेको छ। फछ्यौट हुन बाँकी रहेका ७,७१९ उजुरीहरूमा अनुसन्धान जारी रहेकोले आगामी आर्थिक वर्षमा जिम्मेवारी सरेर गएका छन्। आयोगमा कुल

दर्ता र फछ्यौट भएका उजुरीहरूको निकायगत विवरण अनुसूची ४ मा र आयोगको प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्नेजिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूमा दर्ता भएका उजुरीसम्बन्धी विवरण अनुसूची ५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

उजुरी दर्ता र फछ्यौटको संख्या तथा बाँकी रहेका उजुरीहरूको संख्यासम्बन्धी विगत चार वर्षको तथ्यांकको तुलना गर्दा विभिन्न आर्थिक वर्षहरूमा तथ्यांक घटबढ भएको देहायको चित्रबाट स्पष्ट हुन्छ । विगत चार वर्षमा दर्ता भएका, फछ्यौट भएका र फछ्यौट हुन बाँकी भै अर्को वर्षमा जिम्मेवारी सरेका उजुरीहरूको संख्या हेर्दा आर्थिक वर्ष २०७१।७२ मा उजुरीको संख्या बढेको देखिन्छ भने त्यसपछि क्रमशः घट्दै गएको देखिन्छ । आर्थिक वर्ष २०७१।७२ मा लामो समयसम्म रिक्त रहेको प्रमुख आयुक्त र अन्य आयुक्त पदमा नियुक्ति भै आयोगमा पदाधिकारीहरूले जिम्मेवारी वहन गरेको र आयोगका क्षेत्रीय र सम्पर्क कार्यालयको स्थापना समेत भै नागरिकहरूको आयोगसँगको पहुँच सहज भएको हुँदा आयोगमा प्राप्त हुने उजुरीको संख्या उल्लेख्य रूपमा बढेको देखिन्छ । तर आ.व. २०७२।७३ को पूर्वार्द्धमा जारी भएको नेपालको संविधानमा अनुचित कार्यसम्बन्धी आयोगको अधिकारक्षेत्र कटौती भएपछि सो समयपश्चात आयोगमा प्राप्त हुने उजुरीको संख्यामा केही कमी हुँदै आएको देखिन्छ । फछ्यौट हुन बाँकी भै अर्को वर्षमा जिम्मेवारी सरेका उजुरीहरूको संख्यातर्फ हेर्दा आर्थिक वर्ष २०७०।७१ देखि २०७३।७४ सम्म हरेक वर्ष क्रमशः संख्या कम हुँदै गएको देखिएको हुँदा आयोगको कार्यसम्पादनमा सुधार हुँदै गएको भन्न सकिन्छ ।

२.४ विस्तृत अनुसन्धान :

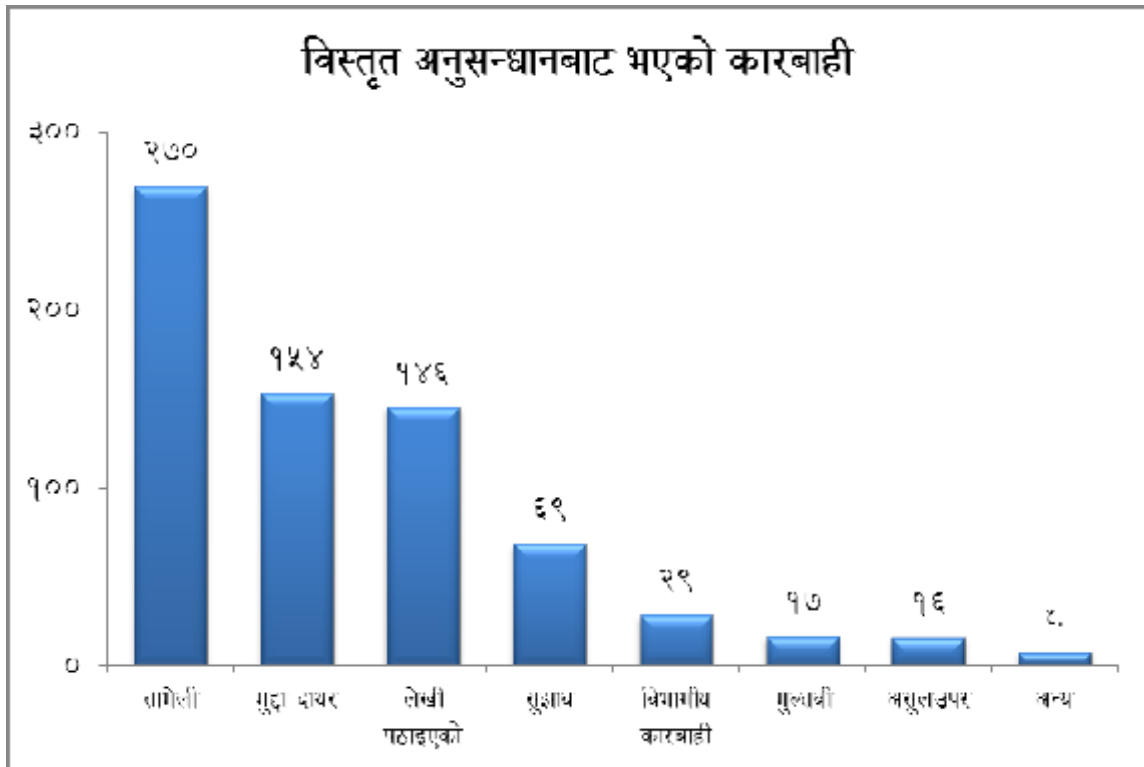
यस आर्थिक वर्षमा विस्तृत अनुसन्धान पश्चात आयोगका निर्णयहरूबाट विभिन्न कारबाही भएको छ । जसमध्ये १५४ वटा मुद्दा विशेष अदालतमा दायर गर्ने निर्णय भएको, २९ वटा विभागीय कारबाही गर्ने निर्णयहरूबाट ७१ जनालाई विभागीय कारबाही गर्न लेखी पठाइएको, ४ वटा

निर्णयहरूबाट दुष्परिमाण सच्याउन लेखी पठाइएको र २/२ वटा निर्णयबाट क्रमशः ध्यानाकर्षण र सचेत गराउन लेखी पठाइएको छ । यसैगरी आयोगबाट ६९ वटा सुझावहरू सम्बन्धित निकायहरूमा लेखी पठाइएको, १४६ वटा अन्य कारबाही गर्ने निर्णय भएका र १६ वटा निर्णयहरूबाट रु.७१,०२,७७५।४५ असुल उपरका लागि सम्बन्धित निकायहरूमा लेखी पठाइएको छ। साथै विस्तृत अनुसन्धानको क्रममा रु.२,८२,६१,४५०।२७ असुल उपर भएको छ । आयोगबाट आ.व. ०७३/७४ मा विशेष अदालतका ५२ फैसला उपर पुनरावेदन गर्ने तथा १७ वटा फैसला उपर पुनरावेदन नगर्ने तथा सर्वोच्च अदालतका ९४ वटा फैसला उपर पुनरावलोकन नगर्ने निर्णय भएको छ । यसैगरी आयोगबाट २७० उजुरी तामेलीमा राखे र १७ वटा मुलतबीमा राखे निर्णय भएको छ । एउटा निर्णयमा एक वा सो भन्दा बढी कारबाहीहरू समेत भएको र कार्यान्वयनका लागि तत्तत् शीर्षकमा संख्या उल्लेख गरिएको हुँदा निर्णय संख्या र कारबाहीको संख्या तथा विवरणमा फरक पर्न गएको छ । विस्तृत अनुसन्धान भएका उजुरीहरूको निकायगत विवरण अनुसूची ६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

यस आर्थिक वर्षमा अनुसन्धानको क्षेत्र अनुसार भएको कारबाही विवरण निम्नानुसार रहेको छ :

तालिका २.४ विस्तृत अनुसन्धानबाट भएको कारबाहीको विवरण :

सि. नं.	कारबाही	संख्या	सि. नं.	कारबाही	संख्या
१.	तामेली	२७०	६	मुलतबी	१७
२.	मुद्दा दायर	१५४	७	असुल उपर	१६
३.	लेखी पठाएको	१४६	८	दुष्परिणाम सच्याउने	४
४.	सुझाव	६९	९	सचेत	२
५.	विभागीय कारबाही	२९	१०	ध्यानाकर्षण	२

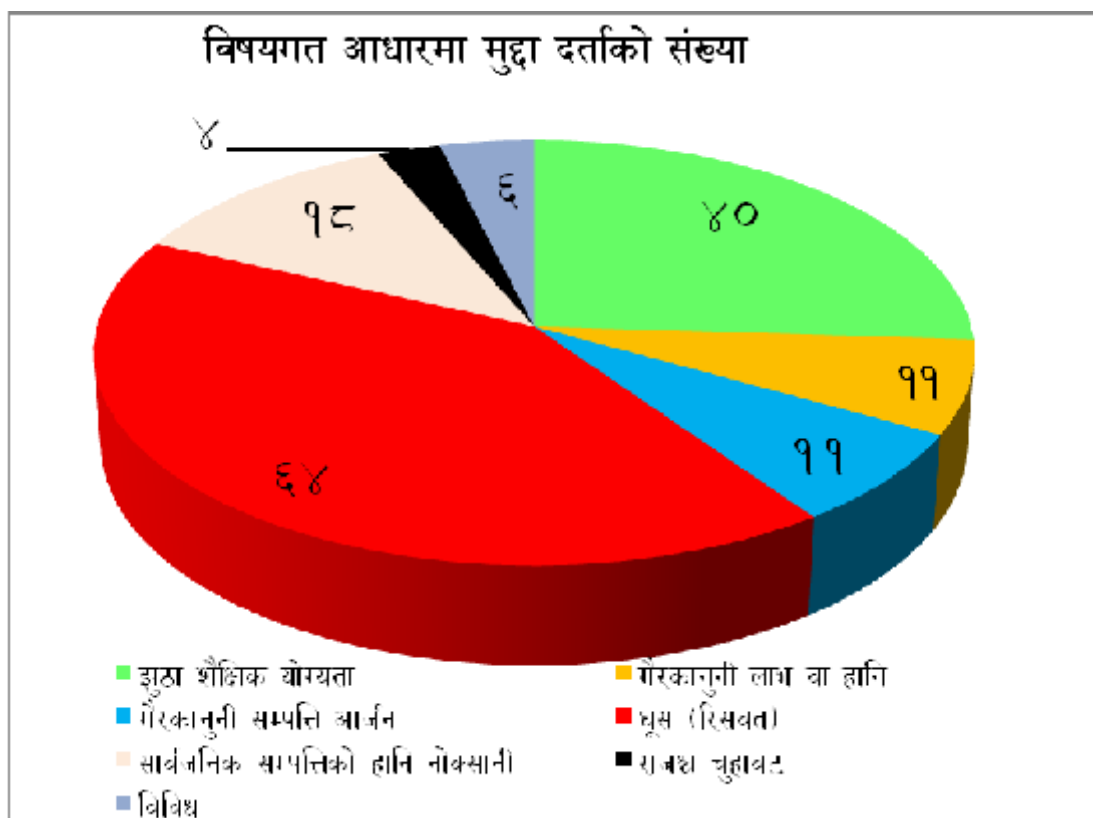

२.५ मुद्दा दायर :

यस आर्थिक वर्षमा मुद्दा दायर गर्ने निर्णय भएका १५४ मध्ये १५० वटा र अघिल्लो आ.व.बाट जिम्मेवारी सरी आएको ५ थान समेत गरी जम्मा १५५ थान मुद्दाहरू विशेष अदालतमा दायर भएका छन् । मुद्दाहरूको विषयगत विवरण, प्रतिवादी बनाइएका व्यक्तिहरूको संख्यात्मक विवरण तथा कुल बिगो मागदाबीसम्बन्धी विवरण निम्नानुसार रहेको छ :

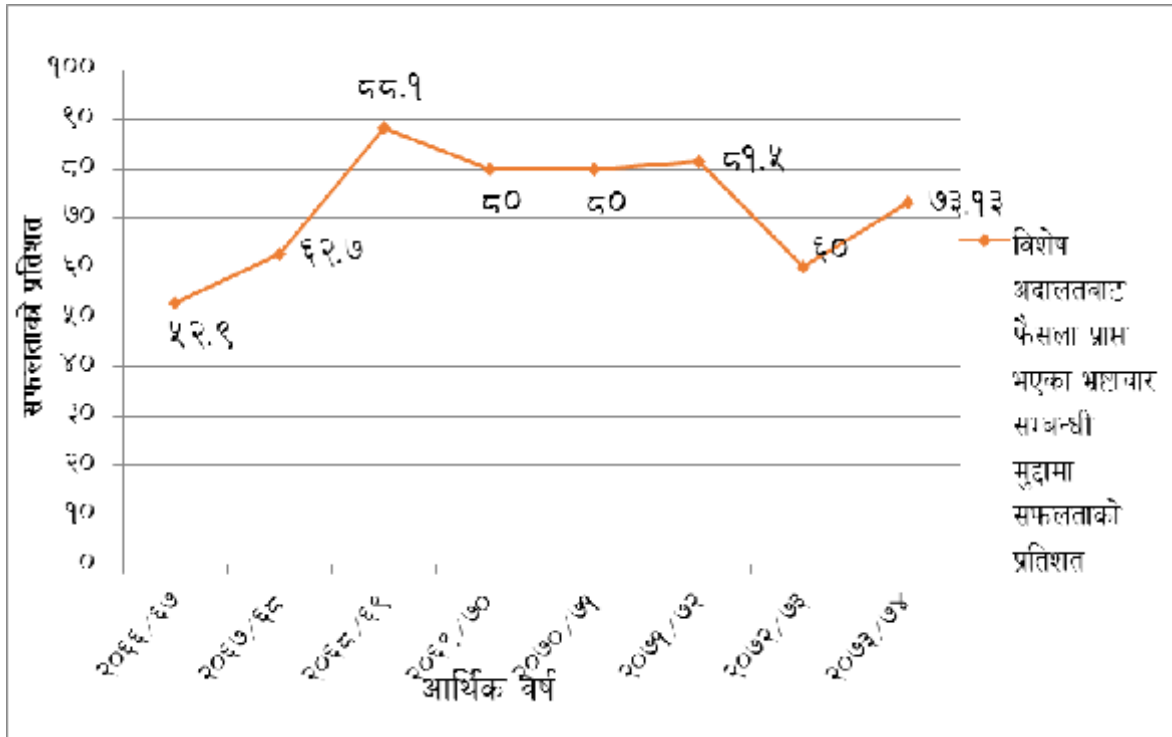
तालिका २.५ आ.व.०७३/७४ को मुद्दासम्बन्धी निर्णय विवरण

क्र.सं.	विषय	मुद्दा (संख्या)	प्रतिवादी (संख्या)			कुल बिगो मागदाबी (रु.)
			पुरुष	महिला	जम्मा	
१.	घूस (रिसवत)	६४	८४	१	८५	१,०३,३७,५००.००
२.	झुठा शैक्षिक प्रमाणपत्र	४०	३९	५	४४	०
३.	सार्वजनिक सम्पत्तिको हानि नोक्सानी	१८	३१	४	३५	४,९४,१४,६९४.४३
४.	गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जन	११	१२	०	१२	५२,१७,७२,७२१.००
५.	गैरकानूनी लाभ वा हानि पुऱ्याएको	११	३९	५	४४	३०,५५,६६,०१७.९२
६.	राजश्व चुहावट	४	१८	०	१८	१०,६३,४०,४१,५९७.२०
७.	विविध	६	२९	०	२९	०
जम्मा		१५४	२५१	१६	२६७	११,५२,११,३२,५३०.५५

आयोगबाट विगत वर्षहरूमा विशेष अदालतमा दायर भएका मुद्दाहरूमध्ये आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा १६० वटा मुद्दाहरूको फैसला प्राप्त भएको छ, जसमध्ये ७३.१३% मुद्दाहरूमा आयोगलाई सफलता प्राप्त भएको छ । विगत आर्थिक वर्षको तुलनामा यस वर्षमा सफलता दरमा प्रगति भएको तथ्य निम्न चित्रबाट देखिन्छ :

विशेष अदालतबाट फैसला भएका भ्रष्टाचारसम्बन्धी मुद्दाहरूमा सफलताको प्रतिशत

२.६ सार्वजनिक सम्पत्तिको पुनर्प्राप्ति वा संरक्षण :

आ.व. ०७३।७४ मा आयोगको निर्णय अनुसार पहाडमा ५ रोपनी २ आना ३ पैसा र तराईमा ७७ बिघा ७ कठ्ठा १७ धुर सार्वजनिक जग्गा नेपाल सरकारको नाममा कायम गर्न लेखी पठाइएको छ ।

यस आर्थिक वर्षमा पहाडमा ४ रोपनी ३ आना ० पैसा ३ दाम जग्गा र तराईमा १ बिघा १७ कठ्ठा १४ धुर जग्गा आयोगको निर्णय कार्यान्वयन भई नेपाल सरकारको नाममा कायम भइसकेको छ ।

प्रारम्भिक छानबिनका क्रममा आ.व. २०७३।७४ मा रु.५,७३,२२,८२३।८२ असुल उपर भएको तथा रु.१,३०,७१,२७६।८८ असुल उपरका लागि सम्बन्धित निकायहरूमा लेखी पठाइएको छ । त्यसैगरी विस्तृत अनुसन्धानको क्रममा यस आ.व.मा रु.२,८२,६१,४५०।२७ असुल उपर भएको छ भने रु.७१,०२,७७५।४५ असुल उपर गर्न लेखी पठाइएको छ । विगतका निर्णयहरूको कार्यान्वयनबाट रु.४५,५५,६६,०९६।६६ असुल उपर भएको छ ।

परिच्छेद- ३ अभियोजन

३.१ अनुसन्धान तथा अभियोजन

सार्वजनिक पद धारण गरेको कुनै व्यक्तिले कानूनबमोजिम भ्रष्टाचार मानिने कुनै काम गरेको देखिएमा त्यस्तो व्यक्ति र सो अपराधमा संलग्न अन्य व्यक्ति उपर आयोगले कानूनबमोजिम अधिकार प्राप्त अदालतमा मुद्दा दायर गर्न वा गराउन सक्ने संवैधानिक व्यवस्था रहेको छ । त्यसैगरी सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्ति उपर भ्रष्टाचारको आरोपको सम्बन्धमा चलेको कारबाही र त्यस सम्बन्धमा भएको अनुसन्धान र तहकिकातबाट निजले सो अपराध गरेको हो भन्ने विश्वास गर्नुपर्ने मनासिव कारण भएमा आयोगले त्यस सम्बन्धमा प्रचलित कानूनबमोजिम मुद्दा चलाउन आदेश दिन सक्ने भनी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १८ मा व्यवस्था रहेको छ । संविधान तथा कानूनमा भएको व्यवस्थाका आधारमा आयोगले सम्पादन गर्ने अभियोजनसम्बन्धी कामकारबाही निर्देशित हुँदै आएका छन् । यसै अनुरूप आयोगबाट आ.व. २०७३।७४ मा १५४ मुद्दा चलाउने निर्णय भई तीमध्ये १५० मुद्दा सोही आ.व.मा र बाँकी ४ मुद्दा अर्को आ.व. को प्रारम्भमै विशेष अदालत, काठमाडौंमा दर्ता भएका छन् । साथै आ.व. २०७२।७३ मा मुद्दा चलाउने निर्णय भई समयाभावले मुद्दा दायर हुन बाँकी रहेका ५ मुद्दा समेत आ.व. २०७३।७४ मा विशेष अदालतमा दर्ता भएका छन् । आ.व. २०७३।७४ मा मुद्दा दर्ता गर्ने सम्बन्धमा आयोगबाट भएका निर्णयहरूको सारसंक्षेप यस परिच्छेदमा समावेश गरिएको छ ।

३.२ घूस (रिसवत) लिई भ्रष्टाचार गरेका मुद्दाहरू

आयोगबाट आ.व. २०७३।७४ मा मुद्दा चलाउने निर्णय भएका जम्मा १५४ मुद्दाहरूमध्ये ६४ वटा मुद्दाहरू घूस (रिसवत) लिई भ्रष्टाचार गरेको विषयसँग सम्बन्धित रहेका छन् । तपसिलको तालिकामा उल्लेख भएका राष्ट्रसेवकहरूले रिसवत लिएको अवस्थामा रंगेहात फेला पारी अनुसन्धान हुँदा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ को उपदफा (१) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकाले निजहरू उपर तपसिल बमोजिमको बिगो कायम गरी सोही उपदफामा व्यवस्था भएबमोजिम जरिवाना र सजाय हुन मागदाबी लिई विशेष अदालत, काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको छ । सो कार्यमा मतियार भई काम गर्ने राष्ट्रसेवक वा अन्य व्यक्तिको हकमा दफा २२ बमोजिम सजाय मागदाबी लिइएको छ ।

सि. नं.	आयोगको निर्णय मिति	आरोपपत्र दायर मिति	राष्ट्रसेवक प्रतिवादीको नाम, पद र कार्यालय	बिगो (रु.)
१.	२०७३।४।२०	२०७३।४।२७	लक्ष्मीप्रसाद पराजुली, ना.सु., मालपोत कार्यालय, मनमैजु । कमलबहादुर खत्री, सभेक्षक, नापी कार्यालय, मनमैजु ।	३०,०००।-
२.	२०७३।४।२०	२०७३।४।३०	सूर्यबज्र बज्राचार्य, प्रा.ना.सु., यातायात व्यवस्था कार्यालय, वागमती, एकान्तकुना, ललितपुर ।	१५,०००।-

३.	२०७३।४।३२	२०७३।५।१०	प्रेमकुमार भट्टराई, ना.सु., यातायात व्यवस्था कार्यालय, नारायणी, वीरगंज ।	२०,०००।-
४.	२०७३।४।३२	२०७३।५।१४	वीरेन्द्रकुमार यादव, प्राविधिक अधिकृत, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्, काठमाडौं (सिंचाइ डिप वोरिड योजना काज) ।	२,५०,०००।-
५.	२०७३।५।१४	२०७३।५।१६	शम्भुप्रसाद चौधरी, नापी सर्भेक्षक, नापी कार्यालय, चाबहिल, काठमाडौं ।	३,०१,०००।-
६.	२०७३।५।१४	२०७३।६।१०	चन्देश्वरी यादव, इन्जिनियर, सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, डिभिजन कार्यालय, मोरङ ।	१०,०००।-
७.	२०७३।५।१४	२०७३।५।१६	दिनेश श्रेष्ठ, करार सेवाको सव-इन्जिनियर, काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. ३, काठमाडौं ।	३,००,०००।-
८.	२०७३।५।१४	२०७३।५।२४	रामदुलारी शरण भगत, इन्जिनियर, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय नं. १८, लमही, दाङ ।	१,५७,०००।-
९.	२०७३।५।२६	२०७३।५।२७	सोनाम छिरिङ शेर्पा, अध्यक्ष, अखिल नेपाल हिमाली बौद्ध संघ । सोनाम वाङछेन शेर्पा, अध्यक्ष, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, बुद्ध एकेडेमी आवासीय माध्यमिक विद्यालय, जोरपाटी । नरबहादुर बुढाथोकी, पूर्व अध्यक्ष, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, बुद्ध एकेडेमी आवासीय माध्यमिक विद्यालय, जोरपाटी ।	१०,००,०००।-
१०.	२०७३।६।७	२०७३।६।९	बुद्धिजङ्ग गुरुङ, प्राविधिक चौथो (ओभरसियर), टोखा नगरपालिका ।	४५,०००।-
११.	२०७३।७।४	२०७३।७।५	रमेश लामिछाने, शाखा अधिकृत, वैदेशिक रोजगार विभाग ।	१०,००,०००।-
१२.	२०७३।७।१०	२०७३।७।११	रामनरेश राय, ना.सु., मालपोत कार्यालय, सर्लाही ।	१२,२५,०००।-
१३.	२०७३।७।१०	२०७३।७।११	हजारी यादव, प्रमुख नापी अधिकृत, नापी कार्यालय, चाबहिल, काठमाडौं, दिपेन्द्र पण्डित, नापी सर्भेक्षक, नापी कार्यालय, चाबहिल, काठमाडौं ।	२,००,०००।-
१४.	२०७३।८।२	२०७३।८।८	सन्जयकुमार यादव, सव इन्जिनियर, सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय, वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत ।	९७,०००।-
१५.	२०७३।८।२	२०७३।८।९	गुलाब चौधरी, गा.वि.स. सचिव, गाउँ विकास समितिको कार्यालय, मझौरा, बिसनपुर ।	१०,०००।-
१६.	२०७३।८।६	२०७३।८।१३	ज्ञानराज लम्साल, मालपोत अधिकृत, मालपोत कार्यालय, सिराहा ।	४०,०००।-

१७.	२०७३।८।१९	२०७३।८।१६	नरेश श्रेष्ठ, इञ्जिनियर, इटहरी उप महानगरपालिका ।	१०,०००।-
१८.	२०७३।८।१३	२०७३।८।१९	धनबहादुर वि.क., कार्यालय सहयोगी (दोस्रो तह), नेपाल विद्युत प्राधिकरण, मकवानपुर वितरण शाखा । विष्णुप्रसाद चौलागाई, पूर्व कर्मचारी ।	३२,०००।-
१९.	२०७३।८।१६	२०७३।८।१७	अंगुरकुमार सिग्देल, नायब सुब्बा, भूमिसुधार कार्यालय, काठमाडौं । विष्णुराज आचार्य, लेखनदास ।	५०,०००।-
२०.	२०७३।८।२०	२०७३।८।२३	सन्तोषकुमार महासेठ, अमिन, नापी कार्यालय, महोत्तरी ।	१,००,०००।-
२१.	२०७३।८।३०	२०७३।९।८	जितेन्द्र वि.क., शाखा अधिकृत, इलाका प्रशासन कार्यालय, त्रिभुवनवस्ती, कन्चनपुर, सुभाष सिं रावल, नायब सुब्बा, इलाका प्रशासन कार्यालय, त्रिभुवनवस्ती, कन्चनपुर । माधवबहादुर सिंह क्षेत्री, त्रिभुवनवस्ती, कन्चनपुर ।	१०,०००।-
२२.	२०७३।९।१४	२०७३।९।१४	गंगाप्रसाद साह, नापी सर्वेक्षक, नापी कार्यालय, भैरहवा ।	१५,०००।-
२३.	२०७३।९।१२	२०७३।९।२१	दुर्गालाल विश्वकर्मा, संयोजक, बाँके जिल्ला कोहलपुर नगरपालिका । ढालबहादुर डाँगी, मुखिया, बाँके जिल्ला कोहलपुर नगरपालिका ।	१५,०००।-
२४.	२०७३।१०।०३	२०७३।१०।१२	राधेश्याम साह, सर्वेक्षक, नापी कार्यालय, कलैया, बारा ।	५,०००।-
२५.	२०७३।१०।१०	२०७३।१०।११	गणेशप्रसाद मिश्रा, नापी सर्वेक्षक, नापी कार्यालय, टोखा सरस्वती, काठमाडौं । प्रमोद पाण्डे, लेखापढी व्यवसायी ।	१,००,०००।-
२६.	२०७३।१०।१२	२०७३।१०।१३	प्रेमचन्द्र झा, नापी अधिकृत, २ नं. नापी टोलीको कार्यालय, टीकाथली, भक्तपुर ।	१,५०,०००।-
२७.	२०७३।१०।१३	२०७३।१०।१७	मचाकाजी महर्जन, सर्वेक्षक, नापी कार्यालय, कलङ्की, काठमाडौं ।	५०,०००।-
२८.	२०७३।१०।२०	२०७३।१०।२४	राधेशरण ठाकुर, नायब सुब्बा, मालपोत कार्यालय, धनुषा ।	५,०००।-
२९.	२०७३।१०।२४	२०७३।१०।२५	श्यामप्रसाद अर्याल, ना.सु., ललितपुर जिल्ला अदालत ।	३,००,०००।-
३०.	२०७३।११।०१	२०७३।११।०१	ध्रुवप्रसाद वाग्ले, कुल्ली (पाँचौ तह), काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेड, शाखा कार्यालय, बानेश्वर, काठमाडौं ।	७,०००।-

३१.	२०७३।११।१२	२०७३।११।१५	प्रकाश घिमिरे, उपन्यायाधिवक्ता, जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, काठमाडौं ।	२०,०००।-
३२.	२०७३।११।२०	२०७३।११।२२	ऋषिराम बुढाथोकी, नायब सुब्बा, मालपोत कार्यालय भक्तपुर । केशवबहादुर खत्री, कार्यालय सहयोगी, मालपोत कार्यालय भक्तपुर । बिष्णुहरी न्हितुसु, लेखापढी व्यवसायी, मालपोत कार्यालय भक्तपुर ।	४,००,०००।-
३३.	२०७३।१२।०८	२०७३।१२।०९	अर्जुनप्रसाद रिजाल, शाखा अधिकृत, यातायात व्यवस्था विभाग, मीनभवन काठमाडौं ।	२५,०००।-
३४.	२०७३।१२।१०	२०७३।१२।११	गोवर्धन खड्का, नायब सुब्बा, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, काठमाडौं ।	४,००,०००।-
३५.	२०७३।१२।१७	२०७३।१२।१८	बाल मुकुन्द श्रेष्ठ, नापी सभेक्षक, नापी कार्यालय चाबहिल अन्तर्गतको २ नं. नापी टोली, काठमाडौं ।	३०,०००।-
३६.	२०७३।१२।२८	२०७३।१२।३०	गणेशबहादुर कार्की, सहायक वन अधिकृत, इलाका वन कार्यालय, आर्वा, कास्की ।	५०,०००।-
३७.	२०७३।१२।२८	२०७३।१२।२९	छत्रबहादुर पौडेल, सहायक प्रशासक (अधिकृत तृतीय), गुठी संस्थान, शाखा कार्यालय, भक्तपुर ।	५०,०००।-
३८.	२०७४।१।०७	२०७४।१।१०	कृष्णप्रसाद जोशी, अमिन, नापी कार्यालय, धनुषा ।	३०,०००।-
३९.	२०७४।१।०७	२०७४।१।८	सन्तोषकुमार श्रेष्ठ, अमिन, कमलामाई नगरपालिका सिन्धुली ।	२२,५००।-
४०.	२०७४।१।११	२०७४।१।१३	रामलोचन ठाकुर, नापी सभेक्षक, नापी कार्यालय, धनुषा ।	२२,०००।-
४१.	२०७४।१।११	२०७४।१।१४	शिवकुमार यादव, फरेष्टर, सेक्टर वन कार्यालय मैनापोखर, बर्दिया ।	७,०००।-
४२.	२०७४।१।१४	२०७४।१।१५	नरनाथ पौडेल, इञ्जिनियर, डिभिजन सडक कार्यालय, काठमाडौं- १, मीनभवन, मनिष महतो, सव इञ्जिनियर, डिभिजन सडक कार्यालय, काठमाडौं- १, मीनभवन, चित्रबहादुर के.सी., लेखा अधिकृत, डिभिजन सडक कार्यालय, काठमाडौं- १, मीनभवन ।	२,४०,०००।-
४३.	२०७४।१।१४	२०७४।१।१७	रत्ननिधि चिलुवाल, खाद्य अनुसन्धान अधिकृत, खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग, बबरमहल, काठमाडौं ।	१०,०००।-
४४.	२०७४।१।२५	२०७४।१।२८	शुभाष पौडेल, वडा सचिव (नायब सुब्बा), सोनमा गाउँपालिका, महोत्तरी ।	१५,०००।-
४५.	२०७४।२।१२	२०७४।२।२९	राजेन्द्रकुमार आचार्य, वडा सचिव, नौकुण्ड	४,५०,०००।-

			गाउँपालिका, रसुवा । श्लोक लामा, सहायक कर्मचारी, नौकुण्ड गाउँपालिका, रसुवा ।	
४६.	२०७४।२।१८	२०७४।२।१९	गोविन्द पुडासैनी, नायब सुब्बा, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौं, मुक्तिनाथ दवाडी, काठमाडौं ।	२६,०००।-
४७.	२०७४।२।१८	२०७४।२।२१	रामबहादुर महत, मिटर रिडर, नेपाल विद्युत प्राधिकरण भद्रपुर शाखा ।	५,०००।-
४८.	२०७४।२।१८	२०७४।२।२१	बिनोदकुमार मण्डल, नापी सभेक्षक, नापी कार्यालय, दमक, झापा ।	६,८०,०००।-
४९.	२०७४।२।२५	२०७४।२।२८	केदार तिवारी, जिल्ला शिक्षा अधिकारी, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्सा । नवलकिशोर देव, इन्जिनियर, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्सा ।	५०,०००।- २०,०००।-
५०.	२०७४।२।२९	२०७४।२।३१	माधोलाल तेली (गुप्ता), ना.सु. घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय, नवलपरासी ।	५०,०००।-
५१.	२०७४।२।२९	२०७४।३।०७	बिनोदप्रसाद दाहाल, नायब सुब्बा, यातायात व्यवस्था कार्यालय कोशी (सवारी), इटहरी ।	५,०००।-
५२.	२०७४।३।१	२०७४।३।२	भोलाकुमार आले, कार्यकारी अधिकृत, गोलन्जोर गाउँपालिका, सिन्धुली शतीशकुमार भट्टराई, कार्यकारी अधिकृत, फिक्कल गाउँपालिका, सिन्धुली ।	१,५९,०००।- ९०,०००।-
५३.	२०७४।३।१	२०७४।३।५	रामहरि रिजाल, उपसचिव, जिल्ला शिक्षा कार्यालय सर्लाही । बासुदेव तिमल्सिना, उपसचिव, जिल्ला शिक्षा कार्यालय सर्लाही ।	४,००,०००।-
५४.	२०७४।३।८	२०७४।३।११	शैलेन्द्रकुमार कर्ण, ना.सु. भूमिसुधार कार्यालय नेपालगंज, बाँके ।	२०,०००।-
५५.	२०७४।३।१५	२०७४।३।१६	राजकिशोरप्रसाद स्वर्णकार, सहायक वन अधिकृत, इलाका वन कार्यालय, बर्दिया ।	६,०००।-
५६.	२०७४।३।१९	२०७४।३।२०	गोविन्दप्रसाद कँडेल, नायब सुब्बा, उद्योग विभाग, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं । कुशश्री विश्वकर्मा, काठमाडौं ।	३३,०००।-
५७.	२०७४।३।१९	२०७४।३।२०	नरबहादुर सारु मगर, खरिदार, मालपोत कार्यालय, नेपालगंज, बाँके । मुक्तिप्रसाद पौडेल (शर्मा), मालपोत अधिकृत, मालपोत कार्यालय, नेपालगंज, बाँके ।	४,९८,०००।-
५८.	२०७४।३।१९	२०७४।३।२१	गणेशप्रसाद आचार्य, नायब सुब्बा, मालपोत कार्यालय, सुर्खेत ।	३०,०००।-
५९.	२०७४।३।२१	२०७४।३।२२	मनोजकुमार यादव, सव इन्जिनियर, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पाँचथर ।	१,२५,०००।-

६०.	२०७४।३।२२	२०७४।३।२३	सुविर राई, इन्जिनियर, डिभिजन सडक कार्यालय, नुवाकोट ।	१,२०,०००।-
६१.	२०७४।३।२२	२०७४।४।११	भुपेन्द्र कटुवाल, लेखापाल, यातायात व्यवस्था कार्यालय, कोशी ।	४०,०००।-
६२.	२०७४।३।२३	२०७४।३।२५	भगवान सागर भैल, सुपरभाइजर, नेपाल विद्युत प्राधिकरण, भक्तपुर वितरण केन्द्र ।	११,०००।-
६३.	२०७४।३।२६	२०७४।३।२६	दुर्गा दत्त खरेल, इन्जिनियर, खानेपानी तथा ढल निकास विभाग, क्षेत्रीय अनुगमन तथा सुपेरीवेक्षण कार्यालय, सुर्खेत । दलबहादुर घर्ती, सुर्खेत ।	८७,०००।-
६४.	२०७४।३।२९	२०७४।४।१	भीमप्रसाद घिमिरे, अनुसन्धान अधिकृत, राजस्व अनुसन्धान मध्य पश्चिमाञ्चल तथा सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय, कोहलपुर । गोविन्दबहादुर शाही, कम्प्युटर अधिकृत, राजस्व अनुसन्धान मध्य पश्चिमाञ्चल तथा सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय, कोहलपुर ।	५,७०,०००।-

३.३ झुठा शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेश गरी भ्रष्टाचार गरेका मुद्दाहरू :-

आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा निम्नलिखित सरकारी कार्यालय, संस्थान र शैक्षिक निकायमा कार्यरत निम्न कर्मचारीहरूले अनुचित लाभ लिने उद्देश्यले सुरु नियुक्ति र बढुवाका लागि पेश गरेको शैक्षिक योग्यताका प्रमाणपत्रहरूका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा झुठा प्रमाणपत्र पेश गरेको तथ्य प्रमाणित हुन आई साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) द्वारा परिभाषित कसुर गरेको देखिएकोले निजहरूलाई साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ र २९ तथा प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिई विशेष अदालत, काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको छ ।

सि.नं.	निर्णय मिति	आरोपपत्र दायर मिति	प्रतिवादीको नाम, पद र कार्यालय	योग्यता र शैक्षिक संस्था
१.	२०७३।४।२०	२०७३।४।२८	रामजानकी कुमारी राना भन्ने रामजानकी देवी बडायक, अस्थायी शिक्षिका, शंकर निम्न माध्यमिक विद्यालय, शंकरपुर, कन्चनपुर ।	माध्यमिक परीक्षा (एस.एल.सी.), विहार विद्यालय परीक्षा समिति, पटना, भारत ।
२.	२०७३।४।२०	२०७३।५।१६	विनोदकुमार भण्डारी, नि.मा.वि. तह अस्थाई शिक्षक, जनप्रिय निम्न माध्यमिक विद्यालय, भुवनपोखरी, पाल्पा ।	अध्यापन अनुमति पत्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रुपन्देही ।
३.	२०७३।४।२७	२०७३।५।७	रजनी अग्रवाल, मेडिकल अधिकृत (करार नियुक्ति), मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय स्वास्थ्य सेवा	(आई. एस्सी.) वि.डि. इभिनिड कलेज, पटना, भारत ।

			निर्देशनालय, हेटौंडा ।	
४.	२०७३।४।२७	२०७३।५।१३	रामजी यादव, मेडिकल अधिकृत (करार नियुक्ति), जनकपुर अञ्चल अस्पताल, धनुषा ।	(आई.एस्सी.) एस.आर.के.जी. कलेज, सितामणी, भारत ।
५.	२०७३।४।२७	२०७३।५।८	सुनिल आचार्य, कन्सल्टेण्ट अब्स्ट्रेटिक्स तथा गाइनोकोलोजिस्ट ।	(आई.एस्सी.) राजाराम साह कलेज रक्सौल, पूर्वी चम्पारन, भारत ।
६.	२०७३।४।३२	२०७३।५।६	बालकृष्ण शर्मा, भेक्टर कन्ट्रोल सहायक (सातौं तह), जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, बर्दिया ।	रामजानकी इन्टर कलेज, माध्यमिक शिक्षा परिषद्, उत्तर प्रदेश, भारत ।
७.	२०७३।४।३२	२०७३।६।४	योगेन्द्रप्रसाद राउत, प्राचार्य, अमर उच्च मा.वि., दोहरी मझौलिया, बारा ।	(एम.ए.) वी.आर. अम्बेदकर बिहार विश्वविद्यालय, मुजफ्फरपुर भारत ।
८.	२०७३।४।३२	२०७३।५।२९	कुन्दन पौडेल, प्र.ना.नि., महानगरीय प्रहरी वृत्त महाराजगन्ज काठमाडौं ।	हाइस्कूल, माध्यमिक शिक्षा परिषद् क्षेत्र.का. वाराणसी, भारत ।
९.	२०७३।४।३२	२०७३।५।१७	मो. रहमतुल्लाह, प्रा.वि. राहत शिक्षक, मसिलाल जनता उच्च माध्यमिक विद्यालय, कुशहा, सप्तरी ।	(आई.एस्सी.), विहार इन्टरमेडियट एजुकेशन काउन्सिल, पटना, भारत । अध्यापन अनुमति पत्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सोलुखुम्बु ।
१०.	२०७३।४।३२	२०७३।७।१	टोपबहादुर महतारा, लेखा अधिकृत, रेडियो प्रसार विकास समिति, रेडियो नेपाल ।	(आई.ए.), ए.एन.सिंह कलेज मोथीहारी, विहार, भारत । (विहार इन्टरमेडियट एजुकेशन)
११.	२०७३।४।३२	२०७३।६।२	युवककुमार मुखिया, प्रा.वि. शिक्षक, जनता प्रा.वि., नरसिंह-७, सुनसरी ।	(आई.एस्सी.), G.M. Science College, Madhipura, (विहार इन्टरमेडियट एजुकेशन काउन्सिल, पटना, भारत) ।
१२.	२०७३।४।३२	२०७३।६।१२	लोकनाथ पौडेल, कार्यालय सहायक, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, कसरा, चितवन ।	एस.एल.सी. श्री शान्ति विद्या गृह मा. वि., काठमाडौं ।
१३.	२०७३।५।१४	२०७३।५।१४	सुलेमान अन्सारी, प्रधानाध्यापक (पि.सि.एफ.), मदर्शा अहले सुन्नत हुज्जतुल इस्लाम	अध्यापन अनुमति पत्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, धनुषा ।

			अमिनियाँ, नैन्ही, महोत्तरी ।	
१४.	२०७३।५।१४	२०७३।६।११	सुनील देवकोटा, उप-प्राध्यापक, मध्यपश्चिमाञ्चल विश्वविद्यालय, वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत ।	बी.बी.ए., Inderprastha engg. College, Ghaziabad. (चौधरी चरणसिंह विश्वविद्यालय मेरठ, भारत)
१५.	२०७३।५।१४	२०७३।५।२१	सरोजकुमार सिंह, मेडिकल अधिकृत (आठौं तह), नारायणी उप-क्षेत्रीय अस्पताल, वीरगंज, पर्सा ।	(आई.एस्सी.), राधा कृष्ण पुरुषोत्तम लाल धानुका किसान कलेज, बरियारपुर, (सितामढी), पटना (विहार इन्टरमेडियट एजुकेशन काउन्सिल, पटना, भारत)
१६.	२०७३।५।१७	२०७३।५।३१	सन्तोषकुमार झा, मेडिकल अधिकृत (करार), राष्ट्रिय ट्रमा सेन्टर, काठमाडौं ।	(आई.एस्सी.), रामनिरंजन जनता महाविद्यालय, रामपुर-मधवापुर (मधुवनी) (विहार इन्टरमेडियट एजुकेशन काउन्सिल, पटना, भारत) ।
१७.	२०७३।५।१७	२०७३।५।३१	कुशराज गिरी, मेडिकल अफिसर, नारायणी उप-क्षेत्रीय अस्पताल, वीरगंज, पर्सा ।	(आई.एस्सी.), विहार विद्यालय परीक्षा समिति (उच्च माध्यमिक), पटना ।
१८.	२०७३।७।२९	२०७३।८।२६	दाताराम खनाल, डार्करुम असिस्टेन्ट (छैठौं), कान्ति बाल अस्पताल, महाराजगंज, काठमाडौं ।	हाइस्कुल, माध्यमिक शिक्षा परिषद, वाराणसी NBKHS MADANPURA GORAKHPUR
१९.	२०७३।८।२	२०७३।८।१०	सोहनकुमार रौनियार, प्रमुख अनुसन्धान अधिकृत, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग, काठमाडौं ।	आई.ए., फारबिसगंज कलेज, पूर्णिया (बिहार विद्यालय परीक्षा समिति (उच्च माध्यमिक) पटना)
२०.	२०७३।८।६	२०७३।८।१५	शिवनारायण यादव, राहत मा.वि. शिक्षक, देवलकोट मा.वि., गोत्री, बाजुरा ।	बि.एस्सी., ललितनारायण मिथिला विश्वविद्यालय कामेश्वरनगर (परीक्षा विभाग) भारत । अध्यापन अनुमति पत्र मा. वि. तह, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, धनुषा

				।
२१.	२०७३।८।२०	२०७३।८।२३	डिल्लीराज भट्टराई, प्रा.वि. राहत शिक्षक, राप्ती निम्न माध्यमिक विद्यालय, पेदीखोला, बाघमारे-८ दाङ ।	अध्यापन अनुमति पत्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बाँके । प्रमाणपत्र तह (व्यवस्थापन), बागेश्वरी कलेज, नेपालगंज ।
२२.	२०७३।८।२०	२०७३।९।३	मोहन सिंह सुनार, प्र.ना.नि., प्रहरी प्रधान कार्यालय, नक्साल ।	हाइस्कूल परीक्षा (एस.एल.सी. सरह), JJJ KISHAN IC JARWAC BAHRAICH (माध्यमिक शिक्षा परिषद, उत्तर प्रदेश, भारत) ।
२३.	२०७३।८।३०	२०७३।९।७	इन्दलकुमार, नि.मा.वि. शिक्षक राहत, जलदेवी माध्यमिक विद्यालय, खनियापानी-९, रामेछाप ।	अध्यापन अनुमति पत्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रौटहत ।
२४.	२०७३।८।३०	२०७३।९।११	पन्नालालप्रसाद पटेल, मेडिकल अधिकृत सातौं करार, नारायणी उप-क्षेत्रीय अस्पताल, वीरगन्ज, पर्सा ।	आई.एस्सी., VEER KUNWAR SING COLLEGE, PATNA (विहार इन्टरमिडियट शिक्षा परिषद, पटना, भारत)
२५.	२०७३।८।३०	२०७३।९।६	विमला कुमारी यादव, अस्थायी प्राथमिक शिक्षिका, शारदा राष्ट्रिय निम्न माध्यमिक विद्यालय, जमुनी मधेपुरा-२, सप्तरी ।	प्रा.वि. अध्यापन अनुमतिपत्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, उदयपुर ।
२६.	२०७३।९।१२	२०७३।९।२०	हेमन्ती तरामु मगर, राहत प्राथमिक शिक्षिका, भवानी निम्न माध्यमिक विद्यालय, धुर्कोट, नवलपरासी ।	प्रमाण पत्र तह, बुटवल बहुमुखी क्याम्पस, बुटवल ।
२७.	२०७३।१०।६	२०७३।१०।१८	प्रकाश पुडासैनी, सव इन्जिनियर, पाटन औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यालय ।	Diploma in Engineering, Civil Engineering, इन्जिनियरिङ अध्ययन संस्थान, पश्चिमाञ्चल क्याम्पस पोखरा ।
२८.	२०७३।१०।२०	२०७३।११।१७	रमेशबहादुर बोहरा, शिक्षक, हिमालय निम्न माध्यमिक विद्यालय, बझाङ, विद्यालय व्यवस्थापन समितिका	झुठा शैक्षिक योग्यता नाम, थर र ठेगानाको विवरण पेश गरी गराई प्राथमिक राहत शिक्षक

			अध्यक्ष धनबहादुर बोहरा, तत्कालीन प्रधानाध्यापक धनबहादुर बोहरा, हालका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष गजेन्द्र बोहरा र हालका प्रधानाध्यापक प्रेमबहादुर बोहरा।	पदमा नियुक्ति भै शिक्षकको ओहदा प्राप्त गरी तलबभत्ता समेत बुझी लाभसमेत प्राप्त गरेको
२९.	२०७३।११।१२	२०७३।११।१९	लोकबहादुर शाही, प्रा.वि. शिक्षक, जनप्रिय प्राथमिक विद्यालय, ताम्ती-७ जाजरकोट ।	अध्यापन अनुमति पत्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, जाजरकोट ।
३०.	२०७३।११।१२	२०७३।११।२४	लोकबहादुर वि.क., प्रा.वि. तह शिक्षक (राहत कोटा), राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय, तारानगर, साँडेपानी ८, कैलाली ।	अध्यापन अनुमति पत्र, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कैलाली ।
३१.	२०७४।१।२५	२०७४।२।१४	दीपकराज जोशी, लेखापाल करार, छत्रेश्वर माध्यमिक विद्यालय, फलेडी, डोटी ।	प्रविणता प्रमाणपत्र तह (+२) वाणिज्यशास्त्र, कैलाली बहुमुखी क्याम्पस, धनगढी, कैलाली ।
३२.	२०७४।२।१६	२०७४।२।२९	सुभाषचन्द्र श्रेष्ठ, अधिकृत, साझा भण्डार सहकारी संस्था लिमिटेड, केन्द्रीय कार्यालय, भोटाहिटी, काठमाडौं ।	इन्टरमिडियट, Gov. Jubilee International College, Lucknow, (माध्यमिक शिक्षा परिषद्, उत्तर प्रदेश) ।
३३.	२०७४।२।१८	२०७४।२।२९	भानुभक्त आचार्य, वडा सचिव, माडी नगरपालिका ।	एस.एल.सी., Sri Nandi Madyamik Vidyalaya, Naxal, Kathmandu.
३४.	२०७४।२।१८	२०७४।२।२९	बिक्रम तिवारी, कार्यालय सहयोगी, नेपाल पर्यटन बोर्ड, भृकुटीमण्डप, काठमाडौं ।	एस.एल.सी., Shree Kamana H.S. Boarding School, Gongabu, Kathmandu.
३५.	२०७४।२।२२	२०७४।२।३१	डम्बरबहादुर रावल, प्रा.वि. अस्थायी शिक्षक, श्री भवानी देवी माध्यमिक विद्यालय, पुल्लेतोला, अछाम ।	हाइस्कूल तह, पी.जे.एम. इन्टर कलेज श्रीकोट भारत ।
३६.	२०७४।२।२९	२०७४।३।२	बासु कुमारी बटाला (बासु रावल), प्राथमिक तह, द्वितीय श्रेणी, भवानी देवी माध्यमिक विद्यालय, पुल्लेतोला, अछाम ।	हाइस्कूल तह, माध्यमिक शिक्षा परिषद्, उत्तर प्रदेश (बोर्ड अफ हाइस्कूल एण्ड इन्टरमिडिएट एजुकेशन यु.पी.), भारत ।

३७.	२०७४।३।८	२०७४।३।१४	हरिराम डगौरा, श्री जनता निम्न माध्यमिक, कैलाली ।	एस.एल.सी.(हाई स्कूल), अपर सचिव माध्यमिक शिक्षा परिषद् क्षेत्रीय कार्यालय, इलाहाबाद, यु.पी. भारत ।
३८.	२०७४।३।८	२०७४।३।१५	फत्तेवहादुर सोडारी, कालिकेश्वरी मा.वि., अछाम ।	M.Ed. English, Tikapur Multiple Campus.
३९.	२०७४।३।८	२०७४।३।१५	मानवहादुर रावल, देवकी नि.मा.वि., काटिया, अछाम ।	माध्यमिक शिक्षा परिषद् उत्तर प्रदेश परीक्षा बोर्डको K M Inter College Dhampur भारत ।
४०.	२०७४।३।१५	२०७४।३।१६	दुजराम चौधरी, जिल्ला समन्वय समिति, कैलाली ।	एस.एल.सी. (हाइस्कूल), माध्यमिक शिक्षा परिषद्, उत्तर प्रदेश भारत ।

३.४ सार्वजनिक सम्पत्तिको हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार गरेका मुद्दाहरू :-

- बाँके जिल्ला, कटकुईया गा.वि.स.का तत्कालीन गा.वि.स सचिव हृदय नारायण मिश्रले मृत्यु भइसकेका व्यक्तिको नाममा समेत कित्ते भर्पाई तयार गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता निकाली भ्रष्टाचार गरेको भन्ने समेतको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा निजले रु. ४४,८००।- नेपाल सरकारको सम्पत्ति बदनियतसाथ हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुर गरेको पुष्टि हुन आएको देखिँदा निज गा.वि.स.सचिव हृदय नारायण मिश्र उपर बिगो रु. ४४,८००।- कायम गरी सोही ऐनको दफा ३ (१) र दफा ३ (१) को देहाय (ख) बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय हुन र दफा १७ बमोजिम निजबाट नेपाल सरकारको हानि नोक्सानी भएको एवं मासेको बिगो रु.४४,८००।- असुल उपर हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।४।१० को निर्णयानुसार मिति २०७३।४।३२ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।
- भेरी अन्चल अस्पतालको आ.व. ०७०।०७१ को आमा सुरक्षा कार्यक्रम तथा सामाजिक सेवा इकाइ लगायत अन्य विभिन्न कार्यक्रमको बजेट दुरुपयोग गरी अनियमितता गरी भ्रष्टाचार गरेको भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा भेरी अन्चल अस्पताल नेपालगंज, बाँकेका तत्कालीन निम्न कर्मचारीहरूले जम्मा रु.४२,९०,८१६।९४ बदनियत गरी हिनामिना, हानि नोक्सानी, दुरुपयोग गरी गराई, मासी भ्रष्टाचारजन्य कसुर गरेको पुष्टि हुन आएको हुँदा निज कर्मचारीहरू उपर देहायको कसुरमा निम्न बमोजिमको सजाय मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।४।३२ को निर्णयानुसार मिति २०७३।५।२६ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।

सि.नं.	प्रतिवादीको नाम, थर र पद	कसुर	मागदाबी	बिगो
१.	निमित्त मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट डा. पिताम्बर सुवेदी	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा ३(१) को देहाय (ख)	रु.४२,९०,८१६।९४

२.	लेखापाल मनिराम बर्मा	ऐ.	ऐ.	रु.४२,०३,८१६।९४
३.	तत्कालीन लेखा अधिकृत पदमबहादुर जि.सी.	ऐ.	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा ३(१) को देहाय (ग)	रु.८७,०००।-
४.	शाखा अधिकृत (स्टोर क्लिपर) माधवप्रसाद ज्ञवाली	ऐ.	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा ३(१) को देहाय (च)	रु. २१,०२,१५२।९४

३. सर्लाही जिल्लास्थित विभिन्न विद्यालयहरूमा सरकारी लगानीको दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार र अनियमितता गरेको भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा रामजानकी प्रा.वि. वत्रौल-४ का व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष संजयकुमार यादव र प्रधानाध्यापक आशुतोषकुमार यादवले विद्यालयको नाममा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीबाट रु.३,८९,५५९।८८ रकम निकास गराई उक्त रकममध्ये रु.३,८३,२००।- बदनियतपूर्वक पटक पटक गरी खाताबाट झिकी हिनामिना गरी नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी गरेको तथ्य पुष्टि भएको हुँदा निजहरूले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ अनुसारको कसुर गरेको देखिएकोले निजहरूबाट सोही दफा १७ बमोजिम बिगो रु.३,८३,२००।- कायम गरी असुल उपर हुन र सोही ऐनको ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (घ) बमोजिम सजाय हुन मागदावी लिई आयोगको मिति २०७३।४।३२ को निर्णयानुसार मिति २०७३।७।२ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।
४. हुम्ला जिल्ला मैला र कालिका गाउँ विकास समितिमा कार्यरत तत्कालीन गाउँ विकास समिति सचिव कालिबहादुर हमालले विनियोजित रकम सम्बन्धित सेवान्नाहीलाई भुक्तानी नगरी आफूले लिई अनियमितता गरेको भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा निजले सरकारी अनुदानको रूपमा विनियोजित कालिका गाउँ विकास समितिको कार्यालय, हुम्ला र मैला गाउँ विकास समितिको कार्यालय, हुम्लाको क्रमशः रु.१२,२०,२००।- र रु.२२,७६,४००।- गरी जम्मा रु.३४,९६,६००।- बदनियत गरी हिनामिना, हानि नोक्सानी र दुरुपयोग गरी गराई, मासी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसुर गरेको देखिन आएको हुँदा निज उपर बिगो रु.३४,९६,६००।- कायम गरी सोही दफा १७ बमोजिम असुल उपर हुन र सोही ऐनको दफा ३(१) र ३(१) को देहाय (छ) बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय हुन मागदावी लिई आयोगको मिति २०७३।४।३२ को निर्णयानुसार मिति २०७३।६।६ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।
५. मस्टेश्वर निम्न माध्यमिक विद्यालय, मछेन्तोला, डोटीका प्रधानाध्यापक लक्ष्मण साफी तथा विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्षसमेतले विभिन्न आर्थिक वर्षको पाठ्यपुस्तक, विद्यालय भवन र खेल मैदान निर्माणमा गाउँ विकास समितिबाट आएको रकम बेपत्ता पारेको भन्ने समेत व्यहोराका उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा उक्त विद्यालयको लागि निकास प्राप्त रु.४,५५,०००।- निजी स्रोतबाट नियुक्त शिक्षकहरूको तलब भत्तामा खर्च गरी गराई मस्टेश्वर निम्न माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक लक्ष्मण साफी, शिक्षक मुक्तिनाथ जोशी, शिक्षक सुनीता के.सी., शिक्षक वीरबहादुर साउद, बगलेख गाउँ विकास समितिका सचिव भीमबहादुर धामी, प्राविधिक सहायक धनबहादुर विष्ट, विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष महा साउदले एक आपसमा मिलोमतो गरी नेपाल सरकारको

सम्पत्ति बदनियत गरी हिनामिना हानि नोक्सानी, दुरुपयोग गरी गराई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसुर गरेको देखिएको हुँदा निजहरूबाट सोही दफा १७ बमोजिम बिगो रु.४,५५,०००।- कायम गरी दामासाहीले असुल उपर हुन र सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (घ) बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।५।७ को निर्णयानुसार मिति २०७३।८।५ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।

६. हुलाक सेवा विभागअन्तर्गत रहेको नेपाल फिलाटेलिक ब्युरो, सुन्धारामा कार्यरत नायब सुब्बा मणिकुमार श्रेष्ठले दैनिक टिकट बिक्री बापतको रकम राजश्वमा दाखिला नगरी टिकट मौज्दात देखाई करिब डेढ करोड जति रकम हिनामिना गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा राष्ट्रसेवक ना.सु. मणिकुमार श्रेष्ठले आफ्नो ओहदाको काम गर्दा कुल रु.१,१६,६९,२८८।४३ मूल्य बराबरको नेपाल सरकारको सम्पत्ति हुलाक टिकट तथा वस्तुहरू आफूले जिम्मा बुझेकोमा सो खर्च भै रकम मौज्दात वा राजश्व दाखिला गरेको स्वतन्त्र र वस्तुनिष्ठ आधार प्रमाणहरू पेश गर्न नसकी नेपाल सरकारको सम्पत्ति हुलाक टिकट तथा हुलाक वस्तुहरूको बदनियत गरी हिनामिना, हानि नोक्सानी एवं दुरुपयोग गरी गराई मासी भ्रष्टाचारजन्य कसुर गरेको पुष्टि हुन आई निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसुर गरेको देखिएकोले निज ना.सु.मणिकुमार श्रेष्ठबाट सोही दफा १७ बमोजिम बिगो रु.१,१६,६९,२८८।४३ असुल उपर गरी पाउन र सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (झ) बमोजिम बिगो बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।५।१० को निर्णयानुसार मिति २०७३।५।१२ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।
७. राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागअन्तर्गतका प्रमुख अनुसन्धान अधिकृत पुष्पराज मिश्रले राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय, पाँचथरमा कार्यालय प्रमुख भै कार्य गर्दा रिक्त दरबन्दीका कर्मचारीहरूको नाममा तलब भत्ता रासन बापतको रकम निकाली हिनामिना गरेको भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा प्रमुख अनुसन्धान अधिकृत पुष्पराज मिश्रले राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय, पाँचथर कार्यालय प्रमुख भई आफ्नो ओहदा वा सो सम्बन्धी कर्तव्यको पालना गर्दा उक्त कार्यालयका लेखाफाँटमा काम गर्ने तत्कालीन सहायक सूचकसँगको मिलेमतोमा आ.व. २०७०।०७।१ मा रु.१६,९४,३४९।- आ.व. २०६९।०७।० मा रु.४,५५,४९८।०६ र आ.व. २०६७।०६।८ मा रु.७१,७३५।- गरी जम्मा रु.२२,२९,५८२।०६ तथा राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय, उदयपुरमा कार्यालय प्रमुख भै काम गर्दा तत्कालीन सूचकसँगको मिलेमतोमा विभिन्न आ.व. मा गरी कुल जम्मा रु.२४,०८,६५३।५६ नेपाल सरकारको सम्पत्तिको बदनियतपूर्वक हिनामिना, हानि नोक्सानी गरी आफूले मासी लिएको सप्रमाण पुष्टि हुन आएको हुँदा निम्न कर्मचारीहरू उपर देहायको कसुरमा निम्न बमोजिमको सजाय मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।५।१४ को निर्णयानुसार मिति २०७३।५।२३ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।

सि.नं.	प्रतिवादीको नाम, थर र पद	कसुर	मागदाबी	बिगो
१.	प्रमुख अनुसन्धान अधिकृत पुष्पराज मिश्र, राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा	रु.२४,०८,६५३।५६

	कार्यालय, पाँचथर र उदयपुर		३(१) को देहाय (च)	
२.	तत्कालीन सहायक सूचक धनराज अधिकारी, राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय, पाँचथर	ऐ.	ऐ.	रु.२२,२९,५८२।०६
३.	तत्कालीन सूचक प्रकाशकुमार राई, राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय, उदयपुर	ऐ.	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा ३(१) को देहाय (घ)	रु.९,८७,०७९।५०

८. पर्सा जिल्ला अलौ गा.वि.स.का सचिव रामेश्वरप्रसाद साहसमेतले सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगायत विभिन्न सरकारी रकमहरू हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा अलौ गा.वि.स.को कार्यालयका गा.वि.स. सचिव रामेश्वरप्रसाद साहले उक्त गा.वि.स.मा गएका नेपाल सरकारको विभिन्न आ.व.का विभिन्न रकमहरू गरी जम्मा रु.३०,३९,९८२।- र गा.वि.स. सचिव मनोजकुमार साहले जम्मा रु.७८,०००।- बदनियतपूर्वक हानि नोक्सानी हिनामिना गरेको र मासेको तथ्य पुष्टि हुन आएकोले निज कर्मचारीहरू उपर देहाय अनुसारको कसुरमा देहाय बमोजिमको सजायको मागदाबी गरी आयोगको मिति २०७३।८।६ को निर्णयानुसार मिति २०७३।८।१५ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।

सि.नं.	प्रतिवादीको नाम, थर र पद	कसुर	मागदाबी	बिगो
१.	गा.वि.स. सचिव रामेश्वरप्रसाद साह	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा ३(१) को देहाय (छ)	रु.३०,३९,९८२।-
२.	गा.वि.स. सचिव मनोजकुमार साह	ऐ.	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा ३(१) को देहाय (ग)	रु.७८,०००।-

९. काठमाडौं जिल्ला, बौद्ध जोरपाटीस्थित बुद्ध एकेडेमी आवासीय माध्यमिक विद्यालयमा विगत केही समयदेखि शैक्षिक गतिविधि ठप्प भएको, गैरकानुनी रूपमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अस्थायी अध्यक्ष तोकेको, शिक्षा नियमावलीले तोकेको व्यवस्था र प्रावधानविपरीत विद्यालयको खाता संचालन गरी विद्यालयको रकम हिनामिना गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी उपर अनुसन्धान हुँदा विद्यालयका नाममा प्राप्त भएको रकम देहाय बमोजिमका सार्वजनिक पद धारण गरेका राष्ट्रसेवक पदाधिकारीहरूले बदनियतसाथ गैरकानुनी हानि नोक्सानी पुऱ्याउने कार्य गरे गराएको सप्रमाण पुष्टि हुन आएको देखिँदा निज राष्ट्रसेवकहरू उपर देहाय अनुसारको कसुरमा देहाय बमोजिमको सजायको मागदाबी गरी आयोगको मिति २०७३।१०।३ को निर्णयानुसार मिति २०७३।१०।१९ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।

सि.नं.	प्रतिवादीको नाम, थर र पद	कसुर	मागदाबी	बिगो
१.	अखिल नेपाल हिमाली बौद्ध संघका तत्कालीन अध्यक्ष नोर्बु वाङ्गेल लामा	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा ३(१) को देहाय (झ)	रु. १,०६,६६,०००।-
२.	बुद्ध एकेडेमी आवासीय माध्यमिक विद्यालयका तत्कालीन अध्यक्ष नरबहादुर बुढाथोकी	ऐ.	ऐ.	रु.१,४५,१५,१२८।-
३.	अखिल नेपाल हिमाली बौद्ध संघका अध्यक्ष सोनाम छिरिङ शेर्पा	ऐ.	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा ३(१) को देहाय (च)	रु.१८,४२,७५०।७१
४.	अखिल नेपाल हिमाली बौद्ध संघका उपाध्यक्ष आङदोर्जी शेर्पा	ऐ.	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा ३(१) को देहाय (ड)	रु.६,८६,४६४।७१
५.	विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष तथा अखिल नेपाल हिमाली बौद्ध संघका सचिव सोनाम वाङ्छेन शेर्पा	ऐ.	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा ३(१) को देहाय (च)	रु.१२,१६,३८८।६५
६.	विद्यालय व्यवस्थापन समितिका तत्कालीन अध्यक्ष ओमु टेम्पा लामा	ऐ.	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा ३(१) को देहाय (ज)	रु.१,००,००,०००।-

१०. कैलाश बहुमुखी क्याम्पस, कालागाउँ, अछाममा विश्वविद्यालय अनुदान आयोग मार्फत क्याम्पसको भवन निर्माण लगायतमा विनियोजित अनुदान रकम क्याम्पसको नाउँमा रहेको जग्गा सम्प्राप्तमा भ्रष्टाचार गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी उपर अनुसन्धान हुँदा विश्वविद्यालय अनुदान आयोगबाट भवन निर्माणको लागि उपलब्ध भएको रकम मध्येबाट मिति २०७०।४।११ मा क्याम्पस प्रमुख भरत सोडारी हस्ते सञ्चालक समितिका अध्यक्ष पृथ्वीबहादुर भण्डारीको खातामा जम्मा भएको रु. २,४९,९००।- र क्याम्पसको आन्तरिक स्रोतको रकम रु.९३,०००।- समेत गरी कुल जम्मा रु.३,४२,९००।- पृथ्वीबहादुर भण्डारीले हिनामिना गरेको, मासेको खुल्न आएको हुँदा सार्वजनिक संस्था कैलाश बहुमुखी क्याम्पस, कालागाउँ, अछामको सञ्चालक समितिका अध्यक्ष निज पृथ्वीबहादुर भण्डारी उपर भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसुरमा बिगो रु. ३,४२,९००।- कायम गरी सोही दफा १७ बमोजिम निजबाट असुलउपर हुन र सोही ऐनको दफा ३ (१) र दफा ३ (१) को देहाय (घ) बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।१०।६ को निर्णयानुसार मिति २०७३।११।९ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।

११. रूपन्देही जिल्ला साविक भगवानपुर गाउँ विकास समितिको कार्यालयको लागि आ.व. २०६८/०६९ र आ.व.२०६९/०७० मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता शीर्षकमा निकास भएकको रकम गा.वि.स. सचिव तुंगनाथ यादव समेतले दुरुपयोग गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा राष्ट्रसेवकहरू साविक भगवानपुर गा.वि.सको कार्यालय, रूपन्देहीका गा.वि.स. सचिव तुंगनाथ यादव, मुखिया सुग्रीम कुर्मी र गा.वि.स. सचिव प्रदुम्नप्रसाद कुर्मीले आ-आफ्नो पदीय दायित्व विपरीत बदनियतपूर्वक गा.वि.स.मा निकास भएकको नेपाल सरकारको सामाजिक सुरक्षा भत्ता बापतको रकम (सम्पत्ति) हिनामिना, हानि नोक्सानी गरी गराई मासेको पुष्टि हुन आई निजहरूले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसुर गरेको देखिएको हुँदा निजहरूरूपर देहाय बमोजिमको सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।१०।२० को निर्णयानुसार मिति २०७३।११।५ मा विशेष अदालत काठमाडौँमा आरोप पत्र दायर गरिएको।

सि.नं.	प्रतिवादीको नाम, थर र पद	कसुर	मागदाबी	बिगो
१.	गा.वि.स. सचिव तुंगनाथ यादव	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा ३(१) को देहाय (घ)	रु.३,५९,०००।-
२.	गा.वि.स. सचिव प्रदुम्नप्रसाद कुर्मी	ऐ.	ऐ.	रु.१,८०,०००।-
३.	मुखिया सुग्रीम कुर्मी	ऐ.	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७, दफा ३(१) तथा दफा ३(१) को देहाय (ङ)	रु.५,३९,०००।-

१२. जिल्ला बारा, कचोर्वा गाउँ विकास समितिको कार्यालयका गा.वि.स. सचिव जयपतप्रसाद यादव र जिल्ला विकास समिति, बाराका योजना प्रमुख भनिएका सूचना तथा सामाजिक विकास अधिकृत भरतप्रसाद यादवको मिलेमतोमा रकम हिनामिना गरी भ्रष्टाचार भएको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा गा.वि.स. सचिव जयपतप्रसाद यादवले आफ्नो जिम्मामा रहेका गा.वि.स.का चेक, भौचर लगायतका कागजातहरू सुरक्षित नराखी, बर-बुझारथ समेत नगरी बैंकबाट कचोर्वा गा.वि.स.को रकम समेत अनियमित तवरले भुक्तानी दिने अवस्था सृजना गरेको साथै भरतप्रसाद यादवले आफ्नो जिम्मामा रहेको गा.वि.स.को अनुगमन समेत नगरी गा.वि.स. सचिवसँग मिलेमतो गरी गा.वि.स.को रकम भुक्तानी लिने, लिन लगाउने र मिलेमतोमा हिनामिना गर्ने कार्य गरेको देखिएको र निजहरूले राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, कलैया शाखामा रहेको कचोर्वा गाउँ विकास समितिको कार्यालयको खाता नं. ग-२-१-७४८ बाट १७,२१,९५०।- र ग-२-२-८४८ बाट ५,११,६००।- गरी ९ थान चेकबाट झिकेको जम्मा २२,३३,५५०।- गा.वि.स.को सरकारी अनुदान बापतको रकममध्ये रु.१२,९०,४००।- सामाजिक सुरक्षा भत्तामा खर्च गरी बाँकी हुन आएको रकम रु.९,४३,१५०।- बदनियतसाथ झिकी खाईमासी हिनामिना गरी हानि नोक्सानी गरे गराएको देखिन आई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसुर गरेको देखिएकोले जिल्ला विकास समिति बाराका सूचना तथा सामाजिक विकास अधिकृत भरतप्रसाद यादवको हकमा उक्त रकम ९,४३,१५०।- मध्ये थान-७ चेकमा निजको वास्तविक दस्तखत

नभएको देखिन आएकोले उक्त चेकबाट भुक्तानी भएको रकम रु. २,९८,०००।- घटाई बाँकी हुन आउने रकम रु.६,४५,१५०।- बिगो कायम गरी असुल उपर हुन र भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (ड) बमोजिम सजाय हुन र हाल मृत्यु भैसकेका तत्कालीन गा.वि.स. सचिव जयपतप्रसाद यादवको हकमा बिगो रु.८,९६,०००।- कायम गरी निजको हकदारबाट भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिम असुल उपर हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।१०।२० को निर्णयानुसार मिति २०७३।११।२३ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।

१३. सप्तरी जिल्ला, अगाडिपकरी गा.वि.स.-७ स्थित श्री जनएकता राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालयको सरकारी रकम दुरुपयोग भएको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा उक्त विद्यालयका नाममा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सप्तरीबाट निकास भएको रु.४,२०,५१८।- मध्येबाट सो विद्यालयका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष ललनकुमार गोइत र प्रधानाध्यापक रिनाकुमारी यादवले बदनियतसाथ बिल (बिजक) र भरपाईहरू एकै व्यक्तिबाट लेखी लेख्न लगाई बैंकमा रहेको विद्यालयको खाताबाट विद्यालयको सम्पत्ति रु.३,६२,८४७।५० हिनामिना, हानि नोक्सानी एवं मासी विद्यालयलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याई निजहरूले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसुर गरेको देखिएकोले निज विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष ललनकुमार गोइत र प्रधानाध्यापक रिनाकुमारी यादवलाई जनही बिगो रु.३,६२,८४७।५० कायम गरी असुल उपर हुन र भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (घ) बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।१२।३ को निर्णयानुसार मिति २०७३।१२।१३ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।
१४. सप्तरी जिल्ला, लक्ष्मीपुर ३ भुतहीस्थित श्री जनता राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालयले सरकारी रकम दुरुपयोग गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा उक्त विद्यालयका नाममा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सप्तरीबाट निकास भएको रु.३,६१,४५८।- रकम मध्येबाट सो विद्यालयका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष शुभनारायण यादव र प्रधानाध्यापक कमलेशकुमार यादवले बदनियतसाथ बिल (बिजक) र भरपाईहरू एकै व्यक्तिबाट लेखी लेख्न लगाई छापसमेत नलगाई बैंक रहेको विद्यालयको खाताबाट विद्यालयको सम्पत्ति रु.२,९७,५६२।- हिनामिना, हानि नोक्सानी एवं मासी विद्यालयलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याई निजहरूले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसुर गरेको देखिएकोले निज विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष शुभनारायण यादव र प्रधानाध्यापक कमलेशकुमार यादवलाई जनही बिगो रु.२,९७,५६२।- कायम गरी असुल उपर हुन र भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (घ) बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।१२।३ को निर्णयानुसार मिति २०७३।१२।१६ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।
१५. जिल्ला रूपन्देही मानपकडी गाउँ विकास समितिका गा.वि.स.सचिव शालिकराम भट्टराईले आर्थिक वर्ष ०६५/०६६ देखि आर्थिक वर्ष ०७०/०७१ सम्म सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्दा गलत भर्पाई गर्नुका साथै मृत्यु भइसकेका व्यक्तिको समेत सामाजिक सुरक्षा भत्ता निकाली अनियमितता गरेको भन्ने समेत विषयको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा मानपकडी गाउँ विकास समितिका तत्कालीन गा.वि.स. सचिव शालिकराम भट्टराईले निजकै कार्यकालमा मृत्यु दर्ता प्रमाणपत्र जारी

गरिसकेका मृतकहरू ७ (सात) जनाको नाम सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगत रजिष्टरमा पुनः उल्लेख गरी गलत विवरण तयार गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ९ द्वारा परिभाषित कसुर गरेको, आफू सरुवा भई जाँदा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गरेका भर्पाई कागजातहरू बरबुझारथ नगरी बदनियतपूर्वक आफूविरुद्धका प्रमाणहरूसमेत लोप गराउने कार्य गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १२ द्वारा परिभाषित कसुर गरेको एवं मृतकहरूको नाममा सामाजिक सुरक्षा भत्ता निकास गरी सो रकम आफैले बुझी लिई खाईमासी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएको हुँदा निज शालिकराम भट्टराई उपर बिगो रु.१,०२,५००।- कायम गरी असुल उपर हुन र भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ र दफा ३ को उपदफा १ को देहाय (घ) बमोजिम सजाय हुनका साथै भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ९ र दफा १२ द्वारा परिभाषित कसुरमा समेत सोही ऐनको दफा ९ र १२ बमोजिम थप सजाय हुन समेत मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।१२।१७ को निर्णयानुसार मिति २०७३।१२।२८ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।

१६. दुग्ध विकास संस्थानबाट सार्वजनिक खरिद ऐन विपरीत कोटेशनमा कम मूल्य प्रस्ताव गर्ने कम्पनीसँग पाउडर दूध खरिद नगरी बढी मूल्य प्रस्ताव गर्ने कम्पनीसँग पाउडर दूध खरिद गरेर भ्रष्टाचार भएकोले आवश्यक छानबिन होस् भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा दुग्ध विकास संस्थानका तत्कालीन महाप्रबन्धक सियारामप्रसाद सिंह चनौ र काठमाडौं दुग्ध वितरण आयोजनाका तत्कालीन आयोजना प्रमुख राजगोविन्द राजकर्णिकारले एकै दिनमा फरक दुई आपूर्तिकर्ताबाट फरक फरक दरमा तथा एक दिनको फरकमा एकै आपूर्तिकर्ताबाट पनि फरक फरक दरमा स्किम मिल्क पाउडर आपूर्ति गरी आफ्नो ओहदाको वा सोसम्बन्धी कर्तव्य पालना गर्दा दुग्ध विकास संस्थानको सम्पत्तिको लापरवाही एवं बदनियत गरी रु.२,१४,४७४।- हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिम कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निज सियारामप्रसाद सिंह चनौ तथा राजगोविन्द कर्णिकारलाई जनही बिगो रु.२,१४,४७४।- कायम गरी असुल उपर हुन, भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ (१) र दफा ३ को उपदफा (१) देहाय खण्ड (घ) बमोजिम सजाय हुनका साथै निज प्रतिवादी सियारामप्रसाद सिंह चनौ दुग्ध विकास संस्थानका तत्कालीन महाप्रबन्धक समेत भएकाले निजलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २४ बमोजिमको थप सजाय समेत हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७४।२।२२ को निर्णयानुसार मिति २०७४।२।३१ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोप पत्र दायर गरिएको।

१७. डोटी जिल्ला अन्तर्गत साबिक जिजौडामाण्डौ र पोखरी गा.वि.स.को कार्यालयका तत्कालीन गा.वि.स. सचिव (खरिदार) ईश्वरबहादुर सिंहले उक्त गा.वि.स.हरूको लागि आ.व. ०७३।०७४ को पहिलो चौमासिकमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता, पुँजीगत र सञ्चालन खर्चमा निकास भएको रकम र गत आ.व.को बैंक मौज्जात रहेको रकमसमेत हिनामिना दुरुपयोग गरी आमदानी तथा खर्चका लेखा सेस्ता कागजातहरू समेत लुकाई नष्ट गरी भागी फरार रहेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा निज ईश्वरबहादुर सिंहले साबिक जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, डोटीबाट आ.व. ०७३।०७४ मा पुँजीगत खर्च, संचालन खर्च, सामाजिक सुरक्षा भत्ताको लागि निकास भएको साबिक जिजौडामाण्डौ र पोखरी गा.वि.स.को स्थानीय कोष खाता, चालु खर्च खाता र पुँजीगत खर्च खातामा गत आ.व.को बैंकमा मौज्जात रहेको रकम उक्त गा.वि.स.हरूको राष्ट्रिय

वाणिज्य बैंक शाखा कार्यालय, डोटीमा रहेको खाताबाट झिकी निकाली सम्बन्धित आयोजना निर्माण, खरिद तथा मर्मत कार्यका लागि भुक्तानी नदिई, सामाजिक सुरक्षा भत्ता बापतको रकम सम्बन्धित लक्षित वर्गलाई वितरण नगरी खाईमासी हिनामिना दुरुपयोग गरेको रु.६६,१२,३६५।- मध्ये निजले दुईवटै गा.वि.स.मा जम्मा रु. रु.३७,४९,६२३।- बैंक दाखिला गरेको देखिँदा साबिक जिजौडामाण्डौ गा.वि.स. कार्यालयको रु.१५,९०,१९४।- र साबिक पोखरी गा.वि.स. कार्यालयको रु.१२,७२,५४८।- गरी जम्मा रु.२८,६२,७४२।- बदनियत साथ हिनामिना गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरेको पुष्टि हुन आएको हुँदा निज ईश्वरबहादुर सिंह उपर बिगो रु.२८,६२,७४२।- कायम गरी असुल उपर हुन, भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ (१) तथा दफा ३ को उपदफा (१) को देहाय (छ) बमोजिम जरिवाना र हद्दसम्मको कैद सजाय हुन र संकलित कागजातहरूबाट निज ईश्वरबहादुर सिंहले आमदानी खर्चका लेखा सेस्ता फाँटवारीसमेत लुकाई नष्ट गरी अनुसन्धानको क्रममा पेश गर्न नसकेको हुँदा निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १२ बमोजिमको समेत कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजलाई सोही दफा १२ बमोजिमको समेत सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७४।३।५ को निर्णयानुसार मिति २०७४।३।७ मा विशेष अदालत काठमाडौँमा आरोपपत्र दायर गरिएको ।

१८. प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र सम्सी, महोत्तरीमा आ.व. ०६८/०६९ मा आमा सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत निकास भएको रकम जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, महोत्तरी र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, सम्सीमा कार्यरत कर्मचारीहरूले आपसमा मिलेमतो गरी रु.६ लाख सरकारी रकम हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, सम्सी, महोत्तरीका खाता संचालकद्वय व्यवस्थापन समितिका तत्कालीन अध्यक्ष उत्तिमप्रसाद यादव, तत्कालीन निमित्त कार्यालय प्रमुख सि.अ.हे.व. कमलकिशोर ठाकुर, सि.अ.हे.व. शिवशंकर यादव, अ.न.मि. विन्दुदेवी साह र तत्कालीन प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, सम्सीमा कार्यरत अ.न.मि. किरणकुमारी ठाकुरको मिलेमतोमा सम्बन्धित स्वास्थ्य केन्द्रमा सामान्य प्रसूति गराए बापत औषधी खरिद र सेवा प्रदायकलाई भरपाईमा सहीछाप गराई भुक्तानी नदिई हिनामिना गरेको रकम रु.१,६७,२००।-, भरपाईमा उल्लेखित ठेगानामा फेला नपरेको व्यक्तिलाई भुक्तानी गरेको देखाई हिनामिना गरेको रकम रु. ४५,६००।-, दोहोरो भुक्तानी गरी हिनामिना गरेको रकम रु.१५,२००।- गरी जम्मा रु.२,२८,०००।- हिनामिना गरी प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजहरूलाई बिगो रु.२,२८,०००।- कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिम निजबाट असुल उपर हुन र सोही ऐनको दफा ३ (१) र दफा ३ (१) को देहाय (घ) बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७४।३।१५ को निर्णयानुसार मिति २०७४।४।१० मा विशेष अदालत काठमाडौँमा आरोप पत्र दायर गरिएको ।

३.५ गैरकानूनी लाभ लिई नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याई भ्रष्टाचार गरेका मुद्दाहरू :

१. नेपाल साउथ एसियन कन्ट्रक्सन मेटेरियल कम्पनी प्रा.लि का.म.न.पा.-११, त्रिपुरेश्वर काठमाडौँले जिल्ला धादिङ, केवलपुर गा.वि.स. वडा नं ३ घ को कित्ता नम्बर ६१ र ६२ समेतका जग्गाको लिखत पारित भएपछि नापी कार्यालयबाट कित्ता एकीकरणको लागि च.नं. ४६४ मिति २०७१।१।२३ मा मालपोत कार्यालय, धादिङलाई लेखिएको पत्रको छायाप्रतिमा कि.नं. ६१ र

६२ मा क्षेत्रफल क्रमशः १२-११-२-० र १२-१२-२-१ उल्लेख भएको देखिए तापनि पारित भएको लिखतमा क्षेत्रफल रोपनी २-११-२-० र २-११-२-१ देखिने र नापी कार्यालयको उक्त पत्रको छाया प्रतिमा कि.नं. ५९ पनि उल्लेख भएको हुँदा सो कित्ता कति र.नं. बाट पारित भएको हो र पारित भएकै हो भने लिखत रुजु हुनुपर्ने देखिन्छ भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा धादिङ जिल्ला, केवलपुर गा.वि.स. वडा नं ३- स्थित कित्ता नं ६१ र ६२ समेतका जग्गाहरू नेपाल साउथ एसियन कन्ट्रक्सन मेटेरियल कम्पनी प्रा.लि.लाई बिक्री गर्ने गराउने क्रममा उक्त कित्ताहरूको साँध सिमानामा जोडिएका र उक्त कित्ता नं. ६१ र कित्ता नं. ६२ का साबिक जग्गाधनीहरू हरिवीर लामा र गौतम लामाले चर्ची भोगचलन गरिरहेको कित्ता नं. ६०, ७४ र ७७ को सरकारी जग्गाहरू समेत निज हरिवीर लामा, गौतम लामा, मालपोत कार्यालय, धादिङका तत्कालीन मालपोत अधिकृत मोहन जंग थापा र नायब सुब्बा सत्यनारायण नेपाल तथा नापी कार्यालय, धादिङका सर्वेक्षक विश्वकुमार बस्नेत, नेपाल साउथ एसियन कन्ट्रक्सन मेटेरियल कम्पनी प्रा.लि. समेतको आपसी सरसल्लाह, मिलेमतो र परिपन्चमा आफूहरूलाई गैरकानूनी लाभ पुर्याउने र नेपाल सरकारलाई गैरकानूनी हानि पुर्याउने बदनियतसाथ सरकारी जग्गा गैरकानूनी रूपमा नेपाल साउथ एसियन कन्ट्रक्सन मेटेरियल प्रा.लि.को नाममा दर्ता भोगचलन गर्ने गराउने गरी जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा र पत्रहरू समेत तयार गरी गराई राष्ट्रसेवकहरू मालपोत कार्यालय, धादिङका तत्कालीन मालपोत अधिकृत मोहन जंग थापा, मालपोत कार्यालय, धादिङका तत्कालीन नायब सुब्बा सत्यनारायण नेपाल र नापी कार्यालय धादिङका सर्वेक्षक विश्वकुमार बस्नेतले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ज) को कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजहरूलाई बिगो रु.८६,४०,०००।- कायम गरी सोही ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम कसुरको मात्रा अनुसार कैद र बिगो बमोजिम जरिवाना गरी पाउन र उक्त कित्ता नं ६०, ७४, र ७७ क्षेत्रफल क्रमशः ४-८-२-१, ६-१०-२-० र ८६-१०-०-३ को जग्गा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम नेपाल साउथ एसियन कन्ट्रक्सन मेटेरियल प्रा.लि.बाट फिर्ता असुल गराई नेपाल सरकारको नाममा कायम गरी पाउन तथा जग्गाधनीहरू हरिवीर लामा र गौतम लामाले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (४) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजहरू उपर बिगो रु.८६,४०,०००।- कायम गरी सोही उपदफा (४) बमोजिम कसुरको मात्रा अनुसार कैद र बिगो बमोजिम जरिवाना गरी उक्त बिगो रु.८६,४०,०००।- को कित्ता नं ६०, ७४, र ७७ को क्षेत्रफल क्रमशः ४-८-२-१, ६-१०-२-० र ८६-१०-०-३ को सरकारी जग्गा समेत जफत गरी पाउन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।४।२० को निर्णयानुसार मिति २०७३।५।५ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको ।

२. सशस्त्र प्रहरी बल तालिम केन्द्र, नौवस्ता, बाँकेको आर्थिक वर्ष २०७१/०७२ को बजेटबाट सशस्त्र प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक गोपाल मिश्रले गोप्य रूपले कित्ते खरिद बोर्ड गठन गरी फर्जी बिल भर्पाई बनाई कम परिमाणमा कन्सर्टिना वायर र बारबेड वायर खरिद गरी भ्रष्टाचार गरेको भन्ने व्यहोराको उजुरी निवेदन उपर अनुसन्धान हुँदा सशस्त्र प्रहरी बल तालिम केन्द्र, नौवस्ता, बाँकेमा तत्कालीन कार्यालय प्रमुख तथा समादेशक एवं सशस्त्र प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक गोपाल मिश्र, लेखा अधिकृत एवं सशस्त्र निरीक्षक चित्रबहादुर के.सी., स.प्र.स.ह. नैनबहादुर वली र आपूर्तिकर्ता जे.जे. ट्रेडिङ एण्ड इन्टरप्राइजेजका प्रोपाइटर राजु रावलसमेतले आ.व. २०७१/०७२ को वार्षिक विनियोजित बजेट

उपशीर्षक २९५११ मेसिनरी औजारमा थप विनियोजित रकम रु.२,४०,००,०००।- बाट बारबेड वायर (Barbed Wire) र कन्सर्टिना वायर आपूर्ति गर्न खरिद सम्झौता गर्नासाथ सामान र बिल प्राप्त हुनुअघि नै आपूर्तिकर्ताहरूको खातामा पूरै रकम भुक्तानी लिए दिएकोमा बारबेड वायर र कन्सर्टिना वायर मूल्य अभिवृद्धि कर सहित कुल जम्मा रु.७४,००,०००।- को मात्र खरिद गरिएको पुष्टि हुन आएको देखिएबाट रु.१,६६,००,०००।- नेपाल सरकारको रकम बदनियतसाथ बढी भुक्तानी गरी गराई लिई नेपाल सरकारलाई हानि पुऱ्याउने र आफूहरूलाई गैरकानूनी लाभ पुऱ्याउने कार्य गरे गराएको पुष्टि हुन आएकोले उक्त कसुरजन्य कार्यमा संलग्न देहाय बमोजिमका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू र आपूर्तिकर्ताका हकमा देहायबमोजिमको सजायको माग दाबी लिई आयोगको मिति २०७३।४।३२ को निर्णयानुसार मिति २०७३।५।६ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको छ ।

सि.नं.	प्रतिवादीको नाम, थर र पद	कसुर	मागदाबी	बिगो
१.	सशस्त्र प्रहरी बल तालिम केन्द्र, नौवस्ता, बाँकेका तत्कालीन कार्यालय प्रमुख, समादेशक एवं सशस्त्र प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक गोपाल मिश्र	भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा ८ (१) को देहाय खण्ड (ड), (च) र (ज)	भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा ८ (१)	रु.१,६६,००,०००।-
२.	सशस्त्र प्रहरी बल तालिम केन्द्र, नौवस्ता, बाँकेका तत्कालीन लेखा अधिकृत एवं सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक चित्रबहादुर के.सी.	ऐ.	ऐ.	रु.१,६६,००,०००।-
३.	जे.जे. ट्रेडिङ एण्ड इन्टरप्राइजेज, यंगाल, काठमाडौंका प्रोपाइटर राजु रावल	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४)	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४)	रु. १,६६,००,०००।-
४.	सशस्त्र प्रहरी सहायक हवलदार नैनबहादुर वली	भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा २२	भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा २२	

३. बेनिघाट-आरुघाट-लार्केभन्ज्याङ सडकको दर्बुङ-घ्याल्चोक खण्ड निर्माणका लागि आ.व. २०६५/०६६ मा जिल्ला विकास समिति गोरखाबाट सडक निर्माण उपभोक्ता समितिलाई भएको भुक्तानीमा अनियमितता गरेको भन्ने समेतको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, गोरखासँग सम्झौता भई सडक निर्माण उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष सन्तोष के.सी. (गोरखा-जिल्ला घ्याल्चोक गा.वि.स., वडा नं.-९) ले सडक निर्माण प्रयोजनका लागि रु.२१,७६,६९६।- भुक्तानी लिएकोमा समितिको खातामा हाल मौज्दात रकम रु.११,५३,६४५।- बाहेक बाँकी रकम रु.१०,२३,०५१।- बदनियत साथ जिल्ला विकास

समितिको कार्यालय, गोरखालाई गैरकानूनी तवरबाट हानि नोक्सानी र आफू अध्यक्ष रहेको उपभोक्ता समितिलाई गैरकानूनी लाभ पुऱ्याउने बदनियतले भ्रष्टाचारजन्य कसुर गरेको देखिंदा उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष निज सन्तोष के.सी. उपर भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (४) बमोजिमको कसुरमा रु.१०,२३,०५१।- बिगो कायम गरी कसुरको मात्राअनुसार कैद र बिगो बमोजिम जरिवाना सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।४।३२ को निर्णयानुसार मिति २०७३।६।१० मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको ।

४. गरिबी निवारण कोषको आर्थिक सहयोगमा मेहलमुडी गा.वि.स.-५ मा गठित तिकुवा सामुदायिक संस्थाबाट संचालन हुन गइरहेको तिकुवा प्रा.वि. भवन निर्माण परियोजनाको पहिलो किस्ताको रकम तिकुवा सामुदायिक संस्था तथा सहयोगी संस्था सेडा नेपाललाई खबरै नगरी संस्थाका सचिव अग्रबहादुर बोगटीले मनोमानी ढंगले संस्थाको अध्यक्ष तथा कोषाध्यक्षको कित्ते हस्ताक्षर गरी रा.वा. बैंक, मान्मा शाखा, कालिकोटबाट रकम नझिकी रा.वा बैंक, टेकु शाखा, काठमाडौंबाट रकम झिकी हिनामिना गरी फरार रहेको भन्ने उजुरी उपर अनुसन्धान हुँदा तिकुवा सामुदायिक संस्था, मेहलमुडी, कालिकोटका सचिव अग्रबहादुर बोगटीले आफूलाई गैरकानूनी लाभ पुऱ्याउने बदनियतले गरिबी निवारण कोषबाट तिकुवा सामुदायिक संस्थालाई प्राप्त रकम मध्येको रु.१८,००,०००।- संस्थाका अन्य पदाधिकारीहरूको हस्ताक्षर र संस्थाको छापसमेत आफूखुसी नयाँ बनाई प्रयोग गरी चेकहरू लेखी सहीछाप गरी खाता खोलिएको रा.वा.बैंक, कालिकोटमा नसाटी रा.वा.बैंक, टेकु शाखाबाट चेक साटी रकम आफूखुसी झिकी दुरुपयोग गरेको स-प्रमाण पुष्टि हुन आई निज अग्रबहादुर बोगटीले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (४) बमोजिमको कसुर गरेको देखिएको हुँदा निज अग्रबहादुर बोगटीलाई सोही उपदफा (४) बमोजिम बिगो रु.१८,००,०००।- कायम गरी कसुरको मात्रा अनुसार कैद र बिगो बमोजिम जरिवाना गरी बिगो रु.१८,००,०००।- निजबाट असुल उपर गरी जफत हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।४।३२ को निर्णयानुसार मिति २०७३।५।२९ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको ।

५. ताप्लेजुड जिल्लास्थित श्री बाल मन्दिर प्राथमिक विद्यालय, ताप्लेजुडमा कार्यरत स्रोत शिक्षिका धिरमाया इजम मादेनले विशेष शिक्षा अन्तर्गत संचालित स्रोत कक्षा संचालन गर्दा वास्तविक विद्यार्थी संख्याभन्दा बढी विद्यार्थी संख्या देखाई जिल्ला शिक्षा अधिकारीको मिलेमतोमा बढी रकम निकास गरी आर्थिक अनियमितता गरेको, काल्पनिक पियन (आया) राखेर आफैं तलब भत्ता बापतको रकम बुझेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी निवेदनहरू उपर अनुसन्धान हुँदा उक्त विद्यालयका प्र.अ. रुद्रकुमार थेवेले बदनियतसाथ आ.व. २०६७/०६८ र २०६८/६९ मा वास्तविक विद्यार्थी संख्याभन्दा बढी विद्यार्थी संख्या देखाई विद्यार्थी मासिक छात्रवृत्ति बापतको रु.३,१०,०००।- झुठा कागजात बनाई पेश गरी जिल्ला शिक्षा कार्यालय, ताप्लेजुडबाट रकम निकास गरी लिई आफूलाई गैरकानूनी लाभ पुऱ्याउने र नेपाल सरकारलाई गैरकानूनी हानि पुऱ्याउने बदनियतले भुक्तानी लिने दिने कार्य गरेको तथा श्री बाल मन्दिर प्राथमिक विद्यालय, ताप्लेजुडका स्रोत शिक्षिका धिरमाया इजम मादेनले उक्त विद्यालयलाई आ.व.०७०/०७१ मा विशेष शिक्षा (सुस्त श्रवण तथा बहिरा) संचालनका लागि छात्रवृत्ति, तलब भत्ता र स्रोत शिक्षिकाको भत्ताका लागि निकास रकममध्ये कुल रु.२,९७,२८०।- झुठा बिल, भरपाई र कागजातहरू पेश

गरी गराई आफूलाई गैरकानूनी लाभ पुऱ्याउने र नेपाल सरकारलाई गैरकानूनी हानि पुऱ्याउने बदनियतले भुक्तानी लिने कार्य गरेको सप्रमाण पुष्टि हुन आएकोले निज प्र.अ. रुद्रकुमार थेवे र शिक्षिका धिरमाया इजम मादेनले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(१) र दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ड) बमोजिमको कसुर गरेको देखिँदा निजहरू उपर क्रमशः बिगो रु.३,१०,०००।- र रु.२,९७,२८०।- कायम गरी सोही ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम कसुरको मात्रा अनुसार कैद र बिगो बमोजिम जरिवाना गरी निजबाट बिगो समेत असुल उपर गर्न मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।५।७ को निर्णयानुसार मिति २०७३।६।१३ मा विशेष अदालत काठमाडौँमा आरोपपत्र दायर गरिएको ।

६. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टंगालबाट खटिई गएको टोलीले जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, कालिकोटबाट सञ्चालित स्याउ खेती कार्यक्रमअन्तर्गत सिड्स किट्स वितरण समेतमा अनियमितता भएको भनी दिएको प्रतिवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, कालिकोटका तत्कालीन बाली संरक्षण अधिकृत प्रकाश पाण्डेले कार्यालय प्रमुख योगप्रसाद खरेल र सह-लेखापाल टोपेन्द्रध्वज हमालसँग मिलेमतो गरी मौरी गोलासहित २० घर खरिद गरेको र सो मौरी घर ढुवानी गरेको भनी झुठा बिल भरपाई पेश गरी गराई रु.१,२७,०००।-, तत्कालीन ना.प्रा.स. दिनेश खत्रीले तत्कालीन कार्यालय प्रमुख योगप्रसाद खरेल र सह-लेखापाल टोपेन्द्रध्वज हमालसँग मिलेमतो गरी माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयारसम्बन्धी अभिमुखीकरण गोष्ठी सञ्चालन गरेको भनी झुठी बिल भरपाई पेश गरी गराई रु.२,५०,०००।-, र तत्कालीन कार्यालय प्रमुख योगप्रसाद खरेल र सह-लेखापाल टोपेन्द्रध्वज हमालले तत्कालीन बाली संरक्षण अधिकृत प्रकाश पाण्डे र ना.प्रा.स. दिनेश खत्रीसँग एक आपसमा मिलेमतो गरी उल्लिखित रकमहरूका अतिरिक्त जिल्लाको आवधिक कृषि योजना निर्माणका लागि गोष्ठीमा खर्च भएको भनी अध्ययन बिदामा रहेको कर्मचारीको नामबाट रु.२,५०,०००।-, जुनालीकोट तरकारी तथा फलफूल उत्पादन समूहलाई सामान नबुझाई रु. २,००,०००।- र स्याउ खेती प्रविधि बुकलेट नछापी झुठा बिल पेश गरी रु. ५०,०००।- समेत भुक्तानी गरी जम्मा रु.८,७७,०००।- आफूहरूलाई गैरकानूनी लाभ पुऱ्याउने र नेपाल सरकारलाई गैरकानूनी हानि पुऱ्याउने बदनियतले झुठा बिल भरपाई पेश गरी गराई भुक्तानी लिने दिने कार्य गरी गराई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(१) र दफा ८(१) को देहाय (ड) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजहरू उपर देहायको बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ८(१) बमोजिम कसुरको मात्रा अनुसार कैद र बिगोबमोजिम जरिवाना सजाय गरी पाउन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।७।११ को निर्णयानुसार मिति २०७३।८।१० मा विशेष अदालत काठमाडौँमा आरोपपत्र दायर गरिएको छ ।

सि.नं.	प्रतिवादीको नाम, थर र पद	कसुर	मागदाबी	बिगो
१.	बाली संरक्षण अधिकृत प्रकाश पाण्डे	भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा ८ (१) र ८(१) को देहाय खण्ड (ड)	भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा ८ (१)	रु.१,२७,०००।-
२.	ना.प्रा.स. दिनेश खत्री	ऐ.	ऐ.	रु.२,५०,०००।-
३.	तत्कालीन कार्यालय प्रमुख योगप्रसाद खरेल र सहलेखापाल टोपेन्द्रध्वज हमाल	ऐ.	ऐ.	रु.८,७७,०००।-

साथै उल्लिखित रु.८,७७,०००।- मध्ये रु.७,७७,०००।- निजहरूले बैंक दाखिला गरिसकेको देखिएकोले बाँकी रु.१,००,०००।- भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(१) बमोजिम निज चार जना राष्ट्रसेवकहरूबाट दामासाहीले असुल उपर गरी पाउन समेत मागदाबी लिइएको ।

७. धनकुटा जिल्ला डाँडाबजार गा.वि.स. वडा नं. १ मा रहेको कित्ता नं. २०० र कित्ता नं. २१२ को सार्वजनिक जग्गा मालपोत कार्यालय, धनकुटाका कर्मचारीसमेतको मिलेमतोमा व्यक्तिको नाममा दर्ता भएको भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा धनकुटा जिल्ला, डाँडाबजार गा.वि.स.वडा नं १ को कि.नं. २००, क्षेत्रफल १३-०-२-० र कि.नं. २१२ क्षेत्रफल ०-१४-२-० को सरकारी जग्गा धनकुटा जिल्ला, डाँडाबजार गा.वि.स. वडा नं. ८ का लालप्रसाद लिम्बुसँग मिलोमतो गरी निजका नाममा छुट जग्गा दर्ता गर्नका लागि छुट जग्गा दर्ता समिति, धनकुटाका अध्यक्ष एवं मालपोत कार्यालय, धनकुटाका तत्कालीन कार्यालय प्रमुख उपसचिव सुरेशकुमार थपलिया तथा छुट जग्गा दर्ता समिति, धनकुटाका सदस्यहरू नापी कार्यालय, धनकुटाका तत्कालीन नापी अधिकृत अभयकृष्ण जोशी र मालपोत कार्यालय, धनकुटाका तत्कालीन शाखा अधिकृत टंकप्रसाद दुवाडीले छुट जग्गा दर्ता समितिका पदाधिकारीका हैसियतले तथा धनकुटा जिल्ला, डाँडाबजार गा.वि.स. का तत्कालीन गा.वि.स. अध्यक्ष प्रेमसिं लिम्बुले गा.वि.स. अध्यक्षका हैसियतले बेग्लै पत्रबाट सिफारिस गरी उपर्युक्त जग्गाहरू सरकारी जग्गा भन्ने जानिजानी थाहा हुँदाहुँदै छुट दर्ताको सिफारिस गर्ने गराउने कार्य गरे गराएको र लालप्रसाद लिम्बुसँग मिलोमतो गरी व्यक्तिको नाममा दर्ता गर्ने निर्णय गरी जग्गा धनी प्रमाणपुर्जा समेत दिने दिलाउने कार्य गरी गराई निजहरूले आफूहरू र लालप्रसाद लिम्बुलाई गैरकानूनी लाभ पुऱ्याउने र नेपाल सरकारलाई गैरकानूनी हानि पुऱ्याउने कार्य गरी गराई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ (१) र दफा ८ (१) को देहाय (ज) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजहरूलाई जनही रु.३,८७,३२८।१२ बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम कसुरको मात्रा अनुसार कैद र बिगो बमोजिम जरिवाना गरी बिगो (धनकुटा जिल्ला, डाँडाबजार गा.वि.स.वडा नं १ को कि.नं. २००, क्षेत्रफल १३-०-२-० र कि.नं. २१२ क्षेत्रफल ०-१४-२-० को सरकारी जग्गाहरू) असुल उपर गरी जफत हुने गरी नेपाल सरकारका नाममा पूर्ववत कायम गरी पाउन र धनकुटा, डाँडाबजार गा.वि.स. वार्ड नं. ८ मा बस्ने लालप्रसाद लिम्बुले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजलाई उक्त सरकारी जग्गाको बिगो रु.३,८७,३२८।१२ कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (४) बमोजिम कसुरको मात्रा अनुसार कैद र बिगो बमोजिम जरिवाना गरी पाउन समेत मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।९।४ को निर्णयानुसार मिति २०७३।९।१८ मा विशेष अदालत काठमाडौँमा आरोपपत्र दायर गरिएको ।

८. जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, पर्सामा आ.व.२०६९।०७० र २०७०।०७१ मा संचालित विभिन्न कार्यक्रमहरूमा आर्थिक अनियमितता भएको, कार्य सम्पादन नगरी २०७१ असार महिनामा रु.४,१५,३४,४०८।७८ पैसा खर्च गरी आर्थिक घोटाला भएको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा नक्कली तथा झुठा बिल भरपाइ, खरिद आदेश र दाखिला प्रतिवेदन फाराम तयार गरी गराई जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, पर्साका तत्कालीन कार्यालय प्रमुख इन्द्रप्रसाद यादवले रु.३,९७,०००।-, वैरियावर्ता उपस्वास्थ्य चौकीका इन्चार्ज श्रीराम साहले रु.१,२५,०००।-, झौवागुठी उपस्वास्थ्य चौकीका इन्चार्ज सोनालालप्रसाद चौरासियाले

रु.१,२५,०००।- र जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, पर्साका भण्डार प्रमुख खरिदार राजेश्वरप्रसादले रु.१,४७,०००।- भुक्तानी गर्ने गराउने कार्य गरेको देखिएकोमा सम्बन्धित मेडिकल हल/फार्मेसीहरूबाट उक्त सामान खरिद नभएको, बिल विजक जारी नभएको र जारी भएको भनिएको बिलका मालिकहरूलाई रकम नबुझाएको समेत देखिन/खुल्न आएबाट राष्ट्रसेवकहरू इन्द्रप्रसाद यादव, श्रीराम साह, सोनालालप्रसाद चौरासिया र राजेश्वरप्रसादले एक आपसमा मिलेमतो गरी आफूहरूलाई गैरकानुनी लाभ पुऱ्याउने र नेपाल सरकारलाई गैरकानुनी हानि नोक्सानी पुऱ्याउने बदनियतले औषधी खरिद गरेको, रकम बुझाएको/भुक्तानी गरे गराएको भन्ने समेतका झुठा बिल भर्पाई र कागजातहरू बनाई/तयार गरी गराई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(१) र दफा ८ (१) को देहाय (ड) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएको देखिएकोले राष्ट्रसेवकहरू इन्द्रप्रसाद यादव, श्रीराम साह, सोनालालप्रसाद चौरासिया र राजेश्वरप्रसाद उपर बिगो क्रमशः रु.३,९७,०००।-, रु.१,२५,०००।-, रु.१,२५,०००।- र रु.१,४७,०००।- कायम गरी निज राष्ट्रसेवकहरूलाई उल्लिखित ऐनको दफा ८(१) बमोजिम कसुरको मात्रा अनुसार कैद सजाय हुन र बिगो बमोजिम जरिवाना गरी माथि उल्लेखित बिगो रकम निजहरूबाट असुल उपर गरी राजश्व दाखिला गरी पाउनसमेत मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।९।४ को निर्णयानुसार मिति २०७३।९।१७ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको छ।

९. सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, डिभिजन कार्यालय, सुर्खेतद्वारा संचालित गुटु स्वास्थ्य चौकी, सुर्खेतको भवन निर्माण कार्य कन्ट्राक्टर मैनाचुली सुरुची जे.भी. सब-कन्ट्राक्टर मजदुर कन्स्ट्रक्सन, सुर्खेतसँग सम्झौता भई निर्माण भइरहेकोमा ठेकेदारले सम्झौता तथा मापदण्ड अनुसार जमिनमुनि बिम हाल्नुपर्नेमा नहाली पिलरहरू समेत बाङ्गो बनाई मापदण्ड विपरीत कार्य गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा गुटु स्वास्थ्य चौकी, सुर्खेतको भवनको Foundation Beam नराखी भवन निर्माण कार्य गरे गराएको पुष्टि भएको र उल्लिखित डिभिजन कार्यालयका तत्कालीन डिभिजन प्रमुख विष्णुप्रसाद शर्मा, इन्जिनियर शशिन्द्र घिमिरे, लेखा अधिकृत तुलाराम तिवारी र सब-इन्जिनियर मनोजकुमार यादवले निर्धारित शर्त र मापदण्डविपरीत निर्माण कार्य गर्ने गराउने र त्यस्तो निर्माण कार्यलाई शर्त तथा मापदण्डबमोजिम भएको हो भनी प्रमाणित एवं स्वीकृत गर्ने गराउने र नगरे नभएको कामको समेत झुठा बिल भर्पाई पेश गरी गराई काम नभएको Foundation Beam को Item समेतको पहिलो रनिड बिलको मूल्य अभिवृद्धि करसहित जम्मा रु.३०,४७,२७४।६२ भुक्तानी गर्ने गराउने कार्यमा संलग्न रहेको देखिएकोले निज राष्ट्रसेवकहरूले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को खण्ड (ग) र (ड) बमोजिमको कसुर गरेको देखिएको हुँदा निजहरू उपर पहिलो रनिड बिल भुक्तानी गरेको रु.३०,४७,२७४।६२ बाट मूल्य अभिवृद्धि करको रकम घटाउँदा हुने रु.२६,९६,७०३।२० जनही बिगो कायम गरी निजहरूलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) बमोजिम जरिवाना गरी बिगो रकम रु.२६,९६,७०३।२० निजहरूबाट असुल उपर गर्न र कसुरको मात्रा अनुसार कैद सजाय हुन तथा उक्त भवन निर्माण कार्यमा संलग्न निर्माण व्यवसायी सब-कन्ट्राक्टर मजदुर कन्स्ट्रक्सन, सुर्खेतका प्रोप्राइटर राजविन्द्रप्रताप सापकोटाले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (४) बमोजिमको कसुर गरेको देखिएको हुँदा निज उपर रु.२६,९६,७०३।२० बिगो कायम गरी जफत हुन र सोही दफा बमोजिम कसुरको मात्रा अनुसार

- कैद सजाय र बिगो बमोजिम जरिवाना हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।१०।३ को निर्णयानुसार मिति २०७३।१०।११ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको ।
१०. नलसिङ गाड जलविद्युत आयोजनाको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययनका लागि परामर्शदाता छनौट कार्य गर्दा भ्रष्टाचार गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी निवेदन उपर अनुसन्धान हुँदा उक्त आयोजनाका लागि परामर्शदाता छनौट गर्ने सिलसिलामा प्रस्ताव (प्राविधिक र आर्थिक) माग भै AF Consultant, Switzerland JV, Nepal Environment and Scientific Services Pvt. Ltd. Nepal and Hydro-Consult Engineering Ltd. Nepal (AFC-HCE-NESS) र SMEC International (P) Ltd.-Australia JV with MWH International, Inc, USA in association with Udaya Consultancy (P) Ltd., Nepal (SMEC-MWH-Uday) गरी २ (दुई) वटा सूचीकृत फर्महरूबाट मात्र प्रस्ताव पेश भएकोमा स्वीकृत प्राविधिक प्रस्ताव मूल्याङ्कनका आधारहरू बमोजिम सबैभन्दा घटी रकमको प्रस्ताव पेश गर्ने AFC-HCE-NESS JV को प्राविधिक र आर्थिक प्रस्तावको संयुक्त मूल्याङ्कनमा सबैभन्दा बढी अङ्क प्रदान गरी मूल्याङ्कन गर्नुपर्नेमा AFC-HCE-NESS JV ले भन्दा रु.२७,२४,५४,३५१।६२ बढी कबोल गर्ने SMEC-MWH-Uday JV लाई संयुक्त मूल्याङ्कनमा सबैभन्दा बढी अङ्क प्रदान गरी जानिजानी गैरकानूनी रूपमा नलसिङ गाड जलविद्युत आयोजना विकास समितिलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याउने उद्योगमा समितिका कार्यकारी निर्देशक मोतिबहादुर कुँवर, तत्कालीन सिनियर डिभिजनल इन्जिनियर सूर्यप्रसाद रिजाल, तत्कालीन लेखा अधिकृत आनन्दप्रसाद चापागाउँ, ऊर्जा मन्त्रालयका सिनियर डिभिजनल इन्जिनियर गोकर्णराज पन्थ, विद्युत विकास विभागका तत्कालीन कानून अधिकृत राजेशकुमार थापा र SMEC-MWH-Uday JV का Authorized Representative उदीपलाल श्रेष्ठको संलग्नता रहेको देखिँदा निजहरूले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (३) को कसुर गर्न सोही ऐनको दफा २१ बमोजिम उद्योग गरेको हुँदा निज मोतिबहादुर कुँवर, सूर्यप्रसाद रिजाल, आनन्दप्रसाद चापागाउँ, गोकर्णराज पन्थ, राजेशकुमार थापा र उदीपलाल श्रेष्ठलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (३) एवं दफा २१ बमोजिम सजाय हुन माग दाबी लिई आयोगको मिति २०७३।१२।९ को निर्णयानुसार मिति २०७३।१२।२० मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको ।
११. भेरी अंचल अस्पताल नेपालगंज बाँकेमा कार्यरत विभिन्न स्वास्थ्यकर्मी र कर्मचारीहरूले आ.व. २०७०/०७१ मा आफू कामको सिलसिलामा भ्रमण गरेको भनी टिकट पेस गरी तथा पेस नगरी विभिन्न मिति र समयमा रकम भुक्तानी माग गरी भुक्तानी पाइसकेको भन्ने समेतका विषयमा आयोगको निर्णयानुसार थप अनुसन्धान हुँदा भेरी अंचल अस्पतालका राष्ट्रसेवक पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूमध्ये भेरी अंचल अस्पताल, बाँकेमा तत्कालीन अवस्थामा कार्यरत डा. पीताम्बर सुवेदीले रु.५,५४०।-, लेखापाल मनिराम बर्माले रु.२,१५,३४०।-, शाखा अधिकृत माधव ज्ञवालीले रु.३८,३३०।-, लेखा अधिकृत पदमबहादुर जि.सी.ले रु.६,१४०।-, नर्सिङ अधिकृत हरिकला के.सी.ले रु.६,७४०।-, हाउस किपिड सुपरभाइजर शोभाकुमारी पौडेलले रु.१७,६७०।-, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र लिम्सा रोकाय गाउँ जाजरकोटमा अ.न.मी. पदमा कार्यरत विष्णुमाया कठायतले रु.४,४४२।- र स्वास्थ्य चौकी साल्मा जाजरकोटमा अ.न.मी. पदमा कार्यरत सुलोचना चन्दले रु.४,४४२।- नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ड) बमोजिमको कसुर गरेको देखिएकोमा लेखापाल मनिराम बर्माको हकमा आयोगको मिति २०७३।४।३२ को निर्णयानुसार मिति २०७३।५।२६ गते श्री विशेष अदालत, बबरमहलमा मुद्दा दर्ता भैसकेको हुँदा निज बाहेक डा. पीताम्बर सुवेदी, शाखा

अधिकृत माधव ज्ञवाली, लेखा अधिकृत पदमबहादुर जि.सी., नर्सिङ अधिकृत हरिकला के.सी., हाउस किपिङ सुपरभाइजर शोभा कुमारी पौडेल, अ.न.मी. विष्णुमाया कठायत र अ.न.मी. सुलोचना चन्दले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ड) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजहरूलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (१) को देहाय (ड) बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।१२।१७ को निर्णयानुसार मिति २०७४।१।१२ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको ।

३.६ गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेका मुद्दाहरू :-

- त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तर्गत इन्जिनियरिङ अध्ययन संस्थान, पुल्चोक, ललितपुरको प्राध्यापक पदमा कार्यरत डा. भरतराज पहारीले स्रोत नखुलेको सम्पत्ति आर्जन गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीको विषयमा अनुसन्धान हुँदा त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तर्गत इन्जिनियरिङ अध्ययन संस्थान, पुल्चोक, ललितपुरका प्राध्यापक डा. भरतराज पहारीको सार्वजनिक पदधारण गरेको अवधि मिति २०४०/१०/१० देखि मिति २०७०/९/१४ सम्मको जाँच अवधिको सम्पूर्ण आय र व्ययलाई समग्रतामा विश्लेषण गरी हेर्दा निजको कुल आम्दानी जम्मा रु.१,६५,३४,३३४।- र कुल खर्च रु.४,०५,३५,९३३।- देखिएकोले रु.२,४०,०१,५९९।- आम्दानीभन्दा बढी खर्च गरेको देखिन आएको र सो बढी खर्च भएको रकमको प्रमाणहरूबाट स्रोतको पुष्टि निज डा. भरतराज पहारीले गर्न नसकेको हुँदा निजले साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (१) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निज प्रा.डा. भरतराज पहारीलाई बिगो रु.२,४०,०१,५९९।- कायम गरी साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५, दफा १६ग. तथा दफा २९ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) अनुसार बिगो बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय हुन र निजले भ्रष्टाचार गरी गैरकानूनी आर्जन गरेको स्रोत पुष्टि नभएको चल अचल सम्पत्तिहरू साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १६ग. , दफा २९ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २०(२) र दफा ४७ तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २९ख. बमोजिम जफत गर्न मागदाबी लिई सो प्रयोजनको लागि शोभा पहारी बराललाई समेत प्रतिवादी कायम गरी आयोगको मिति २०७३।४।२० को निर्णयानुसार मिति २०७३।४।२४ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको ।
- ऋण असुली न्यायाधिकरणका तत्कालीन उपसचिव (ऋण असुली अधिकृत) इन्द्रप्रसाद ढुंगानाले पदमा बहाल रहँदा गैरकानूनी रूपबाट सम्पत्ति आर्जन गरी पदीय हैसियत नमिल्दो उच्च जीवनस्तर यापन गरेको भनी परेको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा निज इन्द्रप्रसाद ढुंगानाले सार्वजनिक सेवाको पदमा बहाल रहेको अवधि मिति २०३४।१०।१९ देखि मिति २०७०।३।३१ सम्मको जाँच अवधिमा जम्मा रु.३,५५,४४,७०४।- खर्च तथा लगानी भएको र यस अवधिमा निजको आय रु.१,५८,६२,४५९।- रहेको हुँदा आयभन्दा व्यय रु.१,९६,८२,२४५।- बढी भएको देखिँदा निजको सो बढी खर्च भएको रकम रु.१,९६,८२,२४५।- को स्रोतको पुष्टि निज इन्द्रप्रसाद ढुंगानाले गर्न नसकेको अवस्था देखियो । अतः निजले साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (१) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निज इन्द्रप्रसाद ढुंगानालाई बिगो रु.१,९६,८२,२४५।- कायम गरी साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५, दफा १६ग दफा २९ एवं प्रचलित

भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) अनुसार बिगो बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय हुन र निजले भ्रष्टाचार गरी गैरकानूनी आर्जन गरेको सो स्रोत नखुलेको आर्जित सम्पत्ति जफत गर्ने प्रयोजनको लागि निजकी श्रीमती कौशिला ढुंगानालाई समेत प्रतिवादी कायम गरी आयोगको मिति २०७३।४।२० को निर्णयानुसार मिति २०७३।४।२३ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको छ ।

३. नेपाल विद्युत प्राधिकरण, सूचना प्रविधि विभाग, रत्नपार्क, काठमाडौंका तत्कालीन कम्प्युटर इन्जिनियर बिदुर दाहालले पदमा बहाल रहँदा अर्किड इन्टरनेसनल कलेज संचालन गरी रु.८७,००,०००।- शेयर लगानी गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीको विषयमा अनुसन्धान हुँदा नेपाल विद्युत प्राधिकरणका कम्प्युटर इन्जिनियर बिदुर दाहालले २०६२।१२।१७ देखि २०७२।९।१३ सम्म सार्वजनिक पदमा बहाल रहँदाको समग्र परीक्षण अवधिमा जम्मा रु.१,९७,३५,३९३।- आम्दानी र जम्मा रु.३,०३,४३,९१०।- खर्च तथा लगानी भएको देखिँदा निजको कुल आम्दानीबाट कुल खर्च घटाउँदा रु.१,०६,०८,५१७।- आम्दानीभन्दा बढी खर्च गरेको देखिन आएको र सो बढी खर्च भएको रकमको प्रमाणहरूबाट स्रोतको पुष्टि गर्न निज बिदुर दाहालले सकेको नदेखिँदा निज बिदुर दाहालको बैध आय स्रोत बाहेकको वास्तविक स्रोत नखुलेको सम्पत्ति जम्मा रु.१,०६,०८,५१७।- देखिन खुल्न आई निज बिदुर दाहालले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (१) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजलाई बिगो रु.१,०६,०८,५१७।- कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम बिगो बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय हुन र निजले भ्रष्टाचार गरी गैरकानूनी आर्जन गरेको सम्पत्तिको समेत स्रोत खुलेका अन्य सम्पत्तिहरूबाट भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा दफा २०(२) र दफा ४७ तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २९ख. बमोजिम जफत हुन समेत मागदावी लिई आयोगको मिति २०७३।४।२० को निर्णयानुसार मिति २०७३।४।२६ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको ।
४. मालपोत कार्यालय, कलंकीका प्रमुख मालपोत अधिकृत जीवनाथ सिवाकोटीले निज पदमा बहाल रहँदा स्रोत नखुलेको सम्पत्ति आर्जन गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीको विषयमा अनुसन्धान हुँदा मालपोत कार्यालय, कलंकीका प्रमुख मालपोत अधिकृत जीवनाथ सिवाकोटीले निजले सार्वजनिक पद धारण गरेको मिति २०३८।२।४ गतेदेखि मिति २०७२।१०।६ सम्मको जाँच अवधिमा कुल जम्मा रु.५,२९,४२,१२२।७६ आय र जम्मा रु.६,७६,८३,७९४।४८ खर्च तथा बैंक मौज्जात भएको देखिँदा आयबाट व्यय घटाउँदा आयभन्दा रु.१,४७,४१,६७१।७२ बढी खर्च गरेको देखिन आएको हुँदा उक्त बढी खर्च भएको रु.१,४७,४१,६७१।७२ को स्रोत पुष्टि निज जीवनाथ सिवाकोटीले गर्न नसकेको अवस्था देखिन आयो । अतः निज जीवनाथ सिवाकोटीले साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (१) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजलाई बिगो रु.१,४७,४१,६७१।७२ कायम गरी साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५, दफा १६ग. तथा दफा २९ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम बिगो बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय हुन र निजले भ्रष्टाचार गरी गैरकानूनी आर्जन गरेको सम्पत्ति निजको स्रोत खुलेका अन्य सम्पत्तिहरूबाट साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १६ग. दफा २९ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २०(२) र दफा ४७ तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २९ख.

बमोजिम जफत गर्न र सो प्रयोजनको लागि श्रीमती रितादेवी सिवाकोटीलाई समेत प्रतिवादी कायम गरी आयोगको मिति २०७३।४।२० को निर्णयानुसार मिति २०७३।४।२५ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको ।

५. नारायणी अन्चल, रौतहट जिल्ला, जटहरा गा.वि.स, वडा नं. ८ स्थायी बसोवास भएका स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गत मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट पदमा कार्यरत रही हाल अवकाश प्राप्त डा. रामशंकर ठाकुरले पदमा बहाल रहँदाको अवस्थामा स्रोत नखुलेको सम्पत्ति आर्जन गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीको विषयमा अनुसन्धान हुँदा स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गत विभिन्न अस्पतालहरूमा कार्यरत रही मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट पदबाट अवकाश प्राप्त डा. रामशंकर ठाकुरले सार्वजनिक पद धारण गरेको मिति २०४३।३।४ गतेदेखि मिति २०६९ असार मसान्तसम्मको जाँच अवधिको सम्पूर्ण आय र व्ययलाई समग्रतामा विश्लेषण गरी हेर्दा निज डा. रामशंकर ठाकुरको वैध आयस्रोत बाहेकको वास्तविक स्रोत नखुलेको सम्पत्ति रु.१,१८,२७,०१३।- देखिन खुल्न आयो। यसर्थ निजले राष्ट्रसेवक भए पश्चात के कस्तो स्रोतबाट सम्पत्ति आर्जन गरेको हो भन्ने कुरा प्रमाणहरूबाट पुष्टि गर्न नसकेको देखिँदा निजले जम्मा रु.१,१८,२७,०१३।- को सम्पत्ति गैरकानूनी रूपमा आर्जन गरी साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (१) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजलाई बिगो रु.१,१८,२७,०१३।- कायम गरी साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को, दफा १५, दफा १६ग. तथा दफा २९ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम बिगो बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय हुन र निजले भ्रष्टाचार गरी गैरकानूनी आर्जन गरेको सम्पत्ति बिगो रु.१,१८,२७,०१३।- स्रोत पुष्टि नभएको चल अचल सम्पत्तिहरू साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १६ग., दफा २९ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २०(२) र दफा ४७ तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २९ ख. बमोजिम जफत गर्न मागदाबी लिई सो स्रोत पुष्टि नभएको चल अचल सम्पत्तिहरू जफतको प्रयोजनको लागि विन्दुदेवी ठाकुर र जितेश ठाकुरलाई समेत प्रतिवादी कायम गरी आयोगको मिति २०७३।५।१७ को निर्णयानुसार मिति २०७३।५।२० मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको छ ।

६. काठमाडौं महानगरपालिकाको कार्यालयका इन्जिनियर गम्भीरलाल श्रेष्ठले पदीय मर्यादा विपरीत कार्यहरू गरी स्रोत पुष्टि हुन नसक्ने गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जन गरी अस्वाभाविक रूपमा उच्च जीवनयापन गरिरहेको भन्ने आयोगमा पर्न आएको उजुरी उपर अनुसन्धान हुँदा काठमाडौं महानगरपालिकाको कार्यालयका इन्जिनियर गम्भीरलाल श्रेष्ठले सार्वजनिक सेवाको पदमा प्रवेश गरेको मिति २०४३।६।१६ देखि मिति २०७१ साल माघ मसान्तसम्मको जाँच अवधिमा आय आर्जन गरेको रकम रु.४४,३६,२८०।- को तुलनामा लगानी तथा खर्च रु.१,७३,३७,०२७।- देखिएकोले उक्त अवधिमा आयभन्दा बढी खर्च गरेको रु.१,२९,००,७४७।- को स्रोत वैधानिक रूपमा पुष्टि हुन सकेको अवस्था र स्थिति नदेखिँदा रु.१,२९,००,७४७।- गैरकानूनी रूपमा सम्पत्ति आर्जन गरेको पुष्टि हुन आई निजले साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (१) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजलाई बिगो रु.१,२९,००,७४७।- कायम गरी साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५, दफा १६ग तथा दफा २९ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन,

२०५९ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम बिगो बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय हुन र स्रोत नखुलेको सम्पत्ति जफत गर्ने प्रयोजनार्थ उत्तमदेवी श्रेष्ठलाई समेत प्रतिवादी कायम गरी आयोगको मिति २०७३।५।२६ को निर्णयानुसार मिति २०७३।७।२९ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको।

७. काठमाडौं महानगरपालिकाको कार्यालयका वरिष्ठ इन्जिनियर रामहरि फुयालले पदीय जिम्मेवारीको दुरुपयोग गरी गैरकानूनी रूपबाट सम्पत्ति आर्जन गरी अस्वाभाविक जीवनयापन गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीहरूका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा काठमाडौं महानगरपालिकाको कार्यालयका वरिष्ठ इन्जिनियर रामहरि फुयालले सार्वजनिक पद धारण गरेको मिति २०५२।६।४ गतेदेखि मिति २०७१।११।३० सम्मको जाँच अवधिको सम्पूर्ण आय र व्ययलाई समग्रतामा विश्लेषण गरी हेर्दा जम्मा आय रु.५,२८,९३,४९२।०१ र खर्च तथा लगानी रु.८,०२,०२,८२४।७७ देखिएकोले व्ययबाट आय घटाउँदा जम्मा रु.२,७३,०९,३३२।७६ बराबरको सम्पत्तिको वैधानिक रूपमा पुष्टि हुन सकेको अवस्था र स्थिति देखिएन । अतः निजले सार्वजनिक पद धारण गरेको अवधिमा गैरकानूनी रूपमा सम्पत्ति आर्जन गरेको पुष्टि हुन आएबाट निज रामहरि फुयालले साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (१) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निज रामहरि फुयाललाई बिगो रु.२,७३,०९,३३२।७६ कायम गरी साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५, दफा १६ग. तथा दफा २९ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) अनुसार बिगो बमोजिम जरिवाना तथा कैद सजाय हुन र सो सम्पत्ति जफत गर्ने प्रयोजनका लागि निजको श्रीमती शोभा सिंखडासमेतलाई प्रतिवादी कायम गरी आयोगको मिति २०७३।५।२६ को निर्णयानुसार मिति २०७३।७।२९ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको।
८. सशस्त्र प्रहरी बल नेपालका पूर्व प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक ऋषभदेव भट्टराईले पदीय जिम्मेवारीको दुरुपयोग गरी गैरकानूनी रूपबाट सम्पत्ति आर्जन गरी अस्वाभाविक जीवनयापन गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीहरूका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा हाल जिल्ला काठमाडौं, नागार्जुन नगरपालिका-४ कुमारीटोल सितापाइला बस्ने ऋषभदेव भट्टराई २०४१।५।१७ मा नेपाली सेनाको सहसेनानी पदमा सेवा प्रवेश गरी सशस्त्र प्रहरी बल नेपालको स्थापना भएपछि मिति २०५८।११।१६ मा सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालको प्रहरी उपरीक्षक प्रशिक्षक पदमा सेवा प्रवेश गर्दै विभिन्न मितिमा विभिन्न पदमा पदोन्नति हुँदै सशस्त्र प्रहरी बल नेपालको प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक पदमा मिति २०६८।८।२ मा पदोन्नति भई मिति २०७१।५।१७ मा अनिवार्य अवकाश प्राप्त गरेको देखिन्छ । निज ऋषभदेव भट्टराईले सार्वजनिक पद धारण गरेको मिति २०४१।५।१७ देखि मिति २०६९।४।३१ सम्मको जाँच अवधिमा निजको जम्मा आय रु.१,२६,३०,२४९।३३ र जम्मा व्यय तथा लगानी रु.३,१७,६७,१३०।७८ भएको देखिँदा उक्त परीक्षण अवधिमा निजको आयभन्दा व्यय रु.१,९१,३६,८८१।४५ ले बढी देखिँदा सोको स्रोत वैधानिक रूपमा पुष्टि हुन सकेको अवस्था र स्थिति देखिएन । अर्थात् निजले आफ्नो आम्दानी रकमभन्दा बढी रकम खर्च गरेको देखिएबाट निजले सार्वजनिक पद धारण गरेको अवधिमा गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जन गरेको पुष्टि हुन आयो। गैरकानूनी रूपमा सम्पत्ति आर्जन गरेको पुष्टि हुन आएबाट निज ऋषभदेव भट्टराईले साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (१) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन

आएकोले निज ऋषभदेव भट्टराईलाई बिगो रु.१,९१,३६,८८१।४५ कायम गरी साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५, दफा १६ग. तथा दफा २९ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम बिगो बमोजिम जरिवाना तथा कैद सजाय गरी पाउन र निज ऋषभदेव भट्टराई प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक अर्थात नेपाल सरकारको विशिष्ट श्रेणी वा सो सरहका पदाधिकारी भएको र निजले उपरोक्त बमोजिमको कसुर गरेकोले निजलाई साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १४क र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २४ बमोजिम थप सजायसमेत गरी पाउन मागदाबी लिई निजकी श्रीमती भावना गौतम भट्टराईको नाममा रहेको चल अचल सम्पत्तिहरू जफत गर्ने प्रयोजनका लागि निज श्रीमती भावना गौतम भट्टराईलाई समेत प्रतिवादी कायम गरी आयोगको मिति २०७३।८।६ को निर्णयानुसार मिति २०७३।८।७ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको।

९. व्यवस्थापिका संसदका सदस्य (सभासद) तथा पूर्व भौतिक योजना तथा निर्माण राज्यमन्त्री संजयकुमार साहले गैरकानूनी रूपमा ५ अर्बभन्दा बढीको सम्पत्ति आर्जन गरेको भन्ने समेतका उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा निज संजयकुमार साहले सार्वजनिक पद धारण गरेको मिति २०६५।२।१४ गतेदेखि मिति २०७३।३।३२ सम्मको जाँच अवधिमा जम्मा आय रु. ११,१६,६४,०३२।२७ र जम्मा व्यय रु.४२,६६,९०,५९१।५४ भै आयभन्दा व्यय रु.३१,५०,२६,५५९।२७ बढी देखिएकोले निजले सार्वजनिक पद धारण गरेको अवधिमा गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जन गरेको पुष्टि हुन आई निजले जम्मा रु.३१,५०,२६,५५९।२७ को सम्पत्ति गैरकानूनी रूपमा बदनियतपूर्ण तवरले आर्जन गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (१) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजलाई बिगो रु.३१,५०,२६,५५९।२७ कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम बिगो बमोजिम जरिवाना तथा कैद सजाय हुन र निज संजयकुमार साह संविधान सभाको सदस्य, नेपाल सरकारको राज्यमन्त्री र व्यवस्थापिका संसद सदस्यको हैसियतमा सार्वजनिक पदको पदाधिकारीसमेत हुँदा निज संजयकुमार साहलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २४ बमोजिम थप कैद सजाय हुन र निजले गैरकानूनी आर्जन गरेको रकमबाट जोडेको तथा बढे बढाएको चल अचल सम्पत्तिहरू भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) र दफा ४७ तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २९ख बमोजिम जफत गर्न मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।९।२१ को निर्णयानुसार मिति २०७३।९।२५ मा विशेष अदालत काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएको।

निज संजयकुमार साहले निजका बाबु साधु साह सुडी, आमा दुलारी देवी सुडी, श्रीमती रंगिला देवी, निज संजयकुमार साहका भाइ रामकुमार साह, निज संजयकुमार साहका कम्पनी तथा व्यावसायिक फर्मका कर्मचारीहरू राम मिलन राउत कुर्मी र मनोजकुमार सिंहको श्रीमती निलम सिंह समेतको नाममा आफूले गैरकानूनी रूपमा आर्जन गरेका सम्पत्तिहरू बदनियतसाथ राखेको तथा लुकाए-छिपाएको देखिन आएको हुँदा निजहरूको नाममा राखेका स्रोत नखुलेको चल अचल सम्पत्तिहरू भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ४७ र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २९ख बमोजिम जफत गर्ने प्रयोजनका लागि निजहरू साधु साह सुडी, दुलारी देवी सुडी, रामकुमार साह, श्रीमती रंगिला देवी, राम मिलन राउत कुर्मी र श्रीमती निलम सिंहलाई समेत प्रतिवादी कायम गरिएको।

१०. सीप विकास परियोजना, नयाँबानेश्वर, काठमाडौंका वरिष्ठ लेखा अधिकृत रामबाबु अधिकारीले सार्वजनिक सेवाको पदमा रहँदा मर्यादा विपरीतका कार्यहरू गरी स्रोत पुष्टि हुन नसक्ने अकुत सम्पत्ति आर्जन गरेको भन्ने समेतको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा निजले सार्वजनिक सेवाको पदमा सेवा प्रवेश गरेको मिति २०४६।१०।३ देखि २०७३।१२।३१ सम्मको जाँच अवधिमा जम्मा आय रु.९२,२३,८५१।- र जम्मा व्यय तथा लगानी रु.३,४६,९३,७३८।- रहेको देखिँदा रु.२,५४,६९,८८७।- ऋणात्मक देखियो । निज रामबाबु अधिकारीले साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (१) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएको हुँदा निज रामबाबु अधिकारीलाई बिगो जम्मा रु.२,५४,६९,८८७।- कायम गरी साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५, दफा १६(ग) तथा दफा २९ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय हुन र निजले भ्रष्टाचार गरी गैरकानूनी आर्जन गरेको स्रोत नखुलेको सम्पत्ति बिगो रु.२,५४,६९,८८७।- बराबरका चल अचल सम्पत्तिहरू साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १६(ग) तथा दफा २९ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) र दफा ४७ तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २९ (ख) बमोजिम जफत हुन र प्रतिवादी रामबाबु अधिकारीले सार्वजनिक पदको सेवामा रहेर आफ्नो पदको दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचारजन्य कार्य गरी गैरकानूनी रूपमा स्रोत नखुल्ने सम्पत्ति आर्जन गरी निजले आफ्नी श्रीमती मालती शर्मा अधिकारीका नाममा राखेको चल अचल सम्पत्ति जफत गर्न मागदावी गरी सो प्रयोजनका लागि निज मालती शर्मा अधिकारीसमेतलाई प्रतिवादी कायम गरी आयोगको मिति २०७४।१।१४ को निर्णयानुसार मिति २०७४।१।२१ मा विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको ।

११. त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, भन्सार कार्यालयका उपसचिव सुदीपचन्द्र शाहले भन्सार कार्यालयमा रहँदा गैरकानूनी धन्दामा संलग्न रही घर घडेरी करोडौंमा खरिद गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी उपर अनुसन्धान हुँदा निज सुदीपचन्द्र शाहले सार्वजनिक पद धारण गरेको मिति २०४०।८।५ देखि मिति २०७३।१२।३० सम्मको सम्पूर्ण जाँच अवधिको समग्र आय व्ययतर्फ अध्ययन विश्लेषण गर्दा जम्मा रु.५,९१,६१,५४०।५२ खर्च तथा लगानी गरेको र जम्मा रु.२,०७,६९,३५९।७२ वैधानिक आय आर्जन गरेको देखिँदा रु.३,८३,९२,१८०।८० को वैधानिक स्रोत खुलेको नदेखिएकोले गैरकानूनी रूपमा सम्पत्ति आर्जन गरेको स-प्रमाण पुष्टि हुन आएको हुँदा निज सुदीपचन्द्र शाहलाई साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (१) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निज सुदीपचन्द्र शाहले स्रोत नखुलेको जग्गा बिक्री गरी बढे बढाएको रु. ५७,२६,६७०।- समेत गरी कुल बिगो रु.४,४१,१८,८५०।८० कायम गरी साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५, दफा १६ग तथा दफा २९ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय हुन र भ्रष्टाचार गरी गैरकानूनी आर्जन गरेको स्रोत नखुलेको सुदीपचन्द्र शाहको नाममा रहेका चल अचल सम्पत्तिहरू साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १६ग, दफा २९ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) र दफा ४७ तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २९ ख बमोजिम जफत हुन माग दावी लिईएको । साथै स्रोत नखुलेको

सम्पत्ति तथा बढे बढाएको सम्पत्ति समेत निजको श्रीमती मीरा शाह, छोरीहरू सौभाग्य शाह र सुकान्ती शाहको नाममा बदनियतसाथ राखेको तथा लुकाए छिपाएको पुष्टि हुन आएको हुँदा निजहरूको नाममा राखेको स्रोत नखुलेको चल अचल सम्पत्तिहरू जफत गर्ने प्रयोजनको लागि मात्र मीरा शाह, सौभाग्य शाह र सुकान्ती शाहलाई समेत प्रतिवादी कायम गरी आयोगको मिति २०७४।१।२१ को निर्णयानुसार मिति २०७४।२।१ मा विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको।

३.७ राजस्व चुहावट गरी भ्रष्टाचार गरेका मुद्दाहरू :

१. नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका, वडा समितिको कार्यालय, वडा नम्बर २६ का वडा-सचिव धर्मेन्द्र श्रीवास्तवले नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको कार्यालयबाट नगदी रसिद ठेली प्राप्त गरी ल्याई सोही नम्बरको अर्को नक्कली रसिद ठेली बाहिर छापाखानामा छपाई गरी नक्कली रसिद काटी नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका कार्यालयको रसिदमा कम रकम देखाई राजस्व छली गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा निज वडा सचिव धर्मेन्द्र श्रीवास्तवले कार्यालयहरूबाट बुझेको नगदी रसिदको ठेलीमा भएको नम्बरहरूकै रसिद नं. का नगदी रसिद ठेली आफैले छपाई गरी नक्कली रसिद प्रयोग गरी राजस्व संकलन गरी रकम उठाएको र उक्त राजस्व रकम नियमानुसार समयमा नै बैंक दाखिला गर्ने गराउने तथा नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको कार्यालयमा उठाएको नगद राजस्वसहित रसिदको अर्धकट्टी बुझाउने कार्यहरू नगरे नगराएको तथ्य पुष्टि हुन आई नेपाल सरकार, तत्कालीन मनिकापुर गा.वि.स. र नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका कार्यालयलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याउने कार्य गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ७, दफा ७(क) र दफा ७(ग) र दफा ३ बमोजिमको कसुर गरेको देखिएकोले निज वडा सचिव धर्मेन्द्र श्रीवास्तवलाई दोहोरो नम्बर राखी नक्कली रसिदबाट उठाइएको राजस्व रकम रु.११,२००।- बिगो कायम गरी राजस्व रकमको दोब्बर जरिवाना हुन र भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३(१) को देहाय (क) बमोजिम कैद सजाय हुन र निजले नक्कली रसिदहरूबाट उठाएको राजस्व रकम रु.११,२००।- मध्ये अनुसन्धान कार्य प्रारम्भ भएपछि कार्यालयको बैंक खातामा रु.१०,७००।- दाखिला गरेको र रु.५००।- दाखिला गरे गराएको नदेखिएको हुँदा उक्त राजस्व रकम रु.५००।- निज वडा सचिव धर्मेन्द्र श्रीवास्तवबाट असुल उपर गरी जफत समेत गरी पाउन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।१।४ को निर्णयानुसार मिति २०७३।१।१३ मा विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको।
२. टोखा नगरपालिका वडा नं.१२ (साबिक गोंगबु-३) को कित्ता नम्बर ५८, ४०४, ४०७ र ४०८ को जग्गा हालसाबिक नामसारी गर्दा फरक वर्गको श्रेस्ता कायम गरी जग्गा पास गर्दा पक्की मोटरबाटो भएको जग्गालाई कच्ची मोटरबाटो उल्लेख भएको सम्बन्धित वडा कार्यालयको घरबाटो सिफारिस राखी कम मूल्यांकन गरी राज्यलाई ठूलो मात्रामा राजस्व छली गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा जिल्ला काठमाडौं, टोखा नगरपालिका वडा नं.१२ को कि.नं. ५८, ४०४, ४०७ र ४०८ को नारायण देवी मानन्धर समेतको नाममा दर्ता कायम भएको जग्गा डा. त्रिरत्न मानन्धर, राजन मानन्धर, मायादेवी मानन्धर, लजना मानन्धर, राहुल मानन्धर, रिता मानन्धर, शैली मानन्धरको संयुक्त नाममा हालसाबिक नामसारी निर्णय गर्दा जग्गाको वर्ग फरक पारी नयाँ श्रेस्ता कायम गरेको पाइयो। उक्त कार्य नापीबाट प्राप्त श्रेस्ताहरूको आधारमा मात्रै जग्गा खरिद बिक्री एवं हक हस्तान्तरणसम्बन्धी कारवाही गर्नुपर्छ भन्ने कानुनी

व्यवस्था भएबमोजिम नापी कार्यालय, डिल्लीबजारबाट उक्त जग्गाको 'ग' वर्ग उल्लेख भएको फिलडबुक समेत प्राप्त भएकोमा सोही बमोजिम 'ग' वर्गको नयाँ श्रेस्ता कायम गर्नुपर्नेमा सो नगरी 'ड' वर्गको श्रेस्ता कायम गरी गलत लिखत तयार गरेको देखिन आएकोले सो कार्यमा संलग्न मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजारका कर्मचारीहरू नायब सुब्बा दुर्गाप्रसाद काफ्ले (श्रेस्ता तयार गर्ने), कम्प्युटर अपरेटर जाएश्वर काफ्ले (कम्प्युटर इन्ट्री गरी प्रिन्ट गर्ने), मालपोत अधिकृत सुरेश भट्टराई (श्रेस्ता प्रमाणित गर्ने) ले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ९ बमोजिमको कसुर गरेको देखिँदा उक्त गलत लिखत तयार गर्ने कार्यमा संलग्न निज कर्मचारीहरूलाई सोही दफा ९ बमोजिमको सजाय हुन मागदाबी लिनुका साथै उक्त कि.नं. ५८, ४०४, ४०७ र ४०८ क्षेत्रफल ३४८४.६५ वर्ग मिटर जग्गाको राजीनामा लिखत पास गर्दा 'ग' वर्ग अनुसार प्रति आना रु. सात लाखका दरले रु. ७,७०,००,०००।- थैली अंक कायम भै पुँजीगत लाभकर, रजिष्ट्रेशन शुल्क समेत जम्मा राजश्व रु.४४,५५,०००।- दाखिला हुनपर्नेमा 'ड' वर्ग कायम गरी प्रतिआना रु. तीन लाखका दरले रु.३,२९,००,०००।- मात्र थैली अंक कायम गरी रु.१८,१०,०००।- मात्र राजश्व दाखिला गरी रु.२६,४५,०००।- राजश्व घाटा पुन्याएको देखिएकोमा आयोगमा उजुरी परेपश्चात छुट हुन गएको राजस्व भनी रु.२६,४०,०००।- पुनः दाखिला गरेको र रु. पाँच हजार राजस्व रकम असुल हुन बाँकी नै रहेकोले उक्त कार्य राज्यलाई राजश्वमा घाटा पुन्याउने र व्यक्तिगत रूपमा फाइदा लिने गरी बदनियतका साथ गरेको देखिएकोले यसरी राजश्व लिने प्रयोजनार्थ थैली अङ्क कायम गर्दा मालपोत कार्यालय डिल्लीबजारको आ.व. २०७२/०७३ को न्यूनतम मूल्यांकन पुस्तिकाको निर्णय नं. ११ बमोजिम राजश्व कायम गरी असुल गर्नुपर्नेमा सो नगरी राजश्व निर्धारण गर्दा हेर्नुपर्ने वा परीक्षण गर्नुपर्ने कागजात नहेरी वा परीक्षण नगरी घटी राजश्व निर्धारण गर्ने कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरू नायब सुब्बा पार्वती रमण खनाल (मूल्यांकन भिडाउने) र मालपोत अधिकृत शालीग्राम रेग्मी (लिखत पारित गर्ने) ले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ७ को देहाय (ख) बमोजिमको कसुर गरेको देखिँदा निज दुईजना राष्ट्रसेवकहरूलाई सोही ऐनको दफा ७ बमोजिम जरिवाना एवं सोही दफाले निर्धारण गरेबमोजिम दफा ३ को उपदफा (१) र दफा ३ को उपदफा (१) को देहाय (छ) बमोजिमको जरिवाना र कैद हुन मागदाबी लिई र टोखा नगरपालिका वडा नं. १२ का तत्कालीन वडा सचिव मधुसूदन मिश्रले माथि उल्लिखित जग्गामा पक्की मोटरबाटो भएकोमा कच्ची मोटरबाटो भएको भनी घरबाटो सिफारिस गरी गलत लिखत तयार गरी निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ९ बमोजिमको कसुर गरेको देखिँदा निज वडा सचिव मधुसूदन मिश्रलाई सोही दफा बमोजिमको सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।१२।१७ को निर्णयानुसार मिति २०७४।१।१३ मा विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको ।

३. यातायात व्यवस्था कार्यालय सवारी, कोशीको आ.व. २०७१।०७२, २०७२।०७३ र २०७३।०७४ को फागुनसम्म कार्यालयमा भएको राजस्वसम्बन्धी कारोबारका सम्बन्धमा विभागबाट प्रारम्भिक रूपमा छानबिन गर्दा Vehicle Registration System (VRS) अनुसार कार्यालयमा आम्दानी भएको राजस्व रकम बैंक दाखिला गर्नुपर्नेमा नगरी राजस्व रकम हिनामिना गरेको पाइएको भन्ने यातायात व्यवस्था विभाग, काठमाडौँको च.न. ८०८३ मिति २०७४।१।६ को पत्र उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा यातायात व्यवस्था कार्यालय (सवारी) कोशी अञ्चल इटहरी, सुनसरीको आ.व २०७१।७२, २०७२।७३ र २०७३।७४ को फागुन मसान्तसम्मको राजस्व संकलनसँग सम्बन्धित लेखा श्रेष्ठा, VRS अनुसार आम्दानी भएको राजस्व तथा Revenue

management information system (RMIS) र बैकमा दाखिला भएको राजस्व रकम अध्ययन गर्दा यातायात व्यवस्था कार्यालय सवारी कोशी कार्यालयले आ.व. २०७१।०७२, २०७२।०७३ र आ.व. २०७३।०७४ को फागुन मसान्तसम्ममा कार्यालयले सेवान्नाहीबाट प्राप्त गरेको राजस्व बापतका रकमहरूका हकमा कार्यालयमा रहेको VRS विवरणअनुसार सवारी कर/आयकर/सवारी दस्तुर/सडक निर्माण/विविध गरी कार्यालयमा प्राप्त हुन आएको VRS विवरणमा उल्लेख सेवान्नाहीहरूलाई जारी गरिएका नगदी रसिदअनुसारको राजस्व बापतको कुल रकम रु.२,३३,९८,१७,९६४।- मध्ये कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयको बैंक खातामा नेपाल बैंक लिमिटेड इटहरी शाखा र ग्लोबल आईएमई बैंक लिमिटेड इटहरी शाखामा गरी जम्मा रु.१,७२,७६,८९,४०८।८० RMIS मार्फत बैंक दाखिला रहे भएको देखिँदा बाँकी राजस्व रकम रु.६१,२१,२८,५५५।२० भने कुनै बैंकमा जम्मा गरे गराएको नदेखिएबाट राजस्व बापतको रु.६१,२१,२८,५५५।२० कार्यालय प्रमुख, लेखा अधिकृत एवं लेखापालहरूको मिलेमतोमा मस्यौट तथा हिनामिना गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ७(ग) बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले देहायका कर्मचारीहरूलाई देहाय बमोजिमको सजाय मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।१२।१७ को निर्णयानुसार मिति २०७४।१।१३ मा विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको ।

सि. नं.	प्रतिवादीको नाम, थर र पद	कसुर	मागदाबी	बिगो
१.	तत्कालीन उपसचिव हाल अवकाश प्राप्त विष्णुप्रसाद पौडेल	भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा ७(ग)	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ७ तथा दफा ३(१) र ३(१) को देहाय (झ)	रु.२३,७७,५७,३५४।-
२.	उपसचिव रमेशप्रसाद दाहाल	ऐ.	ऐ.	रु.१२,३०,३२,२०२।२०
३.	उपसचिव नयराज नेपाल	ऐ.	ऐ.	रु.२५,१३,३८,९९९।-
४.	तत्कालीन लेखा अधिकृत हाल अवकाश प्राप्त कुमारबहादुर कट्वाल	ऐ.	ऐ.	रु.२,१४,७८,६२३।-
५.	लेखा अधिकृत टीकाराम अधिकारी	ऐ.	ऐ.	रु.५७,२५,२७,५७६।२०
६.	लेखापाल सुरेश अधिकारी	ऐ.	ऐ.	रु.६१,२१,२८,५५५।२०
७.	लेखापाल देवराज नेपाल	ऐ.	ऐ.	रु.४५,६१,९९,७४८।२०
८.	लेखापाल रुद्रप्रसाद दाहाल	ऐ.	ऐ.	रु.२१,६३,४७,४५३।-

४. कर फछ्यौट आयोग, २०७१ बाट कर फछ्यौटका लागि सम्झौता भएका करदाताहरूमध्ये गोरखा ब्रुअरी प्रा.लि. समेतका करदाताहरूसँग कर फछ्यौट आयोग ऐन, २०३३ समेतका कानूनमा उल्लेखित प्रावधान विपरीत कर फछ्यौट सम्झौता गरी राज्यलाई ठूलो आर्थिक हानि नोक्सानी पुऱ्याएको भन्ने समेत व्यहोराका उजुरी उपर अनुसन्धान सुरु भै पहिलो चरणमा ४५ वटा

करदाताहरूको फायलको अनुसन्धान सम्पन्न हुँदा विभिन्न करदाताहरूलाई बदनियतपूर्वक जम्मा रु.१०,०२,१९,०१,८४२।- कर छुट तथा मिनाहा दिएको देखिन आएको, विवादित रकमको समाधान गर्न कर फछ्यौट आयोग गठन गरेको भनिए तापनि विवादित रकमभन्दा कर नतिरी बसेका करदाताको रकम धेरै रहेको, कर फछ्यौटको लागि प्राप्त निवेदन संख्या १०६९ मध्ये ६९० निवेदन अटेर गरी नबुझाएको करदाताको रकम भएकोले यस्तै प्रकृतिका करदाताहरूको बक्यौता कर रकम मिनाहा गरेको, जसले कर नतिरी बस्ने र आयोग गठन गरी मिनाहा गराउने प्रवृत्तिले प्रश्रय पाएको, राजस्वसम्बन्धी ऐन बमोजिम ४ वर्षभित्र संशोधित कर निर्धारण गर्न सक्ने अधिकार समेतलाई बन्देज लगाउने गरी आयोगबाट बक्यौता मिनाहा भएको कानूनसम्मत नदेखिएको, करदाताले स्वयंकर निर्धारण गरी बुझाउन मन्जुर गरी घोषणा गरेको रकम समेत चुक्ता नगरी बक्यौता राखेकोमा आयोगले फछ्यौट गर्न सम्झौता गरी मिनाहा दिएको, कर फछ्यौट आयोग, २०७१ का पदाधिकारीहरूले बक्यौता कर फछ्यौट गर्ने सन्दर्भमा नक्कली मूल्य अभिवृद्धि कर विजक प्रकरणमा छनौट भएका करदाताहरूको निवेदन समेत कर फछ्यौट आयोगले ग्रहण गरेको, राजस्व न्यायाधिकरणमा विचाराधीन मुद्दा सम्बन्धमा कर फछ्यौट आयोग ऐन, २०३३ को दफा ३ को उपदफा २ विपरीत हुने विचाराधीन मुद्दा फिर्ता नै नलिई सम्झौतासमेत गरेको, पछिल्लो मितिमा प्राप्त निवेदनलाई चलानी किताब केरमेट गरी अघिल्लो मितिमा दर्ता गरेको देखाई आयोगको कार्य अवधि समाप्त हुने अन्तिम मितिमा बदनियतपूर्वक सम्झौता गरेको, कर फछ्यौट आयोगको क्षेत्राधिकारभित्र नै नपरेको अदालतमा विचाराधीन मुद्दामा समेत पछि मुद्दा फिर्ता लिने शर्त राखी सम्झौता गरेको, करदाताहरूले स्वयं घोषणा गरी कर तिर्न प्रतिबद्धता जाहेर गरेको रकम समेत छुट दिएको, कर अधिकृतले निर्धारण गरेको कर तथा पुनरावेदनबाट आधार तथा कारण खुलाई ठहर भई करदाताले कानूनी उपचारको बाटो अवलम्बन नगरी बक्यौता स्वीकार गरी निजमाथि पूर्णरूपमा दायित्व सृजना भइसकेका कर समेत छुटका आधार तथा कारण नै उल्लेख नगरी छुट दिएको, आफैले बनाएको कार्यविधिसमेत उल्लंघन गरेको, कर फछ्यौट आयोग, २०७१ को क्षेत्राधिकार नाघी कार्य गरेको, छली भएको कर समेत मिनाहा गरेको, पूर्व कर फछ्यौट आयोगले निर्धारण गरी असुल गरेको करसमेत फिर्ता दिने गरी सम्झौता गरेको, कर निर्धारण चित्त बुझाई बसेको करदाताको कर बक्यौता मिनाहा गरेको, अन्य व्यक्तिलाई भुक्तानी गर्दा निजहरूबाट कटाएको वा कटाउनुपर्ने अग्रिम कर समेत मिनाहा गरेको, माग नै नगरेको रकम मिनाहा गरेको, कर सावाँ नै छुट दिएको अवस्थासमेतलाई मध्यनजर गर्दा कर फछ्यौट आयोग, २०७१ का पदाधिकारीहरूले बक्यौता कर सम्बन्धमा प्रदान गरिएका अधिकार तथा तोकिएको जिम्मेवारी असल नियतका साथ इमान्दारीपूर्वक पूरा गरेको देखिन नआएको र आपसी कुराकानी (Negotiation) लाई मात्र आधार लिई कर छुट दिने गरी सम्झौता गरी बदनियतपूर्वक रु.१०,०२,१९,०१,८४२।- बक्यौता कर छुट दिएको देखिन आएकोले उल्लेखित तथ्य एवं प्रमाणहरूबाट कर फछ्यौट आयोगका पदाधिकारीहरूले कर फछ्यौट आयोग ऐन, २०३३ को दफा १७ बमोजिम असल नियतले आफ्नो कार्य सम्पादन नगरी आफ्नो व्यक्तिगत लाभ हुने तथा राज्यलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याई बदनियतपूर्ण कार्य गरेको स-प्रमाण पुष्टि हुन आएको हुँदा कर फछ्यौट आयोग २०७१ का अध्यक्ष लुम्बध्वज महत, सदस्य उमेशप्रसाद ढकाल र चुडामणी शर्मा ढकाल (महानिर्देशक, आन्तरिक राजस्व विभाग) को उक्त कार्य भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ७ र दफा ७ को देहाय (क) मा परिभाषित कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजहरू उपर

भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ७ ले उल्लेख गरे बमोजिम दफा ३ को उपदफा (१) र दफा ३ को उपदफा (१) को देहाय (झ) र दफा ७ बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७४।३।२९ को निर्णयानुसार मिति २०७४।४।१ मा विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको ।

३.८ विविध विषयका मुद्दाहरू :-

१. सानु भैरवप्रसाद पुडासैनीले मालपोत कार्यालय, चाबहिलका कर्मचारीहरूलाई मिलाई जग्गा कित्ते गरी खाएको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा भद्रवास गा.वि.स. वडा नं. २ बस्ने हरिवंश पुडासैनीको छोरा सानु भैरवप्रसाद पुडासैनी र सोही ठाउँ स्थायी बतन भै २०३४ सालमा मृत्यु भएका कालिकाप्रसाद पुडासैनीका छोरा भैरवप्रसाद पुडासैनी एउटै व्यक्ति नभई फरक फरक व्यक्ति भएको देखिन आएको र सानु भैरवप्रसाद पुडासैनी, मालपोत कार्यालय, चाबहिलका तत्कालीन खरिदार पार्वतीरमण खनाल र तत्कालीन मालपोत अधिकृत राजकिशोर महतोको आपसी सर सल्लाह, मिलेमतो र संलग्नतामा उक्त कार्यालयमा रहेको भैरवप्रसाद पुडासैनीको नाममा दर्ता श्रेस्ता कायम भएको जि. काठमाडौं, नयाँपाटी वडा नं. २(क) कि.नं. १७७, क्षे.फ. ०-१२-०-० को जग्गाको दर्ता श्रेस्ताको कागजातलाई गैरकानूनी तरिकाले हेरफेर गरी सानु भैरवप्रसाद पुडासैनीलाई जग्गाधनी भैरवप्रसाद पुडासैनी नै उल्लेख गरी जग्गाधनी प्रमाण पुर्जाको प्रतिलिपि दिई लिई सानु भैरवप्रसाद पुडासैनी, तत्कालीन खरिदार पार्वतीरमण खनाल र तत्कालीन मालपोत अधिकृत राजकिशोर महतोले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ११ बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि भएकोले निजहरूलाई सोही दफा ११ बमोजिम हदैसम्म सजाय हुन मागदाबी लिई, साथै मालपोत कार्यालय, चाबहिलका तत्कालीन खरिदार पार्वतीरमण खनालले मालपोत कार्यालय, चाबहिलमा रहेको मि.नं. ७४ मिति २०५५।६।६ मा भैरवप्रसाद पुडासैनीको नामबाट नरदेवी पुडासैनीको नाममा नामसारी भएको सक्कल निर्णय मिसिल मिति २०६४।८।१३ गते बुझी लिई उक्त मिसिल सम्बन्धित फाँटमा फिर्ता नबुझाई लुकाई, हानि नोक्सानी पुऱ्याई नष्ट गरी सोही ऐनको दफा १२ बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि भएकोले निज तत्कालीन खरिदार पार्वती रमण खनाललाई सोही दफा १२ बमोजिम कसुरको मात्रा अनुसार सजाय हुन समेत मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।४।३२ को निर्णयानुसार मिति २०७३।५।१९ मा विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको ।
२. काठमाडौं जिल्ला स्युचाटार गा.वि.स.वडा नं. ८(ख) कित्ता नं. ९० क्षेत्रफल १-५-०-० प्रमाणित नभएको जग्गा केही व्यक्तिहरू र मालपोत कार्यालय, कलंकीका कर्मचारीहरूको समेत मिलेमतोमा नक्कली दस्तखत र नक्कली छाप लगाई दर्ता प्रमाणित गरी बिक्री वितरण समेत गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा काठमाडौं जिल्ला स्युचाटार गा.वि.स. वडा नं. ८(ख) कित्ता नं. ९० क्षेत्रफल १-५-०-० रोपनी जग्गाको जग्गाधनी दर्ता श्रेस्तामा जग्गाधनी रामकुमार प्रधानसमेत ३ जना र मोही बुद्धिसागर गौतम समेत उल्लेख भएको र हालसाबिक समेत नभएको उक्त जग्गाको नामसारी सम्बन्धमा ३ जना को को हुन् ? भनी छानबिन नगरेको र मोहीसँग समेत नबुझी शंकास्पद श्रेस्ता हुँदाहुँदै सिधै रामकुमार प्रधानको नाममा रहेको जग्गा रमेशकुमार प्रधानको नाममा मालपोत कार्यालय कलंकीबाट मिति २०७१।२।१९ मा प्रक्रिया नपुऱ्याई नामसारी निर्णय भएको टिप्पणी र आदेशबाट देखिएको उक्त निर्णयको आधारमा मिति २०७१।२।२७ गते रमेशकुमार प्रधानले जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा लिई मिति २०७१।३।१७ गते

उल्लेखित कि.नं. ९० क्षेत्रफल १-५-०-० को जग्गा सृजना कक्षपतिलाई रु.२९,००,०००।- मा बिक्री गरेको देखिएकोमा आफू मोही हकवाला रहँदा रहँदै थाहै नदिई उक्त जग्गा बिक्री भएको जानकारी पाएपश्चात श्रेस्तामा उल्लेख भएको मोही बुद्धिसागर गौतमको हकवाला श्रीहरि गौतमले मिति २०७१।३।१७ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौंमा जग्गा रोक्का राखी पाउँ भनी निवेदन दिएपश्चात जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौंले मिति २०७१।३।१७ मा उक्त निवेदन मालपोत कार्यालय, कलंकीमा पठाएकोमा आफूहरूबाट भएको नियम विपरीतका कार्यहरूको ढाकछोप गर्न मिति २०७१।३।२५ गते रामकुमार प्रधानको नामबाट रमेशकुमार प्रधानको नाममा नामसारी गर्ने कार्यमा संलग्न मालपोत अधिकृत शिवप्रसाद रिमालसमेतले उक्त नामसारीको मोठ श्रेस्ताको प्रमाणित छाप र दस्तखत समेत शंकास्पद देखिएकोले नामसारी बदर गरी उक्त जग्गा यथास्थितिमा राखी पाउँ भनी निवेदन दिएको र तत्पश्चात भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागको मिति २०७१।३।२९ गतेको निर्णय बमोजिम रामकुमार प्रधानको नामबाट रमेशकुमार प्रधानको नाममा मालपोत कार्यालय, कलंकीले गरेको मिति २०७१।२।१९ को नामसारी निर्णय बदर गरी उक्त जग्गा यथास्थितिमा राख्न र उक्त नामसारी गर्ने कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूलाई आइन्दा यस्तो गल्ती नगर्ने गरी सचेत गराउन मालपोत कार्यालय, कलंकीलाई पत्रबाट आदेश दिएको र आदेश कार्यान्वयन भएको देखिए तापनि अनुसन्धानका सिलसिलामा उपरोक्त जग्गाको जग्गाधनी रामकुमार प्रधान उल्लेख भएको सक्कल जग्गाधनी दर्ता श्रेस्तामा लेखिएको “श्रेस्तामा लेखिनुपर्ने व्यहोरा यसमा भुलले लेखिन गएकोले काटिएको” भन्ने अक्षरहरू मालपोत अधिकृत शिवप्रसाद रिमालको भएको तथा सक्कल जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ताको सहीछाप र मिति महलमा प्रयोग गरिएको “बेखालाल श्रेष्ठ सेटलमेन्ट अफिसर १९ माग २०२३” उल्लेख भएको छापसमेत नक्कली भएको भन्ने केन्द्रीय प्रहरी विधिविज्ञान प्रयोगशाला, काठमाडौंको परीक्षण प्रतिवेदनहरूबाट खुली आएको देखिँदा मालपोत कार्यालय, कलंकीका तत्कालीन मालपोत अधिकृत शिवप्रसाद रिमालले सक्कल जग्गाधनी दर्ता श्रेस्तामा गैरकानूनी तवरले अक्षरहरू थप्ने र श्रेस्ताको सहीछाप र मिति महलमा नक्कली छाप लगाउने केरमेट, थपघट र हेरफेर गर्ने समेतको कार्य गरी गराई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ११ बमोजिमको कसुर गरेको देखिएको हुँदा निज राष्ट्रसेवक मालपोत अधिकृत शिवप्रसाद रिमाललाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ११ बमोजिम कसुरको मात्रा अनुसार कैद र जरिवाना सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७३।१०।६ को निर्णयानुसार मिति २०७३।१०।१४ मा विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको छ।

३. सल्यान जिल्ला, छाया क्षेत्र गा.वि.स. वडा नं. १ मा सञ्चालित श्री शारदा क्याम्पसका प्रमुख राजेन्द्रकुमार बोहराले क्याम्पस सञ्चालक समितिको निर्णय बेगर जथाभावी शुल्क लिएको, क्याम्पसका आम्दानीका नगदी रसिद लगायत शिक्षक हाजिरी रेकर्डहरू दुरुस्त नराखी हिनामिना गरेको, आ.व. २०६९।०७० को लेखा परीक्षकले देखाएको करिब रु.१२,००,०००।- बेरुजु हालसम्म पनि क्याम्पसको खातामा जम्मा नगरेको भन्ने लगायतका विषयमा आयोगमा प्राप्त उजुरी निवेदन (उ.द.नं. ९१८ मिति २०७१।४।२९) का सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा २०६६ साल पुस महिनादेखि शारदा क्याम्पस, सल्यानको क्याम्पस प्रमुखका रूपमा कार्यरत रहेका श्री राजेन्द्रकुमार बोहराले आयोगबाट माग भएका शारदा क्याम्पस, सल्यानको स्थापनाकालदेखि आ.व. २०७०।०७१ सम्मका तलबी भर्पाई, हाजिरी रजिष्टर, निर्णय पुस्तिका, क्याम्पसमा कार्यरत शिक्षक

कर्मचारीहरूका व्यक्तिगत फाइल लगायतका कागजात अनुसन्धान अधिकृतलाई उपलब्ध गराउने प्रतिबद्धता गर्दै कागजात बुझाउने भाका लगातार पछाडि सार्दै कागजात उपलब्ध नगराएको, आयोगको टोलीले कार्यालयभित्र खानतलासी गर्दा उजुरीका विषयसँग सम्बन्धित कागजात फेला नपरेको र निजले बयानमा क्याम्पसका आर्थिक सेस्ता लगायतका सम्पूर्ण कागजात हराएको भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको र कागजात हराएको विषयसम्बन्धी कुनै आधार प्रमाण पेश नगरेको, आ.व. २०६९।०७० देखि आ.व. २०७१।०७२ सम्मका लेखा परीक्षण प्रतिवेदन तथा नेपाल बैंक लिमिटेडमा रहेको उक्त क्याम्पसको खाता नं. १४८३ को मिति २०६७।४।९ देखि २०७२।९।३० सम्मको बैंक स्टेटमेन्ट मात्र अनुसन्धान अधिकृत समक्ष पेश भएकोमा आ.व. २०७०।०७१ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा लेखापाल लोकराज आचार्य जिम्मा रु.१२,००,८८८।५१ रहेको देखिएको उक्त रकममध्ये रु.३,००,०००।- मात्र असुल भई रु.९,००,८८८।५१ बाँकी रहेको व्यहोरा उल्लेख भएको, लेखापाल लोकराज आचार्यको बयान कागजमा निजले विद्यार्थीहरूबाट उठाइएको शुल्क बैंक दाखिला नगरी आफूले घर खर्च गरेका कारण बेरुजु भएको र उक्त बेरुजुमध्ये रु.३,००,०००।- एकैपटक जम्मा गरेको र २०७१ वैशाखदेखि हालसम्म आफ्नो तलबबाट कट्टा गर्दै रकम जम्मा गरिरहेको व्यहोरा खुलाएको तथा क्याम्पस प्रमुख राजेन्द्रकुमार बोहराको बयान कागजमा उक्त बेरुजु रकममध्ये निज लेखापालले रु.३,००,०००।- जम्मा गरेको र २०७१ वैशाखदेखि २०७३ असोजसम्मको तलबभत्ता कट्टी गर्दा करिब रु.२,३६,०००।- निज लेखापालको जिम्मामा रहेको व्यहोरा खुलेको, उक्त क्याम्पसका आर्थिक सेस्ता तथा निर्णय पुस्तिका लगायतका कागजात आफूले लेखापरीक्षण गरेका समयमा ठीक दुरुस्त रहेका र उक्त कागजातका आधारमा आफूले लेखापरीक्षण गरेको व्यहोरा लेखा परीक्षक द्वारिकादास श्रेष्ठ (प्र.प.नं. ६३८ घ) को बयानबाट खुल्न आएको र क्याम्पस प्रमुख राजेन्द्रकुमार बोहराले कागजातहरू हराएको भन्ने व्यहोरा खुलाए तापनि कागजात हराएको व्यहोरा खुल्ने कुनै आधार प्रमाण पेश नगरेको साथै लेखापाल लोकराज आचार्यले समेत क्याम्पसका लेखा सेस्ता राख्ने आफ्नो दायित्व भएको भन्ने कुरा बयानमा उल्लेख गरेको अवस्थामा क्याम्पस प्रमुख राजेन्द्रकुमार बोहरा र लेखापाल लोकराज आचार्यले आर्थिक सेस्ता लुकाएको एवम् नष्ट गरेको स-प्रमाण पुष्टि हुन आएको अवस्था देखिँदा क्याम्पस प्रमुख राजेन्द्रकुमार बोहरा तथा लेखापाल लोकराज आचार्यले भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा १२ बमोजिमको कसुर गरेको देखिएकोले निजहरूलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा १२ बमोजिमको हर्दैसम्मको सजायको माग दाबी लिई आयोगको मिति २०७४।१।११ को निर्णयानुसार मिति २०७४।१।२० मा विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको ।

४. आयोगमा विभिन्न मितिमा दर्ता हुन आई उ.द.नं. १९४ मा एकीकृत गरिएका त्रिभुवन विश्वविद्यालय सेवा आयोगको विज्ञापन नं. ७/२०७२/०७३ र विज्ञापन नं. ८/२०७२/०७३ अन्तर्गत विभिन्न विषयका उप-प्राध्यापक पदको स्थायी पदपूर्तिका लागि भएको विज्ञापनमा दरखास्त आह्वानदेखि अन्तर्वार्तासम्मका विभिन्न चरणमा अनियमितता भएको भन्ने समेत व्यहोराका उजुरी निवेदनहरू उपर अनुसन्धान हुँदा त्रिभुवन विश्वविद्यालय सेवा आयोगद्वारा लिइएको विज्ञापन नं. ७/२०७२/०७३ र विज्ञापन नं. ८/२०७२/०७३ अन्तर्गत गणित (मानविकी) र गणित (विज्ञान) विषयमा प्रश्नपत्र निर्माणदेखि उत्तरपुस्तिका परीक्षणसम्म विभिन्न ठाउँमा त्रुटिहरू भएको देखिन्छ। गणित विषयको विज्ञ रोष्टरको सूचीमा ४८ जना विज्ञहरूको नाम हुँदाहुँदै प्रा.डा. चेतराज भट्ट र प्रा. राम

विश्वासप्रसाद साह दुई जनालाई नै दोहोराएर जिम्मेवारी दिइनु, प्रश्न निर्माणकर्तामा निजहरूसँगै अरु थप दुई जना रहेको देखिए तापनि उत्तरपुस्तिका परीक्षणकर्तामा निजहरू दुई जनालाई मात्र सबै उत्तरपुस्तिका परीक्षणको जिम्मा दिइनु, प्रा.डा. चेतराज भट्टले पुराना प्रश्न हल गरेको भन्दै आफ्नै हातले लेखेर सम्भाव्य प्रश्नहरूका उत्तरहरू परीक्षा अगावै केही परीक्षार्थीहरूलाई उपलब्ध गराएको देखिनु, उत्तरपुस्तिका परीक्षण गर्दा वि.नं. ८/०७२/०७३ (विशेष आन्तरिक खुल्ला) गणित (मानविकी) तर्फका कोड नं. ५७०८ का परीक्षार्थीको प्रथम पत्रको उत्तरपुस्तिकामा प्रश्न मात्रै सारेकोलाई पनि अङ्क दिएको र सोही अङ्कको कारण अयोग्य परीक्षार्थी समेत उत्तीर्ण हुन पुगेको देखिनु, उत्तर पुस्तिकाको परीक्षण कुनै मापदण्ड बिना हचुवामा गरेको देखिनु एवम् प्रा. राम विश्वासप्रसाद साहले परीक्षा सञ्चालनको प्रचलित मान्यता एवम् सिद्धान्त विपरीत आफ्नै ज्वाइँ परीक्षार्थी हुँदाहुँदै सेवा आयोगलाई जानकारी नै नगराई सोही विषयको प्रश्नपत्र निकाल्ने र वि.नं ७/०७२/०७३ (खुल्ला) तर्फका कोड नं. ३०७१ को गणित (विज्ञान) विषयको दोस्रो पत्रको आफ्नै ज्वाइँको उत्तरपुस्तिका परीक्षण गर्ने समेत काममा संलग्न रहेको पाइनु, निजले जाँचेको उत्तरपुस्तिकामा आफ्नो ज्वाइँलाई अरूको भन्दा बढी अङ्क दिएको देखिनु, ज्वाइँको उत्तरपुस्तिकामा “tu service commission” भन्ने संकेत लेखेको भेटिनु, परीक्षार्थी सुरेन्द्रकुमार यादवको बयानमा प्राध्यापक रामविश्वासप्रसाद साहले आफूलाई दस लाख दिएमा पास गराइदिन्छु भनेको भन्ने व्यहोरा उल्लेख हुनु, अर्का परीक्षार्थी विष्णुराज गिरीको बयानमा प्रा.रामविश्वासप्रसाद साहले परीक्षार्थीहरूलाई पास गराइदिन्छु भनी पैसा उठाउँदै हिँडेको भन्ने व्यहोरा उल्लेख हुनु, उत्तरपुस्तिका परीक्षणमा एकरूपता नदेखिनुका साथै राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रको छानबिन प्रतिवेदनमा समेत प्रा.डा. चेतराज भट्ट र प्रा. राम विश्वासप्रसाद साह दुवैजनाले पदीय मर्यादा विपरीत काम गरेको भन्ने व्यहोरा उल्लेख भएको देखिनु लगायतका तथ्य र प्रमाणहरूलाई हेर्दा प्रा.डा. चेतराज भट्ट र प्रा.राम विश्वासप्रसाद साह दुवै जनाले गणित (मानविकी) र गणित (विज्ञान) विषयमा प्रश्न निर्माणदेखि उत्तरपुस्तिका परीक्षणसम्म नै पदीय मर्यादा अनुरूप आफूले पूरा गर्नुपर्ने दायित्व पूरा नगरी उक्त विषयहरूको उप-प्राध्यापक पदको लिखित परीक्षाको परिणाममा फेरबदल गरेको देखिन आएको र निजहरूको उक्त कार्य भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा १३ को कसुर अपराध हुँदा निजहरूलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा १३ बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिई, साथै वि.नं. ८/०७२/०७३ (विशेष आन्तरिक खुल्ला) गणित (मानविकी) तर्फका कोड नं. ५७०८ का परीक्षार्थी प्रमोदकुमार गोइत र वि.नं ७/०७२/०७३ (खुल्ला) गणित (विज्ञान) तर्फका कोड नं. ३०७१ का परीक्षार्थी अमरनाथ साहले उक्त विषयहरूको उप-प्राध्यापक पदको लिखित परीक्षाको आफ्नो परिणाम फेरबदल गर्न लगाएकोले निजहरू प्रमोदकुमार गोइत र अमरनाथ साहको उक्त कार्य भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा १३ को कसुर अपराध हुँदा निजहरूलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १३ बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७४।१।१४ को निर्णयानुसार मिति २०७४।१।२१ मा विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको ।

५. जिल्ला कञ्चनपुरस्थित जानकी कन्या उच्च माध्यमिक विद्यालय भगतपुरको पर्खाल निर्माण कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्दा सम्पन्न नभएको पर्खाललाई निर्माण सम्पन्न प्रतिवेदन पेश गरी रकम हिनामिना गरेको भन्ने उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा विद्यालयको बाह्य वातावरण सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत आ.व ०७०/०७१ मा श्री जानकी कन्या उच्च माध्यमिक विद्यालयलाई

पर्खाल मर्मतका लागि रु ३,२२,१६०।७७ इष्टिमेट भई जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कञ्चनपुरबाट रु २,५०,०००।- रकम प्राप्त भएकोमा मर्मत कार्य सम्पन्न भएको भनी निर्माण कार्यको मूल्याङ्कन रु.३,२०,६६२।६९ देखाई नापी गरी कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरेको देखिएकोमा आयोगबाट अनुसन्धान प्रारम्भ भएपश्चात विद्यालयको च.नं. ९८ मिति २०७३।०१।०७ को पत्रबाट रु ९६,२५०।- को लागतमा विद्यालयको पर्खाल मर्मत भई बाँकी रहेको रकम रु.१,५३,७५०।- भौचर नं. ०३६८९८४८ बाट राजश्व दाखिला गरेको देखिएको, जिल्ला शिक्षा कार्यालय कञ्चनपुरबाट तयार भएको नापजाँच सहितको कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा ८५ मिटर लम्बाइ बराबरको पर्खाल भनिएकोमा आयोगको कार्यालय कञ्चनपुरका इन्जिनियरले स्थलगत निरीक्षण गरी पेश गरेको प्रतिवेदनमा यथार्थमा योजना स्थलमा जम्मा ५१.२ मिटर बराबरको लम्बाइमा पर्खाल निर्माण भएको जसमध्ये ३८.७ मिटर पर्खाल ढलेको अवस्थामा रहेको भनी उल्लेख भएको देखिँदा वास्तविक भए गरेको कामको मात्र मूल्याङ्कन गर्नुपर्नेमा निर्माण कार्य नभएको समेत नापी किताब र कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार पारेको देखिन आएकोले उक्त मर्मत कार्य सम्पन्न नहुँदै कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्ने सब इन्जिनियर प्रकाशचन्द्र भट्ट, प्रतिवेदन चेकजाँच गर्ने हैसियतले हस्ताक्षर गर्ने सब इन्जिनियर पदमसिंह धामी र कार्य सम्पन्न नहुँदै सम्पन्न भएको भनी हस्ताक्षर गर्ने तत्कालीन प्रधानाध्यापक पुरुषोत्तम पन्तले गलत प्रतिवेदन दिएको पुष्टि हुन आएको हुँदा निजहरूलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १९ को उपदफा (२) को कसुरमा सोही उपदफा (२) बमोजिम सजायको मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७४।१।२१ को निर्णयानुसार मिति २०७४।२।२ मा विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको ।

६. यातायात व्यवस्था कार्यालय, भेरी अञ्चल, नेपालगञ्जबाट सवारी चालक अनुमतिपत्र जारी गर्दा भ्रष्टाचार गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी निवेदन उपर अनुसन्धान हुँदा सवारी चालक अनुमतिपत्रका लागि यातायात व्यवस्था कार्यालय, भेरी अञ्चल, नेपालगञ्जबाट सञ्चालित लिखित परीक्षाका उत्तरपुस्तिका परीक्षण गर्ने, रुजु गरी अभिलेख तयार गर्ने लगायतको कार्यमा संलग्न निम्न बमोजिमका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू तथा परीक्षा समितिका पदाधिकारीहरूले लिखित परीक्षामा अनुत्तीर्ण भएका परीक्षार्थीहरूको नतिजा फेरबदल गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १३ बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजहरू उपर भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १३ बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिई आयोगको मिति २०७४।३।८ को निर्णयानुसार मिति २०७४।३।१८ मा विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएको ।

१. यातायात व्यवस्था कार्यालय, भेरी अञ्चल, नेपालगञ्जका कार्यालय प्रमुख एवं परीक्षा समितिका अध्यक्ष पवन सुवेदी, सोही कार्यालयका मेकानिकल इन्जिनियर एवं परीक्षा समितिका सदस्य अर्जुनकुमार चौधरी तथा जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय, नेपालगञ्ज, बाँकेका तत्कालीन कार्यालय प्रमुख (प्रहरी निरीक्षक) एवं परीक्षा समितिका तत्कालीन सदस्य विमलकुमार उपाध्याय ।

२. परीक्षा समितिको निर्णयमा आमन्त्रित सदस्यका रूपमा सहभागी यातायात व्यवस्था कार्यालय, भेरी अञ्चल, नेपालगञ्जका शाखा अधिकृतद्वय डेकराज पोखरेल र विष्णु साहनी ।

३. कैफियत देखिएका उत्तरपुस्तिकाहरू परीक्षण गर्ने कर्मचारीहरू सीताराम खनाल, ललितबहादुर वली, केशवराज डांगी, अरुणकुमार गौतम, डिलाराम खरेल, दीपेन्द्रबहादुर सिंह र ओमबहादुर बस्नेत ।

४. उत्तरपुस्तिका रुजु गरी अभिलेख प्रमाणित गर्ने कार्यमा संलग्न यातायात व्यवस्था कार्यालय, भेरी अञ्चल, नेपालगञ्जका नायब सुब्बाहरू हुतराज पौडेल, सतानन्द उपाध्याय (न्यौपाने) र गणेशमान आचार्य समेत ।
५. पुनर्योग गरेको भनी पुनर्योग समेत नगरी अनुत्तीर्ण भएका परीक्षार्थीहरूको नतिजा फेरबदल गर्ने कार्यमा संलग्न ध्रुवप्रसाद देवकोटा ।

उल्लिखित मुद्दाहरूका साथै गत आ.व.मा आयोगबाट मिति २०७३।३।२७ मा विशेष अदालतमा मुद्दा दर्ता गर्ने निर्णय भई समयभावले उक्त आ.व. मा दर्ता हुन नसकेका देहायका मुद्दाहरू आ.व. ०७३/७४ मा विशेष अदालतमा दायर गरिएका छन् :

क्र.सं.	मुद्दाको विषय	प्रतिवादी	विशेष अदालतमा मुद्दा दायर मिति
१	विद्यालयको माइन्युटको व्यहोरा हेरफेर गरेको	गोपालनाथ समेत	२०७३।४।१३
२	नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र	कृष्णबहादुर शाही	२०७३।४।२०
३	नक्कली अध्यापन अनुमित पत्र	लोकेन्द्र भगत	२०७३।४।२३
४	नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र	नयनकुमारी शाही	२०७३।४।२१
५	नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र	सुवर्ण शाही	२०७३।४।२१

परिच्छेद- ४ पुनरावेदन

आयोगबाट विशेष अदालतमा दायर भएका मुद्दाहरूमध्ये आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा १६० वटा मुद्दाहरूको फैसला प्राप्त भई ७३.१३ प्रतिशत मुद्दामा आयोगलाई सफलता प्राप्त भएको छ । त्यसैगरी आयोगबाट दायर भएका भ्रष्टाचारसम्बन्धी मुद्दामा विशेष अदालतबाट भएका फैसलाहरूमा चित्त नबुझी आ.व. २०७३।७४ मा आयोगबाट सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन समेत गरिएको छ । आयोगबाट गरिएको पुनरावेदनको विवरण निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ :-

१. गोपालराय यादवको नाति देवधारी यादवको छोरा, रौतहट जिल्ला पिपरिया गा.वि.स. वडा नं.६ भीमडाबर घर भई देव प्रा.वि. पिपरिया (दो)- ६ भीमडाबरका प्रधानाध्यापक पदमा कार्यरत गम्भीराप्रसाद यादवसमेत जना २.....

मुद्दा : विद्यालयको रकम हिनामिना तथा दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति : २०७३।२।२०

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।४।१५

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : रौतहट जिल्लास्थित देव प्राथमिक विद्यालय पिपरिया (दो)- ६ भीमडाबरलाई निकासी भएको सरकारी अनुदानको रकम रु.३,८०,६७५।- प्रतिवादीहरू गम्भीराप्रसाद यादव र देवधारी यादवले बदनियतपूर्ण तरिकाले आपसी मिलेमतोमा हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातबाट पुष्टि भैरहेकोमा निजहरूलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

२. राम सुन्दर भगतकी नातिनी, तेजनारायण नवीनको छोरी, शिवशङ्कर साहकी श्रीमती, जिल्ला सर्लाही, अर्नाहा-२ स्थायी ठेगाना भई सा.प्रा.वि. बरहथवा-४, सोतीखोलाका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष वर्ष ३५ की रेणुका नवीन समेत जना ३

मुद्दा : विद्यालयको रकम हिनामिना तथा दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति : २०७३।१।२३

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।४।११

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : सर्लाही जिल्लास्थित सामुदायिक प्राथमिक विद्यालय, बरहथवा- ४ लाई निकासी भएको सरकारी अनुदानको रकम रु.५,००,०००।- प्रतिवादीहरू रेणुका नवीन, पूजाकुमारी साह र रामचन्द्र महतोले बदनियतपूर्ण तरिकाले आपसी मिलेमतोमा हिनामिना गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुर गरेको मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातबाट पुष्टि भइरहेकोमा निजहरूलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

३. रामदत्त मण्डलकी नातिनी रघुवीर मण्डलकी छोरी, धनुषा जिल्ला चक्रर गा.वि.स. वडा नं. ७ घर भई रा.प्रा.वि. चक्रर-१ पोखरभिण्डाको प्रधानाध्यापक पदमा कार्यरत वर्ष ४२ की अनिताकुमारी मण्डल समेत जना २.....

मुद्दा : विद्यालयको रकम हिनामिना तथा दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति : २०७३।२।२७

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।४।२६

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : धनुषा जिल्लाअन्तर्गत राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय चक्रर- १ पोखरभिण्डामा प्रतिवादी रामचन्द्र मण्डल (विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष) एवं अनिताकुमारी मण्डल (प्रधानाध्यापक) ले पूर्वाधार नै नभएको विद्यालयलाई कक्षा १ सम्मका लागि संचालन अनुमति लिई कक्षा ४ सम्म झूटा विवरणका आधारमा संचालनमा रहेको देखाई विभिन्न शीर्षकहरूमा रकम निकास गराई रु.१५,०१,०३३।- हिनामिना गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुर गरेको मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातबाट पुष्टि भइरहेकोमा निजहरूलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

४. टेकजङ्ग थापाको नाति कुमार सिंह थापाको छोरा काठमाडौं जिल्ला मच्छेगाँउ गा.वि.स. वडा नं. ६ घर भई जिल्ला शिक्षा कार्यालय गोरखामा तत्कालिन समयमा विद्यालय निरीक्षक पदमा कार्यरत रेशमबहादुर थापा

मुद्दा : परीक्षाको परिणाम फेरबदल गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति : २०७३।३।१२

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।५।१२

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, गोरखाका तत्कालीन विद्यालय निरीक्षक रेशमबहादुर थापाले २०६९ सालको एस.एल.सी. परीक्षामा विद्यार्थीहरूलाई डिस्टिडसनमा पास गराइदिन्छु भनी काभ्रे जिल्लाको बाल निकेतन उच्च मा.वि., बनेपाका प्रिन्सिपलबाट रु.६५,०००।- लिई विद्यार्थीहरूले प्राप्त गरेको अङ्क मार्कस्लिपमा चढाउने कार्य आफैले गरी र त्यस क्रममा प्रासाङ्गिकता बढी अङ्क चढाई विद्यार्थीले प्राप्त गरेको अङ्क फरक पारी परीक्षाको परिणाम फेरबदल गरी निज प्रतिवादी रेशमबहादुर थापाले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १३ को कसुर गरेको मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातबाट पुष्टि भइरहेकोमा निजलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

५. अनुठा राय यादवको नाति, रामप्रताप राय यादवको छोरा महोत्तरी जिल्ला खैरवनी गा.वि.स. वडा नं. ८ बस्ने श्री मधेस जनता प्रा.वि.सोनमाका प्रधानाध्यापक वर्ष ३३ को रामविश्वास यादवसमेत जना २.....

मुद्दा : सरकारी अनुदान रकम हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति : २०७२।१२।२

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।५।१२

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : महोत्तरी जिल्लास्थित मधेस जनता प्राथमिक विद्यालय, खैरवनी-६ का प्रधानाध्यापक रामविश्वास यादव र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष शिवजी राय यादवसमेतले संचालनमा नै नरहेको विद्यालयको नाममा कागजी रूपमा विद्यालय खडा गरी रु.२,६५,५००।- निकास गराई हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको तथ्य मिसिल संलग्न कागजातहरूबाट पुष्टि भइरहेको हुँदा प्रतिवादीहरूलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाई दिने ठहर गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

६. देवनारायण साहको नाति, गंगा साहको छोरा बारा जिल्ला मटिअर्वा गा.वि.स. वडा नं. ७ घर भई नेपाल राष्ट्रिय निम्न मा.वि. पकडिया-५, बारामा प्रधानाध्यापक पदमा कार्यरत वर्ष ५४ को वैद्यनाथप्रसाद साहसमेत जना २...

मुद्दा : विद्यालयको रकम हिनामिना हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति : २०७३।३।२

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।५।१२

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : बारा जिल्लास्थित नेपाल राष्ट्रिय निम्न माध्यमिक विद्यालय, पकडिया-५ का प्रधानाध्यापक वैद्यनाथप्रसाद साह र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष प्रभु राय यादवसमेतले विद्यालयको

माछा पोखरी खन्दा बदनियतपूर्ण तरिकाले आपसी मिलेमतो गरी पोखरी खन्न लागेको वास्तविक लागतभन्दा रु.५,४३,५८६।५९ बढी खर्च देखाई विद्यालयको रकम निकास गराई हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको तथ्य मिसिल संलग्न कागजातहरूबाट पुष्टि भइरहेको हुँदा प्रतिवादीहरूलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाइ दिने ठहर गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

७. किसुन राय यादवको नाति, सुकदेव राय यादवको छोरा रौतहट जिल्ला दिपही गा.वि.स. वडा नं. ३ बस्ने श्री प्रा.वि.दिपही-३ का विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष वर्ष ३९ को रणधिरकुमार यादवसमेत जना ३.....

मुद्दा : विद्यालयका सरकारी अनुदानको रूपमा प्राप्त निकास रकम दुरुपयोग हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति : २०७३।१।२०

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।५।३१

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : रौतहट जिल्लास्थित श्री प्राथमिक विद्यालय, दिपही-३ का प्रधानाध्यापक संजयप्रसाद यादव र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष रणधिरकुमार यादव तथा स्रोतव्यक्ति भुवनेश्वर मिश्रसमेतले विद्यालयको भौतिक अवस्था र विद्यार्थी संख्या झूटा लेखी बढी संख्या देखाई रु.७,१२,१००।- निकास गराई हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको तथ्य मिसिल संलग्न कागजातहरूबाट पुष्टि भइरहेको हुँदा प्रतिवादीहरूलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

८. धनुषा जिल्ला गोपालपुर गा.वि.स. वडा नं.९ बस्ने सुनर साहको नाति मौजे साह सुडीको छोरा जनता रा.प्रा.वि. व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष वर्ष ५० को योगेन्द्र साहसमेत जना ४.....

मुद्दा : सरकारी अनुदान रकम दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति : २०७३।२।१३

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।६।२

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष योगेन्द्र साह र प्रधानाध्यापक जितकुमार साहले विभिन्न शीर्षकमा रु.१२,९९,३९७।- निकास गराई मिलेमतो गरी आफ्नो नाममा समेत भुक्तानी लिई सरकारी अनुदान रकम हिनामिना गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरेको र प्रतिवादीहरू जि.शि.अ. सदानन्द झा र लेखापाल प्रह्लाद भुजेलले आ.व.२०६६।०६७ मा मर्मत शीर्षकमा रु.२,००,०००।- उक्त विद्यालयको नाममा निकास दिएको देखाई सरकारी रकम अनियमितता गरी भ्रष्टाचार गरेको तथ्य मिसिल संलग्न कागजातहरूबाट पुष्टि भइरहेको हुँदा प्रतिवादीहरूलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाइ दिने ठहर गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

९. जुलुम सिंहको नाति रामचन्द्र सिंहको छोरा सर्लाही जिल्ला रामनगर बहुअर्वा गा.वि.स. वडा नं. ५ घर भई सरस्वती प्राथमिक विद्यालय रामनगर बहुअर्वा-९ सर्लाहीको विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष वर्ष ४५ को रामकिशोर शर्मासमेत जना २.....

मुद्दा : विद्यालय अनुदानको सरकारी रकम हिनामिना तथा दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति : २०७२।१२।१५

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।६।२

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष रामकिशोर शर्मा र प्र.अ. सुमन पाण्डेयले शैक्षिक वर्ष २०६६ देखि २०६८ सम्मका फलास रिपोर्ट नै नभरेको, भरेकोमा पनि बढी विद्यार्थी उल्लेख गरेको, आय व्ययको लेखा परीक्षण भएको नदेखिएको, पुस्तक वितरण, छात्रवृत्ति वितरण लगायतका फर्जी कागजात बिल फाँटवारी तथा तथ्यांक तयार गरी सरकारी रकम रु.४,५१,३५०।- निकास लिई बिना प्रयोजन खर्च गरी खाता संचालक प्र.अ. सुमन पाण्डेय र अध्यक्ष रामकिशोर शर्माले मिलेमतो गरी उक्त रकम

हिनामिना गरी भ्रष्टाचारजन्य कार्य गरेको तथ्य संकलित मिसिल संलग्न कागज प्रमाणहरूबाट पुष्टि भइरहेको अवस्थामा प्रतिवादीहरूलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाइ दिने ठहर गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

१०. जिल्ला इलाम, महमाई गा.वि.स. वार्ड नं. २, मागुनाटार घर भई ऐ. गा.वि.स. वडा नं. १ पलासे स्थित श्री विन्ती विनायक प्राथमिक विद्यालयमा साविकमा प्र.अ. हाल सहायक शिक्षकको पदमा कार्यरत कुलप्रसादको नाति रामबहादुरको छोरा वर्ष ५० को प्रेमबहादुर सुब्बा नेम्बाङ.....

मुद्दा : छात्रवृत्ति एवं पाठ्यपुस्तकको रकम हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति : २०७२।२।२

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।६।२

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : प्रतिवादी प्रेमबहादुर सुब्बा नेम्बाङले जिल्ला शिक्षा कार्यालय इलाम मार्फत विन्ती विनायक प्रा.वि.लाई प्राप्त भएको छात्रवृत्ति बापतको रकम रु.२,२४,९५५।- र पाठ्यपुस्तक बापतको रकम रु.३,४७,७०९।- गरी जम्मा रकम रु.५,७२,६६४।- सम्बन्धित विद्यार्थीहरूलाई वितरण नगरी बदनियत गरी आफूले लिनु खानु गरी भ्रष्टाचारजन्य कसुर गरेको संकलित मिसिल संलग्न कागज प्रमाणहरूबाट पुष्टि भइरहेको अवस्थामा निज प्रतिवादीलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भै बदरभागी रहेको छ ।

११. जिल्ला पर्सा, भवानीपुर गा.वि.स. वार्ड नं. २ हाल वीरगंज उप-महानगरपालिका वार्ड नं. २१ सौराहा टोल बस्ने बाबुलाल राउत अहिरको नाति, महावीर राउत अहिरको छोरा ने.रा.प्रा.वि. भवानीपुर-२ सौराहाका शिक्षक अभिभावक संघका अध्यक्ष वर्ष ४९ को चान्सी राउत अहिर समेत जना २.....

मुद्दा : घूस रिसवत लिई भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति : २०७३।३।२

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।६।२

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय भवानीपुर-२, सौराहा, पर्साका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष लालबाबु साह कानू र शिक्षक अभिभावक संघका अध्यक्ष चान्सी राउत अहिर उक्त विद्यालयका प्रधानाध्यापक केशरप्रसाद यादवसँग उक्त विद्यालयको सुधार योजना र पी.सी.एफ. को रकमबाट रु.२५,०००।- घूस रिसवत माग गरी भ्रष्टाचार गरेको पुष्टि भइरहेकोमा प्रतिवादीमध्ये लालबाबु साह कानूलाई आरोपपत्र मागदाबी बमोजिम सजाय भए पनि प्रतिवादी चान्सी राउत अहिरलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाइ दिने गरी भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

१२. महादेव साह तेलीको नाति सरजुग साह तेलीको छोरा बारा जिल्ला इनर्वामाल गा.वि.स. वडा नं. ७ घर भई इनर्वा प्राथमिक विद्यालय, इनर्वामाल -७ को विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष वर्ष ४६ को जनक साह तेलीसमेत जना ४.....

फैसला मिति : २०७३।२।९

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।६।२

मुद्दा : रकम हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : बारा जिल्लास्थित इनर्वामाल गा.वि.स. अन्तर्गतको इनर्वा प्राथमिक विद्यालय, इनर्वा-७ को विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष प्रतिवादी जनक साह तेली र प्रधानाध्यापक अरुणकुमार यादवले विद्यालयलाई प्राप्त रकममध्ये रु.१३,४४,९००।- आपसी मिलेमतोमा हिनामिना गरी तथा लेखा अधिकृत विश्वनाथप्रसाद जयसवारको हकमा बिगो रु.७,०२,७९६।- र सब-इन्जिनियर सुरेश साहको हकमा रु.५,५०,०००।- बिगो भै भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसुर गरेको मिसिल

संलग्न प्रमाण कागजातबाट पुष्टि भइरहेकोमा निजहरूलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागीरहेकोछ ।

१३. सरडु रायकी छोरी रौतहट जिल्ला सखुअवा गा.वि.स. वडा नं. ८ बस्ने श्री ब्रम्ह प्रा. वि. सखुअवा-८ का विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष वर्ष ३९ की रन्जुदेवी समेत जना ४

फैसला मिति २०७३।२।९

पुनरावेदन दर्ता मिति: २०७३।५।३१

मुद्दा : विद्यालयलाई सरकारी अनुदानको रूपमा प्राप्त निकास रकम दुरुपयोग हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : प्रस्तुत मुद्दामा रौतहट जिल्लास्थित ब्रम्ह प्राथमिक विद्यालय, सखुअवा-८ का प्रधानाध्यापक शिवशंकर झा (साविकका), रामनरेश राय यादव (हालका) र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष रन्जुदेवी तथा स्रोतव्यक्ति भुवनेश्वर मिश्रसमेतले विद्यालयको भौतिक अवस्था र विद्यार्थी संख्या झूटा लेखी बढी संख्या देखाई अध्यक्ष र प्रधानाध्यापकले हस्ताक्षर गरी त्यसलाई स्रोत व्यक्तिले प्रमाणित गरी जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा पेश गरी सोही फ्लास रिपोर्टका आधारमा रकम निकास गराई रु.२३,३८,६२६।- हिनामिना र दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको मुद्दामा प्रतिवादी रन्जुदेवीका हकमा बिगो रु.२३,३८,६२६।-, प्रतिवादी शिवशंकर झाका हकमा बिगो रु.२०,७९,६५२।२७, प्रतिवादी रामनरेश राय यादवका हकमा बिगो रु.१,९२,७१७।५० तथा भुवनेश्वर मिश्रका हकमा बिगो रु.२३,३८,६२६।- कायम हुने देखिई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुर गरेको मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातबाट पुष्टि भइरहेकोमा निजहरूलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

१४. भोला शर्माकी नातिनी, शिवनाथ शर्माकोकी छोरी जिल्ला सिरहा गा.वि.स. रामनगर मिर्चैया-५ जिवाटोल बस्ने श्री जनबल प्रा.वि. जिवा-५ को प्रधानाध्यापक रत्ना सापकोटा.....

फैसला मिति: २०७२।१२।२१

पुनरावेदन दर्ता मिति: २०७३।५।३१

मुद्दा : भ्रष्टाचार (रकम हिनामिना) ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : रौतहट जिल्लास्थित श्री जनबल प्राथमिक विद्यालय, जिवा-५ मिर्चैयाले २०६७ सालमा संचालनको अनुमति पाएको भए तापनि उक्त विद्यालय संचालनमा नरहेको, भौतिक पूर्वाधार नभएको, विभिन्न आर्थिक वर्षहरूमा जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट रकम निकास भएको, विद्यालय बन्द रहेको अवस्थामा पनि प्रधानाध्यापक रत्ना सापकोटाले तलब भत्ता बुझी विद्यालयको नाममा तलब, राहत, लेखा परीक्षण, ननसेलरी लगायतका शीर्षकहरूमा गरी रकम निकास गराई रु.८,९२,७६४।- हिनामिना र दुरुपयोग गरेको तथ्य मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट पुष्टि भइरहेको अवस्थामा यी प्रमाणहरूको मूल्यांकन नै नगरी प्रतिवादी कसुरमा इन्कार रही बयान गरेको देखिएको, विद्यालय संचालनमा रहेको देखिएको भन्ने समेतका आत्मनिष्ठ आधारहरू लिई प्रतिवादीलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला बदरभागी रहेको छ ।

१५. जिल्ला पर्सा हरिहरपुर गा.वि.स. वडा नं. २ घर भई हाल जिल्ला शिक्षा कार्यालय पर्साको प्रा.स. पदमा कार्यरत वर्ष ३१ को शशिभूषणप्रसाद साह

फैसला मिति : २०७३।३।१५

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।६।४

मुद्दा : भ्रष्टाचार (घूस रिसवत)

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : निवेदक विराज थापाले संचालन गरेको सेस्मी इन्टरनेशनल बोर्डिङ स्कूलको कक्षा ८ अपग्रेडका लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालय पर्सामा दिएकोमा उक्त कार्यालयमा कार्यरत प्रा.स. शशिभूषणप्रसाद शाहले निवेदकसँग उक्त कार्यका लागि रु.१५,०००।- माग गरेकोमा निवेदक विराज यादवले

उक्त रकमका लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय हेटौँडामा निवेदन दिई मिति २०७१।४।२९ मा निवेदकले उक्त कार्यालयबाट बरामदी मुचुल्कामा उल्लेखित दर र नम्बरका जम्मा रु.१०,०००।- नोट प्राप्त गरी उक्त रकम काम गराउन भनी निवेदक विराज यादवले प्रतिवादी शशिभूषणप्रसाद शाहलाई दिइसकेको अवस्थामा उक्त बरामदी मुचुल्कामा उल्लेखित रु.१०,०००।- रकम समेत अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय हेटौँडाबाट खटिएको टोलीबाट बरामद भई आएको हुँदा प्र. स. शशिभूषणप्रसाद शाहले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ द्वारा परिभाषित कसुर/अपराध गरेको मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातबाट पुष्टि भइरहेकोमा निजहरूलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

१६. मुसहर राय यादवको नाति लालबहादुर राय यादवको छोरा जिल्ला रौतहट प्रेमपुर गोनाही गा.वि.स. वडा नं. २ बस्ने तथा श्री शिव प्राथमिक विद्यालय प्रेमपुर गोनाही-२ का विद्यालय व्यवस्थापन समितिका भूतपूर्व अध्यक्ष वर्ष ३५ का भूपनारायण राय यादवसमेत जना ४.....

फैसला मिति : २०७३।२।२५

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।६।४

मुद्दा : विद्यालयमा सरकारी अनुदानको रूपमा निकास भएको रकम हिनामिना दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष भूपनारायण राय यादव र प्रधानाध्यापक लालबाबुप्रसाद यादव तथा स्रोत व्यक्ति राम बचनप्रसाद यादवले विद्यालयलाई प्राप्त भएको सरकारी रकम रु.१९,५६,३६८।०६ हिनामिना एवं दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरेको देखिँदा निजहरूलाई बिगो रु.१९,५६,३६८।०६ र प्रतिवादी सोनालाल राय यादव भन्ने सोनेलाल रायले बिगो रु.१२,५४,३९८।२३ सहित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरेको मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातबाट पुष्टि भइरहेकोमा निजहरूलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

१७. फकिर चन्दको नाति धौल चन्दको छोरा जिल्ला दार्चुला उकु गा.वि.स. वडा नं. ९ बस्ने प्रहरी प्रधान कार्यालयअन्तर्गत कार्यरत प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक प्रेमबहादुर चन्दसमेत जना ४.....

फैसला मिति : २०७३।१।२९

पुनरावेदन दर्ता मिति: २०७३।६।४

मुद्दा : जग्गा खरिदमा भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : प्रस्तुत मुद्दामा जिल्ला काभ्रेपलान्चोक साँगा नासिका गा.वि.स.वडा नं.४क हाल वडा नं. ६ को कि.नं.८०८ क्षेत्रफल ३-२-१-१ जग्गा नारायणबहादुर कार्कीले मिति २०६६।१०।२६ मा रु.१९,६६,०००।- मा आफ्ना नाममा खरिद गरी लिएको र सो को भोलिपल्ट २०६६।१०।२७ मा नारायणबहादुर कार्कीबाट राजकुमार भालुसमेत ३ जनाले सोही मूल्यमा खरिद गरी लिएकोमा सोही जग्गा २०६७।२।१७ मा अंचल प्रहरी कार्यालय बागमतीका लागि प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक प्रेमबहादुर चन्दसमेतले रु.१,९९,४८,८९६।- मा खरिद गरेको देखिएको समेतका तथ्यहरूका आधारमा तत्कालीन प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक प्रेमबहादुर चन्द तथा जग्गाधनीहरू राजकुमार भालु, सुनीलकुमार राजवंशी र रामेश्वर कायस्थसमेतले कम मूल्यको जग्गालाई बढी मूल्य पर्ने भनी विभिन्न नक्कली कागजात सिर्जना गरी नेपाल सरकारलाई नोक्सानी र आफूहरूलाई फाइदा हुने कार्य गरी रु.१,७९,८२,८९६।- बराबरको रकम भ्रष्टाचार गरेकोले सोही रकमलाई बिगो कायम गरी जग्गाधनीहरूसँग मिलेमतो गरी बदनियतपूर्वक नेपाल सरकारलाई रु.१,७९,८२,८९६।- हानि नोक्सानी गर्ने प्रतिवादी प्रेमबहादुर चन्दले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिम कसुर गरेको पुष्टि भएको हुँदा निजका हकमा ऐ. दफा १७ मा व्यवस्था भए बमोजिम असुल

उपर गर्नु, सोही ऐनको दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (झ) बमोजिम कैद सजाय हुनका साथै ऐ ए ऐनको दफा ३ को उपदफा १ बमोजिम बिगो बमोजिमको रकम जरिवानासमेत हुन तथा जग्गाधनीहरू राजकुमार भालु, सुनीलकुमार राजवंशी र रामेश्वर कायस्थसमेतले नेपाल प्रहरीका प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक प्रेमबहादुर चन्दसँग मिलेमतो गरी अस्वाभाविक रूपमा मूल्य बढाई रु.१,९९,४८,८९६।- मा बिक्री गरी नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी र आफूहरूलाई लाभ पुऱ्याउने बदनियतले कार्य गरेको प्रमाणित भई निजहरूले सोही ऐनको दफा ८ को उपदफा ४ बमोजिम कसुर गरेको पुष्टि हुँदा निजहरूका हकमा ऐ ऐनको ऐ. दफा बमोजिम सजाय हुन एवं बिगो रकम रु.१,७९,८२,८९६।- जफत समेत गरी पाउन मागदाबी लिई विशेष अदालत काठमाडौं समक्ष आरोपपत्र दायर गरिएकोमा उक्त अदालतबाट प्रतिवादी प्रेमबहादुर चन्दलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा ८(३) को कसुरमा ९ महिना कैद र अन्य प्रतिवादीहरू राजकुमार भालु, सुनीलकुमार राजवंशी र रामेश्वर कायस्थलाई ऐ ऐनको दफा ८(४) बमोजिम जनही ३ महिना कैद हुने बिगो यकिन हुन नआएकोले जफत नहुने ठहर गरी भएको फैसलामा आरोपपत्र मागदाबी बमोजिम सजाय नगरी नमिल्दो दफा प्रयोग गरी भएको सो हदसम्मको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदरभागी छ ।

१८. धरखन सहनीको नाति, रामसेवक सहनीको छोरा, जिल्ला रौतहट महम्मदपुर गा.वि.स. वडा नं. ९ बस्ने तथा निषाद प्राथमिक विद्यालय गैर-७ टिकुलियाका भूतपूर्व प्रधानाध्यापक वर्ष २८ का उपेन्द्रप्रसाद सहनीसमेत जना ४

फैसला मिति : २०७२।११।२३

पुनरावेदन दर्ता मिति: २०७३।६।४

मुद्दा : विद्यालयमा सरकारी अनुदानको रूपमा प्राप्त निकास रकम दुरुपयोग हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : शिक्षा नियमावली, २०५९ को अनुसूची ३ को प्रावधान पूरा नगरेको अवस्थामा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष मनोजकुमार सहनीको अध्यक्षतामा बैठक बसी विद्यालय संचालन गर्न अनुमति मार्गने निर्णय गरेको, त्यसपश्चात निजकै अध्यक्षतामा बैठकहरू बसी कक्षा थप तथा बजेट निकास माग गर्ने निर्णय भएको प्रत्येक वर्ष भरिने फ्ल्यास रिपोर्टमा विद्यालयको भौतिक अवस्था र विद्यार्थी संख्या झुठा एवं काल्पनिक देखाई अध्यक्ष मनोजकुमार सहनी तथा प्रधानाध्यापक उपेन्द्रप्रसाद सहनी र रामसेवक सहनीले हस्ताक्षर गरी स्रोत व्यक्ति विन्दा सहनीले समेत प्रमाणित गरी जिल्ला शिक्षा कार्यालय रौतहटमा पेश गरी सोही आधारमा उक्त विद्यालयलाई स्थापनादेखि हालसम्म विभिन्न शीर्षकमा रु.२८,२६,१२२।२७ पैसा निकास भएकोमा भवनको डि.पि.सी. निर्माणमा भएको खर्च रु.३,८५,९३०।५२ पैसा र बैंक मौज्जात रु.७,६५,५४३।०२ पैसा कटाई बाँकी रकम रु.१६,७४,५७८।७२ निज व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष मनोजकुमार सहनीले स्रोत व्यक्ति विन्दा सहनीको मिलेमतोमा भूतपूर्व प्रधानाध्यापक उपेन्द्रप्रसाद सहनी र हालका प्रधानाध्यापक रामसेवक सहनीसँग चेकमा संयुक्त रूपमा हस्ताक्षर गरी विद्यालयको बैंक खाताबाट निकाली नेपाल सरकारको सम्पत्तिमाथि बदनियत राखी हिनामिना र हानि नोक्सानी गरी आफूहरूलाई गैरकानूनी लाभ लिई भ्रष्टाचार गरेको पुष्टि भएकोले रु.१६,७४,५७८।७२ बिगो कायम गरी प्रतिवादीहरू मनोजकुमार सहनी र विन्दा सहनीसमेतलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुरमा ऐ. ऐनको दफा १७ बमोजिम बिगो असुल हुन र सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१)(च) बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय गरी पाउन र प्रतिवादी उपेन्द्रप्रसाद सहनी उपर निजको कार्यकाल २०६५ देखि २०६६।११।११ मा गलत फ्ल्यास रिपोर्ट भरी सही गरी जि.शि.का. मा पेश गरी रु.७४,२६०।- निकास गराई हिनामिना हानि नोक्सानी गरेकोमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुरमा रु.७४,२६०।- बिगो कायम गरी सोही ऐ. ऐनको दफा १७ बमोजिम बिगो असुल हुन र सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१)(च) बमोजिम जरिवाना र कैद सजाय गरी पाउन तथा प्रतिवादी रामसेवक सहनीउपर

निजको कार्यकाल २०६६।११।१२ देखि हालसम्म रु.१६,००,४१८।७२ हानि नोक्सानी भ्रष्टाचार गरे उपर भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुरमा रु.१६,००,४१८।७२ कायम गरी सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम बिगो असुल हुन र सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१)(च) बमोजिमको सजाय हुन आरोपपत्रमा लिइएको मागदाबी मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातबाट पुष्टि भइरहेकोमा निजहरूलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

१९. भरतलाल कर्णकी नातिनी, उदयकुमार कर्णकी छोरी, शंकर साहकी श्रीमती, पर्सा जिल्ला वीरगन्ज घर भई श्री नयाँ प्राथमिक विद्यालय विर्ता-९, रौतहटको प्रधानाध्यापक पदमा कार्यरत बन्दनादेवी कर्णसमेत जना ३.....

फैसला भएको मिति : २०७३।५।६

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।६।११

मुद्दा : सरकारी अनुदान रकम हिनामिना तथा दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : प्रतिवादीहरूले शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ४ बमोजिम पूर्वाधार तयार नगरी विद्यालय संचालन अनुमति र कक्षाहरू थपको समेत अनुमति लिई विद्यार्थी संख्या काल्पनिक राखी कागज प्रमाण पेश गरी विद्यालय समुदायमा हस्तान्तरण, विद्यालय भवन निर्माण, पाठ्यपुस्तक खरिद, छात्रवृत्ति आदि लगायतका शीर्षकहरूमा जम्मा रु.१६,०६,६११।९९ अनुदानको रूपमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रौतहटबाट निकास गराई अनियमित रूपमा खर्च गरेको हुँदा प्रतिवादीमध्ये विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष शेख सलाउद्दिनको हकमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुरमा बिगो रु.१५,७३,४१३।- कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिम बिगो असुल उपर गरी, ऐ.ऐनको दफा ३(१) बमोजिम जरिवाना हुन तथा ऐ. दफा ३(१) को देहाय (च) बमोजिम कैद सजाय हुन, प्रतिवादी प्रधानाध्यापक बन्दनादेवी कर्णको हकमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुरमा बिगो रु.१०,२३,४१३।- कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिम बिगो असुल उपर गरी, ऐ.ऐनको दफा ३(१) बमोजिम जरिवाना हुन तथा ऐ.दफा ३(१) को देहाय (च) बमोजिम कैद सजाय हुन र स्रोत व्यक्ति विपिन विहारी सिंहको हकमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुरमा बिगो रु.१०,२३,४१३।- कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिम बिगो असुल उपर गरी, ऐ.ऐनको दफा ३(१) बमोजिम जरिवाना हुन तथा दफा ३(१) को देहाय (च) बमोजिम सजाय हुन आरोपपत्रमा लिइएको मागदाबी बमोजिमको कसुर गरेको मिसिल संलग्न प्रमाणबाट पुष्टि भइरहेकोमा प्रतिवादीहरूलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाइ दिने ठहर गरी भएको फैसला बदरयोग्य छ ।

२०. जोधा राउत कुर्मीको नाति, सत्यनारायण राउत कुर्मीको छोरा, रौतहट जिल्ला रामपुरखाप गा.वि.स. वडा नं. ९ घर भई राजदेवी प्राथमिक विद्यालय, रामपुरखाप-७, को प्रधानाध्यापक पदमा कार्यरत वर्ष ३३ का जयमंगल प्रसादसमेत जना ३

फैसला मिति : २०७३।३।१

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।६।११

मुद्दा : सरकारी अनुदानको रकम हिनामिना तथा दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : राजदेवी प्राथमिक विद्यालय, रामपुरखाप-७ का प्र. अ. जयमंगल प्रसादले निकास रकममध्ये बिगो रु.८,८०,१७०।- आफूलाई फाइदा र नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरेकोले दफा १७ बमोजिम बिगो असुल उपर गरी दफा ३(१) बमोजिम जरिवाना र दफा ३(१)(ड) बमोजिम कैद सजाय हुन, विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष राजाराम राउतले बिगो रु.२,३०,१७०।- रकम आफूलाई फाइदा लिई नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी

पुन्याएको हुँदा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिम सो बिगो असुल उपर गरी दफा ३(१) बमोजिम जरिवाना तथा दफा ३(१)(घ) बमोजिम कैद सजाय हुन एवं स्रोत व्यक्ति सुशीलकुमार झाले बिगो रु.२,३०,१७०।- रकम आफूलाई फाइदा र नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी पुन्याएकोले दफा १७ बमोजिम उक्त बिगो असुल उपर गरी दफा ३(१) बमोजिम जरिवाना र दफा ३(१)(घ) बमोजिम सजाय हुन लिइएको आरोपपत्र मागदाबी मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातबाट पुष्टि भइरहेकोमा निजहरूलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

२१. भदी साहको नाति, कैलु साहको छोरा, जिल्ला सप्तरी राजविराज नगरपालिका वडा नं.-६ खर्साल घर भई गा.वि.स. ब्रह्मपुर सप्तरीका तत्कालीन गा.वि.स. सचिव हाल जिल्ला विकास समितिको कार्यालय सप्तरीमा काजमा रहेका देवनारायण साहसमेत जना ४

फैसला मिति : २०७३।३।२०

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।६।११

मुद्दा : भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : सप्तरी जिल्लास्थित अधिकांश दलित जनजातिहरूको बाहुल्यता रहेको गा.वि.स ब्रह्मपुरमा राज्यले सामाजिक सुरक्षा अन्तर्गत लक्षित समुदायका व्यक्तिहरूलाई वितरण गर्न पठाएको रकम निकासालेई सम्बन्धित व्यक्तिहरूलाई सहज तरिकाले वितरण गर्नुपर्नेमा त्यसो नगरी राष्ट्रसेवकहरूले आफू अनुकूलको भरपाई खडा गरी आफै खाने मास्ने गरेको, मृत्यु भएको व्यक्तिहरूको नामबाट रकम निकासालेको, उमेर नै नपुगेको व्यक्तिको नाममा समेत सुनियोजित रूपमा रकम निकाली हिनामिना गरेको, सम्बन्धित व्यक्तिलाई रकम नबुझाई आफैले खाने मास्ने कार्य गरी प्रतिवादी देवनारायण साहलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर अपराध गरेकोले निजलाई बिगो रु.१,२८,०००।- कायम गरी सोही ऐनको दफा १७ तथा दफा ३(१) र दफा ३(१) को खण्ड (घ) बमोजिम सजाय गरी पाउन, प्रतिवादी हंशराज यादवको हकमा बिगो रु.३०,०००।- कायम गरी सोही ऐनको दफा १७ तथा दफा ३(१) र दफा ३(१) को खण्ड (ख) बमोजिम सजाय गरी पाउन, प्रतिवादी रामसेवक मण्डललाई बिगो रु.२०,०००।- कायम गरी सोही ऐनको दफा १७ तथा दफा ३(१) र दफा ३(१) को खण्ड (क) बमोजिम सजाय गरी पाउन र प्रतिवादी धर्मनारायण यादवलाई बिगो रु.६,०००।- कायम गरी सोही ऐनको दफा १७ तथा दफा ३(१) र दफा ३(१) को खण्ड (क) बमोजिम सजाय गरी पाउन मागदाबी लिई विशेष अदालत, काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएकोमा उक्त अदालतबाट प्रतिवादी देवनारायण साहका हकमा दाबीको बिगो रु.१,२८,०००।- मध्ये रु.३४,०००।- जिल्ला विकास समितिको खातामा फिर्ता जम्मा गरेकोले निजका हकमा रु.९४,०००।- सम्ममा कसुर ठहर भई दफा ३(१)(ग) बमोजिम ४ महिना कैद र सो बिगो बमोजिम दफा ३(१) बमोजिम चौरानब्वे हजार जरिवाना हुने, प्रतिवादीहरू हंशराज यादव, रामसेवक मण्डल र धर्मनारायण यादवले आरोपित कसुरबाट सफाइ पाउने ठहर गरी भएको फैसला केही प्रतिवादीहरूलाई आरोपपत्र दाबीभन्दा भिन्न कम सजाय गरी बाँकी दाबीबाट उन्मुक्ति दिने र अरू प्रतिवादीहरूलाई सफाइ दिने हदसम्मको फैसला बदरयोग्य छ ।

२२. शिवनाथ शर्माको नाति, ताराप्रसाद शर्माको छोरा, सगरमाथा अञ्चल, सप्तरी जिल्ला छिन्नमस्ता गा.वि.स. वडा नं. २ स्थायी घर ठेगाना भई हाल भक्तपुर जिल्ला मध्यथिमी नगरपालिका वडा नं. १५ बस्ने तत्कालीन जिल्ला वन कार्यालय बाँकेका जिल्ला वन अधिकृत वर्ष ५६ को श्यामप्रसाद शर्मासमेत.....

मुद्दा : बाँके जिल्लामा वन कर्मचारी र सामुदायिक वनका पदाधिकारीहरूको मिलेमतोमा अनियमित रूपमा काठ कटान गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति : २०७२।९।९

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।६।११

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : बाँके जिल्लास्थित प्रगतिशील सामुदायिक वन महादेवपुरी गा.वि.स. वडा नं १ समेतका ११ वटा सामुदायिक वनहरूमा साल, सिसौ, खयर, असना, सिमल लगायत जातका रूखहरूको छपान, कटान, मुछान, ओसारपसार र बिक्री वितरणमा व्यापक भ्रष्टाचार मिसिल संलग्न कागजातबाट पुष्ट्याइ भइरहेको अवस्थामा प्रतिवादीहरूले गरेको कसुरको प्रकृति र त्यस्तो कसुरमा निजहरूलाई गरिने सजायको बीचमा तालमेल हुनुपर्ने अर्थात् सजाय कसुर अनुसार हुनुपर्छ र कसुरको मात्रा र सजायको मात्राका बीच तालमेल हुनुपर्छ भन्ने फौजदारी न्यायको आधारभूत सिद्धान्तसमेत हो । प्रस्तुत मुद्दामा ११ वटा विभिन्न सामुदायिक वनहरूमा साल, सिसौ, खयर, असना, सिमल लगायत जातका रूखहरूको छपान, कटान, मुछान, ओसारपसार र बिक्री वितरण समेतका काम कारबाहीहरूमा भएको बदनियतपूर्ण कार्य तथा सामुदायिक वनको कार्ययोजना नवीकरण गर्दा राष्ट्रिय वनमा ढलेका रूखहरूलाई गैरकानूनी तरिकाले सामुदायिक वनमा समावेश गर्ने, राष्ट्रिय निकुञ्ज घोषणाका क्रममा रहेको राष्ट्रिय वनको क्षेत्रलाई व्यक्तिगत लाभ लिने स्वार्थले विभिन्न सातवटा सामुदायिक वन हस्तान्तरण गरी हतारमा कटान संकलन आदेश दिने दिलाउने, वार्षिक स्वीकार्य कटान परिमाणभन्दा बढी परिमाणका वन पैदावार कटान गर्न सहमति दिने, रूख कटान गर्न इलाका वन कार्यालय मार्फत पेश हुन आएका झूट एवं त्रुटिपूर्ण लगतलाई वैधता दिने दिलाउने, दोहोरो उपभोक्ता समावेश गरी बढीभन्दा बढी रूख कटान गर्ने उद्देश्यले नयाँ सामुदायिक वन गठन गरी गठनको लगत्तै रूख कटानको सिफारिस गर्ने, गैरकानूनी रूपमा समूहले रूख कटान गर्दा गराउँदा कारबाहीको लागि पेश नगरी अनियमित कटानलाई मिलेमतोमा समर्थन गर्ने गराउने समेतका आरोपपत्रका प्रकरणहरूमा वर्णन गरिएका कार्यहरू प्रतिवादीहरूले बदनियतपूर्ण निहित स्वार्थको दुष्क्रमा परी गरेका कसुरको विषयवस्तुलाई फैसलाले सिद्धान्ततः स्वीकार गरी सजायको दायरामा ल्याइएपछि त्यस्ता कसुरजन्य कार्यले अन्तरनिहित रूपमा अंगीकार गरेको आरोपपत्रमा दाबी लिइएको बिगो सहितको सजायलाई भने इन्कार गर्ने गरी फैसला भएको देखिन्छ । जसरी सामान्य कसुरलाई जटिल बनाइँदैन त्यसैगरी गम्भीर कसुरलाई अति सामान्यीकरण गरिँदैन भन्ने फौजदारी न्यायको सिद्धान्तलाई प्रस्तुत वारदातका सन्दर्भमा समेत बाहेक गरी फैसला गर्न मिल्ने अवस्था नहुँदा प्रस्तुत वारदातमा संलग्न प्रतिवादीहरूको कसुरको प्रकृति, अवस्था तथा गाम्भीर्यतालाई कसुर कायम गरी सजाय गर्ने सन्दर्भमा अति सामान्यीकरण गरी कम सजाय गर्ने गरी भएको हदसम्मको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण हुँदा बदरयोग्य देखिएको छ ।

२३. मानबहादुर बस्नेतको नाति, हर्कबहादुर बस्नेतको छोरा जिल्ला सोलुखुम्बु सल्यान गा.वि.स. वडा नं. ७ घर भई हाल नेसनल ट्रेडिङ लिमिटेड बन्डेड वेयर हाउस तथा डिउटी फ्रि सप सेन्टर रामशाहपथ काठमाडौंको कार्यालय प्रमुख पदमा कार्यरत वर्ष ५१ को भरतबहादुर बस्नेत समेत जना २

फैसला मिति : २०७२।११।६

पुनरावेदन दर्ता मिति: २०७३।६।१३

मुद्दा : सरकारी सम्पत्ति हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीहरू भरतबहादुर बस्नेत र दीपेन्द्र अधिकारीलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुरमा बिगो रु.२१,५१,२८३।८३ कायम गरी सोही ऐनको दफा १७ तथा ३ (१) र ३ (१) (च) बमोजिम तथा प्रतिवादीहरू भरतबहादुर बस्नेत र ऋषिराम जोशीलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुरमा बिगो रु.३,३७,६९९।- कायम गरी ऐनको दफा १७ तथा ३ (१) र ३ (१) (घ) बमोजिम सजायको मागदाबी लिई विशेष अदालत काठमाडौं समक्ष आरोपपत्र दायर गरिएकोमा प्रतिवादीमध्येका दीपेन्द्र अधिकारीलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा

१७ को कसुरमा ऐ ऐनको दफा ३ (१) बमोजिम रु.२१,५१,२८३।८३ जरिवाना र सोही ऐनको दफा ३ (१) (च) बमोजिम २ वर्ष ६ महिना कैद हुने र सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम हिनामिना गरेको बिगो रु.२१,५१,२८३।८३ मध्ये रु.३,८९,०००।- बुझाइसकेकोले बाँकी हुन आउने रु.१७,६२,२८३।८३ नेसनल ट्रेडिङ लिमिटेडले निज प्रतिवादीबाट भराइ पाउने र अन्य प्रतिवादीहरू भरतबहादुर बस्नेत र ऋषिराम जोशीलाई अभियोग दाबीबाट सफाइ पाउने ठहर गरी भएको फैसला सबै प्रतिवादीहरूलाई आरोपपत्र मागदाबी बमोजिम कसुर ठहर नगरेको हदसम्म उक्त फैसला बदरयोग्य छ।

२४. गुनाखर अर्यालको छोरा, जिल्ला रुपन्देही बुटवल उ.म.न.पा. वडा नं १० सुखानगर स्थायी घर भई हाल यातायात व्यवस्था कार्यालय लुम्बिनी बुटवल, रुपन्देहीमा लेखापढी व्यवसाय गर्ने वर्ष ४२ को कृष्णप्रसाद अर्यालसमेत

फैसला भएको मिति : २०७२।१२।१६

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।६।१३

मुद्दा : घूस रिसवत लिइ भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : प्रतिवादी राजेन्द्र कर्माचार्यले सेवाग्राहीबाट टिपर गाडीको कालो नम्बर प्लेटबाट रातो नम्बर प्लेटमा परिवर्तन गर्नको लागि रु.२०,०००।- घूस/रिसवत लिई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ को उपदफा (१) द्वारा परिभाषित कसुर अपराध गरेकोले प्रतिवादी राजेन्द्र कर्माचार्यका हकमा बिगो रु.२०,०००।- जरिवाना, अर्का प्रतिवादी लेखापढी व्यवसायी कृष्णप्रसाद अर्यालले सोही कार्यका लागि सेवाग्राहीबाट रु.४८,०००।- घूस/रिसवत लिएको पुष्टि हुन आएकोले निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ को उपदफा (२) द्वारा परिभाषित कसुर अपराध गरेकोमा निजको हकमा रु.४८,०००।- बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ३ (१) तथा दफा ३ (१) (ख) बमोजिम सजायको मागदाबी लिइएकोमा प्रतिवादीमध्येका राजेन्द्र कर्माचार्यलाई रु.२०,०००।- जरिवाना र १५ दिन कैदसमेत हुने र प्रतिवादी कृष्णप्रसाद अर्यालले अभियोग दाबीबाट सफाइ पाउने ठहर गरी भएको फैसला आरोपपत्र मागदाबी बमोजिम प्रतिवादीहरूलाई कसुर तथा सजाय नभएको हदसम्म बदरयोग्य छ।

२५. जिल्ला दार्चुला धाप गा.वि.स. वडा नं. १ स्थायी ठेगाना भई हाल जिल्ला भक्तपुर भ.न.पा. वडा नं १० बस्ने नैन सिंह सामन्तको नाति, भैरव सिंह सामन्तको छोरा, मालपोत कार्यालय डिल्लीबजारका तत्कालीन कम्प्युटर अपरेटर इन्द्रसिंह सामन्तसमेत जना ६

फैसला मिति : २०७२।१०।१२

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।७।११

मुद्दा : निजी गुठी जग्गाको अभिलेख मेटाई रैकर बनाई भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : निजी गुठी जग्गालाई बदनियतपूर्वक तवरले कार्यालयमा भएका अभिलेख केरमेट तथा हेरफेर गर्नुका साथै अभिलेखमा भएका अक्षर समेत खुर्की मेटाइएको र उल्लेखित जग्गाका सम्बन्धमा भए गरेका काम कारबाहीसँग सम्बन्धित संलग्न मिसिल कागजातसमेत लुकाई गायब गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ११ तथा दफा १२ द्वारा परिभाषित कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले धोबिखोला कोरिडोरसँग जोडिएको उल्लेखित गुठीजन्य सम्पदाको तत्कालीन समयको रजिष्ट्रेसन बापतको न्यूनतम मूल्यांकन अनुसार प्रतिआना रु.८ लाखका दरले ०-१२-३-१ जग्गाको कुल रु.१,०२,५०,०००।- बराबर जग्गाधनी राजेशप्रसाद कर्माचार्य, जग्गा दलाल लक्ष्मीनारायण महर्जन तथा कार्यालय प्रमुख हरिकृष्ण तिमिल्सिना, कम्प्युटर अपरेटर इन्द्रसिंह सामन्त, अम्बिकाप्रसाद दाहाल तथा अर्जुनप्रसाद खतिवडासमेतले प्रचलित कानून बमोजिम सट्टापट्टा बिक्री वितरण गर्नसमेत नमिल्ने र नपाउने गुठीजन्य सार्वजनिक सम्पदालाई गैरकानूनी तवरले निजी रैकर बनाई उक्त जग्गा रैकरको हैसियतले राजीनामा पारित गरी तेस्रो पक्षलाई बिक्रीसमेत भएको देखिँदा

निजहरूबाट माथि उल्लेखित बिगो बराबर हानि नोक्सानी पुऱ्याएको देखिन आएकोले जग्गाधनी र जग्गा दलाल लक्ष्मीनारायण महर्जनबाहेक माथि उल्लेखित कर्मचारीहरूलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ११ तथा दफा १२ द्वारा व्यवस्थित हदसम्म सजाय तथा हानि नोक्सानी पुऱ्याएको बिगोसमेत असुल उपर हुन तथा जग्गाधनी राजेशप्रसाद कर्माचार्य र जग्गा दलाल लक्ष्मीनारायण महर्जनका हकमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४) मा परिभाषित कसुर अनुसार आफू तथा माथि उल्लेखित प्रतिवादीहरूलाई गैरकानूनी लाभ पुऱ्याउने बदनियतले प्रचलित कानूनद्वारा निषेधित कार्य गरी सार्वजनिक महत्वको गुठीजन्य सम्पदामा हानि नोक्सानी पुऱ्याउने कार्य गरेको पुष्टि भएकोले निजहरू उपर सोही ऐनको दफा ८(४) बमोजिम हदसम्म सजाय गरी पाउन मागदाबी लिई विशेष अदालत काठमाडौं समक्ष आरोपपत्र दायर गरिएकोमा उक्त अदालतबाट प्रतिवादीहरू हरिकृष्ण तिमिल्सिना, अम्बिकाप्रसाद दाहाल र अर्जुन खतिवडालाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ११ को कसुर गरेकोमा सोही दफा ११ बमोजिम जनही ३ महिना कैद र रु.५,०००।- जरिवाना हुने, निजहरूका हकमा ऐ. ऐनको दफा १२ बमोजिमको सजाय मागदाबी र हानि नोक्सानी भएको बिगो असुल उपरतर्फ दाबी नपुग्ने र प्रतिवादीमध्येका राजेशप्रसाद कर्माचार्य र लक्ष्मीनारायण महर्जनसमेतलाई सोही ऐनको दफा ८(४) बमोजिम जनही २ महिना १५ दिन कैद हुने र बिगो रु.१,०२,५०,०००।- बराबरको जरिवाना गरी बिगो जफत गर्नेतर्फ दाबी नपुग्ने र प्रतिवादी इन्द्रसिंह सामन्तले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउने गरी भएको फैसला आरोपपत्र मागदाबी बमोजिम नभएको हदसम्म बदरयोग्य छ।

२६. तुलसी भगत वरैको नाति, इनरदेव भगत वरैको छोरा पर्सा जिल्ला, हरिहरपुर विर्ता वडा नं. ६ स्थायी घर भई पर्सा जिल्ला अन्तर्गतको गम्हरिया गा.वि.स.का तत्कालीन गा.वि.स.सचिव जयनारायण चौरसिया भन्ने जयनारायणप्रसाद वरै समेत जना २

फैसला भएको मिति : २०७२।९।१२

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।७।८

मुद्दा : भ्रष्टाचार

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : विशेष अदालत, काठमाडौंबाट प्रतिवादीहरूमध्ये जयनारायणप्रसाद वरैलाई आरोपपत्र मागदाबीको बिगोभन्दा कम बिगो भ्रष्टाचार गरेको ठहर गरी कम बिगो असुल उपर, कम जरिवाना र कैद सजाय गर्ने गरी र अर्का प्रतिवादी जयप्रकाश साहलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाई दिने ठहर गरी भएको फैसलामा प्रतिवादीमध्ये जयनारायणप्रसाद वरैलाई आरोपपत्र दाबीको बिगो भ्रष्टाचार गरेको ठहर गरी कम बिगो असुल उपर, जरिवाना र कैद सजाय भएको हदसम्म र जयप्रकाश साहलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाई दिने ठहर गरी भएको फैसला सो हदसम्म बदरयोग्य छ ।

२७. जिल्लागुल्मी, बस्तु गा.वि.स. वडा नं. ४ स्थायी वतन भई हाल काठमाडौं, का.म.न.पा. १०, शंखमूल बस्ने त्रिलोचन पाण्डेको नाति, तारापती पाण्डेको छोरा, तत्कालीन वैदेशिक रोजगार विभागका कानून अधिकृत बाबुराम पाण्डेसमेत जना २.....

फैसला भएको मिति : २०७३।३।२

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।८।७

मुद्दा : गलत लिखत लेखी लेखाई भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : टीकाराम उप्रेती र कमलप्रसाद उप्रेतीले मलेसिया जाँदा प्यासिफिक ओभरसिज कन्सल्ट प्रा.लि.लाई प्रतिव्यक्ति रु.१,४५,०००।- तिरी बुझाई गएकोमा प्रा.लि.ले सम्झौतामा उल्लेख गरेअनुसारको काम नपाएकोले स्वदेश फर्की क्षतिपूर्ति दिलाई प्रा.लि.लाई कारबाही गरी पाउँ भनी वैदेशिक रोजगार विभागको रोहबरमा ओमभक्त मैनालीलाई वारेस दिई वैदेशिक रोजगार विभागमा मिति २०७०।१०।२७ मा दर्ता गराएको उजुरी उपर वैदेशिक रोजगार विभागका कानून अधिकृत बाबुराम पाण्डेले

आरोपित प्यासिफिक ओभरसिज कन्सल्ट प्रा.लि.लाई फाइदा पुग्ने गरी उजुरीकर्तालाई हानि नोक्सानी पुऱ्याउने बदनियतले सरकारी कागजात तथा पत्रमा गलत लिखत तथा झुठा व्यहोरा लेखी मिति २०७०।११।२० मा उजुरीकर्ता ओमभक्त मैनालीलाई हिरासतमा राखी डर, धाक त्राससहित मानसिक यातना दिई उजुरी फिर्ता लिन बाध्य बनाई, मिति २०७०।११।२१ मा हिरासत मुक्त गरी आफैले सनाखत तथा सहमतिको व्यहोरा लेखी लेखाई गलत लिखत तयार गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ९ को कसुर गरेको र प्यासिफिक ओभरसिज कन्सल्ट प्रा.लि.का संचालक तिलु घलेले वैदेशिक रोजगार विभागका अनुसन्धान अधिकृत बाबुराम पाण्डेसँगको मिलेमतोमा आफूविरुद्ध परेको उजुरीबाट उन्मुक्ति लिनुका साथै आर्थिक लाभसमेत लिई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २२ को कसुर गरेको मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट पुष्टि भइरहेकोमा निजहरूलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

२८. खडानन्द खरेलको नाती, ऋषिराम खरेलको छोरा, जिल्ला सुर्खेत छिन्चु गा. वि. स. वडा नं. ७ स्थायी घर भई जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाँकेमा प्र. ना. नि. पदमा कार्यरत वर्ष ३४ को सुमन खरेल जना १

मुद्दा : घुस रिसवत लिई भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति: २०७३।५।२३

पुनरावेदन दर्ता मिति: २०७३।७।३०

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा: चोरी मुद्दामा हिरासतमा रहेका सुचकको भाई युधिर सिंह ठकुरीलाई छुटाई मुद्दा मिलाई दिन भनी रु.२५,०००। घुस रिसवत लिई भ्रष्टाचार गरेको कसूरमा निज प्रतिवादी सुमन खरेल उपर भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३(१) को कसूरमा सोही ऐनको दफा ३(१) तथा दफा ३(१)(क) बमोजिम सजाय गरी पाउन लिइएको आरोपपत्र मागदावी मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट पुष्टि रहेकोमा निज प्रतिवादीलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

२९. जिल्ला धनुषा, सिनुरजोडा गा.वि.स. वडा नं. १ बस्ने मल्हु यादवको नाति रामसेवक यादवको छोरा मैथली नमुना प्रा.वि. जनकपुर-१४, मुजेलियाका व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष वर्ष ४५ को प्रदीपकुमार यादवसमेत जना २

फैसला भएको मिति : २०७३।५।२३

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।८।९

मुद्दा : सरकारी अनुदानको रकम हिनामिना हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : विद्यालयलाई प्राप्त सरकारी अनुदानको रकम हिनामिना हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार गरेकोले मैथली नमुना प्रा. वि. जनकपुर-१४, मुजेलियाका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष प्रदीपकुमार यादव र प्रधानाध्यापक दिनेशकुमार मण्डलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुरमा बिगो रु १,५१,१४६।- कायम गरी उक्त बिगो असुल उपर गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१)(घ) बमोजिम कैद र बिगो बमोजिम जरिवाना हुने तथ्य मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट स्थापित हुँदाहुँदै उक्त प्रमाणहरूको विश्लेषण र विवेचना नगरी प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

३०. विरु देवकोटाको नाति, नन्दराम देवकोटाको छोरा रुकुम जिल्ला बाफिकोट गा.वि.स. वडा नं. ८ घर भई रुकुम बाफिकोट गा.वि.स. कार्यालयका सचिव वर्ष ५६ को दीपेन्द्रकुमार देवकोटासमेत जना २.....

फैसला भएको मिति : २०७३।५।२७

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।८।९

मुद्दा : सामाजिक सुरक्षा भत्ता बापतको रकम हिनामिना हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : रुकुम, बाफिकोट गा.वि.स. का सचिव दीपेन्द्रकुमार देवकोटाले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुर गरेकोले निजलाई सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम बिगो रु.१,०९,७००।- कायम गरी उक्त बिगो असुल उपर गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१)(घ) बमोजिम सजाय हुन र कार्यालय सहयोगी वीरजित खत्री (के.सी.) ले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुर गरेकोले निजलाई सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम बिगो रु.५७,६००।- कायम गरी उक्त बिगो असुल उपर गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१)(ग) बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिइएकोमा प्रतिवादीहरूलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(३) बमोजिम जनही १ महिना कैद सजाय हुने र आरोपपत्र मागदाबी पुन नसक्ने गरी भएको फैसला मिसिल संलग्न प्रमाणका आधारमा सो हदसम्म बदरयोग्य रहेको छ।

३१. वैद्यनाथ साहकी नातिनी, प्रमेश्वर साह तेलीकी छोरी, धनुषा जिल्ला औरही गा.वि.स. वडा नं. ८ स्थायी ठेगाना भई मिथिला दलित राष्ट्रिय प्रा.वि. पचहर्वा- ३ की प्रधानाध्यापक वर्ष ३० की सीमा कुमारी साहसमेत जना २

मुद्दा : सरकारी अनुदानको रकम दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : २०७३।५।८

पुनरावेदन मिति : २०७३।८।१२

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : धनुषा जिल्लास्थित मिथिला दलित राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, पचहर्वा-३ की प्रधानाध्यापक सीमाकुमारी साह र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष रामदयाल माझी मुसहरले आपसी मिलेमतो गरी विद्यालयको आफ्नो नाममा घर जग्गा नभएको, विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार नभएको, झूटा विवरणका आधारमा अस्तित्वमा देखाएको, भौतिक पूर्वाधार नभएको, विद्यार्थी संख्या अत्यन्त न्यून रहेको, झूटा विवरणका आधारमा मिलेमतो गरी विभिन्न शीर्षकहरूमा गरी जम्मा रु.११,८४,२६५।- निकास गराई उक्त रकम हिनामिना र दुरुपयोग गरेको तथ्य मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट पुष्टि भइरहेको अवस्थामा यी प्रमाणहरूको मूल्यांकन नै नगरी विद्यालय संचालनमा रहेको भन्ने देखिएको भन्ने समेतका आत्मनिष्ठ आधारहरू लिई प्रतिवादीहरूलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी छ।

३२. लेडहन यादवकी नातिनी, रामगोविन्द यादवकी छोरी, रामकुमार यादवकी श्रीमती ससरी जिल्ला वोरिया गा.वि.स. वडा नं. ६ स्थायी ठेगाना भई राष्ट्रिय प्रा.वि. डिमन- ८ विर्ताटोलका प्रधानाध्यापक वर्ष २६ को रेखा यादवसमेत जना २.....

मुद्दा : सरकारी अनुदानको रकम हिनामिना तथा दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : २०७३।४।३२

पुनरावेदन दर्ता मिति २०७३।८।१२

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : ससरी जिल्लास्थित राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, डिमन-८, विर्ताटोलका प्रतिवादी नन्दकिशोर यादव (विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष) एवं रेखा यादव (प्रधानाध्यापक) ले सरकारी अनुदानको रकम आपसी मिलेमतोमा विद्यालयको आफ्नो नाममा घर जग्गा नभएको, विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार नभएको, झूटा विवरणका आधारमा अस्तित्वमा रहेको, झूटा विवरणका आधारमा विभिन्न शीर्षकहरूमा गरी जम्मा रु.३,००,०००।- निकास गराई विद्यालयलाई हानि पुऱ्याई प्रतिवादीहरूले नेपाल सरकारको रकम हिनामिना एवं हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार गरेको प्रस्ट हुँदाहुँदै बेरुजु निकर्वाण गर्ने अधिकार नै नभएको निकायले आन्तरिक वा अन्तिम लेखा परीक्षणबाट बेरुजु नआँल्याइएको रकम बेरुजु भनी दाखिला गरे गराएको कार्य नै कानूनसम्मत नभएको समेतका आधार, कारण र प्रमाणहरूबाट प्रतिवादीहरू उपरको अभियोग मागदाबी

पुष्टि भइरहेको अवस्थामा उपरोक्त प्रमाणहरूको उचित मूल्याङ्कन र विश्लेषण नगरी प्रतिवादीहरूलाई सफाइ दिने गरी भएको सुरु फैसला प्रत्यक्ष त्रुटिपूर्ण हुँदा उक्त फैसला बदरयोग्य छ।

३३. जिल्ला ललितपुर साविक लुभु गा.वि.स. वडा नं. ७ हाल महालक्ष्मीस्थान नगरपालिका वडा नं. ७ देवननी टोल स्थायी घर भई हाल विशेष भौतिक तथा पूर्वाधार क्षेत्र विकास आयोजना बबरमहलमा सव इन्जिनियर पदमा कार्यरत टेकबहादुर श्रेष्ठको नाति, ज्ञानबहादुर श्रेष्ठको छोरा वर्ष ५० को देवेन्द्रदेव श्रेष्ठसमेत जना २

मुद्दा : भ्रष्टाचार (घूस/रिसवत)।

फैसला भएको मिति : २०७३।४।३१

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।९।६

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : विशेष भौतिक तथा पूर्वाधार क्षेत्र विकास आयोजना, बबरमहलका सव इन्जिनियर देवेन्द्रदेव श्रेष्ठले निवेदक पक्षबाट रु ६०,०००।- घूस/ रिसवत लिई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३(१) को कसुर गरेकोले निजलाई बिगो रु ६०,०००।- कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१)(ग) बमोजिम सजाय हुन र प्रतिवादी सरोज थापाले पनि रु.६०,०००।- घूस/ रिसवतको रकम राखी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३(२) को कसुर गरेकोले निजलाई बिगो रु.६०,०००।- कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१)(ग) बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिई आरोपपत्र दायर गरिएकोमा प्रतिवादी सरोज थापालाई सफाइ दिने र प्रतिवादी देवेन्द्रदेव श्रेष्ठलाई आरोपपत्र मागदाबीभन्दा कम कैदको सजाय गर्ने गरी भएको हदसम्मको उक्त फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी छ।

३४. जिल्ला चितवन भरतपुर उपमहानगरपालिका वडा नं. २ नारायणगढ चितवन बस्ने धमनारायण प्रधानको नाति, जवाहरलाल प्रधानको छोरा नेपाल मेडिकल काउन्सिलका सदस्य डा. मनोहर प्रधानसमेत जना १७.....

मुद्दा : गलत प्रतिवेदन पेश गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : २०७२।११।१९

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।९।७

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : काठमाडौं विश्वविद्यालयबाट देवदह मेडिकल कलेजको निरीक्षण गर्न खटिई गएका निरीक्षण टोलीका सदस्यहरू प्रा.डा. पन्ना थापा, प्रा.डा.रमेशप्रसाद सिंह, डा. जगदीश चटौत र प्रधुम्न श्रेष्ठले प्रतिवेदन दिँदा बदनियतपूर्वक उक्त कलेजमा भए गरेका कुराहरू लुकाई छिपाई झूटा विवरण बनाई मिति २०७१/४/१२ र १३ मा काठमाडौं विश्वविद्यालयमा देवदह मेडिकल कलेजलाई ५० सिट संख्यामा विद्यार्थी भर्नाको सिफारिससहित गलत प्रतिवेदन दिएको देखिएकोले निजहरूको उल्लिखित कार्य भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १९ को उपदफा (२) मा परिभाषित कसुर गरेको देखिँदा प्रत्यर्थी/प्रतिवादीहरू प्रा.डा. पन्ना थापा, प्रा.डा.रमेशप्रसाद सिंह, डा. जगदीश चटौत र प्रधुम्न श्रेष्ठलाई सोही दफा १९ को उपदफा (२) बमोजिम हदैसम्मको सजाय हुन र प्रत्यर्थी/प्रतिवादीमध्येका प्रा.डा. पन्ना थापा र प्रा.डा.रमेशप्रसाद सिंह नेपाल सरकारका विशिष्ट श्रेणी सरहका पदाधिकारीहरू भएको हुँदा निजहरू उपर भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २४ अनुसार थप सजाय हुन समेत मागदाबी लिई, नेपाल मेडिकल काउन्सिलको पूर्ण कार्यकारिणी सभाको तर्फबाट स्थलगत निरीक्षण गर्न डा. मनोहर प्रधानको नेतृत्वमा गएको निरीक्षण टोलीका सदस्यहरू डा.ए.ई अन्सारी, डा. अनिलकुमार झा, डा. अंकुर साह, ज्योति बानियाँ, डा.शिवजी पौडेल, डा.निरज पन्त, डा.रोशन पिया, डा.शतीसकुमार देव, डा.कुलदीप गोइतसमेतले नेपाल मेडिकल काउन्सिल समक्ष मिति २०७१/६/२२ मा प्रतिवेदन दिँदा बदनियतपूर्वक भए गरेका कुराहरू लुकाई छिपाई एवं नभए नगरेका कुरा देखाई गलत प्रतिवेदन दिएको देखिएकोले उल्लिखित कार्य भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १९ को

उपदफा (२) अनुसारको कसुर देखिएकोले निज प्रत्यर्थी/प्रतिवादीहरूलाई सोही दफा १९ को उपदफा (२) बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिई र देवदह मेडिकल कलेजले कार्यरत नै नभएका फ्याकल्टीहरू तथा अन्य उपकरणहरू नक्कली देखाई तथा झूटा विवरण दिलाई काठमाडौं विश्वविद्यालय तथा नेपाल मेडिकल काउन्सिलको निरीक्षण टोलीलाई गलत विवरण दिई मापदण्ड नपुगेको देवदह मेडिकल कलेज एण्ड रिसर्च इन्स्टिच्युट प्रा.लि., रुपन्देहीका सञ्चालकहरू तथा प्रत्यर्थी/प्रतिवादीहरू नीलकण्ठ काफ्ले, हिमलाल ज्ञवाली र रजनीस जिन्दलले गलत प्रतिवेदन दिन अन्य प्रत्यर्थी/प्रतिवादीहरूसँग मिलोमतो गरी सो गलत प्रतिवेदनका आधारमा बढी संख्यामा विद्यार्थी भर्ना लिई आफूहरूलाई गैरकानूनी लाभ पुऱ्याएको प्रमाणबाट देखिँदा उक्त कार्य भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १९मा परिभाषित कसुर गरेकोले निजहरूलाई सोही दफा २२ को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश तथा दफा १९ को उपदफा (२) बमोजिम सजाय हुन मिसिल कागजातबाट पुष्टि भइरहेकोमा प्रतिवादीहरूलाई आरोपपत्र मागदाबी बमोजिम सजाय नगरी सफाई दिने ठहर गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरयोग्य छ ।

३५. रघुनाथ चौधरीको नाती राधाकृष्ण चौधरीको छोरा, सर्लाही जिल्ला रोहुवा गा.वि.स. वडा नं.१ घर भई राधाकृष्ण प्रा.वि. रोहुवा ८ का सर्लाहीका व्यवस्थापन समितिका पुर्व अध्यक्ष तथा खाता संचालक मुन्ना चौधरी समेत जना २.....

मुद्दा : विद्यालयको रकम हिनामिना तथा दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला मिति: २०७३।०५।१४

पुनरावेदन दर्ता मिति: २०७३।८।२२

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : सर्लाही जिल्ला रोहुवा गा.वि.स. स्थित राधाकृष्ण प्रा.वि. रोहुवालाई जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाही मार्फत निकाशा भइ विद्यालयको नाममा नेपाल बैंक लिमिटेड, मलंगवा, सर्लाही शाखामा जम्मा रहे भएको रकम रु.९,९२,५७८।५५ मध्ये रु.९,७७,६७५।- बैंक खाताबाट निकाली विद्यालयको खाता संचालकहरू मुन्ना चौधरी र सुनिता कुमारी चौधरीको मिलेमतोमा गैर कानूनी तवरले फर्जी कागजात तयार गरी बदनियतपूर्ण तरिकाले रकम निकासा गराइ आफूहरूलाई गैरकानूनी लाभ र नेपाल सरकारलाई गैरकानूनी हानी पुऱ्याउने कार्य गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुर गरेको देखिएको हुँदा निजहरूलाई सोही बिगो रु.९,७७,६७५। कायम गरी सोही दफा १७ बमोजिम बिगो असुल उपर हुन र सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१)(ड) बमोजिम हदैसम्मको सजाय गरी पाउन मागदाबी लिई विशेष अदालत काठमाण्डौंमा दायर आरोपपत्र मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट पुष्टि भएकोमा निजहरूलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी रहेको छ ।

३६. तुलसीप्रसाद पौड्यालको नाति, चन्द्रप्रसाद पौड्यालको छोरा, नारायणी अञ्चल, मकवानपुर जिल्ला, हेटौँडा स्थायी घर ठेगाना भई हाल काठमाडौं, सिनामंगल बस्ने तत्कालीन सुदूरपश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय वन निर्देशनालयका क्षेत्रीय निर्देशक वर्ष ५३ को विजयराज पौड्यालसमेत जना १९६.....

मुद्दा : डडेलधुर जिल्लामा वन कर्मचारी र सामुदायिक वनका पदाधिकारीहरूको मिलेमतोमा अनियमित रूपमा काठ कटान गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : २०७२।६।२४

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।९।१७

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : डडेलधुरा जिल्लास्थित रौलेश्वर, जोगवुडा-९ सामुदायिक वन लगायत १०८ वटा सामुदायिक वनहरूमा रहेका विभिन्न जातका रूखहरू कार्य योजनामा उल्लेखित आधारमा मात्र उपयोग गर्नुपर्ने व्यवस्था वनसम्बन्धी कानूनहरू र सोही अन्तर्गत बनेको कार्य योजना एवं दुई पक्षको बीचमा सम्पन्न कबुलियतनामामा उल्लेख गरिएको तर प्रतिवादीहरूले विभिन्न सामुदायिक वनहरूमा रहेका रूखहरूको

गैरकानूनी रूपमा कटान मुद्धानको कार्यसमेत गरी गराई राष्ट्रिय सम्पत्ति बदनियतपूर्ण तरिकाले हानि नोक्सानी गरेको, प्रतिबन्धित समयमा संकलन अनुमति दिएको, कार्य योजनाको सीमाभन्दा बढी कटान गरेकोमा कारबाही नगरेको, अनुगमन संयन्त्रले उल्लेखित अनियमित कटानलाई नियमित भनी आफूलाई दिएको कायदेशिको उल्लंघन गरी स्वीकृति दिएको, वनका कर्मचारीहरू र विभिन्न सामुदायिक वनका उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूबीचको आपसी बदनियतपूर्ण मिलेमतो र संलग्नतामा गैरकानूनी रूपमा कार्य गरी गराई प्रतिवादीहरू राष्ट्रसेवक विजयराज पौड्याल, धनीचन्द्र ठकुरी, कृष्णप्रसाद वस्ती, राजेशकुमार साह, भोलाप्रसाद चौधरी, देवशरण यादव, सुरेशप्रसाद सिंह, बुद्धिराज भट्ट, रामेश्वर खकुराल, रामप्रसाद चौधरी, ईश्वरी सिंह बोहरासमेतका ११ जनाले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ मा उल्लेखित कसुर गरेको देखिँदा सोही ऐनको दफा ३(१)(झ) बमोजिम कैद सजाय गरी पाउन तथा उल्लेखित प्रतिवादीहरूलाई सोही ऐनको दफा ३(१) बमोजिमको नोक्सानी पुऱ्याएको बिगो कायम गरी बिगो बमोजिम जरिवाना हुन र प्रतिवादीहरू धनीचन्द्र ठकुरी र राजेशकुमार साहले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ११ र दफा १२ को कसुरसमेत गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजहरूलाई सोही दफा बमोजिम सजाय हुन तथा आरोपपत्रमा उल्लेख भए बमोजिमको नोक्सानी पुऱ्याएको बिगो कायम गरी बिगो बमोजिम जरिवाना हुन तथा डडेलधुरा जिल्लाका १०८ वटा विभिन्न सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहका पदाधिकारीहरू जंगबहादुर सार्कीसमेतका १८५ जना प्रतिवादीहरूले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४) विपरीत कसुर गरेको देखिँदा निजहरूलाई सोही दफा बमोजिम सजाय हुन र आरोपपत्रको तालिकामा उल्लेख भए बमोजिमको नोक्सानी पुऱ्याएको बिगो कायम गरी बिगो बमोजिम जरिवाना हुन समेत मागदाबी लिई प्रतिवादीहरू उपर आरोपत्र दायर गरिएकोमा २०७२।६।२४ मा फैसला हुँदा प्रतिवादीहरू (वनका कर्मचारीहरू) उपर भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३(१), दफा ३(१)(झ), दफा १७ तथा सामुदायिक वनका पदाधिकारी प्रतिवादीहरू उपर सोही ऐनको दफा ८(४) को मागदाबी लिइएको देखिए तापनि दाबीको बिगोभन्दा बढी रकम हाल दाबीको काठ लिलाम भई धरौटी खातामा जम्मा रहेको भन्ने मिसिल कागजातबाट देखिएको र अझै काठ बाँकी नै रहेको देखिएको अवस्थामा यी प्रतिवादीहरूले बिगो मासेको भन्ने अवस्था नभई अनियमित वन कटान गरी वन नोक्सान भएको देखिएको अवस्थालाई वादी पक्षले आरोपित गरे जस्तै बिगो नोक्सान भएको मात्र मिले अवस्था नरहेको र बिगोसम्म खाइमासी गर्न नपाएको अवस्था देखिएबाट प्रतिवादीहरूले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(३) बमोजिमको कसुर गरेको देखिन आएकोले निजहरूलाई पदीय जिम्मेवारी र कसुरको गाम्भीर्यताको आधारमा प्रतिवादी मध्येका (वनका कर्मचारीहरू) धनीचन्द्र ठकुरीलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(३) बमोजिम १ वर्ष ६ महिना कैद, प्रतिवादी राजेशकुमार साहलाई सोही ऐनको दफा ८(३) बमोजिम १ वर्ष ३ महिना कैद, प्रतिवादीहरू भोलाप्रसाद चौधरी, देवशरण यादव र बुद्धिराज भट्टलाई सोही ऐनको सोही दफा ८(३) बमोजिम जनही १ वर्ष कैद, प्रतिवादी ईश्वरी सिंह बोहरालाई सोही ऐनको दफा ८(३) बमोजिम ३ महिना कैद सजाय हुने र विभिन्न सामुदायिक वनका उपभोक्ता समूहका पदाधिकारीहरू एवं प्रतिवादीहरू १७३ जनालाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४) बमोजिम जनही १ महिना १५ दिनका दरले कैद सजाय हुने र प्रतिवादीहरूमध्येका अन्यलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(३) को कसुर ठहर गरी कैद सजाय गर्ने ठहर भएमध्येका प्रतिवादीहरू उपरको अभियोग मागदाबीको कसुर र बिगो पुष्टि भइरहेको अवस्थामा संलग्न मिसिल र प्रमाणहरूको उचित मूल्याङ्कन र विश्लेषण नगरी दाबी परिवर्तन गरी कैद सजाय गर्ने र बिगो ठहर नगर्ने र वन उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरू १७३ जना प्रतिवादीहरूलाई दाबीको कसुर ठहर गरी बिगो जफतको दाबी नठहर्ने गरी र केही प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी भएको हदसम्मको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरयोग्य छ ।

३७. जिल्ला बारा, पटेर्वा गा.वि.स.वडा नं. ९ स्थायी घर भई हाल ऐ. बस्ने राम आधारप्रसाद कोइरीका छोरा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बारा अन्तर्गत श्री नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, पटेर्वा, डमारमा राहत अनुदान कोटाका शिक्षक सुनीलकुमार कुशवाहासमेत जना १.....

मुद्दा : झूटा/नक्कली स्थायी अध्यापन अनुमतिपत्र पेस गरी भ्रष्टाचार गरेको।

फैसला भएको मिति : २०७३।७।२५

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।९।२९

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : जिल्ला बारा, पटेर्वा गा.वि.स., वडा नं. ८ स्थित श्री नेपाल राष्ट्रिय प्रा.वि., पटेर्वामा कार्यरत शिक्षक सुनील कुमार कुशवाहाले नक्कली अध्यापन अनुमतिपत्र लिई शिक्षक पदमा कार्यरत रही भ्रष्टाचार गरेको मुद्दामा शिक्षक सेवा आयोग, सानोठिमीको च.नं. १०८८ मिति २०७२।८।६ को पत्र अनुसार सुनीलकुमार कुशवाहाको स्थायी अध्यापन अनुमतिपत्र अभिलेखमा नभिकेको भनी खुलाई आएको व्यहोराबाट निज उपरको आरोपपत्र मागदावी पुष्टि भइरहेको अवस्थामा प्रतिवादीको स्थायी अध्यापन अनुमतिपत्र जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्साको अभिलेखमा भिकेको भन्ने आधारमा शिक्षक सेवा आयोगको प्रमाणीकरण विवरण खण्डित नहुने हुँदा प्रतिवादीलाई आरोपपत्र मागदावीबाट सफाई दिने ठहर गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरयोग्य छ ।

३८. जिल्ला बारा पिप्राविर्ता गा.वि.स. वडा नं. ७ वतन भएका अलि हुसेन खाँ को छोरा, जिल्ला पर्सा भिखमपुर गा.वि.स.का सचिव महमद मंसुर खाँ समेत जना २.....

मुद्दा : सामाजिक सुरक्षा भत्ता अनियमितता गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : २०७३।३।६

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।९।२९

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : पर्सा जिल्ला भिखमपुर गा.वि.स.लाई आ.व. २०६४।६५ देखि ०६७।६८ सम्म निकास भएको सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रकम वितरण गर्दा उक्त गा.वि.स.का सचिव महमद मंसुर खाँ र कार्यालय सहायक जितेन्द्रप्रसाद चौहानले सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने विभिन्न व्यक्तिहरूको नामको हस्ताक्षर आफैले गरी भ्रष्टाचारजन्य कसुर गरेको आधारमा समेत सुरु विशेष अदालतबाट प्रत्यर्थी/प्रतिवादीहरूलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(३) बमोजिम कसुर गरेको ठहर गरी फैसला भएबाट स्वीकार गरेको अवस्था छ । प्रतिवादीहरूले आरोपपत्र मागदावी बमोजिमको कसुर गरेको प्रस्ट हुँदाहुँदै प्रत्यर्थी/प्रतिवादीहरूले सामाजिक सुरक्षा भत्ता आफैले झिकी खर्च नगरेको भन्ने आत्मनिष्ठ आधार लिई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको मागदावीलाई परिवर्तन गरी ऐ.ऐनको दफा ८(३) को कसुर गरेको सम्म ठहर गरी प्रत्यर्थी/प्रतिवादीहरूलाई जनही १ महिना मात्रै कैद सजाय गर्ने गरी भएको हदसम्मको फैसला सोही हदसम्म त्रुटिपूर्ण भई बदरयोग्य छ ।

३९. सल्लेरी २ सोलुखुम्बु स्थायी वतन भई हाल जिल्ला काठमाडौं चण्डोल ४ बस्ने गोख सेर्पा (गोम्बू) को नाति, रिञ्जी सेर्पाको छोरा वर्ष ६० को स्वास्थ्य सेवा विभागका पूर्व महानिर्देशक डा. मिडमार गेलजेन शेर्पासमेत जना १३.....

मुद्दा : भ्रष्टाचार ।

फैसला भएको मिति : २०७२।१०।७

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।१०।४

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : प्रतिवादीहरू महानिर्देशक डा. मिडमार ग्याल्जेन शेर्पा, निर्देशक डा. नरेशप्रताप के. सी., वरिष्ठ जनस्वास्थ्य प्रशासक कृष्णबहादुर चन्द, जनस्वास्थ्य अधिकृत पवन कोइराला, जनस्वास्थ्य निरीक्षक रामसुन्दर यादव र हिमलाल जवालीले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित

कसुर अपराध गरेको हुँदा निजहरूलाई बिगो रु.६,३४,६६,०००।- कायम गरी सोही ऐनको दफा १७, दफा ३(१) र दफा ३(१)(झ) बमोजिम सजाय हुन, Atlas Medicine Concern का आपूर्तिकर्ता संजय गुप्ता तथा उक्त फर्मका अध्यक्ष विद्या सुवेदीले नेपाल सरकारको रु.६,३४,६६,०००।- हानि नोक्सानी पुऱ्याई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४) बमोजिमको कसुर अपराध गरेको हुँदा निजहरूलाई सोही ऐनको दफा ८(४) बमोजिम सजाय हुन, डा. लखनलाल साह र डा. तारानाथ पोखेलले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर अपराध गरेको हुँदा निजहरूलाई बिगो रु २९,७३,६००।- कायम गरी सोही ऐनको दफा १७, दफा ३(१) र दफा ३(१)(छ) बमोजिम सजाय हुन र दफा १७ बमोजिम हानि नोक्सानी पुऱ्याएको बिगो रु.२९,७३,६००।- समेत असुल उपर हुन, डा. लखनलाल साहको हकमा सोही ऐनको दफा २४ बमोजिम थप सजाय हुन, निर्जना साह र आदित्य भाटियाले नेपाल सरकारलाई रु ६२,७४,३०८।- हानि नोक्सानी पुऱ्याई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४) बमोजिमको कसुर अपराध गरेको हुँदा निजहरूलाई सोही ऐनको दफा ८(४) बमोजिम सजाय हुन मागदाबी लिई आरोपपत्र दायर गरिएकोमा सबै प्रतिवादीहरूलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रही बदरयोग्य रहेको छ।

४०.रमानाथ कोइरालाको नाति, स्व. ठाकुरप्रसाद कोइरालाको छोरा विराटनगर उप-महानगरपालिका वडा नं. १६ पाञ्चाली स्थायी घर भई जिल्ला वन कार्यालय बाराको तत्कालीन जिल्ला वन अधिकृत, मोहन कोइरालासमेत जना २५.....

मुद्दा : वन कर्मचारी र सामुदायिक वनका पदाधिकारीहरूको मिलेमतोमा अनियमित रूपमा काठ कटानी गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : २०७३।४।२८

पुनरावेदन दर्ता मिति २०७३।१०।४

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा :जिल्ला वन कार्यालय बाराका तत्कालीन जिल्ला वन अधिकृत मोहन कोइराला तथा सम्बन्धित इलाका वन कार्यालयका सहायक वन अधिकृतहरू र रेन्जरपोष्टका रेन्जरहरू समेतले गैरकानूनी तरिकाले अत्यधिक काठ कटान गर्न लगाई व्यक्तिगत लाभ लिने कार्य गरी भ्रष्टाचार गरेको हुँदा राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूमध्ये जिल्ला वन कार्यालय बाराका तत्कालीन जिल्ला वन अधिकृत मोहन कोइरालाको हकमा निजले हानि नोक्सानी पुऱ्याएको बिगो रु.३,४२,८०,५२२।२५ कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३(१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (झ) बमोजिम जरिवाना, सजाय तथा बिगो असुल उपर हुन, तत्कालीन सहायक वन अधिकृत बिन्दा पटेलको हकमा निजले हानि नोक्सानी पुऱ्याएको बिगो रु.२२,९३,४९३।७५ कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिम जरिवाना, सजाय तथा बिगो असुल उपर हुन, तत्कालीन सहायक वन अधिकृत महमद समिउल्लाह ठकुराईको हकमा निजले हानि नोक्सानी पुऱ्याएको बिगो रु.२३,८३,१४४।- कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिम जरिवाना, सजाय तथा बिगो असुल उपर हुन, तत्कालीन सहायक वन अधिकृत राम मनोहर साहको हकमा निजले हानि नोक्सानी पुऱ्याएको बिगो रु.१६,७०,८४०।- कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिम जरिवाना, सजाय तथा बिगो असुल उपर हुन, तत्कालीन सहायक वन अधिकृत रामाश्रय यादवको हकमा निजले हानि नोक्सानी पुऱ्याएको बिगो रु.२१,९३,३४४।- कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिम जरिवाना, सजाय तथा बिगो असुल उपर हुन, तत्कालीन सहायक वन अधिकृत अशोक कुमार झाको हकमा निजले हानि नोक्सानी पुऱ्याएको बिगो रु.१,९१,५८,३६०।२५ कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (झ) बमोजिम जरिवाना, सजाय तथा बिगो असुल उपर हुन, तत्कालीन सहायक वन अधिकृत प्रकाशकुमार बर्माको

हकमा निजले हानि नोक्सानी पुर्याएको बिगो रु.२३,८३,१४४।- कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिम जरिवाना, सजाय तथा बिगो असुल उपर हुन, तत्कालीन सहायक वन अधिकृत अशोककुमार सिंहको हकमा निजले हानि नोक्सानी पुर्याएको बिगो रु.१,१०,६८,१७८।- कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (झ) बमोजिम जरिवाना, सजाय तथा बिगो असुल उपर हुन, तत्कालीन सहायक वन अधिकृत श्यामकुमार निरालाको हकमा निजले हानि नोक्सानी पुर्याएको बिगो रु.२२,९३,४९३।७५ कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिम जरिवाना, सजाय तथा बिगो असुल उपर हुन, रेञ्जर सञ्जयकुमार चौरसियाको हकमा निजले हानि नोक्सानी पुर्याएको बिगो रु.१६,७०,८४०।- कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिम जरिवाना, सजाय तथा बिगो असुल उपर हुन, रेञ्जर धर्मराज चौधरीको हकमा निजले हानि नोक्सानी पुर्याएको बिगो रु.१,६८,६४,८६६।५० कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (झ) बमोजिम जरिवाना, सजाय तथा बिगो असुल उपर हुन मागदाबी लिई र बारा जिल्लास्थित सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहका पदाधिकारीहरू सूर्यबहादुर वाइबा समेतका व्यक्तिहरू उपर भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४) बमोजिम सजाय आरोपपत्र दायर गरिएकोमा प्रत्यर्थी/प्रतिवादीहरू मध्ये मोहन कोइराला, अशोक कुमार सिंह, बिन्दाप्रसाद पटेल, महमद समिउल्लाह ठकुराई, राम मनोहर साह, रामआश्रय यादव, प्रकाशकुमार बर्मा, श्यामकुमार निराला र सञ्जय कुमार चौरसियालाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(३) बमोजिम कसुर गरेको ठहर गरी, प्रत्यर्थी/प्रतिवादीहरू सूर्यबहादुर वाइबा, बुद्धिकुमार तामाङ, मीनराज रिमाल, लालबहादुर कार्की, विष्णुबहादुर घलान, रोशन पाख्रिन, मोहनबहादुर खड्का, रोवन लोचन, अमिरलाल चौधरी र राजकुमार थापा क्षेत्रीलाई भ्रष्टाचार गरेको ठहर गरी र प्रत्यर्थी/प्रतिवादीहरू मिना लामा, मिरा पोखरेल, सितामाया वाइबा, विष्णु माया थिङ्ग, धर्मराज चौधरी र अशोककुमार झालाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाई दिने ठहर गरी आरोपपत्र भन्दा भिन्न नमिल्दो दफा प्रयोग गरी तथा अरू प्रतिवादीहरूलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला सो हदसम्म संलग्न मिसिल आधार, कारण र प्रमाणहरूबाट खण्डनीय भई बदरभागी छ ।

४१. मुनर महतोको नाति, शिव महतो कोइरीको छोरा धनुषा जिल्ला लक्ष्मीनिवास गा.वि.स. वडा नं. ३ बस्ने जनता राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय लक्ष्मीनिवास-३, का विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष कपलेश्वर महतोसमेत जना २.....

मुद्दा : सरकारी अनुदान रकम दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : २०७३।८।२३

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।१०।१०

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : प्रस्तुत मुद्दामा संचालनमा नै नरहेको जनता राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, लक्ष्मीनिवास-३, धनुषाको (झोले विद्यालयको) नाममा मिलेमतोमा झूटो विवरण पेश गरी जिल्ला शिक्षा कार्यालय, धनुषा, जिल्ला विकास समिति, धनुषा र गाउँ विकास समिति, लक्ष्मीनिवास, धनुषाबाट विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष कपलेश्वर महतो र प्र.अ. अनिलकुमार महतोले विभिन्न मितिमा विभिन्न शीर्षकमा सरकारी अनुदान रकम रु.१२,३६,१५५।- निकास गराई भुक्तानी लिई सरकारी अनुदान रकम हिनामिना गरेको पुष्टि हुन आएकोले संचालनमा नै नरहेको उक्त विद्यालयको नाममा निकास लिएको रु.१२,६१,१५५।- रकम बैंकबाट निकाली खाईमासी, हिनामिना गरी आफूलाई गैरकानूनी लाभ र नेपाल सरकारलाई गैरकानूनी हानि पुऱ्याई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरेको देखिँदा निजहरूलाई बिगो रु.१२,६१,१५५।- कायम गरी सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम बिगो असुल उपर गरी दफा ३(१) र दफा ३(१)(च) बमोजिम हदैसम्मको जरिवाना तथा कैद सजाय हुन मागदाबी लिई विशेष

अदालत, काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएकोमा उक्त अदालतबाट प्रतिवादीहरूलाई आरोप मागदाबीबाट सफाइ दिने ठहर गरी भएको फैसला बदरयोग्य छ ।

४२. जगन महतोको नाति, रुदल महतोको छोरा, जिल्ला सर्लाही, अर्नाहा गा.वि.स. वडा नं. ४ स्थाई ठेगाना भई सुकेश्वर महादेव सा.प्रा.वि. अर्नाहा-४, सर्लाहीको विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष तथा विद्यालयको बैंक खाता संचालक वर्ष ७१ को रामदयाल महतोसमेत जना २.....

मुद्दा : विद्यालय अनुदानको सरकारी रकम हिनामिना तथा दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : २०७३।८।२

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।१०।१९

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : सुकेश्वर महादेव सा. प्रा. वि. अर्नाहा-४, सर्लाहीका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष रामदयाल महतो र प्रधानाध्यापक आनन्दी महतोले जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीबाट विभिन्न शीर्षकहरूमा रकम निकास गराई आपसी सरसल्लाह, मिलेमतो र संलग्नतामा उक्त विद्यालयको नाममा निकास भएको सरकारी अनुदान बापतको रकम रु.४,८२,७००।- बदनियतसाथ हिनामिना तथा दुरुपयोग गरी खाईमासी उक्त विद्यालयलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याई भ्रष्टाचारजन्य कार्य गरेको तथ्य स्थापित भएको अवस्थामा पनि उक्त प्रमाणहरूको सही मूल्यांकन तथा विश्लेषण नगरी प्रतिवादीहरूलाई आरोपित कसुरबाट सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण छ ।

४३. जिल्ला काठमाडौं, का.म.न.पा.वडा नं. ८, देवपतन बस्ने गणेश दत्त कुइँकैलको नाति गोविन्दप्रसाद कुइँकैलको छोरा पशुपति क्षेत्र विकास कोषका तत्कालीन सदस्य सचिव वर्ष ४७ को निर्मल कुइँकैलसमेत जना ९.....

मुद्दा : भ्रष्टाचार।

फैसला भएको मिति : २०७३।५।५

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।११।१

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : पशुपति क्षेत्र विकास कोषका तत्कालीन सदस्य सचिवद्वय निर्मल कुइँकैल र सुशील नाहटा, कोषका उपनिर्देशक राजुकुमार रेग्मी, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, काठमाडौंका तत्कालीन स्थानीय विकास अधिकारीहरू महेन्द्रलाल श्रेष्ठ, गोपालप्रसाद पराजुली, प्रेमराज जोशी, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, काठमाडौंका योजना अनुगमन तथा प्रशासकीय अधिकृत भीष्मकुमार मल्ल तथा खानी उत्खननकर्ताद्वय बच्चुराम दाहाल र मिठाराम दाहालले गैरकानूनी लाभ लिई बदनियतपूर्ण तवरले राज्य कोष तथा पशुपति क्षेत्र विकास कोषलाई रु.४६,५६,८७,१५८।४६ हानि नोक्सानी पुऱ्याएको कसुरमा संलग्न प्रतिवादी निर्मल कुइँकैलले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरी पशुपति क्षेत्र विकास कोषलाई रु.१,६८,२९,१९४।३० हानि नोक्सानी पुऱ्याएकोले निजको हकमा रु.१,६८,२९,१९४।३० बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (झ) बमोजिम हदैसम्मको सजाय गरी सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम पशुपति क्षेत्र विकास कोषमा पुगेको हानि नोक्सानी समेत निजबाट असुल उपर गरी पाउन, प्रतिवादी महेन्द्रलाल श्रेष्ठको हकमा निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ७ र दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरी राज्य कोषलाई रु.१,१५,५५,७८२।५० तथा पशुपति क्षेत्र विकास कोषलाई रु.४,४८,६१६।८० गरी जम्मा रु.१,२०,०४,३९९।३० हानि नोक्सानी पुऱ्याएकोले निजको हकमा रु.१,२०,०४,३९९।३० बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (झ) बमोजिम हदैसम्मको सजाय गरी सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम पशुपति क्षेत्र विकास कोष तथा राज्य कोषमा पुगेको हानि नोक्सानीसमेत निजबाट असुल उपर गरी पाउन, प्रतिवादी गोपालप्रसाद पराजुलीको हकमा निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ७ र दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरी

राज्य कोषलाई रु.१,५८,५०,६०८।- तथा पशुपति क्षेत्र विकास कोषलाई रु.१४,२६,०००।- गरी जम्मा रु.१,७२,७६,६०८।- हानि नोक्सानी पुन्याएकोले निजको हकमा रु.१,७२,७६,६०८।- बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (झ) बमोजिम हदैसम्मको सजाय गरी सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम पशुपति क्षेत्र विकास कोष तथा राज्य कोषमा पुगेको हानि नोक्सानीसमेत निजबाट असुल उपर गरी पाउन, खानी उत्खननकर्ता प्रतिवादी बच्चुराम दाहालको हकमा निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (४) द्वारा परिभाषित कसुर गरी गैरकानूनी लाभ लिई राज्य कोषलाई रु.५,७०,७९,६३०।४१ तथा पशुपति क्षेत्र विकास कोषलाई रु.३२,६७,५८,२०४।०८ गरी जम्मा रु.३८,३८,३७,८३४।४९ हानि नोक्सानी पुन्याएकोले निजको हकमा रु.३८,३८,३७,८३४।४९ बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ८ को उपदफा (४) बमोजिम हदैसम्म सजाय गरी पाउन, प्रतिवादी सुशील नाहटाको हकमा निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरी पशुपति क्षेत्र विकास कोषलाई रु.१,९२,७८,१३८।४७ हानि नोक्सानी पुन्याएकोले निजको हकमा रु.१,९२,७८,१३८।४७ बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (झ) बमोजिम हदैसम्मको सजाय गरी सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम पशुपति क्षेत्र विकास कोषमा पुगेको हानि नोक्सानीसमेत निजबाट असुल उपर गरी पाउन, प्रतिवादी राजकुमार रेग्मीको हकमा निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरी पशुपति क्षेत्र विकास कोषलाई रु.१४,२६,०००।- हानि नोक्सानी पुन्याएकोले निजको हकमा रु.१४,२६,०००।- बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (च) बमोजिम हदैसम्मको सजाय गरी सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम पशुपति क्षेत्र विकास कोषमा पुगेको हानि नोक्सानी समेत निजबाट असुल उपर गरी पाउन, प्रतिवादी प्रेमराज जोशीको हकमा निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरी पशुपति क्षेत्र विकास कोषलाई रु.१४,२६,०००।- हानि नोक्सानी पुन्याएकोले निजको हकमा रु.१४,२६,०००।- बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (च) बमोजिम हदैसम्मको सजाय गरी सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम पशुपति क्षेत्र विकास कोषमा पुगेको हानि नोक्सानीसमेत निजबाट असुल उपर गरी पाउन, प्रतिवादी भीष्मकुमार मल्लको हकमा निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरी पशुपति क्षेत्र विकास कोषलाई रु.१४,२६,०००।- हानि नोक्सानी पुन्याएकोले निजको हकमा रु.१४,२६,०००।- बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (च) बमोजिम हदैसम्मको सजाय गरी सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम पशुपति क्षेत्र विकास कोषमा पुगेको हानि नोक्सानीसमेत निजबाट असुल उपर गरी पाउन, प्रतिवादी भीष्मकुमार मल्लको हकमा निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर गरी पशुपति क्षेत्र विकास कोषलाई रु.१४,२६,०००।- हानि नोक्सानी पुन्याएकोले निजको हकमा रु.१४,२६,०००।- बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१) को देहाय (च) बमोजिम हदैसम्मको सजाय गरी सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम पशुपति क्षेत्र विकास कोषमा पुगेको हानि नोक्सानीसमेत निजबाट असुल उपर गरी पाउन, खानी उत्खननकर्ता प्रतिवादी मिठाराम दाहालको हकमा निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८ को उपदफा (४) द्वारा परिभाषित कसुर गरी गैरकानूनी लाभ लिई पशुपति क्षेत्र विकास कोषलाई रु.३,०३,४०,०००।- हानि नोक्सानी पुन्याएकोले निजको हकमा रु.३,०३,४०,०००।- बिगो कायम गरी सोही ऐनको दफा ८ को उपदफा (४) बमोजिम हदैसम्म सजाय गरी पाउन मागदाबी लिई निज प्रतिवादीहरू उपर आरोपत्र दायर गरिएकोमा उक्त प्रतिवादीमध्येका बच्चुराम दाहालका हकमा बिगो रु.१४,४५,४५,२००।४० सम्म रकम यी प्रतिवादीले बदनियत गरी नबुझाई हिनामिना हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४) को कसुर गरेको देखिन आएकोले निज प्रतिवादीलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४) बमोजिम रु.१४,४५,४५,२००।४० जरिवाना हुने, प्रतिवादीमध्येका मिठाराम दाहालका हकमा बिगो रु.१४,२६,०००।- सम्म रकम पशुपति विकास कोषलाई नबुझाई बदनियत गरी भ्रष्टाचार गरी कोषलाई हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४) को कसुर गरेको देखिन आएकोले निज प्रतिवादीलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४) बमोजिम

रु.१४,२६,०००।- जरिवाना हुने र अन्य प्रतिवादीहरू निर्मल कुइँकैल, सुशील नाहटा, राजुकुमार रेग्मी, महेन्द्रलाल श्रेष्ठ, गोपालप्रसाद पराजुली, प्रेमराज जोशी र भीष्मकुमार मल्लले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउने गरी सुरु अदालतबाट कसुर ठहर भएका प्रतिवादीहरूमध्येका बच्चुराम दाहालका हकमा जम्मा बिगो रु.३८,३८,३७८३४।४९ को दाबी लिइएकोमा बिगो रु.१४,४५,४५,२००।४० र प्रतिवादी मिठाराम दाहालका हकमा जम्मा बिगो रु.३,०३,४०,०००।- को दाबी लिएकोमा बिगो रु.१४,२६,०००।- सम्ममा कसुर ठहर गरी निजहरूलाई बाँकी बिगोबाट उन्मुक्ति दिने गरी र ठहर भएको बिगोका हकमा पनि भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४) बमोजिम बिगोसमेत जफत गर्नुपर्नेमा ठहर बिगो जफत नगरेको र अन्य प्रतिवादीहरू निर्मल कुइँकैल, सुशील नाहटा, राजुकुमार रेग्मी, महेन्द्रलाल श्रेष्ठ, गोपालप्रसाद पराजुली, प्रेमराज जोशी र भीष्मकुमार मल्ललाई आरोपित कसुरबाट सफाई दिने गरी भएको हदसम्मको फैसला मिसिल संलग्न प्रमाणका आधारमा त्रुटिपूर्ण हुँदा सो हदसम्मको फैसला बदरयोग्य छ।

४४. मंगल सिंह तामाङको नाति, जीतबहादुर तामाङको छोरा जिल्ला उदयपुर बसाह वडा नं. ५ स्थायी ठेगाना भई महानगरीय प्रहरी वृत्त बानेश्वरका साविकका कार्यालय प्रमुख (प्रहरी नायब उपरीक्षक) वर्ष ४१ का रमेशकुमार तामाङ जना १

मुद्दा : (घूस) रिसवत लिई भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : मिति २०७३।८।२६

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।११।१५

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : प्रतिवादी रमेशकुमार तामाङले मुद्दा दर्ता गर्नका लागि सेवाग्राहीसँग रु.५०,०००।- घूस रिसवत लिई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३(१) बमोजिमको कसुर गरेको देखिँदा निजलाई सोही ऐनको दफा ३(१) र ३(१)(ख) बमोजिम हदैसम्मको सजाय हुन मागदाबी लिई निज प्रतिवादी उपर आरोपपत्र दायर गरिएकोमा निजले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३(१) को कसुर गरेको भन्ने देखिन नआई सोही ऐनको दफा ५ सम्मको कसुर गरेको देखिन आएकोले निजलाई सोही ऐनको दफा ५ बमोजिम ३ महिना कैद हुने गरी प्रतिवादीलाई आरोपपत्रमा मागदाबी लिइएको भन्दा भिन्न दफाको कसुर कायम गर्ने गरी भएको फैसला मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट भ्रष्टाचार कसुर गरेको देखिँदा देखिँदै नमिल्दो दफा प्रयोग गर्ने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण र बदरयोग्य छ।

४५. बागलुङ जिल्ला हुगडिसिर गा.वि.स. वडा नं.६ घर भै हाल रुपन्देही जिल्ला तिलोत्तमा न.पा. वडा नं.९ बस्ने देवीराम श्रीसको नाति, बलबहादुर श्रीसको छोरा, तत्कालीन रुपन्देही जिल्ला मकहर गा.वि.स. कार्यालय र पछि सिक्टहन गा.वि.स. कार्यालयका सचिव वर्ष ५५ को दुर्गाबहादुर श्रीससमेत जना ७.....

मुद्दा : भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : २०७३।८।१५

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।११।२३

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : लिखत तयार गर्ने कर्तव्य भएको राष्ट्रसेवकले सर्जिमिन मुचुल्का तयार गर्दा उक्त जग्गासँग जोडिएका साँध साँधियारहरू र सो विषयका जानकार मानिसहरू, भद्रभलादमीहरू एवं जनप्रतिनिधिहरू नबुझी साक्षी रोहबरमा नराखी कुनै व्यक्तिलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याउने बदनियतले सर्जिमिन मुचुल्का समेतका गलत लिखत कागजातहरू तयार गरी चन्द्रवली थारुको नामको जग्गा चन्द्रवली खौसिया थारुको नाममा नामथर समेत तीनपुस्ते विवरण परिवर्तन गर्ने प्रयोजनार्थ किटानी गाउँ सर्जिमिन मुचुल्का र फोटो टाँससहितको सिफारिस लेखी पठाई नक्कली जग्गाधनी तयार गरी जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा बनाउन लगाई, बनाई, अरूको कानूनप्रदत्त हक अधिकार मेटाई जग्गा बिक्री वितरण गरी गराई भ्रष्टाचारजन्य कार्य गरेकोले निज प्रतिवादी दुर्गाबहादुर श्रीसलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा ९ द्वारा परिभाषित कसुर अपराधमा सोही ऐनको

दफा ९ बमोजिम हदैसम्मको सजाय गरी पाउन, उक्त कसुर अपराधमा संलग्न मतियार प्रतिवादीहरू टाइच भन्ने टैचु खौसिया थारू, रामचन्द्र थारू, घिसा थारू, भगवानप्रसाद थारू, बुद्धिराम थारू र शंकरप्रसाद थारूले चन्द्रवली थारूको जग्गा चन्द्रवली खौसिया थारूको नाममा नामसारी गराइदिने कार्यमा गाउँ सर्जिमिनको कागजमा साक्षी र रोहबरमा बसी सहीछाप गरी प्रपञ्च रची मतियारको भूमिका निर्वाह गरेको देखिँदा निजहरूको हकमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २२ को कसुरमा सोही ऐनको दफा २२ बमोजिम सजाय हुन आरोपपत्रमा लिइएको मागदाबी मिसिल संलग्न प्रमाणका आधारमा पुष्टि भइरहेको अवस्थामा प्रतिवादीहरूलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको हुँदा बदरयोग्य छ।

४६. जिल्ला बर्दिया राजापुर नगरपालिका वडा नं. ११ बस्ने विष्णुप्रसाद रिमालको नाति, शिवराम रिमालको छोरा वर्ष ४३ को अमर सहिद श्री दशरथ चन्द उच्च माध्यमिक विद्यालय बर्दियाका तत्कालीन लेखापाल नारायणप्रसाद रिमालसमेत जना १.....

मुद्दा : विद्यालयको रकम हिनामिना हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : २०७३।५।२९

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।११।२३

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : अमर सहिद श्री दशरथ चन्द उच्च मा.वि. राजापुर, बर्दियाका प्र.अ. पर्वत सिंह गुरुङ र लेखापाल नारायणप्रसाद रिमालले आ.व. २०६६ देखि २०७१ सालसम्म विभिन्न शीर्षकमा आएको रकम हिनामिना गरी उक्त विद्यालयको रु.२७,१५,५४८।९३ हिनामिना नोक्सानी गरेको मिसिल संलग्न रहेका सबुद प्रमाणहरूबाट पुष्टि हुँदाहुँदै पनि प्रतिवादीहरूलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला कानूनी रूपमा त्रुटिपूर्ण छ ।

४७. पाल्पा जिल्ला खस्यौली गा.वि.स. वडा नं. १ घर भई हाल जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, पाल्पामा कार्यालय प्रमुख पदमा कार्यरत लालबहादुर गोदारको नाति, भीमबहादुर गोदारको छोरा वर्ष ५३ को केहरसिँ गोदारसमेत जना ६.....

मुद्दा : भ्रष्टाचार ।

फैसला भएको मिति : २०७३।५।२०

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।११।२३

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, भरतपुर चितवनका प्रमुख केहरसिँ गोदारले स्टोरमा प्रशस्त मात्रामा औषधी मौज्जात हुँदाहुँदै स्टोर किपर ना. सु. कृष्णप्रसाद ढुंगाना र लक्ष्मीभक्त उपाध्याय, लेखा अधिकृत पूर्णप्रसाद रेग्मी र लेखापाल लक्ष्मीकान्त शर्मासँग मिलेमतो गरी स्टोरमा रहेको औषधीको मौज्जात नहेर्नुका साथै केन्द्र तथा क्षेत्रीय मेडिकल स्टोरसँग समेत कुनै समन्वय नगरेको व्यहोरा औषधी खरिद गरिएको भनिएको मितिमा समेत धेरै परिमाणमा केन्द्र तथा क्षेत्रीय मेडिकल स्टोरबाट औषधी प्राप्त भएको देखिँदा औषधी आपूर्तिकर्ता जगन्नाथ ओझासँग मिलेमतो गरी कार्यालयमा औषधी नल्याई बिल मात्र पेश गर्न लगाई झूटा बिल भरपाईका आधारमा भुक्तानी दिने दिलाउने कार्य गरेको तथ्य प्रस्ट रूपमा देखिएकाले प्रतिवादीहरूले आफूहरूलाई गैरकानूनी लाभ र नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याउने बदनियतपूर्ण कार्य गरी जम्मा बिगो रु.१६,९२,४००।- भ्रष्टाचार गरेको निर्विवाद रूपमा स्थापित हुँदाहुँदै प्रतिवादीहरूलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला कानूनी रूपमा त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी छ ।

४८. जिल्ला नवलपरासी सनई गा.वि.स. वडा नं. ४ पिपरहिया स्थायी ठेगाना भई जिल्ला नवलपरासी त्रिवेणी सुस्ता गा.वि.स. वडा नं. ३ त्रिवेणी धाम बस्ने बेचनप्रसाद चौधरीको नाति, इन्द्रकमल पश्चिमा थारूको छोरा श्री नारायणी गण्डकी साधारण तथा संस्कृत उच्च माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक वर्ष ४७ का प्रदीपकुमार चौधरीसमेत जना ५.....

मुद्दा : भ्रष्टाचार (हानि नोक्सानी)।

फैसला भएको मिति : २०७३।८।६

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।१२।१५

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : नवलपरासी जिल्लाको नारायणी गण्डकी साधारण तथा संस्कृत उच्च माध्यमिक विद्यालयको चारकोठे विज्ञान भवन निर्माण, चारकोठे ब्लक भवन निर्माण, शौचालय निर्माण र तारबार एवं वृक्षरोपण कार्य गर्दा विद्यालय भौतिक सुधार कार्यक्रम सञ्चालन विधि तथा सम्झौता बमोजिम निर्माण कार्य समयमा नगरी निर्माण लागतभन्दा बढी खर्च देखाई सो विद्यालयका पदाधिकारीहरूले सार्वजनिक सम्पत्तिको लापरबाही तथा बदनियतपूर्वक हानामिना गरी विद्यालयलाई हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार कसुर गरेको देखिएकोले सो कार्यमा संलग्न प्रधानाध्यापक प्रदीपकुमार चौधरीको हकमा जम्मा बिगो रु.७,३२,४६५।७८ कायम गरी र प्रतिवादी विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष तथा निर्माण समिति संयोजक रमेशचन्द्र रौनियारको हकमा जम्मा बिगो रु.७,०३,०२५।३३ र विद्यालय निर्माण समिति संयोजक देवबहादुर थापाको हकमा बिगो रु.४,१०,७८५।९८ र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष तथा निर्माण समिति संयोजक शंकरबहादुर सिंखडा र निर्माण समिति संयोजक शुक्रदेव ढुंगानाको हकमा ब्लक भवन निर्माणतर्फको बिगो रु.५८,३०८।५९ कायम गरी सजाय गरी पाउन लिइएको मागदाबी मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट पुष्टि भइरहेको देखिँदा देखिँदै प्रमाणको मूल्याङ्कन नै नगरी प्रतिवादीहरूलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदरभागी छ ।

४९. रामलगन सिंहको नाति, योगेन्द्र सिंहको छोरा, जिल्ला रौतहट औरैया गा.वि.स. वडा नं.१ घर भई तत्कालीन रामनरेश लक्ष्मण मा.वि. हजमिनिया रौतहट हाल जनता उ.मा.वि. औरैया रौतहटका प्र.अ. वर्ष ५४ का नगनारायण सिंहसमेत जना २.....

फैसला भएको मिति : २०७३।६।४

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७३।१२।१५

मुद्दा : भ्रष्टाचार (रकम हानामिना)।

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : रामनरेश लक्ष्मण मा.वि. रौतहटका प्रधानाध्यापक नगनारायण सिंह र खाता संचालक शिक्षक कौशल किशोरप्रसादले विद्यालयमा विभिन्न कामका लागि आ.व. ०६५।६६, ०६७।६८, ०६८।६९ र ०६९।७० मा निकास भएको कुल रु.३२,३५,०००।- मध्ये रु.६,६८,९८०।४४ को कुनै पनि काम आफूहरूबाट नगरी नगराई उपयुक्त रकम बदनियतसाथ हानामिना हानि नोक्सानी गरी मासी विद्यालयलाई प्राप्त रुपैयाँ हानि नोक्सानी पुऱ्याउने र आफूहरूलाई गैरकानूनी लाभ पुऱ्याउने कार्य गरेको मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट पुष्टि भएको अवस्थामा सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भई बदरभागी छ ।

५०. शिवशरण राय यादवको नाति, राजेश्वर राय यादवको छोरा, जनकपुर अञ्चल, जिल्ला महोत्तरी खैरवनी गाउँ विकास समिति वडा नं. ३ बस्ने श्री सरस्वती जनता प्राथमिक विद्यालय खैरवनीका प्रधानाध्यापक वर्ष ३२ का विनोदकुमार राय यादवसमेत जना २.....

मुद्दा : सरकारी अनुदान रकम हानामिना हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : २०७३।११।११

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७४।१।२०

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : विनोदकुमार राय यादव र राम नरेशराय यादव उपर सरस्वती जनता प्राथमिक विद्यालय, खैरवनी महोत्तरीलाई प्राप्त अनुदान रकम हानामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट प्रमाणित भई आरोपित कसुर गरेको पुष्टि भइरहेकोमा मिसिल संलग्न प्रमाणहरूको उचित मूल्यांकन नगरी केवल प्रतिवादीहरूले हानामिना गरेको रकम जिल्ला शिक्षा कार्यालयको खातामा जम्मा गरेको भन्ने आधारमा प्रतिवादीहरूलाई आरोपित कसुरबाट सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रही बदरभागी रहेको छ ।

५१. वृजविहारी लालको नाति, उमाकान्त लालको छोरा, जिल्ला पर्सा उदयपुर गाउँ विकास समिति वडा नं.१ घुर्मी घर भई पर्सा जिल्ला हरपुर गाउँ विकास समितिका तत्कालीन गा.वि.स. सचिव हेमकान्त लालकर्ण समेत जना १.....

मुद्दा : गाउँ विकास समितिको रकम हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : २०७३।९।७

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७४।१।२८

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : पर्सा जिल्ला हरपुर गा.वि.स. का सचिव हेमकान्त लाल कर्णले बिगो रु.१४,७१,५००।- हिनामिना एवं दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ को कसुर गरेकोले निजबाट सोही ऐनको दफा १७ बमोजिम उक्त बिगो असुल गरी सोही ऐनको दफा ३(१)(च) बमोजिम निजलाई सजाय हुन मागदाबी लिई विशेष अदालत, काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएकोमा उक्त अदालतबाट प्रतिवादीबाट भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिम रु.१२,४१,५००।- असुल गरी सोही ऐनको दफा ३(१) बमोजिम रु.१२,४१,५००।- जरिवाना हुने र निजलाई सोही ऐनको दफा ३(१)(च) बमोजिम २ वर्ष ६ महिना कैद हुने तथा अन्य बिगो रु.२,३०,०००।- को हकमा हिनामिना गरेको नदेखिएकोले दाबी पुग्न नसक्ने ठहर गरी आरोपपत्र मागदाबी भन्दा भिन्न दफा प्रयोग गरी भएको हदसम्मको फैसला त्रुटिपूर्ण भै बदरयोग्य रहेको ।

५२. वामदेवको छोरा जिल्ला दाङ घोराही न. पा. वडा नं. ६ मानपुर घर भई साविकमा सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग डिभिजन कार्यालय, रोल्पाका लेखा अधिकृत देवराज पोखेल.....

मुद्दा : रिसवत (घूस) लिई भ्रष्टाचार गरेको ।

फैसला भएको मिति : २०७३।१०।२७

पुनरावेदन दर्ता मिति : २०७४।३।१४

पुनरावेदनको संक्षिप्त व्यहोरा : सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग डिभिजन कार्यालय, रोल्पाका लेखा अधिकृत प्रतिवादी देवराज पोखेलले सेवाग्राहीको बिल भुक्तानी दिए बापत भनी सेवाग्राहीसँग घूस रिसवत माग गरी उजुरकर्ता हिराबहादुर महारासँग रु.१,४६,०००।- घूस रिसवत मागेको भन्ने व्यहोरा निज उजुरकर्ताले मिति २०७२।३।३१ मा आयोगमा दर्ता गरेको उजुरी व्यहोरा, सो व्यहोरालाई थप पुष्ट्याइँ गर्दै मिति २०७२।४।१७ मा घटना वारदातका बारेमा विस्तृत तथ्य खुलाई निजले आयोग समक्ष लेखाएको बयान व्यहोराले प्रतिवादीले उजुरकर्ताबाट लिएको बरामद रकम फैसलाले सफाइको आधार बनाए जस्तो गाडी बापतको रकम नभई रिसवतको रकम हो भन्ने तथ्य पुष्टि भइरहेको अवस्थामा प्रतिवादीलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसला बदरयोग्य छ ।

परिच्छेद- ५

कारबाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा पठाइएका निर्णयहरू

५.१ आयोगको निर्णय कार्यान्वयनसम्बन्धी व्यवस्था

नेपालको संविधानबमोजिम सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले भ्रष्टाचार गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेमा आयोगले अनुसन्धान गरी गराई मुद्दा दायर गर्नसक्ने व्यवस्था छ । नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ मा कुनै राष्ट्रसेवकले अनुचित कार्य गरेको अनुसन्धानबाट देखिएमा आयोगले विभागीय कारबाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउने व्यवस्था थियो । नेपालको संविधान जारी भएपश्चात आयोगबाट भएको अनुसन्धानबाट अनुसन्धान गरिएको सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले गरेको काम कारबाही अन्य अधिकारी वा निकायको अधिकारक्षेत्र अन्तर्गत पर्ने प्रकृतिको देखिएमा आयोगले आवश्यक कारबाहीका लागि सम्बन्धित अधिकारी वा निकाय समक्ष लेखी पठाउन सक्ने व्यवस्था संविधानमा रहेको छ । साथै आयोगले आफ्नो काम कारबाहीको सिलसिलामा जानकारीमा आएको तथ्यहरूको आधारमा सम्बन्धित कार्यालय, पदाधिकारी वा सार्वजनिक संस्थालाई सुझाव दिनसक्ने तथा आवश्यक कारबाही गर्नका लागि सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीलाई लेखी पठाउन सक्ने कानूनी व्यवस्था समेत रहेको छ । उपर्युक्त कानूनी व्यवस्थाबमोजिम आयोगले अनुसन्धान पश्चात् आवश्यक विभिन्न कारबाहीका लागि सम्बन्धित निकायहरूमा लेखी पठाउने गरेको छ । आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा आयोगको निर्णयानुसार विविध कारबाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा प्रेषण गरिएको विवरण तलका प्रकरणहरूमा उल्लेख गरिएको छ :-

५.२ विभागीय कारबाही

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ मा आयोगले विभागीय सजाय गर्न अख्तियारवालालाई लेखी पठाउन सक्ने व्यवस्था भए अनुरूप आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा विभागीय कारबाहीका लागि विभिन्न निकायमा लेखी पठाइएको विवरण देहाय बमोजिम उल्लेख गरिएको छ :-

१. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय अन्तर्गत

१.१ जिल्ला दैवीप्रकोप उद्धार समिति, मकवानपुरले खरिद गरेको त्रिपाल र रबर म्याट्रेससमेतको खरिद प्रक्रिया पारदर्शी नभएको, प्राविधिक परामर्श नलिएको, नमुना संकलन नगरिएको, गुणस्तर परीक्षण नगरिएको, गुणस्तर उल्लेख नगरी ठूलो परिमाणमा त्रिपाल र रबर म्याट्रेस खरिद गर्नुपर्ने कारण नभएकै अवस्थामा उक्त त्रिपाल र म्याट्रेस मिलेमतोमा खरिद गरी अनियमितता गरेको सम्बन्धमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मकवानपुरका प्र.जि.अ. हाल राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण, सिंहदरबार, काठमाडौंका सहसचिव रामप्रसाद थपलिया, तत्काल जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मकवानपुर हाल स्वास्थ्य मन्त्रालय, रामशाहपथ, काठमाडौंका लेखा अधिकृत प्रल्हाद सापकोटा, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मकवानपुरका लेखापाल अर्जुन दाहाल, सोही कार्यालयका ना.सु. सहदेव आचार्य र सोही कार्यालयका ना.सु. श्याम कृष्ण तिवारीसमेतले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (ख) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिएकोले निजहरूसँग आयोगको मिति २०७३/५/२७ को निर्णयानुसार स्पष्टीकरण माग

गरिएकोमा निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरण जवाफमा कानूनसम्मत आधार र कारणहरू खुलाउन नसकेको र स्पष्टीकरण जवाफ सन्तोषजनक नदेखिएको हुँदा उक्त कार्यमा संलग्न देखिएका जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मकवानपुरका तत्कालीन प्र.जि.अ. हाल राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण, सिंहदरबार, काठमाडौंका सहसचिव रामप्रसाद थपलिया र जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मकवानपुरका तत्कालीन लेखा अधिकृत हाल स्वास्थ्य मन्त्रालय, रामशाहपथ, काठमाडौंका लेखा अधिकृत प्रल्हाद सापकोटा समेतले जानी जानी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (ख) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्यहरू गरेको देखिएको हुँदा कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न गराउन सहसचिव रामप्रसाद थपलियाको हकमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, सिंहदरबार, काठमाडौंमा र लेखा अधिकृत प्रल्हाद सापकोटाको हकमा महालेखा नियन्त्रकको कार्यालय, अनामनगर, काठमाडौंमा आयोगको मिति २०७३/०५/२९ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

२. अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गत

२.१ कृषि विकास बैंक, शाखा कार्यालय, बेलौरी कंचनपुरका तत्कालीन का.मु. शाखा प्रबन्धक हरिबहादुर पौडेलले स्थानीय बैजनाथ उन्नत गाई भैसी कृषक समूहबाट पशुधन बिमाको लागि मिति २०७१।०२।१९ गते जम्मा हुन आएको रु.८९,२५०।- बैंकको खातामा जम्मा भइसके पश्चात लामो समय व्यतित हुँदासम्म उक्त पशुधन बिमा कार्य फायल प्रक्रिया अगाडि नबढाई किसानहरूलाई पशुधन बिमाबाट वञ्चित गरी हानि नोक्सानी पुऱ्याएको भन्ने सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा निज का.मु.शाखा प्रबन्धक हरिबहादुर पौडेलले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (ख) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य भएको देखिन आएकोले निजबाट स्पष्टीकरण माग गरी पेस गर्ने भनी आयोगको मिति २०७३।०४।२० मा निर्णय भए बमोजिम तत्कालीन का.मु.प्रबन्धक हरिबहादुर पौडेलले आफूले कार्यालयबाट गर्नुपर्ने सेवामाहीको कार्य नगरी जानीजानी आफ्नो अधिकारभित्रको काम गर्न इन्कार गरेको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालन गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालन नगरेको देखिन आई जानीजानी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (क) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको तथ्य अनुसन्धानबाट स्थापित भइरहेको र निजले पेस गरेको स्पष्टीकरण व्यहोरा सन्तोषजनक नपाइएकोले निज शाखा प्रबन्धक हरिबहादुर पौडेल (हाल कृषि विकास बैंक लि. टाँडी, चितवन) लाई कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०५/१७ को निर्णयानुसार कृषि विकास बैंक, केन्द्रीय कार्यालय, काठमाडौंलाई लेखी पठाइएको ।

३ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय अन्तर्गत

३.१ लामपोखरी सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, गुमी, सुर्खेतका अध्यक्ष खगेन्द्रबहादुर गुरुङ तथा जिल्ला वन कार्यालय, सुर्खेतका जिल्ला वन अधिकृत समेतका कर्मचारीहरूको मिलोमतोमा जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समितिलाई छुट्याइएको काठ हानि नोक्सानी गरेको भन्ने सम्बन्धको उजुरीमा अनुसन्धान तहकिकात गरी पेस भएको प्रतिवेदन उपर छलफल भै आयोगको मिति २०७३।१।५ को बैठकबाट जिल्ला वन कार्यालय, सुर्खेत अन्तर्गतका कर्मचारीहरू तत्कालीन निमित्त जिल्ला वन अधिकृत दुर्गानन्द यादव, सहायक वन अधिकृत राम गणेश साह, वन रक्षक मोतिप्रसाद आचार्य र देवप्रसाद चपाई समेतले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८

को दफा ३ को देहाय (ख) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको हुँदा स्पष्टीकरण माग गर्ने भनी भएको निर्णयानुसार निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरणमा एकले अर्कालाई दोष देखाउने, अदालतमा अभियोग पत्र दर्ता भै सकेको भनी पदीय दायित्वबाट पन्छने प्रवृत्ति देखिएको, बाध्यात्मकरूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरेको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालाना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेको अनुसन्धानबाट पुष्टि भइरहेको र निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरण जवाफहरू अनुसन्धानबाट संकलित कागजहरूको आधारमा समेत सन्तोषजनक देखिन नआएकाले सहायक वन अधिकृत राम गणेश साह, वन रक्षक देवप्रसाद चपाई र वन रक्षक मोतिप्रसाद अचार्यलाई कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न अख्तियारवाला समक्ष आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

३.२ चुरे क्षेत्रमा पर्ने उदयपुर जिल्लाको बाघखोर, तीन भइया, बागेश्वरी, मालिका, वरपिपल, हरियाली र पशुपति सामुदायिक वनहरूमा तथा सिराह जिल्ला अन्तर्गत तरेगना गोविन्दपुरस्थित कपलेश्वर बाबा सामुदायिक वनमा कर्मचारीको मिलोमतोमा ढलापडाको नाममा हरिया रूख कटान गरेको भन्ने सम्बन्धमा तालुक कार्यालयको निर्देशनसमेत कार्यान्वयन नगरी जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी गाईघाट इलाका वन कार्यालयका तत्कालीन प्रमुख प्रल्हादप्रसाद धिताल समेतले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको पाइएकोले आयोगको मिति २०७३/०२/१० को निर्णयानुसार स्पष्टीकरण माग गरेकोमा निजले पेस गरेको स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नदेखिएको र जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृतिअनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेको देखिन आई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको तथ्य स्थापित भैरहेकाले गाईघाट इलाका वन कार्यालयका तत्कालीन प्रमुख हाल मध्यपश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय वन निर्देशनालय, सुर्खेतका अनुगमन तथा मूल्यांकन अधिकृत रा.प.द्वि.(प्रा.) प्रल्हादप्रसाद धिताललाई कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार नेपाल सरकार, वन तथा भू संरक्षण मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

त्यसैगरी वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४ को प्रावधान तथा मिति २०६६।१२।१८ मा आफू कार्यरत कार्यालयमा दर्ता भएको विभागीय परिपत्रको पालना नगरी सामुदायिक वनको परिमार्जित कार्य योजना स्वीकृत गरी जिल्ला वन कार्यालय, सिराहाका तत्कालीन निमित्त जिल्ला वन अधिकृत वासुदेव झाले जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको पाइएकोले निज वासुदेव झालेसँग आयोगको मिति २०७३/०२/१० को निर्णयानुसार स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा निजले पेस गरेको स्पष्टीकरण जवाफमा कानूनसम्मत आधार र कारणहरू सन्तोषजनक नरहेको र सामुदायिक वनमा आईईई र ईआईए गर्ने सम्बन्धमा वन विभागको मिति २०६६/१०/२१ मा भएको विभागीय निर्णय बमोजिम सामुदायिक वनहरूको कार्ययोजना नवीकरण/पुनरावलोकन गर्दा २०० हेक्टरभन्दा बढी क्षेत्रफल भएकोमा आईईई र ५०० हेक्टरभन्दा बढी क्षेत्रफल भएको हकमा ईआईए गर्नुपर्नेमा विभागीय परिपत्रको पालनासमेत नगरी सामुदायिक वनको परिमार्जित कार्ययोजना स्वीकृत गरी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना गरेको नदेखिएको तथ्य

अनुसन्धानबाट स्थापित भैरहेकाले जिल्ला वन कार्यालय, सिराहाका तत्कालीन निमित्त जिल्ला वन अधिकृत हाल जिल्ला वन कार्यालय, उदयपुरका रा.प.द्वितीय उप-सचिव वासुदेव झाले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिएकोले कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार नेपाल सरकार, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

४. कृषि विकास मन्त्रालय अन्तर्गत

४.१ जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, संखुवासभाका कार्यालय प्रमुख निलकण्ठ पोखरेल, कृषि प्रसार अधिकृत रामबहादुर ठाकुर समेतले आ.व. ०६९।०७० मा साना सिंचाइ कुलोको लागि कृषकसँग सम्झौता भए तापनि कृषकलाई चेकमा सही गराई समूहको छापसमेत लगाउन लगाई चेक आफैँ राखे गरेको, पाइप वितरणमा अनियमितता गरेको, कागती, सुन्तला, जुनार, अलैंचीका बिरुवा खरिद तथा वितरणमा अनियमितता गरेको, अनुदानको मल बिक्री गरेको, गोठ सुधार कार्यक्रम, नर्सरी स्थापना, भकारो सुधार कार्यक्रममा फर्जी बिल भरपाई बनाई मासेको भन्ने सम्बन्धमा अनुसन्धान गर्दा आयोगको मिति २०७३/०३/१५ को बैठकबाट निर्णय भए बमोजिम जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, संखुवासभाका तत्कालीन कार्यालय प्रमुख नीलकण्ठ पोखरेल, कृषि प्रसार अधिकृत रामबहादुर ठाकुर, कृषि प्रसार अधिकृत उदय नारायण शर्मा, प्राविधिक सहायक भगवती आचार्य, प्राविधिक सहायक बलबहादुर विश्वकर्मा, प्राविधिक सहायक बलदेव सिंह महर, प्राविधिक सहायक महत्व दाहाल, प्राविधिक सहायक महेन्द्र झा र प्राविधिक सहायक हरिलाल चौधरी र सह लेखापाल रोहितकुमार आचार्यसँग स्पष्टीकरण माग गर्दा निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरण जवाफमा आफ्नो गल्ती स्वीकार गरेको, कार्यालय प्रमुखको निर्देशन अनुसार गरेको तथा अनुगमन गर्न वर्ष ३६५ दिनसमेतले नपुग्ने भएर पूरा अनुगमनसमेत नगरिएको भन्ने निजहरूको स्पष्टीकरण जवाफ सन्तोषजनक नदेखिएकोले तत्कालीन कार्यालय प्रमुख निलकण्ठ पोखरेल, कृषि प्रसार अधिकृत रामबहादुर ठाकुर, कृषि प्रसार अधिकृत उदयनारायण शर्मा, प्राविधिक सहायक भगवती आचार्य, प्राविधिक सहायक बलबहादुर विश्वकर्मा, प्राविधिक सहायक बलदेव सिंह महर, प्राविधिक सहायक महत्व दाहाल, प्राविधिक सहायक महेन्द्र झा, प्राविधिक सहायक हरिलाल चौधरी र सह लेखापाल रोहित कुमार आचार्यलाई कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्नका लागि अख्तियारवाला समक्ष आयोगको मिति २०७३/०५/०७ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

५. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत

५.१ कैलाली जिल्ला बलिया गा.वि.स. ८ स्थित मृतक दलबहादुर के.सी. को नामको कि.नं. १७५९ को ४ कठ्ठा जग्गामध्ये हुलाकी सडक नापजाँच गर्ने क्रममा १८ धुर जग्गा सडकमा परेको देखाई कित्ता काट गरी फिल्ड बुक कायम गर्दै मुआब्जा बापत प्राप्त भएको रु.३,३७,५००।- समेत ठगी गरी सुदूरपश्चिमाञ्चल डिभिजन सडक कार्यालय, धनगढीका कर्मचारी आनन्द के.सी.ले आफ्नो खातामा जम्मा गरेको भन्ने उजुरीको सम्बन्धमा छानबिन गर्दा आयोगको मिति २०७२/५/३१ को बैठकबाट सुदूरपश्चिमाञ्चल डिभिजन सडक कार्यालय कञ्चनपुरका कर्मचारी आनन्द के.सी. ले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिम पदीय कर्तव्यको पालना गरेको अवस्था नदेखिई अनुचित कार्य गरेको देखिएकोले

निज आनन्द के.सी. लाई स्पष्टीकरण माग गरी पेस गरिएकोमा निजको स्पष्टीकरण जवाफ सन्तोषजनक नदेखिएको र निजले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको अनुसन्धानबाट संकलित कागजातहरूबाट पुष्टि भइरहेको देखिँदा निज आनन्द के.सी. लाई कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न अख्तियारवालालाई आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

५.२ कैलाली जिल्लाको टीकापुर नगर विकास समितिभित्रको प्लट नं. ९ (ग) कि.नं. १५६४ को क्षेत्रफल ०.८१२८ व.मि. को जग्गा अवैधानिक रूपबाट व्यक्तिको नाममा कायम गरेको भन्ने उजुरीको सम्बन्धमा आयोगको मिति ०७३/३/२२ को बैठकबाट तत्कालीन अमिन हाल नापी कार्यालय, झापामा कार्यरत सर्वेक्षक उपेन्द्र यादवले जानीजानी आफूखुसी विना आदेश कित्ताकाट गरी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना गरेको नदेखिँदा उक्त कार्य अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को खण्ड (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य भएको हुँदा निजलाई स्पष्टीकरण माग गर्ने भन्ने निर्णयानुसार निज उपेन्द्र यादवसँग स्पष्टीकरण माग गर्दा निजले टिकापुर नगर विकास समितिको आदेश/ निर्णय विना आफूखुशी जग्गाको कित्ताकाट गर्ने वस्तुगत आधार र कारण स्पष्टीकरण जवाफमा पेस गर्न नसकेको हुँदा निजको स्पष्टीकरण जवाफ सन्तोषजनक नभएकोले टिकापुर नगर विकास समितिका तत्कालीन अमिन हाल नापी कार्यालय, दमक, झापामा कार्यरत सर्वेक्षक उपेन्द्र यादवलाई कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न, गराउन भूमिसूधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयमा आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

५.३ ललितपुर जिल्ला ठैव गा.वि.स. वडा नं.५क कि.नं.८९ क्षे.फ.२-१५-१-० र कि.नं. ९० क्षे.फ. २-८-१-० को फूलचौकी गुठीको जग्गा गुठी संस्थान शाखा कार्यालय, ललितपुरका कर्मचारीको मिलेमतोमा नक्कली मोही खडा गरी मोही कायम गरेको भन्ने उजुरीमा गुठी संस्थान, शाखा कार्यालय ललितपुरका तत्कालीन कार्यालय प्रमुख रुद्रनाथ अधिकारी, वरिष्ठ लेखा सहायक बैकुण्ठ आचार्य, वरिष्ठ सहायक प्रशान्त पौडेल र कार्यालय सहायक डबलसिंह ठगुन्ना समेतले जानी जानी मोही नामसारी गर्ने निर्णय गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनु पर्ने कार्यविधिको पालना नगरेको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (ख) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्यहरू गरेको देखिँदा निजहरूलाई स्पष्टीकरण माग गर्ने भन्ने आयोगबाट मिति २०७३।२।२४ मा भएको निर्णय अनुसार निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरण जवाफमा प्रायः एकै मिलान व्यहोराको स्पष्टीकरण दिएको देखिएको, तारेख भन्दा अघिल्लो दिन निर्णय गरेको व्यहोरालाई स्वीकार गरेको पाईदा निजहरूको स्पष्टीकरण जवाफ सन्तोषजनक नदेखिएको र निजहरूले अनुचित कार्य गरेको तथ्य स्थापित भइरहेको हुँदा निज रुद्रनाथ अधिकारी, बैकुण्ठ आचार्य, डबलसिंह ठगुन्नालाई कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय सजाय कारबाही गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार गुठी संस्थान प्रधान कार्यालयमा लेखी पठाइएको ।

तत्कालीन वरिष्ठ सहायक प्रशान्त पौडेल (हाल सेवामा नरहेको) को हकमा उल्लेखित आधार र कारणहरूबाट निजले अनुचित कार्य गरेको तथ्य स्थापित भइरहेको हुँदा अख्तियार दुरुपयोग

अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२क ले निर्देश गरे बमोजिम अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०५९ को नियम २५ को देहाय (ख) बमोजिम गुठी संस्थानमा २ वर्ष सम्म सार्वजनिक जवाफदेहीको पदमा नियुक्ति नगर्ने व्यवस्था गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार गुठी संस्थान, प्रधान कार्यालय, काठमाडौंमा लेखी पठाइएको ।

५.४ काठमाडौं जिल्ला, का.म.न.पा. वडा नं. १० नक्सा सिट नं. १०४७-०७ कि.नं. ९३ क्षेत्रफल ०-११-१-२ नेपाल सरकारको नाममा जग्गा दर्ता श्रेस्ता कायम रहेको साथै सार्वजनिक उपयोगमा रहेको बाटो भोलाप्रसाद लामिछानेको व्यक्तिगत नाममा दर्ता रहेको ऐं वडा नं. १० नक्सा सिट नं. १०४७-०७ कि.नं. ५६५ को जम्मा क्षेत्रफल ०-४-१-३ रोपनी जग्गामध्ये ५२.५० व.मि. जग्गासँग बराबर क्षेत्रफल सट्टापट्टा गर्ने गरी मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजारको निर्णयले बाटोको सार्वजनिक उपयोगमा बाधा पुगेको हुँदा सार्वजनिक सम्पत्तिको दुरुपयोग र हिनामिना हुने गरी भएको निर्णय बदर गरी पाऊँ भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा आयोगको मिति २०७३/०३/१५ को बैठकमा छलफल हुँदा मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजारको मिति २०६७/०२/१० को निर्णयमा संलग्न कर्मचारीहरूले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिँदा उक्त निर्णयमा संलग्न बहालवाला कर्मचारीहरूसँग स्पष्टीकरण माग गर्ने भन्ने निर्णयानुसार स्पष्टीकरण माग गरी प्राप्त भएको स्पष्टीकरणको जवाफमा स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन, स्थलगत सरजमिन मुचुल्का, जग्गा (नापजाँच) ऐन, २०१९ को दफा ६घ. जग्गा (नापजाँच) नियमावली, २०५८ को नियम ११ र १२, जग्गा प्रशासन कार्यविधिको परिच्छेद ३.१५ मा भएको व्यवस्थाबमोजिम सट्टापट्टाको निर्णय भएको, उक्त निर्णयमा असहमति जनाई साँध सधियारबाट भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागका महानिर्देशक समक्ष उजुरी हुँदा महानिर्देशकले मालपोत ऐन, २०३४ को दफा ३२ख. बमोजिम मालपोत कार्यालयको सट्टापट्टाको निर्णय बदर गरी सरकारी जग्गा साबिकको स्थानमा संरक्षण भई उक्त निर्णयमा संलग्न कर्मचारीलाई निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ५५ (क) बमोजिम पहिलो पटकलाई चेतावनी दिएको अवस्थामा पुनः सोही कसुरमा निजामती सेवा ऐन, २०४९ र निजामती सेवा नियमावली, २०५० बमोजिम कारबाही हुनुपर्ने होइन भनी प्रायः एकै मिलान व्यहोराको स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नदेखिएको र निजहरूले अनुचित कार्य गरेको तथ्य अनुसन्धानबाट स्थापित भइरहेको हुँदा राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रमा कार्यरत उप सचिव परशुराम पोखरेल, मालपोत कार्यालय, ललितपुरमा कार्यरत मालपोत अधिकृत कृष्णप्रसाद पौडेल, मालपोत कार्यालय कलंकीमा कार्यरत ना.सु. कुलमणि अधिकारी र वैदेशिक रोजगार विभाग अन्तर्गत ई.पि.एस.,कोरिया शाखामा कार्यरत ना.सु. राधाकृष्ण कोइरालालाई कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाहीको सजाय गर्न, गराउन अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२(१) बमोजिम अख्तियारवाला समक्ष आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

५.५ लक्ष्मीदेवी सिंहका नाममा दर्ता रहेको सप्तरी जिल्ला वमनगामाकट्टी गा.वि.स. वडा नं. ६ को कि.नं. २० समेत जगतपुर गा.वि.स. वडा नं. ५ को कि.नं. १२४ समेत वडा नं. ६ को कि.नं. ५६ समेत वडा नं. ७ को कि.नं.३७ समेतको २० विघा १२ कठ्ठा १५ धुर जग्गा भूमिसुधार कार्यालय, सप्तरीबाट २०४०।३।२२ मा जफत हुने ठहरी फैसला भई सगरमाथा अंचल अदालत, राजविराज सगरमाथाबाट मिति २०४२।५।१३ मा भूमिसुधार कार्यालय, सप्तरीको

फैसला सदर हुने ठहरी फैसला भएको र विपक्षीले पूर्वाञ्चल क्षेत्रीय अदालत, धनकुटामा अनुमतिका लागि निवेदन दिएकोमा अनुमति नपाउने गरी मिति २०४३।४।१४ मा निर्णय भएको एवं सोही विषयमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा अनुमति माग गर्दा समेत अनुमति नपाउने गरी मिति २०४५।११।९ मा निर्णय भएको जग्गालाई अन्दाजी २० लाख घूस खाई मालपोत कार्यालय, सप्तरीका कार्यालय प्रमुख समेतले जग्गा दाखिल खारेज नामसारी गरी दिएको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी सम्बन्धमा मालपोत कार्यालय, सप्तरीका कर्मचारीहरू मालपोत अधिकृत रामजीप्रसाद पराजुली, ना.सु. राजेन्द्रप्रसाद साह र खरिदार वसन्त खतिवडाले जानीजानी दाखिल खारेज नामसारीको निर्णय गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरेको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (ख) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिएको हुँदा निजहरूसँग स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा निजहरूबाट प्राप्त स्पष्टीकरणमा मोठ श्रेस्ता भिडाएको, रोक्का नदेखिएको, हदबन्दीको जग्गा भन्ने थाहा नभएको, साबिक भिडाउने चलन नभएको भन्ने समेतका विवरण उल्लेख गरे तापनि निजहरूले हक हस्तान्तरण नहुने जग्गा हक हस्तान्तरण गरेको अनुसन्धानबाट पुष्टि हुन आएबाट निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नदेखिएको तसर्थ तत्कालीन मालपोत कार्यालय, सप्तरीका कर्मचारीहरू मालपोत अधिकृत रामजीप्रसाद पराजुली, ना.सु. राजेन्द्रप्रसाद साह र खरिदार वसन्त खतिवडाले जानीजानी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (ख) र (छ) बमोजिमको निर्णय वा आदेश गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरेको तथा आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालन नगरेको तथ्य अनुसन्धानबाट स्थापित भइरहेको देखिएकोले निजहरूलाई कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्नका लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२(१) बमोजिम अख्तियारवाला समक्ष आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

- ५.६ उत्तरपानी चिया बगान प्रा.लि., हिले, धनकुटाले चिया उत्पादन गर्ने प्रयोजनका लागि हदबन्दीमा छुट पाएको १५००/२००० रोपनी जग्गामध्ये हिले बजारको हाइवेलाई छोएका बजार लाइनको करिब १२६ रोपनी जग्गा नेपाल सरकारबाट स्वीकृति वा निर्णय नगराई करोडौं रकम लिएर व्यक्तिहरूको नाममा राजीनामा पारित गरी भ्रष्टाचार गरेकोले कारबाही गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा सो उद्योगको हदबन्दीभन्दा बढी जग्गा सम्बन्धमा मिति २०६०।०३।३० को नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको निर्णयको शर्त नं. ४ मा उल्लेख भए अनुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयको लिखित स्वीकृति प्राप्त गरी कार्य सम्पादन गर्नुपर्ने विषयमा नगरी लिखत पारित गर्ने कार्य भए गरेको देखिएकोले मालपोत कार्यालय, धनकुटाका कर्मचारीहरूबाट जानीजानी निर्णय गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना एवं आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्यको पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय खण्ड (ख) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिन आएकोले मालपोत कार्यालय, धनकुटाबाट राजीनामाको लिखत पारित गर्ने कार्यमा संलग्न तत्कालीन कार्यालय प्रमुख सुरेशकुमार थपलिया, ना.सु. रविन्द्रहरि दाहाल, ना.सु. टंकबहादुर श्रेष्ठ, खरिदार सुदर्शन भट्टराई र खरिदार राजन

तिवारीलाई प्रचलित कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही गरी सोको जानकारी आयोगमा पठाउन आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

५.७ भक्तपुर जिल्ला, कटुन्जे गा.वि.स. वडा नं. १(ख) कि.नं. ८९१, ८९२, ८९३ र ८९४ को साबिक लगत र तिरोभरोको प्रमाण विपरीत मालपोत कार्यालय, भक्तपुरको मिति २०६८/१२/३० को निर्णय र छुट जग्गा दर्ता समितिको मिति २०६८/१२/३० को छुट जग्गा दर्ता सिफारिसबाट एउटाको जग्गा अन्य व्यक्तिको नाममा छुट जग्गा दर्ता, नामसारी गरेको हुँदा गैरकानूनी दर्ता निर्णय बदर गरी उक्त काममा संलग्न कर्मचारीलाई कारबाही समेत गरी पाऊँ भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा एउटाको गुठी जग्गा उजुरीमा उल्लेख भए बमोजिम अन्य व्यक्तिको नाममा दर्ता गरे गराएको देखिएको, निर्णय गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरेको, आफूलाई प्राप्त अधिकार सम्बन्धित कानून, निर्णय वा आदेश विपरीत अर्कै उद्देश्य वा कार्यमा प्रयोग गरेको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालन गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी अनुचित कार्य गरेको देखिएकोले आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को बैठकबाट सो कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूसँग स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा निजहरूबाट प्राप्त स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नदेखिएकोले हाल मालपोत कार्यालय, सिन्धुपाल्चोकमा प्रमुख मालपोत अधिकृत पदमा कार्यरत हरि बखती, हाल मालपोत कार्यालय, साखु काठमाडौँमा प्रमुख मालपोत अधिकृत पदमा कार्यरत किरणकुमार भट्टराई, हाल नापी कार्यालय, तुलसीपुर दाङमा नापी अधिकृत पदमा कार्यरत प्रकाश वली र छुट जग्गा दर्ता समितिमा पेस गर्ने निर्णयमा संलग्न हाल मालपोत कार्यालय, मनमैजु, काठमाडौँमा कार्यरत ना.सु. दुर्गाप्रसाद दाहाल र खरिदार दुर्गाप्रसाद बोहरा, हाल मालपोत कार्यालय, चाबहिल, काठमाडौँमा कार्यरत खरिदार लक्ष्मण बस्नेत, हाल आपूर्ति मन्त्रालय, सिंहदरबारमा कार्यरत ना.सु. टेकबहादुर खड्का, हाल संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, सिंहदरबारमा कार्यरत ना.सु. कमलप्रसाद गौतम, हाल मालपोत कार्यालय, ललितपुरमा कार्यरत ना.सु. किरण राजभण्डारी र भक्तपुर नगरपालिकाका कानून अधिकृत गणेशलाल फोर्जुको हकमा ताहाँबाट निजहरूलाई कानूनबमोजिम कारबाही गरी सोको जानकारी आयोगमा समेत लेखी पठाउन प्रचलित नेपालको संविधानबमोजिम आयोगको मिति २०७३/०७/२६ को निर्णयानुसार सम्बन्धित अख्तियारवालालाई लेखी पठाइएको ।

६. गृह मन्त्रालय अन्तर्गत

६.१ महानगरीय ट्राफिक प्रहरी कार्यालयबाट नक्कली बिलको प्रयोग गरी जरिवाना बापत प्राप्त रकम राजश्वमा दाखिला नगरी अनियमित रूपमा खर्च गरेको हुँदा छानबिन गरी कारबाही गरी पाऊँ भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा आयोगको मिति २०७३।२।११ को बैठकबाट महानगरीय ट्राफिक प्रहरी महाशाखा प्रमुख गणेशराज राई (हाल अवकाश भइसकेको) र लेखापाल (प्रहरी निरीक्षक) चन्द्रकुमार गिरीले जानीजानी क्रेन तथा न्याकर प्रयोग गरे बापत प्राप्त भएको राजश्व रकमका सम्बन्धमा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरेको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने कर्तव्य पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (ख) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेकोमा प्र.नि. चन्द्रकुमार गिरीसँग स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा निजले पुरानो परिपाटी र कार्यालय प्रमुखको निर्देशन अनुसार क्रेन र न्याकर प्रयोग गरे बापत प्राप्त हुन आएको रकम विविध र मर्मत सम्भारमा खर्च गरिएको हो

भनी अनुसन्धानबाट स्थापित तथ्यलाई समर्थन गरी पेस गरेको स्पष्टीकरण जवाफमा कुनै कानूनी आधार र कारण दिन नसकेको, निजको स्पष्टीकरण जवाफ सन्तोषजनक नदेखिएको हुँदा निज प्र.नि. चन्द्रकुमार गिरीलाई कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न गराउन प्रहरी प्रधान कार्यालय, काठमाडौंमा आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

७. श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय अन्तर्गत

७.१ वैदेशिक रोजगार विभाग, काठमाडौं कार्यालयले मेनपावर व्यवसायीसँग मिलेमतो गरी लट नं. ७४९५६ बाट मिति २०७२।४।२६ गते १० जना कामदारहरूका लागि गलत कागजहरूको आधारमा अन्तिम श्रम स्वीकृति प्रदान गरेकोले संलग्नहरूलाई कारबाही गरी पाउँ भन्ने उजुरी उपरको सम्बन्धमा अनुसन्धान गर्दा ना.सु. टेकबहादुर थापा र शा.अ. विष्णुप्रसाद काफ्लेले श्रम स्वीकृतिका लागि पेस हुन आएका कागजहरू दुरुस्त तरिकाले रुजु, चेक, जाँच गर्नुपर्नेमा लापरबाही ढंगबाट हचुवाको भरमा कागज चेक जाँच, सिफारिस तथा स्वीकृत गरी जानीजानी कुनै निर्णय वा आदेश गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालन नगरेको, आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (ख) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिन आएकोले निजहरूसँगबाट स्पष्टीकरण माग गरी पेस गर्ने भनी आयोगको मिति २०७३।०२।०२ मा भएको निर्णय उपर निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरण व्यहोरा सन्तोषजनक नपाइएकोले ना.सु. टेकबहादुर थापा र शा.अ. विष्णुप्रसाद काफ्लेलाई कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार श्रम तथा रोजगार मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

८. सूचना तथा संचार मन्त्रालय अन्तर्गत

८.१ नेपाल फिलाटेलिक ब्युरो, सुन्धारामा कार्यरत तत्कालीन ना.सु. एवं शाखा अधिकृत रामप्रसाद ढुङ्गानाले दैनिक टिकट बिक्री बापतको रकम हिनामिना गरेको सम्बन्धमा निजले जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेको देखिन आई अनुचित कार्य गरेको देखिँदा निज शाखा अधिकृत रामप्रसाद ढुङ्गानालाई स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा निजले कार्यरत रहँदाको समयमा आफूले जिम्मा बुझेको हुलाक टिकट तथा वस्तु आफू कार्यरत रहेको अवस्थामा समयमा नै कार्यालयमा वा राजस्वमा दाखिला गर्नुपर्नेमा सो नगरेको तथ्यलाई स्वीकार गरेको र आफूले समयमा बरबुझारथ गर्न गराउन नसकेको कानूनसम्मत आधार र कारणहरू खुलाउन नसकेको साथै आफू जिम्मामा रहेका हुलाक टिकट र वस्तु समेतका सम्बन्धमा कार्यालयमा बरबुझारथ एवं दाखिला नगरी अनुसन्धानको कार्य सुरु भएपश्चात मात्र केही रकम राजस्व दाखिला गरेको र केही हुलाक टिकट तथा वस्तुहरू बरबुझारथ गरे गराएको तथ्य अनुसन्धानबाट स्थापित भई पेस गरेको स्पष्टीकरण जवाफ सन्तोषजनक नभएकोले निजले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको अनुसन्धानबाट संकलित कागजातहरूबाट पुष्टि भइरहेकोले निज शाखा अधिकृत रामप्रसाद ढुङ्गानालाई कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार सूचना तथा संचार मन्त्रालय, काठमाडौंलाई लेखी पठाइएको ।

९. स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गत

९.१ प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, हरैचा, मोरङ तथा जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, झापामा कार्यरत कर्मचारीहरूले विभागीय सहमति तथा अध्ययन/असाधारण बिदा समेत नलिई अनियमित तवरले अध्ययन गरिरहेको पाइएको/बुझिएको हुँदा सत्यतथ्य छानबिन गरी न्याय दिलाउन हुन अनुरोध गर्दछु भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा आयोगको मिति २०७३।०२।२७ गतेको बैठकबाट हे.अ.इन्द्रप्रसाद अर्याल, हे.अ. पुष्कर कट्टेल, हे.अ.माधवप्रसाद रेग्मी, अ.हे.व.पुष्कर निरौला, सि.अ.हे.व.टीकाराम खड्का र हे.अ.फाजुड भोटेलाई स्पष्टीकरण माग गर्ने निर्णय भए अनुसार प्राप्त स्पष्टीकरणमा निज कर्मचारीहरूले नेपाल सरकारको स्वीकृति बेगर अध्ययन/असाधारण बिदा समेत नलिई आफूहरू कार्यालयमा कार्यरत रहेकै अवधिमा आफ्नो कार्य क्षेत्रभन्दा टाढा दूरीको जिल्लाहरूमा रहेको शैक्षिक संस्थाहरूमा आफूखुसी भर्ना भई अध्ययन गरेको तथ्यलाई स्वीकार गर्दै स्पष्टीकरण जवाफ दिएबाट निजहरूले जानीजानी अनुचितकार्य गरेको अनुसन्धान तहकिकातबाट स्थापित भएको र निजहरूको स्पष्टीकरण समेतबाट अ.दु.अ.आ. ऐन, २०४८ दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको पुष्टि भइरहेको हुँदा निजहरू हे.अ.इन्द्रप्रसाद अर्याल, हे.अ. पुष्कर कट्टेल, हे.अ.माधवप्रसाद रेग्मी, अ.हे.व.पुष्कर निरौला, सि.अ.हे.व.टीकाराम खड्का र हे.अ.फाजुड भोटेलाई कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२(१) बमोजिम विभागीय कारबाही सजाय गर्न गराउनका लागि आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार अख्तियारवाला समक्ष लेखी पठाइएको ।

९.२ बर्दिया जिल्ला गोला गा.वि.स.का सचिव गणेश सुनारले स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, नियमावली विपरीत बर्दिया जिल्ला गोला गा.वि.स. वडा नं. ७ बस्ने मञ्जु शर्मालाई गा.वि.स. कर्मचारीका रूपमा नियुक्ति गरी गा.वि.स.को बजेटमा अनियमितता गरेको भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान प्रतिवेदन उपर आयोगको मिति २०७३।०२।०२ को बैठकबाट स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को दफा २४९ मा उल्लिखित कानूनी व्यवस्था बमोजिम कर्मचारीको दरबन्दी सिर्जना गर्दा तथा स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६ को नियम २१६ बमोजिम नियुक्ति गर्दा अपनाउनुपर्ने कार्यविधि नअपनाई गोला गा.वि.स. को कार्यालय, बर्दियाका तत्कालीन गा.वि.स. सचिव गणेश सुनारले मञ्जु शर्मालाई गा.वि.स. कर्मचारी भर्ना गर्दा पद र कार्य विवरण समेत नतोकी नियुक्ति गरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (क), (ख) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको पुष्टि हुन आएको हुँदा निज गणेश सुनारले पेस गरेको स्पष्टीकरणमा त्यहाँको राजनीतिक दल तथा त्यहाँका मानिसहरूको माग, दबाव तथा सर्वदलीय निर्णयले गर्दा नै गरेको हो भन्ने समेतको व्यहोरा उल्लेख गरेको देखिँदा आफूले गरेको उपर्युक्त कार्य के कुन कानूनी व्यवस्थाको अवलम्बन गरी गरेको हो भन्ने कुनै कानूनसम्मत आधार कारण खुलाउन नसकी तत्कालीन घटनाक्रमको व्याख्या मात्र उल्लेख गरेको देखिँदा निजले पेस गरेको स्पष्टीकरण व्यहोरा सन्तोषजनक नदेखिएकोले निज गणेश सुनार (हाल खरिदार, क्षेत्रीय अस्पताल, सुर्खेत) लाई प्रचलित कानून अनुसारको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न, गराउन क्षेत्रीय अस्पताल, सुर्खेतलाई आयोगको मिति २०७३/०७/२७ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१०. शिक्षा मन्त्रालय अन्तर्गत

- १०.१ नवलपरासी जिल्लास्थित देवचुली उच्च मा.वि.मा अस्थायी मा.वि. शिक्षकको पदमा अनियमित तरिकाले नियुक्ति भएका कृष्णप्रसाद सापकोटालाई सेवाबाट बर्खास्त गरी आजसम्म खाईपाई आएको रकम असुल उपर गरी कारबाही गरिपाउँ भन्ने उजुरीको सम्बन्ध अनुसन्धान प्रतिवेदन उपर आयोगको मिति २०७३/१/५ को बैठकबाट नवलपरासी जिल्लाका तत्कालीन जिल्ला शिक्षा अधिकारी बरखुप्रसाद रजक र देवचुली उच्च मा.वि.का प्राचार्य देवराज पौडेलले जानीजानी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (क), (ख) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्यहरू गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजहरूसँग स्पष्टीकरण माग गर्ने निर्णयानुसार निजहरूले पेस गरेको अलग अलग स्पष्टीकरण व्यहोराबाट जानीजानी बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरी ४० वर्ष नाघेको व्यक्तिलाई नियुक्ति गर्ने आफ्नो अधिकार नै नभएको काम गरेको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने कुनै पदीय कर्तव्य पालना नगरेको, विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्राचार्यले कृष्णप्रसाद सापकोटालाई गरेको नियुक्ति कानूनबमोजिम भए नभएको, प्रक्रिया र कार्यविधि पूरा गरे नगरेको, अधिकारक्षेत्रभित्रको काम गरे नगरेको भन्ने तर्फ आवश्यक जाँचबुझ समेत नगरि तत्कालीन जिल्ला शिक्षा अधिकारी बरखुप्रसाद रजकले कृष्णप्रसाद सापकोटाको नियुक्तिलाई समर्थन गरेको देखिएकोले निज तत्कालीन जिल्ला शिक्षा अधिकारी बरखुप्रसाद रजकलाई कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न, गराउन नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालयमा र प्राचार्य देवराज पौडेललाई कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न, गराउन जिल्ला शिक्षा कार्यालय, नवलपरासीलाई आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।
- १०.२ सिराहा जिल्लास्थित बाबुजी राय जुनाई ठाकुर माध्यमिक विद्यालय, फूलबरियाका प्रधानाध्यापक विन्देश्वर महतोले अनियमितता गरेको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा आयोगको मिति २०७३/०१/२३ को बैठकबाट निज विन्देश्वर महतोले जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिन आएकोले स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा निज प्रधानाध्यापक विन्देश्वर महतोले विद्यालयको शिक्षक नियुक्ति गर्दा शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ९७ मा उल्लेखित करारमा शिक्षक नियुक्तिसम्बन्धी व्यवस्था अनुसार नगरेको, विद्यालयका छात्रछात्राहरूलाई प्राप्त छात्रवृत्तिको रकमबाट विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णयले सम्पूर्ण विद्यार्थीहरूलाई झोला खरिद गरी वितरण गरेको कार्य आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ३५ मा उल्लेखित स्वीकृत बजेटबाट खर्च गर्ने व्यवस्थाबमोजिम नभएकोले निज प्रधानाध्यापक विन्देश्वर महतोलाई कानूनबमोजिमको प्रक्रिया अवलम्बन गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न गराउन जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सिराहालाई आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।
- १०.३ कैलाली जिल्लास्थित जीवनदीप प्रा.वि.का प्रधानाध्यापक राजकुमार चौधरीसमेतले आ.व. २०७०।०७१ मा नक्कली विद्यार्थी संख्या देखाई जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कैलालीबाट बढी रकम निकास गराई विद्यालयको रकम हिनामिना गरेको भन्ने सम्बन्धमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कैलालीका स्रोत व्यक्ति कलमबहादुर खड्का, जि.शि.अ. भीमबहादुर साउद र लेखा अधिकृत

बालकृष्ण जोशीले जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेकोले निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नरहेको र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको विश्वास गर्नुपर्ने मनासिव कारण अनुसन्धानबाट संकलित कागज प्रमाणबाट पुष्टि भएको देखिन आएकोले जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कैलालीका तत्कालीन जिल्ला शिक्षा अधिकारी भीमबहादुर साउद र स्रोतव्यक्ति कलमबहादुर खड्कालाई कानूनबमोजिमको प्रक्रिया गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न गराउन शिक्षा विभाग, सानोठिमी, भक्तपुरमा आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१०.४ बाल उच्च माध्यमिक विद्यालय, खनियापानी-३, भीरकोट, रामेछापका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षसमेतले कर्मचारी नियुक्ति तथा विद्यार्थी भर्नामा अनियमितता गरेको भन्ने उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धान गर्दा आयोगको मिति २०७३।०२।२७ को बैठकबाट विद्यालयलाई उच्च माध्यमिक विद्यालय अनुदान कोटामा निकास भएकै रकममा शिक्षक नियुक्ति नगरी कार्यरत शिक्षकहरूलाई नै अध्यापन गर्न लगाई भुक्तानी दिने कार्यमा संलग्न तत्कालीन नि.प्र.अ. गोपाल श्रेष्ठ, हाल कार्यरत नि.प्र.अ. सूर्यबहादुर मानन्धर र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका तत्कालीन अध्यक्ष आनन्द राज तामाङले जानीजानी कुनै निर्णय वा आदेश गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरेको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (ख) र (छ) मा उल्लेखित अनुचित कार्य गरेको पुष्टि हुन आएको साथै हालका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष रामकृष्ण लामाले आफू विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षमा उम्मेदवार हुन पाउने योग्य अभिभावक नरहेको जानीजानी आफ्नो अधिकार नभएको पदमा उम्मेदवारी दिई निर्वाचित समेत भई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (क) मा उल्लेखित अनुचित कार्य गरेको पुष्टि हुन आएको हुँदा र निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरण व्यहोरामा विद्यालयमा आर्थिक स्रोतको अभावको कारण विद्यालयमै कार्यरत शिक्षकहरूलाई नै +२ तर्फ पनि काम लगाई उ.मा.वि. अनुदान कोटामा निकास भएकै रकम भुक्तानी गरेको भन्ने एकै आशयको व्यहोरा उल्लेख गरेको, कुनै कानूनसम्मत आधार, कारण खुलाउन नसकी तत्कालीन घटनाक्रमको व्याख्या मात्र उल्लेख गरेको देखिँदा निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरण व्यहोरा संतोषजनक नदेखिएकोले तत्कालीन नि.प्र.अ. गोपाल श्रेष्ठ र हालका नि.प्र.अ. सूर्यबहादुर मानन्धरको हकमा प्रचलित कानून अनुसारको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न गराउन अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ को देहाय (१) बमोजिम जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रामेछापलाई र तत्कालीन विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष आनन्द राज तामाङको हकमा निजको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष पदको कार्यकाल समाप्त भइसकेको देखिँदा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ क ले निर्देश गरे बमोजिम अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०५९ को नियम २५ को देहाय (ख) बमोजिम निजलाई २ वर्षसम्म कुनै सार्वजनिक जवाफदेहीको पदमा नियुक्ति नगर्न जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रामेछापमा आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका हालका अध्यक्ष रामकृष्ण लामाले पेस गरेको स्पष्टीकरण औचित्यपूर्ण र सन्तोषजनक नदेखिएकोले निज रामकृष्ण लामा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष पदमा शिक्षा ऐन, २०२८ को दफा १२ को उपदफा (१) को देहाय (क) मा उल्लिखित योग्य व्यक्ति नभई अध्यक्ष पदमा निर्वाचित भएको अनुचित कार्यबाट उत्पन्न दुष्परिणाम प्रचलित कानूनबमोजिम सच्याउनका लागि समेत जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रामेछापलाई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ख बमोजिम आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१०.५ रामेछाप जिल्ला चुचुरे गा.वि.स. वडा नं. २ स्थित श्री जटेश्वरी उच्च माध्यमिक विद्यालयका प्र.अ. श्रीराम कार्कीले विगत १५/२० वर्ष अघिदेखि सोही विद्यालयको प्र.अ.मा कार्यरत रहेको अवस्थामा कृषि मन्त्रालयको जग्गामा स्थानीय व्यक्तिहरूलाई जग्गा वितरण गरी घरहरू निर्माण गर्न लगाई सो घरको भाडा समेत स्कुलको नाममा उठाई आफूले भोग गरिरहेको, चन्दा रकम उठाई हिनामिना गरेको भन्ने सम्बन्धमा अनुसन्धान गर्दा निजले अख्तियार अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को खण्ड (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिँदा स्पष्टीकरण माग गरी पेस गर्ने भन्ने आयोगको मिति २०७१।११।२८ को बैठकबाट निर्णय भएअनुसार निजले पेस गरेको लिखित स्पष्टीकरणमा आफ्नो पदीय कर्तव्य र दायित्वको विषयमा कुनै उल्लेख नै नगरी आफूले गरेको अनुचित कार्यलाई ढाकछोप गर्न खोजेको देखिएकोले निजले पेस गरेको स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नरहेको र अनुसन्धानबाट अनुचित कार्य गरेको तथ्य स्थापित भै रहेकोले निज प्र.अ. श्रीराम कार्कीलाई कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०५/०७ को निर्णयानुसार शिक्षा विभागलाई लेखी पठाइएको ।

१०.६ कपिलवस्तु जिल्ला तौलिहवा नगरपालिका वडा नं. २ स्थित रत्नराज्य उच्च माध्यमिक विद्यालयका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्रधानाध्यापकले विद्यालयको रकम हिनामिना गरेको सम्बन्धमा आयोगको मिति २०७३।०३।२७ को बैठकबाट रत्नराज्य उच्च माध्यमिक विद्यालय, तौलिहवाका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरू तत्कालीन अध्यक्ष मानुल्लाह खाँ, सदस्यहरू सत्य नारायण शुक्ल, विशेश्वर भुज, सरिता आचार्य, कोषबहादुर मल्ल, धर्मबहादुर लाल श्रीवास्तव, कल्लु यादव, सदस्य शेषराम यादव, पूर्व प्र.अ. वीरेन्द्र प्रताप चौधरी र नि.प्र.अ. दिवाकरप्रसाद चौधरीले अनुचित कार्य गरेको देखिएको हुँदा निजहरूसँग स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा अनुसन्धानका क्रममा रत्नराज्य लक्ष्मी उच्च माध्यमिक विद्यालय व्यवस्थापन समितिका तत्कालीन अध्यक्ष मानुल्लाह खाँ, नि.प्र.अ. दिवाकरप्रसाद चौधरी तथा पूर्व प्र.अ. वीरेन्द्रप्रताप चौधरीले विज्ञान भवन निर्माणका सम्बन्धमा मूल्यांकनभन्दा बढी भुक्तानी भएको रकम फिर्ता गरेको उल्लेख गरे तापनि निजहरूले विज्ञान भवन निर्माण गर्दा बिना प्रतिस्पर्धा निर्माण गरी गराई प्राविधिक मूल्यांकनभन्दा बढी खर्च देखाई र भुक्तानीसमेत दिई विद्यालय भौतिक सुधार कार्यक्रम सञ्चालन विधि तथा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कपिलवस्तु र सो विद्यालयबीच भएको सम्झौतामा उल्लिखित व्यवस्थाको पालना नगरी भुक्तानी दिने लिनै कार्य गरेको र लागत इष्टिमेट अनुसारको निर्माण कार्य तोकिएको समयमावधिमा सम्पन्न नगरेको, निर्णय गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरी जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेको तथ्यहरू पुष्टि भइरहेको र निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरण जवाफहरूमा कुनै आधारहरू नदेखिएको हुँदा सन्तोषजनक नदेखिएकाले जिल्ला

कपिलवस्तु तौलिहवा नगरपालिका वडा नं.२ मा स्थित रत्नराज्य उच्च माध्यमिक विद्यालयका नि.प्र.अ. दिवाकरप्रसाद चौधरी तथा व्यवस्थापन समितिका सदस्य एवं शिक्षक प्रतिनिधि शेषराम यादवलाई आवश्यक कानूनी प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कपिलवस्तुमा आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष मानुल्लाह खाँ, सदस्यहरू सत्यनारायण शुक्ल, विशेश्वर भुज, सरिता आचार्य, कोषबहादुर मल्ल, धर्मबहादुर लाल श्रीवास्तव, कल्लु यादव र पूर्व प्र.अ. वीरेन्द्र प्रताप चौधरीका हकमा आवश्यक कानूनी प्रक्रिया पूरा गरी अन्य आवश्यक कारबाही गर्न र कानूनी प्रक्रिया पूरा नगरी नियुक्त भएका शिक्षक तथा कर्मचारीहरूका सम्बन्धमा नियमानुसार आवश्यक कारबाही गर्न गराउन समेत आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कपिलवस्तुलाई लेखी पठाइएको ।

१०.७ कालिका माध्यमिक विद्यालय, निबुवाखर्क, स्याङ्जाका प्राथमिक तहका शिक्षक ढाकाराम न्यौपानेले अनियमितता गरेको भन्ने सम्बन्धमा अनुसन्धान गर्दा शिक्षक ढाकाराम न्यौपाने र उक्त विद्यालयका प्रधानाध्यापक चिन्तामणि न्यौपानेले जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेको देखिन आई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिएको हुँदा शिक्षक ढाकाराम न्यौपाने र प्रअ चिन्तामणि न्यौपानेबाट स्पष्टीकरण माग गरी पेस गर्ने भन्ने आयोगको मिति २०७३/४/३० को निर्णयानुसार निजहरूबाट प्राप्त स्पष्टीकरणमा शिक्षक ढाकाराम न्यौपाने विद्यालयको कामकाजमा जाँदा काज विवरण भर्न बाँकी रहेको, गयल अवधिको तलबको हुन आउने रकम राजस्व दाखिला भइसकेको, आफूहरूले दुराशयपूर्ण तरिकाले कुनै कार्य नगरेको भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरी गल्ती ढाकछोप गर्ने गरी र आफ्नो पदीय कर्तव्य पालना नगरेको विषयलाई कानूनसम्मत ढंगले खण्डन गर्न नसकेको देखिँदा निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरण व्यहोरा सन्तोषजनक नभएको र निजहरू दुवै जनाले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको तथ्य अनुसन्धानबाट स्थापित भइसकेको हुँदा शिक्षक ढाकाराम न्यौपाने र प्रधानाध्यापक चिन्तामणि न्यौपानेलाई कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही गर्न गराउन र सोको जानकारी आयोगमा उपलब्ध गराउन शिक्षा मन्त्रालयलाई आयोगको मिति २०७३/०५/१७ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१०.८ काठमाडौँ शिक्षा क्याम्पसका पूर्व क्याम्पस प्रमुख प्रेमनारायण अर्याल समेतको मिलेमतोमा शैक्षिक सुधारको लागि आएको रकम हिनामिना गरेको भन्ने सम्बन्धमा अनुसन्धान प्रतिवेदन उपर आयोगमा छलफल गरी त्रि.वि. शिक्षा शास्त्र केन्द्रीय विभागमा कार्यरत प्रा.डा. प्रेमनारायण अर्याल तथा नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानका कर्मचारीद्वय ज्ञानहरि अधिकारी र भुलबहादुर श्रेष्ठले आफू कार्यरत निकायसँग पूर्व अनुमति लिएर मात्र काठमाडौँ शिक्षा क्याम्पसमा आंशिक समय काम गर्नुपर्नेमा सो नगरी जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य निर्वाह नगरेको हुँदा निजहरूसँग स्पष्टीकरण माग गर्ने आयोगको मिति २०७३।०३।१५ को निर्णयबमोजिम तीनै जनाले पेस गरेको स्पष्टीकरण जवाफ सन्तोषजनक नदेखिएको, त्रि.वि. कार्यकारी परिषद्को निर्णय नं. ९७६ को (ख) मा रहेको "त्रि.वि.का बहालवाला पदाधिकारीले आफू कार्यरत रहेको

कार्यालय/क्याम्पस बाहेक अन्यत्र पूरा वा आंशिक रूपमा काम गर्न पाइने छैन” भन्ने व्यवस्था विपरीत रहेको साथै निजहरूले अनुचित कार्य गरेको तथ्य अनुसन्धानबाट स्थापित भएकोले त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र केन्द्रीय विभागमा कार्यरत प्रा.डा. प्रेमनारायण अर्याल तथा नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानका कर्मचारीद्वय ज्ञानहरि अधिकारी र भुलबहादुर श्रेष्ठलाई प्रचलित कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम अख्तियारवाला समक्ष आयोगको मिति २०७३/०५/१७ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

११. संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास अन्तर्गत

११.१ कालिकोट जिल्ला सिपखाना गा.वि.स.का तत्कालीन गा.वि.स. सचिव हाल जिल्ला जाजरकोट, मजकोट गा.वि.स. सचिव (ना.सु.) पदमा कार्यरत टेकराज शर्माले आफ्नो पदीय दायित्व एवं जिम्मेवारी बमोजिमका अभिलेख, कागजातहरू चुस्त दुरुस्त राखेको नपाइएको, पेशकी फछ्यौट तर्फ समयमा पहल नगरेको र गा.वि.स.बाट सम्पन्न योजनाहरूको यथार्थ विवरण अभिलेखबाट नदेखिएको हुँदा निजले जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिम अनुचित कार्य गरेको पुष्टि भएकोले आयोगको मिति २०७३/०३/२७ को निर्णयानुसार स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा निजले दिएको स्पष्टीकरणमा आफूले गरेको उपर्युक्त कामको कुनै कानूनी आधार र औचित्यता समेत खुलाउन नसकी तत्कालीन घटना क्रमको व्याख्या मात्र गरी पेस गरेको स्पष्टीकरण कानूनसम्मत रूपमा चित्तबुझ्दो र सन्तोषजनक नदेखिएको हुँदा निज टेकराज शर्मालाई प्रचलित कानून अनुसारको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न गराउनका लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ बमोजिम संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयमा आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१२. खानेपानी तथा सरसफाइ मन्त्रालय अन्तर्गत

१२.१ काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेडको बानेश्वर शाखा कार्यालयद्वारा आ.व. २०६४/०६५ र आ.व. २०६५/०६६ मा सञ्चालित काठमाडौं भक्तपुर सडक विस्तार योजना अन्तर्गत खानेपानीको पाइप तथा भल्भहरू रिलोकेसन सम्बन्धी (कोटेश्वर तीनकुनेदेखि जडिबुटी मनहरा पुलसम्म) कार्यका लागि गरिएको खरिद कार्यमा अनियमितता र भ्रष्टाचार गरेको भन्ने सम्बन्धमा काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेड आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०६४ को विनियम ३५ को उपविनियम (ख), विनियम ३९, विनियम ४१ को उपविनियम (२) मा व्यवस्था गरेको प्रक्रिया पूरा गरेको नदेखिएकोले जानीजानी निर्णय गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेको पुष्टि हुन आएकोले प्रबन्धक चन्द्रलाल नकर्मि, कार्यालय प्रमुख राजीव जोशी, कार्यालय प्रमुख रमेश के.सी., प्रमुख/उप महाप्रबन्धक ज्ञानेशनन्द बज्राचार्य, सहायक प्रबन्धक संजीव विक्रम राणा, कार्यालय प्रमुख तिर्थराज पौडेल, कार्यालय प्रमुख चित्रप्रकाश मास्के र इन्जिनियर नारायण कर्णसँग स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा निजहरूको स्पष्टीकरण व्यहोरा सन्तोषजनक नदेखिएको र अनुसन्धानबाट अनुचित कार्य गरेको तथ्य स्थापित भएकोले प्रबन्धक चन्द्रलाल नकर्मि, कार्यालय प्रमुख राजीव जोशी, प्रमुख रमेश के.सी., कार्यालय प्रमुख चित्रप्रकाश मास्के, इन्जिनियर नारायण

कर्णलाई प्रचलित कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न आयोगको मिति २०७३/०५/०७ को निर्णयानुसार काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेड, संचालक समितिसमक्ष लेखी पठाइएको।

१३. पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय अन्तर्गत

१३.१ दुग्ध विकास संस्थान, काठमाडौंद्वारा सार्वजनिक खरिद ऐन, नियम विपरीत अख्तियारको दुरुपयोग समेत गरेको उजुरीका सम्बन्धमा स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा दुग्ध विकास संस्थानको होर्डिङ बोर्ड खरिद कार्यमा संस्थानका तत्कालीन महाप्रबन्धक सियारामप्रसाद सिंह, आर्थिक प्रशासन प्रमुख शैलेन्द्रकुमार घिमिरे र बजार विकास अधिकृत सञ्जिव झाले दुग्ध विकास संस्थान, आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी विनियमावली, २०६६, सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम कार्य गरी बोलपत्रको माध्यमबाट होर्डिङ बोर्ड खरिद कार्य एउटै प्याकेजमा गर्नुपर्नेलाई टुक्रा टुक्रा गरी आफ्नो अधिकार नै नभएको दरभाउपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्ने काम गरेको, होर्डिङ बोर्ड खरिदको निर्णय गर्दा बाध्यात्मकरूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधि तथा प्रक्रियाको पालना नगरेको तथा आफ्नो पदको प्रकृतिअनुसार पालन गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्यहरू पालना नगरेको अनुसन्धानबाट देखिएको तथा शैलेन्द्रकुमार घिमिरे र सञ्जिव झाले पेस गरेका स्पष्टीकरण जवाफहरूमा कानूनसम्मत रूपमा काम गरेको व्यहोरा भन्न नसकी निजहरूको स्पष्टीकरण जवाफ सन्तोषजनक देखिन नआएको हुँदा आर्थिक प्रशासन प्रमुख शैलेन्द्रकुमार घिमिरे र बजार विकास अधिकृत सञ्जिव झाले जानीजानी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (क), (ख) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्यहरू गरेको प्रमाणहरूबाट पुष्टि हुन आएकाले दुग्ध विकास संस्थानका आर्थिक प्रशासन प्रमुख शैलेन्द्रकुमार घिमिरे र बजार विकास अधिकृत सञ्जिव झालाई कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी विभागीय कारबाही सजाय गर्न गराउन अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ बमोजिम नेपाल सरकार, पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयमा आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको।

५.३ सचेत

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ को उपदफा (१) मा सार्वजनिक पदधारण गरेको व्यक्तिले पेस गरेको स्पष्टीकरण आयोगलाई सन्तोषजनक नलागेमा आयोगले निजलाई सचेत गराउन सक्ने व्यवस्था भए अनुसार आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा सचेत गराइएको विवरण देहायमा उल्लेख गरिएको छ ।

१. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत

मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजारमा का.जि. साबिक पशुपति ८(च) कि.नं.१९६ र कि.नं.१९७ का दर्ता प्रक्रियामा रहेका जग्गाहरूको दर्ता प्रक्रियालाई अगाडि नबढाई लामो समयदेखि दुःख हैरानी दिई प्रमुख मालपोत अधिकृत ठाकुरप्रसाद निरौलाले आफ्नो कार्यालयको काम कारबाहीमा उदासीन रहेको र जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेको भन्ने उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा प्रमुख मालपोत अधिकृत ठाकुरप्रसाद निरौला समक्ष सेवाग्राहीले गरेको गुनासोलाई कानूनबमोजिमको समाधानको पहल नगरी फाँटवालाहरू समक्ष पठाई आफूले निकास दिनु दिलाउनुपर्ने विषयलाई बेवास्ता गरेको देखिएको, आफ्नो कार्यालयबाट सेवाग्राहीको कानूनबमोजिम हुनुपर्ने काम कारबाही एवं पत्राचारहरू यथासमयमै गर्ने गराउने सम्बन्धमा आफूसमक्ष सेवाग्राहीहरूले जानकारी गराउँदा पनि मातहतका कर्मचारीहरूतर्फ पन्छाई कार्यालयको कामकारबाहीमा उदासीन रहेको र जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेको अनुसन्धानबाट खुल्न एवं पुष्टि हुन आई निजले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिएको हुँदा सोही ऐनको दफा ११ बमोजिम आयोगको मिति २०७२/११/२७ को निर्णयानुसार निजसँग स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा स्पष्टीकरणमा कानूनसम्मत आधार र कारण खुलाउन नसकी सन्तोषजनक नदेखिएकोले निज मालपोत अधिकृत ठाकुरप्रसाद निरौलाले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ (छ) बमोजिम आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय दायित्व पालना नगरी अनुचित कार्य गरेको तथ्य अनुसन्धानबाट स्थापित भइरहेको हुँदा निज प्रमुख मालपोत अधिकृत ठाकुरप्रसाद निरौलालाई कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी सचेत गराउन भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय, सिंहदरबारलाई आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णय अनुसार लेखी पठाइएको ।

२. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय अन्तर्गत

कास्की जिल्ला सिद्ध-३ फैचोक स्थित रिठेखोला आरूखर्क सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहका अध्यक्ष र सचिव लगायतका व्यक्तिहरूले जिल्ला वन कार्यालयका रेन्जर समेतको मिलेमतोमा कार्ययोजनाले तोके भन्दा बढी परिमाणमा काठ काटी मनोमानी तरिकाले टेण्डर प्रक्रिया सम्पन्न गराइ कानूनविपरीत कार्य गरेको भन्ने समेतको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा सहायक वन अधिकृत महाप्रसाद ओझाले रूखको हाँगाबिगाबाट समेत गोलिया प्राप्त हुन सक्ने भनी मूल्यांकन तेरिजको कैफियत महलमा उल्लेख गरेको देखिएको र सोलाई समेत ध्यानमा राखी छपान नम्बरिड गरिएको भन्दा कम रूखहरूको मात्र कटान सहमति सिफारिस गर्नुपर्नेमा सम्पूर्ण रूखहरू कटान सिफारिस गरेको तथा घाटगद्दीमा मौज्जात रहेको काठ दाउराको नापी लगत लिंदा काठ हुनेलाई समेत दाउरा कायम गरी नापजाँच गरेको देखिँदा सहायक वन अधिकृत महाप्रसाद

ओझाले जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालन गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेको पुष्टि हुन आई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिएकोले निजलाई स्पष्टीकरण माग गर्ने भनी आयोगको मिति २०७३/०५/०७ को बैठकबाट निर्णय भए बमोजिम निजसँग स्पष्टीकरण माग गरी पेस गरिएकोमा निजले गरेको प्राविधिक मूल्यांकन र कटान मुद्दान पश्चातको काठ दाउराको परिमाणमा फरक भएको तथ्य पुष्टि भइरहेको अवस्थामा सहायक वन अधिकृत महाप्रसाद ओझाले पेस गरेको स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नभएको हुँदा प्राविधिक मूल्यांकन गर्ने निज सहायक वन अधिकृत महाप्रसाद ओझालाई कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी सचेत गराउन अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम नेपाल सरकार वन तथा भू संरक्षण मन्त्रालय, सिंहदरबारलाई आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णय अनुसार लेखी पठाइएको ।

५.४ असुल उपर

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२क मा व्यवस्था भए अनुसार सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले अनुचित कार्य गरी नेपाल सरकार वा सार्वजनिक संस्थालाई हानि, नोक्सानी पुर्याएकोमा त्यस्तो हानि नोक्सानी सम्बन्धित व्यक्तिबाट भरिभराउ गर्नका लागि सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीलाई लेखी पठाउन सक्ने भए अनुसार आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा आयोगबाट निम्न बमोजिम गर्ने गरी अख्तियारवालाहरूलाई लेखी पठाइएको छ ।

१. अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गत

१.१ विनोद अर्याल बिमा समितिको सञ्चालक समितिको सदस्य रहेको अवधिमा स्काभेटरको बिमा रकम दाबिमा हास कट्टी नगर्ने लगायतको निर्णय गराई मिति २०६८।१०।२९ गतेदेखि बिमा समितिको कार्यकारी निर्देशक रहेको अवस्थामा बिमा समितिको मिति २०६८।१०।०९ गतेको निर्णयको आधारमा मिति २०६८।०७।९ गते संखुवासभा जिल्लास्थित श्याबुन गा.वि.स. वडा नं. ४ कुसुवाको सडकमा अज्ञात समूहले आगजनी गरी पूर्ण रूपमा क्षति भएको आफ्नो स्वामित्वमा रहेको अर्याल कन्स्ट्रक्सन कम्पनीको स्काभेटरको क्षतिपूर्ति बापत आकस्मिक बिमा कोषबाट रु.१२,११,३९६।- रकम लिई कोषबाट रु.३,४५,२४२।१६ बढी भुक्तानी लिएको व्यहोरा बिमा समितिको मिति २०७०।०३।०५ गतेको निज विनोद अर्यालको सम्बन्धमा भएको आदेश र मिति २०७२।०४।१३ गतेको पत्रको व्यहोराबाट पुष्टि भएको देखिएकोले उक्त रकम रु.३,४५,२४२।१६ निज विनोद अर्यालबाट तीन महिनाभित्र कानूनबमोजिम असुल उपर गरी सो को जानकारी आयोगलाई दिन आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार बिमा समितिलाई लेखी पठाइएको ।

२. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय अन्तर्गत

२.१ अछाम जिल्ला भैरवस्थान गाउँ विकास समिति वडा नं. ८ र ९ स्थित जनसेवा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको मिति २०६५/१२/३० को साधारण सभाको भेलाबाट पूर्व खोटो संकलन गरिरहेको गंगा रोजिन एण्ड टर्पेनटाइन कम्पनी लिमिटेड, गन्नापुर, बाँकेलाई २०६६ वैशाखदेखि लागू हुने गरी ५ वर्षका लागि पुनः खोटो संकलन गर्न दिने निर्णय भए अनुरूप मिति २०६६/०४/०१ मा जिल्ला वन कार्यालय, अछामका प्रतिनिधिको रोहबरमा गंगा रोजिन एण्ड टर्पेनटाइन कम्पनी लिमिटेड र जनसेवा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका बीच पुनः सम्झौता भएको, उक्त सम्झौता वन ऐन, २०४९ को दफा २५ तथा खोटो संकलन (कार्यविधि) निर्देशिका, २०६४ को विविध खण्डमा उल्लेख भए बमोजिमको देखिएको साथै जनसेवा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको आ.व. २०६६/०६७ को स्रेस्ता परीक्षणबाट रु.१८,५६०।-, आ.व.२०६७/०६८ को स्रेस्ता परीक्षणबाट रु.१,०३,६८५।-, सचेतना कार्यक्रमको लागि रु.३०,०००।- र जिल्ला वन कार्यालय, अछामको प.सं. २०७१/०७२ च.नं. १०१२ मिति २०७१/१२/११ को प्रतिवेदन बमोजिम रु.२,६५८।- गरी जम्मा रु.१,५४,९०३।७४ बिना बिल भर्पाइ खर्च गरेकोले सो रकम बेरजु कायम भएको देखिएको हुँदा उपभोक्ता समितिको अध्यक्ष र सचिवको संयुक्त दस्तखतबाट जनसेवा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको बैंक खाता संचालन भएको, आम्दानी र खर्चको हर हिसाब र स्रेस्ता आदिको विवरण दुरुस्त राखे र लेखा परीक्षण गराउने मुख्य दायित्व अध्यक्ष र सचिवको भएकोले जनसेवा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको अध्यक्ष नयाराम वयक र सचिव पदमबहादुर बुढाबाट बेरजु देखिएको रकम

रु.१,५४,९०३।७४ प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम असुल उपर वा फछ्यौट गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार जिल्ला वन कार्यालय, अछामलाई लेखी पठाइएको ।

२.२ चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज अन्तर्गतको मध्यवर्ती क्षेत्रका लागि नेपाल सरकार, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमार्फत निकास भई खर्च भएको रकममध्ये महालेखा परीक्षकको प्रतिवेदनमा औल्याइएका बेरुजु तथा असुलउपर गर्नुपर्ने रकमहरूका हकमा अबिलम्ब (३ महिनाभित्र) फछ्यौट गरी सोको जानकारी आयोगलाई दिने गरी आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार वन तथा भूसंरक्षण मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

२.३ कास्की जिल्ला सिद्ध गा.वि.स. वडा नं. ३ स्थित रिठेखोला सामुदायिक वनमा १५ थान रूख प्राविधिक सहयोगमा छपान भएकोमा ती रूखहरूको प्राविधिक मूल्यांकनबाट काठ ६०४ क्यु.फिट र दाउरा १.१० चट्टा उत्पादन हुने मूल्यांकन भएकोमा कटान मुछान पश्चात काठ ८८५.२९ क्यु.फिट र दाउरा ०.७५ चट्टा उत्पादन भएको देखिएबमोजिम उक्त काठ दाउरा कटान मुछान बापतको रकम रु.१,०१,७२४।- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको खातामा र मु.अ.कर बापतको नपुग रकम रु.११,३३८।४५ सरकारी खातामा र सम्बन्धित समूहबाट साल बिक्रीबाट काठ बिक्री बापतको नपुग राजस्व रु.१३,५२५।७५ नेपाल सरकारको खातामा दाखिला गरेको भन्ने मिसिलबाट नदेखिएकोले उक्त रकम सम्बन्धित खाताहरूमा दाखिला गर्न लगाउने आयोगको मिति २०७३/०५/०७ को निर्णयानुसार सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।

३. सूचना तथा संचार मन्त्रालय अन्तर्गत

३.१ नेपाल टेलिकम, तौलिहवा शाखालाई आवश्यक भएको Permanently Lubricated HDPE (PLHDPE) Duct Pipes and Accessories खरिद गर्ने सम्बन्धमा M/S RONIX POLYMER Pvt. Ltd, INDIA सँग 3, October 2007 मा खरिद सम्झौता भए पश्चात सम्झौता नं. NDCL/15/063-64 अन्तर्गत आयात गरिएको पाइपमध्ये १८१ क्वाइल पाइप विभिन्न ठाउँबाट टुक्रिएको प्रयोग गर्न नसकिने अवस्थामा रहेको भन्ने समेत व्यहोराको नेपाल टेलिकमका पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय निर्देशनालय, भैरहवाका उप प्रबन्धक भानुराज श्रेष्ठ संयोजक रहेको छानबिन समितिको मिति २०६६/५/२२ को प्रतिवेदन रहेको, M/S RONIX POLYMER Pvt. Ltd, INDIA बाट १० किमि (रोल) पाइप ढुवानी गर्न बाँकी रहेको तथा गुणस्तरहीन पाइप १८१ क्वाइल पाइप Replacement नगरी रु.१,८२,५१,६८४।१६ भुक्तानी लगेकोमा प्रयोजन योग्य रहेको २५९ क्वाइल पाइपको रकम रु.१,३५,४८,४७२।४९ बाहेक उपयोग योग्य नभएका तथा सामान नपुग भएका कारण बढी भुक्तानी भएको देखिएको रु.४७,०३,२११।६७ तथा भन्सारमा बढी भुक्तानी भएको रु.२२६७९५३।७२ र भन्सारबाट सामान छुटाउँदा डेमेरेज बापत भुक्तानी गरेको रकम रु.४०,१४६।६४ समेत गरी नेपाल टेलिकमलाई हानि नोक्सानी भएको कुल रकम रु.७०,११,३१२।०३ हुने देखिएकोमा Performance Bond बापतको रकम रु.२३,७४,३६०।- जफत भई नेपाल टेलिकमको खातामा जम्मा भइसकेको रकम घटाउँदा खुद हानि नोक्सानी रकम रु.४६,३६,९५२।०३ M/S RONIX POLYMER Pvt. Ltd, INDIA बाट असुल उपर गर्न आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयानुसार नेपाल टेलिकमलाई लेखी पठाइएको ।

४. शिक्षा मन्त्रालय अन्तर्गत

- ४.१ पर्सा जिल्ला नमुना गा.वि.स. वडा नं. ४ पोखरियामा सञ्चालित जिल्ला उच्चाङ्गल उच्च माध्यमिक विद्यालयमा अनियमितता भएको सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा विद्यालयको छात्रावास भवनको निर्माणका केही कार्य अझै बाँकी रहेको र विद्यालयका नाममा रहेका खटाल (सटर) भाडामा दिएबाट विद्यालयलाई प्राप्त हुनुपर्ने रु.४,२४,०४६।- मध्ये रु.१,०२,३००।- मात्र असुली भै रु.३,२१,७४३।- असुल उपर हुन बाँकी रहेको व्यहोरा खुल्न आएकोले विद्यालयको छात्रावास भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गरी उपयोग योग्य बनाउन आवश्यक व्यवस्था गर्न गराउन तथा विद्यालयले भाडामा लगाएको खटाल (सटर) को भाडा बापतको असुल उपर हुन बाँकी रहेको रकम जिल्ला प्रशासन कार्यालय, पर्साको समेत सहयोग लिई सम्बन्धितहरूबाट यथाशीघ्र असुल उपर गरी गराई विद्यालयमा आम्दानी बाँध्ने व्यवस्था गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०९/२८ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्सालाई लेखी पठाइएको ।
- ४.२ रामरुद्र प्राथमिक विद्यालय, कास्कीमा छात्रवृत्ति रकम वितरण नगरेको, अष्ट्रेलियन नागरिकले विद्यालय भवन निर्माणको लागि दिएको रकम हिनामिना गरेको भन्ने विषयको उजुरी उपर अनुसन्धान तहकिकात हुँदा अष्ट्रेलियन नागरिक लरेन्स जस्मीले विभिन्न मितिमा उनका प्रतिनिधि एवं स्थानीय अभिभावक खेमराज अधिकारीलाई पठाएको रकम १९४२५ अष्ट्रेलियन डलरको विनिमय दर अनुसार हुने नेपाली रुपैयाँ जम्मा रु.१४,८१,४६६।९० मध्ये प्र.अ. गुरुप्रसाद पोखरेललाई रु.९,८३,०००।- मात्र बुझाएको प्रमाणबाट पुष्टि हुन आएकोले फरक देखिन आएको रकम रु.४,९८,४६६।९० निज खेमराज अधिकारीबाट भरिभराउ गरी विद्यालयको खातामा जम्मा गर्न साथै प्रधानाध्यापक गुरुप्रसाद पोखरेलले जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कास्कीबाट आर्थिक वर्ष २०६८/०६९मा निकास भएकै र वितरण नगरिएको गरिब, दलित तथा अपाङ्ग छात्रवृत्ति रकम रु.१५,८००।- तथा आर्थिक वर्ष २०६७/०६८ मा शौचालय निर्माणको लागि निकास भएको रु.२,००,०००।- बाट शौचालय निर्माण नगरी विद्यालय खातामा रहेको जम्मा रु.२,१५,८००।- रकम नेपाल सरकारको खातामा जम्मा गर्न आयोगको मिति २०७४/०९/११ निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय कास्कीलाई लेखी पठाइएको ।
- ४.३ श्री राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय चोराकोयलपुर-१ धनुषाको प्रधानाध्यापक विनोद कुमार यादव र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष युगलकिशोर साह समेतले सरकारी अनुदान रकम हिनामिना एवं दुरुपयोग गरेको भन्ने उजुरी सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा जिल्ला शिक्षा कार्यालय धनुषाबाट विद्यालय स्थापनाकालदेखि विभिन्न मितिमा पटक पटक गरी जम्मा रु.१०,४६,८१४।- निकास भएकोमा सो रकमको खर्च सम्बन्धमा कुनै आधिकारिक प्रमाण अनुसन्धानको क्रममा उपलब्ध हुन नसकेको, जिल्ला शिक्षा कार्यालय धनुषाको च.नं.२०१२ मिति २०७३।११।२२ गतेको पत्र मार्फत रु.१०,२०,३१४।- राजस्व खाता नं.१५११२ मा दाखिला भएको व्यहोरा अनुरोध भनी जानकारी प्राप्त हुनाको साथै राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय चोराकोयलपुर-१ धनुषाको नाममा राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक शाखा कार्यालय जनकपुरमा रहेको चल्ती खातामा मिति २०७३।१२।२१ गतेसम्म रु.२१५१२।- जम्मा रहेको भनी रा.वा.बैंक जनकपुर शाखाको च.नं.६०६ मिति २०७३।१२।२१ गतेको पत्र तथा राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय चोराकोयलपुर-१ धनुषाको नाममा एभरेष्ट बैंक शाखा कार्यालय जनकपुरको चल्ती खातामा रु.५०००।- मौज्जात रहेको भनी मिति २०७३।१२।२० गते इमेल प्राप्त भएको हुँदा

विद्यालयको नाममा राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक तथा एभरेष्ट बैंक जनकपुर शाखामा जम्मा रु.२६,५९२।- मौज्दात देखिएकोले उक्त रकम नेपाल सरकारको खातामा ल्याउनका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्न गराउन र विद्यालयको नाममा रहेको चल/अचल सम्पत्तिको संरक्षण गर्न आयोगको मिति २०७४/०९/२५ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय धनुषालाई लेखी पठाइएको ।

४.४ महोत्तरी जिल्ला, राष्ट्रिय जनता प्राथमिक विद्यालय भरतपुर- ९ मा आर्थिक अनियमितता भएको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा विद्यालय संचालन अनुमतिपत्र, बैंक हिसाब विवरण, सम्बन्धित व्यक्तिहरूको बयान कागज, स्थलगत निरीक्षण विद्यालय विवरण, २०७० समेतको अध्ययन विश्लेषण गरी हेर्दा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष गोकुल सिंह कुशवाहा र प्रधानाध्यापक चिन्तीकुमारीले जिल्ला शिक्षा कार्यालय, महोत्तरीबाट मिति २०६६।०७।१३ सालदेखि सामुदायिक प्राथमिक तहको कक्षा १, मिति २०६७ सालमा कक्षा २ र मिति २०६८ सालमा कक्षा ३ सम्म भूपनारायण सिंह राजपुतको निजी ५ (पाँच) कक्षा जग्गामा सम्पूर्ण खर्च निजी स्रोतले व्यहोर्ने गरी विद्यालय संचालन गर्ने अनुमति लिई विद्यालय संचालन गरेको, उक्त विद्यालय ३ वटा कक्षा कोठा भएको बाँसको बेराले बारेको, फुसको छाना भएको, १५ सेट डेक्स बेन्च भएको भनी विद्यालय निरीक्षण फाराममा उल्लेख भएको र हाल सञ्चालनमा नरहेको हुँदा विद्यालयको चल अचल सम्पत्ति (भौतिक सामग्री समेत) को उचित व्यवस्थापन गर्न गराउन र विद्यालयको नाममा राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, जलेश्वर शाखामा रहेको मौज्दात रकम रु.९०,८९७।- नेपाल सरकारको खातामा ल्याउने सम्बन्धमा उचित र आवश्यक व्यवस्थापन गराउन आयोगको मिति २०७३/०८/०९ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, महोत्तरीलाई लेखी पठाइएको ।

५. संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास अन्तर्गत

५.१ गोरखा जिल्लास्थित बेनिघाट-आरुघाट-लार्केभन्जयाङ सडकको दर्बुङ-घ्याल्चोक खण्डमा आ.व.२०६५/०६६ को बजेटमा सडक निर्माणमा जिल्ला विकास समिति गोरखाबाट सडक निर्माण उपभोक्ता समितिलाई सडक निर्माण कार्यको भुक्तानीमा अनियमितता गरेको भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा प्राविधिक मूल्यांकन प्रतिवेदनभन्दा बढी भुक्तानी भएको रकम रु.२९,७६,६९६।- मध्ये बेनिघाट-आरुघाट-लार्केभन्जयाङ सडक निर्माण उपभोक्ता समितिको राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, गोरखा शाखाको खाता हि.न.२९३७ मा रोक्का रहेको रकम रु.१९,५३,६४५।- फिर्ता गरी राजस्व खातामा जम्मा गर्न जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, गोरखालाई आयोगको मिति २०७३/०४/३२ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

५.२ पर्सा जिल्ला, लहावरथकरी गा.वि.स.मा रकम हिनामिना भएको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा पूर्व आ.व. हरू समेतका पेशकीहरूको विवरण अद्यावधिक गरी प्रस्तुत गरेको, आ.व.०७०/०७१ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदनले औल्याएका वैद्यनाथप्रसाद समेत ३४ जनाको विभिन्न बेरुजु पेशकीहरूतर्फ रु.१७,२५,८४९।८८ मध्ये रु.५,२४,०५२।- पेशकी फछ्यौट गरिएको भन्ने व्यहोरा लहावरथकरी गा.वि.स. को च.नं.१६ मिति २०७३/०४/२५ गतेको पत्रबाट खुल्न आएको र बाँकी रहेको पेशकी रकम रु.१२,०१,७८९।८८ सम्बन्धित पक्षहरूबाट फछ्यौट गर्न एवं सोको अनुगमन गरी प्रगति विवरण पठाउन आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयानुसार जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, पर्सालाई लेखी पठाइएको ।

- ५.३ रूपन्देही जिल्ला, मधुवनी गा.वि.स का सचिव प्रद्युम्नप्रसाद कुर्मी लगायतले गा.वि.स को बजेट दुरुपयोग गरी आर्थिक अनियमितता गरेको भन्ने समेतको उजुरीको सम्बन्धमा मधुवनी गा.वि.स को आ.व २०६५।६६ को विकास निर्माण लगायत विभिन्न कार्यक्रमहरूको रकमका सम्बन्धमा प्राप्त मुचुल्का र जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, रूपन्देहीको प्रतिवेदनसमेत हेर्दा आ.व. २०६६/०६७ वैशाखसम्मको सम्पूर्ण सेस्ता आगलागीबाट नष्ट भएको देखिएको, उजुरीमा उल्लिखित विषयको सम्बन्धमा जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, रूपन्देहीबाट प्राप्त स्थलगत छानबिन प्रतिवेदनमा उल्लेख भए बमोजिम गा.वि.स. बाट रकम लिई काम गरेका उपभोक्ता समितिहरूमध्ये सम्झौता रकम बराबरको काम नगरेको भनिएका गुलाबप्रसाद कुर्मिले अनुसन्धानको क्रममा गरेको बयानमा पेशकी बाँकी रकम चाँडै दाखिला गर्ने व्यहोरा उल्लेख गरेकोले असुल उपर गर्नुपर्ने पेशकी बाँकी रकम अबिलम्ब नियमानुसार असुल उपर गर्न आयोगको मिति २०७३/०९/१४ को निर्णयानुसार लुम्बिनी सांस्कृतिक नगरपालिकामा लेखी पठाइएको ।
- ५.४ नेपालगंज उप-महानगरपालिकामा आ.व. २०४९।५० को चुङ्गी कर र सवारी करको सरकारी बाँकी रकम असुल उपर गर्दा ब्याज रकम असुल नगरी सावौं मात्र असुल गरी उप-महानगरपालिकालाई हानि नोक्सानी पुऱ्याइएको भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा आ.व. २०४९।५० का लागि चुङ्गी कर तथा सवारी करको बोलपत्र आह्वान गरी बढी कबोल गर्ने भीमार्जुन पोखरेल र शंकर पोखरेलसँग चुङ्गी करतर्फ रु.१,३९,३९,०००।- र सवारी कर तर्फ रु ८,५१,१११।- रकम ६ किस्तामा बुझाउने र कुनै किस्ता बाँकी रहेमा सोको ब्याजसहित बुझाउने सम्झौतामा उल्लेख भए अनुसार ठेकेदारले सबै रकम बुझाउनुपर्नेमा पाँचौं किस्ताको केही र छैठौं किस्ताको गरी जम्मा रु.३१,११,४१५।०३ रकम बाँकी बक्यौता रहेकोले प्रमुख जिल्ला अधिकारीको संयोजकत्वमा सर्वदलीय बैठक बसी गरेको निर्णयानुसार, मिति २०७१।०९।०६ को नगरपालिकाको बोर्ड बैठकबाट २१ वर्षअघिको बक्यौता रु.३१,११,४१५।०३ रकम असुली गर्ने र पाँचौं किस्ता बापतको चुङ्गीका तर्फ ५% ठेक्का कर रु.३,१८,१५०।- र सवारी करतर्फ ५% ठेक्का कर रु.१,४८,९४४।- समेत गरी रु.४,६७,०९५।- रकमको ९ वर्षको ब्याज रु.४,२०,३९०।- समेत जम्मा रु.८,८७,४८१।३६ मिनाहा गर्ने भनी भएको निर्णयानुसार रु.३१,११,४१५।०३ असुल गरी बाँकी मिनाहा गरेको देखिएकोले आ.व. २०४९।०५० को सवारी कर र चुङ्गी कर असुल उपर गर्दा पाँचौं किस्ता बापतको चुङ्गी करतर्फ ५% ठेक्का कर रु.३,१८,१५०।- र सवारी करतर्फ ५% ठेक्का कर रु.१,४८,९४४।- समेत जम्मा रु.४,६७,९५।८५ र सोको २०५० श्रावणदेखि २०६९ आषाढ मसान्सम्मको १०% ब्याजले हुने रु.४,२०,३९०।- गरी कुल रु.८,८७,४८१।३६ मिति २०७१।०९।०६ को बोर्ड बैठकले असुल गर्न उपयुक्त नहुने मिनाहा गर्ने भनी गरेको निर्णय प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम भए गरेको अवस्था नदेखिँदा उक्त मिनाहा दिएको रकम असुल उपर सम्बन्धमा आवश्यक कारबाही गरी गराई सो को जानकारी आयोगमा लेखी पठाउन आयोगको मिति २०७३/०९/१८ को निर्णयानुसार नेपालगंज नगरपालिकाको कार्यालय, बाँकेमा लेखी पठाइएको ।
- ५.५ जिल्ला महोत्तरी, पर्सा पैतोली गाउँ विकास समितिका तत्कालीन गाउँ विकास समिति सचिव शिवचन्द्र पाण्डेसमेतले विकास निर्माण कामका लागि निकास भएको बजेट पेशकी लिई/दिई रकम हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेकोले कारबाही गरी पाऊँ भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा

आ.व.२०६७/०६८ देखि २०६९/०७० सम्म गाउँ विकास समितिमा संचालित विकास निर्माणका योजनाहरू लागत इस्टिमेटबमोजिम कार्य सम्पन्न गरी प्राविधिकद्वारा मूल्यांकन गराई सोही प्रतिवेदनको आधारमा रकम भुक्तानी भएको देखिएको, विभिन्न योजनाहरू संचालन गर्न पेशकी लिई कार्य नगर्ने/सम्पन्न नगर्ने विभिन्न व्यक्तिहरूले लिएको जम्मा पेशकी रकम रु.७,८६,७६५।- गाउँ विकास समितिको बैंक खातामा दाखिला गरी पेशकी फछ्यौट भएको र पूर्णिकानन्द झाको नाममा रहेको रु.२०००।- पेशकीको सम्बन्धमा गा.वि.स.को च.नं. १८९ मिति २०७३/११/०९ को पत्रानुसार निज हालसम्म फेला नपरेको कारणबाट पेशकी फछ्यौट गर्न बाँकी रहेको पाइएकोले निजको नाममा रहेको पेशकी स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली, २०६४ को नियम १९० बमोजिम सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्न/गराउन आयोगको मिति २०७३/१२/२८ को निर्णयानुसार श्री संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय मार्फत साविक जिल्ला विकास समिति हाल जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, महोत्तरीलाई लेखी पठाइएको ।

५.६ रौतहट जिल्ला पचरुखी गा.वि.स.का गा.वि.स. सचिव कृष्णकान्त झाले सर्वदलीय निर्णय अनुसार निर्माण कार्य गर्नुपर्नेमा सो अनुसार नगरी आफैं योजना छनोट गर्ने र आफूखुसी गा.वि.स.को रकम खर्च तथा हिनामिना गरेको हुँदा छानबिन गरी कारबाही गरी पाउँ भन्ने लगायतको उजुरीका सम्बन्धमा गा.वि.स.को कागजातहरूको अध्ययन गर्दा सर्वदलीय बैठकहरू बसेको र बैठकहरूबाट विकास आयोजनाहरूको छनोट गरी रकमको बाँडफाँडको निर्णय गरेको, संचालन भएका आयोजनाहरूको प्राविधिकले निर्माण सम्पन्न प्रतिवेदन दिएको आधारमा सम्बन्धित उपभोक्ता समिति र ठेकेदारलाई रकम भुक्तानी दिएको पाइनुका साथै लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा समेत कैफियत उल्लेख नभएको, आ.व. २०६७/०६८ देखि आ.व. २०७०/०७१ सम्मको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुसार तत्कालीन गा.वि.स. सचिवहरूको नाममा पेशकी रकम बाँकी नदेखिए पनि रु.७,२४,५१०।- पेशकी रकम आ.व. २०६७/०६८ भन्दा पहिलादेखि नै फछ्यौट नभई दायित्व सदैँ आएको देखिएकोले तत्कालीन पचरुखी गा.वि.स. हाल दुर्गा भगवती गाउँपालिकामा बाँकी देखिन आएको पेशकी रकम रु.७,२४,५१०।- तत्काल असुल उपर गरी पेशकी फछ्यौट गर्न गराउनको लागि आयोगको मिति २०७४/०३/०५ को निर्णयानुसार जिल्ला समन्वय समिति रौतहटलाई लेखी पठाइएको ।

६. पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय अन्तर्गत

६.१ दुग्ध विकास संस्थान, दुग्ध पदार्थ बिक्री वितरण आयोजना, लैनचौर, काठमाडौंमा कार्यरत लेखा अधिकृत मिनकाजी कार्कीले आयोजनाका लागि आवश्यक पर्ने सामान खरिद गर्दा विभिन्न पार्टीसँग मनपरी ढङ्गले कमिसन लिने र लामो समयसम्म सरुवा नभई एउटै कार्यालयमा कार्यरत रही अनियमितता गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात गर्दा आयोजनालाई आवश्यक पर्ने सामग्रीहरूको खरिद आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी विनियमावली, २०६६ को विनियम ४७ र ४८ अनुसार खरिद गरी प्राप्त सामग्रीहरूको जिन्सी आम्दानीसमेत बाँधी करकट्टी गरी सप्लायर्सलाई भुक्तानी गरेको र कट्टी भएको रकमसमेत बैंक दाखिला भएको प्रमाण पेस हुन आएको, आयोजनाको खातामा रकम भए अनुसार सप्लायर्सलाई भुक्तानी गर्न बाँकी नराखेको, आयोजना प्रमुखले केन्द्रीय कार्यालयसँग समन्वय गरी निकास प्राप्तिपछि भुक्तानी गर्ने गरिएको, ठूला पार्टीको भुक्तानी एकैपटक गर्न रकम अभावले आंशिक भुक्तानी गरिए तापनि

आयोजनाको खर्च खातामा रकम भएसम्म कुनै पार्टी, सप्लायर्सलाई बाँकी नराखेको, साना पार्टीहरूको पूरै भुक्तानी हुने गरेको भन्ने आयोजना प्रमुख माधवप्रसाद ओझा तथा लेखा अधिकृत मिनकाजी कार्कीको अनुसन्धानका क्रममा भएको बयानमा उल्लेख भएको तथा आयोजनाबाट समेत लिखित जानकारी प्राप्त भएकाले अनियमितता भयो भन्न सकिने आधार नदेखिएको, आ.व. ०६९/०७० र ०७०/०७१ मा महालेखा परीक्षकको प्रतिवेदनमा औँल्याइएका बेरुजु तथा असुल उपर गर्नुपर्ने रकमहरूको हकमा दुग्ध वितरण आयोजना, लैनचौरको प.सं. ०७२/०७३ च.नं. १९४८ मिति २०७३/०२/०३ को प्रतिबद्धताअनुसार अविलम्ब (३ महिनाभित्र) फछ्यौट गरी गराई सोको जानकारी आयोगलाई दिने गरी आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय र दुग्ध विकास संस्थानलाई लेखी पठाइएको ।

५.५ दुष्परिणाम सच्याउने

१. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत

१.१ लक्ष्मी देवी सिंहका नाममा दर्ता रहेको सप्तरी जिल्ला वमनगामाकट्टी गा.वि.स. वडा नं. ६ को क्रि.नं. २० समेत जगतपुर गा.वि.स. वडा नं. ५ को क्रि.नं. १२४ समेत वडा नं. ६ को क्रि.नं. ५६ समेत वडा नं. ७ को क्रि.नं.३७ समेतको २० बिघा १२ कठ्ठा १५ धुर जग्गा भूमिसुधार कार्यालय, सप्तरीबाट २०४०।३।२२ मा जफत हुने ठहरी फैसला भई सगरमाथा अंचल अदालत, राजविराज सगरमाथाबाट मिति २०४२।५।१३ मा भूमिसुधार कार्यालय, सप्तरीको फैसला सदर हुने फैसला भएको र विपक्षीले पूर्वाञ्चल क्षेत्रीय अदालत, धनकुटामा अनुमतिका लागि निवेदन दिएकोमा अनुमति नपाउने गरी मिति २०४३।४।१४ मा निर्णय भएको एवं सोही विषयमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा अनुमति माग गर्दा समेत अनुमति नपाउने गरी मिति २०४५।११।९ मा निर्णय भएको जग्गा मालपोत कार्यालय, सप्तरीका कार्यालय प्रमुख समेतले जग्गा दाखिल खारेज नामसारी गरी दिएको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ बमोजिम हदबन्दीभन्दा बढी भई प्राप्त भएका वा फाँटवारी पेस गर्दा फाँटवारीमा नदेखाई लुकाई छिपाई राखी जफत भएका जग्गाहरू बिक्री वितरण नभएसम्मका लागि नेपाल सरकारको नाममा जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता कायम गर्नुपर्नेमा सो बमोजिम नगरी रोक्का राख्नका लागि मात्र मालपोत कार्यालयमा लेखी पठाउने साबिकको प्रचलन रहेकोमा सो प्रचलनको अन्त्य गरी त्यस्तो जग्गा बिक्री वितरण नभएसम्मका लागि नेपाल सरकारको नाममा जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता कायम गर्नका निमित्त आयोगको मिति २०७१।१२।१३ को बैठकबाट भएका निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयमा पत्राचारसमेत भइसकेको देखिएकोले भूमिसुधार कार्यालय, सप्तरीको मिति २०४०।३।२२ को निर्णयबाट जफत भएका एवं सप्तरी जिल्ला अदालतबाट भएका मिलापत्र बमोजिम अभय कुमार सिंह र सिता सिंहका नाममा दाखिल खारेज भै अन्य व्यक्तिका नाममा हक हस्तान्तरण भएका जग्गाहरू भूमिसुधार कार्यालय, सप्तरीबाट मिति २०७१।०७।०३ मा रोक्का राखी कारबाहीयुक्त अवस्थामा रहेको देखिएकोले भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ तथा अन्य प्रचलित कानूनबमोजिम कारबाही गरी दुष्परिणाम सच्याई सो को जानकारी आयोगमा पठाउनका लागि आयोगको मिति २०७३/०५/२६ गतेको निर्णयानुसार अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ख बमोजिम भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय, सिंहदरबारमा लेखी पठाइएको ।

१.२ ललितपुर जिल्ला तत्कालीन इमाडोल गाउँ विकास समितिको कार्यालय, वडा नं. ८ (ख) कित्ता नं. ९७६ को क्षेत्रफल ०-६-३-० को जग्गा नापीका समयमा फिल्डबुकमा जग्गाधनी र मोही खाली रहेको र स्थानीय गाउँलेहरूले सार्वजनिक रूपमा प्रयोग गरिरहेकोमा मालपोत कार्यालयका कर्मचारी समेतको मिलेमतोमा दर्ता प्रक्रियासमेत पूरा नगरी गाउँ विकास समितिको कार्यालय, इमाडोल वडा नं. ७ बस्ने शेरबहादुर घिमिरेका नाममा दर्ता गराएको भन्ने विषयको उजुरीका सन्दर्भमा आवश्यक अनुसन्धान हुँदा जग्गा, स्ववासी घर वा घरजग्गा र बेनिस्सा जग्गादर्ता समिति गठन आदेश, २०६८ बमोजिम गठित समितिको मिति २०६९/१०/१५ को निर्णयबमोजिम शेरबहादुर घिमिरेका नाममा दर्ता भएको देखिन आयो। उक्त गठन आदेश, २०६८ बमोजिम बेनिस्सा जग्गादर्ता गर्न साबिकमा दर्ता तिरो केही नभएको जग्गामा बेनिस्सा हकभोग भई आवादी गरी खाएको, जग्गा नापजाँच ऐन, २०१९ बमोजिम मिति २०३३/०७/०३ सम्म सुरु नापी भएको, फिल्डबुकमा

व्यक्तिको नाम उल्लेख भएको, विरहमा मकै, लसुन, प्याज, आलु, रायो, तोरी वा आवादी जग्गासँग सम्बन्धित अर्थ लाग्ने व्यहोरा उल्लेख भएको, कैफियत महलमा बेनिस्सा उल्लेख भएको र कसैका नाममा दर्ता नभएको, उक्त गठन आदेश, २०६८ अनुसार गठित समितिले दफा २ (घ) मा उल्लेखित काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत उपरोक्त प्रावधान पूरा गरी दर्ता गर्नुपर्नेमा सो बमोजिम गरेको देखिएन। यसरी प्रक्रिया नपुऱ्याई ललितपुर जिल्ला, गाउँ विकास समितिको कार्यालय, इमाडोल वडा नं. ८ (ख) कित्ता नं. ९७६ को क्षेत्रफल ०-६-३-० शेरबहादुर घिमिरेको नाममा दर्ता भएको जग्गा बदर गरी नेपाल सरकारको नाममा कायम गरी सोको जानकारी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई दिनका लागि आयोगको मिति २०७४/०१/०७ को निर्णयानुसार अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ दफा २८ को उपदफा (१) को देहाय (ग) बमोजिम भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय, सिंहदरबार र जिल्ला मालपोत कार्यालय, ललितपुरलाई लेखी पठाइएको ।

- १.३ काठमाडौं जिल्ला तत्कालीन कपन गाउँ विकास समितिको कार्यालयमा कार्यरत प्राविधिक सहायक विनोद पौडेलले सार्वजनिक जग्गा मिची घर निर्माण गरेको भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा मालपोत कार्यालय, चाबहिलको पत्र संख्या २०७१/०७२ च.नं. ६४३३ मिति २०७१/१०/२२ को पत्रबाट साबिक काठमाडौं जिल्ला, कपन गा.वि.स. २(क) कित्ता नं. ९९ को क्षेत्रफल ६-७-१-० हाल कपन वडा नं. २ सिट नं. १०२-०९८८-०४ कित्ता नं.को क्षेत्रफल २६५५.१० वर्गमिटर जग्गाबाट कित्ताकाट भै कित्ता नं. ७० को क्षेत्रफल १५२६.२२ वर्गमिटरको कित्ता कपन स्वास्थ्य चौकी, काठमाडौंमा र कित्ता नं. ७१ को क्षेत्रफल ११२८.८८ वर्गमिटर जग्गा नेपाल सरकारको नाममा बाँकी रहने गरी मालपोत कार्यालय, चाबहिलबाट मिति २०७१/५/१२ मा भएको निर्णय देखिन आयो । नापी कार्यालय, चाबहिलको पत्र संख्या २०७१/०७२ च.नं ३१७१ को पत्र, नापी कार्यालय, चाबहिलको पत्र संख्या २०७२/०७३ च.नं. ७८२ मिति २०७०/७/१८ को पत्र, नापी कार्यालय, चाबहिलको पत्र संख्या २०७२/७३ च.नं. ८९१ मिति २०७२/०८/१४ को पत्र र मालपोत कार्यालय, चाबहिलको पत्र संख्या २०७२/०७३ च.नं. २०४६ मिति २०७२/०७/३० को पत्र र नापी कार्यालय चाबहिल, काठमाडौंको पत्र संख्या २०७३/०७४ मिति २०७३/०७/०९ बाट क्षेत्रफलसहितको किटानी विवरण प्राप्त हुन आएबाट साबिक कपन २(क) को कित्ता नं. ९९ क्षेत्रफल ६-७-१-० रोपनी जग्गा पुनः नापी हुँदा कित्ता नं. २६ कायम भै सो कित्ताबाट कित्ताकाट भै कित्ता नं. ७०, कपन स्वास्थ्य चौकीको नाममा १५२६.२२ वर्गमिटर कायम भएको र कित्ता नं. ७१ क्षेत्रफल ११२८.८८ वर्गमिटर जग्गा नेपाल सरकारको नाममा कायम भई साबिक कित्ता नं. ९९ क्षेत्रफल ६-७-१-० नेपाल सरकारको नाममा रहेको साबिकको जग्गामध्ये पुनः नापी हुँदा ६२७.८७ वर्गमिटर जग्गाको अपुग भै अनुसन्धान हुँदा नापी कार्यालय, चाबहिल र मालपोत कार्यालय, चाबहिलबाट ६२७.८७ वर्गमिटर जग्गामध्ये कित्ता नं. ३० को क्षेत्रफल १८६.९२ नेपाल सरकारको बाटोमा गएको, कित्ता नं. २७ मा कायम भएको क्षेत्रफल ४७ वर्गमिटरको जग्गा कित्ता नं. ७४ भै बाटोमा नै समावेश भएको, कित्ता नं. ४४ को क्षेत्रफल २२०.०० वर्गमिटर जग्गा साबिकको कित्ता नं. ९९ कै सार्वजनिक रहेको जानकारी हुन आएबाट जम्मा ४५३.९२ वर्गमिटर जग्गा नेपाल सरकारको नै भएको देखिन आएबाट सोको अद्यावधिक गरी राख्ने र साबिक कपन ०२, ग्रिड सिट नं. १०२-०९८८-०४, कित्ता नं. ६६, क्षेत्रफल ९४.९५ वर्गमिटर जग्गा सुशीलप्रसाद पौडेलको नाममा घुसेको, साबिक

कपन ०२, ग्रिड सिट नं. १०२-०९८८-०४, कित्ता नं. ६७, क्षेत्रफल १६.०० वर्गमिटर जग्गा रामप्रसाद पौडेलको नाममा घुसेको र साबिक कपन ०२, ग्रिड सिट नं. १०२-०९८८-०४ कित्ता नं. १९, क्षेत्रफल ६३.०० वर्गमिटर जग्गा केशवप्रसाद पौडेलको नाममा घुसेको प्रमाणित भई आएकाट जम्मा क्षेत्रफल १७३.९५ वर्गमिटर जग्गा सरकारी सार्वजनिक कायम गरी सो को जानकारी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई दिने गरी आयोगको मिति २०७४/०१/०७ को निर्णयानुसार अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २८ को उपदफा (१) देहाय (ग) बमोजिम भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय, सिंहदरवार मार्फत मालपोत कार्यालय, चाबहिल र नापी कार्यालय, चाबहिल काठमाडौंलाई लेखी पठाइएको ।

२. शिक्षा मन्त्रालय अन्तर्गत

२.१ रामेछाप जिल्ला, बाल उच्च माध्यमिक विद्यालय, खनियापानी-३, भीरकोटका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष रामकृष्ण लामाले आफू विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षमा उम्मेदवार हुन पाउने योग्य अभिभावक नरहेको जानिजानी आफ्नो अधिकार नभएको पदमा उम्मेदवारी दिई निर्वाचित समेत भई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (क) मा उल्लेखित अनुचित कार्य गरेको पुष्टि हुन आएको हुँदा सोही ऐनको दफा ११ बमोजिम आयोगको मिति २०७३/०२/२७ को निर्णयानुसार निजसँग स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा आफू विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षमा उम्मेदवार हुन पाउने योग्य अभिभावक नरहेको जानिजानी आफ्नो अधिकार नभएको पदमा उम्मेदवारी दिई निर्वाचितसमेत भई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (क) मा उल्लिखित अनुचित कार्य गरेको तथ्य स्थापित भएको र निजले पेस गरेको स्पष्टीकरण व्यहोरामा आफू अध्यक्ष पदमा निर्वाचित हुँदा मेरो छोरा माइकल लामा सानोठिमी क्याम्पस, भक्तपुरमा अध्ययनरत रहेको भन्ने व्यहोरा खुलाई स्पष्टीकरण पेस गरेकोमा एकै व्यक्तिले एकै समयमा फरक फरक स्थानमा रहेको दुई शैक्षिक संस्थाहरूमा नियमित विद्यार्थीको रूपमा अध्ययन गर्न सम्भव र औचित्यपूर्ण नदेखिएको, निजको छोरा माइकल लामाले २०६९ सालमै बी.एड. उत्तीर्ण गरिसकेको आफ्नो बयानमा समेत खुलाएको देखिँदा निजले पेस गरेको स्पष्टीकरण औचित्यपूर्ण र संतोषजनक नदेखिएकोले निज रामकृष्ण लामा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष पदमा शिक्षा ऐन, २०२८ को दफा १२ को उपदफा (१) को देहाय (क) मा उल्लिखित योग्य व्यक्ति नभई अध्यक्ष पदमा निर्वाचित भएको अनुचित कार्यबाट उत्पन्न दुष्परिणाम प्रचलित कानूनबमोजिम सच्याउनका लागि आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रामेछापलाई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ख बमोजिम लेखी पठाइएको ।

५.६ आवश्यक कारबाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा प्रेषित

१. म.ले.प.को कार्यालय अन्तर्गत

- १.१ अछाम जिल्ला भैरवस्थान गाउँ विकास समिति वडा नं. ८ र ९ स्थित जनसेवा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको आ.व. २०६७/०६८ को सेस्ता लेखापरीक्षण गर्ने प्र.प.नं. ११००(घ) का रजिष्टर लेखापरीक्षक विष्णुभक्त उपाध्यायले व्यय विवरण रु.९९,२०६।- र रु.२,३४,२०६।- का फरक फरक विवरणहरू प्रमाणित गरिदिएको तर वास्तविक बिल परीक्षण गर्दा रु.१,३०,५२१।- खर्च देखिएको र निज विष्णुभक्त उपाध्यायले अनुसन्धानको क्रममा गरेको बयानमा पनि फरक फरक व्यय विवरण उल्लेख गरी प्रमाणित गर्नुपर्नाको स्पष्ट र प्रामाणिक जवाफ खुलाउन सकेको नदेखिएकोले आयोगको मिति २०७३/०३/२० को निर्णयानुसार निज लेखा परीक्षक विष्णु भक्त उपाध्यायलाई प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम जो जो कारबाही गर्नुपर्ने हो गर्न भनी नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट संस्थालाई लेखी पठाइएको।
- १.२ काठमाडौं जिल्ला, बौद्ध जोरपाटीस्थित बुद्ध एकेडेमी आवासीय माध्यमिक विद्यालयको शैक्षिक गतिविधि, रकम हिनामिनाका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा उक्त विद्यालयका लेखापरीक्षकहरू बट्टीप्रसाद न्यौपाने, रघुनाथ पौडेल र यादवप्रसाद मैनालीले आफैं विद्यालयको लेखापरीक्षक भई लेखापरीक्षण गरी शुल्कसमेत लिएको देखिएको, विद्यालयको विभिन्न श्रेस्ता कागजात मिलाउने काममा निजहरू नै सरिक भई थप शुल्कसमेत लिएको देखिन आएको र परामर्श सेवा दिएबापत भनी थप शुल्कहरू समेत लिई लेखापरीक्षकले पालना गर्नुपर्ने आचरणहरू पालना गरेको नदेखिएकोले निजी लेखापरीक्षकहरूका सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गरी गराई कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गर्नका लागि नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट संस्थालाई आयोगको मिति २०७३/१०/०३ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको।
- १.३ श्री आदर्श उच्च माध्यमिक विद्यालय राझा बाँकेमा २०६४ सालदेखि हालसम्म अध्यक्ष पदमा रहेका कौशलकुमार धोवीले रकम अनियमितता गरेको लगायतका उजुरीका सम्बन्धमा सो विद्यालयले खर्च गर्नुपर्ने रकम कलमहरूमा आर्थिक ऐन नियम कार्यविधिको पूर्ण ज्ञान नभएका कर्मचारीहरू भएकाले लेखासम्बन्धी ज्ञानको अभावका कारण हचुवा पाराले खर्च भएको, अनावश्यक काममा खर्च नभई समग्रमा विद्यालयको भौतिक निर्माण तथा अन्य नियमित कार्यहरूमा खर्च भएको, सामान्य लेखा सिद्धान्तको पालना भएको मिसिलबाट नदेखिएको, रजिष्टर्ड लेखापरीक्षक खान एण्ड कम्पनीका प्रोप्राइटर अब्दुल करिम खाँले आर्थिक वर्ष २०६५/६६ र आर्थिक वर्ष २०६६/६७ को आर्थिक कारोबारको लेखापरीक्षण गर्दा सबै बिल भरपाई खातापाता हेरेको, भौचरमा लेखा प्रमुख र कार्यालय प्रमुखको केहीमा हस्ताक्षर नभएको तथा रु. ५ हजारमाथिको कारोबारमा भ्याट बिल प्रयोग गर्नु भनेर सुझाव दिएको भन्ने व्यहोराको बयान गरे तापनि निजले दिएको प्रतिवेदनमा सो कुराहरू समयमै सुझाव दिई सचेत गराएको नदेखिएकोले लापरबाहीपूर्ण ढङ्गबाट लेखापरीक्षण गर्ने, उपयुक्त सुझाव लेखेर नदिने र सामान्य जोड घटाउ तथा बिल भरपाईको जाँचसमेत नगर्ने लेखापरीक्षक खान एण्ड कम्पनीका प्रोप्राइटर अब्दुल करिम खाँलाई जे जस्तो कारबाही गर्नुपर्ने हो सो गर्नका लागि आयोगको मिति २०७४/०१/११ को निर्णयानुसार महालेखा परीक्षकको कार्यालयलाई लेखी पठाइएको।
- जिल्ला प्रशासन कार्यालय बाँकेको मिति २०६९।०५।३१ को आदेशबमोजिम मालपोत कार्यालय बाँकेमा रोक्का रहेका जेथा जमानत जग्गा तथा नगद धरौटी फिर्ता तथा फुकुवा

सम्बन्धमा आवश्यक कारवाही गरी किनारा लगाउन शिक्षा विभाग र जिल्ला शिक्षा कार्यालय बाँकेलाई समेत आयोगको मिति २०७४/०१/११ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

२. अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गत

२.१ महेन्द्र उच्च माध्यमिक विद्यालय, नयाँबजार, पोखरामा आर्थिक अनियमितता, भ्रष्टाचार लगायतका उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा रकम लिए खाएको वस्तुनिष्ठ आधार प्रमाणहरूबाट नखुले तापनि विद्यालयको स्वामित्वमा रहेको जग्गामध्येबाट संधियार मुनिदेवी गुप्ताले बढी भोग गरेको जम्मा क्षेत्रफल १.८० वर्गमिटर जग्गा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कास्कीबाट फिर्ता गर्ने गराउनेतर्फ आवश्यक प्रक्रिया अवलम्बन गरी कदम उठाउन उपयुक्त हुने भनी नेपाल सरकार, शिक्षा मन्त्रालयमा आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

साथै शिक्षक हस्तबहादुर थापाले कक्षागत रूपमा (Period basis) अध्यापन गरी भुक्तानी लिएको रकमबाट निजले आर्जेको अतिरिक्त आय रु.२०,८९,०६७।- को सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गरी गराई प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम गरेको दायरामा ल्याउनुपर्ने हो वा होइन ? सो को यकिन गरी कानूनबमोजिम गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार आन्तरिक राजस्व कार्यालय, पोखरामा लेखी पठाइएको ।

२.२ राष्ट्रिय बिमा संस्थानमा विभिन्न विषयमा अनियमितता भएको भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा उजुरीमा उल्लेख भए अनुसार अनियमितता भए/गरेको नपाइएको, राष्ट्रिय बिमा संस्थानमा आ.व. २०६०।०६१ देखि अन्तिम लेखापरीक्षण गरी प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको नदेखिएकोले बाँकी रहेको लेखापरीक्षणको कार्य समय सीमा तोकेर अबिलम्ब सम्पन्न गर्न गराउन लगाई सो को जानकारी आयोगलाई समेत गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०५/०६ को निर्णयानुसार नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

२.३ काठमाडौं महानगरपालिकाको कार्यालयका वरिष्ठ इन्जिनियर रामहरि फुयालले पदीय जिम्मेवारीको दुरुपयोग गरी गैरकानूनी रूपबाट सम्पत्ति आर्जन गरी अस्वाभाविक जीवनयापन गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीको अनुसन्धानको क्रममा जिल्ला काठमाडौं, का.म.पा.-१६ कि.नं.२८ क्षे.फ.०-३-२-० जग्गा र घर टहरासमेत मिति २०७०।१।२५ मा गुडिया खत्री (पाठक) बाट रामहरि फुयालकी श्रीमती शोभा सिंखडाले खरिद गर्दा रु.२६,६६,०००।- मा कारोबार भएको भन्ने मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजार काठमाडौंबाट पारित लिखतबाट देखिए तापनि रामहरि फुयालको कुमारी बैंकको खाताबाट भुक्तानी पाउने गरी मिति २०७०।१।२५ मा रु.१,०७,५०,०००।- मिति २०७०।२।२२ मा रु.८,००,०००।- र मिति २०७०।२।३० मा रु.७,००,०००।- का चेकहरू समेतबाट जग्गा बिक्रेता गुडिया खत्री (पाठक) का पति दलबहादुर पाठकले जम्मा रु.१,४७,५०,०००।- जग्गा बिक्री बापतको भुक्तानी पाएको देखिएकोले लिखतमा कम मूल्य उल्लेख गरेको देखिएको सम्बन्धमा, जिल्ला काठमाडौं, का.म.पा.-१६ कि.नं.३४९ क्षे.फ.००१८२.८४ व.मि. जग्गा मिति २०६५।४।२२ मा शाम्बराज बस्नेतबाट शोभा सिंखडाको नाममा खरिद गर्दा रु.११,५१,०००।- मा कारोबार भएको भन्ने मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजार काठमाडौंबाट पारित लिखतबाट देखिए तापनि रामहरि फुयालको नविल बैंकको खाताबाट मिति २०६५।४।१९ मा रु.१०,००,०००।- र मिति २०६५।४।२२ मा रु.१८,००,०००।- का चेकहरूबाट जग्गा बिक्रेता शाम्बराज बस्नेतले जम्मा

रु.२८,००,०००।- भुक्तानी पाएको देखिएकोले लिखतमा कम मूल्य उल्लेख गरेको देखिएको सम्बन्धमा र जिल्ला काठमाडौं, का.म.पा.-२९ कि.नं.४१४ क्षे.फ.०-५-२-११/२ जग्गा मिति २०६५।२।५ मा भीमलाल जोशीबाट शोभा सिखडाले खरिद गर्दा रु.१२,५९,०००।- मा कारोबार भएको भन्ने मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजार काठमाडौंबाट पारित लिखतबाट देखिए तापनि रामहरि फुयालको नविल बैंकको खाताबाट मिति २०६५।२।५ मा रु.३५,६९,०००।- को चेकबाट जग्गा बिक्रेता भीमलाल जोशीका छोरा सुशील जोशीले भुक्तानी पाएको देखिएकोले लिखतमा कम मूल्य उल्लेख गरेको देखिएको सम्बन्धमा समेत प्रचलित कानूनबमोजिम छानबिन एवं कारवाही गर्न आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार राजश्व अनुसन्धान विभागलाई लेखी पठाइएको ।

२.४ बारा जिल्ला रौवाही गा.वि.स.का तत्कालीन गा.वि.स. सचिव राजेन्द्रप्रसाद साहको अनियमितता/रकम दुरुपयोग लगायतका उजुरीका सम्बन्धमा खर्च भएको पुष्टि हुन नसकेको रकम नेपाल सरकारको राजस्व खातामा जम्मा भइसकेको, निज राजेन्द्रप्रसाद साह अवकाश प्राप्त भइसकेकाले निजको निवृत्तिभरण खाता रोक्का राख्न भनी आयोगको मिति २०७२।१२।२९ को च.न. ६७३ को पत्रबाट निवृत्तिभरण व्यवस्थापन कार्यालय, त्रिपुरेश्वर काठमाडौंलाई लेखी पठाइएकोमा सो निवृत्तिभरण खाता फुकुवा गर्न आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार निवृत्तिभरण व्यवस्थापन कार्यालय, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौंलाई लेखी पठाइएको ।

२.५ जलेश्वर भन्सार कार्यालय, महोत्तरीका सह-लेखापाल संजीवकुमारप्रसाद साहले लेखापाल पदको बढुवाको सिलसिलामा कार्य सम्पादन मूल्यांकन फाराममा अंक थपघट गरेको विषयमा कोष तथा लेखा नियन्त्रक डिलाराम गिरीलाई जर्जर्जस्ती रु.१०,०००।- दिई भ्रष्टाचार गरेको भन्ने पत्र/उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा स.ले.पा. संजीवकुमारप्रसाद साहले आफ्नो लेखापाल पदमा बढुवा प्रयोजनका लागि का.स.मु. फाराममा अंक थपघट गरी सरकारी छाप दस्तखत कित्तेसमेत गरेको भन्ने विषयमा जिल्ला प्रहरी कार्यालय, महोत्तरीबाट अनुसन्धान भई जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, महोत्तरीबाट मिति २०७३।१।२२ मा महोत्तरी जिल्ला अदालतमा सरकारी छाप दस्तखत कित्ते मुद्दा दायर भएको, कोष तथा लेखा प्रमुख डिलाराम गिरीलाई स.ले.पा. संजीवकुमारप्रसाद साहले आफ्नो का.स.मु. को सम्बन्धमा रु.१०,०००।- घूस/रिसवत बापतको रकम दिएको वा फ्याँकिगएको भन्ने व्यहोरालाई पुष्टि गर्ने स्वतन्त्र र वस्तुनिष्ठ आधार र प्रमाणहरूको अभाव रहेकोले आयोगको मिति २०७३।१।२७ को निर्णयानुसार एवं च.नं. १५५३ मिति २०७३।१।२७ को पत्रानुसार निज संजीवकुमारप्रसाद साहलाई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १९(३) बमोजिम निलम्बनमा राख्न लेखी पठाई निलम्बन रहेको देखिँदा निज संजीवकुमारप्रसाद साहको निलम्बन फुकुवा गरिदिने भनी आयोगको मिति २०७३/०८/०२ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

२.६ बाखा विकास फार्म, बुढीतोला कैलालीका सह-लेखापाल अक्कलबहादुर रावलले तालिम सञ्चालनको नक्कली बिल भर्पाई बनाई पेशकी फछ्यौँट गरी बजेट हिनामिना गरेको भन्ने विषयको उजुरी उपर अनुसन्धान तहकिकात हुँदा स.ले.पा. अक्कलबहादुर रावलले तालिम संचालन नै नगरी नक्कली कागजात तयार पारी पेशकी फछ्यौँट गरेको प्रमाणित हुन सक्नेसम्मको सबुद प्रमाण नभएको र निजबाट सरकारी रकम हिनामिना हानि नोक्सानी भए गरेको, मासेको अवस्था नदेखिए तापनि तालिमका सहभागीहरूलाई नियमानुसार दिनुपर्ने रकम भर्पाई गर्दाकै अवस्थामा नदिई बाँकी राखे

र आफ्नो विरुद्धमा उजुरी परेपछि तत्कालीन कार्यालय प्रमुखका विरुद्ध झुठा उजुरी निवेदन दिने कार्य गर्ने स.ले.पा.अक्कलबहादुर रावललाई थप छानबिन गर्नुपर्ने भए कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा समेत लेखी पठाउन प्रचलित नेपालको संविधानबमोजिम महालेखा नियन्त्रक कार्यालयलाई आयोगको मिति २०७३/०८/१३ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

२.७ जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, पर्सामा आ.व.२०६९।०७० र २०७०।०७१ मा संचालित विभिन्न कार्यक्रमहरूमा आर्थिक अनियमितता भएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीको अनुसन्धानको क्रममा रौतहट मेडिकल हल, वीरगंजको मिति २०६९।११।१० को भ्याट बिल नं. १,२,३ बाट जम्मा रु.२,७८,९९१।- जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, पर्सालाई जारी गरेको भ्याट बिल नक्कली रहेको खुल्न आएकोले उक्त नक्कली भ्याट बिलका सम्बन्धमा प्रचलित कानूनबमोजिम कारबाही गर्न गराउन र सो को जानकारी आयोगलाई उपलब्ध गराउन आन्तरिक राजस्व विभागलाई आयोगको मिति २०७३/०९/०४ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

२.८ व्यवस्थापिका संसदका सदस्य (सभासद) तथा पूर्व भौतिक योजना तथा निर्माण राज्यमन्त्री संजयकुमार साहको गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जन सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा निजका भाइ रामकुमार साहको नाममा रहेको मिथिला मनी ट्रान्सफर प्रा.लि.का कर्मचारी ब्रह्मदेव साहले हुण्डीको कारोबार गरेको, कर्मचारी सौरभ पोखरेलले संजयकुमार साहको आदेशबमोजिम अन्य व्यक्तिलाई रकम भुक्तान गर्ने गरेको, कर्मचारी विजय सहनीले मिथिला मनी ट्रान्सफरको एक शाखाबाट अर्को शाखामा रकम पठाउँदा र झिक्दा बैंकिङ प्रणालीमा नदेखाई सोझै पठाउने गरेको देखिएको, सो को अभिलेख डेबुकमा मात्र राख्ने गरेको र संजयकुमार साहका कर्मचारी राममिलन राउत कुर्मिले उक्त मनी ट्रान्सफरबाट हुण्डी समेतको कारोबार गरेको भनी निजहरूले अनुसन्धानको क्रममा गरेको बयानबाट खुल्न आएको हुँदा मिथिला मनी ट्रान्सफरका नामबाट गरेको कारोबार शंकास्पद देखिएकोले सो विषयसँग सम्बन्धित कागजातहरू थप अनुसन्धान तथा कारबाहीका लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०५९ को नियम ९ बमोजिम नेपाल राष्ट्र बैंक केन्द्रीय कार्यालय काठमाडौँलाई आयोगको मिति २०७३/०९/२१ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

त्यसैगरी, संजयकुमार साहका बाबु साधु साह सुडीको नाममा रहेको मिथिला आयल स्टोर्स, धनुषाले २०६८ साल माघ महिनादेखि २०६९ साल पौष मसान्तसम्मको अवधिका लागि प्रहरी प्रधान कार्यालय र अन्तर्गतका उपत्यकास्थित कार्यालयहरूको रासन ठेक्का लिई सो बापत निजले रु.३६,६४,८३,९६५।९७, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सिरहा र अंचल प्रहरी कार्यालय, मेचीको रासन ठेक्काबाट रु.४७,१२,०९४।७०, मध्य क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय, हेटौँडा अन्तर्गत कार्यालयहरूबाट रु.१,८६,६१,०२७।६८ गरी रासन ठेक्काबाट मात्र जम्मा रु.३८,९८,५७,०८८।३५ को कारोबार गरेको देखिएकोमा मिथिला आयल स्टोर्सले आ.व.०६९/०७० मा रु.२८,२८,२४,२७५।- मात्रको कारोबार गरेको भनी सोही रकम बराबरको मात्र आयकर दाखिला भएको भनी आन्तरिक राजस्व विभाग, अनुसन्धान तथा विकास शाखा, काठमाडौँबाट लेखी आएको हुँदा मिथिला आयल स्टोर्सले राजस्व छली गरेको अनुसन्धानको क्रममा प्राप्त कागजातहरूबाट खुल्न देखिन आएको हुँदा सो विषयसँग सम्बन्धित कागजातहरू संलग्न गरी थप अनुसन्धान तथा कारबाहीका लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०५९ को नियम ९ बमोजिम राजस्व अनुसन्धान विभाग, पुल्चोक, ललितपुरलाई आयोगको मिति २०७३/०९/२१ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

३. भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय अन्तर्गत

- ३.१ डिभिजन सडक कार्यालय कालिकोट अन्तर्गत खुलालु-लैफु-हिल्सा-कर्णाली करिडोरका ठेकेदार श्री शर्मा/राजेन्द्र जे.भी.ले आ.व.२०६९/७० मा अफिससँग मिली कित्ते बैंक ग्यारेन्टीका आधारमा पेशकी लगी कामै नगरेको र हालसम्म उक्त मोबिलाइजेसन पेशकी नेपाल सरकारलाई फिर्ता नगरी भ्रष्टाचार गरेकाले कारबाही गरी पाऊँ भन्ने उजुरी सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा मोबिलाइजेसन पेशकीका लागि राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक शाखा कार्यालय, जुम्लाका श्री शर्मा/राजेन्द्र जे.भी.को तर्फबाट कालीकोट-जुम्ला-हुम्ला सडक योजना मन्मा कालीकोटको नाममा जारी गरिएको अग्रिम भुक्तानी जमानी पत्रका आधारमा पेशकी रकम लिएकोमा सम्पूर्ण मोबिलाइजेसन पेशकी रकम फछ्यौट भएको देखिए तापनि अग्रिम भुक्तानी जमानी पत्र श्री शर्मा/राजेन्द्र जे.भी.को तर्फबाट कालीकोट-जुम्ला-हुम्ला सडक योजना मन्मा कालीकोटको नाममा राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक शाखा कार्यालय, जुम्लाबाट जारी गरिएको रेकर्डबाट नदेखिएकोले निर्माण व्यवसायी श्री शर्मा/राजेन्द्र जे.भी.ले लापरबाहीपूर्ण तरिकाले कित्ते बैंक जमानत पेस गरी सरकारी रकम दुरुपयोग गर्ने प्रयत्न गरेको पुष्टि हुन आएको हुँदा उक्त निर्माण व्यवसायीलाई जे जस्तो कानूनी कारबाही गर्नुपर्ने हो सो गर्नका लागि आयोगको मिति २०७४/०१/२५ को निर्णयानुसार भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयमा र जिल्ला प्रहरी कार्यालय, कैलालीमा लेखी पठाइएको ।
- ३.२ यातायात व्यवस्था कार्यालय सवारी कोशीको आ.व. २०७१।०७२ र २०७२।०७३ को राजस्वको मास्केवारी/राजस्वको वार्षिक आर्थिक विवरण तयार गरी नियमानुसार कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय एवं तालुक कार्यालयमा पठाएको देखिए पनि सो को भिडान गरी समयमै राजस्व मस्यौट तथा हिनामिना कार्यलाई छानबिनको दायरामा ल्याई तत्काल निरूपण गरेको नदेखिएकोले राजस्व आर्जन गर्ने कुनै पनि कार्यालयले मासिक तथा वार्षिक रूपमा संकलित राजस्वको फाँटवारी तयार गरी तालुक निकायमा पठाउने तर तालुक निकायले सो भिडान एवं आवश्यकतानुसार नियमित निरीक्षण तथा अनुगमन समेतका कार्यहरू नगर्नाले राजस्व मस्यौट लगायतका आर्थिक हिनामिना एवं भ्रष्टाचारजन्य कार्यले प्रश्रय पाउने हुँदा प्रचलित कानून विपरीतका कार्यहरू हुन नदिन नगर्न नगराउन आवश्यक संयन्त्र निर्माण गरी प्रभावकारी ढंगले कार्यान्वयन गर्न गराउन महालेखा परीक्षकको कार्यालय र महालेखा नियन्त्रक कार्यालय एवं यातायात व्यवस्था विभागसमेतलाई अखितयार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको मिति २०७४/०२/२९ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।
- ३.३ पुष्पलाल (मध्य पहाडी) लोक मार्ग सडक आयोजना, (पश्चिम खण्ड), तुलसीपुर, दाङको रकम अनियमितता भएको उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा आयोजनाका लागि आवश्यक पर्ने सामानहरू खरिद गर्नका लागि सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम खरिद इकाई गठन गरी मौजुदा सूचीकृत फर्महरूबाट कम्तीमा पनि तीनवटा फर्म वा कम्पनीबाट छुट्टाछुट्टै दरभाउ पत्र माग गरी प्राप्त भएका दरभाउ पत्रमध्ये विद्युतीय सामग्रीहरू उल्लेखित ऐन, नियमावलीबमोजिम आयोजनाले तयार गरेको मौजुदा सूचीकृत फर्महरूबाट सबैभन्दा घटी अंक कबोल गर्ने फर्म/कम्पनीसँग खरिद भै दाखिला समेत भएको, सामान खरिद गर्दा बढी भुक्तानी भएको रकम नेपाल सरकार राजस्व खातामा जम्मा भइसकेको देखिएकोले अब उप्रान्त मन्त्रालयबाट संचालित विभिन्न किसिमका आयोजनाका लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न जिन्सी सामानहरू खरिद गर्दा नेपालको संविधान, प्रचलित ऐन, नियम तथा सार्वजनिक

खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ मा भएको व्यवस्थालाई कडाइका साथ पालना गर्न गराउन आयोगको मिति २०७४/०३/१५ को निर्णयानुसार नेपाल सरकार भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

४. सहरी विकास मन्त्रालय अन्तर्गत

४.१ काठमाडौं महानगरपालिका वडा नम्बर- ३५, तीनकुने, सुविधानगर, सुविधामार्गका जग्गाधनीहरूले तत्कालीन राजकुलो, ऐलानी जग्गा कब्जा गरी राखेको, हाल सडक विस्तारको क्रममा आवश्यक पर्ने जग्गा, नक्साले तोकेको बाटोको नक्सासमेत कब्जा गरी धाकधम्की देखाउने, बाटो विस्तार गर्न नदिने कार्य भएको उजुरीका सम्बन्धमा तहकिकात हुँदा जग्गाधनी अद्यावधिक गर्न नआएको अवस्थामा पनि हाल फिल्डमा कायम रहेको बाटो नै बाटो कायम हुने र रावल आयोगबाट कायम भएको सरकारी सार्वजनिक जग्गा वा बाटो नै सरकारी कायम गर्ने गराउने सम्बन्धमा कानूनबमोजिमको कारबाही गर्न गराउन मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजारलाई आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको साथै बाटो विस्तार गर्ने क्रममा रावल आयोगबाट औल्याइएका सरकारी जग्गाहरू अतिक्रमित भएकोलाई सरकारी जग्गा मानी बाटो विस्तारको कार्यलाई प्रचलित कानूनबमोजिम प्रक्रिया पूरा गरी अगाडि बढाउनसमेत काठमाडौं उपत्यका नगर विकास प्राधिकरणलाई आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

४.२ काठमाडौं जिल्ला, महाराजगंज, चक्रपथस्थित नारायणगोपाल चोकदेखि बूढानीलकण्ठसम्मको बाटो विस्तार तथा निर्माण कार्यमा गुणस्तरहीन कालोपत्रे, रेलिड, बार तथा पेटी निर्माण गरेको, सडक खण्ड २ महिना नभई भत्किएको, मापदण्ड अनुसारको नपाइएको र गुणस्तर नभएकोले छानबिनको दायरामा ल्याई कारबाही गरी पाऊँ भन्ने छुट्टाछुट्टै व्यहोराका उजुरीहरूको सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा अनुसन्धानको क्रममा खटिएको प्राविधिकहरूको टोलीको स्थलगत प्रतिवेदनमा उल्लेख भएबमोजिम उक्त सडक विस्तारको क्रममा काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेड, नेपाल टेलिकम, नेपाल विद्युत प्राधिकरण र सडक विभाग समेतले बाटो विस्तार तथा निर्माण गर्दा एकआपसमा समन्वय नगरेको कारणले उक्त सडकमा विभिन्न समस्या आई विस्तारित सडक हस्तान्तरण नहुँदै ठाउँ ठाउँमा Patch work मर्मत सुधार गरी विस्तारित सडकको स्वरूप नै बिग्रेको हुँदा अब निर्माण गरिने सडकहरूमा संलग्न हुने निकायहरूको बीच सडक निर्माणदेखि मर्मत सुधार कार्यसम्म समन्वय हुनुपर्ने र उल्लेखित निकायहरू जे जसले जे गर्नुपर्ने हो यथाशीघ्र समन्वय गरी DLP मा गर्नुपर्ने सम्पूर्ण मर्मत सम्भारको कार्य सम्पन्न भएको यकिन गरेर मात्र सडक निर्माण सम्पन्न गरेको प्रमाणपत्र जारी गर्न र सम्पूर्ण कार्य पूरा भएपछि मात्रै सम्बन्धित ठेकेदारहरूलाई बिल रकम र धरौटी रकम भुक्तानी दिन आयोगको मिति २०७३/०८/३० को निर्णयानुसार काठमाडौं उपत्यका सडक विस्तार आयोजनालाई साथै अब आइन्दा सडक निर्माण, विस्तार र मर्मत सम्भारको क्रममा संलग्न निकायहरूबीच समन्वय गर्ने प्रभावकारी व्यवस्था मिलाउनसमेत नेपाल सरकार, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई लेखी पठाइएको ।

५. वाणिज्य मन्त्रालय अन्तर्गत

५.१ नेसनल ट्रेडिड लिमिटेडले आफ्नो नाममा रहेका घर, गोदाम, टहरा तथा जग्गाहरू भाडामा लगाउँदा अनियमितता गरेको भन्नेसमेतको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा नेसनल

ट्रेडिङ लिमिटेड केन्द्रीय कार्यालय, टेकुका निमित्त महाप्रबन्धक सत्यनारायण मेहता र नेसनल ट्रेडिङ लिमिटेड, शाखा कार्यालय, नेपालगञ्जका कार्यालय प्रमुख नरबहादुर तामाडले अनुचित कार्यहरू गरेको देखिएकोले आयोगको मिति २०७३/०२/१० को बैठकबाट स्पष्टीकरण माग गर्ने निर्णय भए अनुसार स्पष्टीकरण प्राप्त हुँदा नेसनल ट्रेडिङ लिमिटेड, शाखा कार्यालय, नेपालगञ्जको गोदाम भाडामा लगाउँदा लागत इस्टिमेट तयार नगरेको, कोटेसन दर्ता गर्दा धरौटी माग नगरेको र पहिलो कोटेसन दर्ता गराउने फर्म सम्झौता गर्न नआएमा निजको धरौटी वा जमानत रकम जफत गरी सो भन्दा लगत्तै पछिको अर्को बढी अंक कबोल गर्ने सारभूतरूपमा प्रभावग्राह्य कोटेसन दर्ता गर्ने फर्मसँग सम्झौता गर्नुपर्नेमा सो नगरी नगराई केन्द्रीय कार्यालय, टेकुका तत्कालीन निमित्त महाप्रबन्धक सत्यनारायण मेहता र शाखा कार्यालय, नेपालगञ्जका कार्यालय प्रमुख नरबहादुर तामाडले जानीजानी निर्णय वा आदेश गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कानूनी कार्यविधिहरूको पालना नगरेको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेको तथ्य अनुसन्धानबाट स्थापित भइरहेको र निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरण जवाफमा नेसनल ट्रेडिङ लिमिटेड, शाखा कार्यालय, बाँकेले गोदाम भाडामा लगाउने सम्बन्धमा प्रचलित कानूनमा स्पष्ट व्यवस्था नभएकोले सञ्चालक समितिको निर्णयानुसार प्रतिस्पर्धात्मक विधिबाट भाडामा दिने सूचना प्रकाशित गरेको भन्नेसमेत प्रायः एकै मिलान व्यहोराको स्पष्टीकरण जवाफ कानूनसम्मत नभई सन्तोषजनक नदेखिएको हुँदा नेसनल ट्रेडिङ लिमिटेड, केन्द्रीय कार्यालय, टेकुका निमित्त महाप्रबन्धक सत्यनारायण मेहता र नेसनल ट्रेडिङ लिमिटेड, शाखा कार्यालय, नेपालगञ्जका कार्यालय प्रमुख नरबहादुर तामाडका सम्बन्धमा कानूनबमोजिम आवश्यक कारवाही गरी सो को जानकारी आयोगमा समेत लेखी पठाउन आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार प्रचलित नेपालको संविधानबमोजिम नेपाल सरकार, वाणिज्य मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

६. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय अन्तर्गत

- ६.१ कास्की जिल्ला सिद्ध गा.वि.स. वडा नं. ३ स्थित रिष्टेखोला सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहका अध्यक्ष, सचिव र वन कार्यालयका रेन्जर समेतले कार्ययोजनाभन्दा बढी काठ काटेको, काटिएका काठ लिलाम बिक्री गर्दा मनोमानी तवरले टेण्डर प्रक्रिया सम्पन्न गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा आ.व. २०७१।७२ मा १५ थान रूख प्राविधिक सहयोगमा छपान भइ सो रूखहरूको प्राविधिक मूल्यांकनबाट काठ ६०४ क्यु.फिट र दाउरा १.१० चट्टा उत्पादन हुने मूल्यांकन भएकोमा कटान मुद्दान पश्चात काठ ८८५.२९ क्यु.फिट र दाउरा ०.७५ चट्टा उत्पादन भएको, उक्त काठ दाउरा कटान मुद्दान बापतको रकम रु.१,०१,७२४।- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको खातामा र मु.अ.कर बापतको नपुग रकम रु ११,३३८।४५ सरकारी खातामा र सम्बन्धित समूहबाट साल बिक्रीबाट काठ बिक्री बापतको नपुग राजस्व रु १३,५२५।७५ नेपाल सरकारको खातामा दाखिला गरेको भन्ने मिसिलबाट नदेखिएकोले सो रकमहरू सम्बन्धित खाताहरूमा दाखिला जम्मा गर्न लगाउन आयोगको मिति २०७३/०५/०७ को निर्णयानुसार सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।
- ६.२ धादिङ जिल्लाका साङकोष, सुनौलाबजार, मैदी, नलाङ, खरी, चैनपुरलगायतका गा.वि.स.हरूबाट मिलेमतोमा ३ अर्ब बराबरको काठ बिक्री गरेको भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान भई नीलकण्ठ रेन्जपोष्टका तत्कालीन सहायक वन अधिकृत बाबुराम अर्यालले जानीजानी आफ्नो

पदको प्रकृति अनुसार पालन गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेकोले निजलाई आयोगको मिति २०७३/०५/१७ को निर्णयानुसार स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा निजले पेस गरेको स्पष्टीकरणमा उक्त कार्यको कानूनी आधार र औचित्यता खुलाउन नसकेको, चित्तबुझ्दो र सन्तोषजनक जवाफसमेत नदेखिएको र अनुसन्धानबाट निजले सिफारिस गरेको तथ्य स्थापित भइरहेको देखिएको हुँदा तत्कालीन सहायक वन अधिकृत बाबुराम अर्याललाई कानूनबमोजिम आवश्यक कारवाही गरी सोको जानकारी आयोगमा समेत लेखी पठाउन प्रचलित नेपालको संविधानबमोजिम आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार नेपाल सरकार, वन तथा भूसंरक्षण मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

६.३ जिल्ला वन कार्यालय, रामेछापले अग्निरोधक सामग्री खरिद गर्न आह्वान गरेको सूचनामा अनियमितता समेत भएको व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा सो बोलपत्रका सम्बन्धमा प्रक्रियागत त्रुटि गरेको पाइएकोले उक्त कार्यमा तत्कालीन निमित्त जिल्ला वन अधिकृत राम अयोध्या महतो, सहायक वन अधिकृत रामसुन्दर साह, लेखापाल तेजबहादुर के.सी., सह लेखापाल शम्भुबहादुर श्रेष्ठसमेतले जानीजानी निर्णय वा आदेश गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरेको र आफ्नो पदको प्रकृतिअनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेको देखिन आई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को (ख) र (छ) बमोजिम अनुचित कार्य गरेको पाइएकोले निजहरूसँग स्पष्टीकरण माग गर्ने भन्ने समेत आयोगबाट मिति २०७३/५/७ मा निर्णय भएबमोजिम निजहरूसँग स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरणको जवाफमा उजुरीमा उल्लेख भए बमोजिमको हुल हुज्जत नभएको, सिलबन्दी दरभाउपत्र माग गर्दा राष्ट्रिय स्तरको समाचारपत्रमा ३० दिने सूचना प्रकाशन गरेको, जिल्ला वन कार्यालय, रामेछापले ३/३ पटक सूचना प्रकाशन गरेकोले सूचनाको अवधि छोटो भयो भन्ने कुरा निराधार रहेको, बोलपत्र मूल्यांकन समितिको औपचारिक गठन नगरिएको जस्ता व्यहोरा उल्लेख गरी तथ्यपरक एवं कानूनसम्मत जवाफ पेस गरेको नदेखिएको, अनुचित कार्य गरेको तथ्य अनुसन्धानबाट स्थापित भइरहेको देखिएको हुँदा जिल्ला वन अधिकृत राम अयोध्या महतो, सहायक वन अधिकृत रामसुन्दर साह, लेखापाल तेजबहादुर के.सी., सह लेखापाल शम्भुबहादुर श्रेष्ठका हकमा कानूनबमोजिम आवश्यक कारवाही गरी सोको जानकारी आयोगमा समेत पठाउन प्रचलित नेपालको संविधानबमोजिम आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार नेपाल सरकार वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय, शिक्षा मन्त्रालय र ऊर्जा मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

६.४ जिल्ला वन कार्यालय, डोटीका जिल्ला वन अधिकृत पुष्पराज बर्तौला र रेन्जर सुरेश रोकायको मिलेमतोमा कार्यालयको विकास बजेट हिनामिना लगायत विभिन्न प्रकारको अनियमितता भएको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा कार्यालयको घर निर्माण भै नयाँ घरमा कार्यालय सरिसके पश्चात् पनि साबिकको घर भाडामा लिएको देखाई घरभाडा बापतको निकास रकम भुक्तानी गरेकोमा उक्त रकम नेपाल सरकारको राजश्वमा जम्मा भइसकेको देखिँदा नेपाल सरकारको रकम हानि नोक्सानी भएको अवस्था नभए तापनि कार्यालय नयाँ भवनमा स्थानान्तरण भैसकेपछि पनि घरभाडा बापतको रकम निकास एवं भुक्तानी गर्ने गराउने कार्यमा संलग्न रहेका जिल्ला वन अधिकृत पुष्पराज बर्तौला र सहलेखापाल सिद्धराज शर्माको कार्य कानूनसम्मत नदेखिएको र सो विषयका सम्बन्धमा छानबिन गरी प्रतिवेदन पेस गर्न

खटाइएका जिल्ला वन अधिकृत कृष्णदत्त भट्टले गलत प्रतिवेदन पेस गरेको हालसम्मको अनुसन्धानबाट देखिँदा निजहरूका सम्बन्धमा आवश्यक कारबाही गरी सोको जानकारी आयोगमा पठाउन आयोगको मिति २०७३/०८/०६ को निर्णयानुसार नेपाल सरकार वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

६.५ पर्सा वन्यजन्तु आरक्षण कार्यालयका सहायक संरक्षण अधिकृत मञ्जुर अहमदको झोलाबाट फेलापरेको रु.१६,००,०००।- शंकास्पद नगद रकम सम्बन्धमा थप अनुसन्धान कार्य गर्नुपर्ने देखिएको हुँदा आवश्यक अनुसन्धान गर्नका लागि इलाका प्रहरी कार्यालय सिमराको च.नं. १४६ मिति २०७२।४।२२ को पत्रसाथ आयोगमा प्राप्त हुन आएका निज मञ्जुर अहमदले सार्वजनिक पद धारण गरी जिम्मेवारी अनुरूप कार्य सम्पादन गरे नगरेको विषयका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा प्रचलित नेपाल कानूनविपरीत हुने गरी कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूले रु.१ लाखदेखि रु.५ लाखसम्मका सडक, भवन, वन पथ, पोखरी लगायतका निर्माण तथा मर्मतका कामहरू वन ऐन, २०४९ र वन नियमावली, २०५१ बमोजिम निर्माण तथा मर्मत लगायतका कार्यहरू गरे गराएको भनी सम्बन्धित कार्यालयका कार्यालय प्रमुख तथा प्रमुख संरक्षण अधिकृत लगायतका जिम्मेवार कर्मचारीले अनुसन्धानको क्रममा खुलाइदिएको व्यहोरा र कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी स्वयंले अमानतमा जिम्मेवारी लिई दिई प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ विपरीत हुने गरी निर्माण तथा मर्मतसम्बन्धी गरिएका कार्यहरू कानूनसम्मत नरहेको देखिएकोले सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम गरिनुपर्ने कार्यहरू प्रचलित कानूनविपरीत हुने गरी आफू अनुकूल अमानतमा कार्य सम्पन्न गर्दा गराउँदा भ्रष्टाचारजन्य कार्यले प्रश्रय पाउने हुँदा प्रचलित नेपाल कानूनविपरीत नहुने गरी सार्वजनिक खरिदसम्बन्धी कामकारबाही गर्न गराउन र आवश्यक संयन्त्र निर्माण गरी सो को अनुगमनसमेतको व्यवस्था गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०८/२० को निर्णयानुसार सम्बन्धित वन मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

७. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत

७.१ भवानीप्रसाद दाहालको जाहेरीले वादी तत्कालीन श्री ५ को सरकार प्रतिवादी रघुनाथ श्रेष्ठसमेत भएको भ्रष्टाचार मुद्दामा प्रतिवादीमध्येका कृष्णगोविन्द धमलालाई अनुसन्धानको क्रममा माग गरेको धरौटी बापत मेरो नाममा दर्ता रहेको मोरङ जिल्ला, बखरी गा.वि.स.वडा नं. ९क हाल विराटनगर न.पा.२ को कि.नं. १७५ क्षे.फ.०-१-० को जग्गा तत्कालीन विशेष प्रहरी विभागको च.नं. २०५ मिति २०५०।१२।१७ को पत्रबाट रोक्का राखेको र उक्त मुद्दामा सर्वोच्च अदालतबाट समेत फैसला भइसकेको हुँदा उक्त जग्गा फुकुवा गरी पाउँ भनी मैयादेवी धमलाले दिएको निवेदनका सम्बन्धमा प्रतिवादीहरूले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउने ठहर गरी सर्वोच्च अदालतबाट समेत फैसला भइसकेको अवस्था भएको हुँदा निवेदक मैयादेवी धमलाले कृष्णगोविन्द धमलाको हकमा धरौटीबापत राखिदिएको निजको नाममा दर्ता रहेको मोरङ जिल्ला बखरी गा.वि.स.वडा नं. ९क हाल विराटनगर न.पा.२ को कि.नं. १७५ क्षे.फ.०-१-० को जग्गा प्रस्तुत सन्दर्भमा रोक्का राखिरहनुपर्ने अवस्था नदेखिएकोले अन्य कारणले रोक्का राख्नुपर्नेमा बाहेक सो जग्गा फुकुवा गरिदिनका लागि आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।

७.२ उदयपुर जिल्लास्थित साबिक कटारी गा.वि.स. वडा नं. ९क को कि.नं. ३५ क्षे.फ. ७-२-६ बिघा जग्गा सभै नापीको समयमा फिल्डबुकमा मरुवा खोला जनिएकोमा सो सार्वजनिक नदी जग्गा भूमाफियाले अतिक्रमण गरी बेचबिखन गरेको एवं सोही जिल्ला अन्तर्गत रहेको साबिक कटारी गा.वि.स. वडा नं. ८ को कि.नं. १०८ क्षे.फ. १-१४-१९ सार्वजनिक ऐलानी पर्ती जग्गा कित्ते गरी दर्ता गराएकोले दर्ता बदर गरी सार्वजनिक कायम गरी पाऊँ भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा नापी नक्सामा उल्लेखित कि.नं. ३५ र १०८ को जग्गाहरू कित्ताकाट नभै यथावत रहेको भन्ने नापी कार्यालय, उदयपुरको मिति २०७०।११।५ को पत्र एवं उल्लेखित जग्गाको श्रेस्ता पुर्जा कसैले प्राप्त गरेको वा कसैको नाममा दर्ता भएको नदेखिएको भन्ने मालपोत कार्यालय, उदयपुरको मिति २०७०।११।९ को पत्र समेतबाट लेखी आएकोले उजुरीमा खुलाइएबमोजिमका उल्लेखित ऐलानी सार्वजनिक सरकारी पर्ती जग्गा व्यक्ति विशेषले बेचबिखन गरेको भन्ने उजुरी व्यहोरा पुष्टि हुन नआए तापनि उदयपुर जिल्ला साबिक कटारी गा.वि.स. वडा नं. ९क को कि.नं. ३५ क्षे.फ. ७-२-६ बिघा एवं वडा नं. ८ को कि.नं. १०८ क्षे.फ. १-१४-१९ बिघा जग्गाहरूको साँध सिमानाका साँधियारहरूबाट अतिक्रमण गरी खेतीपाती भोगचलन गरिएको भन्ने खुलन आएको देखिएबाट उक्त जग्गाहरू अतिक्रमण हुन नदिन र यस्ता सरकारी सार्वजनिक ऐलानी पर्ती जग्गाको संरक्षण स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८ को दफा ५(ग) र दफा ९ को (६क) बमोजिम गर्न सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय, उदयपुरलाई आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

७.३ काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. -३५, तीनकुने, सुविधानगर, सुविधामार्गको उत्तरतर्फका जग्गाधनीहरूले २०२१ सालको नापीले छुट्याएको तत्कालीन राजकुलो हालको सुविधा मार्ग, २०४४ सालको नापी मिचेर आफ्नो जग्गामा भित्राएका र त्यसैसँग जोडिएर रहेको ऐलानी जग्गा जसलाई तत्कालीन रावल आयोगले समेत ऐलानी प्रमाणित गरी छुट्याएको छ, सो जग्गा समेत केही जग्गाधनीहरूले नै भित्र्याई कब्जा गरी सडक विस्तारको क्रममा आवश्यक पर्ने जग्गा, नगर विकास समितिले दक्षिणतर्फका जग्गाधनीहरूको नम्बरी निजी जग्गा र सोमा निर्मित संरचनाहरू भत्काउने कार्य भएकोले हामी निरीह व्यक्तिहरूप्रति भ्रष्टचारयुक्त व्यवहार भएको, उत्तरतर्फका जग्गाधनीहरूले आफूले हडपी राखेको ऐलानी जग्गा र मिची राखेको जग्गासमेतको भोगबाट वञ्चित भइने भयबाट हालसाबिक नगराएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा उजुरीमा उल्लेख भए अनुसारका सबै कित्ताहरूमा सार्वजनिक जग्गा घुसेको नपाइए तापनि कित्ता नं. ४२२ मा क्षेत्रफल ०-१-०-२, कित्ता नं. ३ मा क्षेत्रफल ०-२-०-०, कित्ता नं. ४ मा क्षेत्रफल ०-२-१-०, कित्ता नं. ६ मा क्षेत्रफल ०-१-०-२ र कित्ता नं. ५०९ मा क्षेत्रफल ०-०-१-० सरकारी सार्वजनिक जग्गा घुसेको भन्ने नापी कार्यालय, डिल्लीबजारबाट प्राप्त नक्सा, ट्रेस र अन्य कागजातहरूबाट समेत देखिन आएकोले जग्गाधनी अद्यावधिक गर्न नआएको अवस्थामा पनि हाल फिल्डमा कायम रहेको बाटो नै बाटो कायम हुने र रावल आयोगबाट कायम भएको सरकारी सार्वजनिक जग्गा वा बाटो नै सरकारी कायम गर्ने गराउने सम्बन्धमा कानूनबमोजिमको कारबाही गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार मालपोत कार्यालय डिल्लीबजारलाई लेखी पठाइएको साथै बाटो बिस्तार गर्ने क्रममा रावल आयोगबाट औल्याइएका सरकारी जग्गाहरू अतिक्रमित भएकोलाई सरकारी जग्गा मानी बाटो विस्तारको कार्यलाई प्रचलित कानूनबमोजिम प्रक्रिया पूरा गरी अगाडि बढाउन

काठमाडौं उपत्यका नगर विकास प्राधिकरणलाई समेत आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

७.४ लमजुङ जिल्ला बाझाखेत गा.वि.स. वडा नं. ८ को चम्सीबगर भन्ने मर्स्याङ्दी नदी किनाराको बगर पर्ती जग्गा कि.नं. २४८ र कि.नं. २४९ को सार्वजनिक जग्गा भुलबाट आफ्नो नाममा दर्ता भएकोले लगत कट्टा गराउँछु भनी मालपोत कार्यालय, लमजुङमा २०४८।१०।२८ मा दिएको निवेदनमा कारबाही नगरी सोही कार्यालयका खरिदार बसन्त शर्मा पौडेलले दर्तावाला उमाकान्त घिमिरेलाई अनुचित प्रभावमा पारी २०५१ सालमा श्रीमती शोभादेवी पौडेलको नाममा राजीनामा पास गरी सार्वजनिक जग्गा खाने अनुचित काम गरेकोले कडा कारबाही गरी सार्वजनिक जग्गालाई सार्वजनिक रूपमा उपभोग गर्न पाउने समुचित व्यवस्था गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा शोभादेवी पौडेललाई मिति २०५०।१०।१३ मा बिक्री गरेका जग्गाहरूमध्ये जिल्ला वन कार्यालय, लमजुङको आर्थिक सहयोगमा २०३९ सालमा उमाकान्त घिमिरेसमेत संलग्न भई वन उपभोक्ता समूहका ३८ घरधुरी मिली वृक्षरोपण गरेको भनिएको विवादित कि.नं. २४८ र कि.नं. २४९ का सम्बन्धमा कि.नं. २४८ क्षेत्रफल १-९-१-१ रोपनी बगर सार्वजनिक जग्गा भएकोमा भुलबाट मेरो नाउँमा दर्ता हुन गएकोले मेरो नाउँबाट लगत कट्टा गरी सार्वजनिक बगर कायम गरी पाऊँ भनी तत्कालीन जग्गा दर्तावाला उमाकान्त घिमिरेले मालपोत कार्यालय, लमजुङमा मिति २०४८।१०।२८ मा निवेदन दिएको, जिल्ला वन कार्यालय, लमजुङको पत्रबाट उक्त जग्गा सरकारी (राष्ट्रिय) वन क्षेत्रमा पर्ने भनी स्पष्ट गरेको, भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागको पत्रबाट मालपोत कार्यालय, लमजुङलाई दिएको निर्देशनसमेतका आधारमा उपर्युक्त कि.नं. २४९ को जग्गा समेत सार्वजनिक भएको खुल्न आएकोले सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट २०६२ सालको रिट नं. २८३२ को मुद्दामा मिति २०६७।१।३० गते भएको आदेश फैसला, जिल्ला वन कार्यालय, लमजुङको च.नं. ९७८ मिति २०७०।२।१३ को पत्र र उमाकान्त घिमिरेको मेरो नाउँको लगत कट्टा गरी सरकारी सार्वजनिक गराई पाऊँ भन्ने मिति २०४८।१०।२८ को निवेदन व्यहोरासमेतलाई ध्यानमा राखी कि.नं. २४८ र कि.नं. २४९ को जग्गाको सम्बन्धमा कानूनबमोजिम यथाशीघ्र निर्णय गरी आयोगलाई जानकारीसमेत गराउन मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयानुसार मालपोत कार्यालय, लमजुङलाई लेखी पठाइएको ।

७.५ धनुषा जिल्ला साबिक बसहिया गा.वि.स. हाल जनकपुर उपमहानगरपालिका वडा नं. २४ बसहिया स्थित नरसिंह भगवान मन्दिर गुठीको नाममा रहेको चल अचल सम्पत्ति हिनामिना भएको भन्नेसमेत व्यहोराका उजुरीहरूको सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा उक्त मठ गुठी छुट गुठी अन्तर्गत रही हालसम्म पनि कानूनबमोजिम महन्त, पुजारीको नियुक्तिसमेत नभएको र नरसिंह मठमा रहेका सत्यनारायण दास वैष्णव भन्ने संजितकुमार शर्माले विगतदेखि नै उक्त मठको सम्पूर्ण बन्दोबस्त एवं संचालन आफ्नो मनोमानी ढंगले गरेको साथै आय व्ययको कुनै लेखापरीक्षणसमेत नगरी सम्बन्धित कार्यालयसँग समन्वय नगरेको, मठको नाममा रहेको तैनाथी जग्गामा स्थानीय मुसहर समुदायलाई घर टहरा बनाउन दिई निजहरूबाट अनधिकृत रूपमा रु.९,४३,०००।- रकम संकलन गरेको तथ्य संकलित प्रमाणहरू र बयान कागजबाट समेत देखिँदा उक्त मठको दैनिक नित्य, पूजाआजा, भोग लगायत मठको चल अचल सम्पत्तिको संरक्षण र बन्दोबस्त सुव्यवस्थित रूपले कानून बमोजिम संचालन गर्न र मठको स्वामित्वमा रहेको तैनाथी

जग्गामा भएको अतिक्रमण स्थानीय प्रशासनको समेत सहयोग लिई हटाउन कदम चाल्ने र सो को जानकारी आयोगलाई समेत गराउन आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार गुठी संस्थान, प्रधान कार्यालय, काठमाडौंलाई लेखी पठाइएको साथै निज संजितकुमार शर्माले जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषाको धरौटी खातामा जम्मा गरेको रु.९,४३,०००।- को हकमा कानूनबमोजिम गर्न र उक्त तैनाथी जग्गाको अतिक्रमण हटाई संरक्षणका लागि गुठी संस्थान कार्यालयलाई आवश्यक सहयोग गर्न जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषालाई समेत मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

७.६ बारा जिल्ला साविक पिप्राविर्ता गा.वि.स. वडा नं. ९ गा. (ख.) कि.नं.५६ को इन्दिरा राणाको जग्गा बच्चाबाबु खाँ पठानका नाममा दर्ता गरेको भन्ने उजुरी/निवेदन उपर अनुसन्धान तहकिकात हुँदा इन्दिरा राणाले बारा पिप्राविर्ता गा.वि.स. वडानं. ९ गा.(ख) कि.नं. ५ को ज.वि.०-४-८ प्रोबिरजंग राणासमेतको नाममा दर्ता रहेको जग्गाबाट बारा जिल्ला अदालतको मिति २०५४।७।९ को बण्डा मुचुल्का अनुसार ३ खण्डको १ खण्ड ज.वि. ०-१-९-५ जग्गा प्राप्त गर्नुपर्नेमा बारा पिप्राविर्ता गा.वि.स. वडा नं. ९ गा.(क) कि.नं.५ को ०-०-१२ को ३ खण्डको १ खण्ड ०-०-४ जग्गा कित्ताकाट गरी कि.नं. ६७ कायम गर्ने नापी कार्यालय बाराका तत्कालीन अमिन, सर्वेक्षक र नापी अधिकृतले लापरबाही तवरले कार्य गरी अनुचित कार्य गरेको साथै भएको त्रुटि सुधार गर्नै जग्गा धनी इन्दिरा राणालाई सम्पर्क नै नगरी बच्चाबाबु खाँ पठानले ०-०-४ जग्गा प्राप्त गरेकोमा वडा नं. ९ गा.(ख.) कि.नं.५ को ज.वि. ०-४-८ लाई कित्ताकाट गरी कि.नं. ५६ मा ०-१-९-५ जग्गा निजको नाममा दर्ता गराउने गरी मालपोत कार्यालय बाराबाट मिति २०६५।५।१६ मा निर्णय भएकोमा उक्त निर्णय प्रक्रियामा संलग्न भएका मालपोत कार्यालय, बाराका कर्मचारीहरूले अनुचित कार्य गरेको देखियो, अनुचित कार्य गर्ने कर्मचारीहरूलाई समेत कारबाही गर्नुपर्ने देखिए पनि निजहरू अनिवार्य अवकाश भई सेवामा रहेको नदेखिएकोले प्रस्तुत विषयमा मालपोत विभाग (हाल परिवर्तित भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग) का महानिर्देशकबाट कानूनबमोजिम गर्न गराउन र भविष्यमा यस प्रकृतिका त्रुटि कमजोरी नहुनेतर्फ सतर्कता अपनाउने उचित व्यवस्था मिलाउन आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार नेपाल सरकार, भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागलाई लेखी पठाइएको ।

७.७ रूपन्देही जिल्लाको मधवलिया निम्न माध्यमिक विद्यालयको जग्गा व्यक्तिको नाममा भन्ने शीर्षकको गोरखापत्र दैनिकमा प्रकाशित समाचार उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा तत्कालीन समयमा जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय गर्ने पदाधिकारीले पदीय कर्तव्य पालना नगरेको कारणले विद्यालयको नाममा खेस्ता पुर्जा कायम भइसकेपछि पनि व्यक्तिका नाममा दर्ता भएको, खेस्ता पुर्जा खारेज नभएको र विद्यालयको नाममा खेस्ता पुर्जा कायम भइसकेपछि पनि पटक पटक व्यक्तिहरूका नाममा रजिष्ट्रेसन पारित भएको साथै एउटै जग्गा विद्यालय र व्यक्तिका नाममा दोहोरो दर्ता भएको अवस्था देखिँदा दोहोरो दर्ता बदर गर्ने सम्बन्धमा कानूनबमोजिम गरी गराई सो को जानकारी आयोगमा गराउन मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय, काठमाडौंलाई लेखी पठाइएको ।

७.८ उत्तरपानी चिया बगान प्रा.लि., हिले, धनकुटाले चिया उत्पादन गर्ने प्रयोजनका लागि हदबन्दीमा छुट पाएको १५००/२००० रोपनी जग्गामध्ये हिले बजारको हाइवेलाई छोएका बजार लाइनको करिब १२६ रोपनी जग्गा नेपाल सरकारबाट स्वीकृति वा निर्णय नगराई करोडौं रकम लिएर

व्यक्तिहरूको नाममा राजीनामा पारित गरी भ्रष्टाचार गरेकोले कारबाही गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा सो उद्योगको हदबन्दीभन्दा बढी जग्गा सम्बन्धमा मिति २०६०।०३।३० को तत्कालीन श्री ५ को सरकार मन्त्रिपरिषद निर्णयको शर्त नं. ४ मा उल्लेख भएअनुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयको लिखित स्वीकृति प्राप्त गरी कार्य सम्पादन गर्नुपर्ने विषयमा नगरी लिखत पारित गर्ने कार्य भए गरेको देखिएकोले हदबन्दीमा छुट पाएको जग्गा बिक्री गर्ने तथा हदबन्दीभन्दा बढी जग्गा खरिद गर्ने गरी भएका जग्गासम्बन्धी कार्यलाई नियमित वा जफत गर्ने सम्बन्धमा भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ तथा हदबन्दीभन्दा बढी जग्गा राख्न छुट दिने सम्बन्धमा जारी भएको आदेश, २०६८ बमोजिम आवश्यक छानबिन गरी निर्णय लिनका लागि आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

७.९ भक्तपुर जिल्ला, कटुन्जे गा.वि.स. मा छुट जग्गा दर्ता सिफारिसबाट एउटाको जग्गा अन्य व्यक्तिको नाममा छुट जग्गा दर्ता, नामसारीलगायतका उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा त्रुटिपूर्ण छुट जग्गा दर्ता भएका जिल्ला भक्तपुर, कटुन्जे गा.वि.स. वडा नं. १(ख) कि.नं. ८९२, ८९३ र ८९४ को साबिक लगत, भू.सु. फाँटवारी तथा अनुसूचीहरू, पारित भोगबन्धकी लिखत, कुत लिनुदिनु गरेको दोहोरो भर्पाई लगायतका प्रचलित कानूनले तोकेका कागज प्रमाणबाट जग्गाधनी यकिन गरी प्रचलित कानूनबमोजिम छुट जग्गा दर्ताको कारबाही गर्न आयोगको मिति २०७३/०७/२६ को निर्णयानुसार मालपोत कार्यालय, भक्तपुरमा लेखी पठाइएको ।

७.१० काठमाडौँ जिल्ला लप्सीफेदी गा.वि.स. वडा नं. १ बस्ने राजाराम तिवारीसमेतले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट रोक्का रहेका जग्गाहरू फुकुवा गरी पाऊँ भनी दिएको निवेदनका सम्बन्धमा भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयबाट हदबन्दीसम्बन्धी कारबाही सम्पन्न भएपश्चात मात्र उक्त जग्गाहरूको रोक्का फुकुवा गर्न मनासिव देखिएकोले हाल रोक्का फुकुवा नगर्ने भनी आयोगको मिति २०७३।२।२७ को बैठकबाट निर्णय भएकोमा सो निर्णय अनुसार भूमिसुधार कार्यालयबाट हदबन्दीसम्बन्धी निर्णय हुँदा प्रतिवादीहरूको नाममा हदबन्दीभन्दा मुनि जग्गा रहेको ठहर भएको देखिएकोले आयोगको मिति २०६७।१।६ च.नं.१४०८ र मिति २०६७।३।३ च.नं. १७५० को पत्रबाट काठमाडौँ जिल्ला सुनटोल गा.वि.स. वडा नं. ८(छ) कि.नं. १, ४, ५, ६, १२, १३, १८, २९, ३०, ३१, ३३, ३४, ३५, ३६ र ऐ वडा नं. ८(ज) को कि.नं. १०२, १०३ र १०४ समेतका कित्ता जग्गाहरू रोक्का राखिएकोमा प्रस्तुत विषयमा उक्त जग्गाहरू रोक्का राखिरहनुपर्ने अवस्था नहुँदा उक्त जग्गाहरू अन्य कारणले रोक्का राख्नुपर्नेमा बाहेक रोक्का फुकुवा गरिदिनका लागि मिति २०७३/०८/०६ मा सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।

७.११ ललितपुर जिल्ला, ललितपुर उप-महानगरपालिका वडा नं. ५च१ कि.नं. ३८, ३९, ४०, ४१, ४२, ४३, ४४ र ४५ क्षेत्रफल ५-४-०-० भएको जग्गा एकीकरण गरी कि.नं. १०६ र १०७ कायम गर्दा ७-९-३-० कायम गरी २-५-३-० बढ गराएकोमा उक्त बढ जग्गा नगर ५च१ कि.नं. ५७ को साबिक खोला र इमाडोल ९घ२ को साबिक कित्ता २४८ समेत जोडी बढ देखिएको जग्गामा घर बनाउन नगरपालिकाले नक्सापास गरिदिएको, घर बनाउने कार्य भइरहेकोले उक्त अवैध कार्यमा संलग्न व्यक्तिहरूलाई कारबाही गरी सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरी पाऊँ

भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धानबाट प्राप्त नेपाल सरकारको नाममा दर्ता रहेको खोलाको जग्गा प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिमको प्रक्रिया र कारबाही पूरा गरी घुसे घुसाएको सबै खोलाको जग्गा किताकाट गरी नेपाल सरकारको नाममा कायम गर्ने गराउने कदम उठाउनका लागि अनुसन्धानका क्रममा आयोगमा प्राप्त हुन आएको जग्गा एकीकरण तथा बढ कायम गर्न मालपोत कार्यालय, ललितपुरबाट उठान गरिएको तत्कालीन प्रक्रियागत फाइल तथा साबिक खोलाको जग्गा व्यक्तिको नाउँमा घुस्न गएको भनी नापी विभागको च.नं. ३२५ मिति २०७१/०८/२३ को पत्र र पत्रसाथ संलग्न स्थलगत प्राविधिक प्रतिवेदन तथा संलग्न स्थलगत नापजाँच नक्सासमेतको पंजिकासहित आवश्यक कारबाही गर्न नेपाल सरकार, भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयमार्फत मालपोत कार्यालय, ललितपुर र नापी कार्यालय, ललितपुरलाई मिति २०७३/०८/०६ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

नापी विभाग जस्तो जिम्मेवार निकायबाट मिति २०६४/७/१४ मा भएको प्रस्तुत विषयको निर्णयसम्बन्धीको सक्कल फाइल कार्यालयको अभिलेखमा ठीक दुरुस्त हालतमा फेला पर्ने गरी रहेको नदेखिएकोले यस्तो अवस्थाको सिर्जना को कसको लापरबाहीले भएको हो ? तीन महिनाभित्र छानबिन गराई प्रचलित कानूनबमोजिम कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा पठाउनका लागि नेपालको संविधान र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २८ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) बमोजिम नेपाल सरकार, भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयमा मिति २०७३/०८/०६ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

साबिक नाप नक्साबमोजिम कायम भएको ललितपुर जिल्ला, ललितपुर उपमहानगरपालिका वडा नं. ५च१ कि.नं. ३८, ३९, ४०, ४१, ४२, ४३, ४४ र ४५ का जग्गाहरू एकीकरण गरी कि.नं. १०६ र १०७ कायम गर्दा आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार सरकारी/सार्वजनिक जग्गा संरक्षण गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य रहेका कर्मचारीहरूबाट नेपाल सरकारको नाममा दर्ता श्रेस्ता कायम रहेका सरकारी/सार्वजनिक सम्पत्ति खोलाको जग्गासमेत व्यक्तिको नाममा कायम गर्ने गरी जग्गा एकीकरण गर्ने कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरू उपर कानूनबमोजिम छानबिन गरी गराई संलग्न कर्मचारीहरूलाई प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम निजहरूले गरेको कामको प्रकृति अनुसार तीन महिनाभित्र कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा पठाउनका लागि प्रचलित नेपालको संविधान र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २८ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) बमोजिम नेपाल सरकार, भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयमा आयोगको मिति २०७३/०८/०६ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

७.१२ जिल्ला गुल्मी हुँगा गा.वि.स.वडा नं. ७ घर भै हाल का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. १० बस्ने देवीप्रसाद भण्डारीले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट म तथा परिवारको नाममा रोक्का रहेको चल अचल सम्पत्ति फुकुवा गरी पाउँ भनी दिएको निवेदनका सम्बन्धमा अर्थ मन्त्रालय, भन्सार विभागमा कार्यरत शाखा अधिकृत देवीप्रसाद भण्डारी उपर गैरकानूनी रूपमा सम्पत्ति आर्जन गरेको भनी विशेष अदालतमा मुद्दा दायर तथा सर्वोच्च अदालतमा समेत पुनरावेदन गरेकोमा प्रतिवादीहरूलाई सफाइ दिने ठहर गरी भएका फैसलाहरू अन्तिम भइसकेको एवं सर्वोच्च अदालतबाट भएको उपर्युक्त फैसला उपर पुनरावलोकनको निवेदन नगर्ने गरी आयोगबाट निर्णयसमेत भइसकेको स्थितिमा आयोगबाट अनुसन्धान तहकिकातको सिलसिलामा प्रतिवादीहरू र निजका परिवारको नाममा रोक्का राखेको चल, अचल सम्पत्ति प्रस्तुत मुद्दामा रोक्का राखी रहनुपर्ने

अवस्था नहुँदा उक्त चल अचल सम्पत्ति अन्य कारणले रोक्का राख्नुपर्नेमा बाहेक फुकुवा गरिदिनका लागि मिति २०७३/०८/२० को निर्णयानुसार सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।

७.१३ भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ को प्रावधानबमोजिम हदबन्दीभन्दा बढी हुने भएकोले नेपाल सरकारको हक कायम हुने गरी जग्गाधनी जनकबहादुर शाहले छोडेको दाङ जिल्ला तुलसीपुर गा.वि.स. वडा नं. २क कि.नं. १२२ क्षेत्रफल ०-१-१४ बिघा भएको जग्गा मालपोत कार्यालय, दाङका कर्मचारीहरूसमेतको मिलेमतोमा निज जग्गाधनीकी श्रीमती गीता शाह तथा छोरा अतुल शाहका नाममा नामसारी गरी विभिन्न व्यक्तिको नाममा हक हस्तान्तरण भएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा प्राप्त प्रमाण कागजातहरू अध्ययन विश्लेषण गरी हेर्दा उक्त जग्गा जग्गाधनी जनकबहादुर शाहले भूमि प्रशासन शाखा, दाङको मिति २०३३।११।४ को निर्णयले हदबन्दीभन्दा बढी हुने भई नेपाल सरकारको नाममा छोडेकोमा मालपोत कार्यालय, दाङको मिति २०५१।१।४ को निर्णयबाट उक्त कि.नं. १२२ को जग्गा निज जग्गाधनीको नामबाट निजकी श्रीमती गीता शाह तथा छोरा अतुल शाहका नाममा नामसारी भएको, तत् पश्चात जग्गाधनीहरू गीता शाह र छोरा अतुल शाह तथा मोही शोभाकर चौधरीका बीचमा मोही भाग बापत उक्त कि.नं. १२२ को जग्गा मोही शोभाकर चौधरीले पाउने गरी भूमिसुधार कार्यालय, दाङमा मिति २०६७।५।१ मा मिलापत्र भएको र उक्त मिलापत्र बमोजिम मालपोत कार्यालय, दाङबाट मिति २०६७।६।६ मा शोभाकर चौधरीका नाममा जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता कायम भएको, कि.नं. १२२ फोड भै कायम भएका कित्ताहरू क्रमशः र.नं. १३२१५, १३२१६ र १३२१७ मिति २०६८।३।७ को लिखतहरूबाट कि.नं. ७८५ झुपा चौधरी, कि.नं. ७८६ माया चौधरी र कि.नं. ७८७ रेशम चौधरीका नाउँमा हक हस्तान्तरण भै जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता कायम भएको देखियो, अतः भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ को प्रावधानबमोजिम हदबन्दीभन्दा बढी भै साविकका जग्गाधनी जनकबहादुर शाहले नेपाल सरकारको हक कायम हुने गरी छोडेका जग्गा मालपोत कार्यालय, दाङबाट गैरकानूनी तरिकाले विभिन्न समयमा विभिन्न व्यक्तिको नाममा हक हस्तान्तरण भै गएको देखिएकोले प्रचलित कानूनबमोजिम गरी सो को जानकारी आयोगमा गराउन मिति २०७३/०८/३० को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय, सिंहदरबारमा लेखी पठाइएको ।

७.१४ नुवाकोट जिल्ला चाउथे गा.वि.स.वडा नं. २ घर भई हाल का.जि.का.म.न.पा.वडा नं. १६ बस्ने केदारनाथ बजगाईंले का.जि.का.भ्रेस्थली १(छ) स्थित कि.नं. १००, १०१ र १०२ को क्रमशः क्षेत्र.फ. १-६-०-०, १-८-२-० र १-१५-२-० जग्गाहरू आयोगबाट रोक्का राखिएको हुँदा उक्त जग्गाहरू रोक्का फुकुवा गरी पाउँ भनी दिएको निवेदनका सम्बन्धमा महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका, काठमाडौंले केदारनाथ बजगाईं समेत उपर सरकारी छाप दस्तखत कित्ते मुद्दा काठमाडौं जिल्ला अदालतमा दायर गरेकोमा प्रतिवादीहरूलाई आरोपपत्र मागदाबीबाट सफाइ दिने ठहर गरी उक्त अदालतबाट मिति २०७०।११।१४ मा भएको फैसलाउपर वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट पुनरावेदन अदालत, पाटनमा पुनरावेदन परेकोमा सुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतको फैसला सदर हुने ठहर गरी पुनरावेदन अदालत, पाटनबाट मिति २०७२।२।२२ मा फैसला भई उक्त फैसला उपर दोहोर्न्याई पाउँको निवेदन नगर्ने गरी मिति २०७२।८।१५ मा महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयबाट निर्णय भई मुद्दा अन्तिम भइसकेको मिसिलबाट देखिँदा आयोगले अनुसन्धानको क्रममा रोक्का राखेको निवेदक केदारनाथ बजगाईंसमेतको नामका उक्त

जग्गाहरू रोक्का राखी रहनुपर्नेसम्मको अवस्था नभएको हुँदा निवेदकले निवेदनपत्रमा रोक्का फुकुवाका लागि माग गरेका का.जि.काभ्रेस्थली गा.वि.स. वडा नं.१(छ) कि.नं. १००, १०१ र १०२ क्षे.फ. १-६-०-०, १-८-२-० र १-१५-२-० जग्गाहरू अन्य कारणबाट रोक्का राख्नु नपर्ने भए आयोगको च.नं. २५२ मिति २०६६।५।१९ को पत्रबाट रोक्का राख्न लेखी पठाइएका जग्गाहरू फुकुवा गरिदिन मिति २०७३/०९/०४ को निर्णयानुसार सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।

७.१५ जगन्नाथ भूसालले पाल्पा जिल्ला हुँगी गा.वि.स.वडा नं. ३ र ६ मा रहेको कि.नं. २०६, २७७, ५८४ र ५८२ का जग्गाहरू आयोगबाट रोक्का राखिएको जानकारीमा आएकोले कतै पनि कुनै विवाद नरहेको मेरो जग्गा रोक्का फुकुवा गरी पाउँ भनी दिएको निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा जगन्नाथ भूसालले मालपोत कार्यालय, पाल्पाका मालपोत अधिकृतसमेतलाई प्रलोभनमा पारी हामीले २०४५ सालमा घर बनाई बसोबास गरी आएको घर घडेरी र ३ वर्षअगाडि बनाएको घर तथा घडेरी लगायतका सगोलमा रहेका ४ कित्ता जग्गाहरू जालसाज गरी हालैदेखिको बकसपत्र गरी लिएको हुँदा मालपोत अधिकृतसमेतलाई कारबाही गरी पाउँ भन्ने उजुरीउपर प्रारम्भिक अनुसन्धान गर्ने क्रममा उक्त जग्गाहरूको सम्बन्धमा के कसो भएको हो प्रतिक्रिया माग गर्दै सो जग्गाहरू हक हस्तान्तरण गर्न रोक लगाउनका लागि च.नं. ५४३ मिति २०७१।०५।२६ को पत्र मालपोत कार्यालय, पाल्पालाई लेखी पठाइएको पाइयो । उक्त जग्गाहरूको कानूनबमोजिम नै हालैदेखिको बकसपत्रको लिखत पारित गरिएको हो भन्नेसमेत व्यहोराको जवाफ मालपोत कार्यालय, पाल्पाबाट प्राप्त भएको र हालैदेखिको बकसपत्र पास भएको विषयउपर चित्त नबुझ्ने पक्षले सम्बन्धित अदालतमा नालेस उजुर गर्न सक्ने नै भएकोले प्रस्तुत उजुरीका सम्बन्धमा थप अनुसन्धान नगरी मिसिल तामेलीमा राख्ने गरी मिति २०७१।१०।१५ मा निर्णय भै उजुरी तामेलीमा रहेको देखिँदा सो उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धान गर्ने क्रममा आयोगबाट रोक्का राखिएको निवेदकले निवेदन पत्रमा उल्लेख गरेको पाल्पा जिल्ला हुँगी गा.वि.स.वडा नं. ३ र ६ मा रहेका कि.नं. २०६, २७७, ५८४ र ५८२ को जग्गाहरू रोक्का राखी रहनुपर्ने अवस्था, स्थिति र कानूनी आधार नभएको हुँदा अन्य कारणबाट रोक्का राख्नुपर्नेमा बाहेक उपर्युक्त जग्गाहरू फुकुवा गरिदिनका लागि मिति २०७३/०९/०४ को निर्णयानुसार सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।

७.१६ रौतहट जिल्ला मिठुअवा गा.वि.स. वडा नं. ४ कि.नं. ५७ र कि.नं. ५९ को सार्वजनिक जग्गा सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबासीको नाममा अनियमित तवरबाट पतिराम साह कलवारको नाममा दर्ता गर्ने कार्य भएकाले उक्त दर्ता बदर गरी पाउँ भन्ने उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात गर्दा अव्यवस्थित बसोबासीको हैसियतले जग्गा प्राप्त गर्न निश्चित मितिभन्दा अगाडिदेखि बसोबास गरेको हुनुपर्नेमा सो प्रावधान पूरा भएको नपाइएको र फिल्डबुकमा इनार जनिएको जग्गा वितरण गरेको कार्य नियमसम्मत भएको नदेखिएकोले निज पतिराम साह कलवारले अव्यवस्थित बसोबासीको हैसियतबाट प्राप्त गरेको मिठुअवा गा.वि.स. वडा नं.४ कि.नं.५७ को जग्गामा इनार रहेको, उक्त जग्गा सुकुम्बासी समस्या समाधान आयोगले आफ्नो कार्यदिशविपरीत छानबिन नै नगरी प्रचलित कानूनविपरीत वितरण भएको जग्गाका सम्बन्धमा सुकुम्बासी समस्या समाधान आयोग कार्यविधि, २०५७ मा “सुकुम्बासी वा अव्यवस्थित बसोबासीको रूपमा झुठा विवरण पेस गरी जग्गा प्राप्त गरेको वा काम कारबाही त्रुटिपूर्ण भए गरेको कुरा बदर गर्न र

कारबाही गर्न भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयमा लेखी पठाउने छ भन्ने व्यवस्था भएको देखिएकोले यस विषयमा प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम आवश्यक छानबिन गरी कानूनबमोजिम गरी गराई सो को जानकारी आयोगमा पठाउन मिति २०७३/०९/१४ को निर्णयानुसार नेपाल सरकार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

७.१७ राजनीतिपीडितको नाममा सरकारको नाममा दर्ता हुने जग्गा मालपोत कार्यालय, सर्लाहीका कर्मचारीहरूको मिलेमतोमा व्यक्तिको नाममा श्रेस्ता कायम गरेको भन्नेसमेत विषयमा परेको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात गरी पेस भएको प्रतिवेदन उपर छलफल भई मालपोत कार्यालय, सर्लाहीका तत्कालीन कार्यालय प्रमुख रामजिनिस राउत, मालपोत अधिकृत देवराज अधिकारी, नायब सुब्बा लक्ष्मीकान्त झा र जानकी नगर गा.वि.स. को कार्यालयका गा.वि.स. सचिव हरिकान्त लाल कर्णले सरकारी जग्गा आवश्यक जाँचबुझ समेत नगरी होराप्रसाद जोशीकी श्रीमती जमुना बाबा जोशीको नाममा नामसारी दर्ता गर्ने गराउने कार्य गरी गराई जानीजानी जग्गा दर्ताको निर्णय गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरेको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्यसमेत पालना नगरेको देखिन आई निजहरूसँग स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा निजहरूले पेस गरेको स्पष्टीकरण व्यहोरा सन्तोषजनक नदेखिएको, राजनीतिक पीडित होराप्रसाद जोशी जीवित छँदै ३ बिघा जग्गा प्राप्त गरी बिक्रीसमेत गरिसकेकोमा निजको मृत्यु पश्चात जग्गा नापीका समयमा होराप्रसाद जोशीका नाममा नापी भै दर्ता श्रेस्ता तयारसमेत नभएको जग्गा, मालपोत कार्यालय, सर्लाहीको मिति २०७१।७।५ को निर्णयबाट थप २-१२-१२ जग्गा होराप्रसाद जोशीकी श्रीमती जमुना बाबा जोशीको नाममा नामसारी दर्ता गर्ने गराउने कार्य गरी जानीजानी जग्गा दर्ताको निर्णय गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरेको हुँदा अनुचित कार्य गरी जग्गा नामसारी दर्ता गर्ने गराउने कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरू र उक्त जग्गाका सम्बन्धमा कानूनबमोजिम कारबाही गरी जानकारी पठाउन नेपालको संविधानबमोजिम भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयमा मिति २०७३/०९/२८ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

७.१८ अरुण विक्रम राणाले मोरङ जिल्ला, विराटनगर उप.म.न.पा. वडा नं. १३ स्थित कि.नं. ८६ को ०-२-० क्षेत्रफलको जग्गा आयोगले रोक्का राखेको हुँदा फुकुवा गरी पाउँ भनी दिएको निवेदनको सम्बन्धमा नेपाल प्रहरी सेवाका प्रहरी निरीक्षक पदमा कार्यरत वसन्त विक्रम राणाले गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जन गरेको भनी आयोगमा परेको उजुरीउपर अनुसन्धान गर्ने क्रममा निजका दाजु अरुणविक्रम राणाका नाममा रहेको मोरङ जिल्ला, विराटनगर उप.म.न.पा. वडा नं. १३ स्थित कि.नं. ८६ को क्षेत्रफल ०-२-० जग्गा समेत रोक्का राखका लागि च.नं. ९४ मिति २०५९।१२।०६ को पत्रद्वारा मालपोत कार्यालय, मोरङमा लेखी पठाई उक्त जग्गा रोक्का राखेकोमा निवेदकका भाइ तत्कालीन प्रहरी निरीक्षक वसन्त विक्रम राणाविरुद्धको गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जन गरेको भन्ने उजुरी उपर आयोगको मिति २०६०।०६।२२ को निर्णयले उजुरी तामेलीमा राखे निर्णय भइसकेकोले निवेदनमा उल्लेख गरेको जग्गा रोक्का राखुपर्ने अन्य कुनै आधार कारण नभएको हुँदा उक्त जग्गा अन्य कारणले रोक्का राखु नपर्ने भए फुकुवा गरिदिनका लागि मिति २०७३/०९/२८ को निर्णयानुसार सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।

७.१९ जिल्ला धनुषा साबिक बसहिया गा.वि.स हाल जनकपुर उ.म.न.पा. वडा नं. २४ बसहियास्थित नरसिंह भगवान स्थान मठ गुठीको नाममा रहेको चल अचल सम्पत्ति सोही गुठीमा रहेका

सत्यनारायण दास वैष्णव भन्ने संजितकुमार शर्माले हिनामिना गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा सत्यनारायण दास वैष्णव भन्ने संजितकुमार शर्माले दैनिक पूजाआजा गरी उक्त मठको चल अचल सम्पत्तिबाट प्राप्त आम्दानी मठको नाममा खाता नखोली आफूखुसी सम्पूर्ण बन्दोबस्त एवं सञ्चालन गरेको साथै आय व्ययको कुनै लेखापरीक्षण नगरेको, सम्बन्धित निकायसँग समन्वय नगरेको देखिएकोले उक्त मठको दैनिक नित्य, पूजाआजा, भोग लगायत मठको चल अचल सम्पत्तिको संरक्षण बन्दोबस्त कानूनबमोजिम सुव्यवस्थित रूपले सञ्चालन गर्न र मठको स्वामित्वमा रहेको तैनाथी जग्गामा भएको अतिक्रमण स्थानीय प्रशासनको समेत सहयोग लिई हटाउन कदम उठाउने र सो को जानकारी आयोगलाई समेत गराउन मिति २०७३/१०/१३ को निर्णयानुसार गुठी संस्थान, प्रधान कार्यालय, काठमाडौंलाई लेखी पठाइएको साथै निज सञ्जितकुमार शर्माले जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषाको धरौटी खातामा जम्मा गरेको रु.९,४३,०००।- हकमा कानूनबमोजिम गर्न र उक्त तैनाथी जग्गाको अतिक्रमण हटाई संरक्षणका लागि गुठी संस्थान कार्यालयलाई आवश्यक सहयोग गर्नसमेत आयोगको मिति २०७३/१०/१३ को निर्णयानुसार जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धनुषालाई लेखी पठाइएको ।

७.२० जिल्ला काँस्की, छिनेडाँडा -१, हाल पोखरा उ.म.न.पा. -१४ स्थित कि.नं. ९७५ क्षे.फ. ८-७-२१/४ को जग्गा अ.दु.अ.आ.बाट मिति २०७३।१।५ गते यो जग्गा रैकर हो भन्ने देखियो भन्ने समेतको निर्णय भै गुठी संस्थान प्रधान कार्यालय, त्रिपुरेश्वर र मालपोत कार्यालय, कास्कीमा लेखी पठाएको हुँदा आयोगको सोही निर्णयलाई देखाई मालपोत कार्यालय, कास्कीबाट नारायणस्थान मन्दिरको उक्त गुठी तैनाथी जग्गा व्यक्ति विशेषको नाममा नामसारी गरी बिक्री वितरण गर्न लागेको हुँदा परापूर्वकालदेखि नै भगवान नारायणकै नाममा रहेको नारायणस्थान गुठीको जग्गासँग सम्बन्धित दूषित दर्ता तथा बकस पत्र, भए गरेका निर्णय र लिखतसमेत बदर गर्न एवम् व्यक्तिको नाममा नामसारी भै बिक्री वितरण हुनबाट बचाई पाउँ, साथै नारायणस्थान मन्दिर गुठीका अन्य जग्गाहरू दूषित दर्ता, नामसारी तथा बिक्री वितरणसमेत भएको हुँदा ती जग्गाहरूसमेत नारायणस्थान गुठी नै कायम गरी पाउँ भनी थप प्रमाणसहित आयोगको पूर्वनिर्णय पुनरावलोकन गरी पाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धानको क्रममा संकलित मिसिल संलग्न अदालतको फैसलासमेतका कागजातहरू, साबिकका जग्गाधनी गंगा पाध्यानीले गरिदिएको भनिएको मिति २०४७/०२/२० को शे.व. लिखत र सोमा उल्लेख भएको कैफियत व्यहोरा, अनुसन्धानको क्रममा गरिएको सर्जिमिन मुचुल्का, अनुसन्धानको क्रममा बुझिएका विभिन्न व्यक्तिहरूको बयान कागजको व्यहोरा, गुठी संस्थान, प्रधान कार्यालय, त्रिपुरेश्वरको राजगुठीको लगतमा दर्ता गर्ने समेतका निर्णय, गुठीको सो निर्णयबमोजिम भए गरेका पत्राचारहरू, उक्त निर्णयलाई सदर गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत, पोखराबाट भएको मिति २०७३/४/१६ को फैसलासमेतको आधार, कारण, प्रमाण र कागजातहरू समेतबाट अनुसन्धानको क्रममा रोक्का राखिएका साबिक बमोजिमका कि.नं. ९७५ समेतका ९ वटा कित्ता नम्बर र क्षेत्रफलका जग्गाहरू नारायणस्थान मन्दिरका संस्थापक ब्रम्हचारी गणेश गिरीले सो मन्दिर सञ्चालनका लागि बन्दोबस्त गरिदिएका १२० मुरी खेत र ४० मुरी पाखोभिन्नकै जग्गा भएको देखिएको र गुठी संस्थानबाट नारायणस्थान मन्दिर गुठी राजगुठीको लगतमा कायम भएको भन्ने पुष्टि भएको अवस्थामा गुठी संस्थान ऐन, २०३३ को दफा ३८ र दफा ३९(१) समेतको कानूनी व्यवस्थाबमोजिम आफू अन्तर्गतको राजगुठीको जग्गाको संरक्षण गर्ने दायित्व र जिम्मेवारीसमेत

गुठी संस्थानलाई नै रहे भएको हुँदा अनुसन्धानको क्रममा रोक्का भएका ९ कित्ता जग्गाहरूको हकमा उक्त जग्गाहरू प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम गुठीको स्वामित्वमा नआएसम्म कुनै पनि व्यहोराले हक हस्तान्तरण हुन नसक्ने व्यवस्थातर्फ आवश्यक सचेतता अपनाई प्रचलित कानूनबमोजिम प्रक्रियाहरू पूरा गरी गराई उक्त नारायणस्थान मन्दिर गुठीको जग्गा संरक्षण गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/१०/१४ को निर्णयानुसार गुठी संस्थान, प्रधान कार्यालयलाई लेखी पठाइएको ।

७.२१ काठमाडौं जिल्ला, धर्मस्थली गा.वि.स. वडा नं. ९(ग) कि.नं. ७६ र ७८ को निजी गुठी जग्गा नापजाँच हुँदा सार्वजनिक प्रकृतिको जग्गा व्यक्तिगत नाममा दर्ता गरेकोले मालपोत ऐन, २०३४ को दफा २४(२) बमोजिम सार्वजनिक कायम गरी पाऊँ भन्ने व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजारको मिति २०६८/०६/१२ को निर्णयले सागरमान सिंह बस्न्यात समेत जवान १५ हकदारहरूको संयुक्त नाममा नामसारी भएको उक्त जग्गाको कि.नं. ७६ को नक्सामा मन्दिर, पोखरीको संकेत चिन्ह सम्बन्धमा आफ्नो हक स्वामित्वको पैत्रिक जग्गामा आफैले मन्दिर, पोखरी निर्माण गरेको भए तापनि उक्त मन्दिर, पोखरी सार्वजनिक उपयोगमा रहेको हुँदा मन्दिर, पोखरीले ओगटेको १-१०-३ रोपनी क्षेत्रफल कट्टा गरी सार्वजनिक प्रयोजनका लागि नेपाल सरकारको नाममा कायम गर्न मालपोत कार्यालय, मनमैजु, काठमाडौंमा मालपोत नियमावली, २०३६ को नियम ५(ग) बमोजिमको समितिसमक्ष हाल कायमी जग्गाधनीले सनाखतसहित निवेदन गरेको देखिएको र उजुरीकर्ताले कि.नं. ७६ भित्र बनेका मन्दिर, पोखरीसहितका सार्वजनिक उपयोगमा रहेका संरचनाले ओगटेको १-१०-३ जग्गा सार्वजनिक प्रयोजनका लागि नेपाल सरकारको नाममा कायम गर्दा सार्वजनिक उपयोगमा बाधा नपर्ने भनी सनाखत गरेको देखिँदा मिसिल संलग्न नक्सा ट्रेसबमोजिम कि.नं. ७६ बाट १-१०-३ रोपनी जग्गा प्रचलित कानूनले तोकेको सबै विधि प्रक्रिया पूरा गरी सार्वजनिक प्रयोजनका लागि नेपाल सरकारको नाममा कायम गर्नेतर्फ कानूनी अधिकारक्षेत्र प्राप्त मालपोत कार्यालय, मनमैजु काठमाडौंबाट कारबाही हुने नै हुँदा प्रस्तुत उजुरीका सम्बन्धमा केही नगरी आयोगबाट भइरहेको रोक्का फुकुवा गर्न मालपोत कार्यालय, मनमैजु, काठमाडौंलाई आयोगको मिति २०७३/११/०२ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

७.२२ रूपन्देही करहिया गा.वि.स. वडा नं.९(ख) कि.नं १८५ र ९ (ग) को कि.नं १,१५, र १६ नं समेतका सार्वजनिक जग्गाहरू कित्ताकाट गरी शिवदूती भट्टराईसमेतका विभिन्न व्यक्तिहरूले आ-आफना नाउँमा दर्ता गरी लिए खाएकाले दूषित जग्गाको दर्ता बदर गरी सार्वजनिक कायम गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा कि.नं १८५ समेतका जग्गाको सम्बन्धमा व्यक्ति विशेषका नाउँमा दर्ता गर्ने गरी भएको मालपोत कार्यालय रूपन्देहीको मिति २०३८।०९।१० को निर्णय हालसम्म कहींकतैबाट बदर भएको भन्ने नदेखिएको र सोही जग्गा २०५१ सालमा मालपोत विभागको परिपत्र अनुसार नेपाल सरकारको नाउँमा श्रेस्ता कायम गरिएको र त्यसरी नेपाल सरकारको नाउँमा श्रेस्ता कायम गर्दा कार्यालयको पूर्व निर्णय, फिल्ड र भोगको अवस्थासमेत नहेरी, नजाँची साबिक श्रेस्ताका आधारमा सरकारी कायम गरिएको भन्ने मालपोत कार्यालयको जवाफ रहेको सन्दर्भमा कि.नं १८५ को जग्गाको दोहोरो श्रेस्ता रहेको अवस्था देखियो । यसरी एउटै जग्गाका सम्बन्धमा दोहोरो श्रेस्ता रहेको भन्ने अवस्था विद्यमान देखिएको र एउटै जग्गा दोहोरो श्रेस्ताबाट सञ्चालन हुन नसक्ने देखिएकाले मालपोत ऐन, २०३४

को दफा ७(३) र दफा २४(२) को कानूनी व्यवस्थालाई मध्यनजर गरी सार्वजनिक जग्गाको अभिलेख संरक्षण र व्यवस्थापनसमेतको जिम्मेवारी निर्वाह गर्नुपर्ने र जग्गा प्रशासनको समग्र काम कारोबार गर्ने भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयबाटै यसमा कानूनबमोजिम बुझी उक्त कि.नं १८५ (साबिक) को जग्गाको सम्बन्धमा दोहोरो श्रेस्ता हटाई एकल श्रेस्ता कायम गर्न र उजुरी निवेदनमा उल्लेखित रूपन्देही करहिया गा.वि.स. वडा नं.९ग कि.नं १५ र १६ समेतका सार्वजनिक जग्गा व्यक्ति विशेषले दर्ता गरेको भन्ने उजुरी निवेदन भए पनि उक्त उल्लेखित जग्गा हालसम्म नेपाल सरकारको नाउँमा पनि नभएको र व्यक्ति विशेषको नाउँमा पनि दर्ता नभएको भन्ने मालपोत कार्यालयको जवाफबाट देखिँदा व्यक्ति विशेषले दर्ता गरी लिए खाएको भन्ने देखिएन। मालपोत कार्यालयको जवाफसाथ प्राप्त नापी शाखाको फिल्डबुक प्रतिलिपिबाट उक्त उल्लेखित दुवै कित्ता जग्गा पर्ती जनिई कैफियतमा आवद लायक जनिएको र नापीका बखत जनिएको उक्त उल्लेखित जग्गाको व्यहोराबाट उक्त जग्गाहरू मालपोत ऐन, २०३४ को दफा २(ख२) अनुसारको सरकारी जग्गाको परिभाषा अन्तर्गत पर्ने प्रकृतिको देखिन आएकोले उक्त जग्गाहरूको सन्दर्भमा समेत कानूनबमोजिमको आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी सार्वजनिक देखिन आए नेपाल सरकारका नाउँमा दर्ता गरी जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा पठाई सो को जानकारी आयोगलाई पठाउन मिति २०७३/११/०९ को निर्णयानुसार नेपाल सरकार, भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

७.२३ भक्तपुर जिल्ला, गुण्डु गा.वि.स. वडा नं.२ को कित्ता नं. १२८ मा रहेको जम्मा क्षेत्रफल २९-१२-०-० बाट कित्ताकाट गरी बाँकी रहेको कित्ता न.४१२ क्षेत्रफल ११-८-०-० र कित्ता नं. १३८ क्षेत्रफल १-६-०-० को जम्मा हुने क्षेत्रफल १२-१४-०-० जग्गाका सम्बन्धमा गुठी संस्थान, शाखा कार्यालय, भक्तपुरबाट गोरखा दरबारमा मामुली पर्व चलाउने मुल पुरोहित खान्गी गुठीमा श्रेस्ता कायम गरी मोही टीकाबहादुर थापाका नामबाट निजका हकदार छोराहरू रामशरण थापा र खडगबहादुर थापासमेत २ जनाको नाममा श्रेस्ता कायम नामसारी गरी पठाइदिनु भनी मालपोत कार्यालय भक्तपुरमा लेखी पठाउने गरी मिति २०७३/१०/०७ मा निर्णय गर्दा गुठी संस्थान ऐन, २०३१ को दफा ३७ मा भएको व्यवस्था र भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा ८ मा रहेको व्यवस्थाबमोजिम छानबिन नगरी निर्णय गरेको भन्ने समेतको विषयमा आवश्यक छानबिन गरी सो को जवाफ आयोगलाई दिने गरी भूमिसुधार कार्यालय, भक्तपुरलाई आयोगको मिति २०७३/११/२० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

७.२४ काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. २८ कित्ता नं. २५७ क्षेत्रफल ०-०-३-१ को सार्वजनिक पाटी रहेको जग्गा सोही ठाउँ निवासी कदमबहादुर राजभण्डारीले आफ्नो नाममा निजी बनाएको भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा कित्ता नं. २५७ को क्षेत्रफल ०-०-३-१ को जग्गा र सोमा बनेको सत्तल घर सार्वजनिक रूपमा पुरातत्व विभागमा रहेको, काठमाडौं नगर क्षेत्रको इन्भेन्ट्री लगतमा सूचीकृत भएको एवं नेपाली मौलिक शैलीमा १६ औं शताब्दीमा भवानीशंकर काजीले निर्माण गराएका अन्य सत्तलझै यो सत्तल रहेको, पुर्खाद्वारा दान दातव्यका रूपमा स्थापना भएका यस्ता प्राचीन स्मारकहरूलाई निजी प्रयोगमा ल्याउन नहुने, संरचना नास्न, मास्न, भौतिक स्वरूप परिवर्तन गर्न नहुने जस्ता प्रावधान प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३ मा रहेको र सत्तललाई व्यक्तिले आफ्नो नाममा दर्ता गरी अंशबण्डा गरेको भन्ने सन्दर्भमा स्वामित्वसम्बन्धी कुनै कागजात प्राप्त हुन नसकेको र स्वामित्वको विषय अन्य निकाय मार्फत

निक्यौल हुने भन्नेसमेत पुरातत्व विभागबाट लेखिआएको सन्दर्भमा प्राचीन स्मारकहरू र पुरातत्वसम्बन्धी, ऐतिहासिक वा कलात्मक वस्तुहरूको उपलब्धि र संरक्षण गर्न प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३ बनेको समेत देखिएकोले उल्लेखित ठेगानाको उल्लिखित कित्ता नं. २५७ क्षेत्रफल ०-०-३-१ को जग्गा र सोमा अवस्थित दुईतले सत्तल घरका सम्बन्धमा कानूनबमोजिम आवश्यक निर्णय गर्न भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयलाई आयोगको मिति २०७३/१२/१० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

७.२५ नापीका समयमा फिल्डबुकमा जग्गाधनी र मोही खाली रहेको स्थानीय गाउँलेहरूले सार्वजनिक रूपमा प्रयोग गरिरहेको गाउँ विकास समितिको कार्यालय, इमाडोल, वडा नं. ८ (ख) कित्ता नं. ९७६ को क्षेत्रफल ०-६-३-० जग्गा मालपोत कार्यालयका कर्मचारीसमेतको मिलेमतोमा दर्ता प्रक्रिया समेत पूरा नगरी व्यक्तिका नाममा दर्ता गराएको भन्ने विषयको उजुरीका सन्दर्भमा साबिक नापनक्सा हुँदा विरहमा धान र किसिम दोगम जनिई अन्य व्यहोरा (जग्गाधनी महल, जोताहा महल किसानको व्यहोरा र कैफियत महल) खाली भई नापनक्सा भएको जग्गा, स्ववासी घर वा घरजग्गा र बेनिस्सा जग्गा दर्ता समिति गठन आदेश, २०६८ बमोजिम गठित सदस्य रहेको समितिको मिति २०६९/१०/१५ को निर्णयबमोजिम शेरबहादुर घिमिरेका नाममा दर्ता भएको, उक्त गठन आदेश २०६८ अनुसार गठित समितिले दफा २ (घ) मा उल्लेखित काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत उपरोक्त प्रावधान पूरा गरी दर्ता गर्नुपर्नेमा सो बमोजिम गरेको देखिएन। यसरी प्रक्रिया नपुर्याई ललितपुर जिल्ला, इमाडोल वडा नं ८ (ख) कित्ता नं. ९७६ को क्षेत्रफल ०-६-३-० शेरबहादुर घिमिरेको नाममा दर्ता भएको जग्गा बदर गरी नेपाल सरकारको नाममा कायम गरी सो को जानकारी आयोगलाई दिनका लागि मिति २०७४/०९/०७ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय र जिल्ला मालपोत कार्यालय, ललितपुरलाई लेखी पठाइएको, साथै उक्त गठन आदेश, २०६८ बमोजिम बेनिस्सा जग्गा दर्ता गर्न साबिकमा दर्ता तिरो केही नभएको जग्गामा बेनिस्सा हकभोग भै आवादि गरी खाएको, जग्गा नापजाँच ऐन, २०१९ बमोजिम मिति २०३३/०७/०३ सम्म सुरु नापी भएको, फिल्डबुकमा व्यक्तिको नाम उल्लेख भएको, विरहमा मकै, लसुन, प्याज, आलु, रायो, तोरी वा आवादी जग्गासँग सम्बन्धित अर्थ लाग्ने व्यहोरा उल्लेख भएको, कैफियत महलमा बेनिस्सा उल्लेख भएको र कसैका नाममा दर्ता नभएको, उक्त गठन आदेश, २०६८ अनुसार गठित समितिले दफा २(घ) मा उल्लेखित काम कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत उपरोक्त प्रावधान पूरा गरी दर्ता गर्नुपर्नेमा सो बमोजिम गरेको देखिएन । उल्लेखित जग्गा दर्ता गर्ने स्ववासी घर वा घरजग्गा र बेनिस्सा दर्ता समितिका कर्मचारीहरू क्रमशः प्रमुख मालपोत अधिकृत राजेन्द्रप्रसाद पराजुली, उपसचिव बाबुराम खनाल, प्रशासकीय अधिकृत गणेशप्रसाद अर्याल, नापी अधिकृत बुद्धिमान जैसी, गाउँ विकास समितिको कार्यालय, इमाडोलबाट सिफारिस गर्ने कार्यालयका सचिव रामचन्द्र अधिकारी, सूचना प्रकाशित गर्न आदेश दिने तत्कालीन मालपोत कार्यालयका उपसचिव तीर्थबहादुर के.सी., ललितपुर मुद्दा फाँटका मालपोत अधिकृत बुद्धिकुमार श्रेष्ठले स्ववासी घर वा घरजग्गा र बेनिस्सा जग्गादर्ता गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधि, प्रक्रियाको पालना नगरेको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालन गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्यहरू पालना नगरेको मिसिलबाट पुष्टि हुन आएको हुँदा निजहरूको हकमा त्यहाँबाट नै आवश्यक कानूनी कारवाही गरी आयोगलाई जानकारी गराउनको

लागि समेत मिति २०७४/०१/०७ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय र सामान्य प्रशासन मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

७.२६ कपन गाउँ विकास समितिको कार्यालय, काठमाडौंका प्राविधिक सहायक विनोद पौडेलले गाउँ विकास समितिको कार्यालयसँगै जोडिएको सार्वजनिक जग्गा पूरै मिचेर आफ्नो घर निर्माण गरी भ्रष्टचार गरेकाले कारबाही गरी पाउँ भन्ने उजुरीका सन्दर्भमा नेपाल सरकारको नाममा रहेको साबिकको जग्गामध्ये पुनः नापी हुँदा ६२७.८७ वर्गमिटर जग्गाको अपूग भै अनुसन्धान हुँदा नापी कार्यालय, चाबहिल र मालपोत कार्यालय, चाबहिलबाट ६२७.८७ वर्गमिटर जग्गामध्ये कित्ता नं. ३० को क्षेत्रफल १८६.९२ नेपाल सरकारको बाटोमा गएको, कित्ता नं. २७ मा कायम भएको क्षेत्रफल ४७ वर्गमिटरको जग्गा कित्ता नं. ७४ भै बाटोमा नै समावेश भएको, कित्ता नं. ४४ को क्षेत्रफल २२० वर्गमिटर जग्गा साबिकको कित्ता नं. ९९ कै सार्वजनिक रहेको जानकारी हुन आएबाट जम्मा ४५३.९२ वर्गमिटर जग्गा नेपाल सरकारको नै भएको देखिन आएबाट सो को अद्यावधिक गरी राख्ने र साबिक कपन ०२, ग्रिड सिट नं. १०२-०९८८-०४, कित्ता नं. ६६, क्षेत्रफल ९४.९५ वर्गमिटर जग्गा सुशीलप्रसाद पौडेलको नाममा घुसेको, साबिक कपन ०२, ग्रिड सिट नं. १०२-०९८८-०४, कित्ता नं. ६७, क्षेत्रफल १६.०० वर्गमिटर जग्गा रामप्रसाद पौडेलको नाममा घुसेको र साबिक कपन ०२, ग्रिड सिट नं. १०२-०९८८-०४ कित्ता नं. १९, क्षेत्रफल ६३.०० वर्गमिटर जग्गा केशवप्रसाद पौडेलको नाममा घुसेको प्रमाणित भई आएबाट जम्मा क्षेत्रफल १७३.९५ वर्गमिटर जग्गा सरकारी सार्वजनिक कायम गरी सो को जानकारी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई दिने गरी आयोगको मिति २०७४/०१/०७ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय मार्फत मालपोत कार्यालय, चाबहिल र नापी कार्यालय, चाबहिल काठमाडौंलाई लेखी पठाइएको ।

त्यसैगरी, जिल्ला काठमाडौं, कपन गाउँ विकास समिति, वडा नं. २, ग्रिड सिट नं. १०२-०९८८-०४ र १०२-०९८८-०९ नापी गर्ने अमिन उत्तम महर्जन, चेक जाँच गर्ने नापी निरीक्षक संजीवकुमार सिंह, टोली प्रमुख बज्रमान यादव, उक्त नक्साको कित्ता नं. १९ र ४१ दर्ता गर्ने सभेक्षक अशोकभक्त खरेल र टोली प्रमुख केदारप्रसाद देव रहेकोमा दुवै जना टोली प्रमुख हाल सेवामा नरहेकाले सरकारी सार्वजनिक जग्गा नापजाँच गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधि, प्रक्रियाको पालना नगर्दा जग्गा घुसेको देखिएकोले अन्य कर्मचारीहरूको हकमा त्यहाँबाट नै आवश्यक कानूनी कारबाही गरी आयोगलाई जानकारी गराउनसमेत मिति २०७४/०१/०७ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

७.२७ राणाहरूको नाममा हदबन्दीमा रोक्का रहेको लप्सेफेदी वडा नं. ५ ख कित्ता नम्बर ३, ६, ७ र ९६ सहितको जग्गा मालपोत कार्यालयका कर्मचारीहरूको मिलेमतोमा रणबहादुर सुनुवारसमेतको नाममा श्रेस्तापुर्जा तयार गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीउपर अनुसन्धान तहकिकात हुँदा उक्त जग्गा मालपोत कार्यालय चाबहिलको मिति २०७१।२।२६ को निर्णयबाट आनन्द शम्शेरबाट मोहीले बिक्री वितरणमा पाएको भनी रणबहादुर सुनुवारसमेतको नाममा नामसारी दर्ता भएको देखियो । उल्लेखित जग्गाहरू भूमिसुधार कार्यालय काठमाडौंको मिति २०४४।७।१० को निर्णयबाट मोहीलाई बिक्री वितरण गर्ने भनी भएको निर्णयमा समावेश रहेको देखिएको, नापी फिल्डबुकमा जग्गाधनी महल खाली र मोही महलमा तोकबहादुर सुनुवार, विरह महलमा धान र मकै तथा किसानको व्यहोरामा यो जग्गा आनन्द शम्शेरको तहबिलमा ने.रु.१ तिरो तिरान गरी

खाई आएको छु भनी उल्लेख भएको देखियो । भूमिसुधार कार्यालयबाट सो जग्गा बिक्री वितरण भए-नभएको भन्ने जानकारी माग गर्दा बिक्री वितरण भएको वितरण समितिको बैठक पुस्तिकाबाट नदेखिएको भनी लेखी आएको, आनन्द शम्शेरका हकदारहरूले क्षतिपूर्ति बुझी लिएको भन्ने देखिए तापनि उल्लेखित जग्गाको क्षतिपूर्ति पाएको हो होइन खुल्न नसकेको, हदबन्दीको जग्गा बिक्री वितरणको कार्य भूमिसुधार कार्यालयबाट हुने हुँदा बिक्री वितरणमा पाएको जग्गा दा. खा. गर्दा भूमिसुधार कार्यालयको पत्रबाट लेखी आएको हुनुपर्नेमा सो समेत नदेखिएको हुँदा मोही तोकबहादुरका हकवाला रणबहादुर सुनुवारसमेतको नाममा स्थानीय निकायको सिफारिस, स्थलगत सर्जिमिन, नाता प्रमाणपत्र, मृत्यु दर्ता लगायतका प्रमाणको आधारमा नामसारी दर्ता गरिए पनि बिक्री वितरणमा निजहरूले लिएको भन्ने प्रमाणबाट पुष्टि हुन आएको देखिएन। मालपोत कार्यालय चाबहिलबाट उल्लेखित जग्गा बिक्री वितरणमा पाएको हो होइन भन्ने स्पष्ट नहुँदै नामसारी दर्ता गरेको देखियो। तसर्थ जग्गाको हदबन्दीसम्बन्धी छानबिन गर्ने अधिकारसमेत भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत भूमिसुधार कार्यालयको रहेको हुँदा प्रचलित कानून बमोजिम गरी गराई आयोगमा सो को जानकारी गराउन मिति २०७४/०९/१९ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

७.२८ काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. १० को कित्ता नम्बर ९४ समेतको जग्गामा सरकारी जग्गा घुसाई व्यक्तिको नाममा दर्ता गरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा काठमाडौं महानगरपालिका साबिक वडा नं. १० को पुनः नाप नक्सा हुँदा मिति २०४४।१०।१३ मा काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. १० सिट नं. १०२-१९८६-१२ कित्ता नम्बर १८ को क्षेत्रफल ४-९-०-१ रोपनी जग्गा ३ नं. नापी गोश्वाराबाट दिलमाया महर्जनको नाममा नाप नक्सा भई साबिक भीमसेनगोला वडा नं. ४(ड) कित्ता नम्बर ३८ र कित्ता नम्बर १२ भिडाई मिति २०४७।७।१६ मा दर्ता गरेकोमा कित्ता नम्बर १८ को जग्गा कित्ताकाट भै कित्ता नम्बर ९४, ९५, ९६, ९७, ९८ क्षेत्रफल क्रमशः ०-६-०-०, ०-५-०-०, ०-११-०-०, ०-४-०-० र २-१५-०-१ कायम भै क्रमशः सप्तमाया, यज्ञप्रसाद, शारदा घिमिरे, रामप्रसाद र दिलमाया महर्जनको नाममा कायम भएको जग्गा सार्वजनिक जग्गा छानबिन गर्न गठन भएको रावल आयोगको प्रतिवेदनबाट सार्वजनिक जग्गा घुसेको ठहरी प्रतिवेदनमा परेको, नापी कार्यालय डिल्लीबजारको चलानी नम्बर २८३६ मिति २०६९।१०।१२ को पत्रसाथ प्राप्त ओभरल्याप नक्सामा उल्लेखित ५ वटै कित्ता जग्गाहरूमा सार्वजनिक जग्गा घुसेको भनी खुली आएको, रावल आयोगको प्रतिवेदन तथा नापी कार्यालयको ओभरल्याप नक्साबाट समेत उल्लेखित सबै कित्तामा सार्वजनिक जग्गा घुसाई नापनक्सा गरेको देखिएकोमा कित्ता नम्बर ९५ को जग्गा कित्ताकाट गरी कित्ता नम्बर ३२० को क्षेत्रफल ०-१-३-० र कित्ता नम्बर ९७ को जग्गा कित्ताकाट गरी कित्ता नम्बर ३१८ क्षेत्रफल ०-१-१-० समेत नेपाल सरकारको नाममा कायम भइसकेको, कित्ता नम्बर ९८ को सम्बन्धमा निलमप्रसाद गौतमको रिटउपर सर्वोच्च अदालतको मिति २०७३।५।२४ को फैसलाबाट मालपोत ऐन, २०३४ को दफा २४ समेत बमोजिम आवश्यक कारवाही एवं निर्णय गर्न मालपोत कार्यालय काठमाडौंका नाममा परमादेशको आदेश भइसकेको देखिएकोले बाँकी रहेको कित्ता नम्बर ९४ र कित्ता नम्बर ९६ का जग्गासमेत त्यस्तै सार्वजनिक जग्गा घुसी नाप नक्सा भएका जग्गा भएकोमा उल्लेखित दुई कित्ताको सम्बन्धमा समेत सार्वजनिक जग्गा घुसेकोमा कारवाही गर्नुपर्ने अवस्था देखिएकोले मालपोत ऐन, २०३४ को दफा

२४ समेत र प्रचलित कानूनबमोजिम आवश्यक प्रक्रिया पुन्याई कारबाही गरी गराई सो को जानकारी आयोगमा पठाउन मिति २०७४/०१/११ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

- ७.२९ बाँके जिल्ला कन्चनपुर गा.वि.स. वडा नं. ५ बस्ने रामबहादुर के.सी. ले विशेष प्रहरी विभागबाट अनुसन्धानको क्रममा धरौटी बापत रोक्का रहेको जग्गा फुकुवा गरी पाऊँ भनी दिएको निवेदनका सम्बन्धमा निज रामबहादुर के.सी. ले कृषि खाद्य सामग्री बिक्री वितरण गरी कृषि सामग्री संस्थानको कोषमा दाखिला नगरी हिनामिना गरेकोले निजलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १३ को कसुरमा सजाय हुन मागदाबी लिई पुनरावेदन अदालत, सुर्खेतमा अभियोगपत्र दायर गरिएकोमा उक्त अदालतबाट प्रतिवादी रामबहादुर के.सी. ले बिगो रु.९,५९८।८६ संस्थानको नाममा दाखिला गरेको देखिँदा निजलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा २९(२) बमोजिम रु.९,५९८।८६ जरिवाना हुने ठहरी भएको फैसलालाई सर्वोच्च अदालतबाट समेत सुरुकै फैसला सदर हुने ठहर गरी फैसला भएको देखिएकोले उक्त फैसलाले लागेको जरिवाना बापतको रकम रु.९,५९८।८६ निजले बाँके जिल्ला अदालतमा दाखिला गरेको र निजले हिनामिना गरेको बिगो रकमसमेत कृषि सामग्री संस्थानमा दाखिला गरिसकेको तथ्य पुनरावेदन अदालत सुर्खेतको फैसलासमेतबाट देखिन आएको स्थितिमा निजले विशेष प्रहरी विभागमा अनुसन्धानको क्रममा धरौटी बापत जमानत दिई रोक्का रहेको जिल्ला बाँके बिनौना गा.वि.स. वडा नं. ५ को कि.नं. १६४ ज.वि. ०-८-१९ को जग्गा रोक्का राखिरहनु पर्ने अवस्था नहुँदा उक्त जग्गा अन्य कारणले रोक्का राख्नुपर्नेमा बाहेक फुकुवा गरिदिनका लागि आयोगको मिति २०७४/०१/२५ को निर्णयानुसार सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।
- ७.३० गैरकानूनी रूपमा सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको भनी विशेष अदालत काठमाडौँमा दायर भएको मुद्दामा मलाई सफाइ दिने ठहरी भएको फैसलाउपर पुनरावेदन परेकोमा सर्वोच्च अदालतबाट सुरु विशेष अदालतको फैसलालाई सदर गर्ने गरी फैसला भएको हुँदा अनुसन्धानको क्रममा आयोगबाट रोक्का राखिएको मसमेत मेरो परिवारका व्यक्तिहरूका नाममा रहेका घर जग्गा बैंक खाता तथा शेयरसमेत फुकुवा गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको अर्जुन थापाको निवेदनका सम्बन्धमा विशेष अदालत, काठमाडौँमा आरोपपत्र दायर गरिएकोमा उक्त अदालतबाट प्रतिवादीलाई सफाइ दिने ठहरी भएको फैसलाउपर सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएकोमा उक्त अदालतबाट समेत सुरु विशेष अदालत काठमाडौँबाट प्रतिवादीलाई सफाइ दिने ठहरी भएको फैसलालाई सदर गर्ने गरी भएको फैसलाउपर पुनरावलोकनको निवेदन नगर्ने गरी आयोगबाट मिति २०७४।१।११ मा निर्णय समेत भइसकेको देखिँदा अनुसन्धानको क्रममा आयोग र आयोगको पत्रानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागबाट समेत रोक्का राखिएको प्रतिवादी र निजका परिवारका सदस्यहरूका नाममा रहेका निवेदनमा उल्लेख भएबमोजिमका घर जग्गा बैंक खाता तथा शेयरसमेत रोक्का फुकुवा गरिदिने आयोगको मिति २०७४/०२/१९ को निर्णयानुसार सम्बन्धित निकायलाई लेखी पठाइएको ।
- ७.३१ कास्की जिल्ला पोखरा- ६ बस्ने गोविन्द बरालकी छोरी वर्ष ३९ की शान्ता बरालको नाममा श्रेस्तापुर्जा भएको साबिक पोखरा- ६ कि.नं. ६१०९ क्षे. फ. ०-२-३-० जग्गाको रोक्का फुकुवा गरी पाऊँ भन्ने शान्ता बरालले दिएको निवेदनका सम्बन्धमा जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपुर्जाको प्रतिलिपिबाट उक्त जग्गा मिति २०५२।३।६ मा गोविन्द (निजको बाबु) ले निजलाई (छोरी)

बकस गरी दिएको अवस्थाबाट उक्त जग्गा निजको नाममा आएको देखिएको, गोविन्द बरालकी छोरी शान्त बरालको नाममा श्रेस्ता कायम रहेको पोखरा-६ कि.नं. ६१०९ क्षे. फ. ०-२-३-० को उक्त जग्गा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, काठमाडौंको च. नं. २२४० मिति २०५९।१२।२७ को पत्रले रोक्का रजिष्टरमा रोक्का भनी लेखिएको तर आयोगको उक्त रोक्का पत्र खोजतलास गर्दा नभेटिएको साथै निज व्यक्ति अपाङ्गतासमेत भएको र उक्त जग्गा रोक्का राखिनुपर्ने कुनै कारण छैन भन्ने भनाइसमेत निज जग्गाधनीको रहेकोले उक्त कित्ता जग्गाको रोक्का फुकुवा सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशनका लागि अनुरोध छ भनी मालपोत कार्यालय कास्कीको पत्रद्वारा लेखिआएको, के कुन विषय र सन्दर्भमा उक्त जग्गा रोक्का राखिएको हो भन्ने कुरा खुल्न नसकेको, निज तथा निजका एकाघरका परिवारका सदस्य राष्ट्रसेवकको कुनै ओहदामा रहेको भन्ने पनि देखिन नआएको अवस्थामा शारीरिक अपाङ्गताको अवस्थासमेत रहेको निवेदकको उक्त जग्गा रोक्का रहिरहनुपर्ने कुनै मनासिव, आधार, कारण र अवस्थासमेत देखिन नआएको हुँदा आयोगको मिति २०५९।१२।२७ च. नं. २२४० को पत्रले रोक्का रही हालसम्म फुकुवा नभएको निवेदक शान्ता बरालको नाममा रहेको कास्की जिल्ला साबिक पोखरा-६ कि.नं. ६१०९ क्षे. फ. ०-२-३-० जग्गा अन्य कारणले रोक्का राख्नुपर्नेमा बाहेक फुकुवा गरिदिनका लागि आयोगको मिति २०७४/०३/०५ को निर्णयानुसार सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।

८. गृह मन्त्रालय अन्तर्गत

८.१ सुनिता तामाङले भुपाल गिरीको विरुद्धमा महानगरीय प्रहरी परिसर, टेकु, काठमाडौंमा दिएको निवेदनका सम्बन्धमा पशुपति राईसमेतले मुद्दाको तथ्य नै बिगारी प्रहरी कर्मचारीलाई प्रलोभनमा पारी भ्रष्टाचारजन्य कार्यमा संलग्न गराई घटनाको वास्तविकतामा नै प्रवेश गर्न नदिई राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई समेत प्रभावित तुल्याएको हुँदा निजहरूसमेतलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ बमोजिम कारबाहीका लागि पठाइएको छ भन्ने समेतको व्यहोराको महानगरीय प्रहरी कार्यालय, रानीपोखरी, काठमाडौंको च.नं. ७४२ मिति २०७३।४।२० को पत्र उजुरीका सम्बन्धमा सुशीला श्रेष्ठ र पशुपति राईले मिलापत्र गर्न पीडित सुनिता तामाङका लागि भनी भुपाल गिरीबाट रु.२०,००,०००।- रकम लिई पीडित सुनिता तामाङ र मिलापत्र गर्ने कार्यमा संलग्न प्रहरी कर्मचारीहरूलाई रु.२,००,०००।- मा मिलापत्र गर्ने सहमति भएको हो भनी विश्वास दिलाउने कार्य गरेका र सो मिलापत्र भएपछि केही रकम, गरगहना र धनमाल पीडित सुनिता तामाङलाई दिई बाँकी रकममध्येबाट पशुपति राई, प्रहरी जवान सन्तोष खड्का, सुनिता तामाङका श्रीमान विनोदकुमार लामा, सुशीला श्रेष्ठ, प्रहरी नायब निरीक्षक निर्मल ज्ञवालीले राखे समेतको कार्य गरेका र प्रहरी कार्यालयसँग सम्बन्धित काममा कुनै महत्वपूर्ण भूमिका र दायित्व नभएका प्रहरी कर्मचारीहरू र अन्य व्यक्तिहरूका बीचमा भएको आपसी लेनदेनको विषयसमेत समावेश भएको कार्यलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ बमोजिमको कसुरजन्य कार्य मानी कसुर स्थापित गर्न सकिने अवस्था र स्थिति नदेखिएकाले आयोगले क्षेत्राधिकार ग्रहण गरी कारबाही अघि बढाउन उपयुक्त नदेखिएको, मानव बेचबिखन र अन्य घटनाको तथ्य सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम छानबिन गरी दोषीहरूउपर प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम गर्न गराउनका लागि आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार महानगरीय प्रहरी कार्यालय, रानीपोखरी, काठमाडौंको च.नं. ७४२ मिति २०७३।४।२० को पत्रसाथ प्राप्त नगद, स्कुटी, गरगहना र कागजातहरूसहितको सक्कल मिसिल महानगरीय प्रहरी परिसर, काठमाडौंमा पठाइएको ।

८.२ सर्लाही जिल्ला मोहनपुर गा.वि.स.का सचिव श्यामकिशोर मिश्रले आ.व. ०६५/०६६ को च.नं. १८५ मिति २०६५/११/०४ मा पोखरी ठेक्का सम्बन्धमा सर्वसाधारणका लागि सूचना प्रकाशित गरेको र सो सूचना अनुसार २०६५ देखि २०७० साल असार मसान्तसम्म ५ वर्षका लागि पोखरी ठेक्कामा लगाउन उल्लेख भए अनुसार गा.वि.स. मोहनपुरमा पोखरी ठेक्कासम्बन्धी डाँक बढाबढ हुँदा ठेकेदार विकाउ मन्सुरले सबैभन्दा बढी डाँक रकम रु.५,०५,०००।- सकार गरी ठेक्का अनुसारको भोगचलन गर्नलाई चलान पट्टासमेत लिएको साथै केही दिनपछि गा.वि.स. सचिवले निजी स्वार्थका लागि ५ वर्षका लागि भएको ठेक्कापट्टासम्बन्धी निर्णय पुस्तिका र सम्झौता केरमेट गरी ६ वर्षको चलान पट्टा बनाई भ्रष्टाचार गरेको भन्ने व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा तत्कालीन गा.वि.स. सचिव श्यामकिशोर मिश्रले उक्त गा.वि.स.को स्वामित्वमा रहेको वडा नं. ४ मा भएको ठूलो पोखरीमा ठेक्का लगाउँदा ठेक्का मिति २०६५।११।०८ गतेदेखि २०७० साल असार मसान्तसम्म ५ वर्षसम्मका लागि ठेक्का लगाएको, ठेक्का लगाएपश्चात ठेकेदार विकाउ मन्सुरसँग मिलोमतो गरी उक्त ठेक्काको सूचना प्रकाशन, डाँक बढाबढ बन्दोबस्त फाराम, कबुलियतनामा र मुचुल्का कागजमा समेत मिति २०७० साल असार मसान्तको साटोमा केरमेट गरी मिति २०७१ साल चैत्र मसान्त र पाँच वर्षको सट्टामा छ वर्ष सच्चाई १ वर्षको अवधि बढाएको देखिएको र ठेकेदार विकाउ मन्सुरले रु.५,०५,०००।- मा ठेक्का कबुल गरे पनि हालसम्म जम्मा रु.२,२४,२५०।- मात्र गा.वि.स.मा बुझाएको तथा रु.२,८०,७५०।- बुझाउन बाँकी नै रहेको देखिएको तथा उक्त सरकारी कागजात किर्ते गरी सच्चाएको अवस्था देखिँदा निजहरूउपर प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम कारबाही गर्न आयोगको मिति २०७३/०४/३२ को निर्णयानुसार जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सर्लाहीमा लेखी पठाइएको ।

८.३ समाज कल्याण परिषदका पदाधिकारी समेतको मिलेमतोमा गैरसरकारी संस्थाहरूले विदेशी दाताहरूबाट नेपाली जनताको नाम भजाई करोडौं रुपैयाँ ल्याई उक्त रुपैयाँ आफू र आफन्तको ऐश आराम र रकम बाँडीचुँडी खाने आधार बनाएका, गै.स.सं. सोसल साइन्स बाहा तथा सोही संस्थसँग आबद्ध एलायन्स फर सोसल डाइलग भन्ने संस्था दर्ता नै नभई दर्ता भएको संस्था सरह कार्य गरिरहेकोले सो को बारेमा समेत छानबिन गरी कारबाही हुन र डलर खेतीबाट मुक्त गरी, आएको रकम गरिव निमुखासम्म पुग्नमा सहयोगको आशा गरेका छौं भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा सोसल साइन्स बाहा नामक संस्था मिति २०६३।१०।०१ मा संस्था दर्ता ऐन, २०३४ बमोजिम जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुरमा दर्ता भएको, मिति २०६३।१०।१० मा समाज कल्याण परिषदसँग आबद्धता भएको, समाज कल्याण परिषदले सोसल साइन्स बाहाको नियमानुसार अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेस गर्नुपर्ने दायित्व रहेकोमा सो बमोजिम आ.व. २०६७।०६८ र २०६९।०७० को अनुगमन गरेको तर संस्थाको उद्देश्य अनुरूप काम नगर्ने सोसल साइन्स बाहासमेतको पर्याप्त अनुगमन परिषदले नगरेको तथा बिना दर्ता गैरसरकारी संस्था सरह संचालित एलाइन्स फर सोसल डाइलगको के कुन कानूनी आधारमा समाज कल्याण परिषदले अनुगमन गरेको हो भन्ने पुष्टि हुन नसकेको र दर्ता नै नभएको संस्थालाई सोसल साइन्स बाहाले विगत ५ वर्षमा रु.१३ करोडभन्दा बढी रकम कुन ऐन, नियम र विधान अनुसार दिएको हो सो समेतको विषयमा छानबिन गर्न समेत वाञ्छनीय देखिएकोले समाज कल्याण परिषद ऐन, २०४९ र समाज कल्याण परिषद नियमावली, २०४९ तथा प्रचलित ऐन, नियम अनुसार रकम दुरुपयोग भए नभएको लगायतका विषयमा कानूनबमोजिम थप

अनुसन्धान तथा छानबिन गर्नुपर्ने अवस्था देखिएको हुँदा आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयानुसार समाज कल्याण परिषदलाई लेखी पठाइएको र सो को जानकारी नेपाल सरकार महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालयलाई दिइएको ।

संस्था दर्ता ऐन, २०३४ को दफा १२ को उपदफा (४) मा संस्थाले आफ्नो उद्देश्यको प्रतिकूल हुने गरी काम कारबाही गरेमा स्थानीय अधिकारीले त्यस्तो संस्थाको दर्ता निलम्बन गर्न वा खारेज गर्न सक्नेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था भएको तथा सोही ऐनले यस प्रकारका दर्ता नभै संचालन गरेका संस्था र दर्ता भै संस्थाको उद्देश्य विपरीत कार्य गर्ने संस्थालाई कानूनबमोजिम कारबाही गर्ने क्षेत्राधिकार सम्बन्धित स्थानीय अधिकारी, जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई भए गरेको देखिँदा सो सम्बन्धमा र सोसल साइन्स बाहा तथा एलाइन्स फर सोसल डाइलगले गरेको खर्च संस्थाको उद्देश्यसँग मेल नखाएको र परिणाममुखीसमेत नदेखिएको हुँदा संस्था दर्ता ऐन, २०३४ तथा प्रचलित ऐन, नियम अनुसार प्राप्त रकम दुरुपयोग भए नभएको लगायतका विषयमा थप अनुसन्धान तथा छानबिन गर्नुपर्ने आवश्यक देखिएको हुँदा सो सम्बन्धमा थप अनुसन्धान तथा छानबिन गरी कानूनबमोजिम गर्न आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयानुसार जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुरमा लेखी पठाइएको र सो को जानकारी नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयमा समेत दिइएको ।

८.४ रूपन्देही जिल्ला, पोखरभिण्डी गा.वि.स.का सचिव फौजदार चौधरी (थारु) र प्राविधिक सहायक राजकुमार मिश्रले उक्त गा.वि.स.को सार्वजनिक जग्गा बिक्री वितरण गरी अनियमितता गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी/निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा पोखरभिण्डी गा.वि.स. वडा नं. २(क) प्रहरी चौकीदेखि पश्चिममा रहेको सार्वजनिक कब्रस्थानको जग्गा र फिल्डबुकमा सार्वजनिक पोखरीको रूपमा कायम रही उपयोग भइरहेको समेत प्राप्त प्रतिवेदनका आधार र प्रमाणहरू समेतबाट उजुरीमा माग भएबमोजिम सार्वजनिक जग्गा तथा पोखरीसमेत बेचबिखन भएको अवस्था समर्थित भएको नदेखिए तापनि पोखरभिण्डी गा.वि.स. कार्यालयको आसपासका विभिन्न बाटोछेउमा सार्वजनिक जग्गाहरू रहेको र ती जग्गाहरू साँध सिमाना जोडिएका स्थानीय व्यक्तिहरूले जोतभोग गरी उपयोग गरेको तथ्य अनुसन्धानबाट खुल्न आएको र सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण गर्ने कार्यका लागि स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८ दफा ९ को उपदफा (६क) ले प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई तोकेको हुँदा उक्त अतिक्रमित जग्गाहरूको संरक्षण गर्नु गराउनु भनी प्रमुख जिल्ला अधिकारी, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, रूपन्देहीलाई आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

८.५ गोरखा जिल्लाको बेनिघाट-आरुघाट-लार्केपास सडकको दर्बुड-घ्याल्चोक खण्डको निर्माण कार्यको भुक्तानीमा अनियमितता भएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीमा आयोगको मिति २०७३/०४/३२ को बैठकले जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, गोरखाका तत्कालीन स्थानीय विकास अधिकारी राजकुमार श्रेष्ठले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३(ख) र (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिएको हुँदा स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा तत्कालीन स्थानीय विकास अधिकारी राजकुमार श्रेष्ठले उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी दिँदा आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ७८ बमोजिम आर्थिक वर्षको अन्त्यमा काम नै नभएको अवस्थामा केवल बजेट फ्रिज हुन नदिन पेशकी दिइएको तथ्य स्थापित भइरहेको देखिँदा निजको स्पष्टीकरण व्यहोरा सन्तोषजनक नदेखिँदा सो सम्बन्धमा

थप छानबिन गर्नुपर्ने भए सो समेत गरी निजलाई कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा पठाउन आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार निज बहाल रहेको गृह मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

८.६ जिल्ला प्रहरी कार्यालय उदयपुरले भन्सार कार्यालय, जनकपुरबाट लिलाम गरेको भनी कागजात खडा गरी यातायात व्यवस्था कार्यालय, मेचीमा दुईवटा गाडीहरू दर्ता गरेकोले उक्त भन्सार कार्यालयबाट फर्जी कागजात के कसरी तयार भए ? के कसरी यातायात व्यवस्था कार्यालय, मेचीमा उक्त गाडीहरू दर्ता भए ? के कुन प्रक्रिया पूरा गरी सो गाडीहरू धितो राखी NIC बैंकले लगानी गन्यो ? भन्नेबारे विस्तृत छानबिन हुन जिल्ला प्रहरी कार्यालय, उदयपुरको पत्र उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा राष्ट्रसेवकलाई झुक्याई गलत नियत राखी सरकारी कागजात किर्ते बनाई चोरीका सवारी साधनहरू दर्ता गराएको देखिँदा तीनवटै सवारी साधन मे१च १९५७ नं., मे१च १९९२ नं. र मे१च १९९५ को दर्ता बदर गर्ने गरी मिति २०६९/९/२२ मा यातायात व्यवस्था विभागबाट निर्णयसमेत भएको, उपर्युक्त उल्लेखित दर्ता नम्बर भएका गाडीहरूको दर्ता गर्ने सम्बन्धमा पेस भएका कागजातको आधिकारिकता पहिचानका लागि केन्द्रीय प्रहरी विधि विज्ञान प्रयोगशाला, काठमाडौँमा परीक्षणका लागि पठाउँदा उक्त प्रयोगशालाको पत्रसाथ प्राप्त परीक्षण प्रतिवेदनमा जनकपुर भन्सार कार्यालयको लेटरप्याड नक्कली तयार गरिएको, गोरखापत्रमा प्रकाशित सूचना जनकपुर भन्सार कार्यालयबाट यातायात व्यवस्था कार्यालय मेचीमा पठाइएका भनिएका कागजातहरू समेत नक्कली तयार गरिएको भन्ने समेत व्यहोरा उल्लेख भैआएको देखिँदा उपर्युक्त उल्लेखित गाडीहरूको दर्ता प्रक्रियामा जनकपुर भन्सार कार्यालयको भनी पेस भएका पत्र र कागजातहरू किर्ते एवं फर्जी रहे भएको अनुसन्धानबाट देखिएको हुँदा सरकारी छाप दस्तखत वा सो छाप दस्तखत भएको वा सरकारी काममा कर्मचारीको छाप दस्तखत भएको कागज किर्ते गरेको मुद्दा सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन, २०४९ को अनुसूची- १ भित्रको मुद्दा भएको हुँदा सो सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम आवश्यक छानबिन गरी संलग्न व्यक्तिहरूलाई कानून बमोजिम कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा समेत लेखी पठाउन आयोगको मिति २०७३/०७/२६ को निर्णयानुसार आवश्यक कागजातहरू सहित जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनुषामा लेखी पठाइएको ।

८.७ दुग्ध विकास संस्थानका तह-५ का टेक्निकल असिस्टेण्ट देवन सिंह दनुवारले नागरिकताको प्रमाणपत्रमा पटक पटक उमेर सच्याई अवकाश हुने मितिमा अवकाश नभै बहुवा खाए भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा दुग्ध विकास संस्थान अन्तर्गत दुग्ध वितरण आयोजना, बालाजुमा तह ५ बाट मिति २०७३/०४/११ मा राजीनामा स्वीकृत भएका तत्कालीन टेक्निकल असिस्टेण्ट देवन सिंह दनुवारको जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सर्लाहीबाट २०६१/०७/११ मा नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रथम प्रतिलिपि जारी गर्ने अधिकारीले जन्म मितिको महलमा रातो मसीले गरेको इनिशियल हस्ताक्षर मेरो होइन भनेको, निजको नागरिकताको प्रमाणपत्रहरूमा फरक फरक उमेर देखिएको तथा शैक्षिक योग्यताका प्रमाणपत्रहरूमा उल्लिखित उमेर र नागरिकताको प्रमाणपत्रमा सच्चाइएको उमेरहरू एक आपसमा मेल नखाएको देखिन आएकोले निज देवन सिंह दनुवारले प्राप्त गरेको आफ्नो सकल नागरिकताको प्रमाणपत्रमा भएको विवरणमा आफूखुसी उमेर र वर्ष थपघट गर्ने, सच्याउने कार्य गरेको अनुसन्धानबाट खुल्न आएको र उक्त कार्य सरकारी मुद्दासम्बन्धी ऐन, २०४९ को अनुसूची-१ भित्रको कसुर भएको देखिएको तथा उक्त कसुरको

कानूनबमोजिम अनुसन्धान तहकिकात गर्ने कार्यक्षेत्र नेपाल प्रहरीको भएकोले निज देवन सिंह दनुवारले २०६१/०७/११ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सर्लाहीबाट प्राप्त गरेको नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रथम प्रतिलिपिको सक्कलै प्रति तथा सो नागरिकताको प्रमाणपत्र जारी गर्ने अधिकारीले अनुसन्धानको क्रममा गरेको बयान कागजको प्रमाणित प्रतिलिपि र फरक फरक उमेर देखिएका निजको नामको शैक्षिक योग्यता र नागरिकताको प्रमाणपत्रका प्रतिलिपिहरू सहित कानूनबमोजिम अनुसन्धान गरी कानूनी कारबाही गर्नका लागि आयोगको मिति २०७३/०८/०२ को निर्णयानुसार जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सर्लाहीलाई लेखी पठाइएको ।

८.८ जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुरका कम्प्युटर अधिकृत शान्तप्रसाद भुजुले लामो समयअगाडि विवाह भै बाल बच्चासमेत भैसकेकी छेरु शेर्पालाई अविवाहित र कुमारी नै रहेको भन्ने प्रमाणपत्र जारी गर्ने अख्तियारी नै नरहेकोमा प्रमाणपत्र जारी गरेकोले आवश्यक कारबाही गरी पाउँ भन्ने व्यहोराको केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो, महाराजगंज, काठमाडौंको पत्रबाट प्राप्त हुन आएको उजुरीमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुरका कम्प्युटर अधिकृत शान्तप्रसाद भुजु तथा तत्कालीन बजार संरक्षण अधिकृत हाल जिल्ला प्रशासन कार्यालय, तेहथुमका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी रामप्रसाद ज्ञवालीसमेतले आफूलाई हुँदै नभएको अधिकार प्रयोग गरी छेरु शेर्पा र धुनिमाया तामाडलाई विवाह नभए/नगरेको सिफारिस गरेको हालसम्मको अनुसन्धानबाट देखिएकोले प्रचलित ऐन/कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गर्न गराउन र सो को जानकारी आयोगमा समेत लेखी पठाउन आयोगको मिति २०७३/०८/०९ को निर्णयानुसार नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

८.९ इलाका प्रशासन कार्यालय, त्रिभुवनवस्ती, कन्चनपुरबाट जन्म मिति २०५०।११।२० राखी जिल्ला कन्चनपुर, परासन-५ बस्ने बलराम महाराको नाममा प्रथम पटक मिति २०६८।०८।२३ गते नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र जारी भएकोमा इलाका प्रशासन कार्यालय, त्रिभुवनवस्ती, कन्चनपुरमा कार्यरत शाखा अधिकृत जितेन्द्र बि.क. र नायब सुब्बा सुभास सिं रावलले एक आपसमा मिलेमतो गरी बलराम महाराले प्रथम पटक नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र लिनको लागि इलाका प्रशासन कार्यालय, त्रिभुवनवस्ती, कन्चनपुरमा पेस गरेको अनुसूची-१ फाराममा र नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र प्रथम पटक जारी गर्दा कार्यालयमा राखिएको सक्कल ढड्डाको अभिलेख समेतमा केरमेट तथा थपघट गरी सच्याउने कार्य गरी गराई निज बलराम महाराको जन्म मिति २०५१।११।०७ उल्लेख गरी मिति २०६९।०२।११ गते बलराम महाराको नाममा नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि जारी गरेको पाइएको हुँदा सरकारी कागजातहरूमा थपघट, केरमेट र सच्याउने कार्य गर्ने गराउने कार्यमा संलग्नहरू उपर प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गरी गराई सो को जानकारी आयोगमा गराउन अनुसन्धानको क्रममा प्राप्त कागजातहरू समेत संलग्न गरी जिल्ला प्रहरी कार्यालय, कन्चनपुरमा आयोगको मिति २०७३/०८/३० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

८.१० सेती देवी नि.मा.वि., सानो वाङ्थली, काभ्रेपलाञ्चोकका प्राथमिक तह तृतीय श्रेणीका शिक्षक कमान सिंह लामाले विद्यालयबाट कुनै पनि बिदा स्वीकृत नगराई नियमित तलब भत्ता खाइरहेको, रकम हिनामिना गरेको, कर्मचारी सञ्चय कोष रकम जम्मा नगरी खाई मासेकोले कारबाही गरी पाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा तत्कालीन प्रधानाध्यापक कमान सिंह लामाले विद्यालयबाट तलब-भत्ता बुझेको अवधिमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णयानुसार बिदा

स्वीकृत गराएको, विद्यालयलाई प्राप्त अनुदान रकमबाट अध्ययनरत सबै विद्यार्थीलाई पोसाक (सर्ट, पाइन्ट, टाई र वेल्ट) खरिद गरी वितरण गरेको, सञ्चय कोष रकम र सो को ब्याजसहितको रकमसमेत जम्मा गरिदिएको पाइयो । शिक्षक कमान सिंह लामाको हाजिरी कापीमा देखिएको मिति २०७०/०४/२७ देखि २०७०/१२/२८ सम्मको हाजिरी रेकर्डका सम्बन्धमा विद्यालयका प्रधानाध्यापक कृष्ण पराजुलीले निजको हाजिरी कापीमा आफूले हस्ताक्षर गरी आयोगलाई उपलब्ध गराएको, हाजिरी रेकर्ड नक्कली एवं झुठा भएको खुल्न आएकोले विद्यालयका शिक्षक कमानसिंह लामाको हस्ताक्षर गर्ने स्थानमा झुठा हस्ताक्षर गरी गराई विद्यालयको पत्रसाथ संलग्न गरी अनुसन्धानको क्रममा पठाएको देखिन आएकोले सरकारी छाप दस्तखत कित्ते सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम कारबाही गर्न गराउन सम्बन्धित मिसिल कागजात, हाजिरी रेकर्डसमेत संलग्न गरी सम्बन्धित जिल्ला प्रहरी कार्यालय, काभ्रेपलाञ्चोकलाई आयोगको मिति २०७३/०८/२० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

८.११ काठमाडौं जिल्ला, बौद्ध जोरपाटीस्थित बुद्ध एकेडेमी आवासीय माध्यमिक विद्यालयको शैक्षिक गतिविधि, रकम हिनामिनाका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको रूपमा स्थापित उक्त विद्यालयको विधान, २०५९ को दफा २.६ मा उल्लेखित मातृ संस्थाको रूपमा अखिल नेपाल हिमाली बौद्ध संघ रहेको र उक्त संघको नवीकरण नियमानुसार म्यादभित्रै भए गरेको नदेखिएको साथै संघको नामबाट अनियमित रूपले विभिन्न आर्थिक क्रियाकलापहरू भए गरेको पाइएकोले कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गर्न गराउनका लागि जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौंलाई आयोगको मिति २०७३/१०/०३ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

८.१२ मध्यपश्चिम डिभिजन सडक कार्यालय नं. ४ सुर्खेतबाट आ.व. २०६८/०६९ ठे.न. १६० को भेरी नदी (रानीघाट) पुल निर्माण गर्न टेण्डर आह्वान गरेकोमा तत्कालीन मध्यपश्चिम डिभिजन सडक कार्यालय नं. ४ सुर्खेतका डिभिजन प्रमुख र पप्पु/मल्ल जे.भी. मध्ये मल्ल कन्स्ट्रक्सनका प्रोप्राइटर कर्णबहादुर मल्लको मिलेमतोमा निज मल्लले बोलपत्रको साथमा बुझाएको टर्न ओभर कित्ते गरी पेस गरेको हुँदा कानूनबमोजिम कारबाही गरी पाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा मल्ल कन्स्ट्रक्सनले बुझाएको टर्न ओभर कित्ते गरी पेस गरेको सम्बन्धमा उक्त कन्स्ट्रक्सनका प्रोप्राइटर कर्णबहादुर मल्लले अनुसन्धानको क्रममा भुलवश एउटा पेस गर्नुपर्नेमा अर्को पेस गरेको भनी बयानमा उल्लेख गरेको, सम्बन्धित निकायबाट मल्ल कन्स्ट्रक्सनको Qualification Document मगाई भिडाइ हेर्दा भेरी नदी (रानीघाट) पुल निर्माण कार्यका लागि टर्न ओभर पुग्ने देखिएको, मल्ल कन्स्ट्रक्सनबाट पेस गरिएको Qualification Document, कम्पनी प्रोफाइल साथ संलग्न कागजातहरू नोटरी पब्लिक नम्बर १६३५ का ललितबहादुर मल्लका नामबाट सही छाप भै प्रमाणित भएको देखिएकोमा निज नोटरी पब्लिकले ती कागजातहरू प्रमाणित नगरेको तथा पेस गरिएका कागजातमा भएको दस्तखत र छाप पनि आफ्नो नभएको भनी अनुसन्धानको क्रममा बयान गरेको देखिँदा नोटरी पब्लिकसम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ३५ बमोजिम नोटरी पब्लिक सार्वजनिक जवाफदेहीको पद भएको र नोटरी पब्लिकसम्बन्धी नियमावली, २०६३ को उपनियम १६ बमोजिम नोटरी पब्लिकको छाप नोटरी पब्लिक परिषदले मात्र बनाई जारी गर्न पाउने रहे भएको देखिँदा नोटरी पब्लिकको सही छाप कित्ते गरेको सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गर्न गराउनका लागि जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सुर्खेतमा आयोगको मिति २०७३/१०/१३ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

८.१३ जनता उच्च माध्यमिक विद्यालय, धनुषाधाम, धनुषाका निम्न माध्यमिक विद्यालय राहतकोटाका शिक्षक जितेन्द्रकुमार यादवले नक्कली नियुक्ति पत्रको आधारमा अध्यापन गराएको भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा जितेन्द्रकुमार यादवले गंगाप्रसाद उच्च माध्यमिक विद्यालय, ठेरा, धनुषाबाट नियुक्तिपत्र पाएको बनाई जिल्ला शिक्षा कार्यालय, धनुषाबाट काज सरुवाको पत्र पेस गरी जनता उच्च माध्यमिक विद्यालय, धनुषाधाममा पदस्थापन रही अध्यापन गराएको देखियो, निजको नियुक्ति पत्रमा दस्तखत गर्ने प्रधानाध्यापक श्यामबाबु यादवले उक्त नियुक्ति पत्रमा भएको दस्तखत आफ्नो नभएको, उक्त दस्तखत कित्ते गरेको भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको र केन्द्रीय प्रहरी विधिविज्ञान प्रयोगशालाको परीक्षण प्रतिवेदनबाट निज प्रधानाध्यापकको भनाइ समर्थन एवं पुष्टि भएको साथै निज जितेन्द्रकुमार यादवलाई उक्त स्कुलमा नियुक्ति भएको विषय आफूहरूलाई थाहा नभएको भनी विद्यालय संचालक समितिका सदस्यहरूको बयानमा उल्लेख गरेको देखिदा जितेन्द्रकुमार यादवलाई गंगाप्रसाद उच्च माध्यमिक विद्यालय, ठेरा, धनुषाको राहतकोटा निम्न माध्यमिक तहको शिक्षक पदमा नियुक्ति गरिएको भनिएको नियुक्तिपत्र प्रधानाध्यापकको कित्ते सहीछाप एवं दस्तखत गरी तयार गरे गराएको देखिन आएकोले उक्त नियुक्ति पत्र कित्ते गरे गराएको सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम आवश्यक कारवाही गरी गराई आयोगमा जानकारी पठाउन मिति २०७३/१०/२० को निर्णयानुसार जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनुषामा लेखी पठाइएको ।

८.१४ शरणार्थी समन्वय इकाइ झापामा कार्यरत तथ्यांक अधिकृत निर्मलराज खनालले शरणार्थी परिचयपत्र बनाउन सिफारिस गर्ने प्रयोजनका लागि सेवाम्राहीबाट रु.१,००,०००।- घूस रिसवत माग गरेकोले कारवाही गरी पाऊँ भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा आयोगको कार्यालय इटहरीबाट खटिएको टोलीले जिल्ला झापा दमक नगरपालिका वडा नं.१० स्थित गोर्खा डिपार्टमेन्ट स्टोरमा निर्मलराज खनालको साथमा रहेको झोलाबाट आयोगबाट निवेदकलाई उपलब्ध गराइएको रु.१,००,०००।- नगद मिति २०७३/०३/२३ गते बरामद भएको बरामदी मुचुल्का, प्रतिवेदन रहेको, संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय उच्चायुक्तको कार्यालय (UNHCR) संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय निकाय भएको र उक्त कार्यालयबाट निज आरोपी तथ्यांक अधिकृत निर्मलराज खनालले तलब भत्ता लगायतका सुविधा लिने गरेको र निज आरोपीका लागि तलब भत्ता लगायतका सुविधा नेपाल सरकारको कुनै व्ययभार नरहेको स्थिति देखिएकोले निर्मलराज खनाललाई मुद्दा नचलाई निलम्बन फुकुवा गर्न अख्तियारवाला समक्ष लेखी पठाई सेवा प्रवाहका क्रममा सेवाम्राहीसँग घूस रिसवत लिएको विषयमा आवश्यक कारवाही गर्नका लागि आयोगको मिति २०७४/०१/२१ को निर्णयानुसार गृह मन्त्रालय मार्फत् संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय उच्चायुक्तको कार्यालय (UNHCR) लाई लेखी पठाइएको ।

८.१५ मिति २०६९ जेठ ३१ (तदनुसार १३ जुन २०१२) मा कतार एयरवेजको QR ३५५ को फ्लाइटबाट २७ नेपालीलाई त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, अध्यागमन कार्यालयका कर्मचारी समेतको मिलेमतोमा नियमानुसार राखुपर्ने अभिलेख समेत नराखी बिना भिसा यात्रा अनुमति दिएको भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा १३ जुन २०१२ मा QR ३५५ को उडानबाट यात्रा गरेको यात्रुमध्ये गोरखाका सुरेन्द्र घिमिरे र भेषबहादुर खत्री, कास्कीका नरेश खत्री, नवीन गुरुड, सुरेन्द्र के. सी. र अरुण के.सी. खत्री, तनहुँका कुलबहादुर गुरुड तथा धादिङका सविन श्रेष्ठले हिमालयन गोरखा ट्राभल्स एण्ड टुर्स, हात्तिसारबाट ब्राजिलसम्मको हवाई टिकट लिएको र

त्यहाँबाट बोलिभिया जाने भनी उल्लेख गरेको, नेपालीहरूले बोलिभिया भ्रमण गर्दा On arrival visa पाउने मुलुकको सूचीमा रहेको भए पनि यी माथि उल्लिखित यात्रुले भरेको गमन पत्रमा अन्तिम गन्तव्य भने उल्लेख गरेको नदेखिएको, सम्बन्धित यात्रुले भरेको गमन पत्रको विवरण सम्बन्धित ड्युटी अफिसरले कम्प्युटरमा इन्ट्री गर्नुपर्नेमा त्यस समय सर्भरमा समस्या भएको र यात्रुहरूको भीडभाडका कारण छुट हुन गएको भन्ने अध्यागमन कार्यालयका कर्मचारीहरूको बयानबाट खुल्न आएको देखिन्छ। यसरी कर्मचारीहरूले आफूलाई प्राप्त अधिकारको प्रयोग गर्दा र आफूलाई तोकिएको कार्य गर्दा जिम्मेवारीवोध र जवाफदेहिताका साथ कार्यसम्पादन गर्नुपर्नेमा यात्रुले गमन पत्रमा उल्लेख गरेको विवरण राम्ररी नहेरी प्रस्थान अनुमति दिने तथा सो को अभिलेख दुरुस्त राख्ने कार्यमा पर्याप्त सजगता अपनाएको देखिएन । साथै कम्प्युटरमा इन्ट्री गर्नुपर्ने विवरण समयमा इन्ट्रीसमेत नगरी निर्धारित जिम्मेवारी निर्वाह गर्नमा उदासीनता देखाएको र पर्याप्त तदारुकता नदेखाएको सन्दर्भसमेतको आधारमा नेपालबाट प्रस्थान अनुमति लिई गएका यात्रुहरूलाई गन्तव्य मुलुकमा प्रवेश नदिई (Entry refuse) पुनः फर्कनुपरेमा अध्यागमन विभागमा यसरी फर्केका व्यक्तिको अभिलेख राख्ने व्यवस्थासमेत गर्न/गराउन र प्रस्तुत उजुरिसँग सम्बन्धित विषयमा छानबिन गरी दोषीमाथि नियमानुसार कारबाही गरी सो को जानकारी समेत पठाउन आयोगको मिति २०७४/०१/२५ को निर्णयानुसार गृह मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

८.१६ सुनसरी मोरङ पुल निर्माण आयोजना अन्तर्गतको केशलियाखोला पुल, अमडुवा, सुनसरीको निर्माण कार्य, माटो भर्ने कार्य सरकारी मापदण्डबमोजिम नगरेको, तोकिएको समयसीमाभित्र उक्त पुल निर्माण कार्य सम्पन्न नगरेको, सोही पुल निर्माणसम्बन्धी फाइलमा सडक विभाग तत्कालीन पुल आयोजनाका आयोजना प्रमुखको किर्ते हस्ताक्षर गरी ठूलो रकम भुक्तानी लिएको भन्नेसमेत विषयको उजुरीका सम्बन्धमा मूल्य समायोजन रकम गणनामा अन्यथा भएको देखिए तापनि मूल्य समायोजन रकम गणना गर्दा आउने रकमको तुलनामा खुद भुक्तानी भएको रकम बढी भएको अवस्था नदेखिएको, केशलियाखोला पुल, अमडुवा, सुनसरी (ठेक्का नं. SMBCP-२/०६५-६६) को भेरिएसन आदेश नं. १ स्वीकृत गर्न प्रयोग भएको, सडक विभाग तत्कालीन पुल आयोजनाका आयोजना प्रमुख उमेश झाको हस्ताक्षर किर्ते देखिन आएको र सो कार्य सरकारी मुद्दासम्बन्धी ऐन, २०४९ को अनुसूची १ भित्र पर्ने भएको हुँदा सो सम्बन्धमा आवश्यक अनुसन्धान तथा कारबाही गर्नका लागि प्रस्तुत उजुरी, केशलियाखोला पुल भेरिएसन आदेश नं. १ को टिप्पणीसहितको सक्कल फाइल उक्त किर्ते हस्ताक्षर जाँचका लागि संकलन भएका नमुनाहरू तथा सो को प्रतिवेदन संलग्न गरी आयोगको मिति २०७४/०२/१६ को निर्णयानुसार महानगरीय प्रहरी परिसर, काठमाडौंमा लेखी पठाइएको ।

८.१७ कञ्चनपुर जिल्ला साबिक बेलौरी न.पा.-१३ स्थायी ठेगाना भएका पदमबहादुर शाहले आफूले शिक्षक सेवा आयोगको २०६२/०८/०२ को निर्णयानुसार प्राप्त गरेको प्राथमिक तहको अध्यापन अनुमति पत्रलाई किर्ते गरी माध्यमिक तहको बनाई त्यसैका आधारमा नियुक्ति लिई २०६५ मंसिरदेखि २०७१ फागुनसम्म कञ्चनपुर जिल्ला मोतिबस्तीस्थित सरस्वती उच्च माध्यमिक विद्यालयको माध्यमिक तहको राहत शिक्षकमा नेपाली विषय अध्यापन गरेको र आयोगमा उजुरी परेपछि विविध कारण देखाउँदै राजीनामा दिएको देखिन आएको हुँदा निजको किर्ते काम कारबाहीका सम्बन्धमा थप छानबिन गरी नियमानुसार आवश्यक कारबाही गर्न आयोगको मिति

२०७४/०३/०८ को निर्णयानुसार सकलै मिसिलसहित जिल्ला प्रहरी कार्यालय, कञ्चनपुरलाई लेखी पठाइएको ।

९. परराष्ट्र मन्त्रालय अन्तर्गत

९.१ मलेसियास्थित नेपाली राजदूतावाससमेतको संलग्नतामा मलेसिया जोहरवारुमा खोलिएको राजदूतावासको सम्पर्क कार्यालयबाट नेपाली कामदारहरूको MRP राहदानी बनाइदिने भनी हजारौं नेपालीहरूबाट प्रतिव्यक्ति ३७० रिगिटका दरले लिएर राहदानीबापतको राजश्व रकमसमेत हिनामिना गरी नेपाली कामदारहरूलाई ठगी गरेको हुँदा संलग्नहरूलाई कारबाही गरी पाऊँ भनी प्राप्त हुन आएको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा Prosperitas Managemant Service Sdn Bhd का संचालक तथा निजका कर्मचारीहरूसमेतलाई स्वयंसेवकको रूपमा परिचयपत्र वितरण एवं राजदूतावासको आधिकारिक वेबसाइटमा समेत निजहरूको विवरण खुलाई सूचना प्रकाशित गरी निजहरूबाट फारम तयार र फोटो खिचे बापतको सेवा शुल्क निर्धारण एवं राहदानी दस्तुर उठाउनेसम्मका कार्यको जिम्मेवारी प्रदानका लागि राजदूतावासबाट भए गरिएका कार्यहरूलाई कानूनसम्मत मान्न सकिने अवस्था नदेखिएकाले नेपाली कामदारहरू ठगिएको र सो को जानकारीबाट नेपाली राजदूतावास अनभिज्ञ नरहेको व्यहोरा खुल्न आएको देखिएकोले विदेशी मुलुकमा नेपालीबाट नेपाली ठगिने र नेपाली कामदारहरूलाई ठगी गर्ने काम कारबाहीमा संलग्न नेपालीहरू उपर नेपाली राजदूतावासबाट आवश्यक कारबाही अगाडि बढाएको नदेखिएकाले हालसम्मको अनुसन्धानबाट खुल्न आएको वस्तुस्थिति लगायत संकलित कागजातहरूको प्रतिलिपि समेत संलग्न गरी प्रचलित कानूनबमोजिम गर्न गराउन अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २८ को उपदफा (१) को देहाय (ख) र (ग) बमोजिम परराष्ट्र मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौंलाई आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१०. सामान्य प्रशासन मन्त्रालय अन्तर्गत

१०.१ राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालयमा कार्यरत योजना अधिकृत थानेश्वर भुसालले निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ६१(२) मा भएको व्यवस्थाविपरीत बिदा स्वीकृत गराई राज्यलाई क्षति पुऱ्याएको हुँदा निजको अध्ययन बिदा खारेज गरी अनियमित निर्णय गर्ने गराउने उपर कारबाही गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदन सम्बन्धमा राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालयमा साविकमा योजना अधिकृत पदमा कार्यरत थानेश्वर भुसालले पहिलो पटक मिति २०६६।१२।२३ देखि २०६८।२।१७ सम्म १ वर्ष १ महिना २७ दिन जर्मनीमा अध्ययन गर्न अध्ययन बिदा लिई बिदाबाट फर्केपछि निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ४०ग. को देहाय (ङ) बमोजिम निजले अनिवार्यरूपले ४ वर्ष सेवा पूरा गर्नुपर्नेमा सो बमोजिमको सेवा अवधि पूरा नगर्दै अष्ट्रेलियामा पीएचडी अध्ययन गर्ने भनी मिति २०७१।१।१ देखि लागू हुने गरी ३ वर्ष १० महिनाको अध्ययन बिदा स्वीकृत गरे गराएको देखिएको र उक्त कार्य निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ४०ग. को देहाय (ङ) ले गरेको कानूनी व्यवस्था अनुरूप भएको भन्न सकिने अवस्था देखिन नआएकोले प्रस्तुत विषय अध्ययन बिदा लिने, स्वीकृत गर्ने र गराउने कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूका सम्बन्धमा प्रचलित कानूनबमोजिम गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/१०/२० को निर्णयानुसार सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

११. संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय अन्तर्गत

११.१ नेपाल वायुसेवा निगमका कर्मचारी मुक्तिप्रसाद अधिकारीलाई कारबाही स्वरूप घटुवा गरिएकोमा कुनै आधारबिना त्यसको एक वर्षपछि साबिककै पदमा काममा लगाएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा नेपाल वायुसेवा निगममा तत्कालीन समयमा छैठौं तहको लेखा अधिकृत पदमा कार्यरत मुक्तिप्रसाद अधिकारीले निगमको हवाई टिकट बिक्री गरे बापतको रकम रु.३५,०७,०११।- बैंक दाखिला नगरेको र कार्यालयमा मौज्जातसमेत नदेखिएको हुँदा निजबाट उक्त रकम र सोको ब्याजसमेत असुल उपर गरिएको र निजले उक्त रकम बैंक दाखिला नगर्ने कार्य गरे बापत नेपाल वायुसेवा निगमको कर्मचारीहरूको सेवा शर्तसम्बन्धी विनियमावली, २०५८ को विनियम ८९(२)(छ) अनुसार एक तह घटुवा गरिएको देखिन्छ भने यसरी तल्लो पदमा घटुवा गरिएको एक वर्ष पश्चात् संचालक समितिबाट पुनः साबिककै लेखा अधिकृत छैठौं तहमा काममा लगाउने भनी गरिएको निर्णय कानूनसम्मत रहे भएको आधार प्रमाण हालसम्मको अनुसन्धानबाट खुलन आएको नदेखिएको हुँदा आवश्यक कारबाही गरी सोको जानकारी आयोगमा समेत लेखी पठाउन मिति २०७३/०८/३० को निर्णयानुसार नेपाल सरकार, संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

१२. उद्योग मन्त्रालय अन्तर्गत

१२.१ खानी अन्वेषण तथा उत्खननका लागि रोक्का रहेका क्षेत्रहरूमा महानिर्देशक तथा इजाजत शाखा प्रमुख र अन्य सम्बद्ध कर्मचारीहरूको आर्थिक चलखेल र मिलेमतोमा अनुमति प्रदान गरी नवीकरणसमेत गरिरहेको र रोक्का नरहेको क्षेत्रमा खानी अन्वेषण तथा उत्खननका लागि आवेदन दिँदा उक्त आवेदनउपर बडापत्रले निर्दिष्ट गरेको अवधिभित्र तत्काल कारबाही नगरी ढिलासुस्ती गरी बदनियतपूर्वक पदको दुरुपयोग गरी रोक्का राखे निर्णय गरेकोले कारबाही गरी पाऊँ भनी परेको उजुरीको सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा खानी तथा खनिज पदार्थ ऐन, २०४२ तथा नियमावली, २०५६ को प्रावधान, मर्म, भावनाविपरीत तथा खानी तथा भूगर्भ विभागले अन्वेषण गरेको वा गर्न सक्ने क्षेत्रमा खोजतलास अनुमतिपत्रका लागि निवेदन प्राप्त हुँदा अपनाउनुपर्ने नीति विपरीत विभागको रोक्का क्षेत्रभित्र जानीजानी बदनियतपूर्वक गुराँस सिमेन्ट प्रा.लि., इन्द्रेणी खनिज उद्योग प्रा.लि., सुशीलाकुमारी पौडेल र शिवराज कँडेललाई खनिज खोजतलास कार्यको अनुमति पत्र दिई गलत निर्णय गरी सो निर्णयको गल्तीलाई ढाकछोप गर्ने मनसायले प्रविधिलाई दोष देखाएको समेत देखिँदा खानी तथा भूगर्भ विभागका तत्कालीन महानिर्देशक सर्वजितप्रसाद महतो, तत्कालीन सुपरिटेण्डेन्ट माइनिङ इन्जिनियर रामप्रसाद घिमिरे, तत्कालीन सिनियर डिभिजन जियोलोजिष्ट दिनेशकुमार नापित, तत्कालीन उपमहानिर्देशक उत्तमबोल श्रेष्ठ, तत्कालीन सिनियर डिभिजन माइनिङ इन्जिनियर रूपककुमार खड्का, तत्कालीन माइनिङ इन्जिनियर रामानन्दप्रसाद चौधरी, तत्कालीन उप-महानिर्देशक श्रीराम महर्जन, तत्कालीन नापी अधिकृत हरिबहादुर ढकाल र तत्कालीन माइनिङ इन्जिनियर सोमप्रसाद शर्मासमेतले जानीजानी आफूलाई प्राप्त अधिकार सम्बन्धित कानून, निर्णय वा आदेशविपरीत अर्कै उद्देश्य वा कार्यमा प्रयोग गरेको र आफ्नो पदको प्रकृतिअनुसार पालना गर्नुपर्ने कुनै पदीय कर्तव्य पालना नगरेको देखिएकोले आयोगबाट मिति २०७३।५।७ मा निर्णय भएबमोजिम निजहरूसँग स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा खानी तथा भूगर्भ विभागको मिति २०७३।३।२६, मू.च.नं.३०९ को पत्रानुसार तत्कालीन उम-महानिर्देशक श्रीराम महर्जन, तत्कालीन उप-महानिर्देशक उत्तमबोल श्रेष्ठ, तत्कालीन माइनिङ इन्जिनियर

सोमप्रसाद शर्मा, तत्कालीन नापी अधिकृत हरिबहादुर ढकाल उमेर हदका कारण निजामती सेवाबाट अनिवार्य अवकाश भएको देखिएको, तत्कालीन महानिर्देशक सर्वजितप्रसाद महतो, तत्कालीन सुपरिण्डेन्ट माइनिङ इन्जिनियर रामप्रसाद घिमिरे, तत्कालीन सिनियर डिभिजन जियोलोजिष्ट दिनेशकुमार नापित, तत्कालीन सिनियर डिभिजन माइनिङ इन्जिनियर रूपककुमार खड्का, तत्कालीन माइनिङ इन्जिनियर रामानन्दप्रसाद चौधरीसमेतले पेस गरेको स्पष्टीकरण कानूनसम्मत रूपमा चित्तबुझ्दो र सन्तोषजनक नदेखिएको हुँदा यस विषयमा कानूनबमोजिम आवश्यक कारवाही गरी सो को जानकारी आयोगमा समेत लेखी पठाउन प्रचलित नेपालको संविधानबमोजिम नेपाल सरकार उद्योग मन्त्रालयलाई आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१२.२ घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति, प्रधान कार्यालय, काठमाडौंका योजना महाशाखाका उपकार्यकारी निर्देशक रमेशचन्द्र उपाध्यायले मिति २०७१।५।३० देखि २०७१।६।४ सम्म नेपालगञ्ज र धनगढीमा संचालित बैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र र Rural Village Water Resources Management Project को गोष्ठीमा भाग लिन जाँदा दोहोरो भ्रमण भत्ता र प्लेनको किर्ते बिल भरपाई पेस गरेको भन्ने विषयको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात गरी पेस भएको अनुसन्धान प्रतिवेदनउपर छलफल गरी आयोगको मिति २०७३/४/३० को निर्णयानुसार काठमाडौंबाट नेपालगञ्ज र नेपालगञ्जबाट काठमाडौं गरी दुई हवाई टिकटको बुद्ध एयरलाई भुक्तानी गरेको टिकट रकम रु.१२,९३०।- भन्दा बढी रु.१८,०७०। — खर्च दाबी गरिएको देखिँदा फरक रकम रु.५,१४०। — मिति २०७३।१२।३ मा राजश्व खाता नं. १.५.१.१.२. मा दाखिला गरेको बैक भौचर र पत्रबाट देखिएकोले सो रकमको सम्बन्धमा केही बोलिरहन नपरे तापनि घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिका तत्कालीन उपकार्यकारी निर्देशक रमेशचन्द्र उपाध्यायले जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालन नगरेको देखिन आई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिएकोले निज रमेशचन्द्र उपाध्यायलाई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ११(१) बमोजिम स्पष्टीकरण माग गर्ने भन्ने निर्णय अनुसार स्पष्टीकरण माग गरिएकोमा निजले पेस गरेको स्पष्टीकरण जवाफमा भुलवश त्यस्तो हुन गएको, आफूले SMS बाट हवाई टिकट लिएको र अन्जानबस बढी भुक्तान भएको रकम राजश्व खातामा दाखिला गरिसकेको भन्ने व्यहोराको स्पष्टीकरण जवाफ पेस गरेको अवस्था देखिएको हुँदा यस्ता प्रकृतिका गल्ती/भुल व्यक्तिगत/संस्थागत रूपमा नै हुन नदिन घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिलाई आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१२.३ कन्चनपुर जिल्ला भी.न.पा. १८ बस्ने वीरबहादुर मल्लले ठेकेदारी लाइसेन्स बनाउन भ्याट बापत भनी ४० प्रतिशत कमिसन लिई जगदम्बा इन्जिनियरिङ वर्कसपका भ्याट बिल बनाई राजस्व हिनामिना गरेको उजुरीका सम्बन्धमा अध्ययन विप्लेषण गर्दा आयोगको मिति २०७३/११/०९ को बैठकबाट देहायबमोजिम गर्ने निर्णय गरियो :

१.उजुरवाला स्वयमको हस्तलिपिबाट तयार गरेको भनी विज्ञबाट प्रमाणित भएका दुई बिल बिजकको साथै भवानी कन्स्ट्रक्सन सहितका सात निर्माण व्यवसायी फर्महरूले विधिवत दर्ता नै नभएको स्थाई लेखा नम्बर उल्लेख भएको कर बिजक पेस गरेको, प्राइम बिल्डर्ससहितका

तेह निर्माण व्यवसायी फर्महरूले जारी मिति, बिजक नं. क्रेताको नाम तथा कारोबारको किसिम र कारोबार रकमसमेत फरक पारेको बिल बिजक पेस गरेको, राना कन्स्ट्रक्सनसहितका आठ निर्माण व्यवसायी फर्महरूले प्रचलनमा नरहेको १० अंकको स्थाई लेखा नम्बर भएको बिल बिजक पेस गरेको, एस.पी. कन्स्ट्रक्सनसहितका तीन निर्माण व्यवसायी फर्महरूले स्थाई लेखा नम्बर प्राप्त गरेको मितिभन्दा अघि जारी भएको बिजक पेस गरेकोले, डी.के. कन्स्ट्रक्सनसहितका चार निर्माण व्यवसायी फर्महरूले शून्य कर विवरण देखाई आन्तरिक राजस्व कार्यालयसँग भिडान नभएको बिल बिजक पेस गरेको समेत देखिँदा नक्कली कीर्ते बिल बिजक पेस गरी निर्माण व्यवसायी उद्योग घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय कन्चनपुरमा दर्ता गरेको एवं जिल्ला विकास समितिको कार्यालय कन्चनपुरबाट निर्माण व्यवसाय गर्ने "घ" वर्गको इजाजत लिएको एवं लिने क्रममा रहेको पुष्टि हुन आएकोले यस्तो कित्ते कार्यका सम्बन्धमा मुलुकी ऐन कित्ते कागजको महल अनुसार उक्त फर्महरू तथा व्यक्तिलाई कारबाहीका लागि सम्बन्धित जिल्ला प्रहरी कार्यालय, कन्चनपुरमा लेखी पठाइएको ।

२. निर्णय नं. १ मा उल्लेख गरिए अनुसार नक्कली बिल बिजक बनाई पेस गर्ने गराउने र कर विवरण र राजस्व नबुझाउने सम्बन्धित निर्माण व्यवसायी र अन्य फर्महरूलाई आयकर ऐन, २०५८ तथा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ लगायतका कानूनबमोजिम कारबाही गरी राजस्व असुली लगायतका कारबाही गर्न आन्तरिक राजस्व विभागमा लेखी पठाइएको ।
३. अन्य वर्गको निर्माण व्यवसाय इजाजत दिँदा जसरी योग्यता जाँचबुझ गर्नुपर्ने निर्माण व्यवसाय ऐन, २०५५ र नियमावली २०५६ मा व्यवस्था छ त्यसरी नै "घ" वर्गको इजाजत दिँदा पनि जाँचबुझ गर्न लगाएर मात्र दर्ता एवं ठेक्का इजाजत दिनुपर्ने उक्त ऐनको मनसायलाई बुझी कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकार, स्थानीय विकास मन्त्रालय मातहतको जिल्ला विकास समितिको कार्यालय कन्चनपुर तथा उद्योग मन्त्रालय मातहतको घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय, कन्चनपुरलाई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २८ को उपदफा (१) को देहाय (ख) अनुसार सतर्कता अपनाउन सुझाव लेखी पठाइएको ।

१३. श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय अन्तर्गत

- १३.१ नक्कली तथा सच्याइएका कागजातहरूबाट मेनपावरहरूले वैदेशिक रोजगार विभागका कर्मचारीहरूको मिलेमतोमा वैदेशिक रोजगारमा कामदारहरू पठाए भन्ने उजुरीउपर गरिएको अनुसन्धानबाट खुल्न आए अनुसार R.K Manpower Group Pvt. Ltd ले लट नं. ९७४८९, ८३३७२ र ९९१९२ बाट प्राप्त गरेको श्रम स्वीकृति, Kits Employment Service Pvt. Ltd ले लट नं. ९२३६१ बाट प्राप्त गरेको श्रम स्वीकृति, Splendid Job Solutions Pvt Ltd ले मलेसिया स्थित रोजगारदाता Banguan Garments / SS Die - Cast कम्पनीमा कामदार पठाउन लट नं. ७४८९३ र ७४८९८ बाट प्राप्त गरेको श्रम स्वीकृति, World Vision International Manpower Service Pvt Ltd ले मलेसियास्थित रोजगारदाता Muar Ban Lee Engineering कम्पनीमा कामदार पठाउन लट नं. ८१४७९ बाट प्राप्त गरेको श्रम स्वीकृति, Sanna International Recruiting Service Pvt Ltd ले कतारस्थित रोजगारदाता Khalid Bin Hamad Al Kaabi Trading & Cont. Est कम्पनीमा कामदार पठाउन लट नं. ९९३०८ बाट प्राप्त गरेको श्रम स्वीकृति र Winbond Overseas Pvt. Ltd. ले दुबईस्थित रोजगारदाता कम्पनी Mega Repairing Machinery का लागि

लट नं. १२०६६ बाट प्राप्त गरेको श्रम स्वीकृतिसमेतका सम्बन्धमा सम्बन्धित मेनपावर प्रा.लि.का संचालक तथा श्रम प्रतिनिधिहरूले अनुसन्धानको क्रममा खुलाई दिएको बयान व्यहोरा, बरामद तथा संकलित कागजातहरू अध्ययन गर्दा निजहरूले गलत तथा आफूअनुकूल सच्याइएका, हेरफेर गरिएका कागजातहरू संलग्न गरी श्रम स्वीकृति लिए दिएको खुल्लन आएकोले प्रस्तुत विषय उपर अनुसन्धान एवं छानबिन गरी प्रचलित कानूनबमोजिम अनुसन्धानबाट देखिन आएको वस्तुस्थिति विवरण र बरामद भएका कागजात प्रमाणहरूको समेत विवरण खुलाई सक्लै फाइल संलग्न राखी आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार वैदेशिक रोजगार विभागलाई लेखी पठाइएको ।

१३.२ EPS अन्तर्गत वैदेशिक रोजगारमा कोरिया जाने कामदारबाट उठाइने शुल्क कानून अनुसार स्थापित कोषमा वा संचित कोषमा जम्मा गर्नुपर्नेमा त्यसो नगरी ई.पी.एस. कोरिया शाखाले ग्लोबल बैंक, ललितपुरमा र व्यावसायिक तथा सीप विकास केन्द्र भैंसेपाटीले नेपाल बंगलादेश बैंकमा राखी दुरुपयोग गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी उपर अनुसन्धान हुँदा नेपाल सरकार र गणतन्त्र कोरिया सरकारबीच G2G Agreement मार्फत रोजगारीका लागि कामदारहरू कोरिया लैजाने सम्झौता भएको, सो को लागि Memorandum of Understanding (MOU) र Service Commitment Agreement भएको र सोही प्रावधान अन्तर्गत सम्पूर्ण कार्यहरू गर्नका लागि EPS शाखाको स्थापना भै परीक्षा संचालन लगायतका कामहरू गर्दै आएको, सम्झौतामा उल्लेख भए बमोजिमको मापदण्डमा तोकिएको समयभित्र कामहरू सम्पन्न गर्नुपर्ने अवस्थामा खाता संचालन लगायतका कार्यहरूमा केही प्रक्रियागत त्रुटिहरू भएको देखिए तापनि उजुरीमा आरोपित गरिएको परीक्षा संचालन, तालिम लगायतका कार्यक्रमहरू तथा खरिद कार्यमा सरकारी रकम हिनामिना र भ्रष्टाचारजन्य कार्यहरू भए गरेको भन्ने विषयहरू हालसम्मको अनुसन्धानबाट प्राप्त कागजात लगायतका विवरणहरूबाट समर्थित एवं पुष्टि हुन सक्ने आधार नदेखिएको, परीक्षार्थीहरूबाट उठाइएको शुल्क जम्मा हुने ई.पी.एस. शाखाको बैंक खाता संचालनलाई व्यवस्थित बनाउन आवश्यक कार्य गर्न गराउन अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २८ को (१) को देहाय (ख) बमोजिम श्रम तथा रोजगार मन्त्रालयलाई आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१४. सिंचाइ मन्त्रालय अन्तर्गत

१४.१ जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय, धनुषाका डि.ई. रत्नेश्वरलाल कर्ण र स्टोरकिपर कुलानन्दले मागपत्र नक्कली बनाई खर्च देखाइरहेको, काम नगरी बिल बनाई अकुत सम्पत्ति कमाएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को बैठकको निर्णयबमोजिम हाल बहालमा रहेका लेखा अधिकृत सुरेशकुमार रिमाल, लेखा अधिकृत विजयराज गौतम र ना.सु. (स्टोरकिपर) कुलानन्द झाले जानीजानी कुनै निर्णय वा आदेश गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरेको देखिन आई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (ख) र (घ) बमोजिमको अनुचित कार्यहरू गरेको देखिएकोले निजहरूसँग स्पष्टीकरण लिइएकोमा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ (१) को देहाय (ख) ले रु.३ लाखसम्म लागत अनुमान भएको मालसामान वा परामर्श सेवा सोझै खरिद गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको र सोही नियमावलीको नियम ८५(१ख) ले उपनियम (१) र (१)(क) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि एक आर्थिक

वर्षमा एकै पटक वा पटक पटक गरी सीमाभन्दा बढी रकमको वा एउटै व्यक्ति फर्म कम्पनी वा संस्थाबाट एक पटकभन्दा बढी सोझै खरिद गर्न सकिने छैन भन्ने कानूनी व्यवस्था गरेको विपरीत हुने गरी एकै पटक वा पटक पटक गरेर विभिन्न सामान खरिद बापत आर्थिक वर्षमा सोझै खरिदका लागि तोकिएको सीमाभन्दा बढी रकम भुक्तानी दिएको खुल्न आएको हुँदा त्यसरी कानूनले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकम सोझै खरिद एवं भुक्तानीको आदेश दिने र भुक्तानी गर्ने जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय नं. ६ धनुषाका तत्कालीन कार्यालय प्रमुख रत्नेश्वरलाल कर्ण र भुक्तानीका लागि सिफारिस गरी भुक्तानी कार्यसमेत गर्ने तत्कालीन लेखा अधिकृत सुरेशकुमार रिमाल, लेखा अधिकृत विजयराज गौतम र सामान खरिद/दाखिला गरी रकम भुक्तानीका लागि पेस गर्ने दायित्व भएका उक्त कार्यालयका ना.सु. (स्टोरकिपर) कुलानन्द झाले पेस गरेको अलग अलग स्पष्टीकरण जवाफहरू सन्तोषजनक नदेखिएको र अनुसन्धानबाट निजहरूले अनुचित कार्य गरेको स्थापित भइरहेको देखिँदा सो सम्बन्धमा थप छानबिन गर्नुपर्ने भए सो समेत गरी निजहरूलाई कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा लेखी पठाउन सिंचाइ मन्त्रालयमा आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१४.२ दाङ जिल्ला, बेला गा.वि.स. स्थित बेला कुलो सिंचाइ आयोजनामा जल उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष सुरेन्द्र पुनसमेतले आर्थिक अनियमितता तथा भ्रष्टाचार गरेको भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा सम्झौताबमोजिमको निर्माण कार्य समाप्त नहुँदै निर्माण कार्य समाप्त भएको भनी निवेदन दिने बेला कुलो सिंचाइ आयोजनाका उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष सुरेन्द्र पुन र सोही आधारमा स्थलगत नापजाँच नगरी निर्माण कार्य सम्पन्न भएको भनी बिल बनाई पेस गर्ने इन्जिनियर आदित्य कुमार गौतम र सोही अनुसार सिफारिस गर्ने इन्जिनियर कोफुल श्रेष्ठ र भुक्तानीका लागि स्वीकृत दिने डिभिजन प्रमुख दिनेश रजौरिया तथा भुक्तानीको राय दिने तत्कालीन लेखा प्रमुख खिमबहादुर गुरुङका काम कारबाहीहरू कानूनसम्मत रहे भएको अवस्था नदेखिँदा निजहरूका हकमा कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा समेत लेखी पठाउनका लागि सिंचाइ मन्त्रालयलाई आयोगको मिति २०७३/०८/१३ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१५. ऊर्जा मन्त्रालय अन्तर्गत

१५.१ नेपाल विद्युत प्राधिकरण जनकपुर शाखाका प्रमुख कुशेश्वरप्रसाद साह र लेखा प्रमुख प्रमोदकुमार झाले अनियमितता गरेको हुँदा कारबाही गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा नेपाल विद्युत प्राधिकरण, जनकपुर वितरण केन्द्रले अत्यावश्यक तथा केन्द्रकै कामका लागि कार्यालय बाहेकका सवारी साधनलाई समेत इन्धन उपलब्ध गराएको भनी अनुसन्धानको क्रममा भएको बयानमा उल्लेख भएको र २०६६ असार बाहेक अरू महिनाको लगबुक फेला नपरेको प्रतिवेदनसमेत प्राप्त भएको देखिँदा हानि नोक्सानीको विगो किटान गर्न सकिने अवस्था रहेन । तसर्थ आगामी दिनमा कार्यालयबाट सवारी साधनलाई इन्धन वितरण गर्दा इन्धन वितरणसम्बन्धी लगबुक तयार गरी लगबुकमा रेकर्ड राखी व्यवस्थित रूपमा वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउन नेपाल विद्युत प्राधिकरण, जनकपुर केन्द्रलाई आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको । साथै अधिल्लो आर्थिक वर्षभन्दा कम मूल्यमा ट्रान्सफर्मर मर्मत कार्य गरेको तथा हालसम्म सो को भुक्तानी नभएको भन्ने दाबी पेस गरेको भए पनि ट्रान्सफर्मर जस्तो एउटै

प्रकृतिको काम प्रतिस्पर्धात्मक प्रक्रिया नगरी पटक पटक कोटेसन मार्फत एउटै एजेन्सीबाट मात्र खरिद कार्य गराई नेपाल विद्युत प्राधिकरण आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०६८ तथा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ मा रहेको व्यवस्थाविपरीत कार्य गरेको देखिएको, विद्युत प्राधिकरणबाट भई आएको छानबिन प्रतिवेदनमा एकै प्रकृतिको ट्रान्सफरमर मर्मत कार्य एकै आ.व. मा ६० पटकसम्म एकल दरभाउ पत्र लिई खरिद कार्य गर्ने गराउने कार्यमा र मुख्य प्रसारण लाइनबाट सिधै ट्यापिड गरी एभरेष्ट पेपर मिललाई विद्युत आपूर्ति गरिएको कार्यमा संलग्न नेपाल विद्युत प्राधिकरण जनकपुर वितरण केन्द्रका तत्कालीन केन्द्र प्रमुख कुशेश्वरप्रसाद साहु र लेखा प्रमुख प्रमोदकुमार झाका सम्बन्धमा थप छानबिन गर्नुपर्ने भए सो समेतको कार्य गरी नेपाल विद्युत प्राधिकरणको प्रचलित ऐन, नियमानुसार आवश्यक कारबाही गरी गराई सो कारबाहीको जानकारी आयोगमा पठाउन आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार नेपाल विद्युत प्राधिकरणलाई लेखी पठाइएको ।

१५.२ नेपाल विद्युत प्राधिकरण, दरबारमार्ग काठमाडौंले सुनकोशी हाइड्रोपावर स्टेसनका लागि २ थान टिपर खरिद गर्न आह्वान गरेको टेण्डर (टेण्डर नं SHPS २०७२/०७३-MT-०४) प्रक्रियामा सरकारको खरिद नियम पालना नगरी बोलपत्रमा Reference मा TATA को नाम नै तोकी प्रतिस्पर्धा सीमित गरेको भन्नेसमेत व्यहोरा उजुरीका सम्बन्धमा सुनकोशी जलविद्युत केन्द्रले २ थान टिपर खरिदका लागि तीनवटा कम्पनी (TATA, Eicher, Bharat Benz) बाट कोटेसन माग गरी लागत अनुमान तथा स्पेसिफिकेसन तयार गरेको सहायक मेकानिकल इन्जिनियर तेजकान्त उपाध्यायसमेतको बयान तथा उक्त सुनकोशी जलविद्युत केन्द्रबाट प्राप्त कागजात समेतबाट देखिएकोले उक्त टिपरहरू एकमात्र कम्पनीले मात्र आपूर्ति गर्न सक्ने भई उत्पादक कम्पनीको नाम खुलाउनुपर्ने बाध्यात्मक अवस्था नदेखिएकोमा ने.वि.प्रा. सुनकोशी जलविद्युत केन्द्रका सहायक मेकानिकल इन्जिनियर तेजकान्त उपाध्याय, मेकानिकल इन्जिनियर हरिश्चन्द्र धिताल र सहायक प्रबन्धक मेकानिकल सुरज दाहालले २ थान टिपर खरिदका लागि आह्वान गरेको बोलपत्र (बोलपत्र नं SHPS २०७२/०७३-MT-०४) को पृष्ठ ६० मा Section V: Schedule of Requirement

B.

S.No.	Description	Quantity(pieces)	Reference
1	Tipper	2	Manufacturer: TATA

उल्लेख गरी सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ४ को उपदफा (३) र नेपाल विद्युत प्राधिकरण आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०६८ को विनियम ८० को उपनियम (३) को विपरीत कार्य गरेको पुष्टि भएकाले आयोगको मिति २०७४/०२/१६ को निर्णयानुसार कार्यकारी निर्देशक, नेपाल विद्युत प्राधिकरणलाई यस विषयमा छानबिन गरी कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गर्नु गराउनु भनी लेखी पठाइएको ।

१६. सूचना तथा संचार मन्त्रालय अन्तर्गत

१६.१ नेपाल टेलिकमले १ करोड लाइन GSM मोबाइलका लागि २ वटा प्याकेज बनाई बोलपत्र आह्वान गरेकोमा दुवै प्रस्तावमा हुवाई कम्पनीले कम प्रस्ताव पेस गरेको हुँदा उक्त कम्पनी नै छनौट हुनुपर्नेमा नेपाल टेलिकमले सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को बर्खिलाप हुने गरी एक प्याकेजमा छनौट भएको कम्पनी अर्को प्याकेजमा कम रकम कबोल गरेको भए पनि सहभागी

नगराउने शर्त राखेको, कमिसन खाने नियतले हुवई कम्पनी र जेटिइ कम्पनीलाई खुसी पार्न कुनै एक प्याकेजका लागि ठेकेदार कम्पनी छानिसकेपछि सो कम्पनी अर्को प्याकेजका लागि अयोग्य नहुने बनाइएको, दुवै कम्पनी कुनै एक प्याकेजमा छानिने अवस्था बनाइएको कारणले जति कम रकममा प्रस्ताव आउनुपर्ने थियो सो नआई नेपाल टेलिकमलाई ठूलो हानि नोक्सानी भएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा Package-A र Package-B को लागि Contract Award गर्दा अपनाइने गरी Special Instruction to Bidders (SITB) को Section III (B) को Clause 17.7.2 को प्रावधान, Clause 17.7.2.1 को प्रावधान, Clause 17.7.2.2 तथा Clause 17.7.5 को प्रावधानहरू लगायत बोलपत्रसम्बन्धी कागजातको Important Notice to Bidders (INB) को Clause 17.7 मा उल्लेख गरिएका Contract Award सम्बन्धी अन्य प्रावधानहरू सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २७ मा उल्लेखित बोलपत्रको स्वीकृति र ठेक्का सम्झौतासम्बन्धी प्रावधानहरूको प्रतिकूल रहे भएको देखिन आएको हुँदा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को प्रतिकूल हुने गरी गरिएको १ करोड लाइन GSM मोबाइलको खरिद कारबाहीमा संलग्न नेपाल टेलिकमका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूउपर कानूनबमोजिम आवश्यक छानबिन गरी गराई कारबाही गर्न गराउन अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २८ (१) को देहाय (ख) र (ग) बमोजिम सूचना तथा संचार मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौंलाई आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१६.२ नेपाल टेलिकम, तौलिहवा शाखाले गुणस्तरहीन फाइबर पाइप खरिद गरी अनियमितता गरेको भन्ने सम्बन्धमा नेपाल टेलिकमको Technical specification बमोजिमको सामान नहुँदा नहुँदै पनि सामान Technical specification अनुसार छु भनी गलत प्रतिवेदन दिई नेपाल टेलिकमलाई हानि नोक्सानी पुग्न गएकोले जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको पुष्टि भएकोले नेपाल टेलिकम, अप्टिकल नेटवर्क आयोजनाका तत्कालीन उपप्रबन्धक हाल नेपाल टेलिकमका प्रबन्धक विजयकुमार ठाकुरलाई स्पष्टीकरण माग गर्ने आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयबमोजिम निजले पेस गरेको स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नदेखिएको, सम्झौतामा उल्लिखित Price Schedule and Quantity thereof for Permanently Lubricated HDPE (PLHDPE) Duct Pipes and Accessories को सम्बन्धमा Factory Inspection को जिम्मेवारी पाएका नेपाल टेलिकम अप्टिकल नेटवर्क आयोजनाका तत्कालीन उपप्रबन्धक विजयकुमार ठाकुरले अनुचित कार्य गरेको अनुसन्धानबाट स्थापित भइरहेको देखिँदा निजको स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नदेखिएकोले सो विषयमा तहाँबाट थप छानबिन गर्नुपर्ने भए सो समेत गरी निज विजयकुमार ठाकुरलाई कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा समेत पठाउन नेपाल टेलिकमलाई आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१७. स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गत

१७.१ स्वास्थ्य सेवा क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूले विभागीय सहमति तथा अध्ययन/असाधारण बिदासमेत नलिई अनियमित तवरले अध्ययन गरिरहेको भन्ने सम्बन्धमा स्वास्थ्य सेवा क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ र नियमावली, २०५५ बमोजिम पूर्व स्वीकृति लिएर वा बिदा लिएर मात्र अध्ययन गर्न जान दिने व्यवस्था गर्न, अध्ययन/असाधारण

विदा नलिई आफूखुसी अध्ययन गर्ने तथा गरिरहेका स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको सम्बन्धमा थप छानबिन गरी कानूनबमोजिम गर्न गराउनसमेत आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार स्वास्थ्य मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

१७.२ "नेपालभर रहेका सरकारी स्वास्थ्य कार्यालयहरूमा निःशुल्क वितरणका लागि खरिद गरिएको औषधि कमिसनको प्रलोभनमा आवश्यकताभन्दा बढी खरिद गरेको" भनी आयोगसमक्ष पर्न आएको उजुरी निवेदन सम्बन्धमा ५ वर्षभन्दा मुनिका बालबालिकाहरूका लागि झाडा पखाला रोग नियन्त्रण गर्न भनी खरिद गरिएको Zinc 20 mg tab. औषधिको खरिद सम्बन्धमा औचित्य र आवश्यकतालाई ध्यान नदिई मनासिब कारणबिना आवश्यकताभन्दा अस्वाभाविक बढी परिमाणमा औषधि खरिद गर्ने र मागअनुसार पठाई बाँकी स्टोर मौज्जात रहेका बढी परिमाणमा खरिद गरिएका औषधिहरू प्रयोग गर्ने म्याद सकिने अवस्था आइपुग्नुभन्दा केही समय अगाडि जबर्जस्ती जिल्लाहरूलाई औषधि जिम्मा लगाउने जस्ता गैरजिम्मेवारपूर्ण कार्य गरी सरकारी सम्पत्ति हानि नोक्सानी पुग्न गएको देखिन आयो । केही जिल्लाका जिल्ला जनस्वास्थ्य/स्वास्थ्य कार्यालयहरूले स्टोरमा पर्याप्त मौज्जात हुँदाहुँदै Zinc 20 mg tab. खरिद गरेको र खरिद गरिएको पछिल्लो वर्ष खरिद गरिएको संख्याभन्दा पनि बढी Expired भएको देखिँदा तत् तत् जिल्लाहरूले खरिद गर्नुपूर्व क्षेत्र तथा केन्द्रीय मेडिकल स्टोरसँग समन्वय नगरेको, आफ्नो स्टोरमा भएको मौज्जात पनि नहेरी खरिद गरेको पाइएकोले निजहरूले गरे गराएका उल्लेखित कार्यबाट सरकारी सम्पत्ति दुरुपयोग भएको देखिँदा स्वास्थ्य जस्तो संवेदनशील विषयमा यस प्रकारको गैरजिम्मेवारपूर्ण कार्यहरू मातहतबाट भइरहेको अवस्थालाई समेत बेवास्ता गरी यस प्रकारका कार्यहरू रोकथाम तथा सही व्यवस्थापनका लागि आपूर्ति व्यवस्था महाशाखा तथा सम्बन्धित बाल स्वास्थ्य महाशाखाले समय समयमा अनुगमन गरी नियमन गर्नुपर्नेमा सो समेत गरे/गराएको पाइएन। अतः माथि प्रकरणहरूमा उल्लेखित कार्यबाट आम नागरिकहरूका लागि राज्यद्वारा प्रदान गरिने निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी नदेखिनुका साथै सरकारी सम्पत्तिको समेत सही उपयोग हुन नसकेको देखिँदा देहायबमोजिम सतर्कता अपनाउन र आवश्यक व्यवस्था मिलाउन अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २८ को उपदफा (१) को देहाय (ख) बमोजिम स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयलाई आयोगको मिति २०७३/०४/३२ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१. माथि प्रकरणहरूमा उल्लेखित तथ्यहरूबाट औषधि आवश्यकताको वास्तविक प्रक्षेपण हुन नसकेको, मौज्जातमा औषधि रहे/नरहेको विश्लेषण नै नगरी आवश्यकताभन्दा बढी औषधि खरिद गरी सरकारी रकमको सही उपयोग हुन नसकेको देखिएकोले यस विषयमा संलग्न कर्मचारीहरूउपर आवश्यक छानबिन गरी कारबाही गर्ने र गरिएको कारबाहीको जानकारी आयोगलाई गराउने ।

२. वार्षिक वा बहुवर्षीय रूपमा खरिद गरिने औषधिहरूको संख्या किटान गर्दा विगत ३ वर्षदेखि खपत हुँदै आएका औषधिको परिमाण, खपत अवस्था, जिल्लाहरूको माग, स्टोर मौज्जात संख्या, सिजनल रूपमा देखापर्ने प्रकोप र जनसंख्या वृद्धिको प्रक्षेपित अनुमान आदिलाई मध्यनजर राखी वस्तुपरक रूपमा आवश्यक पर्ने औषधिको परिमाण प्रक्षेपण गर्ने व्यवस्था मिलाउने र औषधि खरिद, उपयोग र मौज्जात व्यवस्थापन र प्रतिवेदन प्रणाली व्यवस्थित गर्न सम्बन्धित निकाय र पदाधिकारीलाई जवाफदेही बनाउने ।

३. जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय तथा मातहत स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवाको लागि आवश्यक पर्ने औषधि, औषधिको खपत, स्टोर मौज्दात, थप आवश्यक पर्ने औषधि, म्याद समाप्त भएको औषधि र ६ महिनापछि म्याद समाप्त हुने औषधिहरू समावेश गरिएको LMIS (Logestic Management Information System) फाराम सम्बन्धित स्वास्थ्य कार्यालयहरूबाट फर्मेट अनुसार नियमित रूपमा प्राप्त हुने गरेको नपाइएकोले LMIS फाराममा उल्लेखित विवरण स्वास्थ्य चौकीहरूसमेतबाट सम्बन्धित जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयले मासिक रूपमा एकमुष्ट संकलन गरी आपूर्ति व्यवस्था महाशाखामा अनिवार्य रूपमा पठाउने व्यवस्था गर्ने र तत् सम्बन्धमा जिम्मेवार पदाधिकारीहरूसमेत बसी नियमित रूपमा Pipeline Meeting मा राखी औषधिको आवश्यकता, माग, आपूर्ति र स्टोर व्यवस्थापनमा प्रभावकारिता ल्याउने।
- १७.३ कोशी अञ्चल अस्पताल, विराटनगरको मेडिकल अधिकृत पदमा कार्यरत डा. मनिष अर्यालले आई.एस्सी. तहको नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेस गरी नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट मेडिकल काउन्सिल सदस्यता प्राप्त गरी जागिरसमेत खाएको भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा मनिष अर्यालले भारतको विहार विद्यालय परीक्षा समिति (SS) पटनाबाट जारी भएको आई.एस्सी. तहको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेस गरी कोशी अञ्चल अस्पताल, विराटनगरको मेडिकल अफिसर पदमा नियुक्ति लिई जागिर खाएको भन्ने उजुरी व्यहोरालाई प्रमाणीकरण विवरणबाट समेत पुष्टि भएको, निजले २०६१ सालमा करिब १ वर्ष कोशी अञ्चल अस्पतालमा ज्यालादारीमा काम गरेको र पेस गरेको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र Bihar School Examination Board (SS) Patna को नभई Bihar Intermediate Education Council, Patna को रहेको भनी निज मनिष अर्यालले बयान कागजमा खुलाएको देखिएको, करिब १२ वर्षअघि करिब १ वर्ष सरकारी अस्पतालमा ज्यालादारीमा काम गरेको तथा आई.एस्सी.को नक्कली प्रमाणपत्र लिई नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट NMC नं. समेत प्राप्त गरी सो हैसियतले लाभ एवं सुविधासमेत लिएको देखिएको हुँदा निज मेडिकल अफिसर मनिष अर्याललाई आवश्यक कारबाही गर्न आयोगको मिति २०७३/११/३० को निर्णयानुसार नेपाल मेडिकल काउन्सिललाई लेखी पठाइएको ।
- १७.४ वीर अस्पताल, काठमाडौंको मेडिकल अधिकृत पदमा कार्यरत डा. रामकुमार प्रधानले आई.एस्सी. तहको नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेस गरी नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट मेडिकल काउन्सिल सदस्यता प्राप्त गरी जागिरसमेत खाएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा रामकुमार प्रधानले भारतको विहार विद्यालय परीक्षा समिति (SS) पटनाबाट जारी भएको आई.एस्सी. तहको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेस गरी वीर अस्पताल, काठमाडौंको मेडिकल अफिसर पदमा नियुक्ति लिई जागिर खाएको भन्ने उजुरी व्यहोरालाई प्रमाणीकरण विवरणबाट समेत पुष्टि भएको, निजले करिब १२ वर्षअघि करिब ९ महिना वीर अस्पतालमा ज्यालादारीमा काम गरेको र पेस गरेको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र Bihar Intermediate Education Council, Patna को रहेको भनी निज रामकुमार प्रधानले बयान कागजमा खुलाएको देखिएको, निजले करिब १२ वर्षअघि करिब ९ महिना वीर अस्पतालमा ज्यालादारीमा काम गरेको खुलेको तथा आई.एस्सी.को नक्कली प्रमाणपत्र लिई नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट NMC नं. समेत प्राप्त गरी सो हैसियतले लाभ एवं सुविधासमेत लिएको देखिएको हुँदा निज मेडिकल अफिसर रामकुमार

प्रधानलाई आवश्यक कारवाही गर्न आयोगको मिति २०७३/१२/०३ को निर्णयानुसार नेपाल मेडिकल काउन्सिललाई लेखी पठाइएको ।

१७.५ लुम्बिनी अञ्चल अस्पताल, बुटवलको स्टोर शाखामा अनियमितता सम्बन्धमा लुम्बिनी अञ्चल अस्पतालको जिन्सी अभिलेख व्यवस्थापनको परिपाटी वा कार्यप्रणाली अव्यवस्थित र त्रुटिपूर्ण रहेको देखिन गई जिन्सी अभिलेख व्यवस्थापनमा सुधार गर्नुपर्ने देखिएको र लेखापरीक्षण प्रतिवेदनहरूले समेत सुधारका लागि सुझाव दिएको परिप्रेक्ष्यमा लुम्बिनी अञ्चल अस्पतालले आधिकारिक निकायबाट जिन्सी निरीक्षण गराई उक्त जिन्सी व्यवस्थापनलाई वैज्ञानिक, चुस्त र दुरुस्त बनाई खरिद भएका सम्पूर्ण उपकरण सामग्रीहरूको सम्पूर्ण विवरण खोली जिन्सी खातामा अभिलेखीकरण गर्ने तथा अस्पतालमा रहेका खर्च भै नजाने सम्पूर्ण उपकरण सामग्रीहरूमा जिन्सी खातापाना नं. राखी तीन महिनाभित्र सम्पूर्ण उपकरण सामग्रीहरूको विवरण अद्यावधिक गर्न आयोगको मिति २०७३/१२/०३ को निर्णयानुसार लुम्बिनी अञ्चल अस्पताललाई लेखी पठाइएको ।

१७.६ तत्कालीन कोशी अञ्चल अस्पताल विराटनगरमा मेडिकल अधिकृत (अस्थायी) पदमा कार्यरत डा. संजयकुमार दासले आई.एस्सी. तहको नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेस गरी नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट काउन्सिल सदस्यता प्राप्त गरी जागिरसमेत खाएको भन्ने सम्बन्धमा आई.एस्सी. को झुठा लब्धाङ्क प्रमाण पत्र पेस गरी सोही आधारमा माथिल्लो तहको MBBS शैक्षिक उपाधि हासिल गरी सोही उपाधिको आधारमा नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट चिकित्सक दर्ता प्रमाण पत्रसमेत लिई सोही प्रमाण पत्रको आधारमा निज सञ्जयकुमार दासले मिति २०५२/०१/०७ गतेदेखि मिति २०६३/०५/१८ गतेसम्म ११ वर्ष ४ महिना ११ दिन कोशी अञ्चल अस्पताल, विराटनगरमा मेडिकल अधिकृत (अस्थायी) पदमा कार्यरत रही सार्वजनिक पद धारण गरी पारिश्रमिक लिएको देखिएको । निज ११ वर्षअगाडि नै सरकारी सेवाबाट अलग रहे पनि नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट प्राप्त गरेको चिकित्सा दर्ता नं. प्रयोग गरी सरकारी अस्पतालमा चिकित्सकको हैसियतमा काम गरी लाभ एवं सुविधासमेत लिएको देखिएको हुँदा निजको चिकित्सक दर्ता प्रमाण पत्रउपर आवश्यक कारवाहीका लागि नेपाल मेडिकल काउन्सिललाई आयोगको मिति २०७३/१२/२८ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१७.७ चैनपुर प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, संखुवासभामा मेडिकल अधिकृत (करार) पदमा कार्यरत डा. महेसर राय यादवले आई.एस्सी. तहको नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाण पत्र पेस गरी नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट मेडिकल काउन्सिल सदस्यता प्राप्त गरी सार्वजनिक पद धारण गरी सुरु नियुक्ति लिई भ्रष्टाचार गरेको सम्बन्धमा महेसर राय यादवले आई.एस्सी. तहको नक्कली प्रमाण पत्र पेस गरी नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट NMC नं. समेत प्राप्त गरी सो हैसियतले नेपाल सरकारको मेडिकल अधिकृत (करार) पद एवं ओहदामा नियुक्त भई करिब ११ वर्षअघि करिब ६ महिना जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, संखुवासभा अन्तर्गत चैनपुर प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा कार्य गरी लाभ एवं सुविधासमेत लिएको देखिएको हुँदा निज मेडिकल अधिकृत महेसर राय यादवलाई आवश्यक कारवाही गर्न आयोगको मिति २०७४/०१/०७ को निर्णयानुसार नेपाल मेडिकल काउन्सिललाई लेखी पठाइएको ।

१७.८ परोपकार प्रसूति तथा स्त्रीरोग अस्पताल, थापाथली, काठमाडौंमा बिजुली लगायतको सामान आपूर्तिमा भ्रष्टाचार गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा आयोगको मिति

२०७३।०५।१४ को निर्णयानुसार परोपकार प्रसूति तथा स्त्रीरोग अस्पतालका तत्कालीन निर्देशक डा. पुष्पा चौधरी, अस्पताल प्रशासक अमरनाथ अमात्य, वरिष्ठ लेखा अधिकृत चन्द्रबहादुर गुरुङ, तत्कालीन लेखा अधिकृत अमित पौडेल, तत्कालीन शाखा अधिकृत हाल उप-अस्पताल प्रशासक रानु थापा र शाखा अधिकृत लिला के.सी. ले जानीजानी कुनै निर्णय वा आदेश गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरेको, आफ्नो तजविजी अधिकार स्वेच्छाचारी रूपमा प्रयोग गरेको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ दफा ३ को खण्ड (ख), (घ) र (ङ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिएकोले निजहरूसँग स्पष्टीकरण माग भए अनुसार आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ३३ विपरीत अस्पतालको फ्रिज नहुने खातामा रकम सारेको र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ विपरीत एउटै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाबाट पटक पटक सामान तथा उपकरण खरिद गर्न स्वीकृति दिएको, अस्पतालमा बिरामीका लागि अति आवश्यक पर्ने सामान खरिद गरेको भनी स्पष्टीकरण पेस गरेकोमा रेफ्रिजेरेटर, प्यान, टेलिफोन सेट, कम्प्युटर सेट लगायतका अन्य सामानहरू पनि खरिद गरेको देखिएको, खरिद गरेको सामानको प्रयोगकर्ता तथा बायोमेडिकल इन्जिनियरबाट सिफारिस भए अनुसार भुक्तानी दिएको भनी स्पष्टीकरण पेस गरेकोबाट खरिद भएका सामान तथा उपकरणहरूको प्राविधिकबाट गुणस्तर परीक्षणबिना नै भुक्तानी दिएको देखिन आएको, सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८ बमोजिम अस्पतालबाट खरिद हुने सम्पूर्ण सामान तथा उपकरणहरूको वार्षिक खरिद योजना तयार नगरेको, सोझै खरिद गरिएका सामानको स्पेसिफिकेसन नबनाएको र आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ४६ र ४७ बमोजिम अस्पतालमा रहेका सम्पूर्ण जिन्सी सामानहरूको लगत तयार गरेको भनी स्पष्टीकरण पेस गर्न सकेको समेत नदेखिएबाट निजहरूको स्पष्टीकरण जवाफलाई सन्तोषजनक मान्न सकिएन । परोपकार प्रसूति तथा स्त्रीरोग अस्पताल, थापाथली, काठमाडौंका तत्कालीन निर्देशक डा. पुष्पा चौधरी, अस्पताल प्रशासक अमरनाथ अमात्य, वरिष्ठ लेखा अधिकृत चन्द्रबहादुर गुरुङ, तत्कालीन लेखा अधिकृत (हाल शाखा अधिकृत स्वास्थ्य मन्त्रालय) अमित पौडेल, तत्कालीन शाखा अधिकृत हाल उप-अस्पताल प्रशासक रानु थापा र शाखा अधिकृत लिला के.सी. ले उपरोक्तानुसार जानीजानी कुनै निर्णय वा आदेश गर्दा बाध्यात्मक रूपले अपनाउनुपर्ने कार्यविधिको पालना नगरेको, आफ्नो तजविजी अधिकार स्वेच्छाचारी रूपमा प्रयोग गरेको र आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना गरेको नदेखिएकोले आवश्यक कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगलाई समेत दिन आयोगको मिति २०७४/०२/२९ को निर्णयानुसार स्वास्थ्य मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

१८. शिक्षा मन्त्रालय अन्तर्गत

१८.१ कास्की जिल्ला हंसपुर गा.वि.स., रत्ना नि.मा.वि. कस्मेरीको शिक्षिका सावित्री अर्यालले शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १३३ को उपनियम (१) को देहाय (ज) बमोजिमको शिक्षकले पालना गर्नुपर्ने आचारसंहितामा उल्लेख भएबमोजिम विद्यालय व्यवस्थापन समिति र जिल्ला शिक्षा अधिकारीको स्वीकृति नलिई आफू बहाल रहेको विद्यालय बाहिर काम गर्न नहुनेमा हाई माउण्ट सेकेण्डरी स्कूलमा समेत कामकाज गरेको देखिन खुल्न आएको र जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कास्कीका स्रोतव्यक्ति टोलप्रसाद अर्यालले स्रोतव्यक्ति व्यवस्थापन निर्देशका, २०७१ बमोजिमको

काम कारबाहीहरू गरेको नदेखिएको र शिक्षिका सावित्री अर्यालले आधिकारिक निकाय वा अधिकारीको स्वीकृति बेगर आफू बहाल रहेको कार्यालय बाहिरको हाई माउण्ट बोर्डिङ स्कूलमा कामकाज गरेको देखिन खुल्न आएको हुँदा निजहरू टोलप्रसाद अर्याल र सावित्री अर्याल दुवैजनालाई कानूनबमोजिम कारबाही गर्न आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कास्कीमा लेखी पठाइएको ।

१८.२ महेन्द्र उच्च माध्यमिक विद्यालय, नयाँबजार, पोखराको साँध सीमासँग पूर्वपट्टि जोडिएको जग्गा मुनिदेवी गुप्ताको नाममा दर्ता रहेको, मुनिदेवी गुप्ताले पोखरा उपमहानगरपालिकाबाट मिति २०६५।५।३० मा भवन निर्माणका लागि नक्सा पास गराई एकतले पक्की घर निर्माण गरी पोखरा उपमहानगरपालिकाबाट मिति २०६६।१।६ मा निर्माण सम्पन्नको प्रमाणपत्र समेत लिइसकेको र निज मुनिदेवी गुप्ताले घर निर्माण गर्दा आफ्नो कित्ताको पश्चिमपट्टिको कित्ता नं. २८ को कुल १.८० वर्गमिटर जग्गा बढी भोग गरेको देखिएकोले मुनिदेवी गुप्ताले घर निर्माण गर्दा महेन्द्र उच्च माध्यमिक विद्यालयको स्वामित्वमा रहेको जग्गामध्येबाट बढी भोग गरेको जग्गा क्षेत्रफल १.८० वर्गमिटर जग्गा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कास्कीबाट फिर्ता गर्ने गराउनेतर्फ आवश्यक प्रक्रिया अवलम्बन गरी कदम उठाउन उपयुक्त हुने भनी शिक्षा मन्त्रालयलाई आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

सो विद्यालयका शिक्षक हस्तबहादुर थापाले कक्षागत रूपमा (Period basis) अध्यापन गरी भुक्तानी लिएको रकमबाट चुक्ता गर्नुपर्ने आय/पारिश्रमिक कर चुक्ता गरे नगरेको सन्दर्भमा करको दायरामा ल्याउनका लागि आन्तरिक राजस्व कार्यालय पोखरालाई अनुसन्धानकै क्रममा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, क्षेत्रीय कार्यालय, पोखराबाट लेखी पठाइएको देखिँदा निजले आर्जेको अतिरिक्त आय रु.२०,८९,०६७।— को सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गरी गराई प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम करको दायरमा ल्याउनुपर्ने हो वा होइन ? सो को यकिन गरी कानूनबमोजिम गर्न गराउन आन्तरिक राजस्व कार्यालय, पोखरामा आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१८.३ भेरी माध्यमिक विद्यालय ललितापुर, राजापुर, बर्दियाका प्र.अ. महादेवप्रसाद चौधरी र लेखा जिम्मेवार व्यक्तिले विद्यालयको आय व्ययसम्बन्धी श्रेस्ताहरू अद्यावधिक गरी राख्न लगाई समयमै लेखापरीक्षण गर्ने गराउने र लेखापरीक्षण भइसकेपछि विद्यालयमा भएको आम्दानी र खर्चको स्पष्ट विवरणहरू पारदर्शी रूपमा विद्यालय व्यवस्थापन समिति र अभिभावकहरू समक्ष सार्वजनिकीकरण गरी गराई विद्यालयमा प्राप्त रकमको खर्चको स्वच्छता कायम गर्ने गराउनेतर्फ ध्यान पुऱ्याएको अवस्था र स्थिति नदेखिएको हुँदा निज प्र.अ. महादेवप्रसाद चौधरीलाई नियमानुसार कारबाही गरी सो को जानकारी पठाउन आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दियामा लेखी पठाइएको ।

१८.४ अमरज्योति उच्च माध्यमिक विद्यालय, खरानीटार, नुवाकोटमा एउटै भवनको नक्सालाई किर्ते गरी जिल्ला शिक्षा कार्यालय, नुवाकोट र विश्वविद्यालय अनुदान आयोगबाट लाखौं रुपैयाँको योजना निकासी गरी हिनामिना भएको भनी उजुरीमा उल्लेखित व्यहोरा प्रमाणित हुन सक्नेसम्मको अवस्था नदेखिएको, विभिन्न निकाय र श्रोतहरूबाट प्राप्त रकम एउटै भवन निर्माणमा खर्च गरेबाट नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी भएको अवस्था र स्थिति हालसम्म नदेखिए तापनि जिल्ला शिक्षा कार्यालय, नुवाकोटबाट भवन निर्माण बापत उक्त विद्यालयलाई निकासी भएको रकम

रु.२४,००,०००।- हालसम्म पेशकी फछ्यौट भएको नदेखिएकोले सो पेशकी रकम प्रचलित कानून अनुसार फछ्यौट गर्न, गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, नुवाकोटलाई लेखी पठाइएको ।

१८.५ जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बारा अन्तर्गत २३ वटा विभिन्न विद्यालयहरूलाई भौतिक सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत ब्लक (कोठा) तथा शौचालय निर्माण गर्नका लागि विभिन्न आ.व. मा रकम निकासी भएकोमा सो बमोजिम निर्माण कार्य नगर्ने विद्यालयहरूलाई आयोगबाटै कारबाही गरिदिनुहुन भनी जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बाराबाट प्राप्त पत्रका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा १८ वटा विद्यालयहरूले आ.व. २०६४।०६५ देखि २०६६।०६७ सम्ममा २ कोठे ब्लक, शौचालय र ४ कोठे पक्की भवन निर्माण गर्न रकम निकासी लगी काम सम्पन्न गरेको देखिएको, बाँकी रहेका नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, बसवरिया (झ्याल ढोका र वाल लगाउन बाँकी), नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, खगडेपकरी (विवरण नआएको), नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, बलघुसवा (निर्माण सुरु नभएको), खैरामाई प्राथमिक विद्यालय, पत्रहरी-४ (झ्याल ढोका र प्लास्टर गर्न बाँकी), नेपाल राष्ट्रिय निम्न माध्यमिक विद्यालय, मोतीपुर (४ कोठामध्ये २ कोठा सम्पन्न) समेत ५ वटा विद्यालयहरूले कार्य पूरा नगरेको भनी जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बाराको च.नं. २०१४, मिति २०७३।०२।०७ को पत्रबाट खुलन आए अनुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बाराले भौतिक सुधारको कार्य अन्तर्गत विद्यालयहरूलाई उपलब्ध गराएको निकासी रकमबाट उपर्युक्त पाँचवटा विद्यालयहरूले पनि आफ्नो विद्यालयको निर्माण कार्य सुरु गरेको तर निर्माण कार्य सम्पन्न भइसकेको अवस्था नदेखिएकोले जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बाराबाट निकासी भएको रकममध्येबाट विद्यालयले के कति काम सम्पन्न गरे वा गरेनन् ? निकासी रकमबमोजिमको काम विद्यालयमा नभएको पाइएमा सो निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न गराउन र निर्माण कार्य अधुरो रहेको भए सो समेत सम्पन्न भएपछि प्राविधिक मूल्यांकन गरी गराई निकासी रकम फरफारक गर्ने काम नियमनकारी निकायको हैसियतले सम्पन्न गरी गराई सो को जानकारी आयोगमा पठाउन जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बारालाई आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१८.६ बारा जिल्ला, भगवानपुर-९, कचोर्वास्थित नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालयका तत्कालीन प्रधानाध्यापकहरू रामाधारप्रसाद यादव, देवजीत सिंह र गगनदेवप्रसाद यादवले विद्यालयका लागि निकासी भएको रकमबमोजिमको निर्माण कार्य समयमा नै सम्पन्न नगरेको र शिक्षक कर्मचारीहरूको तलब, भत्ता, कर्मचारी सञ्चय कोष र बिमा रकम दाखिला गर्ने र दिने कार्य यथोचित समयमा गरे गराएको देखिन नआएकोले तत्कालीन प्र.अ. देवजीत सिंहको मिति २०७०।०१।०१ देखि अवकाश भइसकेकोले निज बाहेकका माथि उल्लेखित अन्य प्र.अ.हरूलाई नियमानुसार कारबाही गरी गराई सो को जानकारी आयोगमा पठाउन जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बारालाई आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१८.७ जनता माध्यमिक विद्यालय, महत गाउँ, जुम्लाका शिक्षक हरिकृष्ण महतले २०६६ भाद्र महिनादेखि २०६७ साल माघ २२ गतेसम्म शान्ति तथा पुनर्निर्माण राज्यमन्त्री डिल्लीबहादुर महतको पि.ए. रहँदा दोहोरो तलब, भत्ता लिएको रकम अनुसन्धानकै क्रममा बेरुजु दाखिला गरिसकेको भए तापनि निजको दोहोरो तलब, भत्ता भुक्तानी लिने कार्य कानूनसम्मत नदेखिएको हुँदा निजलाई आवश्यक कारबाही गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, जुम्लालाई लेखी पठाइएको ।

- १८.८ जिल्ला सर्लाही, अर्नाहा-७ स्थित सेवामुखी सामुदायिक प्रा.वि. जिल्ला शिक्षा समितिको मिति २०७१।७।२५ को निर्णयानुसार सामुदायिक प्रा.वि., अर्नाहा-८, भगवानपुरस्थित प्राथमिक विद्यालयमा गाभिएको र उक्त विद्यालयको नाममा रहेको नेपाल बैंक लिमिटेड, सर्लाही, मलंगवास्थित खातामा रकम रु.३८६१।७८ बाँकी रहेको अवस्था देखिएकोले अन्य विद्यालयमा गाभिएको कारण बन्द रहेको उक्त विद्यालयको नाममा नेपाल बैंक लिमिटेड, सर्लाहीमा रहेको रकम रु.३,८६१।७८ नेपाल सरकारको खातामा ल्याउनका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीलाई लेखी पठाइएको ।
- १८.९ जिल्ला सर्लाही, अर्नाहा-९ स्थित सामुदायिक प्रा.वि. २०७० पौषसम्म संचालन भएको र विद्यालयको नेपाल बैंक लिमिटेड, सर्लाही, मलंगवास्थित खातामा रहेको रकम रु.३७४३।७३ मौज्जात रहेको देखिएकोले २०७० साल पौषदेखि बन्द रहेको उक्त विद्यालयको रकम नेपाल सरकारको खातामा ल्याउनका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्न, गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीलाई लेखी पठाइएको ।
- १८.१० जनता उच्च माध्यमिक विद्यालय बरियाती, मोरङका प्र.अ.रुद्रानन्द चौधरीले परीक्षार्थी श्रीषा उप्रेतीलाई परीक्षामा उत्तीर्ण गराउने, नियुक्ति गरिदिने भनी आफ्ना लागि रिसवत लिएको भन्ने नदेखिई विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णयबमोजिम विद्यालयबाट विज्ञापन भएको परीक्षाको परीक्षार्थीसँग व्यवस्थापन समितिको निर्णय अनुसार रु.६५,०००।- परीक्षार्थी श्रीषा उप्रेतीसँग माग गरेको र सोही निर्णयबमोजिमको रकम रु.६५,०००।- प्र.अ. रुद्रानन्द चौधरीले लिएको/बुझेको देखिन, खुल्न आएकोले प्र.अ.रुद्रानन्द चौधरीको निलम्बन फुकुवा गर्न अख्तियारवाला समक्ष आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको । यसरी विद्यालयबाट विज्ञापन भएको परीक्षाको आवेदक परीक्षार्थीसँग परीक्षा संचालन खर्चका लागि रकम लिने भन्ने व्यहोराको निर्णय प्रचलित शिक्षा ऐन, २०२८ तथा शिक्षा नियमावली, २०५९ विपरीत देखिएको, परीक्षा संचालन खर्चका लागि भनी परीक्षार्थीसँग रकम लिने विद्यालय व्यवस्थापन समितिको मिति २०७३/०२/१३ र सोही प्रकृतिको मिति २०७२/१२/२७ गतेको निर्णयको औचित्यताका सम्बन्धमा आवश्यक छानबिन गरी सो को जानकारी आयोगमा गराउन समेत आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, मोरङलाई लेखी पठाइएको । सामुदायिक विद्यालयहरूले विद्यालयमा रिक्त रहेको शिक्षक पदमा पदपूर्तिका लागि विज्ञापन गरी शिक्षक नियुक्तिका लागि परीक्षा संचालन गर्दा परीक्षार्थी उम्मेदवारलाई आर्थिक भार पर्ने गरी विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णयद्वारा रकम लिई परीक्षा संचालन खर्चका नाममा पारिश्रमिक लिने तथा अन्य खर्च गर्ने गरेको तथ्य खुल्न आएको हुँदा यस्तो प्रकृतिको कार्यलाई निरुत्साहित गर्न उपयुक्त हुने र सामुदायिक विद्यालयहरूमा संचालन गरिने शिक्षक नियुक्ति प्रक्रियालाई मर्यादित, व्यवस्थित बनाउन र परीक्षा संचालनको खर्च र पारिश्रमिकको औचित्यताका सम्बन्धमा अध्ययन गरी छुट्टै ठोस नीति निर्माण गरी लागू गर्नसमेत आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयानुसार शिक्षा मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।
- १८.११ जनचाहना प्रा.वि. कुदुम, बागलुङमा २ वटा राहत प्रा.वि. शिक्षक दरबन्दी मात्र भएको र हाल उक्त स्कुल कक्षा ७ सम्म संचालित रहेको देखिँदा उक्त विद्यालयमा पठन पाठनको सुव्यवस्था मिलाउन प्रा.वि. राहत शिक्षक दरबन्दीका सम्बन्धमा पुनः विज्ञापन गरी कानूनबमोजिमको प्रक्रिया

र कार्यविधिहरू पूरा गरी गराई उक्त रिक्त शिक्षक पदमा पदपूर्ति गर्ने गराउने व्यवस्था गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बागलुङलाई लेखी पठाइएको ।

१८.१२ सर्लाही, जिल्ला शंकरपुर-५ मा रहेको महेन्द्र प्राथमिक विद्यालय हाल संचालनमा रहे भएको अवस्था नदेखिएको हुँदा उक्त विद्यालयको नाममा दर्ता कायम भएको जिल्ला सर्लाही, शंकरपुर-५ कि.नं. ७९१ क्षे.फ. ०-२-० को जग्गा मालपोत ऐन, २०३४ को दफा २४ (३) बमोजिम नेपाल सरकारका नाममा कायम गर्ने गराउने कार्य गरी गराई सो को जानकारी जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सर्लाहीसमेतलाई दिन आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीलाई लेखी पठाइएको ।

१८.१३ श्री बाल कल्याण उच्च माध्यमिक विद्यालय, आठवीसकोट, रुकुमका स्थायी माध्यमिक शिक्षक थलवीर ओलीको मिति २०६६ वैशाख १ गतेदेखि लागू हुने गरी १ वर्षको अध्ययन बिदा स्वीकृत गरिँदाका बखत निजको सेवा अवधि शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १०६ (९) बमोजिम ५ वर्ष पूरा भइसकेको देखिए तापनि निजले तलबी अध्ययन बिदा लिएको अवधिभित्रै जिल्ला शिक्षा कार्यालय, जुम्ला अन्तर्गत भैरव उच्च माध्यमिक विद्यालय, थुपिढुस्का, तलिउममा २०६६ श्रावणदेखि २०६६ साल पुष १० सम्म राहत अनुदान कोटामा शिक्षक पदमा कार्यरत रही सो अवधिको तलब भत्ताको रकम रु.१,१७,९४५।- बुझी दोहोरो सुविधा लिएको पाइएकोमा उजुरी परी अनुसन्धान कार्य प्रारम्भ भए पश्चात् निजले आफूबाट गल्ती भएको स्वीकार गरी दोहोरो सुविधा लिएको उक्त रकम रु.१,१७,९४५।- ने.वै.लि. मुसिकोट, रुकुममा भौ. नं. २५९७०७४५ बाट राजस्व दाखिला गरेको पाइए तापनि निज थलवीर ओलीले विद्यालय व्यवस्थापन समिति र जिल्ला शिक्षा अधिकारीको स्वीकृति नलिई आफू बहाल रहेको विद्यालय बाहिर काम गर्न नहुनेमा सो कार्य गरी शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १३३ (१)(ज) को व्यवस्था विपरीतको आचरण गरेको देखिँदा निज शिक्षक थलवीर ओलीलाई कानूनबमोजिम कारबाही गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार शिक्षा मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

१८.१४ बालकुमारी कन्या उच्च माध्यमिक विद्यालय, नारायणगढ, चितवनमा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ अनुसार रु.१० लाखभन्दा बढी रकमको खरिद, निर्माण, मर्मत लगायतका कार्यहरू गर्दा बोलपत्रको माध्यमद्वारा गर्नुपर्नेमा तीनवटा फर्महरूबाट दररेट लिई सबैभन्दा कम दररेट २०००।- वर्गफिटका दरले काम गर्न मन्जुर गरेको संरक्षण निर्माण सेवासँग सम्झौता भई भवन निर्माण कार्य सुरु गरिएको, हालसम्म रु.९३,६६,७११।०८ बराबरको काम भएको र संरक्षण निर्माण सेवालाई जम्मा रु.८९,००,०००।- पेशकी स्वरूप भुक्तानी भएको देखिएबाट भवन निर्माण कार्यमा भ्रष्टाचार गरेको भन्ने उजुरी पुष्टि हुन नसके तापनि भवन निर्माणसम्बन्धी कार्य गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा १४ एवं सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ३१ को उपनियम (१) बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी निर्माण कार्य गर्नु, गराउनुपर्नेमा सो प्रक्रिया नपुन्याई संरक्षण निर्माण सेवालाई विद्यालय भवन निर्माणको जिम्मेवारी दिएको हुँदा उक्त कार्य प्रचलित ऐन, नियम विपरीत देखिएकोले अब उपरान्त यस किसिमका निर्माण, मर्मत, खरिद लगायतका कार्यहरू गर्दा,

गराउँदा प्रचलित ऐन कानूनबमोजिम गर्न, गराउन आवश्यक व्यवस्था मिलाउन आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार शिक्षा मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

१८.१५ चुम्बनहरि जनता मा. वि., मयनाकडेरी, सप्तरीका तत्कालीन शिक्षक शैलेन्द्रकुमार चौधरीको विहार स्कूल इक्जामिनेसन बोर्ड पटनाबाट उत्तीर्ण गरेको आईएस्सी तहको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद सानोठिमी, भक्तपुरको च.नं. १०२ मिति २०७०/१०/१२ को पत्रानुसार निजको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र झुठा भएको देखिएको र निज शैलेन्द्रकुमार चौधरी २०७१ सालदेखि विद्यालय नगएको, घरमा नबस्ने, बढी मात्रामा मादक पदार्थ सेवन गरी राख्ने, कहिलेकाहीं घरमा आउने, घर परिवारको सम्पर्कमा नरहने र आफूखुसी हिँडिराख्ने भन्ने समेतको व्यहोरा, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सप्तरीबाट उल्लेख भई आएको देखिँदा निज शिक्षक शैलेन्द्रकुमार चौधरीले अस्थायी शिक्षकमा नियुक्ति लिएकोमा हाल कार्यरत नभएको र पदमा काम गर्न सक्ने हैसियतमा भएको स्थिति र अवस्था हाल नदेखिएको हुँदा निज शैलेन्द्रकुमार चौधरीलाई भविष्यमा शिक्षक पदमा नियुक्ति नगर्नेतर्फ अभिलेख कायम गर्ने र सतर्कता अपनाउन आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार शिक्षा विभागमा लेखी पठाइएको ।

१८.१६ प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदबाट मिति २०६९।६।१८ गते भैरव उ.मा.वि., सुर्खेत केन्द्रमा संचालित कृषि प्रसार शिक्षा विषयको परीक्षार्थीहरूले लेखेका सबै उत्तरपुस्तिका खामभिन्न नराखी राखेको देखाई सिलबन्दी गरेको, सो दिनमा भएको परीक्षामा ८ वटा उत्तर पुस्तिका हराएको मध्ये ६ वटा सकल उत्तर पुस्तिकाहरू आयोगमा उजुरकर्ताले उजुरीका साथ पेस भएको, १ वटा फोटोकपी उत्तरपुस्तिका अर्का उजुरीकर्ताको उजुरीका साथ पेस हुन आएको र १ वटा उत्तरपुस्तिका कहींकतैबाट पेस नभई हराएको देखिन्छ । उत्तरपुस्तिका संकलनदेखि सिलबन्दी गर्नेसम्मको तोकिएको जिम्मेवारी तथा दायित्व बहन नगरी ४० वटा उत्तरपुस्तिका सिलबन्दी गर्नुपर्नेमा ८ वटा उत्तरपुस्तिका बाहिर राखी ३२ वटा उत्तरपुस्तिका मात्र खामभिन्न राखी ४० वटा उत्तरपुस्तिका खाम भिन्न छु भनी झुठा विवरण लेखी लापरबाहीपूर्वक उत्तरपुस्तिका सिलबन्दी गरेको र नेपाल सरकारलाई पुनः परीक्षा संचालन गर्दा व्ययभारसमेत पर्न गएको हुँदा मिति २०६९।६।१८ गते भैरव उ.मा.वि., सुर्खेत केन्द्रको कोठा नं. ८ मा संचालित कृषि प्रसार शिक्षा विषयको परीक्षामा भएको अनियमिततामा संलग्न रहेका केन्द्राध्यक्ष भूमिसरा चपाई, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदबाट खटिएका बाह्य सुपरीवेक्षक भवान सिंह थापा, सहायक केन्द्राध्यक्ष दयाराम आचार्य र कोठा नं. ८ की निरीक्षक सविता मल्लसमेतले जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको तथ्य अनुसन्धानबाट स्थापित भइरहेको र यस सम्बन्धमा निजहरूसँग आयोगको निर्णयानुसार स्पष्टीकरण माग गर्दा निजहरूले एकले अर्कोलाई जिम्मेवारी पन्छाउने प्रयास गरेको र यसै भएको हो भनी प्रस्ट रूपमा जवाफ दिन नसकेकोले आफ्नो पदीय जिम्मेवारी पूरा गर्न नसकेको कुरा प्रस्ट हुन आएको हुँदा निजहरू भूमिसरा चपाई, भवान सिंह थापा, दयाराम आचार्य र सविता मल्लका हकमा कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा समेत लेखी पठाउन प्रचलित नेपालको संविधानबमोजिम नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालयलाई आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१८.१७भैरव माध्यमिक विद्यालय, लकन्द्रा अछामका प्रधानाध्यापक पदमबहादुर बुढाले जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना गरेको, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिएको हुँदा आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयबाट पदमबहादुर बुढा जनसेवा सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति, अछामको सचिव भई कामकाज गरेको देखिएको सम्बन्धमा शिक्षा विभाग, भक्तपुरको मिति २०७०/०२/२८ को पत्रको बुँदा नं. ७ मा शिक्षकलाई सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिमा संचालक वा कर्मचारीको रूपमा काम गर्न रोक लगाएको देखिएको र शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १३३(१) को देहाय (ज) मा सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकले व्यवस्थापन समिति र जिल्ला शिक्षा अधिकारीको स्वीकृति नलिई आफू बहाल रहेको विद्यालय बाहिर काम गर्न नहुने भन्ने आचारसंहिताको पालना नगरेको र निज पदमबहादुर बुढाले व्यवस्थापन समिति र जिल्ला शिक्षा अधिकारीबाट स्वीकृति लिएको प्रमाण पेस गर्न सकेको अवस्थासमेत नदेखिँदा जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालन गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेको तथ्य अनुसन्धानबाट पुष्टि भएको र निजले पेस गरेको स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नदेखिएकोले प्रधानाध्यापक पदमबहादुर बुढालाई कानूनबमोजिमको प्रक्रिया अनुसार कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा समेत पठाउन आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार अख्तियारवाला जिल्ला शिक्षा कार्यालय, अछाममा लेखी पठाइएको ।

१८.१८श्री प्राथमिक विद्यालय धन्छुबार सिरहाका तत्कालीन प्र.अ. सुनीलकुमार यादवले विद्यालयको कोषबाट रकम झिकी हिनामिना गरेको रु.३,४७,०००।- निजले पाउने तलब भत्ताबाट कट्टा गरी राजश्व खातामा जम्मा गरिने भनी जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सिरहाबाट निर्णय भएको भनी च.नं. ३०९२ मिति २०७३/०२/२८ को पत्रद्वारा लेखी आएको भए तापनि निज सुनीलकुमार यादवले जानीजानी विद्यालयको प्र.अ. पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने कर्तव्य पालना नगरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (छ) बमोजिमको अनुचित कार्य गरेको देखिएकोले निज प्र.अ. सुनीलकुमार यादवलाई स्पष्टीकरण माग गर्ने भनी आयोगको मिति २०७३/०५/०७ को बैठकबाट निर्णय भएबमोजिम निजसँग मिति २०७३/०५/२६ को पत्रद्वारा स्पष्टीकरण माग गरिएको र निजले २०७३/०५/३१ मा पेस गरेको लिखित स्पष्टीकरणमा आफ्नो पदीय कर्तव्य र दायित्वको विषयमा कुनै उल्लेख नै नगरी पेस गरेको स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नरहेको र अनुसन्धानबाट निज प्र.अ. सुनीलकुमार यादवले अनुचित कार्य गरेको तथ्य स्थापित भइरहेको देखिँदा सो सम्बन्धमा थप छानबिन गर्नुपर्ने भए सो समेत गरी तत्कालीन प्र.अ. सुनीलकुमार यादवलाई कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा समेत लेखी पठाउन आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सिरहामा लेखी पठाइएको ।

१८.१९जिल्ला शिक्षा कार्यालय, महोत्तरीका तत्कालीन जिल्ला शिक्षा अधिकारी उपेन्द्र मण्डलले मिति २०६५/०६/१७ देखि मिति २०६६/०२/०५ सम्म जिल्ला शिक्षा कार्यालय, महोत्तरीमा कार्यरत रहेकोमा मिति २०६६/०२/०६ मा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, महोत्तरीको वा.१ झ.६६२७ नं. को सरकारी गाडी लिई काठमाडौं आएको व्यहोरा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, महोत्तरीको च.नं. १९३८ मिति २०६६/११/१८ को पत्रबाट देखिएको र त्रिभुवन विश्वविद्यालयले प्रवीणता प्रमाणपत्र तह खारेज गरेको विषयलाई लिएर विभिन्न माग राखी विद्यार्थीहरूले विरोध प्रदर्शन गरेको मिति २०६६/४/२८ गतेका दिन बिहान अन्दाजी ११.२५

बजेको समयमा का.म.न.पा. वडा नं.-३१ टुकुचा पुलमा वा.१ झ ६६२७ नं. को सरकारी गाडी आगजनी भएको तथ्य प्राप्त प्रहरी मुचुल्काबाट देखिएको छ । जिल्ला शिक्षा कार्यालय, महोत्तरीको वा.१ झ ६६२७ नं. को सवारी साधन तत्कालीन जिल्ला शिक्षा अधिकारी उपेन्द्र मण्डलले कार्यक्षेत्रभन्दा बाहिर तीन महिनासम्म राखी दुरुपयोग गरेको देखिएबाट सो विषयमा थप छानबिन गर्नुपर्ने भए सो समेत गरी संलग्नलाई कानूनबमोजिम आवश्यक कारवाही गरी सो को जानकारी आयोगमा लेखी पठाउन प्रचलित नेपालको संविधानबमोजिम शिक्षा मन्त्रालयमा आयोगको मिति २०७३/०७/२६ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१८.२० पर्सा जिल्ला, अलौ गा.वि.स.को सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगायत विभिन्न सरकारी रकमहरू हिनामिना गरेको सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात गर्दा उक्त गा.वि.स.को आ.व. २०६६/०६७ मा कार्यालय संचालन, अनुदान तथा विकास खर्चतर्फको रकमबाट मिति २०६७/०३/३१ गते गा.वि.स. सचिव रामेश्वरप्रसाद साहले आफ्नो नाममा रु.७८१,६२६।- पेशकी लिएको रकममध्ये हिनामिना, हानि नोक्सानी गरेको मासेको रकम बाहेकको फछ्यौट गर्न बाँकी रहेको रु.२,२५,६२६।- का सम्बन्धमा प्रचलित कानूनबमोजिम कारवाही गरी बाँकी पेशकी रकम सम्बन्धितबाट असुल उपर फछ्यौट गर्न गराउनका लागि आयोगको मिति २०७३/०८/०२ को निर्णयानुसार सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइएको ।

१८.२१ जिल्ला शिक्षा कार्यालय, धनुषाको च.नं. ३१८ मिति २०६४/०४/३० को पत्रद्वारा शेखर जनचेतना राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, भठिहन बजार- ७, धनुषालाई शिक्षक राहत अनुदान कोटा १ प्रदान गरी उक्त पत्रको बुँदा नं. १ मा योग्यता पुगेको महिला मात्र उम्मेदवार हुन सक्ने छ भनी स्पष्ट निर्देशन हुँदाहुँदै पनि मिति २०६४/०५/०६ गते शिक्षक छनौट समितिले विज्ञापन प्रकाशन गर्दा विज्ञापनको शर्तनामा ३ मा उम्मेदवारको हकमा महिला, दलित, अपाङ्ग तथा पुरुष समेत हुन सक्नेछ भनी आफू अनुकूल विज्ञापन निकाली महिला कोटामा शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ९१ को उपनियम (३) मा उल्लेखित प्रावधानबमोजिम सम्बन्धित निर्देशकको सहमति लिनुपर्ने प्रावधानसमेतको बेवास्ता गरी जि. धनुषा, गा.वि.स. सतोषर वडा नं. ६ बस्ने पुरुष व्यक्ति धनवीर राय अमातलाई राहत अनुदानबाट मिति २०६४/०५/२९ गतेदेखि लागू हुने गरी राहत प्रा.वि. शिक्षक पदमा दिइएको अस्थायी नियुक्तिलाई कानूनसम्मत भन्न र मात्र सकिने अवस्था देखिएन । अतः राहत प्रा.वि. शिक्षक पदमा धनवीर राय अमातलाई गरिएको नियुक्तिका सम्बन्धमा कानूनबमोजिम कानून बमोजिम गर्न गराउन जिल्ला शिक्षा कार्यालय, धनुषालाई आयोगको मिति २०७३/०९/२८ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१८.२२ जिल्ला धनुषा, भठिहन बजार- ७ स्थित शेखर जनचेतना राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालयका शिक्षक किसुन दासले अस्थायी अध्यापन अनुमति पत्र प्राप्त गरे नगरेको, गरेको भए सो को वैधानिकता रहे नरहेको, शिक्षा विभाग, सानोठिमी, भक्तपुरको च.नं.३५८ मिति २०७०/०३/२३ गतेको प्राप्त प्रतिवेदनमा निज किसुन दासले नियुक्तिपछि अध्यापन अनुमति पत्र प्राप्त गरेको हुँदा कागजात नमिलेको भनी उल्लेख भई आएको र त्यस्ता शिक्षकलाई सेवाबाट नहटाउनुपर्ने कुनै ठोस प्रमाण भए सो पेस गर्न मौका दिने निर्देशन भएबमोजिम निजले कागजातसहितको फाइल छानबिनको लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालय, धनुषामा पेस गरेको भन्ने व्यहोरा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, धनुषाको च.नं.१३८४ मिति २०७०/१०/०९ गतेको पत्रबाट लेखी आएको सन्दर्भसमेतलाई मध्यनजर गरी किसुन दासलाई गरिएको राहत कोटाको शिक्षकको नियुक्तिका सम्बन्धमा प्रचलित कानूनबमोजिम गर्न गराउन भनी जिल्ला शिक्षा कार्यालय, धनुषालाई मिति २०७३/०९/२८ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१८.२३ विभिन्न विश्वविद्यालयहरूमा एक पटकका लागि मात्र विशेष आन्तरिक प्रतियोगिताबाट स्थायी गर्ने भन्ने निर्णय गर्दै पदपूर्तिको प्रक्रिया अघि बढाउने र पुनः विनियममा परिमार्जन गरेर पटक पटक यस किसिमको पदपूर्तिको बाटो खोल्ने गरेको देखिएको सन्दर्भमा यो प्रवृत्तिले शैक्षिक उपाधि प्राप्त गरेर रोजगारीको अवसरलाई पर्खेर बसेको जनशक्तिले अवसर प्राप्त गर्न नसक्ने एवं खुल्ला प्रतिस्पर्धाको दायरालाई सीमित गर्ने स्थिति देखिएकोले यी सबै विषयहरूलाई दृष्टिगत गरी पदपूर्ति प्रक्रिया प्रारम्भ भएर स्थगित गरिएका वा पदपूर्ति प्रक्रियामा अगाडि बढिसकेको पदका हकमा मात्र एक पटक पदपूर्तिको प्रक्रिया पूरा गर्न र अब विनियम संशोधन वा नयाँ व्यवस्थाको नाममा खुल्ला प्रतिस्पर्धा प्रक्रियालाई सीमित नगर्न अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २८ को उपदफा १(ग) बमोजिम सबै विश्वविद्यालयहरूलाई लेखी पठाउने भन्ने आयोगको मिति २०७३/०३/१५ को बैठकबाट निर्णय भएबमोजिम मिति २०७३/०३/३१ को पत्रद्वारा पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय सहित नौवटै विश्वविद्यालयहरूलाई उपर्युक्त निर्णयको व्यहोरा लेखी गएकोमा पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालयबाट हालसम्म एक पटक पनि विशेष आन्तरिक प्रतियोगिता नखोलिएको एवम् आयोगबाट लेखी गएको समयमा कार्यदल बनाई प्रक्रिया सुरु गरिसकेको हुँदा एकपटकका लागि मात्र विशेष आन्तरिक प्रतियोगिता खुला गर्ने सम्बन्धमा सहानुभूतिपूर्वक विचार गरिदिन भनी पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय कार्यकारी परिषदको निर्णय एवम् उल्लिखित प्रमाणसहित आयोगमा अनुरोध पत्रहरू प्राप्त हुन आएको सन्दर्भमा अन्य विषयका हकमा पूर्व निर्णयलाई कायम गर्दै एक पटकका लागि मात्र विशेष आन्तरिक प्रतियोगिता खुला गर्न आयोगको मिति २०७३/१०/१३ को निर्णयानुसार पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालयलाई सहमति दिई लेखी पठाइएको ।

१८.२४ जिल्ला रूपन्देही साबिक शंकरनगर गाउँ विकास समिति वडा नं. ५ हाल तिलोत्तमा नगरपालिका वडा नं. ५, शंकरनगरमा रहेको न्यू लाइट उच्च माध्यमिक विद्यालय, रूपन्देही कम्पनी ऐन, २०६३ को दफा ४ को उपदफा (१) अन्तर्गत दर्ता भए तापनि उक्त दर्ता खारेजीको प्रक्रियामा गइसकेको तथा हाल उक्त विद्यालय मिति २०६१/१०/२७ गते दर्ता भएको साबिकको सार्वजनिक शैक्षिक गुठी अन्तर्गत नै सञ्चालनमा रहेको भन्ने अनुसन्धानको क्रममा खुल्न आएको देखिएको हुँदा उक्त विद्यालय सार्वजनिक शैक्षिक गुठी अन्तर्गत नै सञ्चालन भए नभएको बारे उक्त विद्यालयको नियमित अनुगमन निरीक्षण गर्न गराउन पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय, पोखरा र जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रूपन्देहीलाई आयोगको मिति २०७३/१०/२० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१८.२५ सर्लाही जिल्ला, सलेमपुर गा.वि.स. वडा नं. १ मा सञ्चालित महावीर प्राथमिक विद्यालयमा शौचालय निर्माणका लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीबाट निकास भएको रु.१,२५,०००।- का सम्बन्धमा रु.१,५८,१७९।०४ बराबरको कार्य भएको निर्माण कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनबाट देखिएको र उक्त विद्यालय बन्द भइसकेको भन्ने जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीबाट लेखी आएको व्यहोरासमेत देखिएको हुँदा उक्त विद्यालयमा निर्मित शौचालय तथा विद्यालयको जग्गाको व्यवस्थापन/संरक्षणको उपयुक्त प्रबन्ध मिलाउन जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीलाई आयोगको मिति २०७३/११/०२ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१८.२६ जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्साका तत्कालीन स्रोतव्यक्ति इन्द्रजीत श्रीवास्तव, वि.नि. कालिम गधदीले शिक्षा ऐन, २०२८ तथा शिक्षा नियमावली, २०५९ मा उल्लेखित प्रावधानविपरीत आवश्यक पूर्वाधार पूरा नगरेको, कम्पनीमा दर्ता नगरेको, कम्पनी दर्ता प्रबन्धपत्र तथा नियमावलीसमेत पेस

नगरेको र तोकिएको धरौटीसमेत नराखेको अवस्थामा जिल्ला पर्सा, वीरगन्ज उपमहानगरपालिका-१७, पिपरास्थित ज्ञानदा एकेडेमीलाई संचालन अनुमति दिन मनासिव हुने रायसहित सिफारिस गरेकोमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्साका तत्कालीन का.मु. जिल्ला शिक्षा अधिकारी राम विनयकुमार सिंहले ज्ञानदा एकेडेमी प्रा.लि.लाई प्राथमिक तह कक्षा ५ सम्म संस्थागत विद्यालय संचालन अनुमति दिएको, त्यसैगरी जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्साका तत्कालीन जिल्ला शिक्षा अधिकारी सदानन्द झाले समेत शिक्षा ऐन, २०२८ तथा शिक्षा नियमावली, २०५९ मा उल्लेखित प्रावधानविपरीत आवश्यक पूर्वाधार पूरा नगरेको, कम्पनीमा दर्ता नगरेको, कम्पनी दर्ता प्रबन्धपत्र तथा नियमावलीसमेत पेस नगरेको र तोकिएको धरौटीसमेत नराखेको अवस्थामा जिल्ला पर्सा, रामगढवा गा.वि.स., वडा नं. ५ स्थित गुरुकुल एकेडेमीलाई प्राथमिक तह कक्षा ५ सम्मको संस्थागत विद्यालय संचालन अनुमति दिएको देखिन आएकोले जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्साका तत्कालीन स्रोतव्यक्ति इन्द्रजीत श्रीवास्तव, वि.नि. कालिम गध्दी, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्साका तत्कालीन का.मु. जिल्ला शिक्षा अधिकारी राम विनयकुमार सिंह र जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्साका तत्कालीन जिल्ला शिक्षा अधिकारी सदानन्द झालेसमेतले प्रचलित शिक्षा ऐन, २०२८ तथा शिक्षा नियमावली, २०५९ मा उल्लेखित प्रावधान विपरीतको कार्य गरेको स्पष्ट देखिएकोले जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्साका तत्कालीन स्रोतव्यक्ति इन्द्रजीत श्रीवास्तव, वि.नि. कालिम गध्दी, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्साका तत्कालीन का.मु. जिल्ला शिक्षा अधिकारी राम विनयकुमार सिंह र जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्साका तत्कालीन जिल्ला शिक्षा अधिकारी सदानन्द झालेको सम्बन्धमा सोही मन्त्रालयबाट आवश्यक कारवाही गरी जानकारी दिन आयोगको मिति २०७३/११/०९ को निर्णयानुसार नेपाल सरकार, शिक्षा मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

१८.२७ बाजुरा जिल्ला रुगिन गा.वि.स. वडा नं. १, २ र ३ मा सञ्चालित शैलेश्वरी माध्यमिक विद्यालय, फैतीमा माध्यमिक तहमा स्वीकृत दरबन्दी नभएको र निम्नमाध्यमिक तहमा कार्यरत स्थायी शिक्षकहरू निमित्त प्रधानाध्यापक हुन अनिच्छुक रहेको अवस्थामा विद्यालय व्यवस्थापन समितिले माध्यमिक तह राहत कोटाका शिक्षक पदमबहादुर मल्ललाई निमित्त प्रधानाध्यापक तोक्ने कार्य गरेको, शिक्षा नियमावली विपरीत विद्यालय व्यवस्थापन समितिको मिति २०७१।०९।२० को निर्णयानुसार राहत शिक्षक पदमबहादुर मल्ललाई प्रधानाध्यापकमा गरेको नियुक्ति जिल्ला शिक्षा कार्यालय बाजुराले च.नं. ९१५ मिति २०७१।१०।०२ को पत्रबाट समर्थनसमेत गरेको देखिँदा शिक्षा नियमावली (संशोधन सहित) को नियम ९३ मा उल्लेखित प्रावधानबमोजिम प्रधानाध्यापकको व्यवस्थापन गर्न गराउन मातहतका निकाय मार्फत आवश्यक प्रबन्ध मिलाई आवश्यकतानुसार सो को नियमसमेत गरी आयोगलाई जानकारी गराउन आयोगको मिति २०७३/११/२० को निर्णयानुसार शिक्षा मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

१८.२८ श्री जनता माध्यमिक विद्यालय तरही-४ सप्तरीका प्रधानाध्यापक कुमरलाल रायले आयोगमा पेस गरेका बिल/भरपाईसहितका सेस्ता कागजात अध्ययन गरी हेर्दा आ.व. २०६८।०६९ र आ.व. २०६९।०७० का विभिन्न शीर्षकमा खर्च भएको जनाई सेस्तामा संलग्न/अभिलेखीकरण गरिएका तर खर्च गर्नुको प्रयोजन स्पष्ट नखुलेका र औचित्य पुष्टि हुन नसकेका बिल अनुसारका कुल रकम रु.१,०९,१३५।- निज प्रधानाध्यापकले राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक राजविराज शाखाको राजस्व खाता नं. क१-१-००१ राजस्व शीर्षक १५११२ मा मिति २०७३।११।०३ मा राजस्व दाखिला गरिसकेको र अन्य थप रकम अनियमितता गरेको भन्ने ठोस आधार प्रमाणहरूको अभाव

रहेको देखिँदा विद्यालयमा नयाँ विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षा नियमावलीको नियम १७१क. बमोजिमको सामाजिक परीक्षण समिति गठन गर्ने व्यवस्था शीघ्र मिलाई तत्पश्चात् पूर्व विवादित सम्पूर्ण विषयउपर छलफल एवम् मूल्यांकन गराई आवश्यकतानुसार उपयुक्त कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगलाई गराउन आयोगको मिति २०७३/११/३० को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय सप्तरीलाई लेखी पठाइएको ।

१८.२९ सोन्फी दशैं उच्च माध्यमिक विद्यालय, श्रीपुर-३, महोत्तरीमा शिक्षक नियुक्ति, छात्रवृत्ति तथा पाठ्यपुस्तक वितरण, भवन निर्माण लगायतमा अनियमितता भएको तथा विद्यालयको नाममा रहेका पोखरी तथा जग्गाको आय मनोमानी ढंगले खर्च गरेको भन्ने उजुरीमा लगाइएका आरोप प्रमाणित हुने ठोस आधार प्रमाणहरूको अभाव रहेको देखिए तापनि शिक्षा नियमावलीबमोजिम प्र.अ.को व्यवस्थापन भएको नदेखिँदा शिक्षा नियमावली (संशोधनसहित) को नियम ९३ मा उल्लेखित प्रावधानबमोजिम प्रधानाध्यापकको व्यवस्थापन गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/११/३० को निर्णयानुसार शिक्षा विभागलाई लेखी पठाइएको ।

१८.३० कुटीडाँडा माध्यमिक विद्यालय, मकैबारी दोलखाका प्र.अ. शंकरलाल श्रेष्ठले सरकारी रकम खाइमासी व्यक्तिगत लाभका लागि प्रयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको प्रमाणित हुन सक्नेसम्मको सबुद प्रमाण नभएको र निजबाट सरकारी रकम हिनामिना हानि नोक्सानी भए गरेको, मासेको अवस्था नदेखिए तापनि प्राथमिक शिक्षक टीका उप्रेती लामो समयसम्म विद्यालयमा अनुपस्थित रहँदा रहँदै पनि निजको नाममा तलबभत्ता निकास माग गरी हाजिर भएको अवधिको तलब भत्ता भुक्तानी दिई बाँकी रहेको रकम जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा फिर्ता नगरेको एवं उच्च माध्यमिक तहमा अध्यापनका लागि शिक्षकद्वय दीपककुमार लम्साल र निर्मला कुमारी काफ्लेलाई करारमा नियुक्ति गरेको भनिए तापनि निजहरूले विद्यालयमा हाजिर भई अध्यापन नै नगराएको अवस्थामा समेत निजहरूकै नाममा जिल्ला शिक्षा कार्यालय दोलखाबाट शिक्षक अनुदानको निकास माग गरेको र सो रकम विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णयानुसार प्र.अ. शंकरलाल श्रेष्ठसमेत सोही विद्यालयमा कार्यरत अन्य शिक्षकहरूले बिहानी सत्रमा उच्च मा.वि.तहमा पढाई पारिश्रमिकको रूपमा बुझेको देखिएको हुँदा यस सम्बन्धमा आवश्यक कारबाही गर्नका लागि आयोगको मिति २०७३/११/३० को निर्णयानुसार शिक्षा विभागलाई लेखी पठाइएको ।

१८.३१ रौतहट जिल्ला राजपुर फरहदवा स्रोत केन्द्र अन्तर्गत क्रान्ति प्राथमिक विद्यालय, जोकहा-४, रौतहटमा कुल निकास रकम रु.११,२६,४४९।२७ रहेकोमा सो मध्ये रु.९,२५,५९४।- खर्चको बिल भरपाई पेस गरेकोमा हाल क्रान्ति प्राथमिक विद्यालय जोकहा -४, को नाममा रहेको खातामा मिति २०७३/११/१८ को राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक शाखा कार्यालयको गौर रौतहटको स्टेटमेन्ट अनुसार रु.२,०४,७४९।२७ मौज्जात बाँकी नै रहेकोले तत्कालीन विद्यालयका प्रधानाध्यापक समेतबाट कुनै पनि रकम असुल उपर गर्नुपर्ने विद्यमान अवस्था नदेखिएको हुँदा प्रस्तुत विषयमा पछि कहीं कतैबाट थप प्रमाण खुल्न आएमा कानूनबमोजिम हुने गरी उक्त विद्यालयको नाममा रहेको चल अचल सम्पत्तिको उचित व्यवस्थापन तथा संरक्षण गर्नका लागि आयोगको मिति २०७३/१२/१० को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय रौतहटमा लेखी पठाइएको ।

१८.३२ रौतहट जिल्ला दलित सामुदायिक प्राथमिक विद्यालय, गौर न.पा.-१३, सिर्सियाका प्रधानाध्यापक राजेन्द्र हजराले जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रौतहटबाट विद्यालयलाई प्राप्त रकम हिनामिना एवं हानि

नोक्सानी पुन्याएको तथा झुठा अध्यापन अनुमति पत्र पेस गरी नियुक्ति लिएको भन्ने व्यहोरा संकलित सबुद प्रमाण तथा कागजातहरूबाट पुष्टि हुने कुनै आधार प्रमाणहरू नभेटिए तापनि उक्त विद्यालयले जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रौतहटबाट आ.व. २०६७।०६८ मा दुईकोठे भवन निर्माणका लागि निकास भएको रु.६,५०,०००।- रकमबाट विद्यालयको नाममा ०-१-१४ जग्गा खरिद गरेको, सो सम्बन्धमा शिक्षा विभाग, सानोठिमी, भक्तपुरबाट मिति २०७२।०९।२६ मा भएको सम्बद्ध पदाधिकारीहरूलाई विभागीय कारबाही गर्ने भन्नेसमेतको निर्णय हालसम्म पनि कार्यान्वयन नगरेको/नगराएको देखिएकोले सो निर्णय तत्काल कार्यान्वयन गर्न र दलित सामुदायिक प्राथमिक विद्यालय, सिर्सिया, रौतहटको नाममा खरिद गरिएको उल्लेखित ०-१-१४ (एक कठ्ठा चौध धुर) जग्गा समायोजन हुन गएको रत्नकन्या निम्न माध्यमिक विद्यालय, सिर्सिया, गौरको नाममा तत्काल हस्तान्तरण गरी/गराई जानकारी आयोगमा दिन आयोगको मिति २०७३/१२/१७ को निर्णयानुसार शिक्षा विभाग, सानोठिमी, भक्तपुरलाई लेखी पठाइएको ।

१८.३३ इन्जिनियरिङ कलेज संचालन गर्न २०६७ सालमा शिक्षा मन्त्रालयबाट मनसाय पत्र लिई प्रत्येक वर्ष रु. ६ लाख बुझाई नवीकरण गर्दै आएकोमा त्रि.वि.वि. ले सम्बन्धन सम्बन्धमा कुनै निर्णय नगरी अन्याय गरेको भन्ने उजुरी निवेदन सम्बन्धमा त्रिभुवन विश्वविद्यालय संगठन तथा शैक्षिक प्रशासनसम्बन्धी नियम २०५० एवं अन्य सम्बद्ध कानूनी व्यवस्थाबमोजिम कानूनी प्रक्रिया पूरा गरी आवेदन गरेको सिम्वायोटिक इन्टरनेसनल इन्स्टिच्युट अफ टेक्नोलोजी सिनामंगलसमेतका कलेजहरूलाई सम्बन्धन दिन मिल्ने/नमिल्ने सम्बन्धमा आवश्यक निर्णय लिनका लागि आयोगको मिति २०७४/०१/२१ को निर्णयानुसार त्रि.वि.वि. उपकुलपतिको कार्यालयलाई लेखी पठाइएको ।

१८.३४ सर्लाही जिल्ला नोकैल्वा -९, स्थित प्राथमिक विद्यालय पिपरा सञ्चालनमा नरहेको भन्ने पुष्टि हुन नआए तापनि सो विद्यालयमा मिति २०६५।५।१७ देखि २०७१।५।९ सम्म विभिन्न शीर्षकमा निकास भएको रकम रु.१९,२०,०४७।- मध्ये रु.२,८९,३२४।०९ हिनामिना भएको देखिन आएकोमा नेपाल बैंक लिमिटेड, मलंगवा शाखामा रहेको जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीको राजश्व खाता नं. १५११२ मा जम्मा रु.२,९०,३१९।०९ विद्यालयका तत्कालीन प्रधानाध्यापक कमलेशकुमार यादवले जम्मा गरेको बैंक भौचरहरू प्राप्त भई जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीको पत्रहरू समेतबाट सो व्यहोरा पुष्टि हुन आएकोले प्रस्तुत उजुरीबाट कोही कसैउपर मुद्दा चलाउन सबुद प्रमाणको अभाव रहेकोले पछि कहीं कतैबाट थप प्रमाण प्राप्त हुन आएमा कानूनबमोजिम हुने गरी उक्त विद्यालयको चल अचल सम्पत्ति भए सो को संरक्षण तथा व्यवस्थापनका लागि आयोगको मिति २०७४/०२/१६ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीमा लेखी पठाइएको ।

१८.३५ श्री नेपाल राष्ट्रिय निर्माण उच्च माध्यमिक विद्यालयका निम्न माध्यमिक तह द्वितीय श्रेणीका शिक्षक बासुप्रसाद सुवेदीले मकवानपुर जिल्लास्थित प्रगति माध्यमिक विद्यालयमा मिति २०५१।११।१६ मा निम्न माध्यमिक तहको स्थायी शिक्षकमा नियुक्ति प्राप्त गरेको, जिल्ला शिक्षा कार्यालय काठमाडौंको मिति २०६८।४।२४ को निर्णयले निजको काठमाडौं जिल्ला मूलपानीस्थित राष्ट्रिय निर्माण उच्च माध्यमिक विद्यालयमा जिल्लान्तर सरुवा भएको, हेटौंडाको प्रगति माध्यमिक विद्यालयमा निम्न माध्यमिक तह द्वितीय श्रेणीको स्थायी शिक्षक पदमा कार्यरत रहेकै अवस्थामा हेटौंडा क्याम्पस सञ्चालक समितिको मिति २०६७ पौष २९ गतेको निर्णयानुसार

मिति २०६६ चैतदेखि लागू हुने गरी निज शिक्षा/स्वास्थ्य शिक्षा विषयको पूर्णकालीन उप-प्राध्यापकमा नियुक्ति भई २०६८ असारसम्म कार्यरत रहेको र २०६६ चैतदेखि २०६८ असारसम्म निजले शिक्षा नियमावली २०५९ (संशोधनसहित) को नियम १३३ (१) को देहाय (ज) को व्यवस्थाविपरीत जिल्ला शिक्षा अधिकारी र व्यवस्थापन समितिको स्वीकृति बेगर हेटौँडा क्याम्पसमा पूर्णकालीन उप-प्राध्यापकका रूपमा समेत कार्यरत रही विद्यालय तथा क्याम्पस दुबै संस्थाबाट गरी दोहोरो सुविधा उपभोग गरेको, सामुदायिक क्याम्पसमा पूर्णकालीन उप-प्राध्यापकमा कामकाज गरेका व्यक्तिहरूमध्येबाट पी.एच.डी. अध्ययनका लागि मनोनयनमा परी सो बापत विश्वविद्यालय अनुदान आयोगबाट रु.८५,०००।- नगद रकम प्राप्त गरेको र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट अनुसन्धान प्रारम्भ भए पश्चात् निजलाई प्राप्त हुने बाँकी रकम विश्वविद्यालय अनुदान आयोगबाट रोक्का गरी निजलाई भविष्यमा त्यस्तो वृत्ति प्राप्त गर्न निषेध गरिएको पाइयो । निज बासुप्रसाद सुवेदीले शिक्षा नियमावली २०५९ (संशोधनसहित) को नियम १३३ (१) को देहाय (ज) बमोजिम जिल्ला शिक्षा अधिकारी र व्यवस्थापन समितिको स्वीकृति लिएर मात्र विद्यालय बाहिर कामकाज गर्नुपर्नेमा स्वीकृति नै नलिई विद्यालय बाहिर कामकाज गरी नियमविपरीत कार्य गरेको र दोहोरो सुविधासमेत उपभोग गरेको देखिँदा प्रचलित शिक्षा ऐन तथा शिक्षा नियमावलीबमोजिम गर्न र सो को जानकारी आयोगमा गराउन आयोगको मिति २०७४/०२/१८ को निर्णयानुसार शिक्षा विभागलाई लेखी पठाइएको ।

१८.३६ सिरहा जिल्ला, जिवा गाउँ विकास समिति वडा नं. ३ मा सञ्चालित शिव प्राथमिक विद्यालय जिल्ला शिक्षा कार्यालय सिरहाको मिति २०७१।०३।२७ को निर्णयानुसार बन्द गरिएको उक्त विद्यालय सञ्चालन अवधिमा सरकारी अनुदानको रकम हिनामिना दुरुपयोग भएको भन्न सक्नेसम्मको आधार प्रमाणहरूको अभाव रहेको, डुमरी गाउँ विकास समिति वडा नं- ३ का रामविलास यादवले विद्यालयलाई उपलब्ध गराउन कबुलियतनामा गरेको निजका नाममा दर्ता रहेको १ कठ्ठा जग्गामा कर्कट पाताले छाएको कच्ची टहरो बनाई विद्यालय सञ्चालन भएको, सो जग्गामा आ.व. २०६९।०७० मा जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट निकासी भएको रकमबाट शौचालय निर्माण भएकोले उक्त विद्यालयलाई प्रदान गर्ने भनी कबुलियतनामा गरेको १ कठ्ठा जग्गाको हालको स्वामित्वको अवस्था यकिन गरी उक्त जग्गा, निर्मित कच्ची टहरा र शौचालय समेतको समुचित व्यवस्थापन गर्न आयोगको मिति २०७४/०२/१८ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय सिरहालाई लेखी पठाइएको ।

१८.३७ तत्कालीन उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्, नेपालगञ्ज कार्यालय (हालको राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड शाखा कार्यालय, नेपालगञ्ज) मा तल्लो तहमा कार्यरत कार्यालयका कर्मचारीहरूलाई कार्यालय प्रमुख बाहेक अन्य पदमा समेत निमित्त भई कामकाज गरे बापत उपल्लो पदको तलब खर्च लेखे परिपाटीको अन्त्य गर्न तथा नियमविपरीत खाइरहेको बढी तलब सम्बन्धित कर्मचारीहरूबाट असुल उपर गर्ने कदम उठाउन वाञ्छनीय देखिएको तथा यस्तो त्रुटिपूर्ण कार्य प्रणालीलाई सच्याउन आवश्यक कारबाहीका लागि आयोगको मिति २०७४/०२/२२ को निर्णयानुसार शिक्षा मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

१८.३८ जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अर्घाखाँची अन्तर्गत तत्काल जिल्ला अस्पताल, अर्घाखाँचीमा मेडिकल अधिकृत पदमा कार्यरत डा. श्रीराम घिमिरेले सरला सत्यनारायण यादव कलेज, नरपटगंज, भारतबाट प्रथम श्रेणीमा उत्तीर्ण गरेको आई.एस्सी. को झुठा, नक्कली शैक्षिक योग्यताको

प्रमाणपत्रहरू पेस गरी एम.बी.बी.एस. अध्ययन एवम् उपाधि प्राप्त गरी नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट चिकित्सक दर्ता प्रमाणपत्र लिई जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, अर्घाखाँची अन्तर्गत तत्काल जिल्ला अस्पताल, अर्घाखाँचीमा मेडिकल अफिसरमा करारमा मिति २०६३।११।०३ देखि मिति २०६५।११।०२ सम्म राष्ट्रसेवकको रूपमा बहाल रही सरकारी सेवा सुविधा उपभोग गरेको देखिए तापनि निजले आठ वर्षअघि जिल्ला अस्पताल, अर्घाखाँचीमा मेडिकल अफिसरमा करार सेवामा काम गरेकोमा हाल निज राष्ट्रसेवकको रूपमा कार्यरत रहेको नदेखिएको र निजले आई.एस्सी. को नक्कली शैक्षिक योग्यताका प्रमाणपत्रहरू लिई नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट चिकित्सक दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गरी सो हैसियतले लाभ एवम् सुविधा समेत लिएको देखिएको हुँदा मेडिकल अफिसर श्रीराम घिमिरेलाई आवश्यक कारबाही गर्न आयोगको मिति २०७४/०२/२२ को निर्णयानुसार नेपाल मेडिकल काउन्सिललाई लेखी पठाइएको ।

१९. संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास अन्तर्गत

१९.१ जिल्ला महोत्तरी सिस्वाकटैया गा.वि.स. को आ.व.२०७१/०७२ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदनले औल्याएका विभिन्न बेरुजु पेशकीहरूतर्फ रु.२४,३४,७२५।४६ मध्ये रु.१६,०९,६०३।४६ पेशकी फछ्यौट गरिएको भन्ने व्यहोराको सिस्वाकटैया गा.वि.स. को च.नं.१० मिति २०७३/०४/०४ गतेको पत्रबाट खुल्न आएको अवस्था विद्यमान हुँदा नेपाल सरकारको रकम हानि नोक्सानी भएको अवस्था नदेखिएको र बाँकी रहेको पेशकी रकम सिस्वाकटैया गा.वि.स. महोत्तरीबाटै फछ्यौट गर्ने गराउने व्यवस्था गर्न गराउन जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, महोत्तरीलाई आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१९.२ भक्तपुर जिल्ला साबिक झौंखेल गा.वि.स. मा बालुवा तथा पानी निकासी सेवा शुल्क उठाउने ठेक्का लिनेहरूसँग बाँकी बक्यौता रकम असुल उपर गर्नेतर्फ कुनै कारबाही प्रक्रिया नअपनाई निजहरूकै लगानी र नेतृत्वमा निजहरूको परिवारका सदस्यको फरक फरक नामबाट ठेक्का दिने लिने कार्य भएको पाइएकोले सम्बन्धित ठेकेदार र तत्कालीन गा.वि.स. सचिवहरू समेतको लापरबाहीपूर्ण कार्य थिएन भन्न सकिने अवस्था र स्थिति नरहेको हुँदा ठेकेदारहरूले तिर्नु बुझाउनुपर्ने बाँकी रहेको बक्यौता रकमहरू तत् तत् व्यक्तिहरूबाट कानूनबमोजिम असुल उपर गर्ने गराउनेतर्फ कदम उठाउन आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

गा.वि.स.का तत्कालीन गा.वि.स. सचिवहरू धातामणि पोखेल, अम्बिका निरौला र सुरेशकुमार काफ्लेले साबिक झौंखेल गा.वि.स. बाट बालुवा निकासी ठेक्का र पानी निकासी ठेक्का दिने क्रममा ठेकेदारहरूले गा.वि.स.मा तिर्नु बुझाउनुपर्ने ठेक्का रकम बाँकी बक्यौता रहे भएको अवस्थामा उक्त बाँकी बक्यौता रकमको फरफारक एवम् असुल उपर नगरी पुनः निज ठेकेदारहरूकै परिवारका सदस्यहरूका नाममा पुनः ठेक्का दिने कार्य गरे गराएको हालसम्मको अनुसन्धानबाट देखिन खुल्न आएको र गा.वि.स.ले प्राप्त गर्ने रकम वर्षौंसम्म ठेक्का प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरूबाट तिर्नु बुझाउनका लागि तरताकेता एवम् असुल उपर गर्ने गराउने कार्य गरे गराएको नदेखिँदा निजहरूको उक्त लापरबाहीपूर्ण कार्यका सम्बन्धमा आवश्यक छानबिन गरी गराई कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गर्ने गराउनेतर्फ कदम उठाउन आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

१९.३ ललितपुर उप-महानगरपालिका कार्यालय, पुलचोकबाट ललितपुर उप-महानगरपालिका, वडा नं २ सानेपाका सविनभक्त जोशीलाई आवासीय भवन निर्माण गर्नका लागि नक्सापास स्वीकृत दिए तापनि स्वीकृत नक्साबमोजिम भवन निर्माण नगरी ललितपुर उप-महानगरपालिका कार्यालयका प्राविधिक कर्मचारीहरूको मिलेमतोमा हरेक तल्लामा २/२ परिवार बस्न मिल्ने गरी सामूहिक आवासको आकार, ढाँचा, रूप परिवर्तन गरी भवन निर्माण गर्ने तथा स्वीकृत मापदण्डविपरीत निर्माण कार्य गर्न नमिल्ने तथ्यगत जानकारी हुँदाहुँदै स्थलगत प्रतिवेदन पेस गर्ने कार्य गरी गलत निर्माण कार्यलाई उल्लेख नगरी भवन निर्माण आचारसंहिता विपरीत भौतिक पूर्वाधार तथा सामाजिक वातावरणीय पक्षमा समेत असर पुऱ्याउने गरी निर्माण कार्यको रूप परिवर्तन गराई निर्माण मापदण्डविपरीत कार्य सम्पन्न प्रमाण पत्र प्रदान गर्ने कार्यमा संलग्न रहेका ललितपुर उप-महानगरपालिका कार्यालय, पुलचोकका इन्जिनियरहरू उपेन्द्र नायक र महेन्द्र महर्जन, सि.इन्जिनियर रुद्रप्रसाद गौतम र तत्कालीन कार्यकारी अधिकृत तारबहादुर कार्कीको हकमा तहाँबाट छानबिन गरी निजहरूलाई कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा समेत लेखी पठाउनका लागि ललितपुर उप-महानगरपालिका कार्यालयका तत्कालीन कार्यकारी अधिकृत (हाल प्र.जि.अ. सिन्धुली) ताराबहादुर कार्कीका हकमा नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय र अन्य राष्ट्रसेवकहरूको हकमा सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयमा आयोगको मिति २०७३/०७/२६ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

ललितपुर उप-महानगरपालिका कार्यालय, पुलचोकको नक्सा शाखाका खरिदार राजमान महर्जनले आफ्नो जिम्मेवारीमा रहेको सविनभक्त जोशीको आवासीय भवन निर्माणका लागि पास गरेको नक्सा लगायतको सक्कल सेस्ता कागजातहरूको फाइल कार्यालयमा खोजी भएको बखत फेला पर्ने गरी ठीक दुरुस्त राख्नुपर्नेमा उक्त कागजातहरूको फाइल हराएको खुल्न आएकोले निजले जानीजानी आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालना गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरेको अनुसन्धानबाट देखिन आएकोले निजलाई कानूनबमोजिम कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा समेत लेखी पठाउन प्रचलित नेपालको संविधानबमोजिम सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयमा आयोगको मिति २०७३/०७/२६ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१९.४ म्याग्दी जिल्लाको बेनी दरवाड सडक खण्डको लाम्पाटा पहिरो नियन्त्रण कार्यमा जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, म्याग्दीबाट अनियमितता भएको भन्ने सम्बन्धमा आ.व. २०६९।०७० मा बेनी दरवाड सडक खण्डको लाम्पाटा पहिरो नियन्त्रणको कार्यको निर्माण कार्य गर्दा खोलाको किनारामा बाँधको RCC Foundation २/३ मिटरसम्मको हुनुपर्नेमा जम्मा ०.५ मिटरको ल.ई. गरेको, टेवा पर्खालको उचाइ ७ मिटर भएकोले त्यसको बेस प्राविधिक नम्स अनुसार उचाइको आधा अर्थात् ३.५ मिटर हुनुपर्नेमा २.१० मिटर राखेको, खोलाको धार परिवर्तन गराउने प्रयास नगरेको, Masonary wall मा सिमेन्ट राम्रोसँग सेटिड भई Full Strength लिन नपाउँदै हुंगा सहितको माटो फिलिड भएको जस्ता कमी कमजोरीहरू गरेको देखिन खुल्न आएको र सोही बमोजिमको निर्माण कार्य सम्पन्न हुने बित्तिकै मिति २०७०।०३।०३ मा म्याग्दी खोलामा आएको बाढी तथा माथिबाट झरेको पहिरोले रिटेनिड वाल लगायतका निर्माण गरिएका संरचना भत्किन गएको भन्नेसमेत हालसम्मको अनुसन्धानबाट देखिन आएकोले यस प्रकृतिको निर्माण कार्यका सम्बन्धमा आवश्यक कारबाही गरी गराई सो कारबाहीको जानकारी आयोगमा समेत

लेखी पठाउन नेपाल सरकार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयमा आयोगको मिति २०७३/०९/२१ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१९.५ सर्लाही जिल्ला, सिसौठ गा.वि.स.का सचिवको घरको भुइँमा रहेको रकम घूस/रिसवत बापत निज गा.वि.स. सचिव अनुपप्रसाद श्रीवास्तव स्वयंले लिएको रकम नै हो भन्ने विश्वासयोग्य आधार नदेखिएको, साथै श्रव्यदृश्य र बरामदी मुचुल्का समेतबाट घरको भुइँमा त्यसै रहे परेको अवस्थामा बरामद भएको देखिएको, गा.वि.स. सचिवले रकम लिई फालेको भन्ने श्रव्यदृश्य समेतबाट नदेखिँदा सर्लाही जिल्ला, सिसौठ गा.वि.स. का गा.वि.स. सचिव अनुपप्रसाद श्रीवास्तव र प्राविधिक सहायक रामाज्ञा बैठाले सोही गा.वि.स. वडा नं. ७ र ८ जोड्ने बाटोमा माटो पुर्ने कार्यका लागि गा.वि.स. को कार्यालयबाट विनियोजित बजेट रु.१,००,०००।- रकमको भुक्तानी सिफारिस गर्दा रु.११,०००।- घूस रिसवत माग गरेको भन्ने उजुरीको व्यहोरा प्रमाणित हुन सक्नेसम्मको ठोस आधार र प्रमाणको अभाव रहेको देखिँदा गा.वि.स. सचिव अनुपप्रसाद श्रीवास्तव र प्राविधिक सहायक रामाज्ञा बैठालाई अनुसन्धानको सिलसिलामा आयोगबाट निलम्बन गरिएकोमा सो निलम्बन फुकुवाका लागि जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, सर्लाहीमा आयोगको मिति २०७३/१०/०३ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१९.६ रूपन्देही जिल्ला कम्हरिया गाउँ विकास समितिमा दलित वर्ग उत्थान समन्वय समितिका सचिव जग्गु धोबीले गा.वि.स.मा रहेका पोखरी ठेक्काबापत बुझिलिएको रकम रु.२०,०००।- बाट सिंचाइका लागि स्यालो ट्युबवेल निर्माण गरेको देखिएकोले हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको भन्न सकिने आधार प्रमाण नदेखिए तापनि गाउँ विकास समितिमा रहेका पोखरीहरू नियमानुसार ठेक्कामा लगाई प्राप्त हुने रकम गाउँ विकास समितिको कोषमा दाखिला गरी गाउँ परिषदको निर्णय अनुसार उक्त रकम विनियोजन गरी योजनाहरू संचालन गर्नुपर्ने दायित्व भएका तत्कालीन गाउँ विकास समिति सचिव छेदीप्रसाद चौधरीले सो नगरी आफैले अध्यक्षता गरेको दलित वर्ग उत्थान समन्वय समितिको निर्णय अनुसार भनी दलित बस्तीमा रहेको एउटा पोखरी २०७० साल देखि २०७५ सालसम्मका लागि रु.२०,०००।- मा ठेक्कामा लगाई उक्त रकम गाउँ विकास समिति कोषमा दाखिला नगरी सो रकमबाट दलित बस्तीमा खानेपानीका लागि हेण्ड पाइप जडान गर्ने भनिएकोमा सो को सट्टा सिंचाइका लागि स्यालो ट्युबवेल जडान गर्दासमेत कुनै अनुगमन, निर्देशन नगरेको तथा माछा पोखरीका ठेकेदारलाई दिएको पट्टा पत्र गाउँ विकास समितिको चलानी किताबमा चलानीसमेत गरेको नदेखिएकोले गाउँ विकास समिति सचिव छेदीप्रसाद चौधरीलाई अब उपरान्त आर्थिक क्रियाकलापहरू गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को अधीनमा रही गर्न गराउन आयोगको मिति २०७४/०१/२५ को निर्णयानुसार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

१९.७ साबिक करहिया गा.वि.स. वडा नं. ९ हाल तिलोत्तमा नगरपालिका वडा नं. १२ कि.नं. १०६ को भगवती दुम्रेको नाममा दर्ता रहेको ज.वि. ०-११-११ तथा उक्त कित्तामा घर गोठसमेत तथा जग्गाको पूर्वपट्टि पक्की सडक रहेको जग्गा हक हस्तान्तरणको प्रक्रियामा झुठा व्यहोराको सिफारिसको आधारमा भएको जग्गा हक हस्तान्तरण हुन गएको कारण ऋणी धनीले झुठा विवरण पेस गरी लिखत पारित गराई राजश्व छुट हुन गएको जम्मा रु.७३९८०।- र जरिवाना बापतको जम्मा रु.३०००।- समेत जम्मा रु.७६९८०।- मालपोत कार्यालय रूपन्देहीले

सम्बन्धित जग्गा धनीहरूबाट असुल उपर गरिसकेको देखिएको, गलत विवरण पेस गरी आमाबाट छोरा बुहारीलाई लिखत पारित गराउँदा छुट हुन गएको राजस्व रकम मालपोत कार्यालय रूपन्देहीबाट असुल उपर भइसकेका कारण सरकारलाई कुनै हानि नोक्सानी भएको नदेखिए तापनि यस कार्यमा मालपोत कार्यालयले राजस्व असुल गर्ने आधार स्थानीय निकायको सिफारिस नै मुख्य रूपमा रहेको देखिएकोले मालपोत कार्यालयका कर्मचारीहरूबाट कुनै गैरकानूनी कार्य गरेको देखिन आएन तर तिलोत्तमा नगरपालिका कार्यालयले घर बाटो तथा चौकिल्ला सिफारिस दिँदा कुनै सावधानी नअपनाई पदीय जिम्मेवारी पूरा नगरेको कारण राजस्व छली हुन गएको अवस्था देखिन आएकोले तत्कालीन तिलोत्तमा नगरपालिका कार्यालय रूपन्देहीका तत्कालीन शाखा अधिकृत बखतबहादुर खड्कालाई आवश्यक कारवाही गर्न आयोगको मिति २०७४/०२/१८ को निर्णयानुसार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय मार्फत लेखी पठाइएको ।

२०. खानेपानी तथा सरसफाइ मन्त्रालय अन्तर्गत

२०.१ खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय, काभ्रेले भूकम्पपश्चात राहत वितरणका लागि सहरी विकास मन्त्रालयबाट निकासी भएको रकमबाट सामग्री खरिद गर्नुपूर्व नियमसंगत खानेपानी आयोजनामा पुगेको क्षतिको विवरण संकलन गर्ने, Proper लागत अनुमान तयार गर्ने र वितरण प्रणालीलाई समेत चुस्त, दुरुस्त र पारदर्शी बनाउने कार्य गरेको नपाइएकोले यस सम्बन्धमा कानूनबमोजिम आवश्यक कारवाही गरी सो को जानकारी आयोगमा पठाउन खानेपानी तथा सरसफाइ मन्त्रालयलाई मिति २०७३/०७/२३ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

२०.२ भूकम्प प्रभावित घर-परिवारलाई उपलब्ध गराउन खानेपानी तथा सरसफाइ सब-डिभिजन कार्यालय, रसुवाले पाइप तथा सरसफाइसम्बन्धी विभिन्न सामानहरू खरिद सम्बन्धमा महालेखा परीक्षकको कार्यालयले आ.व. २०७१/०७२ मा भएको खर्चको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरेको प्रतिवेदनमा खानेपानी तथा सरसफाइ सब-डिभिजन कार्यालय, रसुवाले गरेको उद्धार सामग्री खरिद र वितरण प्रक्रियाका विषयमा जिल्ला दैवीप्रकोप उद्धार समितिबाट निर्णय गराई खर्च गर्नुपर्ने र खर्च गरिसकेपछि पनि समितिबाट अनुमोदन गर्नुपर्नेमा सो गरेको नपाइएको र जिल्ला दैवीप्रकोप उद्धार समितिसँग समन्वय गरी खर्च गर्नुपर्ने रकम समितिको निर्णय नगराई खर्च भएको र यसरी भएको खर्चलाई अनुमोदनसमेत नगराएकाले रु.५०,००,०००।- को खर्च नियमसम्मत नदेखिएको भनी उल्लेख गरेको तथ्यसमेतका आधारमा खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय, रसुवाले भूकम्पपीडितलाई राहत वितरणका लागि राहत सामग्री खरिद गर्नुपूर्व नियमसंगत क्षतिको विवरण संकलन गर्ने, यकिन लागत अनुमानसमेत तयार गर्ने खरिद कार्यमा प्रक्रियागत त्रुटि रहेको, मालसामान खरिद गर्दा विद्यमान सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को कानूनी व्यवस्थाहरू अनुरूप नभएको र वितरण सामग्रीको जिल्ला दैवीप्रकोप उद्धार समितिबाट अनुमोदनसमेत गराएको नपाइएको देखिँदा यस सम्बन्धमा आवश्यक कारवाही गरी सो को जानकारी समेत लेखी पठाउन खानेपानी तथा सरसफाइ मन्त्रालयलाई आयोगको मिति २०७३/०७/२९ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

२१. पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय अन्तर्गत

२१.१ दुग्ध विकास संस्थान, काठमाडौँद्वारा सार्वजनिक खरिद ऐन, नियम विपरीत अख्तियारको दुरुपयोगसमेत गरेको उजुरीका सम्बन्धमा आयोगको मिति २०७३/०२/२७ को बैठकबाट दुग्ध

विकास संस्थानका तत्कालीन महाप्रबन्धक सियारामप्रसाद सिंह, तत्कालीन आयोजना प्रमुख भैरवप्रसाद मानन्धर, आर्थिक प्रशासन प्रमुख शैलेन्द्रकुमार घिमिरे र बजार विकास अधिकृत सञ्जीव झालाई स्पष्टीकरण माग गरिएको, काठमाडौं दुग्ध वितरण आयोजना, बालाजुलाई जेनेरेटर भाडामा लिने र सो को लाग्ने रकम भुक्तानी गर्ने निर्णय गर्दा बाध्यात्मकरूपले अपनाउनुपर्ने संस्थानको आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी विनियमावली, २०६६, सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिमको प्रक्रिया र कार्यविधिको पालन नगरेको, आफ्नो पदीय कर्तव्य पालन नगरेको तथा दुग्ध विकास संस्थानका तत्कालीन महाप्रबन्धक सियारामप्रसाद सिंह र दुग्ध वितरण आयोजना, बालाजुका तत्कालीन आयोजना प्रमुख भैरवप्रसाद मानन्धरले दिएको स्पष्टीकरण जवाफमा आफूले गरेका कार्यको कानूनी आधार र औचित्यसमेत खुलाउन नसकेको तथा स्पष्टीकरण जवाफ चित्तबुझ्दो र सन्तोषजनक समेत नदेखिएको हुँदा जानीजानी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३ को देहाय (ख) र (छ) बमोजिमको कार्य गरी सार्वजनिक संस्थानलाई नोक्सानी पुऱ्याएको तथ्य पुष्टि भइरहेको हुँदा निज सियारामप्रसाद सिंह र भैरवप्रसाद मानन्धरलाई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ क ले निर्देश गरेबमोजिम अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०५९ को नियम २५ को देहाय खण्ड (ख) बमोजिम दुई वर्षसम्म सार्वजनिक जवाफदेहीको पदमा नियुक्त नगर्ने गरी कारबाही गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

२१.२ जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, बर्दियाका कार्यालय प्रमुख कृष्णकान्त न्यौपानेले वर्ड फ्लू बापतको रकम सर्भिलेन्स नगरी भुक्तानी लिएको, विभिन्न कार्यालयहरूबाट दैनिक भ्रमण भत्ता भुक्तानी लिएको, विभिन्न योजनाका लागि कम गुणस्तरको सामान खरिद गरेर बढी भुक्तानी दिई कमिसन खाएको, घाँसवालीका बीउ, बेर्ना, पशुपन्छी वितरण, तालिम, कृत्रिम गर्भाधान आदि काम नगरी रकम अनियमितता गरेको भन्ने समेतका विषयसँग सम्बन्धित प्राप्त कागजातहरू अध्ययन गर्दा अनियमितता गरेको भन्ने पुष्ट्याई हुन सक्ने आधार र प्रमाणहरू खुल्न नआएको र उजुरी निवेदनमा कम दर रेटको हवाई टिकटमा यात्रा गरेर बढी दररेटको टिकट पेस गरी बढी रकम भुक्तानी लिएको भन्ने सम्बन्धमा निज कृष्णकान्त न्यौपानेले हवाई यात्रा गर्दा प्रयोग गरेको बुद्ध एयर प्रा.लि.को हवाई टिकटमध्ये आ.व.०७०/०७१ मा कम दर रेटको हवाई टिकट थान २ मा यात्रा गरी बढी दररेटको टिकट पेस गरी बढी रकम भुक्तानी लिएको रकम रु.१५,०६०।- मिति २०७३।०४।३२ गते बेरुजु खाता नं.क११००१ मा जम्मा गरेको बैंक भौचर प्राप्त हुन आए तापनि निज कृष्णकान्त न्यौपानेले भुलवश उक्त रकम भुक्तानी लिएको भन्ने अनुसन्धानको क्रममा गरेको बयान व्यहोरा विश्वासप्रद नदेखिँदा वरिष्ठ पशु विकास अधिकृत कृष्णकान्त न्यौपानेले आफ्नो पदको प्रकृति अनुसार पालन गर्नुपर्ने पदीय कर्तव्य पालना नगरी भुक्तानी लिन नहुने रकमसमेत भुक्तानी लिने कार्य गरेको अनुसन्धानबाट देखिएको र सो कार्य मनासिव नदेखिएकोले यस सम्बन्धमा कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गरी सो को जानकारी पठाउन पशुपन्छी विकास मन्त्रालयमा आयोगको मिति २०७३/०७/२६ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

२१.३ दुग्ध विकास संस्थानमा फरक फरक विज्ञापन भई फरक फरक मितिमा बढुवा सिफारिस भएका ३ जना उम्मेदवारलाई एउटै मितिदेखि नै लागू हुने गरी जेष्ठता कायम गर्ने र सोही मितिदेखि

तलब भत्तासमेत प्राप्त गर्ने गरी बढुवा पत्र दिने भन्नेसमेतको दुग्ध विकास संस्थानको सञ्चालक समितिको १२३३ औं बैठकबाट भएको निर्णय दुग्ध विकास संस्थान कर्मचारी प्रशासन विनियमावली, २०६३ सँग र लोकसेवा आयोगको सामान्य सिद्धान्त अनुरूप नदेखिएको, सरकारी स्वामित्वको दुग्ध विकास संस्थानको कर्मचारी प्रशासन विनियमावली, २०६३ मा कर्मचारीको बढुवाका लागि चाहिने न्यूनतम योग्यता लोकसेवा आयोगले तोकेको सामान्य सिद्धान्त अनुरूप नरहेको समेत देखिएको सम्बन्धमा, उक्त संस्थानको कर्मचारी प्रशासन विनियमावली, २०६३ तथा प्रचलित नेपाल कानूनमा भएको बढुवासम्बन्धी सामान्य सिद्धान्तविपरीत हुने गरी दुग्ध विकास संस्थानमा दशौं तहका ३ जना कर्मचारीहरूको फरक फरक मितिमा विज्ञापन भई फरक फरक मितिमा भएको बढुवा सिफारिस र सोही सिफारिसको आधारमा एउटै मिति २०७१।३।२९ मा भएको नियुक्तिको सम्बन्धमा एवम् उक्त संस्थानको सञ्चालक समितिको मिति २०७१।३।२६ मा बसेको १२३३ औं बैठकसमेतबाट उल्लिखित निर्णय गर्ने कार्यमा संलग्न सञ्चालक समितिका तत्कालीन पदाधिकारीहरू अध्यक्ष डा. केशवप्रसाद प्रेमी, सदस्यहरू बाबुकाजी पन्त र केदारप्रसाद पनेरु तथा सदस्य सचिव गंगा तिमिसिनाउपर प्रचलित कानूनबमोजिम बमोजिम कारबाही गर्नु भनी कृषि विकास मन्त्रालयमा र प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई मिति २०७३/०८/१३ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

२२ अन्य

२२.१ राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रबाट प्रेषित आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को सम्पत्ति विवरण पेस गर्ने सार्वजनिक पदधारण गरेका व्यक्तिहरूको विवरण समावेश भएको “सम्पत्ति विवरण अनुगमन प्रतिवेदन (आर्थिक वर्ष २०७२।७३)” अनुसार विभिन्न निकायहरूका २०,११३ जना सार्वजनिक पदधारण गरेका पदाधिकारी/कर्मचारीहरूले आ.व. २०७२।७३ को सम्पत्ति विवरण नबुझाएको समेत देखाएकोले सम्पत्ति विवरण पेस गर्ने पदाधिकारी/कर्मचारीहरूलाई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३१क. को उपदफा (२) बमोजिम रु.५,०००।- जरिवाना गरी सम्पत्ति विवरण पेस गर्ने/गराउने व्यवस्था हुन, साथै सम्बन्धित निकायबाट विवरण/नामनामेसी प्राप्त नभएको भनी सतर्कता केन्द्रको प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको सम्बन्धमा समेत यकिन गरी उपर्युक्त बमोजिम कारबाही हुन र सो को एकमुष्ठ जानकारी आयोगमा पठाउन सम्बन्धित मन्त्रालय/सचिवालय/आयोग/केन्द्रीय निकायहरूमा आयोगको मिति २०७४/०३/२७ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

५.७ ध्यानाकर्षण

१. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत

१.१ नवलपरासी जिल्ला, गैंडाकोट गा.वि.स. वडा नं. ६क कि.नं. ३३ भनिएको ५ख कि.नं. ३७ को २०३२।३३ सालदेखि नै विवादित सार्वजनिक जग्गामा सुकम्बासी बसोबास गरी आएकोमा भ्रष्टाचार गरी विभिन्न मानिसहरूको नाममा दर्ता गराएकोले कारबाही गरी पाऊँ भनी दिएको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा उक्त वडा नं. ५ख कि.नं. ३७ को जग्गा मालपोत कार्यालय, नवलपरासीको मिति २०३९।०३।१८ को निर्णयबाट जिल्ला नवलपरासी, साबिक गैंडाकोट गा.वि.स. वडा नं.-

५ स्थायी ठेगाना भएकी विष्णुकुमारी खड्काको नाममा ५ ख कि.नं.-१२० मा ७५ रोपनी र ऐ ऐ स्थायी ठेगाना भएका कर्मसिंह दरैको नाममा ५ ख कि.नं.-१२१ मा २७-१४-२-० रोपनी जग्गा दर्ता भएको, उक्त जग्गा मिति २०५०।१२।३० मा नेपाल सरकार (साबिक श्री ५ को सरकार) को नाममा लालपुर्जासमेत बनेको पाइएकोले आयोगको मिति २०७३।०२।१२ को निर्णयबाट उक्त जग्गा रोक्का राखी छानबिन हुँदा नवलपरासी जिल्ला साबिक गैंडाकोट गा.वि.स. वडा नं.-८ बस्ने हरिनारायण चालिसे पुनरावेदक वादी र ऐ. ऐ. वडा नं. ५ बस्ने कर्मसिंह दरै विपक्षी प्रतिवादी भएको सम्वत् २०५२ सालको दे.पु.नं. -२८३१ को गैंडाकोट आदर्श गा.प. वडा नं. ५ ख कि.नं. ३७ समेतका जग्गाहरू सार्वजनिक नै गरी पाऊँ भन्ने मुद्दामा विवादित जग्गा सार्वजनिक हो भन्नेसम्म वादीको जिकिर भएको तर सो कुरा प्रमाणित हुने साबिक दर्ता श्रेस्ता लगायतका कुनै प्रमाण वादीले पेस दाखिला गर्न सकेको अवस्थासमेत देखिन नआएबाट मालपोत कार्यालयले मालपोत ऐन, २०३४ बमोजिम प्रतिवादीका नाउँमा गरेको दर्ता बदर गरी पाऊँ भन्ने वादीको दाबी पुग्न नसक्ने ठहराएको पुनरावेदन अदालत, बुटवलको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ठर्हछ भनी २०५३ साल मंसिर ३ गते सर्वोच्च अदालतबाट फैसला भएको देखिएकोले साबिक गैंडाकोट गा.वि.स. ५ ख कि.नं. ३७ बाट कित्ताकाट भई कायम भएको कि.नं.-१२० विष्णुकुमारी खड्का र कि.नं.-१२१ कर्मसिंह दरैको कित्ताबाट कित्ताकाट भएका सम्पूर्ण जग्गाहरू आयोगको मिति २०७३।०२।१२ को निर्णयबाट रोक्का राखिएको देखिँदा उक्त जग्गाहरू फुकुवा गर्न आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको साथै सार्वजनिक जग्गाहरूको सम्बन्धमा अदालतबाट अन्तिम भएका फैसलाहरूको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने व्यवस्था गर्न गराउनका लागि भूमिसुधार व्यवस्था मन्त्रालयलाई ध्यानाकर्षण हुनसमेत लेखी पठाइएको ।

२. स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गत

- २.१ नारायणी उप-क्षेत्रीय अस्पताल, पर्सा, वीरगंजमा विकास समितितर्फ कार्यरत डा. निरजकुमार सिंहले बिदा स्वीकृत नगराई अध्ययन गर्न गएको र तत्कालीन मेडिकल सुपरिटेण्डेन्टहरूले पनि अध्ययन बिदा स्वीकृतसम्बन्धी नियम पालना नगरेको, निज डा. निरजकुमार सिंहलाई बर्खास्त गर्नुपर्नेमा सो नगरी निजको निवेदनलाई विचाराधीन राखेको र निजले Post Graduation को अध्ययन समाप्त गरी फर्की आए पश्चात अनियमित तरिकाले बिदा स्वीकृत गराई हालसम्म कार्यरत रहिरहेको हुँदा आवश्यक छानबिन गरी कारबाही गरी पाऊँ भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा डा.निरजकुमार सिंहले २०६०।०७।२० देखि निरन्तर रूपमा नारायणी उप-क्षेत्रीय अस्पतालमा मिति २०६४।०५।१५ सम्म अस्थायी र मिति २०६४।०५।१६ देखि स्थायी भई कार्य गर्दै आएको, मिति २०६५।११।२९ गतेको निवेदनमार्फत २०६५।१२।०२ देखि ३ वर्षको अध्ययन बिदा माग गरेकोमा अस्पताल विकास समितिले कुनै निर्णय नगरी वा निजलाई कुनै जानकारी नै नदिएको अवस्थामा निज अध्ययन समाप्त गरी फर्की आएपछि मिति २०६९।०७।०२ मा हाजिर हुन पाऊँ भनी निवेदन दिएको आधारमा तत्काल हाजिर गराई मिति २०६९।११।०९ को अस्पताल विकास समितिको बैठकले बेतलबी अध्ययन बिदा स्वीकृत भएको देखिन्छ । नारायणी उप-क्षेत्रीय अस्पताल नियमावली, २०६३ मा बेतलबी/अध्ययन बिदा लिने कर्मचारीको सेवा अवधि ३ वर्ष पुगेको भन्ने मात्र उल्लेख भएको उक्त कर्मचारीको सेवा अस्थायी/स्थायी के हुनुपर्ने स्पष्ट व्यवस्था नभएको देखिँदा आगामी दिनमा

कुनै चिकित्सक वा कर्मचारीको बिदा स्वीकृत गर्दा समयमा नै निर्णय लिने र नारायणी उप-क्षेत्रीय अस्पताल नियमावली, २०६३ मा भएको बिदासम्बन्धी व्यवस्थालाई समेत पारदर्शी र स्पष्ट बनाउन र बिदा स्वीकृत गर्दा नारायणी उप-क्षेत्रीय अस्पताल नियमावली, २०६३ को नियम ७(१२) र ७(१३) मा ३ वर्ष सेवा अवधि पुगेको कर्मचारीले ३ वर्षमा नबढाई बेतलबी बिदा लिन पाउने व्यवस्था रहेकोमा ३ वर्ष सेवा अवधि स्थायी/अस्थायी कुन लागू हुने हो सो सम्बन्धमा उक्त नियमावलीमा स्पष्ट गर्न/गराउन र निज डा. निरजकुमार सिंहको बेतलबी अध्ययन बिदा अस्पताल विकास समितिले ३ वर्ष २ महिना १ दिन अर्थात २ महिना १ दिन बढी अध्ययन बिदा स्वीकृत गरेको देखिँदा आगामी दिनमा नियमावलीमा भएको व्यवस्थालाई हुबहु कार्यान्वयन गर्ने गराउनेतर्फ सतर्कता अपनाउन मिति २०७३/०७/२९ को निर्णयानुसार नारायणी उप-क्षेत्रीय अस्पताल विकास समिति, वीरगंज, पर्सालाई ध्यानाकर्षण गराई लेखी पठाइएको ।

५.८ विभिन्न निकायमा पठाइएका सुझाव

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २८ मा आयोगले आफ्नो काम कारबाहीको सिलसिलामा जानकारीमा आएका तथ्यहरूका आधारमा सम्बन्धित कार्यालय, पदाधिकारी वा सार्वजनिक संस्थालाई सुझाव दिन सक्ने कानूनी व्यवस्था भएअनुरूप आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा आयोगबाट निर्णय भई दिइएका सुझावहरू निम्नानुसार रहेका छन् :-

१. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय अन्तर्गत

१.१ बाँके जिल्लामा आ.व. २०६६/०६७ का लागि लागू हुने गरी जिल्ला दररेट निर्धारण गर्दा प्रमुख जिल्ला अधिकारी वीरेन्द्रबहादुर बानियाँ र सिक्टा सिंचाइ आयोजनाको मूल नहर निर्माण कार्यको ठेकेदार कम्पनीका आधिकारिक प्रतिनिधि विक्रम पाण्डेसमेतको मिलेमतोमा ज्यामी लगायत अन्य दैनिक ज्यालाको दर अस्वाभाविक रूपमा वृद्धि गरिएको कारणले सो जिल्लामा निर्माणाधीन सिक्टा सिंचाइ आयोजनाको मूल नहर कार्यको लागत अत्यधिक बढ्न गएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा बाँके जिल्लामा आर्थिक वर्ष २०६६/०६७ मा निर्धारण गरिएको ज्यामीको ज्यालादर रु.२१५।- सोही आर्थिक वर्षमा छिमेकी जिल्लाहरू सुर्खेत जिल्लामा कायम गरिएको ज्यालादर रु.१७५।- को तुलनामा रु.४०।-, दाङ जिल्लामा कायम गरिएको ज्यालादर रु.१७०।- को तुलनामा रु.४५।- र बर्दिया जिल्लामा कायम गरिएको ज्यालादर रु.१६५।- को तुलनामा रु.५०।- ले बढी भएको, बाँके जिल्लाका लागि अन्य आर्थिक वर्षहरूको ज्यामीको ज्यालादर निर्धारण गर्दा अपनाइएको वृद्धि दरको अनुपात प्रतिवर्ष सालाखाला १०.०८ % भन्दा निकै उच्च दरले ५३.५७ % वृद्धि गरी निर्धारण गरिएकोले सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४८ मा उल्लेखित दररेट निर्धारण समितिले निर्धारण गर्ने जिल्ला दररेटको असर आयोजना निर्माणको मूल्य समायोजन लगायतका प्रावधानहरूमा पर्न गई समग्र विकास आयोजनाको लागतमा समेत प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने अवस्था देखिएको हुँदा अब आइन्दा जिल्ला दररेट निर्धारण गर्दा वास्तविक बजार मूल्य, विगतका आर्थिक वर्षहरूमा निर्धारण गरिएको जिल्ला दररेट र छिमेकी जिल्लाहरूको विगत तीन वर्षको जिल्ला दररेट तथा नेपाल राष्ट्र बैंकको सम्बन्धित मूल्य सूचीलाई समेत मध्यनजर गरी अस्वाभाविक नदेखिने गरी यथार्थपरक जिल्ला दररेट निर्धारण गरी विकास आयोजनाको लागत अस्वाभाविक रूपमा वृद्धि नहुनेतर्फ सतर्कता अपनाउन वा आवश्यक कदम उठाउन उपयुक्त हुने सुझाव मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई आयोगको मिति २०७३/०७/२६ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

१.२ गोरखा जिल्ला, कुन्दुरटार सिंचाइ योजनामा विगत बाह्र वर्षदिखि करोडौं रुपैयाँ खर्च गरेर पनि सिंचाइ सुविधा प्राप्त हुन नसकेको, सिंचाइ आयोजनामा विलम्ब र व्यापक अनियमितता भएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा पृथ्वीनारायण नगरपालिकामा अवस्थित दरौंदी नदीको दायाँ बायाँ किनारामा रहेका ५०० हेक्टर जमिनलाई सिंचाइ सेवा पुऱ्याउने उद्देश्यले आन्तरिक सुरक्षा तथा विकास योजना (ISDP) अन्तर्गत आ.व. २०५८/०५९ मा गोरखा जिल्लामा नमुना योजनाको रूपमा कुन्दुरटार सिंचाइ योजनाको निर्माण कार्य सुरु भई आ.व. २०७२/७३ सम्म जम्मा रु.४,६७,२१,२९१।- खर्च भएको, ६ वटा प्याकेज बनाई निर्माण कार्य सुरु गरिएको यस योजनामा प्याकेज नं. KIP – III र KIP – IV मा नहर निर्माणका कुनै पनि कार्य नभएको र सो क्षेत्रमा छेपेटार बजार क्षेत्र पर्ने र जल उपभोक्ता समितिले नहर खन्ने तथा स्ट्रक्चरहरू र नहरको कभर KIP – III को ठेकेदारले निर्माण गर्ने प्रावधान ठेक्का सम्झौतामा उल्लेख गरिएको भए तापनि

सो स्थानमा हालसम्म पनि नहर नखनिएको र नहरको Alignment मा पक्की घरहरू समेत बनिसकेको देखिएकोले सो स्थान भन्दा Downstream मा बनेका पूर्वाधारहरू प्रयोगमा नआउँदा काम नलाने अवस्थामा रहेको, नहर निर्माण अन्तर्गत भए गरेका निर्माण कार्यहरू ८ देखि १० वर्षसम्म पुरानो भइसकेको, खनिएको नहर प्रयोगमा नआउँदा कतिपय स्थानमा नहर पुरिएको र नहरलाई रूख तथा झाडीले ढाकेको, केही स्ट्रक्चरहरू बिग्रिएको अवस्थामा रहेको समेत देखिएकोले खरिद कारबाही सुरु गर्नुभन्दा पहिले नै गर्नुपर्ने कानूनले तोकेबमोजिमका कार्यहरू सम्पन्न नगरी निर्माण प्रक्रिया अगाडि बढाइएको तथा निर्माणको चरणमा सृजना भएको समस्या समाधानका लागि समेत पर्याप्त पहल नगरिएको कारण नहर निर्माण कार्यमा अवरोध हुँदा निर्माण कार्य सम्पन्न हुन नसकी रु.४,६७,२१,२९१।- लगानी भइसकेको नहर निर्माण आयोजनाको हालसम्मको उपलब्धि शून्य भएको देखिएकोले कुन्दुरटार सिंचाइ योजनाको निर्माण कार्य अबिलम्ब सम्पन्न गरी सिंचाइ नहर संचालनमा ल्याउन पहल गर्न तथा अब आइन्दा जुनसुकै निर्माण कार्यको खरिद कारबाही गर्दा खरिद कारबाही सुरु गर्नुभन्दा पहिले नै गर्नुपर्ने कानूनले तोकेबमोजिमका सम्पूर्ण कार्यहरू सम्पन्न गरेपछि मात्र खरिद कारबाही सुरु गर्न तथा आयोजना निर्माणको चरणमा सृजना हुन आउने अवरोधहरूको यथोचित सम्बोधन गरेर आयोजना निर्माण कार्य समयमा नै सम्पन्न गरी आयोजनाको उच्चतम प्रतिफल हासिल गर्नेतर्फ सतर्कता अपनाउन वा आवश्यक कदम उठाउन उपयुक्त हुने सुझाव मन्त्रिपरिषदको कार्यालयलाई आयोगको मिति २०७४/०१/०७ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

२. अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गत

- २.१ बिमा समितिमा महाप्रबन्धक नियुक्ति गर्दा योग्यता नपुगेका व्यक्तिलाई नियुक्ति गरेको, आकस्मिक बिमा कोषको रकमलाई कम ब्याज आउने कल खातामा राखी हानि नोक्सानी पुऱ्याएको लगायतका उजुरीका सम्बन्धमा नेपाल इन्स्योरेन्स कम्पनी लि. मा वि.सं. २०६६ सालमा महाप्रबन्धक पदमा नियुक्ति भएका केशव दुवाडीको बीमकको संस्थागत सुशासनसम्बन्धी निर्देशिका, २०६९ को अनुसूची-२ को देहाय १(क) मा बिमा कम्पनीको कार्यकारी प्रमुख नियुक्त हुन मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तीमा स्नातकोत्तर तह उत्तीर्ण गरी कानूनबमोजिम गठन भएको संस्थाको व्यवस्थापक वा सो सरहको तहमा कम्तीमा १० वर्ष काम गरेको अनुभव हुनुपर्ने प्रावधान भएकोमा स्नातक तह मात्र उत्तीर्ण रहेका केशव दुवाडीलाई नेपाल इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेड, सन्चालक समितिको मिति २०७०।११।२३ गतेको निर्णयले २०७०।११।२४ गतेदेखि लागू हुने गरी करार भंग गरी अवकाश दिइएको, बिमा ऐन, २०४९ को दफा ३४ अनुसार स्थापित बिमा कोषमा रहेको बिमा समितिको रकम कल खातामा राखेको भन्ने सम्बन्धमा बिमा समितिको प्रयोगका लागि जुनसुकै बेला घर जग्गा पास गर्न रकम आवश्यक हुन सक्ने हुनाले समितिको सन्चालक समितिले स्वीकृत गरेको वार्षिक कार्यक्रम र विनियोजन बजेट अनुरूप विभिन्न बैंकहरूको कल खातामा रकम राखिएकोमा नेपाल बैंक लिमिटेड, प्रधान कार्यालयको नाममा दर्ता श्रेस्ता कायम रहेको ललितपुर जिल्ला, ललितपुर उ.म.न.पा वडा नं १ स्थित कित्ता नं १२०,१२१,१२२ र १२३ को जम्मा क्षेत्रफल ९-१३-०-० रोपनी जग्गा तथा उक्त जग्गामा निर्मित भवन र संयुक्त बाटोको रूपमा प्रयोग भइरहेको उक्त बैंककै नाममा रहेको कित्ता नं ४७६ क्षेत्रफल ०-७-१-० रोपनीको जग्गासमेत नेपाल सरकारको मिति २०७१।०२।२३ को निर्णयानुसार रु.४७,९९,१२,५२५।- मा खरिद गरेको देखिएकोले बिमा कोषको रकमलाई बिमा समितिको अधिकतम हित र रकमको सुरक्षण हुने गरी

प्रतिस्पर्धा गराएर परिचालन गर्न गराउन भनी आयोगको मिति २०७३/०४/२० को निर्णयानुसार बिमा समितिलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

२.२ कृषि विकास बैंक, उपशाखा कार्यालय, गढवा, दाडले कर्जा प्रवाह गर्दा धितो राखेको सम्पत्तिको अत्यन्त कम मूल्यमा लिलाम गरेको भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा राजपुर -२, दुलैया, दाडका यादनाम यादवले भैंसीपालन गर्न भनी रु.६७,८७५।- मूल्यांकन भएको ९ कठ्ठा १ धुर जग्गा धितो प्रयोजनका लागि राखी रु.४०,०००।- मिति २०६४।०६।०२ मा कृषि विकास बैंक, गढवा, दाडबाट ऋण लिएकोमा तोकिएको समयमा निजले ऋण भुक्तानी नगरेको कारणले बैंकले ऋण असुली गर्न उक्त ९ कठ्ठा १ धुर जग्गा बैंकको लिलाम प्रयोजनका लागि मिति २०६९।०८।२१ मा रु.२,१९,४६३।- मूल्यांकन गरिएको, कृषि विकास बैंक, कर्जा असुली कार्यविधि, २०६८ को २०(क) तथा कर्जा असुली विनियमावली, २०६८ को विनियम ७(क) बमोजिम धितो लिलाम वा बिक्री वा अन्य कुनै व्यवस्था गर्दा कर्जा ग्राहकसँग बैंकको असुल उपर हुन बाँकी रकम अर्थात लेना रकमबाट डाँक सुरु गरिनेछ र बिक्री गर्ने वा अन्य कुनै व्यवस्था गर्ने न्यूनतम मोल वा अंक पनि त्यही नै कायम हुनेछ भन्ने उल्लेख भए अनुसार उक्त जग्गाको डाँक बढाबढ बैंकले कृषकसँग लेना रकम साँवा ब्याजसहितको रकम रु.८०,१००।- बाट सुरु भै ८०,५०१।- मा बैंकको मिति २०७०।०३।१६ को निर्णयानुसार उपरोक्त जग्गा लिलामी भएको भनी कृषक यादनाम यादवले पुनरावेदन अदालत, दाडमा दिएको उत्प्रेषण समेत (०७०-wo-००३१) को मुद्दामा उक्त अदालतबाट ".....बैंकले आफूले तिर्नुपर्ने साँवा ब्याज ऋणीले समयमा नबुझाएमा ऐन नियम बमोजिम राखेको धितोबाट असुल उपर गर्न सक्ने नै देखिएकोले मिति २०७०।०३।१६ मा भएको लिलाम बढाबढसम्बन्धी कारबाही कानूनबमोजिम नै भएको देखिन आएकोले उत्प्रेषणको आदेशबाट बदर गर्नुपर्ने देखिएन" भन्नेसमेतको फैसला मिति २०७१।०२।२१ मा भएको देखिएकोले कृषि विकास बैंक, कर्जा असुली कार्यविधि, २०६८ को २०(क) तथा कर्जा असुली विनियमावली, २०६८ को विनियम ७(क) बमोजिम धितो लिलाम वा बिक्री वा अन्य कुनै व्यवस्था गर्दा कर्जा ग्राहकसँग बैंकको असुल उपर हुन बाँकी रकम अर्थात लेना रकमबाट डाँक सुरु गरिनेछ र बिक्री गर्ने वा अन्य कुनै व्यवस्था गर्ने न्यूनतम मोल वा अंक पनि त्यही नै कायम हुनेछ भन्ने प्रावधान धितो राखे ऋणीलाई मर्का पर्ने प्रकृतिको रहे भएको देखिएको हुँदा सो सम्बन्धमा आवश्यक संशोधन परिमार्जन गर्न उपयुक्त हुने देखिन्छ भनी आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयानुसार कृषि विकास बैंक, मुख्य कार्यालय, काठमाडौंलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

२.३ हिमालयन बैंक लिमिटेडमा कर्मचारीबाटै ग्राहकको खाताबाट व्यापक रूपमा रकम निकाल्ने कार्य भइरहेको, एक जना कर्मचारीबाट करोडौं रुपैयाँसम्मको अनियमितता हुँदासमेत बैंक व्यवस्थापनले कुनै कारबाही नगरेको भन्ने समेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा हिमालयन बैंक लिमिटेडको कार्ड सेन्टरमा तत्कालीन समयमा सहायक प्रबन्धकको रूपमा कार्यरत अनिशभक्त सुवालले बैंकलाई रु.५,७४,३८,१०६।३९ हानि नोक्सानी पुऱ्याएको, सो रकम १० वर्षभित्र आफैले चुक्ता गर्ने र नगरेमा निजको आमाको सम्पत्तिबाट असुल उपर गर्न मन्जुर छु भनी निजको आमा, बुवा र पत्नीलाई साक्षी राखी मिति २०६९।०६।०४ मा स्वीकारोक्ति निवेदन दिई अनिशभक्त सुवालको नाममा रहेको घरजग्गा हिमालयन बैंकले मालपोत कार्यालयबाट रोक्का राखेकोले आगामी दिनमा सूचना प्रविधिको गलत प्रयोग गर्न नदिनेतर्फ उच्च सतर्कता अपनाई सर्वसाधारणको निक्षेपको पर्याप्त सुरक्षाको व्यवस्था गर्न र वाणिज्य बैंकहरूको आन्तरिक नियन्त्रण र सन्तुलन प्रणालीको प्रभावकारी

व्यवस्था मिलाई भरपदो अनुगमन गर्न गराउन नेपाल राष्ट्र बैंक केन्द्रीय कार्यालय काठमाडौंलाई आयोगको मिति २०७३/०९/१२ को निर्णयानुसार सुझाव लेखी पठाइएको ।

३. भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय अन्तर्गत

३.१ भैरहवा लुम्बिनी सडकमा रहेको बेथरी नजिकैको पुल मर्मतको डाइभर्सन निर्माण गर्ने कामका लागि सडक डिभिजन कार्यालय, बुटवलमा काजमा गएको आर.डी. ०६८-१०६ नं. को लोडर कार्यक्षेत्रमा नगई नवलपरासीको बर्दघाट चिसापानीस्थित मनकामना ईटा उद्योगमा काम गर्दै गरेको अवस्थामा भेटिएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी/निवेदनका सम्बन्धमा भैरहवा लुम्बिनी सडक अन्तर्गत लुम्बिनी गेट अगाडि कल्भर्ट बिग्रिएको हुँदा सो स्थानमा डाइभर्सन निर्माण गर्न Emergency Work अन्तर्गत मौखिक रूपमा लोडर झिकाई प्रयोग भएको र डाइभर्सन निर्माणको क्रममा ईट्टाको टुक्रा आवश्यक परेको हुँदा ईट्टा लोड गर्नका लागि लोडर कान्छीबजारस्थित ईट्टा भट्टामा गएको र तोकिएको कार्य सम्पन्न गरी मौखिक रूपमा नै सम्बन्धित कार्यालयमा फिर्ता गरिएको डिभिजन सडक कार्यालय, बुटवलको च.नं. ९९१, मिति २०७२/०२/३१ को पत्र, सवारी साधनको अपरेसन लगसिट र सम्बन्धित कर्मचारी, लोडर अपरेटर अफिसरसमेतको बयान कागजहरूको व्यहोराबाट देखिएको र यान्त्रिक उपकरणहरू भाडामा दिने र विभागीय कार्यमा उपलब्ध गराउनेसम्बन्धी कार्यविधि, २०७१ को बुँदा नं. ४.१ मा भएको व्यवस्थाबमोजिम आकस्मिक कार्यका लागि डिभिजन सडक कार्यालय, बुटवलले हेभी इक्विपमेन्ट डिभिजन, बुटवलसँग मौखिक अनुरोधमा उपकरणहरू माग गर्न सक्ने देखिएको, यान्त्रिक उपकरण भाडामा दिने र विभागीय कार्यमा उपलब्ध गराउनेसम्बन्धी कार्यविधि, २०७१ बमोजिमको प्रक्रिया अवलम्बन नभए पनि उपकरण भाडामा संचालन भएबापत अग्रिम राखिएको धरौटी रकम रु.१,१०,२५०।- मध्येबाट सदरस्याहा भएको रकम रु.१,०९,४००।- मिति २०७२/०३/२३ मा नेपाल सरकारको राजश्व खाता नं.१४१५१ मा दाखिला भएको देखिएको र उपकरणको दुरुपयोग गरी कसैले व्यक्तिगत लाभ लिएको वा सरकारी हानि नोक्सानी गरे गराएको भन्नेसमेत व्यहोरा हालसम्मको अनुसन्धानबाट खुल्न आएको नदेखिए तापनि अब उप्रान्त हेभी लोडरसहितका उपकरणहरू भाडामा संचालन गर्दा यान्त्रिक उपकरणहरू भाडामा दिने र विभागीय कार्यमा उपलब्ध गराउनेसम्बन्धी कार्यविधि, २०७१ मा उल्लेखित व्यवस्थाहरूको पूर्ण रूपमा पालना गर्न/गराउन र अनधिकृत व्यक्तिहरूबाट हेभी लोडरसहितका उपकरण प्रयोग नहुनेतर्फ सतर्कता अपनाउन आयोगको मिति २०७३/०९/०४ को निर्णयानुसार नेपाल सरकार, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

३.२ यातायात व्यवस्था कार्यालय, जनकपुरले यातायात व्यवस्था विभागको मिति २०६९।१०।१८ र २०७०।१।१३ को निर्देशनको साथै सवारी चालक अनुमति पत्रको प्रयोगात्मक परीक्षा व्यवस्थित गर्ने निर्देशिका, २०६९ को बेवास्ता गरी सवारी चालक अनुमति पत्र वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिएको र विभिन्न मितिमा ३४६ जना जतिलाई अपारदर्शी ढंगले कागज पत्र मिलाई सवारी चालक अनुमति पत्र वितरण गरेको बुझिन आएकोले आवश्यक अनुसन्धान तथा कारबाही गरी पाऊँ भनी यातायात व्यवस्था विभागका महानिर्देशकले दिएको उजुरीका सम्बन्धमा यातायात व्यवस्था कार्यालय, जनकपुरले सवारी चालक अनुमति पत्र वितरण गर्दा नियमानुसार सूचनाहरू सार्वजनिक रूपमा प्रकाशित गरी अन्य सम्पूर्ण कानूनी रीतहरू पूरा गरी परीक्षा सन्चालन गरिएको, लाइसेन्स परीक्षा सन्चालनका जिम्मेवार पदाधिकारीहरूको बयान व्यहोराहरू हेर्दा निजहरूले यातायात व्यवस्था विभागबाट जारी गरिएको भनिएको सवारी चालक अनुमति पत्रको प्रयोगात्मक परीक्षा व्यवस्थित गर्ने

निर्देशिका, २०६९ समयमा नै प्राप्त नगरेको एवं परीक्षाका कार्यक्रम सार्वजनिक भै प्रक्रियामा गइसकेको कारण परीक्षा स्थगित गर्न नसकेको, उजुरीमा लगाइएका आरोपहरू झुठा हुन भनी इन्कार गरी बयान गरेको, यातायात व्यवस्था कार्यालय, जनकपुरबाट सवारी चालक अनुमति पत्र वितरण गर्दा भ्रष्टाचारजन्य कार्य तथा सरकारी सम्पत्तिको दुरुपयोग एवं हानि नोक्सानी भएको भन्ने कुरा पनि उजुरी निवेदनमा उल्लेख भएको नदेखिएको साथै मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातहरूबाट पनि भ्रष्टाचारजन्य कार्य भएको पुष्टि हुन सकेको पाइएन । तसर्थ उक्त सवारी चालक अनुमति पत्र वितरण गर्दा सवारी चालक अनुमति पत्रको प्रयोगात्मक परीक्षा व्यवस्थित गर्ने निर्देशिका, २०६९ को पालना नगरेको र अपारदर्शी ढंगले कागजपत्र मिलाई सवारी चालक अनुमति पत्र वितरण गरेको भन्ने सन्दर्भमा आवश्यक कारबाही गरी सो को जानकारी आयोगमा पठाउन मिति २०७३/११/२० को निर्णयानुसार यातायात व्यवस्था विभाग, मीनभवन, काठमाडौंलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

३.३ जि.वि.स. सोलुखुम्बुको बजेटबाट उपभोक्ता समितिमार्फत खनिएको सडक खण्ड हर्कपुर ओखलढुंगा सडक आयोजनाबाट उपभोक्ता समितिमार्फत दोहोरो नापजाँच गराई अनियमितता गरेको भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा दुर्गम क्षेत्रमा करिब ६ वर्षअगाडि खनिएको यातायात सुचारु भइरहेको सदरमुकामसम्म पुग्ने ग्रामीण सडक निर्माण भएको र दुईवटै निकायले एउटै सडकमा रकम निकास गरेकोमा २ मध्ये एउटा निकाय जिल्ला बाहिर ओखलढुंगा रहेकोले एक अर्कोमा समन्वय नभएको, आ.व. को अन्तिम समयमा काम भएको र समय समयमा अनुगमन हुन नसकेकाले दोहोरो भुक्तानी हुन गएको देखिएको, दुवै उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूले गल्ती आफैं महसुस गरी सो गल्ती नियतवश गरेको नभई भुलवश भएकोले यथार्थ नापी अनुसारको कार्य बाहेक दुईवटा सरकारी निकायबीच समन्वय नहुँदा भएको दोहोरो भुक्तानी रकम सरकारी खातामा जम्मा भइसकेको देखिएकोले दुई वा सो भन्दा बढी सरकारी निकायले एउटै ठाउँ, शीर्षकमा बजेट विनियोजन गरी विकास निर्माण कार्य गर्दा एक आपसमा समन्वय गरी दोहोरो भुक्तानी नहुने गरी काम गर्ने, समान प्रकृतिको कामको एउटै ठाउँमा फरक फरक दररेट देखिएकोमा उपयुक्त नम्स प्रयोग गरी दररेट विश्लेषण गर्ने, उपभोक्ता समिति मार्फत काम गराउँदा स्थानीय शासन निर्देशिका तथा अन्य प्रचलित कानूनबमोजिम जनसहभागिता हुने गरी मात्र निर्माण कार्य गर्ने भनी भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय र संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय मार्फत सडक विभाग, हर्कपुर सडक आयोजना ओखलढुङ्गा र जिल्ला विकास समिति कार्यालय सोलुखुम्बुलाई आयोगको मिति २०७४/०२/१८ को निर्णयानुसार सुझाव दिई पठाइएको ।

४. सहरी विकास मन्त्रालय अन्तर्गत

४.१ नगर विकास कोषमा अर्थ मन्त्रालयको सहमति नलिई कर्मचारीहरूको तलब, भत्ता र सुविधा थप गरेको, करारमा कर्मचारी राखे गरी कोषबाट ठूलो रकम खर्च लेखेको, अनावश्यक र उल्लेख्य मात्रामा करारमा कर्मचारी नियुक्ति गरी कोषलाई धराशायी बनाउन लागेको लगायतका अनियमितताका उजुरीहरू सम्बन्धमा नगर विकास कोषका कार्यकारी निर्देशक तथा अन्य करारका कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक तथा सुविधा निर्धारण गर्दा नगर विकास कोषले संचालक समितिमा अर्थ मन्त्रालयको प्रतिनिधित्व हुने हुँदा अर्थ मन्त्रालयको सहमति लिइरहनु नपर्ने भन्ने प्राप्त प्रतिक्रिया विधिसम्मत रहेको नदेखिएको, नगर विकास कोषमा कर्मचारी भर्ना गर्नका लागि नगर विकास कोष, कर्मचारी सेवा शर्त विनियमावली, २०६८ लागू गरिएकोमा सो विनियमावली बनाउँदा र संशोधन

गर्दा कुनै विशेष कर्मचारीउपर लक्षित गरेर बनाइएको जस्तो देखिएकोले नगर विकास कोषलाई देहाय अनुसारको सतर्कता एवं कदम उठाउन उपयुक्त हुने भनी आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार सुझाव लेखी पठाइएको ।

क) नगर विकास कोषको कर्मचारीको सेवा सुविधा बढाउने लगायत अन्य कुनै वित्तीय वा आर्थिक दायित्व बढ्न जाने निर्णय कार्यान्वयन गर्नु पूर्व नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको अनिवार्य स्वीकृति लिएर मात्र कार्यान्वयन गर्नु गराउन, कुनै व्यक्ति विशेषलाई लक्षित हुने गरी नगर विकास कोष, कर्मचारी सेवा शर्त विनियमावली, २०६८ लाई संशोधन गर्ने गराउने कार्यलाई निरुत्साहित गर्न गराउन,

ख) ऋण तथा अनुदान स्वरूप लगानी गरिएका प्रत्येक आयोजनाको लागत रकमको आधारमा भएको स्वीकृत लगानी रकम, हालसम्म प्रवाह भएको रकम, सो को साँवा तथा ब्याजको बक्यौता रकम, ऋणको असल, शंकास्पद, कमसल, खराब वर्गीकरण गरी सोहीबमोजिमको जोखिम व्यवस्था रकम लगायतका विस्तृत सूचना दिने विवरणहरू तयार गरी वित्तीय विवरण बनाई सोही अनुसार अनुगमन र सुपरीवेक्षण गर्न गराउन,

ग) ऋण लगानी बापतको ब्याज रकमलाई आम्दानी जनाउँदा सामान्य तरिकाले (Accrual Basis) ब्याज बक्यौता रकमलाई पुँजीकृत गरी आम्दानी लेखांकन गर्ने गरेको साथै कर्जा जोखिम व्यवस्थापन शीर्षकमा खर्च लेखांकन गर्नुपर्ने रकमसमेत कम लेखांकन भएकोले कोषले आफ्नो वित्तीय विवरणमा देखाएको आम्दानी रकम सामान्य बैकिङ प्रचलनअनुसार अधिक भएको भन्ने व्यहोरा लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएकोले यथार्थ चित्रण हुने वित्तीय विवरण राख्ने व्यवस्था गर्न गराउन,

घ) कोषको नगद र विभिन्न बैंकको चल्ती तथा मुद्दती खातामा निष्क्रिय रूपमा २८ प्रतिशत बराबर रकम रहेको र सोबाट प्राप्त ब्याज आम्दानी कुल आम्दानीको ४० प्रतिशत बराबर रहेको तथ्यबाट कोषले आवश्यक पुँजी तथा ऋण लगानी दुवै वृद्धि गर्न र पर्याप्त आम्दानी गर्न नसकेको देखिँदा कोषलाई सक्रिय रूपमा संचालन गर्न गराउन,

ङ) नगरको समग्र विकासका लागि नगर विकाससँग सम्बन्धित निकायहरूलाई नगर विकास कोष ऐन, २०५३ को दफा ५ बमोजिम आर्थिक रूपमा मात्र नभई प्राविधिक रूपमा समेत सहयोग गर्ने उद्देश्य अनुरूपको कार्य संचालन गर्न गराउन ।

४.२ जिल्ला काठमाडौं खड्का भद्रकाली वडा नं. ५ (क) र (ख) मा रहेको १४ रोपनी १२ आना पर्ती सार्वजनिक जग्गा हिनामिना गरी जग्गा प्लटिङ गर्न परमिट दिएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा निर्माणसम्बन्धी मापदण्ड २०६४ ले सरकारी जग्गा एकीकरण गरी कित्ता मिलान गर्ने भन्ने व्यवस्था गरेको भए पनि के कसरी सरकारी जग्गा भविष्यमा उपयोग गर्न सकिने गरी संरक्षण गर्ने भनी शर्त र आधारहरू नतोकेको हुँदा सरकारी जग्गा विभिन्न ठाउँमा टुक्राटाक्री कायम गरी मिलान गरेको देखिएकोले जग्गा प्लटिङका लागि योजना अनुमति दिँदा मापदण्डले तोकिएको प्रक्रिया पालना गर्ने व्यवस्था गर्न र योजना क्षेत्रभित्र सरकारी जग्गा पर्न गएकोमा जग्गा एकीकरण गर्दा के कसरी सरकारी जग्गा भविष्यमा उपयोग गर्न सकिने गरी संरक्षण गर्ने भनी शर्त र आधारहरू तोकी मापदण्ड परिमार्जन गर्न व्यवस्था मिलाउन आयोगको मिति २०७४/०२/१६ को निर्णयानुसार सहरी विकास मन्त्रालयलाई सुझाव पठाइएको ।

५. वाणिज्य मन्त्रालय अन्तर्गत

५.१ विशालबजार कम्पनी लि.मा रहेको नेसनल ट्रेडिड कम्पनी लि.को पसल कवल नं. २९२ भाडा दिँदा भएको निर्णयसहितको फाइलमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा सो पसल कवल भाडामा लगाउने सम्बन्धमा सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरी कोटेसन आह्वान गर्ने र प्राप्त भएका कोटेसनहरूमा सबैभन्दा बढी भाडा दररेट कबोल गर्ने व्यक्तिलाई अवधि र शर्तहरू तोकी भाडामा दिने गरेको हालसम्मको प्रचलनलाई व्यवस्थित गर्नुपर्ने अवस्था देखिएकोले उक्त पसल कवल रहेको स्थान र उपलब्ध सुविधाहरू समेतलाई मध्यनजर गरी प्रतिवर्ग फिट वा अन्य प्रचलित कानूनबमोजिमका मापदण्डहरूको निर्धारण गरी सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरी प्रतिस्पर्धा गराई भाडामा लगाउन सक्ने गरी संस्थाको विनियमावलीमा छुट्टै व्यवस्था गरी लागू गरिएमा उक्त कार्य स्वच्छ एवं पारदर्शी हुनुका अतिरिक्त नेसनल ट्रेडिड लि.लाई उक्त पसल कवलको भाडाबाट प्राप्त हुने आयमा बढी लाभ प्राप्त हुन सक्ने अवस्था रहे भएको देखिएको र पसल कवल बहालमा लिने दिने सम्बन्धमा स्पष्ट व्यवस्था बनाई लागू भएमा कोही कसैको आशंका र खराब नियतको अवस्था समेत नहुने भएकाले नेसनल ट्रेडिड लि.बाट पसल, कवल, कोठा वा घर वा स्थान भाडामा लिने र दिने सम्बन्धमा हाल भइरहेको काम कारवाही त्रुटिपूर्ण रहेको देखिएकोले उक्त काम कारवाहीमा सुधार ल्याउन पसल, कवल, कोठा वा घर वा स्थान भाडामा लिने र दिने सम्बन्धमा प्रचलित कानून बमोजिमको प्रक्रिया र मापदण्डहरू निर्धारण गरी नेसनल ट्रेडिड लि.को विनियमावलीमा आवश्यक व्यवस्था गरी लागू गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०७/११ को निर्णयानुसार नेसनल ट्रेडिड लिमिटेडलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

६. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय अन्तर्गत

६.१ सर्लाही जिल्लास्थित सामुदायिक वन क्षेत्रबाट ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा लगायतका सामग्रीहरू बिक्री गरी तथा अवैध रूपमा रूख कटान गरी वन अतिक्रमण गरेको एवं राष्ट्रपति चुरे संरक्षणका लागि आएको बजेट हिनामिना गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदन सम्बन्धमा राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम अन्तर्गत आ.व. २०६९।०७० मा प्राप्त वार्षिक बजेट एवं कार्यक्रममा नियमानुसार रकम खर्च भई हिनामिना भएको नदेखिएको, लखनदेही, फुलजोर र कालिन्जोर खोलाको ढुंगा, गिट्टी, बालुवा गैरकानूनी तवरबाट बिक्री गरी वन जंगल अतिक्रमण गरेको भन्ने सम्बन्धमा वन क्षेत्रबाट कुनै किसिमको काठ तथा खोला नदीबाट ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा लगायतका सामग्रीहरू अवैध रूपमा चोरी निकासी नभएको भन्ने अनुसन्धानको क्रममा बुझिएका मानिसहरूको बयान कागज तथा जिल्ला वन कार्यालय, रौतहटका जिल्ला वन अधिकृतको छानबिन प्रतिवेदनबाट देखिए तापनि स्थलगत निरीक्षण अनुगमनको क्रममा खटिएको टोलीले स्थलगत निरीक्षण/अनुगमन गरी दिएको प्रतिवेदनमा वन जंगल क्षेत्रमा पर्ने खोलाहरूबाट नजिकै रहेका आवादी क्षेत्रको भनी केही मात्रामा ट्रेक्टरद्वारा ढुंगा, गिट्टी, बालुवा ओसारपसार हुँदै आएको पाइएको/देखिएकोले आवादी क्षेत्रको भनी वन जंगल क्षेत्रमा पर्ने खोलाहरूबाट अवैध रूपमा ढुंगा, गिट्टी, बालुवा ओसारपसार भएको देखिँदा गैरकानूनी रूपमा हुने चोरी निकासी नियन्त्रण गर्न प्रमुख जिल्ला अधिकारी तथा जिल्ला वन अधिकृतसमेत भएको अनुगमन तथा समन्वय समितिबाट कार्ययोजना बनाई अनुगमन, सुपरीवेक्षण गरी कडाइका साथ खोलामा अवैध रूपमा हुने नदीजन्य पदार्थ ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा लगायतका सामग्रीहरू उत्खनन, बिक्री वितरण, ओसारपसार गर्ने कार्यमा पूर्णरूपमा नियन्त्रण गरी वन जंगल क्षेत्रको संवर्द्धन एवं संरक्षणतर्फ विशेष ध्यान दिन गृह-मन्त्रालयका साथै इलाका वन कार्यालय र रेन्जपोष्टहरूले

उत्पादन तथा वितरण गरेको बिरुवाको संख्या, चुरे संरक्षण अन्तर्गत कार्यक्रमहरूको जिल्ला वन कार्यालय, सो भन्दा माथिल्लो निकायबाट अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण भए गरेको नदेखिँदा निजी नर्सरीबाट बिरुवा खरिद गर्दा, जिल्ला वन कार्यालय मातहतका इलाका कार्यालय, रेन्जपोष्टले उत्पादन तथा वितरण गरेको बिरुवाको स्पष्ट मापदण्ड बनाई, स्वीकृत कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दाको अवस्थामा माथिल्लो निकाय (केन्द्रीयस्तर) बाटै प्रभावकारी अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाउन हुन समेत आयोगको मिति २०७३/०९/२१ को निर्णयानुसार वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको।

६.२ शुक्लाफाटा वन्यजन्तु आरक्ष, कञ्चनपुरमा दर्ता भएको किसान मध्यवर्ती सामुदायिक वनमा लगाएको क्यामोमिल जडिबुटी नष्ट गरी भू-माफियाको मिलेमतोमा व्यक्तिको नाउँमा उक्त सामुदायिक वनको जग्गा दर्ता गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा भोगाधिकारको जग्गा उपभोग गर्न भनी पुनरावेदन अदालत, कञ्चनपुरबाट निषेधाज्ञाको आदेश जारी भएको र उक्त निषेधाज्ञाको आदेशउपर पुनरावेदन अदालत, कञ्चनपुरमा लिखित जवाफ दर्ता गरी मुद्दा दायर भएकोमा पुनरावेदन अदालत, कञ्चनपुरको मिति २०७३/०९/२४ को निर्णयले उक्त मुद्दा तामेलीमा राखिदिएको, मालपोत कार्यालय, कञ्चनपुरको मिति २०६६/१०/२७ को निर्णयले जग्गा तत्कालीन श्री ५ को सरकारको नाउँमा दर्ता गरी कालिका प्राथमिक विद्यालय, झिलझिलाको भोग जनाई श्रेस्ता अद्यावधिक गरिएकोमा सरकारी जग्गा दर्ता तथा लिजमा उपलब्ध गराउनेसम्बन्धी कार्यनीति, २०७१ लागू भै तोकिएको अवधिभित्र कालिका प्राथमिक विद्यालय, झिलझिलाले भोगाधिकारको जग्गालाई लिजमा परिणत गर्न मालपोत कार्यालय, कञ्चनपुरमा निवेदन नदिएको हुँदा निजको भोगाधिकार स्वतः समाप्त भएको देखिएकोले कानूनबमोजिम गर्न, गराउन आयोगको मिति २०७४/०९/२१ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको।

सामुदायिक वनको जग्गा व्यक्तिको नाममा दर्ता भएको सम्बन्धमा पुनरावेदन अदालत, कञ्चनपुरबाट विपक्षी मालपोत कार्यालय, कञ्चनपुरसमेत भएको परमादेशको रिट निवेदनमा साबिक प्रमाण, श्रेस्ता भिडाई जग्गा दर्ता गरी प्रमाण पुर्जा दिनु भनी विपक्षीका नाममा परमादेशको आदेश जारी हुने ठहरी सो अदालतको संयुक्त इजलासबाट आदेश भई श्री सर्वोच्च अदालतमा बुँझदा सो आदेश उपर पुनरावेदन नपरेको भन्ने व्यहोराको पत्रका आधारमा अदालतको आदेशबमोजिम हालसाबिक भिडाई हालसाबिक गरिएको उक्त जग्गा निज भगवान शर्मा उपाध्यायका नाममा वि.स. २०४४ सालअगावै दर्ता भएको जग्गा रहेको अभिलेख अनुसार उक्त जग्गा हाल दर्ता भएको नदेखिएकोले उक्त विषयका सम्बन्धमा अदालतबाट न्यायिक निरूपण भइसकेको देखिन आयो । त्यसैगरी सामुदायिक वनले लगाएको क्यामोमिल खेती मासेर गहुँ खेती गर्ने ६ जना व्यक्तिहरूबाट उक्त जडिबुटी लगाउने कार्यमा खर्च भएको जम्मा रु.३,७१,७५०।- बराबरको क्षति असुल उपर गराउने भनी सर्वपक्षीय/सर्वदलीय बैठकबाट निर्णय भई जिल्ला प्रशासन कार्यालय, कञ्चनपुरलाई पत्राचार समेत भएको देखिएकोले उक्त रकम यथाशीघ्र असुल उपर गरी राजश्व खातामा जम्मा गरी आयोगलाई जानकारी गराउन शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्ष कार्यालय, कञ्चनपुरलाई लेखी पठाइएको । साथै कुनै पनि आवादी जग्गासँग नजोडिएको किसान मध्यवर्ती सामुदायिक वनभित्रका जग्गाहरू अदालती फैसला मार्फत व्यक्तिको नाममा जग्गा दर्ता भएको देखिएकोमा जग्गाको दर्ता प्रक्रियाका सम्बन्धमा शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्षको कार्यालय, कञ्चनपुरसमेत सन्तुष्ट नदेखिएको उक्त जग्गाधनीहरू स्वयंले समेत सट्टा जग्गा भर्ना मिलाइदिएको खण्डमा निजहरू त्यहाँबाट स्थानान्तरण हुने भनी

आरक्ष कार्यालयलाई अनुरोध गरेको साथै वन्यजन्तु आरक्ष क्षेत्रको बीचमा सानो बस्ती हुनु व्यावहारिक नदेखिएकोले सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था मिलाउन आयोगको मिति २०७४/०९/२९ को निर्णयानुसार वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

७. कृषि विकास मन्त्रालय अन्तर्गत

७.१ कृषि विभाग, तरकारी विकास निर्देशनालय, मसला बाली विकास केन्द्र, काभ्रेले आ.व. ०७०।७१ मा आवश्यक विभिन्न निर्माण कार्यमा अनियमितता गरी विधि प्रक्रिया पूरा नगरी चरम भ्रष्टाचार गरेको भन्ने समेतका उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ मा व्यवस्था रहे भए अनुसार स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रममा उल्लेखित कार्यक्रमहरू नियमानुसार गरेको पाइएकोमा बोलपत्र र सिलबन्दी दरभाउपत्रमा प्रतिस्पर्धा भै बचत हुन गएको रकमबाट थप काम गर्नका लागि माथिल्लो निकायसँग सहमति लिएको देखिए तापनि सोही अनुसार वार्षिक कार्यक्रमलाई संशोधन गरी स्वीकृतसम्म गराएको नदेखिएकोले बचत रकमबाट थप कार्य गर्नु गराउनुपर्ने अवस्था भएमा वार्षिक कार्यक्रमलाई अनिवार्य रूपमा संशोधन गरी माथिल्लो निकायबाट वार्षिक कार्यक्रम स्वीकृत गराई कार्यान्वयन गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार मसला बाली विकास केन्द्रलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

७.२ राष्ट्रिय बीउ बिजन कम्पनी लिमिटेडका तत्कालीन निमित्त प्रबन्ध सञ्चालक ननु झाले गुणस्तरहिन नक्कली बीउ बिजन बिक्री गरी अनियमितता गरेको लगायतका विषयमा परेको उजुरीका सम्बन्धमा आ.व. २०६८।०६९ मा गहुँको बीउको बिक्री कमी भई कम्पनीलाई नोक्सानी पुऱ्याएको सन्दर्भमा अघिल्ला तथा पछिल्ला आ.व. हरूको तुलनामा करिब ८०० मे.टन गहुँको बीउको बिक्रीमा कमी भएको, ननु झाले अनुसन्धानको क्रममा भएको बयानमा गहुँ बिक्रीमा कमी आउनुका केही आधारहरू प्रस्तुत गरेको यसमा आर्थिक अनियमितता भएको पुष्टि हुन नसकेको र यही सन्दर्भ समेतलाई लिएर ननु झा मन्त्रिपरिषदको निर्णयबाट निलम्बित भै कम्पनी सञ्चालक समितिको निर्णयले भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य नठहरिने गरी अवकाशसमेत भएको र कृषि विकास मन्त्रालयको निर्णयानुसार अवकाश त्रुटिपूर्ण रहेको ठहर भै पदमा पुनर्स्थापना भएको देखिएकोले उक्त आरोपका हदसम्ममा थप कारवाही गरिरहनु पर्ने देखिएन ।

कृषिजन्य सामग्रीहरूको बिक्री वितरणको मूल्य निर्धारण गर्दा सञ्चालक समितिबाट निर्णय नगरी व्यवस्थापकीयकै तहबाट निर्णय गराएको सन्दर्भमा छानबिन अनुसन्धान हुँदा राष्ट्रिय बीउ बिजन कम्पनीको आर्थिक प्रशासन विनियमावली २०६२ मा भएको भाषालाई लिएर सञ्चालक समिति र प्रबन्ध सञ्चालकले आ-आफ्नै ढङ्गले व्याख्या गर्ने गरेकाले पनि मूल्य निर्धारणमा समस्या सृजना भएको देखिएको भए पनि कम्पनीको कृषिजन्य सामग्रीहरूको मूल्य निर्धारण गर्दा ननु झाबाट आर्थिक हिनामिना भयो भन्ने आरोप पुष्टि हुन सक्नेसम्मको अवस्था देखिएन ।

अतः हालसम्मको अनुसन्धानबाट माथि उल्लेख भएबमोजिमको अवस्था र स्थिति देखिएको प्रस्तुत विषयका सम्बन्धमा आयोगको मिति २०७३/०५/०७ को निर्णयानुसार कृषि विकास मन्त्रालयलाई देहायबमोजिमको सतर्कता अपनाउन एवं कदम उठाउन उपयुक्त हुने भनी सुझाव दिइएको ।

१. सबै बीउ बिजनहरूको खरिद बिक्रीको स्पष्ट क्यालेण्डर बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउने र क्यालेण्डर पालना नगर्ने कम्पनीका अधिकारीहरूलाई तत्काल कारवाही गर्ने ।

२. कम्पनीको आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०६२ को नियम ३६ मा भएको व्यवस्थालाई

सञ्चालक समितिले स्पष्ट व्याख्या गरी सोहीबमोजिम कार्यान्वयन गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाउने ।

३. तोकिएको समयमा बिक्री नभएका बीउ बिजनहरूको गुणस्तर बिग्रन नदिन अनिवार्य सुरक्षित भण्डारण गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

७.३ सुख्खा फलफूल केन्द्र, सतबाज, बैतडीको आ.व. ०७०/०७१ मा निर्माण भएका काँडेतार, आकासे ट्याङ्की निर्माण गर्दा कोटेसनमा ठेक्का दिई रकम खाएको तथा सरकारी जमिनमा टावर बनाउन दिएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा सुख्खा फलफूल केन्द्र, सतबाज, बैतडीको आ.व. ०७०/०७१ मा काँडेतार र आकासे पानी ट्याङ्की कार्यका लागि क्रमशः रु.७०,००,०००।- र रु.३१,५०,०००।- निकास भएकामा उक्त कार्य गर्दा गराउँदा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा १० अनुसार बोलपत्रदाता वा प्रस्ताववालाको योग्यता निर्धारण गरी एउटा प्याकेजमा ठेक्का निकालनुपर्नेमा सो नगरी प्याकेजहरू बनाई कोटेसनबाट कार्य गरेको देखियो, उक्त कार्यहरू भए गरेको तथ्य प्राविधिक मूल्यांकनबाट समेत खुल्न आई ७ वटा निर्माण व्यवसायीहरूलाई वास्तविक कार्य गरेभन्दा बढी भुक्तानी दिएको रकम रु.१,५१,२०६।- रहेकोमा सो रकम निजहरूले राखेको धरौटी रकमबाट असुल उपर गरिसकेको कुरा सुख्खा फलफूल विकास केन्द्रको च.नं. २६८ मिति २०७२।०३।२० को पत्रबाट पुष्टि हुन आएकोले उक्त कार्य गर्दा भ्रष्टचारजन्य कार्य गर्ने निजहरूको बदनियत रहे भएको देखिने कुनै आधार प्रमाणसमेत मिसिल संलग्न रहेको नदेखिए तापनि सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा १० अनुसार बोलपत्रदाता वा प्रस्ताववालाको योग्यता निर्धारण गरी एउटा प्याकेजमा निर्माण कार्य गराउनुपर्नेमा सो नगरी बोलपत्र प्रक्रिया छल्ने उद्देश्यले उक्त कार्यलाई टुक्रा/टुक्रा गरी गर्ने गराउने कार्य गरेको देखिएकोले त्यस्तो कार्य गर्ने गराउने उपर छानबिन गरी आवश्यक कारबाही गरी गराई सो को जानकारी आयोगमा गराउन र अब उप्रान्त त्यस्तो कार्य गर्दा गराउँदा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा १२ बमोजिमको प्रक्रिया अवलम्बन गर्न गराउनका लागि आयोगको मिति २०७३/११/१२ को निर्णयानुसार कृषि विकास मन्त्रालयमा सुझाव लेखी पठाइएको ।

८ भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत

८.१ भोजपुर जिल्ला, ओखे गा.वि.स. वडा नं. ६ बस्ने कालिबहादुर राईले ओखे गा.वि.स. वडा नं. ६ को कित्ता नम्बर ३८९ को क्षेत्रफल ५०-१५-०-३ गौचरन सार्वजनिक जग्गा तत्कालीन नापी टोली प्रमुख समेतसँग मिली आफ्नो नाममा दर्ता गराएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा उक्त जग्गाको फिल्डबुकको जग्गाधनी महलमा कालीबहादुर राईको नाम उल्लेख भएको, प्रमाण संकेत महलमा गुरुङ आहाल जि. नरबहादुर तिरो रु.१०।- र कैफियत महलमा १ नं. नापी गोश्वाराको मिति २०३९।६।२८ को तोक आदेशानुसार र रानीवास रेन्ज कार्यालयको मिति २०३८।११।२० को फुकुवा पत्रबमोजिम कालीबहादुर राईको नाममा दर्ता भएको भन्ने व्यहोरा फिल्डबुकबाट देखिन्छ । गाउँ विकास समितिको कार्यालय ओखेको च.नं. १३७ मिति २०७१।१०।१४ को पत्रसाथ प्राप्त सरजिमिनमा स्थानीय बासिन्दाको भनाइ अनुसार उक्त जग्गा गुरुङ आहाल नामले जानेको पहिलेदेखि नै गाईबस्तु चराउने हालसम्म पनि गौचरनकै रूपमा प्रयोग भएको जग्गा हो र जग्गाधनी कालीबहादुर राईको भनाइ अनुसार निजका बाबुबाजेको बिजन दर्ता गरी ०३६।०३७ सालमा नापी नक्सा गरी निजको नाममा दर्ता गरेको जग्गा हो भनी लेखी आएको देखिन्छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालय, भोजपुरबाट उक्त जग्गा मिति २०३९।६।२८ भन्दा

अगाडि गौचरनको रूपमा रहेको र कालीबहादुर राईका बाबु, बाजेले रेखदेख गर्ने गरेको भन्ने बुझिन आएको । हाल उल्लेखित जग्गामध्ये केही भागमा झार, बुट्यान रहेको, कुनै भाग गौचरनको रूपमा रहेको र कुनै भाग विवादित अवस्थामा रहेको बुझिन आएको भनी लेखी आएको र जिल्ला वन कार्यालय, भोजपुरबाट उक्त जग्गा वन क्षेत्र भएको भन्ने व्यहोराको जवाफ प्राप्त भएको देखियो । यसरी माथि उल्लेखित जग्गा सरकारी तथा सार्वजनिक रहेको भन्ने जिल्ला वन कार्यालय एवं स्थानीय व्यक्तिहरूको भनाइ रहेको र उक्त जग्गा सरकारी, सार्वजनिक एवं व्यक्ति विशेषमध्ये के हो ? भन्नका लागि स्थानीय स्तरमा नै छानबिन गरी निर्णय लिँदा उपयुक्त हुने देखिएको र यसरी सरकारी सार्वजनिक जग्गा व्यक्तिको नाममा दर्ता हुन गएको अवस्थामा मालपोत ऐन, २०३४ को दफा २४ को उपदफा (२) मा सरकारी सार्वजनिक जग्गा व्यक्ति विशेषको नाममा दर्ता हुन गएको देखिए त्यस्तो व्यक्तिको नाममा रहेको लगत्त कट्टा गरी नेपाल सरकारको नाममा कायम गर्न सक्ने अधिकार सम्बन्धित मालपोत कार्यालयलाई रहे भएको देखिएकोले उल्लेखित कि.नं. ३८९ र सो बाट कित्ताकाट भई कायम भएको कित्ता जग्गाको सम्बन्धमा प्रचलित कानूनबमोजिमको आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी सम्बन्धित दर्तावाला व्यक्ति लगायतलाई मालपोत ऐन, २०३४ को दफा २४ उपदफा (२) बमोजिम कारबाही गर्नुपर्ने हो वा होइन सो को यकिन गरी गराई निर्णय गरी सो को जानकारी आयोगमा पठाउनु भनी मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयमा सुझाव लेखी पठाइएको ।

८.२ कास्की जिल्ला, हेम्जा गा.वि.स.-१, सेती नदी किनारको कित्ता नं. १५१० को सरकारी सार्वजनिक जग्गा व्यक्तिका नाममा दर्ता गरेकोले छानबिन गरी कारबाही गरी पाऊँ भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा कित्ता नं. १५१० को सर्भे नापीमा बगर जनिएको सरकारी, सार्वजनिक प्रकृतिको जग्गा सोही स्थान निवासी मनु थापाले छुट जग्गा दर्ता र नामसारी गरी पाऊँ भनी निवेदन दिएको र संलग्न कागज प्रमाणका आधारमा मालपोत ऐन, २०३४ तथा मालपोत नियमावली, २०३६ बमोजिम मालपोत कार्यालय, कास्कीको मिति २०६७।०८।२९ को निर्णय अनुसार निवेदिका मनु थापाको नाममा छुट जग्गा दर्ता भएकोमा सो जग्गा दर्ता बदर गर्न जिल्ला प्रशासन कार्यालय, कास्की र मालपोत कार्यालय, कास्कीलाई अनुरोध गर्ने गरी जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, कास्कीको मिति २०६८।०३।२८ को निर्णय खारेजीका लागि पुनरावेदन अदालत, पोखरामा निज मनु थापाले दिएको उत्प्रेषण मिश्रित निषेधाज्ञा मुद्दामा पुनरावेदन अदालत, पोखराले उक्त कित्ता नं. १५१० को जग्गा निवेदिकाकै दर्ता श्रेस्ता, स्वामित्वभित्रको जग्गा देखियो भनी मिति २०६८।०९।२० मा फैसला भएको र सो फैसला सम्बन्धमा पुनरावेदन परेको समेत देखिएन । मालपोत ऐन, २०३४, स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८ र स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ बमोजिम सरकारी सार्वजनिक जग्गाहरूको अभिलेख, संरक्षण र सम्बर्द्धनको जिम्मेवारी तोकिएका निकायहरूबीच सो कार्यमा समन्वय गरी समयमा नै त्यस्ता प्रकृतिका जग्गाहरू नेपाल सरकारका नाममा दर्ता गरी नेपाल सरकारको स्वामित्व स्थापित गर्नेतर्फ उदासीन रहँदा त्यस्ता प्रकृतिका सरकारी, सार्वजनिक, पर्ती, ऐलानी, जग्गाहरू व्यक्तिले हकदैयाको प्रमाण पेस गरी छुट जग्गा दर्ता गरी स्वामित्व कायम गर्ने गरेको प्रवृत्तिलाई नियन्त्रण गर्न समयमै सम्बद्ध निकायहरूले क्रियाशील भै कदम उठाउन उपयुक्त हुने सुझाव प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय र सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास

मन्त्रालयलाई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

८.३ जिल्ला रौतहट पुरेनवा गा.वि.स. विलास कृन्ज बस्ने मिश्री क्षेत्रिनीका नाममा सर्भे नापीमा नापनक्सा भई निजको नाममा जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता कायम भएको गम्हरिया विर्ता गा.वि.स. वडा नं.९ कि.नं.११, १३, १७८, १७९, १८४, १९० तथा कि.का. भएको ४५३ समेतको जग्गा ज.ध. मिश्री क्षेत्रिनीको हकदार कोही नभएको र निज जग्गाधनी फरार भएकाले सो जग्गा अवैध तवरबाट कब्जामा लिने उद्देश्यले मालपोत कार्यालयको समेत मिलेमतोमा किर्ते लिखत गरी दूषित श्रेस्ता कायम गरेकाले छानबिन गरी कारबाही गरी पाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा मालपोत कार्यालय, रौतहटबाट उक्त र.नं.३४३२ मिति २०३४।२।११ को लिखत मगाई हेर्दा उक्त र.नं. र मितिमा जि. रौतहट प्र. दोस्तिया फुकुवा हर्षाहा वडा नं.९ बस्ने श्यामलाल चौधरी थारुकी श्रीमती वर्ष ५५ को सक वहेर्नी थरुनी ऋणी ऐ.ऐ. बस्ने वर्ष २५ को फेकु चौधरी ऋणी भै कि.नं. ५ को क्षे.फ.१-५-० जग्गा राजीनामा गरेको देखिँदा र.नं.३४३२ मिति २०३४।२।११ को दिने मिश्री क्षेत्रिनी र लिने फूलवती देवी भएको भनिएको लिखत मालपोत कार्यालयमा पारित भएको नभई काल्पनिक देखिन आयो । फूलवती देवीले मालपोत कार्यालयका कर्मचारीहरूको मिलेमतोमा नक्कली किर्ते काम गरेको देखिएको भए पनि २०३४ सालमा मालपोत कार्यालय, रौतहटमा कार्यरत खरिदार सूर्यनारायण झाको मृत्यु भइसकेको तथा उक्त समयमा कार्यरत मालपोत अधिकृतको समेत श्रेस्तामा भएको दस्तखत मेल नखाने भनी मालपोत कार्यालय, रौतहटको च.न. ८७५३ मिति २०७३/०३/१४ मा प्राप्त पत्रसमेतबाट देखिएकोले उक्त जग्गा सर्भे नापीका समयमा पुरेनवा गा.वि.स. विलास कुन्ज बस्ने मिश्री क्षेत्रिनीका नाममा नापनक्सा भई जग्गाधनी दर्ता श्रेस्तासमेत कायम भएको जग्गा जग्गाधनी मिश्री क्षेत्रिनीको हकदार छोरा, छोरी, लोग्ने वा अन्य नातेदार नरहेको, निजको जीवनकालमा निजले नै भोगचलन गर्दै आएको, हाल निज जग्गाधनी फरार हुन गएकोले नेपाल सरकारको नाममा दर्ता हुनुपर्ने जग्गा गलत लिखतका आधारमा गलत व्यक्ति फूलवती देवीको नाममा दर्ता भएर निजका छोरा बुहारी इन्द्रकला देवीले पति सीताराम राय यादवविरुद्ध रौतहट जिल्ला अदालतमा अंश दर्ता मुद्दाको फिरोद हाली तहाँबाट श्रीमान श्रीमतीबीच मिलापत्र गरी सो को आधारमा कि.नं.१३, १७८, १७९ र १८४ का जग्गा इन्द्रकला देवीका नाममा र कि.नं.१९० र ४५३ का जग्गा सीताराम राय यादवको नाममा मालपोत कार्यालय, रौतहटबाट मिति २०६९।०४।२२ मा दाखिल खारेजको निर्णय भएको र उक्त जग्गाहरू विभिन्न व्यक्तिको नाममा बिक्री वितरणसमेत भइसकेको देखिएकोले नेपाल सरकारको नाममा कायम हुनुपर्ने जग्गा व्यक्तिको नाममा हक स्थापित भएको भन्ने खुल्न देखिन आएको हुँदा उक्त जग्गाहरू नेपाल सरकारको नाममा कायम गराउन कानूनबमोजिम आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी आवश्यक सुधार गर्न आयोगको मिति २०७/०५/०७ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

८.४ ललितपुर जिल्ला बाँडेगाउ गा.वि.स. वडा नं. ७क कि.नं. ३८ क्षे.फ. २-१०-०-० रोपनी र कि.नं. ४५ को ३-१४-०-० रोपनीको लगन सदावर्त निजी गुठीको जग्गा मालपोत कार्यालय, ललितपुरका कर्मचारीको मिलेमतोमा नक्कली जग्गाधनी खडा गरी रैकरमा दर्ता गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा तहकिकात हुँदा उक्त जग्गाको अनुसूची-१ र अनुसूची-२ फारामको प्रमाणित प्रतिलिपि, मिति २०६९।१०।१२ मा यसै विषयमा परेको उजुरीका सम्बन्धमा

आयोगबाट अनुसन्धान भएको मिसिल संलग्न कागजातहरू समेत अध्ययन गरी हेर्दा वडा नं. ७क कि.नं. ३८ क्षे.फ. २-१०-०-० रोपनी र कि.नं. ४५ को ३-१४-०-० रोपनी जग्गा दर्ताको लागि हरिबहादुर मानन्धरसमेतको मिति २०६६।०३।१८ मा माग निवेदन दर्ता भई मालपोत कार्यालय, ललितपुरको मिति २०६८।०६।१० को निर्णयले निजसमेतको नाममा नामसारी दर्ता भएको देखिन्छ । मिति २०६६।०३।१८ अगावै लगन सदावर्त निजी गुठीका गुठीयार चित्रकुमारी थापासमेतले जग्गा दर्ता माग गरी दिएको निवेदनमा मि.नं. ३८/०४२/४३, मि.नं. ८८/०४६।४७ र मि.नं. १९४/०५९।६० बाट कारबाही भै मिति २०५२।१०।१३ को गोरखापत्रमा हकदाबीसम्बन्धी सार्वजनिक सूचनासमेत प्रकाशित गरेकोमा उक्त जग्गा दर्ताको निर्णय गर्दा पहिले परेका निवेदन र मिति २०५२/१०/१३ को सार्वजनिक सूचनाका सम्बन्धमा कुनै कारबाही नगरी हरिबहादुर मानन्धरसमेतको माग निवेदनको आधारमा मात्र निर्णय गरेको देखिन आयो । सो जग्गा दर्ताका लागि पूर्व परेका निवेदन र प्रकाशित सार्वजनिक सूचनासमेतका आधारमा प्रचलित कानूनबमोजिम आवश्यक निर्णय गर्न र सो को जानकारी आयोगसमेतलाई गराउन मिति २०७३/०७/२९ को निर्णयानुसार मालपोत कार्यालय ललितपुरलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

८.५ मानबहादुर थापाको नाममा दर्ता रहेको का. जि. चपली भद्रकाली गा.वि.स. वडा नं ९क कि.नं १००० को क्षे.फ. ०-४-०-० को जग्गा वास्तविक जग्गाधनीलाई थाहा जानकारी नै नदिई नक्कली जग्गाधनीको रूपमा मानबहादुर थापा खडा गरी तत्कालीन मालपोत कार्यालय, चाबहिलका कर्मचारीहरूको मिलेमतोमा हालसाबिकको निर्णय गरी गराई चन्द्रादेवी के.सी र श्वेता कार्कीलाई हक हस्तान्तरण गरी पुनः सोही जग्गा पूर्णलक्ष्मी चक्रधरलाई राजीनामाको लिखतबाट हक हस्तान्तरण गरिदिएको भन्ने व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा मानबहादुर थापाको नाममा दर्ता रहेको जग्गा वास्तविक जग्गाधनीलाई थाहा जानकारी नै नदिई नक्कली नागरिकता एवं सो अनुसारको व्यहोराका आधारमा मालपोत कार्यालय चाबहिलका कर्मचारीसमेतको मिलेमतोमा ठगी तथा कित्तेजन्य कार्य भएको भनी सुजन भेटवाललगायत मालपोत कार्यालय चाबहिलका कर्मचारी भुवन थापासमेतका १३ जना व्यक्तिहरू उपर प्रहरी अनुसन्धान भई कित्ते, ठगी एवं नागरिकता ऐन, २०६३ अनुसार नेपाल सरकारको तर्फबाट काठमाडौं जिल्ला अदालतसमक्ष अभियोगपत्र दायर गरिएकोमा सम्पूर्ण प्रतिवादीहरूलाई अभियोग माग दाबीबाट सफाई दिने गरी मिति २०७२।०९।२९ मा फैसला भइसकेको, नक्कली मानबहादुर थापा भन्ने व्यक्ति को थिए भन्ने कुरा उल्लेखित मुद्दामा भएको प्रहरी अनुसन्धानबाट समेत खुल्न नसकेको, वास्तविक जग्गाधनीको नाम, थर, वतन र तीनपुस्ते मिल्दो व्यहोराको नक्कली नागरिकताको लिखत तयार गरी सोही व्यहोराबाट जग्गाको हालसाबिक प्रक्रियादेखि हक हस्तान्तरणसम्मका सम्पूर्ण कार्य भएको भन्ने स्पष्ट भए तापनि उक्त कार्यमा मालपोत कार्यालय चाबहिलका कर्मचारी वा जग्गा खरिद बिक्रीको प्रक्रियामा संलग्न व्यक्तिहरूको मिलेमतो, सहभागिता वा संलग्नताबाट नक्कली मानबहादुर थापाका नाममा नागरिकता बनाई वा सो अनुसार तयार भएको नागरिकताका आधारमा जानीजानी वा बदनियत चिताई कुनै गैरकानूनी लाभ वा सुविधा लिई वा खाई उल्लेखित जग्गाको हालसाबिक तथा राजीनामा पास गराउने कार्य गरेका हुन् भन्नेसम्मको अवस्था हालसम्मको अनुसन्धानबाट पुष्टि हुन नआएको र वास्तविक जग्गाधनी मानबहादुर थापाले काठमाडौं जिल्ला अदालतमा दायर गरेको मुद्दामा वादी प्रतिवादीहरूका बीचमा वादी दाबी अनुसार वास्तविक जग्गाधनी मानबहादुर थापाकै नाममा जग्गा

दाखिल खारेज नामसारी दर्ता हुने गरी मिति २०७१।१२।१५ मिलापत्र भई सो अनुसार मालपोत कार्यालय चाबहिलको मिति २०७१।१२।१८ को निर्णयले दाखिल खारेज भई वास्तविक जग्गाधनी मानबहादुर थापाकै नाममा जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा जारी भइसकेको अवस्था देखिनाले प्रस्तुत उजुरीका सम्बन्धमा अब थप अनुसन्धान गर्नुपर्ने अवस्था नदेखिएको । कार्यालयमा रहेको मोठ श्रेस्तामा फोटो टाँस नभएको कारण वास्तविक जग्गाधनी पहिचान हुन नसकेको भन्ने कुरा अनुसन्धानको रोहमा खुल्न आएको र यही कारणले नै सम्बन्धित व्यक्तिले गैरकानूनी कार्य गरे गराएको भन्ने उल्लेख भएकोले यस्तो अवस्थामा कार्यालयमा आउने सेवाग्राही सम्बन्धित व्यक्ति हो वा होइन भन्ने कुरा यकिन गर्ने सन्दर्भमा सम्बन्धित गाउँ विकास समिति वा नगरपालिकाबाट फोटो टाँससहितको ३ पुस्ते विवरण र नागरिकता नम्बर उल्लेख गरी गर्नुपर्ने कामको प्रयोजनसहितको सिफारिसका आधारमा वा वास्तविक व्यक्तिको पहिचान खुल्ने आवश्यक कागजात र सो को विश्वसनीयता पुष्टि हुने प्रमाणका आधारमा मात्र काम कारबाही गर्न तथा आवश्यक पहल र सचेतना अपनाउन उपयुक्त हुने सुझाव भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयलाई मिति २०७३/१०/०३ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

८.६ गुठी संस्थान, शाखा कार्यालय, ललितपुरका कार्यालय प्रमुख रुद्रनाथ अधिकारीले ललितपुर उप-नगरपालिका वडा नं. ५(श) कि.नं. ७६ क्षेत्रफल १-९-०-० मछिन्द्रनाथ खान्गी गुठीको तैनाथी जग्गामा मोही कायम गरी नामसारी गर्दा करोडौं रकम लिनु खानु गरी भ्रष्टाचार गरेकाले छानबिन गरी कारबाही गरी पाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा जग्गाको फिल्डबुकको जोताहाको नाम, थर, वतन महलमा जितलाल महर्जन, जग्गाधनीको नाम, थर, वतन महल खाली, विरह महलमा धान, किसानको व्यहोरा महलमा यो जग्गा मछिन्द्रनाथ शिव विर्ता गुठी हो, मैले उक्त गुठीमा झाडुबडारु गरी यो जग्गा जोती खाएको छु भन्ने व्यहोरा उल्लेख भएको र कैफियत महलमा यो जग्गा गुठी संस्थान अधीनस्थ मछिन्द्र सेवा गुठीको रहेको व्यहोरा उल्लेख भएको जग्गालाई कानूनबमोजिम बुझनुपर्ने प्रमाणहरू फिल्डबुक, साबिक लगत, खान्गीदार थमौती किताब, सम्बन्धित पुजारी अन्य खान्गीदार तथा मन्दिरका गुठीयार वा व्यवस्थापकसमेत नबुझी २ नं. फाँटवारी र साबिकको श्रेस्तालाई मात्र आधार लिई गुठी संस्थान ऐन, २०३३ को दफा २७(क) विपरीत गुठी संस्थान, शाखा कार्यालय, ललितपुरको मिति २०७१।८।९ को निर्णयबाट अधीनस्थ जग्गाको रूपमा दर्ता गरी मोही कायम नामसारी गर्ने गरी निर्णय भएको देखिन आएकोले प्रस्तुत गुठी जग्गाका सम्बन्धमा गुठी संस्थान ऐन, २०३३ तथा अन्य प्रचलित कानूनबमोजिम बुझनुपर्ने अन्य प्रमाणहरू समेत बुझी गुठी संस्थान ऐन, २०३३ को दफा ३९ बमोजिम गुठीको जग्गा लोप हुन नपाउने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाई सो को जानकारी आयोगसमेतलाई गराउन आयोगको मिति २०७३/१२/०३ को निर्णयानुसार गुठी संस्थान, केन्द्रीय कार्यालयलाई लेखी पठाइएको ।

८.७ गोपीकृष्ण साह रौनियारको नाममा दर्ता रहेको हदबन्दीमा परेर रोक्का रहेका जग्गाहरू विपक्षी कपिलदेवप्रसाद रौनियारले अनुचित रकम भूमिसुधार अधिकारीलाई दिई सो जग्गाहरू फुकुवा गरेकोले कारबाही गरी पुनः रोक्का गरी पाउँ भन्ने उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा गोपीकृष्ण रौनियारको नाममा दर्ता रहेको जिल्ला पर्सा विरुवागुठी गाउँ विकास समिति वडा नं ७ कि.नं. ५०, ५२ र १७२ का जग्गाहरू बिना आधार कारण रोक्का रहेकोले नामसारी गराउन बाधा परेको हुँदा फुकुवा गरी पाउँ भनी कपिलदेवप्रसाद रौनियारले जिल्ला भूमिसुधार कार्यालय, पर्सामा निवेदन पेस गरेको, उक्त जग्गाहरू के कारणले रोक्का गरिएको हो भन्ने सन्दर्भमा कार्यालयमा हदबन्दी लगायत कुनै

विषयका मिसिल नभेटिएको र रोक्कासम्बन्धी पत्रसमेत नभेटिएको कारणले बिना आधार व्यक्तिको जग्गा रोक्का राखिरहनु उचित नहुने हुँदा पछि रोक्कासम्बन्धी कुनै कागजात फेला परेमा पुनः मेरा जग्गाहरू रोक्का राखेमा मेरो मन्जुरी छ भनी मुलुकी ऐन अ.बं. १३३ नं. बमोजिम निवेदकले कागज गरिदिएकोले फुकुवा गरिएको कुरा भूमिसुधार कार्यालय, पर्साको राय प्रतिक्रिया र पेस भएका टिप्पणीसमेतका कागजातबाट पुष्टि भएको देखिन आयो । रोक्का रहेका जग्गाहरू हदबन्दी छानबिनमा परी हदबन्दीभन्दा बढीका जग्गाहरू हुन् भन्ने कुरा पनि प्रमाण कागजातहरूबाट खुल्न नसकेको, उक्त फुकुवा भएका जग्गाहरू हाल पुनः भूमिसुधार कार्यालय, पर्साबाट रोक्का राखेको पाइयो । उक्त रोक्का रहेका जग्गाहरू फुकुवा गर्दा भ्रष्टाचारजन्य कार्य भएको एवं सरकारी सम्पत्तिको हानि नोक्सानी र दुरुपयोग भएको भन्नेसमेत देखिन आएन । कपिलदेवप्रसाद रौनियारले उक्त जग्गाहरू फुकुवा गरी नामसारी गरी बिक्री गरेको सन्दर्भमा हेर्दा जग्गावालाको हैसियतले राख्न पाउने जग्गाको अधिकतम हदभन्दा बढी जग्गा राखेको वा त्यस्तो हदबन्दीभन्दा बढी भएको जग्गा हक छाडी दिएकोमा हक छाडी दिने जग्गावालाका साथमा कायम रहेको मानी हदबन्दी कायम गरिने स्पष्ट कानूनी व्यवस्था भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा ७ मा रहे भएकोले जिल्ला पर्सा विरुवागुठी गा.वि.स. वडा नं ७ कि.नं. ५०, ५२ र १७२ का जग्गाहरू गोपीकृष्ण रौनियारको नाममा दर्ता रही त्यस बखत निजको नाममा हदबन्दीभन्दा बढी जग्गाहरू दर्ता रहे भएको देखिन्छ/देखिँदैन प्रमाण कागजातहरू भिडाइ थप छानबिन गर्न, गराउन र कानूनले तोकिएको हदभन्दा बढी जग्गा देखिएमा भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ बमोजिम गर्न गराउन भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय, सिंहदरबारलाई आयोगको मिति २०७३/१२/१७ को निर्णयानुसार सुझाव लेखी पठाइएको ।

८.८ जिल्ला तनहुँ, साबिक ढोरफिर्दी गाउँ विकास समिति वडा नं. ७ को हाल शुक्लागण्डकी नगरपालिका वडा नं. १६ स्थित तालबेसी उच्च माध्यमिक विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिले कानूनविपरीत सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा बिक्री वितरण गरेको उजुरीका सम्बन्धमा जग्गा नापनक्सा हुँदा फिल्डबुकको किसानको महलमा पर्ती, गौचरण, खोला जनिएको र उल्लिखित कित्ताहरू नेपाल सरकारको नाममा जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता कायम रहेको जग्गा भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयबाट तयार गरेको सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको विवरणमा समेत उक्त कित्ता जग्गा नेपाल सरकारको नाममा दर्ता कायम रहेको देखियो । स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८ को दफा ९.(६क) मा सरकारी, सार्वजनिक जग्गामा कसैले घर बनाएमा भत्काई लैजान वा भत्काउन लगाई त्यस्तो जग्गाको संरक्षण गर्ने काम, कर्तव्य र अधिकार प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई रहेको, विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा कुनै तवरले पनि कसैलाई हकभोग गर्न, बिक्री वितरण गर्न सक्ने कानूनी व्यवस्था शिक्षा ऐन, २०२८ र नियमावली २०५९, ले प्रदान गरेको देखिएन । नेपाल सरकारको नाममा दर्ता भइरहेको वा हुने प्रकृतिको सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गामध्येबाट तालबेसी उच्च माध्यमिक विद्यालय, शुक्लागण्डकी नगरपालिका वडा नं. १६, को विद्यालय व्यवस्थापन समितिले विद्यालयको आर्थिक तथा भौतिक श्रोत बढाउने उद्देश्य देखाई विभिन्न मितिमा निर्णय गरी विभिन्न व्यक्तिहरूलाई नेपाल सरकारको नाममा दर्ता भइरहेको सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा घरायसी प्रकृतिको कागज बनाई बिक्री गर्ने काम मुलुकी ऐन, रजिष्ट्रेशनको १ नं. र अन्य प्रचलित कानूनबमोजिम अमिल्दो देखिएबमोजिम सम्मानित पुनरावेदन अदालतबाट भइरहेको अन्तिम फैसला, नेपाल सरकारको नाममा दर्ता कायम रहेको

जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता र सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको परिभाषाभित्र पर्ने विरहबमोजिम विद्यालय व्यवस्थापन समितिले सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा बिक्री गर्न, सो आधारबाट कसैले जग्गाको स्वामित्व प्राप्त गर्न नसक्ने हुँदा तालबेसी उच्च मा.वि. शुक्लागण्डकी नगरपालिका वडा नं. १६, को विद्यालय व्यवस्थापन समितिले कानूनविपरीत बिक्री गरेका र सो आधारमा सरकारी जग्गा अतिक्रमण गरी बनेका घर, टहरा प्रचलित कानूनबमोजिम भत्काई, हटाई उक्त सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण गरी सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा नै कायम गर्न, गराउन कानूनी क्षेत्राधिकार प्राप्त प्रमुख जिल्ला अधिकारी, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, तनहुँ, प्रमुख मालपोत अधिकृत, मालपोत कार्यालय तनहुँ, नापी अधिकृत, नापी कार्यालय तनहुँ र शुक्लागण्डकी नगरपालिकाका प्रमुखलाई आयोगको मिति २०७४/०३/१५ को निर्णयानुसार सुझाव लेखी पठाइएको ।

८.९ झापा जिल्लामा सञ्चालित न्यू गिरी एण्ड सन्स टि स्टेट प्रा.लि. ले भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ बमोजिम चिया खेती विकासका लागि हदबन्दी छुट पाएको जग्गा नेपाल सरकार (म.प.) को मिति २०६३/०८/२४ को निर्णयबाट टि स्टेट प्रा.लि. को मूल बगान रहेको क्षेत्र शनिश्चरे गा.वि.स. वडा नं. ६ र ७ मा क्षे.फ. ९-४-१-० जग्गा प्रा.लि. का नाममा खरिद गर्नुपर्ने शर्त राखी ५-३-४ बिघा जग्गा बिक्री गर्न स्वीकृति पाएकोमा प्रा.लि.ले ५-३-४ बिघा जग्गा करोडौं मूल्यमा बिक्री गरेको तर खरिद गर्नुपर्ने क्षे.फ. ९-४-१-० जग्गा हालसम्म खरिद नगरेकाले आवश्यक छानबिन गरी कारबाही गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा मूल बगान रहेको क्षेत्र शनिश्चरे गा.वि.स. वडा नं. ६, ७ मा (साबिक धाइजन वडा नं. ६/क) बढीमा क्षे.फ. ९-४-१-० जग्गा खरिद गर्न स्वीकृति दिने गरी निर्णय भएपश्चात टि स्टेट प्रा.लि. र भूमिसुधार कार्यालय, झापाबीच जग्गा खरिद-बिक्री गर्ने सम्बन्धमा भएको सम्झौताको शर्त नं. ४ मा उद्योगले नेपाल सरकारबाट खरिद गर्न तथा बिक्री गर्न स्वीकृति प्राप्त गरे जति जग्गा ४ वर्षभित्र खरिद-बिक्री गरी सक्नुपर्नेछ भन्ने व्यहोरा उल्लेखित रहेकोमा उक्त शर्त विपरीत नेपाल सरकार (म.प.) बाट बिक्री गर्न स्वीकृति प्राप्त भएबमोजिमको झापा जिल्ला, अनारमनी- ३ जम्मा ५-३-४ बिघा जग्गा तोकिएको समयभित्रै बिक्री गरेको तर टि स्टेट प्रा.लि. को नाममा खरिद गर्नुपर्ने झापा जिल्ला, शनिश्चरे गा.वि.स. वडा नं. ६, ७ मा बढीमा क्षे.फ. ९-४-१-० जग्गा हालसम्म खरिद नगरी न्यू गिरी एण्ड सन्स टि स्टेट प्रा.लि.बाट भूमिसुधार कार्यालय, झापासँग मिति २०६३।०९।१३ मा भएको सम्झौताको पालना नगरी भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ विपरीतको कार्य गरेको देखिन आयो । अतः न्यू गिरी एण्ड सन्स टि स्टेट प्रा.लि. ले नेपाल सरकार (म.प.) को मिति २०६३।०८।२९ को निर्णय विपरीत टि स्टेट प्रा.लि. को नाममा मूल बगान क्षेत्र जग्गाका सम्बन्धमा भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ तथा हदबन्दीभन्दा बढी जग्गा राख्न छुट दिने सम्बन्धी आदेश, २०६८ बमोजिम आवश्यक छानबिन गरी ३ महिनाभित्र उचित निर्णय लिई सो को जानकारी आयोगलाई गराउन र भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा १२ बमोजिम हदबन्दीमा छुट पाएको जग्गाका सम्बन्धमा जग्गा खरिदसमेत गर्नुपर्ने गरी जग्गा सट्टा-पट्टा लगायतका कुनै निर्णय गर्दा पहिले खरिद गर्नुपर्ने भनी तोकिएको जग्गा खरिद गरेपछि मात्र जग्गा बिक्री गर्न पाउने गरी आवश्यक नीतिगत व्यवस्था मिलाउन आयोगको मिति २०७४/०३/१९ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

८.१० नवलपरासी जिल्ला, साबिक कावासोती गा.वि.स. वडा नं. ३ हाल शिवमन्दिर गा.वि.स. वडा नं. ९ क, ख, ग को करिब २०० बिघा वन क्षेत्रको सरकारी जग्गा भू-माफिया र मालपोत कार्यालय, कावासोतीसमेतको मिलेमतोमा व्यक्ति विशेषको नाममा दर्ता गरेकाले छानबिन गरी कारबाही गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा सुरु सभै नापीको समय २०२६ सालमा नाप नक्सा नभएको र वन क्षेत्रसँग जोडिएको करिब २०० बिघा जग्गाका सम्बन्धमा २०५४ सालमा तत्कालीन भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रीको पुनः नाप नक्सा गर्ने गरी भएको तोक आदेशबमोजिम विभिन्न व्यक्तिको नाममा पुनः नाप नक्सा गरी छुट जग्गा दर्ता समितिको मिति २०५५।०९।२१ को छुट जग्गा दर्ता गर्ने सिफारिस निर्णयको आधारमा मालपोत कार्यालय, कावासोतीको मिति २०५७।०१।१९ र २०५७।०२।१८ गतेको निर्णयानुसार उक्त जग्गा १६० जना व्यक्तिको दर्ता गर्ने निर्णय भएको र उक्त छुट जग्गा दर्ता गर्ने सम्बन्धी निर्णय गर्दा छुट जग्गा दर्ता भएका जग्गाहरू वन क्षेत्रभित्र नपर्ने भनी स्पष्ट यकिन समेत नगरी भएको निर्णय मालपोत ऐन, २०३४ को दफा २४ को उपदफा २ बमोजिम जिल्ला अदालतमा दर्ता बदरको लागि मुद्दा परेको किताबाहेक अरु व्यक्ति विशेषका नाममा कायम गरेको दर्ता लगत कट्टा गरिदिने भनी मालपोत कार्यालय कावासोतीबाट मिति २०५८।०५।११ पुनः निर्णय भएको देखिन आयो । नेपालका विभिन्न स्थानमा सरकारी, सार्वजनिक जग्गा अतिक्रमण गरी घर बनाई बस्ने, राज्यले आफ्ना नागरिकलाई उपलब्ध गराउने विभिन्न सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने र सरकारका तर्फबाट संरचनागत पूर्वाधार निर्माण गर्दै जाने अवस्थासमेत विद्यमान रहेको देखियो । अतः प्रस्तुत विषय र यस्तै प्रकृतिका अव्यवस्थित बसोवासीहरूका हकमा समेत राज्यले आवश्यक नीति बनाई अव्यवस्थित बसोवासीको समेत समस्या दीर्घकालका लागि सम्बोधन गर्न एवं सरकारी सार्वजनिक जग्गाको अतिक्रमण हुन नपाउने आवश्यक व्यवस्था मिलाउनका लागि आयोगको मिति २०७४/०३/२६ को निर्णयानुसार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

९ गृह मन्त्रालय अन्तर्गत

९.१ कैलाली जिल्ला बेलादेवीपुर गा.वि.स. वडा नं.३ राजीफाँट बस्ने होण्डा भन्ने गोरे वि.क.ले भारतबाट चोरी गरी ल्याएको भा.रु.नोटहरू प्रहरी चौकी, मालाखेतीबाट खटी आएको प्रहरी टोलीले होण्डाको घरबाट बरामद गरी ल्याएको रकमको मुचुल्का करिब १ करोडभन्दा बढी रकम बरामद भएकोमा भा.रु.५००।- दरका नोट २९५ थान र भा.रु.१०००।- दरको थान १ मात्र बरामद भएको बताएको, लगायत यसमा संलग्न माथि कारबाही गरियोस भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा मिति २०६३/१०/१२ मा प्रहरी चौकी, मालाखेती, कैलालीबाट खटिएको प्रहरीले होण्डा भन्ने गोरे वि.क.को घरमा खानतलासी गर्दा भारतबाट चोरेर ल्याएको भा.रु.१,४८,५००।- बरामद गरेको भन्नेसमेत व्यहोरा बरामद मुचुल्काबाट देखियो । प्रहरी चौकी, मालाखेती, कैलालीको च.नं.३०१, मिति २०६३/१०/१२ को पत्रसाथ दाखिला हुन आएको भा.रु.१,४८,०००।- ड्राफ्ट बापत ने.रु.४७४ कटाई बाँकी ने.रु.२,३६,३२६।- रकम हालसम्म कोही कसैले दावी गर्न नआएकोले पछि स-प्रमाण दावी गर्न आएका बखत फिर्ता गर्ने गरी सु.प.क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय, दिपायलमा पठाएको भन्नेसमेत व्यहोराको जिल्ला प्रहरी कार्यालय, कैलालीको पत्र, सुदूरपश्चिम क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालयको मिति २०६४/०८/२३ पत्रबाट सु.प. क्षेत्रीय प्रहरी आवासीय माध्यमिक विद्यालय, धनगढीमा सो रकम बराबरको अक्षय कोष खडा गरी ब्याजबाट जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउनु भन्नेसमेत व्यहोराको पत्राचार गरेको र पुनः सुदूरपश्चिम क्षेत्रीय प्रहरी

आवासीय माध्यमिक विद्यालय, धनगढीको मिति २०६४/०८/२३ को पत्रसाथ पठाइएको रकममा छुट हुन गएको रु.८००।- ड्राफ्ट मार्फत नै पठाई उक्त अक्षय कोषमा रु.२,३७,९२६।- कायम गरी राख्नु भन्नेसमेत व्यहोरा सुदूरपश्चिम क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालयको पत्रबाट देखियो । जिल्ला प्रहरी कार्यालय, कैलालीका तत्कालीन प्रमुख तथा प्रहरी उपरीक्षक विजयकुमार भट्टले अनुसन्धानको क्रममा कुनै व्यक्तिको दाबी नपरेको उक्त रकमको सुरक्षित व्यवस्थापन गर्न तालुक कार्यालयहरूसँग समन्वय गरी पछि कसैको दाबी परेमा फिर्ता दिने गरी हाल क्षेत्रीय प्रहरी कल्याण कोषमा दाखिला गरिदिने निर्देशन भए अनुसार उक्त रकमलाई क्षेत्रीय प्रहरी कल्याण कोषको बैंक खातामा जम्मा गर्ने गरी बैंक मार्फत पठाएको भन्नेसमेत व्यहोराको बयान कागज गरेको देखिएकोले उक्त बरामदी मुचुल्काबाट बरामद भएको रकम खाई मासेको भन्न मिल्ने स्थिति देखिएन । कसुरजन्य सम्पत्ति तथा साधन (रोक्का, नियन्त्रण र जफत) ऐन, २०७० को दफा १३ मा कसुरजन्य सम्पत्ति व्यवस्थापन विभागको स्थापना र दफा १४ मा विभागको काम, कर्तव्य र अधिकार, दफा ४० मा नियम बनाउने अधिकार र दफा ४१ निर्देशिका बनाउन सक्ने भन्नेसमेतको प्रावधानसमेतलाई मध्यनजर गर्दै नेपाल प्रहरीका विभिन्न इकाई मार्फत विदेशबाट चोरेर ल्याएको धनमाल नेपाल प्रहरीको इन्टरपोल शाखाले बैंक खाता तथा लकर बिना राखे गरेको र मिति २०६३/१०/१२ गते प्रहरी चौकी मालाखेती, कैलालीले सोही जिल्लाको बेलादेवीपुर गा.वि.स. वडा नं.३ राजीफाँट बस्ने होण्डा भन्ने गोरे वि.क.को घरबाट बरामद गरेको रकम सुदूरपश्चिम क्षेत्रीय प्रहरी आवासीय माध्यमिक विद्यालय, धनगढीमा अक्षय कोष खडा गरी राखेको भन्ने खुलेकोले यसरी बरामद वा नियन्त्रणमा लिइएका नगद एवं धनमाल नेपाल प्रहरीको अक्षयकोष/कल्याणकोष वा विभिन्न महाशाखा/शाखामा त्यत्तिकै राख्नु उपयुक्त र न्यायसंगत नहुने हुँदा यस प्रकारको नगद र धनमाललाई व्यवस्थित, सुरक्षित, पारदर्शी, अभिलेखीकरण तथा कानूनसम्मत हुने गरी यथाशीघ्र संस्थागत तथा नीतिगत व्यवस्था गर्न गराउन प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय र गृह मन्त्रालयलाई आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयानुसार सुझाव लेखी पठाइएको ।

१० परराष्ट्र मन्त्रालय अन्तर्गत

१०.१ परराष्ट्र मन्त्रालय सिंहदरबारले १८औं सार्क शिखर सम्मेलनको लागि स्टेसनरी र मेसिनरी सामान खरिद गर्न निकास भएको रकममध्ये केही बोलपत्रबाट र केही कोटेसनको माध्यमबाट ठेकेदारहरूसँग मिलेमतो गरी बजार मूल्यभन्दा धेरै लागत मूल्य कायम गरी देशको सम्पत्ति हानि नोक्सानी पुऱ्याउनेलाई कारबाही गरी पाऊँ भनी आयोगमा पर्न आएको उजुरीका सम्बन्धमा संकलित प्रमाण कागजात एवं सम्बन्धित व्यक्तिहरूले खुलाई दिएको बयान व्यहोरासमेतलाई अध्ययन गर्दा परराष्ट्र मन्त्रालय सिंहदरबारले १८औं सार्क शिखर सम्मेलनको लागि चालूगततर्फ रु.१२,२०,१५,२४३।- र पुँजीगततर्फ रु.१३,६०,९७,६३७।- गरी जम्मा रु.२५,८१,१२,८८०।- बजेट विनियोजित भएकोमा रु.२५,१९,६१,०२०।७९ खर्च भएको, सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ को उपदफा (२) ले यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्राटुक्रा पारी खरिद गर्नु हुँदैन भन्ने कानूनी व्यवस्था गरेको, मेसिनरी र स्टेसनरी सामान खरिद गर्दा एउटै प्रकृतिका सामानहरूमा केही बोलपत्र, केही कोटेसन र केही सोझै खरिद गरेको, सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ३१ बमोजिम सार्वजनिक निकायले १० लाख रुपैयाँभन्दा बढीको मालसामान खरिद गर्दा बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गरिनुपर्ने कानूनी व्यवस्था गरेकोमा कोटेसन तथा सोझै वार्ताबाट

खरिद गरेको, उपहार सामग्रीहरूमा के के, कस्तो र कति परिमाणमा आवश्यक पर्ने भनी आवश्यकता पहिचान गरी वर्षभरिमा के कति उपहारसम्बन्धी सामग्रीहरू आवश्यक पर्छु यकिन गर्ने र स्पेसिफिकेसन, परिमाण र लागत अनुमान तयार गरी बोलपत्र तथा कोटेसनद्वारा खरिद गर्न सकिनेतर्फ ध्यान दिएको देखिएन । वर्षौंदेखि उपहार सामग्रीहरू सप्लाई गर्दै आएका र सोझै वार्ताबाट सामान उपलब्ध गराउने गरेका बेखा क्राफ्ट्स र द ओरेन्टियल उड कार्बिन इन्डष्ट्रिजका संचालकहरूले अनुसन्धानको क्रममा खुलाइदिएको बयान व्यहोरा हेर्दा सरकारी स्वामित्वमा रहेको मन्त्रालयको कोठा वा स्थान उपलब्ध गराएर निजहरूबाट विभिन्न समयमा आवश्यक पर्ने सामानहरू सोझै वार्ताबाट खरिद गर्ने गरेको भन्नेसमेत खुल्न आएको देखिँदा यसपूर्व आयोगको च.नं. २३९८ मिति २०७२।३।२८ को पत्रले जानकारी गराइएको व्यहोरातर्फ ध्यानाकर्षण गराउँदै सार्वजनिक खरिदसम्बन्धी कुनै पनि कामकारवाहीहरू प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को विपरीत नहुने गरी गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०८/२० को निर्णयानुसार परराष्ट्र मन्त्रालयलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

१०.२ अमेरिकाका लागि नेपाली राजदूत डा. अर्जुनबहादुर कार्कीले राजदूतावासको कर्मचारीमा आफ्नो नाता पर्नेहरूलाई नियुक्ति गरेको तथा कार्यबोझ बढेको भन्दै नयाँ दरबन्दी थप गरेर विभिन्न व्यक्तिहरूलाई गैरकानूनी रूपमा अमेरिका ल्याएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी/ निवेदन सम्बन्धमा नेपाली राजदूतावास अमेरिकामा विभिन्न समयमा कार्यबोझको आधारमा दरबन्दी पुनरावलोकन हुँदै आएको र पछिल्लो पटक राजदूतावासको स्थायी दरबन्दी पुनरावलोकन सम्बन्धमा डा. अर्जुनबहादुर कार्कीले राजदूतको कार्यभार सम्हाल्नु १६ महिनाअघि नै राजदूतावासबाट परराष्ट्र मन्त्रालयमा पत्राचार गरिएको व्यहोरा परराष्ट्र मन्त्रालयको मिति २०७२।०२।३२ को पत्रबाट खुली आएको देखियो । साथै निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ६.क मा कुनै पनि निकायको तत्काल कायम रहेको संगठन संरचना र दरबन्दीमा पुनरावलोकन गर्दा वा हेरफेर गर्दा सम्बन्धित मन्त्रालयले संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी अर्थ मन्त्रालयको सहमति लिई सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा पठाउनुपर्ने र सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले सो को मूल्यांकन गरी तीस दिनभित्र स्वीकृतिका लागि नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद समक्ष पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेबाट समेत अमेरिकास्थित नेपाली राजदूत डा. अर्जुनबहादुर कार्कीले आफू राजदूत नियुक्त भए लगत्तै परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत नयाँ दरबन्दी थप गराएको भन्ने तथ्य पुष्टि हुन सक्ने अवस्था देखिएन । नेपाली नियोगमा काम गर्ने स्थानीय कर्मचारी व्यवस्थापनसम्बन्धी निर्देशिका, २०७२ को बुँदा ११ बमोजिम परराष्ट्र मन्त्रालयबाट सहमति लिई स्थानीय कर्मचारीको व्यवस्थापन गरिएको देखिनुका साथै उजुरीमा निज राजदूतले आफ्नो मामा तथा सालोलाई स्थानीय कर्मचारीमा नियुक्ति गरेको भनिएकोमा परराष्ट्र मन्त्रालयबाट निज राजदूतको मामा नाता पर्ने साथै साला-साली नाता पर्ने कोही नभएको भनी मिति २०७२।०२।३२ को पत्रबाट लेखी आएको, विदेशस्थित नेपाली नियोगमा काम गर्ने स्थानीय कर्मचारी व्यवस्थापनसम्बन्धी निर्देशिका, २०७२ को बुँदा ११ मा नियोग प्रमुखले मन्त्रालयको लिखित सहमति प्राप्त गरी विनियोजित बजेटको परिधिभित्र रहेर थप व्यक्तिलाई सेवा करारमा लिन सक्नेछ भन्ने व्यवस्था रहे तापनि नियोगहरूले थप कर्मचारीको आवश्यकता पहिचान गर्ने ठोस आधार र मापदण्ड उल्लेख भएको नदेखिएकोले नियोगहरूले थप स्थानीय कर्मचारीको आवश्यकता पहिचान गर्ने आधार, मापदण्ड र कर्मचारीको अधिकतम संख्यासमेत निर्धारण गरी निर्देशिका निर्माण

गर्न उपयुक्त हुने सुझाव आयोगको मिति २०७३/०९/२८ को निर्णयानुसार परराष्ट्र मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

११ उद्योग मन्त्रालय अन्तर्गत

११.१ उदयपुर सिमेन्ट उद्योग लिमिटेड, उदयपुरले Hasler Make Weighing Feeder का स्पेयर पार्टस खरिद गर्दा नक्कली भारतीय पार्टसहरू खरिद गरी अनियमितता गरेको हुँदा कारबाही गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा बोलपत्र नं. ११-१/०६७/६८ मार्फत Hasler Make Weighing Feeder का पार्टस खरिद गर्दा नक्कली भारतीय पार्टसहरू खरिद गरी अनियमितता गरेको भन्ने व्यहोरा पुष्टि हुने आधार प्रमाण प्राप्त हुन सकेको देखिएन र भन्सार विभागबाट प्राप्त विवरणको आधारमा भन्सार नतिरी राजस्व छुली गरेको भन्ने व्यहोरासमेत समर्थित हुन आएको देखिएन । बोलपत्र नं. ३३-१/०६७/६८ बाट खरिद गरिएका सामानहरू (Different type of Spare Parts for Hasler Make Weighing Feeder) मध्ये उपलब्ध नभएका स्पेयर पार्ट, जडानका लागि लाग्ने खर्च र जरिवानासमेत गरी रु ५,६४,९४७।- आपूर्तिकर्ताबाट असुल गर्न प्रक्रिया सुरु गरेको साथै प्राप्त सामानहरूको स्टोर दाखिला गरी कुल मूल्य रु.३८,९९,४०८।- कायम गरेको पाइयो । करिब दुई दशकअघि जडान भएका मेसिन उपकरणहरूको कतिपय स्पेयर पार्टस सोही आकार, स्वरूप तथा स्पेसिफिकेसनमा बजारमा उपलब्ध हुने/नहुने सम्बन्धमा पर्याप्त अध्ययन नगरी खरिद प्रक्रिया अघि बढाएको तथा सामान आपूर्ति भएपछि खरिद सम्झौताबमोजिमको कारबाही नगरी लामो समयसम्म खरिद सम्झौता कार्यान्वयन नगर्दा उपलब्ध सामानहरूको अर्थपूर्ण उपयोग हुन नसकेको अवस्थालाई दृष्टिगत गरी यस्तो परिपाटी र प्रणालीमा सुधार गरी सामान खरिद प्रक्रिया सुरु गर्नुपूर्व नै पर्याप्त बजार सर्वेक्षण गरी गराई उचित स्पेसिफिकेसन तयार गरी चुस्त दुरुस्त खरिद कारबाही गर्नेतर्फ सतर्कता अपनाउन उपयुक्त हुने हुँदा सो तर्फ आवश्यक व्यवस्था गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार उद्योग मन्त्रालय मार्फत उदयपुर सिमेन्ट उद्योग लिमिटेड, उदयपुरलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

११.२ उदयपुर त्रियुगा नगरपालिका ११ जलजलेस्थित उदयपुर सिमेन्ट उद्योगले कोइला खरिदसमेतमा अनियमितता एवं भ्रष्टाचार गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा उदयपुर सिमेन्ट उद्योग लिमिटेडले उद्योगको काठमाडौँ शाखामा दरबन्दीभन्दा बढी कर्मचारी राखेको भन्ने उजुरी सम्बन्धमा अनुसन्धानकै क्रममा काठमाडौँका सबै कर्मचारी उद्योगको प्रधान कार्यालय उदयपुर जलजलेमा फिर्ता गरिएको जानकारी प्राप्त हुन आएको, उद्योगका लागि आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ खरिद गर्दा उद्योगको आफ्नै आर्थिक प्रशासन तथा खरिदसम्बन्धी विनियमावली, २०६५ अनुसार गर्ने गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०७०।०७१ मा कोइला खरिद गर्दा Non Cooking coal खरिद राष्ट्रिय दैनिक र E-Tender बाट समेत सिलबन्दी बोलपत्र आह्वान गरी प्रतिस्पर्धा मार्फत खरिद गरेको देखियो । यसरी खरिद गरिएको कोइलाको Specification सम्झौतामा उल्लेख भएबमोजिम मापदण्ड हुनुपर्नेमा उद्योगमा स्थलगत निरीक्षण गरी ३ वटा sample लिई परीक्षणका लागि नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग माछापोखरी काठमाडौँमा पठाइएकोमा नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभागको पत्रानुसार Specification अनुसार माग गरिएको र खरिद गरिएको कोइलाको Specification मेल नखाएको देखिएको, उद्योगले खरिद गरेको कोइला कम गुणस्तरको देखिएको, बोलपत्र आह्वान गरी सप्लायर्सहरू मोनालिसा इन्टरनेसनल र रिद्धिसिद्धी इन्टरप्राइजेजले प्रस्ताव पेस गर्दा एकै मूल्यमा पेस गरेकोमा Price

Negotiation गरी नेपालको कानूनविपरीत कोइला खरिद गरेको देखियो । साथै खरिद गरिएको कोइलाको भण्डारण र अभिलेख व्यवस्थित रूपमा नराखिएको, वि.सं. २०४९ सालदेखि हालसम्म उद्योगको कोइला मिलले पिस्न नसकी जम्मा पारी राखिएको रु.१,९४,४३,२४७।२० रकम बराबर Rejected कोइला करिब १४११.४८ टन उद्योगभित्र रहेको पाइयो । उक्त जम्मा भएको कोइला वि.सं. २०४९ सालदेखि हालसम्मको भनी स्थलगत निरीक्षणको क्रममा मुचुल्का गरी दिएको, अनुसन्धानको क्रममा सम्बन्धित जिम्मेवार पदाधिकारीले बयानको क्रममा समेत सोही विषय उल्लेख गरेको देखिँदा कुन आ.व.मा र को कसको लापरबाहीबाट कति कति परिमाणको कोइला Rejected भएको हो सो छुट्याउन नसक्ने अवस्था विद्यमान रहेको देखियो । सो कोइला पुनः प्रयोग एवं लिलाम बिक्रीसमेतको समुचित व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा कानूनबमोजिम गरी आयोगलाई जानकारी गराउन मिति २०७३/१२/१० को निर्णयानुसार उद्योग मन्त्रालयमा सुझाव लेखी पठाइएको ।

१२. श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय अन्तर्गत

१२.१ वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन बोर्डले वैदेशिक रोजगार कल्याणकारी कोषको रकम गाडी खरिद, गाडी मर्मत, सवारी इन्धन, विदेश भ्रमण र करारमा कर्मचारीहरू नियुक्ति जस्ता असम्बन्धित कार्यमा खर्च गरी अनियमितता गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा कर्मचारीहरूले प्रचलित वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा ३३ तथा वैदेशिक रोजगार नियमावली, २०६४ को नियम २६ को उद्देश्यविपरीत र वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन बोर्डको कार्य संचालन निर्देशिका, २०६८ को दफा २८ मा बोर्डका अध्यक्ष, सदस्य, पदाधिकारी र कर्मचारीमात्र विदेश भ्रमण पठाउन सकिने भन्ने व्यवस्था भएकोमा सो बाहेक अन्य निकायका पदाधिकारी तथा कर्मचारीसमेतले विदेश भ्रमण गरेको, पदाधिकारीहरूको विदेश भ्रमणका लागि बोर्डले सिफारिस गर्नुपर्ने व्यवस्था भएकोमा सो नगरी बोर्डका कार्यकारी अधिकृत तथा श्रम तथा रोजगार मन्त्रालयले आफूखुसी टिप्पणी उठाई निर्णय गर्ने गरेको, निर्देशिकाको दफा ५ मा कल्याणकारी कोषको रकम खर्च सम्बन्धमा स्पष्ट व्यवस्था गरेको हुँदाहुँदै सो विषयलाई उलंघन गरी खर्च भए गरेको, वैदेशिक रोजगार कल्याणकारी कोषको रकम विभिन्न शीर्षकमा जथाभावी ढंगले सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को प्रक्रिया विधिविपरीत खर्च गरेको, बोर्डको पदाधिकारीहरूले बोर्डको निर्णय गर्ने सिलसिलामा बोर्डका सदस्यहरू बीचमा प्रत्येक एजेण्डामा विस्तृत रूपमा छलफल गरी निर्णयमा पुगनुपर्नेमा सो अनुरूप हुने नगरेको र बोर्डका कतिपय पदाधिकारीहरूले अनुसन्धानको क्रममा गरेको बयानमा बोर्डको निर्णयप्रति असहमति जनाउँदै कतिपय निर्णयप्रति जिम्मेवारी हुनुपर्ने कुनै कानूनी आधार र कारण नभएको भनी उल्लेख गरेको, विदेश भ्रमण गर्दा सम्बद्ध ऐन, नियमबमोजिम आवश्यकताका आधारमा मात्र विदेश भ्रमणमा जानुपर्नेमा ३४ जनासम्म पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूले वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धनात्मक काम गर्ने भनी विदेश भ्रमण गरी रकम खर्च गरेको, करार सेवामा कर्मचारीहरू नियुक्ति गर्दा प्रचलित कानूनबमोजिम मात्र नियुक्ति गर्नुपर्नेमा सो नगरी कल्याणकारी कोषको रकम अत्यधिक भार पर्ने गरी जथाभावी रूपमा कर्मचारीहरू नियुक्ति गरेको, विदेशी दूतावासमा रहने गरी खरिद गरिएका सवारी साधनहरू वैदेशिक रोजगारमा गएका श्रमिकहरूको हित हुने गरी प्रयोग नभएको, कल्याणकारी कोषको रकमलाई ऐन, नियमविपरीत हुने गरी अन्य निकायलाई दिएको, अन्य निकाय तथा दूतावासमा गएको रकमको मितव्ययिता, पारदर्शिता कायम गर्न समयमा लेखापरीक्षण गर्ने गराउने र प्राप्त रकमहरू कल्याणकारी कोषको उद्देश्य

अनुरूप खर्च गर्ने कार्यमा उदासीन रहेको र ठूलो रकम पेशकीको रूपमा रहेको, वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन बोर्डको कार्यालय श्रमग्राममा सार्ने निर्णय गरी रकमसमेत भुक्तानी भइसकेकोले सो अनुसार श्रमग्राममा बोर्डको कार्यालय भवन नसारी उक्त बोर्डको कार्यालय हाल पनि प्रतिमहिना रु. १,७१,३००।- घर भाडा तिरी अन्यत्र नै बसेको र वैदेशिक रोजगार कल्याणकारी कोषको रकम विभिन्न निकाय तथा व्यक्तिहरूलाई जथाभावी बाँड्ने गरेको समेत पाइएको हुँदा वैदेशिक रोजगार ऐन, नियम र कार्य संचालन निर्देशिकासमेतको उद्देश्य, भावना र मर्म अनुकूल कल्याणकारी कोषको रकमलाई वैदेशिक रोजगारमा जाने श्रमिकको अधिकतम हित हुने गरी खर्च गर्न गराउन एवं कोषको प्रशासनिक खर्चको सीमा निर्धारणसमेतका लागि निश्चित मापदण्ड बनाई सोही मापदण्डबमोजिम अनिवार्य कार्य संचालन गर्ने गराउने व्यवस्था गर्न उपयुक्त हुने सुझाव आयोगको मिति २०७३/०७/२९ को निर्णयानुसार श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय र वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन बोर्डलाई लेखी पठाइएको ।

१३ ऊर्जा मन्त्रालय अन्तर्गत

१३.१ नेपाल विद्युत प्राधिकरणबाट निर्माणाधीन जलविद्युत उत्पादन आयोजनाहरूमा दरबन्दी अनुसार कर्मचारीहरू परिचालन नभएको, चमेलिया जलविद्युत आयोजनामा कर्मचारी परिचालन र प्रोत्साहन भत्तामा अनियमितता भएको हुँदा छानबिन गरी कारबाही गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा नेपाल विद्युत प्राधिकरण, केन्द्रीय कार्यालयबाट चमेलिया जलविद्युत आयोजनाको स्वीकृत कुल दरबन्दी संख्यामा नबढाई केही पदहरूमा सोही पदको स्वीकृत दरबन्दीभन्दा बढी संख्यामा कर्मचारीहरू खटाई कामकाज गराएको साथै उक्त आयोजनामा कामकाज गरेको आधारमा स्वीकृत दरबन्दीभन्दा बढी संख्यामा रहेका कर्मचारीहरू समेतलाई उक्त आयोजनाबाट प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराइएको अवस्था खुल्न आएको हुँदा यस्तो परिपाटीमा सुधार गरी उचित कारण र आधारमा आयोजनाको दरबन्दी स्वीकृत गर्न, स्वीकृत दरबन्दीको अधीनमा रही कर्मचारी परिचालन गर्न, आवश्यकता अनुसार दरबन्दीलाई आवधिक रूपमा पुनरावलोकन गर्न र स्वीकृत मापदण्ड तथा कार्यसम्पादन सूचकको आधारमा मात्र प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार नेपाल विद्युत प्राधिकरण, केन्द्रीय कार्यालयलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

१३.२ काठमाडौँ उपत्यकाभित्र लोडसेडिङ तालिकाबमोजिम विद्युत आपूर्ति हुनुपर्ने समयमा समेत आपूर्तिमा अवरोध भएको, व्यापक मात्रामा ट्रान्सफर्मरहरू जलेको र नेपाल विद्युत प्राधिकरणको ठूलो धनराशि नोक्सानी भएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदन सम्बन्धमा नेपाल विद्युत प्राधिकरणद्वारा निर्माण भएका १७ वटा जलविद्युत आयोजनाहरूको जडित क्षमता ४६८.४६ मे.वा. र निजीस्तरबाट निर्मित ४७ वटा जलविद्युत आयोजनाहरूको जडित क्षमता ३०९.३१ मे.वा. भए तापनि मिति २०७२।१२।११ गतेका दिन क्रमशः २६३.२१ मे.वा. र ७२.४० मे.वा. विद्युत उत्पादन भई विदेशबाट २७५.१५ मे.वा. विद्युत आयात गरी कुल ६१०.७६ मे.वा. विद्युत आपूर्ति भई ७१० मे.वा. विद्युत अपुग भएको देखिनुका साथै उपत्यकाभित्रका वितरण प्रणालीमा प्राधिकरणको स्वामित्वमा विभिन्न क्षमताका कुल २६८९ थान ट्रान्सफर्मरहरू जडान भएको, ट्रान्सफर्मरको सुरक्षाका लागि Lightning Arrester, Earthing, Drop out Fuse, MCCB आदि जडान गर्नुपर्ने, ट्रान्सफर्मरको सुरक्षामा ट्रान्सफर्मरको क्षमतासँग मेल खाने Rating को MCCB को प्रभावकारी भूमिका रहने, बिना MCCB ट्रान्सफर्मर जडान गर्नु सुरक्षित नहुने भए तापनि कुल ११३१ थान

ट्रान्सफर्मरहरूमा MCCB जडान भएको नदेखिएको र MCCB बिना ट्रान्सफर्मर जडान गरी संचालन गरिएका वितरण केन्द्रहरूमा बढी मात्रामा ट्रान्सफर्मरहरू जलेको देखिएको, आ.व. ०७२।७३ मा विभिन्न क्षेत्रीय कार्यालयहरूबाट विभिन्न क्षमताका कुल ५६९२ थान MCCB माग भएकोमा केन्द्रीय भण्डार र आयोजनामा मागबमोजिम क्षमताका कुल ४५२४ थान MCCB नपुग भएको देखिएकोले असहज परिस्थितिमा समेत विद्युत आपूर्तिमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी विद्युत वितरण प्रणालीलाई चुस्त दुरुस्त राख्नका लागि नेपाल विद्युत प्राधिकरणको विनियमलाई सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ अनुकूल बनाउन, नोक्सानीको न्यूनीकरणका लागि अत्यावश्यक सामग्री वा उपकरणहरू समयमा नै खरिद गरी मौज्जात राख्ने आवश्यक व्यवस्था मिलाउन, मर्मत सम्भार र त्यसको अनुगमन प्रणालीलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित गर्ने एवं समयमा नै आ-आफ्नो जिम्मेवारीको निर्वाह नगर्ने कर्मचारीलाई छानबिन गरी कारबाहीको दायरामा ल्याउने कदम उठाउन उपयुक्त हुने सुझाव आयोगको मिति २०७३/०८/२० को निर्णयानुसार नेपाल विद्युत प्राधिकरण, संचालक समितिलाई लेखी पठाइएको।

१३.३ ओखलढुङ्गा जिल्लाको कुन्तादेवी गाउँ विकास समितिमा संचालित मोलुङ खोला (चौथो) लघु जल विद्युत आयोजनाको टर्वाइन जडान, अर्थिङ तामाको प्लेट विद्युतीय सामग्रीहरूमा अनियमितता भएको, सम्झौताबमोजिम मेसिन ४६ किलोवाटको हुनुपर्नेमा ४० किलोवाटको भएको, ट्रान्सफर्मर ५ वटा भनी पैसा उठाई ४ वटा मात्र ल्याएको, ट्रान्सफर्मर फुटेको प्रयोगमा ल्याएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा आयोजना मुख्य गरेर समुदायबाट उठेको नगद रकम र वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको अनुदानका अतिरिक्त जिल्ला विकास समिति, गाउँ विकास समिति र जिल्ला ऊर्जा तथा वातावरण शाखाबाट समेत अनुदान लगानी भएको, तर कुन कुन निकायले कति कति लगानी गर्ने हो भन्ने स्पष्ट समझदारी भएको भन्ने कतै नदेखिएको, प्रत्येक निकायको खर्च देखिने गरी खर्चको फाँटवारीसमेत नराखेको, आयोजनाको इलेक्ट्रोमेकानिकल सामान खरिद गर्दा एकै मितिमा सप्लायरसँग सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को बर्खिलाप दुईवटा सम्झौता गरेको, ४० किलोवाट क्षमताको Electronic Load Controller (ELC) बाट न्यून मात्रामा विद्युतीय शक्ति उत्पादन भएको तर पछि सप्लायरका संचालक तथा निर्देशकले सम्झौता र डिजाइन अनुसारकै ४६ किलोवाट क्षमताको ELC जडान गरी मिति २०७३/०५/०१ मा भएको Power Output Test परीक्षणबाट तोकिएको ४६ किलोवाट क्षमताको जलविद्युत उत्पादन भइसकेको उपभोक्ता समितिको अध्यक्षले पेस गरेको कागजातहरूबाट देखिएको, अर्थिङमा प्रयोग गर्ने पाता तामाको हुनुपर्नेमा तामाको जलप मात्र लगाएको पाइएकोले सो समेत फेरि त्रुटि सच्याइसकेको भन्ने अनुसन्धानको क्रममा सप्लायरका संचालक तथा निर्देशकले गरेको बयान व्यहोराबाट देखिएको, उपभोक्ता समितबाट खर्च गर्दा सम्भव भएसम्म आम भेलाको निर्णयबाट खर्च गर्ने/गराउने गरेको तथा भए गरेको खर्च समर्थन गर्ने गरेको प्राप्त कागजातहरूबाट देखियो अतः हालसम्मको अनुसन्धानबाट संकलित कागज प्रमाणहरूको आधारमा प्रस्तुत विषयसँग सम्बन्धित नियमनकारी निकाय वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रबाट देहायबमोजिमको सतर्कता अपनाउन वा कदम उठाउन उपयुक्त हुने भनी आयोगको मिति २०७३/१०/१३ को निर्णयानुसार सुझावहरू लेखी पठाइएको।

क. आयोजनाको लागत सहभागिता निश्चित गर्दा सम्बन्धित जिल्ला विकास समितिमा कुन कुन

निकायबाट के कति रकम विनियोजन हुन सक्ने हो यकिन गरिसकेपछि मात्र आयोजनाको सम्झौताको कार्य गर्न गराउन ।

- ख. आयोजनाको इलेक्ट्रोमेकानिकल सामान खरिद गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम गर्न गराउन ।
- ग. आयोजनाको लागत सहभागिताबमोजिम कुन कुन निकायबाट के कति रकम खर्च भयो वा गरियो भन्ने विषयमा साइट दाखिला रिपोर्ट, नापी किताब एवं खर्चको फाँटवारी राख्ने व्यवस्था गर्न गराउन ।
- घ. स्थानीय उपभोक्ताहरूले लागत बमोजिमको रकम खर्च गर्दा राखिने कागजातलाई प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिमको लेखा व्यवस्थित रूपमा राख्ने व्यवस्था मिलाउन ।
- ङ. योजनास्थलसम्म गैसकेको सामानको गुणस्तरमा थप विश्वसनीयता कायम गर्न ऊर्जा तथा जलवायु परिवर्तन शाखाको प्राविधिकबाट चेक जाँच गराई गुणस्तर कायम गर्ने व्यवस्था मिलाउन ।

१४. स्वास्थ्य मन्त्रालय अन्तर्गत

१४.१ चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पताल, काठमाडौंको आ.व. २०६८।०६९ र २०६९।०७० को चालु, पुँजीगत, आन्तरिक स्रोत र विपन्न वर्गका आर्थिक कारोबारमा अनियमितता भएको हुन सक्ने भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पतालमा मालसामान खरिद कार्यको टेण्डर प्रक्रिया प्रत्येक आर्थिक वर्षको श्रावणमा सुरु भए पनि सम्पूर्ण प्रक्रिया सम्पन्न हुन पौष माघसम्म लाग्ने गरेको र त्यसबीचको अवधिमा वीर अस्पताललाई आवश्यक पर्ने औषधी, चिकित्सकीय औजार, स्टेसनरीसहितका अन्य जिन्सी सामग्रीहरू पटक पटक टुक्रा खरिदबाट खरिद हुने गरेको, मालसामान खरिद कार्य गर्दाका बखत सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८(२) मा भएको व्यवस्थाको पूर्ण पालना नभएको देखिएकोले आयोगको मिति २०७३/०८/०९ को निर्णयानुसार देहायका विषयहरूमा सतर्कता अपनाउन वा कदम उठाउन उपयुक्त हुने सुझाव चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पताललाई लेखी पठाइएको ।

- क) वार्षिक खरिद योजना आ.व. सुरु हुनुपूर्व नै तयार गरी सकेसम्म छोटो समयमा खरिद प्रक्रिया सम्पन्न गर्न र बढीभन्दा बढी खरिद कार्य बोलपत्रको माध्यमद्वारा गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- ख) बजेट शीर्षकगत रूपमा तयार गरी आगामी आर्थिक वर्षमा के कुन शीर्षकमा के कति रकम खर्च गर्ने भन्ने विषय यकिन गरी सोहीबमोजिम खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- ग) आन्तरिक स्रोतबाट पदाधिकारी र कर्मचारीहरूको सम्पूर्ण तलब, भत्ता, अन्य भत्ता दिन सक्ने गरी आन्तरिक स्रोतको वृद्धि गर्ने कार्ययोजना बनाई लागू गर्ने व्यवस्था मिलाउने र विपन्न सेवा र निःशुल्क सेवातर्फको खर्च मात्र नेपाल सरकारबाट व्यहोर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने ।
- घ) गत आर्थिक वर्षहरूको भुक्तानी बाँकी राखी चालु आर्थिक वर्षबाट खर्च लेख्ने र पुनः सोही वर्षको भुक्तानी बाँकी राख्दै जाने पद्धतिको अन्त्य गरी जुन आर्थिक वर्षको खर्च हो सोही वर्ष भित्रै भुक्तानी दिने व्यवस्था मिलाउने ।

१४.२ स्वास्थ्य सेवा विभाग अन्तर्गतको एभियन इन्फ्लुएन्जा नियन्त्रण आयोजना, टेकुले Procurement of Supply, Delivery and Installation of Intensive care Hospital Equipments contract No AICPHH/HOS/EQ/०१/०६७/०६८ को आपूर्तिको लागि तयार गरेको स्वीकृत Technical

Specification Phillip कम्पनीको Specification सँग हुबहु मिल्ने गरी बनाएको । अस्पतालका लागि चाहिने मेडिकल उपकरणहरूको आपूर्तिका लागि छनोट भएको चामुण्डा ट्रेडिड हाउसले स्वीकृत Technical Specification बमोजिमको सामान आपूर्ति नगरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा एभियन इन्फ्लुएन्जा नियन्त्रण आयोजनाबाट खरिद गरिएको ICU Ventilator सम्बन्धी सम्पूर्ण खरिद प्रक्रियाका कागजातहरू अध्ययन तथा अनुसन्धान हुँदा ICU Ventilator को स्वीकृत Specification कुनै Single Manufacture वा Brand लाई लक्षित गरी तयार नभएको, आपूर्तिकर्ता चामुण्डा ट्रेडिड हाउसले ICU Ventilator सम्बन्धमा पेस गरेको Catalogue र Document (HT70 Plus) मा उल्लेखित Specification स्वीकृत Specification बाट Deviation भएको तर आपूर्तिकर्ताले Catalogue मा उल्लेख भएभन्दा Upgrade Version HT70 plus को स्वीकृत Specification सँग मिल्ने ICU Ventilator आपूर्ति गर्ने भनी प्रतिबद्धता जाहेर गरेको र World Bank ले पनि Upgrade Version को I.C.U Ventilator लागि स्वीकृति दिएको र Upgrade version को HT70 Plus Model ले स्वीकृत Specification सँग Almost all Comply हुने उल्लेख भएको तथा एभियन इन्फ्लुएन्जा नियन्त्रण आयोजनाले खरिद गरी क्रमशः भेरी अञ्चल अस्पताल, बी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, शुक्रराज ट्रपिकल तथा सरुवा रोग अस्पताल र भरतपुर अस्पताल, चितवनमा पठाइएका ICU Ventilator हरू HT70 Plus नै आपूर्ति गरेको पाइएकोले उजुरीमा उल्लेख गरिए झै बोलपत्र स्वीकृत गर्दा आर्थिक लेनदेन भएको, Phillip Company को Specification हु-बहु उतार गरिएको तथा दुईवटा मात्र बोलपत्रदाता योग्य भएको (६ वटा बोलपत्रदाता योग्य भएको) र Technical Specification नमिलेको भन्ने व्यहोरा हालसम्मको अनुसन्धानको क्रममा प्राप्त प्राविधिक प्रतिवेदन र संकलित कागजातहरूबाट देखिन खुल्न नआएकोले स्वीकृत लागत अनुमानभन्दा ३१% घटी र सबभन्दा कम रकम बोलकबोल गर्ने आपूर्तिकर्ताबाट ICU Ventilator खरिद भएको समेत देखिँदा उजुरी व्यहोरा प्रमाणित हुन सक्नेसम्मको आधार प्रमाण नदेखिए तापनि उपर्युक्त अस्पतालहरूमा हस्तान्तरण भएका ICU Ventilator हरू हाल प्रयोगमा नरहेको सम्बन्धित अस्पतालहरूबाट प्राप्त कागजातहरूबाट देखिन खुल्न आएकोले उक्त उपकरणहरू सम्बन्धित अस्पतालहरूलाई संचालन तथा प्रयोग गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०८/२० को निर्णयानुसार सुझाव लेखी पठाइएको ।

१४.३ मेडिकल सुपरिटेण्डेण्ट डाक्टर तरुण पौडेलले धौलागिरि अञ्चल अस्पताल, बागलुङको भवन निर्माण नहुँदै अस्पतालको नयाँ भवन बुझेको, सामान खरिद गरिएको २ वर्षसम्म पनि सामान उपयोग नभएको, नियमविपरीत हुने गरी श्रीमती काजमा राखेको तथा अस्पतालमा कामकाज गर्ने वातावरण नबनाइएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीको सम्बन्धमा धौलागिरि अञ्चल अस्पताल, बागलुङको A Block भवन सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, डिभिजन कार्यालय बागलुङले स्वीकृत नक्सा, लागत अनुमान र सम्झौता अनुरूप निर्माण कार्य ०६८/०६९ मा सम्पन्न गरी अस्पताललाई मिति २०६९।३।७ मा हस्तान्तरण गरेको, श्रीमती तारा पौडेल मुटुसम्बन्धी गम्भीर रोगबाट ग्रस्त रहेकोले काठमाडौँमा नै बसी उपचार गराउनुपर्ने भएकोले माथिल्लो निकायको सहमतिमा काजमा राखेको भनी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको मिति २०७१/०६/१३ च.नं. ३५१ को पत्रमा उल्लेख भएको, विभिन्न उपकरण खरिद सम्बन्धमा खरिद गरिएका सम्पूर्ण उपकरणहरू बोलपत्र, सिलबन्दी दरभाउ पत्र र सोझै दरभाउ पत्र अनुसार खरिद कार्य गरिएकोमा अधिकांश सामग्रीहरू प्रयोगमा रहेको, मिति २०६८/११/२८ मा आह्वान गरेको विभिन्न स्वास्थ्य उपकरण खरिदसम्बन्धी

सूचनाको सम्बन्धमा सो सूचनाको बुँदा नं. १३ लाई अध्ययन गरी हेर्दा बोलपत्रदाताले एक वा एकभन्दा बढी आइटमहरूका लागि बोलपत्र पेस गर्न सकिने र मूल्यांकन Item wise हुने उल्लेख गरेको, यस अवस्थामा प्रत्येकको छुट्टाछुट्टै बोलपत्र पेस गर्नुपर्ने/नपर्ने, बोलपत्र जमानत एक आइटमका लागि र बढी आइटमका लागि बराबर हो वा कम भए पुग्ने हो, प्रत्येक आइटमको लागि सारभूत प्रभावकारी हुनुपर्ने/नपर्ने आदि विषयमा द्विविधा सहित सूचना आह्वान भएको देखिएको र प्रतिस्पर्धात्मक खरिद विधि (सिलबन्दी बोलपत्र, सिलबन्दी दरभाउपत्र) बाट खरिद गर्न सकिने अवस्थामा सोझै खरिद विधिबाट पटक पटक खरिद नगर्ने र बोलपत्र आह्वान गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन/नियमको परिधिभित्र रही स्पष्ट विधि र मूल्यांकनको तरिकासमेत खुल्ने गरी कागजात तयार गरी तोकिएको खरिद कार्यविधिवमोजिम गर्ने भन्ने व्यहोराको रायसमेत सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयका खरिद विज्ञबाट प्राप्त भएको देखिँदा सार्वजनिक खरिदका कार्यहरू गर्दा गराउँदा खरिद विज्ञले उल्लेख गरेका उपरोक्त विषयहरूलाई समेत ध्यानमा राखी खरिद कार्य गर्ने गराउने व्यवस्था गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०८/३० को निर्णयानुसार स्वास्थ्य सेवा विभाग र धौलागिरी अञ्चल अस्पताल, बागलुङलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

१४.४ राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकुबाट मिति २०७०।०७।२८ मा प्रकाशित ३० दिने सूचनामा सप्लायरले एक वा एकभन्दा बढी आइटममा बिड गर्न पाइने गरी व्यवस्था गर्नु खोटपूर्ण रहेको, ४८ वटा आइटम संलग्न रहेको ग्रुप C मा आइटम वाइज बिड गर्न पाइने तर बिडबण्ड भने ग्रुपको लागि तोकिएको पूरै रकम रु.१७ लाख नै राख्नुपर्ने शर्त सूचनामा राखी टेण्डर फाराममा केही उल्लेख नगरी साँठगाँठ भएकालाई मात्र छुनौट गर्ने नियतवश टेण्डरलाई अन्तिम चरणमा पुऱ्याइएको आंशिक आइटम कबुल गर्दा पनि पूरै रकम धरौटी राख्ने व्यवस्था हाम्रो सार्वजनिक खरिद ऐनमा नभएको हुँदा तुरुन्त अनुसन्धान तहकिकात गरी खरिद प्रक्रिया रोकी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकुले आ.व. २०७०।०७।१ का लागि आवश्यक पर्ने मालसामानहरू खरिद गर्न बोलपत्र माग गरी प्रकाशित सूचनासँग सम्बन्धित सक्कल कागजातहरूबाट खरिद गर्ने सामानहरूलाई A,B,C र D समूहमा वर्गीकरण गरी बोलपत्र माग गरिएको, लागत अनुमानभन्दा बढी दर रेटमा सामान खरिद गरिएको, सूचनाबमोजिम पेस हुन आएका कतिपय बोलपत्र तोकिएको गुणस्तर (Specification) बमोजिमको नपाइँदा बोलपत्र रद्द गरिएको, बोलपत्र अनुसार सामान खरिद गर्दा प्रत्येक आइटमको खरिद गर्नाको तथा खरिद रद्द गर्नाको प्राविधिक पुष्ट्याइँ संलग्न रहेको देखियो । खरिद प्रक्रियाका सम्बन्धमा आवश्यक छानबिन गरी सार्वजनिक अनुगमन कार्यालयबाट पेस हुन आएको प्रतिवेदनमा लागत अनुमानभन्दा बढी दर रेटमा सामान खरिद गरिएको, सामान खरिद गर्दा तोकिएबमोजिमको बोलपत्र फारामको ढाँचा अवलम्बन नगरेको तथा एकै समूहमा पनि आइटम वाइज सामान खरिद गर्ने व्यवस्था गरिएको भन्ने व्यहोरा उल्लेख भएको देखियो । अतः माथि विवेचित आधार र कारणहरूबाट राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकुको मिति २०७०।०८।२८ गते प्रकाशित ३० दिने बोलपत्रसम्बन्धी सूचनाको आधारमा सामान खरिद गर्दा सरकारी रकमको हानि नोक्सानी भएको अवस्था खुल्न आएको नदेखिए तापनि बोलपत्र मार्फत उक्त सामानहरू खरिद गर्नका लागि तयार गरिएको लागत अनुमानको मूल्य र सामान खरिद गरिएको मूल्यबीचको अन्तर असमान देखिँदा आगामी दिनमा बोलपत्र मार्फत सामान खरिद गर्दा सार्वजनिक अनुगमन कार्यालयबाट छानबिनका क्रममा औल्याएका विषयहरूका अतिरिक्त सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक

खरिद नियमावली, २०६४ मा भएका व्यवस्थाहरूलाई पूर्णरूपमा पालना गर्न तथा सामान खरिद गर्दा निर्माण गरिने लागत अनुमान तयार गर्दा दक्ष प्रशासनिक र प्राविधिक कर्मचारीहरूको संलग्नता गराई वस्तुनिष्ठ र यथार्थपरक लागत अनुमान तयार गर्ने आवश्यक व्यवस्था गर्न गराउनका लागि आयोगको मिति २०७३/०९/१४ को निर्णयानुसार स्वास्थ्य सेवा विभाग र राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकुलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

१४.५ बी.पी. कोइराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल, भरतपुरका निर्देशक, उप निर्देशक, एवं प्याथोलोजी स्टाफको मिलेमतोमा विगत तीन वर्षदेखि म्याद गुज्रिका रिएजेन्ट प्रयोग भइरहेको, यस्ता म्याद गुज्रिका रिएजेन्ट किट प्रयोग गर्न मेसिनको मितिसमेत मिलाउने गरेको र म्याद नाघेका रिएजेन्ट किटको प्रयोगले क्यान्सरबाट पीडित बिरामीको सही अवस्था पत्ता नलाग्नाले बिरामीको स्वास्थ्यमाथि नै खेलवाड भइरहेको, ठूलो रकम भ्रष्टाचार भएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा मिति २०७२/०९/१२ गते तयार गरेको मुचुल्काका आधारमा सानो ठूलो गरी नौ कार्टुन केमिकल र रिएजेन्ट किट सिलबन्दी गरी वातानुकूलित भण्डारमा राखेको, प्याथोलोजी विभागमा म्याद नाघेको औषधिको विवरण अनुसूची-१ मा खुलाई स्टोर, गुणस्तर उपसमिति तथा सम्बन्धित युनिटका प्रयोगकर्ताबीचको समन्वय र शक्ति सन्तुलनको अभाव रही प्रक्रियागत पद्धतिमा कमी हुन गई यो समस्या रहेको निष्कर्षसमेतको मिति २०७२ पौष ७ गते प्याथोलोजी विभागमा रहेको रिएजेन्ट तथा किट्स सम्बन्धमा गठित छानबिन उप समितिका संयोजकसमेतको मिति २०७२/०९/१७ को प्रतिवेदन, अस्पताल स्थापना भएदेखि हालसम्म ल्याबमा प्रयोग भई बाँकी रहेका Reagent/kit हरू ल्याबमा पुनः प्रयोग भएको नभएको सम्बन्धमा तथ्य अभिलेख नदेखिएको, को-कसको संलग्नता रहेको र को दोषी रहेको भन्ने यकिन रूपमा प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको नदेखिएकोले उक्त अस्पतालमा राज्यकोषबाट व्ययभार भएको करिब रु.३९,१७,८५२।- को औषधिको म्याद नाघी प्रयोग नगरी सरकारी रकमको सदुपयोग हुन नसकेको र हालसम्म पनि उक्त औषधिहरू नौ वटा कार्टुनमा प्याक गरी नष्ट नगरी राखेको र तत्कालीन समयमा लट नं. र म्याद नखुलाई स्टोरमा जिन्सी खातामा दाखिला गरी अभिलेख प्रस्ट नराखिएको पाइएको भन्नेसमेत राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, टेकुका वरिष्ठ कन्सल्टेन्ट प्याथोलोजिष्ट डा.मुकुन्द शर्माको प्रतिवेदनमा खुल्न आएकोले यस विषयमा थप छानबिन गरी संलग्न दोषी पदाधिकारी/कर्मचारीहरू/आपूर्तिकर्ता समेतलाई कानूनबमोजिम आवश्यक कारवाही गरी अब उप्रान्तः उक्त रिएजेन्ट/किट्सको प्रभावकारी मितव्ययी रूपमा सदुपयोग गरी खेर नजाने अवस्था सिर्जना गर्नसमेत र खरिद प्रक्रियामा सुधार तथा नष्ट गर्नुपर्ने औषधि/केमिकल समयमै उचित तरिकाले नष्ट गर्ने/गराउने लगायत आवश्यक प्रबन्ध मिलाउन लगाई सो को जानकारी आयोगको अनुगमन तथा तामेली महाशाखामा गराउनु भनी आयोगको मिति २०७४/०३/१९ को निर्णयानुसार स्वास्थ्य मन्त्रालयलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

१५ शिक्षा मन्त्रालय अन्तर्गत

१५.१ शारदा उच्च माध्यमिक विद्यालय, छिन्चु, सुर्खेतका प्र.अ. जीवलाल गौतम र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष मनवीर विष्टले विद्यालयको आर्थिक हिनामिना, सम्पत्ति दुरुपयोग गरी विभिन्न किर्ते बिल तथा भरपाई बनाई भ्रष्टाचार गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा प्र.अ. जीवलाल गौतमले विद्यालयको कोषबाट विभिन्न कार्यमा रु.१,८९,९९६।६४ खर्च भएको तथ्य अनुसन्धानको क्रममा संकलित कागजातहरूबाट खुल्न आएकोमा सो रकम निजले जिल्ला शिक्षा

कार्यालय, सुर्खेतको राजश्व खाता नं. क-१-१-००७ मा जम्मा गरी सो को बैंक भौचर प्राप्त भई मिसिल संलग्न रहेको पाइएको, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सुर्खेतबाट शारदा उच्च माध्यमिक विद्यालय, छिन्चुलाई निकास भएकै छात्रवृत्ति र पाठ्यपुस्तक शीर्षकको रकम सम्बन्धित शीर्षकमा खर्च नभई बाँकी रहेको अवस्थामा सोही आर्थिक वर्षमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सुर्खेतको खातामा उक्त रकम फिर्ता गर्नुपर्नेमा फिर्ता नगरी विद्यालयको भवन निर्माणमा खर्च गरेको भनी अनुसन्धानको क्रममा गरेको बयानमा खुलाएको, स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदनबाट उक्त विद्यालय भवन निर्माण कार्यको लागि जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सुर्खेतबाट निकास भएकै रकमभन्दा बढी रकम खर्च भई निर्माण कार्य भएको तथ्य अनुसन्धानबाट देखिएको हुँदा निकास भएकै रकम हिनामिना गरेको भन्ने उजुरी वस्तुनिष्ठ आधार प्रमाणबाट पुष्टि हुन नआए तापनि विद्यालयलाई निकास प्राप्त हुने रकमहरू जुन शीर्षकमा निकास भएकै हो सोही शीर्षकमा खर्च गर्नुपर्ने र सो शीर्षकमा खर्च नभएको वा बाँकी रहेको अवस्थामा बाँकी रकम जिल्ला शिक्षा कार्यालयको खातामा फिर्ता गर्नुपर्नेमा सो गरेको नदेखिँदा अब आइन्दा विद्यालयमा निकास प्राप्त रकम जुन शीर्षकमा प्राप्त भएको छ सोही शीर्षकमा खर्च गर्न गराउन र खर्च भएबाट बाँकी रहेको रकम सोही आ.व.को अन्त्य सम्ममा जिल्ला शिक्षा कार्यालयको खातामा फिर्ता गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाउन र उक्त विद्यालयको खाता संचालन विद्यालयका प्र.अ. र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षको संयुक्त दस्तखतबाट हुने गरेको पाइएको हुँदा शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १६९ (३) मा मा.वि., नि.मा.वि. कोषको सञ्चालन विद्यालयको प्रधानाध्यापक र लेखापाल वा लेखासम्बन्धी काम गर्ने शिक्षक वा कर्मचारीको संयुक्त दस्तखतबाट हुनेछ भन्ने स्पष्ट कानूनी व्यवस्था भएको हुँदा सो त्रुटिपूर्ण कार्य सच्याई उक्त कानूनी व्यवस्थाबमोजिम खाता संचालन गर्न गराउन भनी शारदा उच्च माध्यमिक विद्यालय, छिन्चु, सुर्खेत र जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सुर्खेतलाई आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार सुझाव लेखी पठाइएको ।

१५.२ जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रौतहटका तत्कालीन जिल्ला शिक्षा अधिकारी बरखुप्रसाद रजकले निर्देशिका विपरीत काम गरी विद्यालयहरूको रकम हिनामिना गरेको भनी परेका उजुरीका सम्बन्धमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रौतहटबाट P.C.F. रकम वितरण गर्दा जिल्ला शिक्षा समितिको बैठक बसी सामुदायिक विद्यालयका प्रति विद्यार्थी एकाइ लागतको आधारमा अध्यापन कार्यमा सहयोग कार्यान्वयन निर्देशिका, २०६६ बमोजिम अनुदान वितरण गरेको, भौतिक निर्माणतर्फ जिल्ला भौतिक निर्माण समितिको बैठक बसी विद्यालय छनौट गरी शिक्षा विभागको स्वीकृतिसमेतको आधारमा विद्यालयहरूको नाममा रकमहरू पठाएको, पुनरावेदन अदालत, हेटौँडाबाट जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रौतहटको निर्णय कानूनको दृष्टिमा त्रुटिपूर्ण नदेखिएको भनी फैसलासमेत भएको पाइएकोले जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रौतहटका तत्कालीन जि.शि.अ. बरखुप्रसाद रजकले निर्देशिका विपरीत काम गरी विद्यालयहरूको रकम हिनामिना गरेको भन्ने उजुरीको व्यहोरा पुष्टि हुन सक्ने वस्तुनिष्ठ आधार र कारण प्राप्त हुन नसकेको देखिए तापनि शिक्षा विभाग मार्फत सम्बन्धित जिल्ला शिक्षा कार्यालयहरूलाई जिल्लाभरिका सम्पूर्ण विद्यालयहरूको अनुगमनको कार्य योजना बनाई नियमित रूपमा अनुगमन गर्ने, विद्यालयहरूले गलत तथ्यांक र विवरण दिई P.C.F. र भौतिक निर्माणका लागि अनुदान रकम प्राप्त गरेको खण्डमा तत्काल प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम कारबाही गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार शिक्षा विभागलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

१५.३ प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् (सीटीईभीटी) अन्तर्गतको परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, सानोठिमी, भक्तपुरले शैक्षिक सत्र २०६९/०७० का लागि मिति २०६९/४/६ गते संचालन गरेको प्रमाणपत्र तहको परीक्षामा परीक्षा संचालन नहुँदा इटहरी बजार एरियामा प्रश्नपत्र बाहिरियो भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीहरूको सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा उजुरीकर्ताद्वयले सीटीईभीटीका उपाध्यक्षलाई सम्बोधन गरी दिएको उजुरी तथ्ययुक्त नदेखिएको, निजहरूले बदनियतपूर्वक उक्त झुठा उजुरी दिएको पुष्टि हुन आएको साथै निजहरूको गलत क्रियाकलापको कारणले प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्ले २०६९/०५/९ गते पुनः परीक्षा संचालन गर्दा परिषद्लाई रु.६९,८६,९९०।- थप व्ययभार भएकोले आयोगको मिति २०७३/०४/३० को निर्णयानुसार उजुरकर्ताद्वयले उजुरी दिने मनासिव कारण नभई हानि नोक्सानी पुर्याउने वा दुःख दिने नियतले सीटीईभीटीका राष्ट्रसेवकहरू उपर झुठा व्यहोराका उजुरी आयोग समक्ष दिएको देखिँदा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २४ग बमोजिम उजुरकर्ता निरबहादुर जिरेल र राजु खड्कालाई जनही पाँच/पाँच हजार रुपैयाँ जरिवाना गर्ने तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २८(१) को देहाय (ग) बमोजिम प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् (सीटीईभीटी) ले लिने सम्पूर्ण परीक्षालाई लोकसेवा आयोगको परीक्षा संचालन गर्ने विधि र प्रक्रिया अनुरूप संचालन गर्ने गराउने एवं प्रश्नपत्र छान्ने जिम्मेवारी जनक शिक्षा सामग्री केन्द्रलाई दिने गरी कदम उठाउन एवं सतर्कता अपनाउन प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् (सीटीईभीटी) लाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

१५.४ मोरङ, जिल्लास्थित जनता उच्च माध्यमिक विद्यालय बरियातीका प्र.अ. रुद्रानन्द चौधरीले रु.६५,०००।- घूस रिसवत माग गरी लिएकोले कारबाही गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा प्राप्त सम्पूर्ण तथ्य, आधार, कारण र प्रमाणको आधारमा विश्लेषण गर्दा जनता उच्च माध्यमिक विद्यालय, आमाही, बरियाती, मोरङका प्र.अ. रुद्रानन्द चौधरीले विद्यालय व्यवस्थापन समितिले गरेको निर्णयबमोजिम परीक्षा संचालन तथा व्यवस्थापन खर्चका लागि उजुरी निवेदकसँग रकम माग गरी बुझेको, सो रकम आफना लागि वा आफूले लिन खानका लागि घूस रिसवतको रूपमा लिएको नदेखिँदा विद्यालय व्यवस्थापन समितिले परीक्षा संचालनका लागि रु.६५,०००।- लिने भन्ने निर्णय गरेको आधारबाट उक्त रकम लिएको खुल्न आएकोले सामुदायिक विद्यालयहरूले विद्यालयमा रिक्त रहेको शिक्षक पदमा पदपूर्तिका लागि विज्ञापन गरी शिक्षक नियुक्तिका लागि परीक्षा संचालन गर्दा परीक्षार्थी उम्मेदवारलाई आर्थिक भार पर्ने गरी विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णयद्वारा रकम लिई परीक्षा संचालन खर्चका नाममा पारिश्रमिक लिने तथा अन्य खर्च गर्ने गरेको तथ्य प्रस्तुत अनुसन्धानको क्रममा खुल्न आएको हुँदा यस्तो प्रकृतिको कार्यलाई निरुत्साहित गर्न उपयुक्त हुने र सामुदायिक विद्यालयहरूमा संचालन गरिने शिक्षक नियुक्ति प्रक्रियालाई मर्यादित, व्यवस्थित बनाउन र परीक्षा संचालनको खर्च र पारिश्रमिकको औचित्यताका सम्बन्धमा अध्ययन गरी छुट्टै ठोस नीति निर्माण गरी लागू गर्न उपयुक्त हुने सुझाव आयोगको मिति २०७३/०५/१४ को निर्णयानुसार शिक्षा मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

१५.५ विजय स्मारक उच्च मा.वि., डिल्लीबजारमा शैक्षिक योग्यता नपुगेको शिक्षकलाई प्रधानाध्यापक नियुक्त गरेको, विद्यालयको भवन भाडामा लगाउँदा कम मूल्यमा दिई प्रतिस्पर्धा नगराएको भन्ने

लगायतका विषयहरूमा अनियमितता गरेको हुँदा कारबाही गरी पाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा भ्रष्टाचारजन्य कसुर/अनियमितता गरेको नदेखिए तापनि विद्यालय र New Vision Multiple Campus सँग भएको सम्झौता रद्द गरी विद्यालयको दुईवटा भवन अब आइन्दा भाडामा लगाउँदा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ मा भएका कानूनी प्रक्रियाहरू पूरा गरेर मात्र भाडामा लगाउने, विद्यालयमा रिक्त हुने शिक्षक र कर्मचारी नियुक्ति गर्दा खुल्ला प्रतिस्पर्धाको आधारमा सूचना प्रकाशित गरी परीक्षा लिई नियुक्ति गर्न, कानूनले तोकेभन्दा बाहेकको कुनै पनि भत्ता कसैलाई पनि भुक्तानी नगर्न, विद्यालयमा र +2 मा दोहोरो काम गरे बापत शिक्षक र कर्मचारीलाई भुक्तानी दिइने रकमका सम्बन्धमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, काठमाडौँबाट अनुमति लिएर मात्र भुक्तानी गर्ने व्यवस्था गर्न, विद्यार्थीबाट कानून बमोजिमको बाहेक कुनै पनि शुल्क सहयोग नउठाउन, कानूनले तोकेभन्दा बढीको संख्यामा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको बैठक नराख्न र विद्यालयमा भएका र हुने निर्णयहरूमा व्यवस्थापन समितिको पर्यवेक्षक तथा प्रधानाध्यापकको सुपरीवेक्षकसमेतको हैसियतले विद्यालयको अधिकतम हितमा निर्णय गर्न सजग गराउनुपर्ने पदीय दायित्व विद्यालय निरीक्षकको रहेको देखिँदा विद्यालय निरीक्षकबाट उक्त भूमिका निर्वाहमा कमी कमजोरी हुन नदिनेतर्फ सतर्कता अपनाउन आयोगको मिति २०७३/०५/१७ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, काठमाडौँ र विद्यालय व्यवस्थापन समिति विजय स्मारक उच्च मा.वि. डिल्लीबजार काठमाडौँलाई लेखी पठाइएको ।

१५.६ काठमाडौँ जिल्ला क्षेत्रपाटीस्थित जुद्धोदय माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीबाट कानूनविपरीत ३० वर्षसम्मका लागि विद्यालयको जग्गा र भवन लिज सम्झौता गरेको, रकम हिनामिना गरेको, भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा उक्त विद्यालयको जग्गामध्येबाट ६०% अर्थात ३१४५० वर्ग फिट व्यापारिक भवन निर्माण गरी प्रयोग गर्न ३३.५ वर्षका लागि लिजमा दिने भनी विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट निर्णय भई विद्यालय भवन निर्माण गरिदिने र मासिक भाडा बापतको रकम विद्यालयलाई उपलब्ध गराउने भनी प्राइभेट कम्पनीसँग सम्झौता भएकोमा शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १५९ (ख) बमोजिम विद्यालय सम्पत्ति संरक्षण समितिबाट निर्देशन लिएको नदेखिएकोले भवन निर्माणको आचारसंहिताको परिपालना र विद्यालय हाताभित्र खेलकुद गर्न, सामूहिक भेला हुन, भूकम्पलगायत प्राकृतिक विपदबाट सुरक्षित हुने स्थानको निमित्त राख्नुपर्ने खुल्ला जमिनको निश्चित मापदण्ड तोक्न र विद्यालयको संरक्षणमा रहेको भवन, जग्गा लगायतका स्थायी सम्पत्तिलाई लिज/भाडामा दिने तथा विद्यालयलाई दूरगामी असर पर्ने गरी लिज/भाडामा दिने सम्बन्धमा विद्यालयको अधिकतम हित हुने गरी विद्यालयको सदुपयोग गर्ने गराउने गरी आवश्यक नीति बनाई लागू गर्ने गराउनेतर्फ कदम उठाउन उपयुक्त हुने सुझाव आयोगको मिति २०७३/०५/२६ को निर्णयानुसार शिक्षा मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।

१५.७ कैलपाल प्रा.वि., खक्लाई, बैतडीमा स्थायी शिक्षक दरबन्दी भई जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बैतडीबाट ६ महिनाको बिदा लिई पिपलकोट उ.मा.वि., लोजनीमा राहत कोटामा नियुक्ति लिई प्र.अ. रमेशदत्त ओझाले अनियमितता गरेको भन्ने उजुरीउपर अनुसन्धान तहकिकात हुँदा निज रमेशदत्त ओझाले आर्थिक अनियमितता गरेको भन्ने हालसम्मको कागज प्रमाणबाट पुष्टि हुन नआए तापनि विद्यालयका शिक्षकहरूलाई के कति अवधिसम्म दरबन्दी रहेको विद्यालय बाहेकको अन्य

विद्यालयमा काजमा खटाउन सकिने भन्ने सम्बन्धमा शिक्षा ऐन, २०२८ तथा शिक्षा नियमावली, २०५९ मा व्यवस्था भएको नदेखिएकोले दरबन्दी रहेको शैक्षिक संस्थाको अध्ययन अध्यापनलाई प्रभावित हुने वा गर्ने गरी शिक्षकलाई काज सुरुवा गर्ने गराउने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्ने गराउने सम्बन्धमा आवश्यक कदम उठाउन आयोगको मिति २०७३/०५/२९ को निर्णयानुसार सुझाव लेखी पठाइएको ।

१५.८ सर्लाही जिल्लाका विभिन्न स्थानमा शैक्षिक सत्र, २०६४ पछि खुलेका केही विद्यालयहरू शिक्षा ऐन, तथा नियमावलीले तोकेका मापदण्ड पूरा नभएका, नक्सांकन बेगर खुलेका तथा झुठा शैक्षिक तथ्यांकलगायतका कागजातहरू पेस गरी रकम निकासालागी दुरुपयोग गरेको भन्ने विषयमा आयोगबाट खटिएको टोलीबाट स्थलगत निरीक्षण गर्दा भरेको विद्यालय विवरण फारम, २०७० लगायत प्राप्त कागजातका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात गरी हेर्दा सार्वजनिक विद्यालय संचालन गर्ने अनुमति दिँदा प्रचलित शिक्षा ऐन, २०२८ को दफा ३(२) बमोजिम आवश्यक जाँचबुझ नगरी, शिक्षा नियमावली, २०५९(संशोधनसहित) को अनुसूची-४ बमोजिमका आवश्यक पूर्वाधार लगायतका मापदण्ड पूरा नगरेको रामकुमारी सामुदायिक विद्यालय बगदह-५, ले जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीबाट अनुमति प्राप्त गरेको देखिएको, विद्यालयको स्वामित्वमा ०-२-१९ (दुई कठ्ठा उन्नाइस धुर) जग्गा रहेको, विद्यालय संचालन रहँदाको अवधिमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीबाट प्राप्त भएको सरकारी रकम हानि नोक्सानी भएको अवस्था नदेखिएको, शिक्षा ऐन तथा शिक्षा नियमावलीमा उल्लेखित पूर्वाधारलगायतका मापदण्ड पूरा नभएको उक्त विद्यालय हाल संचालन नभई पूर्णरूपमा बन्द गरिएको संलग्न कागजातबाट देखिँदा उक्त विद्यालयको स्वामित्व र हकभोगमा रहेको ०-२-१९ (दुई कठ्ठा उन्नाइस धुर) जग्गा शिक्षा ऐन, २०२८ को दफा १६ बमोजिम उचित व्यवस्थापन गर्नका लागि आयोगको मिति २०७३/०७/२३ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सर्लाहीलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

१५.९ बारा जिल्लाका विभिन्न स्थानमा शैक्षिक सत्र, २०६४ पछि खुलेका केही विद्यालयहरू शिक्षा ऐन, तथा नियमावलीले तोकेको मापदण्ड पूरा नभएका, नक्सांकन बेगर खुलेका तथा झुठा शैक्षिक तथ्यांकलगायतका कागजातहरू पेस गरी रकम निकासालागी दुरुपयोग गरेको भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा आयोगबाट खटिएको टोलीबाट स्थलगत निरीक्षण गर्दा भरेको स्थलगत निरीक्षण विद्यालय विवरण फारम, २०७० लगायत प्राप्त कागजातका आधारमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा शिक्षा ऐन, २०२८ को दफा ३(२) बमोजिम आवश्यक जाँचबुझ नगरी शिक्षा नियमावली २०५९(संशोधनसहित) को अनुसूची-४ बमोजिमका आवश्यक पूर्वाधार लगायतका मापदण्ड पूरा नगरेको दलित प्राथमिक विद्यालय, पिप्रावित्ता-४ कबहीगोठले, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बाराबाट अनुमति प्राप्त गरेको, विद्यालयको स्वामित्वमा ०-२-० (दुई कठ्ठा) जग्गा रहेको देखिन्छ । विद्यालय संचालनमा रहँदाको अवधिमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बाराबाट निकासालागी प्राप्त भएको सरकारी रकम हानि नोक्सानी भएको अवस्था नदेखिएको, शिक्षा ऐन, २०२८ तथा शिक्षा नियमावली, २०५९ मा उल्लेखित पूर्वाधारलगायतका मापदण्ड पूरा नभएको उक्त दलित प्राथमिक विद्यालय हाल संचालन नभई पूर्णरूपमा बन्द गरिएको संलग्न कागजातबाट देखिँदा उक्त विद्यालयको स्वामित्व र हकभोगमा रहेको ०-२-० (दुई कठ्ठा) जग्गा शिक्षा ऐन, २०२८ को

दफा १६ बमोजिम उचित व्यवस्थापनका लागि आयोगको मिति २०७३/०७/२३ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बारालाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

१५.१० उत्तरगंगा उच्च माध्यमिक विद्यालय, बुर्तिवाड, बागलुङमा रकम अनियमितता भएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा प्र.अ. विवादका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा परेको मुद्दाको हाल फैसला भइसकेको तथा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बागलुङले पनि प्र.अ. धनबहादुर कुँवरसमेतको नाममा खाता सञ्चालन गरिदिएकाले प्र.अ. विवाद टुंगो लागिसकेको अवस्था रहेकोले उक्त विद्यालयमा आ.व. २०६६।०६७ देखि नै विद्यालयको प्रशासनिक काम काज, पठन पाठन लगायतमा प्रभाव परेको भन्ने खुल्न आएको देखिँदा त्यसको समुचित व्यवस्थापन गर्न गराउन तथा विद्यालयको आय-व्ययको सेस्ता र कारोबार शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १७० बमोजिम चुस्त दुरुस्त रूपमा राखी आय-व्ययको **Public Audit** (सार्वजनिक परीक्षण) गर्ने गराउने व्यवस्था गर्न गराउन आयोगको मिति २०७३/०७/२९ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बागलुङलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

१५.११ त्रिभुवन उच्च माध्यमिक विद्यालय, कोहलपुर, बाँकेमा ठगीको मुद्दा लागेका र न्यूनतम योग्यता पनि नभएका झलकदेव गिरीलाई राजनैतिक संरक्षणको आधारमा CTEVT द्वारा सञ्चालित IT PROGRAMME अन्तर्गत सहायक प्रशिक्षक पदमा नियुक्ति गरिएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा झलकदेव गिरीले ठगी मुद्दामा पुनरावेदन अदालतबाट सफाई पाइसकेको र मिति २०७२।०५।०२ मा निजले सहायक प्रशिक्षक पदबाट दिएको राजीनामा स्वीकृत भई हाल निज झलकदेव गिरी पदमुक्त भइसकेको देखिएकोले आगामी दिनमा विद्यालयमा रिक्त हुने पदमा गरिने पदपूर्तिमा प्रचलित कानूनबमोजिमको आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरेर मात्र पदपूर्ति गर्ने व्यवस्था गर्नु गराउनु भनी आयोगको मिति २०७३/०९/१२ को निर्णयानुसार शिक्षा विभाग सानोठिमी, भक्तपुरलाई लेखी पठाइएको ।

१५.१२ काठमाडौं जिल्ला, बौद्ध जोरपाटी स्थित बुद्ध एकेडेमी आवासीय माध्यमिक विद्यालयको शैक्षिक गतिविधि, रकम हिनामिनाका सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा उक्त विद्यालयको संरक्षणको लागि आवश्यक व्यवस्थापन गर्न गराउन नेपाल सरकार, शिक्षा मन्त्रालयलाई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २८ (१) को देहाय (ख) बमोजिम देहायबमोजिमको सुझाव आयोगको मिति २०७३/१०/०३ को निर्णयानुसार लेखी पठाइएको ।

(क) बुद्ध एकेडेमी आवासीय मा.वि., जोरपाटी, काठमाडौं शिक्षा ऐन, २०२८ तथा शिक्षा नियमावली, २०५९ ले व्यवस्था गरेबमोजिम सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको रूपमा दर्ता भई संचालन भएको संस्थागत विद्यालय देखिएको, उक्त विद्यालयले विदेशी व्यक्ति एवं सघं संस्थाबाट नगद (चल) सम्पत्ति प्राप्त गरी विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माण, शिक्षक-कर्मचारीको व्यवस्थापन गरी निशुल्क रूपमा विद्यार्थीहरूलाई बस्ने खानेसहितको व्यवस्था गराई विद्यालय संचालनसमेत भएको देखिँदा विद्यालयले आर्जन गरेको विद्यालयको सम्पत्ति शिक्षा ऐन, २०२८ को दफा १६ को उपदफा (५) बमोजिम नेपाल सरकारको स्वीकृति बेगर बेचबिखनसमेत गर्न नपाइने देखिएको हुँदा विद्यालयको सम्पत्तिको सुरक्षा गर्नुपर्ने दायित्व नेपाल सरकारको देखिन आयो । अतः बुद्ध एकेडेमी आवासीय माध्यमिक विद्यालय सू-संचालन गर्न र विद्यालयको सम्पत्तिको संरक्षण गर्नका लागि शिक्षा ऐन, २०२८ को दफा १२ को उपदफा (५क) बमोजिम विद्यालय

व्यवस्थापन समिति गठन गरी असहाय, दीनदुःखी, गरिब एवं पिछडिएका वर्गका बालबालिकाहरूको पठन पाठनलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाउन ।

- (ख) विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक कर्मचारीहरूले विद्यालय विनियम अनुसार आफूले पाउने सेवा सुविधा विद्यालयबाट प्राप्त गरिसकेपछि पनि करारमा नियुक्ति भई काम गरिरहेको देखिएको, विद्यालयको आवश्यकताबमोजिमको शैक्षिक योग्यता, तालिम तथा अध्यापन अनुमति पत्रहरू रहे भएको नदेखिएको हुँदा शिक्षक कर्मचारीहरूको व्यवस्थापन विधिसम्मत गर्न गराउन ।
- (ग) बुद्ध एकेडेमी आवासीय मा.वि., जोरपाटी, काठमाडौंले प्राप्त गरेको रकम विदेशी दाताहरूबाट शैक्षिक क्रियाकलाप संचालनका लागि उपलब्ध भएको देखिएको र उक्त रकमबाट मातृ संस्थाको रूपमा रहेको अखिल नेपाल हिमाली बौद्ध संघका विभिन्न पदाधिकारीहरूले, सवारी साधन, इन्धन, बैठक भत्ता, चन्दा, उपहार, उपचार खर्च, धुम्रपान, मदिरा सेवन, विज्ञापन, भोज भतेर आदिमा खर्च गरेको पाइएकोले यस्ता अनियमित खर्चहरू हुनबाट रोक्ने व्यवस्था मिलाउन ।
- (घ) बुद्ध एकेडेमी आवासीय मा.वि., जोरपाटी, काठमाडौंमा २०७३ असार र श्रावण महिनामा विद्यालयमा विद्यार्थी भर्ना गरेको पाइएको र उक्त विद्यालयले सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको विद्यालय सञ्चालन कार्यविधि विनियम, २०६९ को विनियम ५.८ मा भर्ना छनौट समितिले आवश्यक प्रक्रिया पुऱ्याई व्यवस्थापन समितिमा सिफारिस गरेपछि व्यवस्थापन समितिको स्वीकृतिमा भर्ना गर्न सकिने व्यवस्थाको अवलम्बन नगरेको र शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ८४ मा भएको व्यवस्थालाई बेवास्ता गरी विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षबाट विद्यार्थी भर्ना गरेको देखिएकोले यस्ता किसिमका नियमावलीविपरीतका गैरकानूनी क्रियाकलापहरूलाई रोक्ने प्रबन्ध मिलाई गैरकानूनी क्रियाकलाप गर्ने गराउने उपरसमेत आवश्यक कारवाही गर्ने गराउने र गरिब, अनाथ तथा पिछडिएका वर्गका बालबालिकाहरूको भर्ना छनौटका लागि वस्तुपरक मापदण्ड बनाई उपयुक्त विद्यार्थी छनौट गरी विद्यालयमा भर्नाको व्यवस्था मिलाउन ।
- (ङ) बुद्ध एकेडेमी आवासीय मा.वि., जोरपाटी, काठमाडौंको मातृ संस्था अखिल नेपाल हिमाली बौद्ध संघ र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीबीच मनमुटाव र झै झगडा भई केही समय विद्यालयको पठन पाठन ठप्प भएको, आवासीय रूपमा रहेका विद्यार्थीहरूको खाने बस्ने सुविधामा असर पुगेको, बत्ति, टेलिफोन जस्ता आधारभूत सेवाहरूको कटौती भएको, शिक्षक कर्मचारीहरूले पारिश्रमिक लगायतको सेवा सुविधा नपाएको र विद्यालयको क्षेत्रमा शान्ति र सुरक्षाको यथोचित प्रबन्ध नभई विद्यार्थीहरूमा डर त्रासको वातावरण सिर्जना भएको एवं दाताहरूसमेतले सहयोगी हातहरू झिक्ने सूचना प्रवाह गरेको समेत खुल्न आएको हुँदा अब उप्रान्त उक्त स्थितिहरू आउन नदिन आवश्यक व्यवस्था मिलाउन ।
- (च) जिल्ला शिक्षा कार्यालय, काठमाडौंबाट बुद्ध एकेडेमी आवासीय मा.वि., जोरपाटी, काठमाडौंको खाता संचालन गर्दा शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १६९ बमोजिम खाता संचालन नगरेको, विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन गर्दा आवश्यक योग्यता पुगेका पदाधिकारीहरूको नियुक्ति गरेको नपाइएको, साबिक विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरू रहँदा रहँदै आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी समिति विघटन नगरी पुनः नयाँ विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष तोकेको, आर्थिक अनियमितताको विषयमा जिल्ला शिक्षा

कार्यालयमा पटक पटक उजुरी पर्दासमेत उजुरीको सम्बोधन नगराइएको कारणले विद्यालयको पठन पाठनमा असर पुगेको देखिएको र जिल्ला शिक्षा कार्यालय, काठमाडौंका तत्कालीन जिल्ला शिक्षा अधिकारीहरूले आफूले पूरा गर्नुपर्ने जिम्मेवारी पूरा नगरी पदीय जिम्मेवारी पालना गरेको नदेखिएकोले निजहरूका हकमा प्रचलित कानूनबमोजिम आवश्यक कारवाही गर्न गराउन।

(छ) सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको रूपमा संचालित बुद्ध एकेडेमी आवासीय मा.वि.र मातृ संस्थाको रूपमा रहेको भनिएको अखिल नेपाल हिमाली बौद्ध संघबीचको सम्बन्ध विद्यालयको हितको लागि मात्र हुनुपर्नेमा अखिल नेपाल हिमाली बौद्ध संघ र सो का पदाधिकारीहरूले विद्यालयलाई कुनै पनि सहयोग वा लगानी नगरेको अवस्थामा समेत आफ्नो स्वार्थ अनुकूल विद्यालयमा हस्तक्षेप गरी आर्थिक अनियमितता गरेको पाइएकोले अखिल नेपाल हिमाली बौद्ध संघ र उक्त संघका पदाधिकारीहरूलाई विद्यालयको संरक्षण, अनुगमन, निरीक्षण र विद्यालय सू-संचालनमा रेखदेख गर्नेसम्मका कार्य गर्न जिम्मेवार बनाउनुपर्ने र विद्यालय संचालनका लागि तटस्थ रूपमा रही काम गर्ने गरी शिक्षा ऐन, २०२८ को दफा १२ को उपदफा (५क) बमोजिम छुट्टै विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन गर्ने सम्बन्धमा प्रबन्ध मिलाउन।

१५.१३ बझाङ जिल्ला शान्ति उ.मा.वि. चौधानपाटाको विद्यालय व्यवस्थापन समितिले गरेको शिक्षक छनौट कार्य गैरकानूनी भएकाले नियुक्ति बदर गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी/निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा जिल्ला शिक्षा कार्यालयल बझाङले शिक्षा नियामावली, २०५९ नियम १६(य१) मा व्यवस्था भए अनुसार समयमा नयाँ वि.व्य.स. गठन नगरेको/नगराएको र माथिल्लो निकायबाट भएको थप निर्देशन परिपत्रबारे समयमा जानकारी लिने र सो अनुसार सम्बन्धित विद्यालयलाई समयमै जानकारी नगराएको कारण म्याद समाप्त भएको विद्यालय व्यवस्थापन समिति र योग्यता नै नपुगेको विषयविज्ञ सदस्य रहेको छनौट समितिबाट शिक्षक छनौट हुन पुगेको देखिएको र विद्यालयका प्र.अ.ले शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम २३ र २६(क) मा व्यवस्था भए अनुसार म्याद समाप्त भएपछि नयाँ विद्यालय व्यवस्थापन समितिको छनौट गर्न पहल गर्नुपर्नेमा म्याद समाप्त भएको पुरानै विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीबाट छनौट समिति गठन गरी गराई उच्च माध्यमिक तह शिक्षक व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७१ को परिच्छेद ३ बुँदा नं.३.२ र यस निर्देशिकालाई थप व्याख्या गर्ने सिलसिलामा शिक्षा मन्त्रालयबाट मिति २०७२/०६/०६ को निर्णयले जारी भएको शिक्षा विभाग सामुदायिक विद्यालय व्यवस्थापन शाखाको च.नं.२५ मिति २०७२।०६।०७ को थप निर्देशनको बुँदा नं.१० मा भएको व्यवस्थाविपरीत हुने गरी योग्यता नपुगेको विषयविज्ञ छनौट गरी शिक्षक छनौटसम्बन्धी कामकारवाही भए गरेको देखिँदा अब उपरान्त यस्ता प्रकारका प्रक्रियागत त्रुटि हुन नदिई शिक्षा ऐन, नियमावली तथा निर्देशिकाको समयमै पूर्ण पालना गर्न गराउन अखितयार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको मिति २०७३/११/१२ को निर्णयानुसार शिक्षा मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको।

१५.१४ त्रिभुवन विश्वविद्यालयको कार्यालयमा कार्यरत सहायक प्रशासक रत्नबहादुर महर्जनलाई उमेरको हद नाघिसकेपछि नियमविपरीत स्थायी नियुक्ति गरेको भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा निज रत्नबहादुर महर्जन पहिलो पटक करार सेवामा ४७ वर्षको उमेरमा त्रि.वि. कार्यकारी परिषद्को निर्णयबमोजिम निजी सहायक पदमा बिना प्रतिस्पर्धा नियुक्ति दिई निरन्तर

रूपमा करार सेवामा कार्य गरिरहेको, करार सेवामा नियुक्तिका लागि के कस्तो योग्यता र कति उमेरको व्यक्तिलाई कुन प्रक्रियाद्वारा नियुक्ति गर्ने भनी कुनै कार्यविधिसमेत नभएको भन्ने जानकारी प्राप्त भएको, त्रि.वि. शिक्षक, कर्मचारी नियम, २०५० को ७क को (ग)(२) मा भएको व्यवस्था अनुसार त्रि.वि. सेवाका स्थायी कर्मचारीहरूका लागि उमेरको हद नलाग्ने भन्ने व्यवस्था कायम रहेकोमा मिति २०६९।०६।२९ को त्रि.वि. सभाको बैठकबाट सो नियममा संशोधन गरी अस्थायी वा करार सेवाका बहालवाला शिक्षक कर्मचारीको हकमा समेत उमेरको हद लाग्ने छैन भनी व्यवस्था गरेको, त्यही संशोधित व्यवस्थाको आधारमा निज रत्नबहादुर महर्जनलाई स्थायी सेवामा नियुक्तिका लागि उमेरको हद नलाग्ने मानी त्रि.वि. सेवा आयोगबाट स्थायी सहायक प्रशासक पदको प्रतिस्पर्धामा सहभागी गराई मिति २०७३।०२।२८ देखि लागू हुने गरी स्थायी नियुक्ति गरेको देखिएकोले उमेरको हद नाघी करार सेवामा नियुक्ति भई कार्यरत रहेका व्यक्तिलाई स्थायी सेवामा प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने गरी मिति २०६९/०६/२९ मा नियम संशोधन गराई स्थायी नियुक्ति गरिएको कार्यलाई युक्तिसंगत भनी औल्याउन सक्ने अवस्था रहे भएको नपाउँदा प्रचलित कानूनबमोजिम समस्याको निराकरण गर्न/गराउनका लागि मिति २०७३/११/१२ को निर्णयानुसार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषदको कार्यालयमा सुझाव लेखी पठाइएको ।

१५.१५ आयोगमा विभिन्न मितिमा दर्ता भएका त्रिभुवन विश्वविद्यालय सेवा आयोगको विज्ञापन नं. ७/२०७२/०७३ र विज्ञापन नं. ८/२०७२/०७३ अन्तर्गत विभिन्न १९ विषयका उप-प्राध्यापक पदको स्थायी पदपूर्तिका लागि भएको विज्ञापनमा दरखास्त आह्वानदेखि अन्तर्वार्तासम्मका विभिन्न चरणमा अनियमितता भएको भन्नेसमेत व्यहोराका उजुरी निवेदनहरू उपर अनुसन्धान तहकिकात हुँदा विज्ञापन नं. ७/२०७२/०७३ र विज्ञापन नं. ८/२०७२/०७३ अन्तर्गत विभिन्न विषयका उप-प्राध्यापक पदका स्थायी पदपूर्तिका लागि भएको विज्ञापनमा छानबिन गरिएका गणित (मानविकी) र गणित (विज्ञान) बाहेकका अन्य विषयहरूमा परीक्षा नतिजामा नै असर पार्ने तहको कमजोरीहरू र बदनियत भए गरेको पुष्टि हुन नआएको, तथापि त्रिभुवन विश्वविद्यालय सेवा आयोगबाट अपनाइएको परीक्षा कार्यप्रणालीलाई अझ व्यवस्थित र पारदर्शी बनाई भविष्यमा हाल देखिएका समस्याहरूको पुनरावृत्ति हुन नपाउने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाउन तपसिलबमोजिमका सुझावहरू कार्यान्वयनको प्रगति सम्बन्धमा आयोगलाई जानकारी गराउने गरी आयोगको मिति २०७३/१२/०३ को निर्णयानुसार त्रिभुवन विश्वविद्यालय सेवा आयोगलाई लेखी पठाइएको ।

क) नतिजा प्रकाशन गर्ने काम अत्यन्तै संवेदनशील रहेकाले सो गर्दा प्रासांक, मेरिट, समूह आदि २/३ पटक रुजु गरी गल्ती नभएको यकिन गरेर मात्र प्रकाशन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

ख) विशेष आन्तरिक परीक्षातर्फ पुनर्योगको व्यवस्था गरिएको तर खुलातर्फ सो गर्न पाउने व्यवस्था नदेखिएको हुँदा दुबै किसिमका विज्ञापनतर्फ समान व्यवस्था गर्ने ।

ग) सम्परीक्षण गर्दा सबै विषयको उत्तर पुस्तिकाहरू अनिवार्य रूपमा सम्परीक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था नभई कार्यविधिमा “आयोगले आवश्यक देखेमा सम्परीक्षण वा पुनः परीक्षण गराउन सक्नेछ” भन्ने उल्लेख भएकाले सबै विषयमा समान व्यवहार नभएको देखिँदा

सबै विषयको उत्तर पुस्तिकाहरू अनिवार्य रूपमा सम्परीक्षण गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाउने।

- घ) प्रश्नपत्र निर्माण, मोडरेसन, उत्तर पुस्तिका परीक्षण एवम् सम्परीक्षण लगायत परीक्षाको काममा संलग्न हुने विज्ञ/कर्मचारीहरूलाई कार्यविवरण बनाई स्पष्ट निर्देशन दिने र सो पालना भएको नपाइएमा निजलाई हुने कारबाहीको समेत स्पष्ट व्यवस्था गर्ने ।
- ङ) हरेक परीक्षाअगाडि विज्ञ रोष्टरलाई अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था मिलाउने र रोष्टरमा योग्य र सकेसम्म बढी विज्ञहरू सूचीकृत हुनसक्ने व्यवस्था गर्ने ।
- च) विशेष परिस्थितिमा बाहेक एउटै व्यक्तिलाई प्रश्नपत्र निर्माण, प्रश्नपत्र मोडरेसन र उत्तर पुस्तिका परीक्षणमा दोहोराएर जिम्मेवारी नदिने व्यवस्था मिलाउने ।
- छ) अशक्त परीक्षार्थीले परीक्षामा सहयोगी राख्ने तथा सहयोगीको शैक्षिक स्तर सम्बन्धमा कार्यविधिमा स्पष्ट व्यवस्था गर्ने ।
- ज) त्रिभुवन विश्वविद्यालय सेवा आयोगबाट पदपूर्तिका लागि विज्ञापन भइसकेपछि त्यसमा थपघट गर्ने, खुला र समावेशीतर्फको सिट विभाजन गर्ने एवं लिखित तथा अन्तर्वार्ताको नतिजा प्रकाशन गर्ने लगायतका काम गर्दा लोकसेवा आयोगको मापदण्ड अनुसार गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाउने ।

१५.१६ मध्यपश्चिमाञ्चल विश्वविद्यालयमा गाभिसकेको साबिक पब्लिक साइन्स क्याम्पसका प्रमुख तारणीप्रसाद यादव र क्याम्पस व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षको पदावधि समाप्त भइसकेको अवस्थामा समेत आफूखुसी आर्थिक तथा प्रशासनिक कामकाज गरेको तथा क्याम्पस हस्तान्तरणमा कुनै चासो नदिएको, क्याम्पसको रकम दुरुपयोग गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा तारणीप्रसाद यादवलाई मध्यपश्चिमाञ्चल विश्वविद्यालयको मिति २०६९।१२।०१ को पत्रबाट समायोजन गरी उप-प्राध्यापक पदमा स्थायी नियुक्ति दिई सोही मितिदेखि क्याम्पस प्रमुखको जिम्मेवारी दिई कामकाज गरेको, पब्लिक साइन्स क्याम्पसको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनका अनुसार क्याम्पस सञ्चालक समिति वा क्याम्पसका कुनै कर्मचारीहरूले कानून उल्लंघन गरेको वा क्याम्पसलाई हानि नोक्सानी पुर्याउने कार्य गरेको नदेखिएको, साबिक पब्लिक साइन्स क्याम्पस, सुर्खेतमा दिवा समयमा तत्कालीन सहायक प्रशासक पदमा कार्यरत गोपीलाल ढकालले बयानको क्रममा क्याम्पस स्थापना कालदेखि २०६९ साल असोज मसान्तसम्म क्याम्पसले खरिद गरेका जिन्सी श्रेस्तामा दाखिला भएका सम्पूर्ण खप्ने सामग्री र क्याम्पसको अभिलेख क्याम्पस व्यवस्थापन समितिको निर्णय, दर्ता, चलानी र २०६९ कार्तिकपछिको लेखा श्रेस्ता बाहेक सबै मेरो जिम्मामा हालसम्म पनि छु भनी स्वीकारसमेत गरेको र हालसम्म उक्त कागजात तथा सामग्री मध्यपश्चिमाञ्चल विश्वविद्यालयलाई हस्तान्तरण गरेको समेत संलग्न कागजातबाट नदेखिएको हुँदा सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण, रेखदेख एवं जिम्माको व्यवस्था मिलाउन आवश्यक देखिएकोले आयोगको मिति २०७३/१२/१४ को निर्णयानुसार मध्यपश्चिमाञ्चल विश्वविद्यालय, सुर्खेतमा सुझाव लेखी पठाइएको ।

१५.१७ त्रिभुवन विश्वविद्यालय सेवा आयोगको विज्ञापन नं. ७/२०७२/०७३ र विज्ञापन नं. ८/२०७२/०७३ अन्तर्गत विभिन्न विषयका उप-प्राध्यापक पदको स्थायी पदपूर्तिका लागि

भएको विज्ञापनमा दरखास्त आह्वानदेखि अन्तर्वार्तासम्मका विभिन्न चरणमा अनियमितता भएको भन्नेसमेत व्यहोराका उजुरी निवेदनहरूका सम्बन्धमा आयोगको मिति २०७३/१२/०३ को बैठकबाट निर्णय भए अनुसार गणित (विज्ञान) र गणित (मानविकी) विषयका हकमा थप अनुसन्धान गर्दा त्रिभुवन विश्वविद्यालय सेवा आयोगले गणित (मानविकी) र गणित (विज्ञान) विषयमा प्रश्नपत्र निर्माणदेखि उत्तरपुस्तिका परीक्षण गराउँदासम्म कुनै लिखित निर्देशन नदिई मौखिक निर्देशनको भरमा काम गराएको र परीक्षाको मर्यादा कायम गराउन नसकेको देखिँदा त्रि.वि. सेवा आयोगका तत्कालीन अध्यक्ष प्रा.डा. ईश्वरचन्द्र दत्त र सदस्य प्रा.डा. केदारनाथ घिमिरेले पदीय मर्यादा अनुरूप आफूलाई तोकिएको जिम्मेवारी पूरा गरेको नपाइएकोले निजहरूलाई भविष्यमा कुनै पनि जिम्मेवारी दिनुपूर्व गम्भीरतापूर्वक मूल्यांकन गर्न एवम् कानूनबमोजिम गरी आयोगलाई जानकारी गराउन अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २८ को उपदफा (१) को देहाय (ख) बमोजिम त्रि.वि. कुलपतिको कार्यालयलाई आयोगको मिति २०७४/०१/१४ को निर्णयानुसार सुझाव लेखी पठाइएको साथै गणित (मानविकी) र गणित (विज्ञान) विषयको परीक्षाका अन्य परीक्षार्थीहरूको सम्बन्धमा तर्हीबाट नियमानुसार गर्न उत्तरपुस्तिका, मार्कलेजर लगायतका कागजातहरू त्रि.वि. सेवा आयोगमा फिर्ता पठाइएको ।

१५.१८ अञ्चित उच्च माध्यमिक विद्यालय, वतरा बाराका प्राचार्य कालिकानन्द ठाकुरले शिक्षकहरूको संचयकोष र नागरिक लगानी कोषको रकम हिनामिना गरेको एवं सोही विद्यालयका पूर्व प्रधानाध्यापक अशोककुमार साहसमेतले विद्यालयको रकम हिनामिना गरेको भन्ने व्यहोरासमेतको उजुरीउपर अनुसन्धान तहकिकात हुँदा अनियमितता भएको पुष्टि हुन नआए तापनि छात्रवृत्ति वितरणलगायत शिक्षकहरूको संचयकोष दाखिला, नागरिक लगानी कोष दाखिला तथा विद्यालयका पोखरीहरूको आम्रदानी र खर्चको विवरण, लेखा कानूनले निर्दिष्ट गरेको विधि र प्रक्रियाअनुसार नराखी समयभित्र दाखिला गर्नुपर्ने, नियमित गर्नुपर्ने लगायतका विषयमा यथेष्ट ध्यान नदिएको भन्ने अवस्था देखिन आएकोले यस्ता विषयमा अब आइन्दा कुनै अनियमितता हुन नदिन र कानूनले निर्दिष्ट गरेको विधि र प्रक्रिया अनुसारको कार्य गर्नु गराउनु भनी अञ्चित उच्च माध्यमिक विद्यालय, वतरा बारामा निर्देशन हुन जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बारालाई आयोगको मिति २०७४/०१/२५ को निर्णयानुसार सुझाव लेखी पठाइएको ।

१५.१९ जनजागृति उच्च माध्यमिक विद्यालय, लम्की चुहा-४ कैलालीका प्र.अ. तथा लेखापालको मिलेमतोमा शिक्षकहरूलाई फरक फरक पारिश्रमिक दिएको, सेवानिवृत्त स्थायी शिक्षकलाई पुनः नियुक्ति दिएको, दोहोरो सुविधा लिएको लगायत व्यहोराका उजुरी निवेदनउपर अनुसन्धान तहकिकात हुँदा जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कैलालीका स्रोतव्यक्ति कलमबहादुर खडकाले दोहोरो सुविधा लिई लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा बेरुजु देखाइएको सबै रकम विद्यालयको खातामा अनुसन्धानको क्रममा जम्मा गरिसकेको पाइयो, आ.व.२०६७/०६८ र ०६८/०६९ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा आंशिक शिक्षक बट्टीप्रसाद लम्साल (पेन्सनवाला शिक्षक) लाई दशौं खर्च दिएको देखिएको बेरुजु रकम हालसम्म पनि फछ्यौट भएको नदेखिएकोले लेखा परीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेखित व्यहोराका सम्बन्धमा तत्काल आवश्यक कारबाही/प्रक्रिया अगाडि बढाउन आयोगको मिति २०७४/०२/२२ को निर्णयानुसार जिल्ला शिक्षा कार्यालय, कैलालीलाई लेखी पठाइएको ।

१५.२० नेपाल मेडिकल काउन्सिलको मिलोमतोमा मेडिकल कलेजहरूले अनियमितता तथा कित्ते काम गरी भ्रष्टाचार गरेको, नक्कली शिक्षक खडा गरेको तथा नेपाल मेडिकल काउन्सिलको मिलोमतोमा पूर्वाधार बेगर सम्बन्धन दिने गरेको भन्नेसमेतको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात गर्दा बी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानका सन्दर्भमा उजुरीमा उल्लेखित कुराहरू पुष्टि हुन नआए तापनि आयोगको मिति २०७४/०३/०५ को निर्णयानुसार निम्नानुसारका सुझावहरू शिक्षा मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

१. बी.पी.कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा भौतिक निर्माणहरू तथा भवनहरूको डिजाइन सम्बन्धित नगरपालिकाबाट नक्सा पास नगरी निर्माण गरेको पाइएकोले भवन तथा अन्य भौतिक पूर्वाधारहरूको नक्सा सम्बन्धित नगरपालिकाबाट पास गरी अद्यावधिक गर्ने ।
२. बी.पी.कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ (संशोधन समेत) अनुसार खरिद योजना तयार गरी खरिदको व्यवस्था मिलाउने ।
३. बी.पी.कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान हाताभिन्न सञ्चालन भएका फार्मसीहरू ठेकामा संचालन गर्न नदिई प्रतिष्ठान आफैले संचालन गरी सर्वसुलभ तथा सस्तोमा सेवाग्राहीलाई औषधि बिक्री वितरणको व्यवस्था तुरुन्त मिलाउने ।
४. विभिन्न विश्वविद्यालय र शैक्षिक प्रतिष्ठानका पदाधिकारीहरू, विभागीय प्रमुखहरू तथा अन्य प्राध्यापकहरू र कर्मचारीहरूका लागि नयाँ आचारसंहिता बनाई लागू गर्ने ।

१५.२१ कर्णाली प्राविधिक शिक्षालय, जुम्लाबाट निर्माण भएका Isc. Ag. र Diploma भवनको स्थलगत निरीक्षण गर्दा सन्तोषजनक काम नभएको र Isc. Ag. भवनको गाह्रो ४ इन्चसम्म घण्टीमा नरहेको, दुवै भवनमा प्रयोग भएका काठका थाम निदाल र दलिनहरू Drawing भन्दा फरक गरी अनियमितता भएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा स्वीकृत लगत इस्टिमेट भएको Diploma भवनको निर्माण समझौता राका कन्सट्रक्सन निर्माण सेवा जुम्लासँग गरी पटक पटक निर्माण कार्यको म्याद थप भएको र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदको पत्रानुसार ठेक्का तोडी क्षतिपूर्ति असुलउपर गरी बाँकी काम सार्वजनिक खरिद नियमावली अनुसार अमानतबाट निर्माण गर्नका लागि कर्णाली प्राविधिक शिक्षालयलाई जिम्मेवारी दिएको र ठेकेदार कम्पनी राका कन्सट्रक्सन निर्माण सेवालार्इ कालोसूचीमा राख्न कर्णाली प्राविधिक शिक्षालय, जुम्लाको निर्माण व्यवसायी संघ जुम्लालार्इ पत्राचार गरेको देखियो, स्वीकृत लगत इस्टिमेट अनुसार Isc. Ag भवनको निर्माण आरती निर्माण सेवाले शिक्षालयमा कक्षा संचालन नभएको समयमा निर्माण कार्य सच्याउन आरती निर्माण सेवा प्रतिबद्ध भएको भनी कर्णाली प्राविधिक शिक्षालय, जुम्लाका इन्जिनियर उत्तम रोकायले गरिदिएको बयान रहेकोले जे जति निर्माण भएको छ सोही अनुसार नै भुक्तानी भएको र हालसम्म समझौता अनुसारको सबै रकम भुक्तानी नभएको देखिँदा अझै सच्याउन मिल्ने कार्य सच्याउन लगाएर मात्र सम्बन्धित निकायबाट भुक्तानी दिन उपयुक्त देखी आयोगको

मिति २०७४/०३/२६ को पत्रानुसार कर्णाली प्राविधिक शिक्षालय, जुम्लालाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

१६ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास अन्तर्गत

१६.१ काठमाडौं महानगरपालिका, मध्यपुरठिमी नगरपालिका र भक्तपुर नगरपालिकाले संयुक्त रूपमा सम्झौता गरी त्रिपुरेश्वरदेखि भक्तपुर सूर्य विनायकसम्म विद्युतीय सवारी साधन ट्रलीबस सेवा पुनः संचालन गरिएकोमा अरनिको राजमार्गको बाटो विस्तारका क्रममा उठाइएका विद्युत पोल र तार तथा त्यहाँ भएका सामानको हिनामिना, चोरी तथा बिक्री हुने गरेको भन्नेसमेतको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा ट्रलीबसको सम्पत्तिमध्ये के कुन सम्पत्ति आरोपीहरूले के कसरी हिनामिना गरेका हुन् भनी हेर्दा मुख्य आरोपी तत्कालीन का.म.न.पा.का कार्यकारी अधिकृत तथा पूर्व सचिव आनन्दराज पोखरेललाई समेत यस सम्बन्धमा स्पष्टीकरण सोधनुपर्नेमा निजको मिति २०७०/०४/३० मा मृत्यु भइसकेको, ट्रलीबस सेवा सञ्चालन गर्दा प्रयोग भएका टिकट काउन्टरहरू समेत अनधिकृत रूपमा प्रयोग भएको तथा आ-आफ्नो क्षेत्रमा रहेका ट्रलीबसका भौतिक सम्पत्ति एवं सामानहरू समेतको उचित प्रयोग भएको नदेखिएकोले ट्रलीबस कार्यालयका भौतिक सम्पत्तिहरूको तथा टिकट काउन्टरहरूको यथोचित व्यवस्थापनका लागि कदम उठाउन बाञ्छनीय हुने भनी भक्तपुर नगरपालिका, मध्यपुर ठिमी नगरपालिका, सूर्यविनायक नगरपालिका र काठमाडौं महानगरपालिकालाई समेत आयोगको मिति २०७३/०४/२७ को निर्णयानुसार सुझाव लेखी पठाइएको ।

१६.२ नवलपरासी जिल्ला, प्रतापपुर गा.वि.स.मा रकम हिनामिना भएको सम्बन्धमा प्राप्त उजुरीउपर अनुसन्धान तहकिकात हुँदा भ्रष्टाचारजन्य कसुर गरेको नदेखिए तापनि डिवनी—बैरिया कृषि सडक मर्मत तथा ग्राभेल कार्यका लागि पुँजिगत शीर्षकमा विनियोजित रु.१,८१,४२५।- मध्येबाट प्रशासनिक प्रकृतिको चालु खर्च विद्युत बक्यौता महसुल बापत रु.६२,८५३।४३ नेपाल विद्युत प्राधिकरण, परासी शाखालाई भुक्तानी भए, गरिएबाट स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, नियम र स्थानीय निकाय कार्यविधि, २०६९ को दफा १३ को उपदफा (१) को खण्ड (घ) र (झ) बमोजिम बाध्यात्मक रूपमा पालना गर्नुपर्ने कानूनी तथा कार्यविधिगत व्यवस्थाहरूको पालना भए गरेको देखिएन । तसर्थ, पुँजीगत खर्चको रकम चालु एवम् प्रशासनिक खर्चमा लगेर खर्च गर्न नपाइने बाध्यात्मक रूपमा पालना गर्नुपर्ने कानूनी तथा कार्यविधिगत व्यवस्थाहरूको पालना गरेको नदेखिँदा आगामी दिनमा वित्तीय अनुशासन र जवाफदेहिता कायम हुने गरी खर्च गर्ने, गराउने र पुँजीगत खर्चलाई चालु एवम् प्रशासनिक खर्चमा खर्च गर्ने, गराउने कार्यतर्फ सतर्कता अपनाउन जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, नवलपरासीलाई आयोगको मिति २०७३/०५/२९ को निर्णयानुसार सुझाव लेखी पठाइएको ।

१६.३ पोखरा उपमहानगरपालिकाको कार्यालयले शैक्षिक योग्यता नपुगेको व्यक्ति वसन्त पौडेललाई राजनैतिक प्रभाव र आर्थिक प्रलोभनमा परी मेकानिक्स सुपरभाइजर सहायकस्तर चौथो/खरिदार पदमा नियुक्ति गरी लामो समयदेखि जागिरमा लगाएको विषयमा छानबिन गरी संलग्न सबैमा हदैसम्मको कारबाही गरिदिनुहुन भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदनका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६ को नियम २१३ को उप-नियम (२) अनुसार स्थानीय निकायमा रिक्त पदमा नियुक्ति हुनका लागि आवश्यक पर्ने न्यूनतम योग्यता, पदपूर्तिको निमित्त हुने विज्ञापनको तरिका, परीक्षा संचालन तथा छनौट विधि सम्बन्धित

मन्त्रालयले लोकसेवा आयोगसँग परामर्श गरी निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ भन्ने प्रावधान रहेकोमा नियुक्ति दिने क्रममा लोकसेवा आयोगसँग परामर्श नै नगरी लिखित परीक्षाबिना नै अन्य उम्मेदवारहरूबीच प्रतिस्पर्धा नगराई लिएको प्रयोगात्मक परीक्षासमेत पारदर्शी नभएको, पोखरा उप-महानगरपालिका बोर्ड बैठकको निर्णयमा पदपूर्तिका लागि विज्ञापन गर्ने भनिएको तर नियुक्ति सम्बन्धमा पेस भएका कागजातहरूबाट विज्ञापनसमेत प्रकाशित नगरेको अवस्था पोखरा उप-महानगरपालिका कार्यालयबाट प्राप्त मिसिल संलग्न कागजातबाट देखिन आएकोले संकलित सबुत प्रमाण तथा मिसिल संलग्न कागजातहरूबाट उजुरीमा दाबी गरिए अनुसार नियुक्ति कार्यमा आर्थिक प्रलोभन तथा अनियमितता भएको भन्ने आरोप पुष्टि हुने आधार नदेखिए तापनि उक्त पदमा नियुक्तिका लागि न्यूनतम योग्यता मिति २०६१/०९/२६ को स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०६१ द्वारा नियम २२५ (क) को देहाय (ग) थप गरी सहायकस्तर चौथो तहको कर्मचारीको सेवा प्रवेशको आवश्यक न्यूनतम शैक्षिक योग्यता प्रवेशिका वा सो सरह उत्तीर्ण गरेको तोकिएको सन्दर्भमा शैक्षिक योग्यता टेष्ट पास भएका वसन्त पौडेललाई पोखरा उप-महानगरपालिकाको बोर्ड बैठकको मिति २०६१/०९/०१ गतेको निर्णयले गरिएको सुरु करार नियुक्ति पश्चात १२ वर्षको अवधिसम्म पटक पटक करार सम्झौताको निरन्तरतालाई हेर्दा वसन्त पौडेलको शैक्षिक योग्यता नपुगेको स्थिति देखिँदा प्रचलित कानूनी व्यवस्था अनुकूल हुने गरी आवश्यक कदम उठाउन उपयुक्त हुने सुझाव आयोगको मिति २०७३/११/०२ को निर्णयानुसार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयलाई लेखी पठाइएको ।

१६.४ जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, सर्लाहीबाट आ.व. २०६५/०६६ मा गरिनुपर्ने विकास निर्माणसम्बन्धी कार्यमा निर्माण कार्य नै नगरी स्थानीय राजनीतिक पार्टीका नेताहरू र स्थानीय विकास अधिकारीको मिलेमतोमा नक्कली कागजातहरू तयार गरी बजेट खर्च लेखी व्यापक हिनामिना र भ्रष्टाचार गरेको भन्नेसमेत विषयको उजुरी सम्बन्धमा जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, सर्लाहीबाट आ.व. २०६५/०६६ मा गरिनुपर्ने विकास निर्माणसम्बन्धी काममा काम नै नगरी बजेट खर्च लेखी हिनामिना र भ्रष्टाचार गरेको भन्ने व्यहोरा यकिन गर्न सक्ने स्पष्ट आधार प्रमाणहरू भेटिएन । आयोगबाट खटिएको स्थलगत निरीक्षण टोलीले सलेमपुर-हिरापुर सडक, अचलगड-मनुस्मारा सडक, संग्रामपुरको भेन्ट कजवे स्लाब, लखनदेही नदी नियन्त्रण र लौकठ प्रा.वि. भवनको काममा अनियमितता भएको भनी उल्लेख गरेको भए तापनि अनियमितता भएको भनिएका निर्माण कार्यहरूमा कुन निर्माणमा के कति परिमाणमा के कति रकमको अनियमितता भएको भन्ने व्यहोरा यकिन रूपमा खुलाइएको पाइएन स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली, २०६४ मा उल्लेखित स्पष्ट प्रावधानहरू विपरीत आ.व. २०६५/०६६ मा उपभोक्ता समितिमार्फत कार्यान्वयन भएका योजनाहरूमा पेशकी रकम खर्च गर्ने तथा पेशकी रकमको फछ्यौट/असुलीमा कुनै कारबाही नगर्ने जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, सर्लाहीका पदाधिकारीहरू र निर्माण सम्झौताबमोजिम निर्माण कार्यको फरफारक नगर्ने उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूको कार्य त्रुटिपूर्ण भए गरेको देखिँदा जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, सर्लाही र सम्बन्धित उपभोक्ता समितिबीच भएको निर्माण सम्झौताबमोजिम तोकिएको सम्झौता अवधिमा तोकिएको सम्पूर्ण परिमाणको निर्माण कार्य सम्पन्न नभई निर्माण कार्य सम्पन्न नभएको अंशको रकम पेशकीमा रहेकोमा उक्त पेशकी रकम असुलउपर गर्नुपर्ने अवस्था देखिएकाले स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली, २०६४ को पालना गर्ने

गराउने गरी सुधार हुन आयोगको मिति २०७३/११/३० को निर्णयानुसार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयमा सुझाव लेखी पठाइएको ।

१६.५ जिल्ला पर्वत, शिवालय गाउँ विकास समितिस्थित झाप्रे बगरको झोलुंगे पुल मर्मतका लागि रु.छ् लाखभन्दा बढी रकम निकास गराई रु.एक/डेढ लाखको मात्र काम गरी रु. चार लाखभन्दा बढी रकम मिलिजुली भ्रष्टाचार गरेकोले सो मर्मत कार्यको सम्पूर्ण कागजपत्र झिकाई अनुसन्धान गरी आवश्यक कारवाही गरी पाऊँ भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरी निवेदन सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, पर्वतले सिलबन्दी दरभाउपत्र आह्वानको सूचना गरी ठेक्का सम्झौता गरेको, सार्वजनिक खरिद नियमावली दोस्रो संशोधन समेतले कम्तीमा के कति वटा दरभाउपत्र दर्ता हुनुपर्छ भन्ने कानूनी व्यवस्था नगरेको देखिँदा एउटा मात्र दर्ता हुन आएको सिलबन्दी दरभाउपत्र स्वीकृत गरेको उल्लेखित कार्य कानूनविपरीत भन्न मिल्ने अवस्था नरहेको, संकलित प्रमाण, कागजातहरूलाई अध्ययन विश्लेषण गर्दा ठेक्का सम्झौता एवं तोकिएको शर्तबमोजिमको झोलुंगे पुल मर्मत कार्य भए गरेको देखिएकोले भ्रष्टाचार भएको पुष्टि हुने आधार नदेखिएको, तत्कालीन जि.वि.स. पर्वतले सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ (दोस्रो संशोधन) अनुसार मूल्यांकन गरी मर्मत कार्य गरेको देखिन आएको तर मूल्यांकन समितिका सदस्यहरूले सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले दिएको राय परामर्शको परिपत्र कार्यालयको कमजोर अभिलेख व्यवस्थापनको कारण फेला नपारेको भनी सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ (दोस्रो संशोधन) लाई मात्रै आधार मानी सुवेदी निर्माण पर्वतलाई ठेक्का दिएको भन्ने देखिन आएकोले अब उप्रान्त सो किसिमको त्रुटि नदोहोर्न्याउन जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, पर्वतलाई कार्यालय व्यवस्थापन र अभिलेखीकरणमा सुधार ल्याउन र झाप्रे बगर झोलुंगे पुल मर्मत गरेको कामको binding wire ले wire mesh netting बाँधेको ठाउँमा plain wire ले बाँध्नुपर्ने र ६mm steel rod को hook बनाई राखेको ठाउँमा nut bolt, wadher ले कस्नुपर्नेमा सो गरेको नदेखिँदा सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्नका लागि आयोगको मिति २०७३/१२/१७ को निर्णयानुसार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, काठमाडौँ मार्फत जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, पर्वतलाई सुझाव लेखी पठाइएको ।

१६.६ सोलुखुम्बु जिल्लाको तिडला सल्यान कृषि सडकमा जि.वि.स.सोलुखुम्बुको मार्फत उपभोक्ता समिति गठन भई सडक खन्ने कार्य भएकोमा सोही सडकमा डोजरलाई तेल हाल्ने भनी सल्यान गा.वि.स.बाट समेत रु.१२,००,०००।- खर्च गरेको देखिएकोले सो खर्चलाई नियमित मात्र नसकिने भन्ने उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा करिब ६ वर्षअगाडि निर्माण सम्पन्न भएर यातायात सुचारु भइरहेको दुर्गम क्षेत्रमा खनिएको सडकमा हर्कपुर-ओखलढुंगा सडक आयोजनाले भुक्तानी गरेको नापी किताब अनुसारको परिमाणमा सोही सडकको अन्य खण्डमा जि.वि.स. सोलुखुम्बुले प्रयोग गरेको दररेट राखेर मूल्यांकन गर्दा भुक्तानी भएको रकम हिनामिना भएको भन्न सक्ने अवस्था नरहेकोले दुई वा सो भन्दा बढी सरकारी निकायले एउटै ठाउँ, शीर्षकमा बजेट विनियोजन गरी विकास निर्माण कार्य गर्दा एक आपसमा समन्वयन गरी दोहोरो भुक्तानी नहुने गरी काम गर्ने, समान प्रकृतिको कामको एउटै ठाउँमा फरक फरक दररेट देखिएकोमा उपयुक्त नम्स प्रयोग गरी दररेट विश्लेषण गर्ने, कुनै पनि विकास निर्माण कार्यको बजेट खर्च गर्दा डिजाइन, ल.ई. स्वीकृत गराएर सोही अनुसार सम्झौता गरी मात्र

निर्माण कार्य गर्ने भनी आयोगको मिति २०७४/०२/१८ को निर्णयानुसार भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय र संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय मार्फत सडक विभाग, हर्कपुर सडक आयोजना ओखलढुंगा, जिल्ला विकास समिति कार्यालय सोलुखुम्बु र गा.वि.स. कार्यालय सल्यानलाई सुझाव दिई लेखी पठाइएको ।

१६.७ किसान मा.वि. झडेवा, पाल्पाको स्वर्ण महोत्सव मनाउने सिलसिलामा तथा झुम्सा खोला लघु जलविद्युत आयोजना, पाल्पाको निर्माण गर्दा अनियमितता तथा भ्रष्टाचार भएको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात हुँदा विभिन्न संघसंस्था तथा व्यक्तिहरूबाट प्राप्त चन्दा, विज्ञापन बापत प्राप्त आम्दानी र अन्य विविध आम्दानीसमेतबाट खर्च कटाई बाँकी हुन आएको रकम जनहित स्वावलम्बन विकास बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, झडेवा, पाल्पामा मौज्जात रहेको तथ्य लेखापरीक्षण प्रतिवेदन तथा संलग्न अन्य कागजातहरूबाट देखिएको हुनाले किसान मा.वि. झडेवा, पाल्पाको स्वर्ण महोत्सव मनाउने सिलसिलामा अनियमितता भएको भन्ने पुष्टि हुनसक्ने अवस्था नदेखिए तापनि झुम्सा खोला लघु जलविद्युत आयोजना (दोस्रो) निर्माणको क्रममा झुम्सा खोला लघु जलविद्युत आयोजना (दोस्रो) उपभोक्ता समितिबाट निर्माण सामग्री, ढुवानी तथा ज्याला बापत भुक्तानी गरिएको रकमबाट आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम कट्टी गर्नुपर्ने अग्रिम आयकर, भाडा कर तथा सामाजिक सुरक्षा कर बापतको रकम सम्बन्धित पक्षबाट असुल गरी नेपाल सरकारको सम्बन्धित राजस्व खातामा दाखिला गराउन पहल गर्न तथा अब आइन्दा विकास निर्माणका कार्यहरू गर्दा/गराउँदा सो सम्बन्धमा सतर्कता अपनाउन वा आवश्यक कदम उठाउन उपयुक्त हुने सुझाव आयोगको मिति २०७४/०३/१९ को निर्णयानुसार जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, पाल्पालाई लेखी पठाइएको ।

१७. पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय अन्तर्गत

१७.१ मिल्क चिलिड भ्याट खरिद गर्ने भनी पणेना गाउँ विकास समितिको कार्यालय, पणेना, अर्घाखाँचीबाट रु.५०,०००।- जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, अर्घाखाँचीबाट रु.२,७५,०००।- र जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, अर्घाखाँचीबाट रु.१,२५,०००।- रकम निकास गरी मिल्क चिलिड भ्याट खरिद नगरी रकम अनियमितता गरेको भन्नेसमेत व्यहोराको उजुरीका सम्बन्धमा पाणिनी गाईपालक कृषक समूह, पणेनाको तर्फबाट जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, अर्घाखाँचीको राजश्व खातामा रु.१,२५,०००।- र गाउँ विकास समितिको कार्यालय, पणेनाको राजश्व खातामा रु.३१,०००।- जम्मा गरेको देखिएको, उजुरीमा उल्लेख भए अनुसारको भ्रष्टाचारजन्य कसुर गरेको नपाइएको, जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, अर्घाखाँचीका तत्कालीन कार्यालय प्रमुख वरिष्ठ पशु चिकित्सक अमृतकुमार मास्केले पाणिनी गाईपालक कृषक समूह पणेनाले मिल्क चिलिड भ्याट खरिद गर्न भनी लिई गएको रु.१,२५,०००।- को मिल्क चिलिड भ्याट खरिद गरे/नगरेको अनुगमन नै नगरी मिति २०७०।०२।२६ मा बेरुजु रकम सम्परीक्षण गराएको देखिँदा सो सम्बन्धमा छानबिन गरी कानूनबमोजिम कारबाही गरी गराई सो को जानकारी आयोगमा गराउन मिति २०७३/१२/२४ को निर्णयानुसार पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयमा सुझाव लेखी पठाइएको ।

परिच्छेद- ६
तामेली तथा मुलतबी

६.१ तामेली

आयोगमा परेका उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान तहकिकात गर्दै जाँदा संकलित प्रमाणका आधारमा आरोप प्रमाणित हुन नसक्ने भएमा आयोगले तत्सम्बन्धी उजुरी तामेलीमा राख्न सक्ने व्यवस्था अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १९ को उपदफा (१२) मा रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा आयोगमा पर्न आएका उजुरीहरूमध्ये देहायका उजुरीहरू ऐनको उल्लिखित व्यवस्था एवम् अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०५९ को नियम १० बमोजिम तामेलीमा राखिएको छ :-

क्र.सं.	उजुरीको व्यहोरा	तामेली निर्णय मिति
१.	मकवानपुर बहुमुखी क्याम्पस, हेटौँडाले विश्वविद्यालय अनुदान रकमको दुरुपयोग गरेको, कर्मचारी भर्ना, शैक्षिक भ्रमण, परीक्षा सञ्चालन तथा अतिरिक्त भत्ताको रकम हिनामिना भएको, प्राध्यापकहरूले अन्य संस्थामा पनि अध्यापन गर्ने गरेको ।	२०७३/०४/२०
२.	जिल्ला नवलपरासी, बुलिडटार गा.वि.स.मा रहेको प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको पक्की भवन निर्माण सम्पन्न भएको दुई वर्ष नबित्दै जीर्ण बनेको, छतको ढलान चुहिने भएको, भुइँको ढलान उप्केर काम नलाग्ने अवस्थामा पुगेको ।	२०७३/०४/२०
३.	खानेपानी तथा सरसफाइ सब डिभिजन कार्यालय, ताप्लेजुडमा कार्यरत तत्कालीन सब डिभिजन प्रमुख मोतीउर रहमानले आ.व. २०७०/०७१ मा नियमविपरीत १५ टुक्रा पारी एच.डि.पि. पाइप खरिद गरेको, बिना प्रतिस्पर्धा मन लागेको सप्लायर्सबाट खरिद गरी लाखौँ रुपैयाँ हानि नोक्सानी पुऱ्याएको, ई-विडिडका लागि क्षेत्रीय कार्यालयले माग गरेको आवश्यक सामानको विवरण नपठाई आर्थिक लाभ लिन खोजेको, लाखौँ रुपैयाँ पाइप सप्लायर्सबाट लाभ लिएको, विभिन्न सिभिल निर्माणको निर्माण नै नगरी नापी किताबमा चढाई ठेकेदार र उपभोक्तासँग मिली लाखौँ रुपैयाँ लिएको ।	२०७३/०४/२०
४.	जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, नवलपरासीले जिल्ला अन्तर्गतका विभिन्न खोलाहरूबाट गिट्टी, बालुवा, रोडा, ढुङ्गा लगायतका नदीजन्य पदार्थहरू टेण्डर आह्वान गरी ठेक्कामा अनियमितता गरेको ।	२०७३/०४/२७
५.	यातायात व्यवस्था कार्यालय, धौलागिरी अञ्चल, बागलुडबाट आ.व. २०७०/०७१ मा निर्माण भएको सवारी चालक अनुमतिपत्र प्रयोगात्मक परीक्षास्थल र प्रतीक्षालय टहराको निर्माण कार्य सम्पन्न नभई भुक्तानी दिएको ।	२०७३/०४/२७
६.	सर्लाही जिल्ला गोडैता स्रोत केन्द्र अन्तर्गत रहेको समाज विकास सामुदायिक प्राथमिक विद्यालय, बागदह-२ को अनुदान रकम अनियमितता गरेको ।	२०७३/०४/२७
७.	सिद्धिकमला देवी मा.वि. चौतारा, सिन्धुपाल्चोकका प्र.अ. गोविन्दप्रसाद ढकाल	२०७३/०४/२७

	समेतले विद्यालयको ४ कोठे भवन निर्माण गर्न निकासो भएको रकम हिनामिना गरेको ।	
८.	जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समिति, सिन्धुलीले सस्तो मूल्यमा स्थानीयलाई काठ बेचनुपर्नेमा सो नगरेर वन कार्यालयका कर्मचारी र आपूर्ति समितिको मिलेमतोमा बढी मूल्य लिई सःमिल (काठ मिल) लाई बेच्ने गरेको ।	२०७३/०४/२७
९.	बैतडीमा एसियाली विकास बैंकको सहयोगमा संचालित विकेन्द्रित ग्रामीण पूर्वाधार तथा जीविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम परियोजना अन्तर्गत संचालित सडक निर्माणको बोलपत्र मूल्यांकन प्रक्रियामा अनियमितता भएको ।	२०७३/०४/२७
१०.	नेपाल प्रहरी, प्रहरी प्रधान कार्यालय अन्तर्गतका प्रहरी नायब निरीक्षक नागेन्द्र ठाकुरले भारतको विभिन्न कलेजबाट नक्कली सर्टिफिकेट ल्याई प्रहरी नायब निरीक्षकसम्मको पदमा रही जागिर खाएको ।	२०७३/०४/२७
११.	बारा जिल्ला पिपरा सिमरा गा.वि.स.वडा नं.३ बस्ने सुमनकुमार भट्टराईले एकै समय बिहानी ६ बजेदेखि १०.३० बजेसम्म सञ्चालन हुने सिमरा कलेज र नेपाल राष्ट्रिय उच्च माध्यमिक विद्यालयमा विगत ५ वर्षदेखि दुवै निकायमा हाजिर गरी फुलटाइमको मासिक तलब २५/२५ हजारका दरले लिएको ।	२०७३/०४/२७
१२.	जिल्ला सर्लाही, भाँडसर गा.वि.स.को कार्यालयबाट महिला सशक्तीकरण कार्यक्रमका लागि मिनादेवी साहले रु.८१,०००।- पेशकी लिएकोमा कार्यक्रम नै नगरी रकम अनियमितता गरेको ।	२०७३/०४/२७
१३.	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जका प्रमुख संरक्षण अधिकृत कमलजंग कुँवरले ठूलै रकम निकासो गराई कानूनविपरीत खर्च गरेको तथा चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा चोरी सिकारी प्रतिरोध एकाइ, विश्व वन्यजन्तु कोष र तराई भू-परिधि कार्यक्रमको नाममा प्राप्त रकम नेपाल सरकारबाट कुनै नर्म्स नै स्वीकृत नगराई अनावश्यक कर्मचारी (ना.सु. स्तर) ३० जना करारमा राखी भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७३/०४/२७
१४.	जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, काभ्रेपलाञ्चोकबाट बनेपा, पनौती हुँदै नमोबुद्ध, न्याले, भूमिडाँडा, कामीडाँडा जाने सडकहरूमा सवारी कर लगाउन नपाउनेमा सो कर लगाई गैरकानूनी कार्य गरेको ।	२०७३/०४/२७
१५.	रौतहट जिल्लाका विद्यालयहरू निरीक्षण गर्न खटी गएको टोलीका प्र.नि. वीरेन्द्र गोदारले रु.३५,००,०००।- घूस लिई झोले विद्यालयलाई कारबाही नगरी मापदण्ड पुगेको भनी चोख्याएको ।	२०७३/०४/२७
१६.	आ.व.०६७/०६८ देखि आ.व. ०७०/०७१ सम्म रौतहट जिल्लास्थित जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, रौतहट, गौर नगरपालिका, सन्तपुर (दो.) गा.वि.स. लगायतका गा.वि.स. हरूमा समेत सरकारी, अर्धसरकारी अनुदान रकम, सामाजिक सुरक्षा भत्ता तथा स्थानीय पूर्वाधार विकास निर्माणको रकम दुरुपयोग भई भ्रष्टाचार र अनियमितता गरेको ।	२०७३/०४/२७
१७.	२०७२ साल वैशाख १२ गते गएको विनाशकारी भूकम्पपश्चात खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय, गोरखा तथा गोरखा नगरपालिकाको कार्यालयमा भूकम्पपीडितहरूका लागि राहतस्वरूप खानेपानी पाइप, फिटिङ्स, त्रिपाल लगायतका सामग्रीहरू खरिद वितरणमा अनियमितता गरेको ।	२०७३/०४/२७
१८.	नेपाल वायु सेवा निगम, नेपालगंज एयरपोर्टमा कार्यरत तत्कालीन वरिष्ठ सहायक शंकरबहादुर के.सी. र करारका जुनियर लोडर सन्तोष	२०७३/०४/२७

	आउजीसमेतले अनियमितता एवं भ्रष्टाचार गरेको ।	
१९.	आ.व.०६७/०६८ देखि आ.व.०७०/०७१ सम्म रौतहट जिल्लास्थित जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, रौतहट, गौर नगरपालिका, राजपुर तुलसी गा.वि.स. लगायतका गा.वि.स.हरूमा समेत सरकारी, अर्धसरकारी अनुदान रकम, सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगायतको रकम दुरुपयोग भई भ्रष्टाचार र अनियमितता गरेको ।	२०७३/०४/२७
२०.	आ.व.०६७/०६८ देखि आ.व.०७०/०७१ सम्म रौतहट जिल्लास्थित जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, गौर नगरपालिकालगायतका गा.वि.स.हरूमा सरकारी, अर्धसरकारी अनुदान रकम, स्थानीय पूर्वाधार विकास निर्माणको रकम दुरुपयोग भई भ्रष्टाचार र अनियमितता गरेको ।	२०७३/०४/२७
२१.	जिल्ला डडेल्धुरा, नवदुर्गा गा.वि.स.मा आ.व.०६७/०६८ मा संचालित वेलताडा सिंचाइ आयोजनामा लाखौंको भ्रष्टाचार भएको ।	२०७३/०४/२७
२२.	नवलपरासी जिल्ला, देउराली गा.वि.स-४ निवासी पिताम्बर पाण्डेले जालसाजीपूर्वक निम्न माध्यमिक तहको स्थायी अध्यापन अनुमतिपत्र लिई सोही जिल्लास्थित नेपाल शान्ति माध्यमिक विद्यालयमा निम्न माध्यमिक तहको राहत दरबन्दीमा कार्यरत रही अनियमितता गरेको ।	२०७३/०४/२७
२३.	पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय, पशुसेवा विभाग अन्तर्गत पशुपंक्षीको खोप उत्पादन गर्ने उद्देश्यका लागि स्थापना भएको केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशाला, त्रिपुरेश्वरका निमित्त प्रमुख डा. सुदर्शन गौतमले भ्याक्सिनहरूको लगत सही रूपमा नराखेको, जिन्सी हिसाब नियम अनुसार नराखेको, राजस्व हिनामिना लगायतका अनियमितता गरेको ।	२०७३/०४/२७
२४.	गुठी संस्थान, प्रधान कार्यालयले विभिन्न २४ पदमा करार सेवाको कर्मचारी पदपूर्ति गर्दा संचालक समितिका पदाधिकारीहरूले आफ्नो नातागोताका व्यक्तिहरूलाई नियुक्ति गरेको ।	२०७३/०४/२७
२५.	अर्घाखाँची जिल्ला, ठाडा गा.वि.स.का सामाजिक परिचालक हेमनाथ भूसालले आफ्नो पदीय जिम्मेवारीविपरीत विभिन्न संघसंस्थामा प्रतिनिधित्व गरेको, नागरिक सचेतना केन्द्रलाई मनोमानी ढंगले परिचालन गरेको, सचेतना केन्द्रको रकम निकास गरी हालसम्म कुनै काम नगरेको ।	२०७३/०४/२७
२६.	नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद अन्तर्गत राष्ट्रिय पशु विज्ञान प्रतिष्ठानमा सञ्चालित १६ महिनाको १९ करोडको Zoonosis Control Program मा नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषदका कार्यकारी निर्देशक दिलबहादुर गुरुङ, उक्त आयोजनाका को-अर्डिनेटर भोजराज जोशी तथा सब-कोअर्डिनेटर डा. राम पुकार ठाकुर र सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रमुख सञ्जय काफ्लेसमेतले फेब्रुअरी २० सम्ममा आयोजनाको रकम खर्च गरी सक्नुपर्ने बहानामा बिना उद्देश्यका सामान खरिद गरेको र फर्जी बिल बनाएको तथा बिना आधार मापदण्ड नपुगेका कर्मचारीहरूलाई दोहो-याई दोहो-याई वैदेशिक भ्रमणमा पठाएको ।	२०७३/०४/२७
२७.	बाजुरा जिल्लाको जिल्ला विकास समिति, नगरपालिका र गाउँ विकास समितिहरूमा सरकारी बजेट परिचालनमा अनियमितता भएको ।	२०७३/०४/३०
२८.	सडक विभाग अन्तर्गत मध्य-पहाडी पश्चिम (पुष्पलाल) लोकमार्ग आयोजना, तुल्सीपुरबाट मिति २०६९/१२/१६ मा बागलुङ जिल्लाको हटिया-बुर्तिवाड	२०७३/०४/३०

	(४३ कि.मि.) र अछाम जिल्लाको गैरीटाड-मंगलसेन सडक खण्डको (२५ कि.मि.) कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नति गर्न परामर्श कार्यका लागि आशय पत्र माग गरेकोमा आयोजनाका भ्रष्ट आयोजना प्रमुख र इन्जिनियरको मिलेमतोमा व्यापक भ्रष्टाचार गर्ने नियतले आफूलाई अनुकूल फर्मसँग मिल्ने प्राविधिक र आर्थिक प्रस्ताव माग गरेको ।	
२९.	धादिङ जिल्ला जौवारी गा.वि.स. वडा नं.२ज कि.नं.८७ को जग्गामा लेखनदास र नापी कार्यालयको मिलेमतोमा सार्वजनिक जग्गा घुसाई ट्रायल चेक भनी क्षेत्रफल बढ कायम गरेको ।	२०७३/०४/३०
३०.	लमजुङ जिल्ला, बेसीसहर वडा नं.३ स्थित गाउँसहर कालिकामाईको नामको गुठी जग्गा रैकरमा दर्ता गरेको ।	२०७३/०४/३०
३१.	नेपाल धितोपत्र बोर्ड अन्तर्गतको सीडीएस एण्ड क्लियरिङ लि.का प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुबोध शर्मा सिग्देलले अनावश्यक रूपमा विदेश भ्रमण गरेको, अध्यक्षकी छोरी सुलोचना धिताललाई कानून अधिकृतमा नियुक्ति गरेको र आफ्नो पारिश्रमिकमा वृद्धि गरी संस्थालाई हानि पुऱ्याएको ।	२०७३/०५/०६
३२.	काठमाडौं जिल्ला, कीर्तिपुर नगरपालिकाका रामकृष्ण महर्जनसमेतको नामबाट परेको उजुरीमा काठमाडौं जिल्ला साबिक कीर्तिपुर पाँगा बालकुमारी गा.वि.स. वडा नं. ८/क, कित्ता नं. ९५, क्षेत्रफल ३-४-०-० रोपनी जग्गा साबिक नापीका समयमा विवाद परी सभै नापीले फिल्डबुकमै झगडा जनाई अदालतबाट हक कायम गरी ल्याउन निर्देशन भएको र काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट सार्वजनिक/पर्ती भनी फैसला भएकोमा भू-माफियाहरूले उक्त जग्गा व्यक्तिगत नाममा दर्ता गर्नको लागि प्रक्रिया आरम्भ गरेको ।	२०७३/०५/०६
३३.	डिभिजन सडक कार्यालय, धनुषाले आर्थिक वर्ष ०६७/०६८ को अन्त्यमा कार्यक्रम संशोधन गरी विभिन्न सडक आयोजनाहरूमा अनियमित रूपमा रकम खर्च गरेको ।	२०७३/०५/०६
३४.	नाउली पातल सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति, नाडा, अछामका पदाधिकारीहरूले काठ तस्करी तथा आर्थिक हिनामिना गरेको ।	२०७३/०५/०६
३५.	रौतहट जिल्लास्थित श्री भगवती प्राथमिक विद्यालय, पचरुखी-८, रौतहटका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्रधानाध्यापकसमेतले विद्यालयमा अनियमितता गरेको ।	२०७३/०५/०६
३६.	जिल्ला महोत्तरी, धमौरा गा.वि.स. अन्तर्गत रहेको रौजा मजार शरिफ विकास समितिका अध्यक्ष समिरुल शेखले विभिन्न निकायबाट प्राप्त गरेको रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/०५/०६
३७.	स्वास्थ्य मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, इपिडिमियोलोजी तथा रोग नियन्त्रण महाशाखालाई दातृ निकायबाट प्राप्त सहयोग रकम महाशाखाका कार्यक्रम व्यवस्थापन इकाइका वित्त प्रबन्धक दीपक आचार्यलगायतले छलफल कार्यक्रममा उपस्थित नै नभई भ्रमण भत्ता तथा भ्रमण खर्च लिएको साथै डा. बाबुराम मरासिनीसहितले इपिडिमियोलोजी तथा रोग नियन्त्रण महाशाखाको रकममा अनियमितता गरेको ।	२०७३/०५/०६
३८.	रामेछाप जिल्ला, गेलु गाउँ परिषद्ले २०७० सालमा विनियोजन गरेको रकम रु.१२,००,०००।- को कुनै काम नगरेको, अडिटरले निकालेको बेरुजु असुली नगरेको सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्दा २५-४० वटा कार्डबाट	२०७३/०५/०६

	एक जनाले रकम बुझेको जिल्ला विकास समिति, रामेछापबाट तामाकोशी भण्डारे लिफ्ट खानेपानी आयोजनाको लागि रु.१,००,०००।- विनियोजन गरेकोमा उक्त रकमको हालसम्म खर्चको जानकारी नदिएको ।	
३९.	जिल्ला धादिङ, बेनिघाट गा.वि.स. सचिव रामहरि कँडेलले सामाजिक सुरक्षा भत्ता र विकास बजेट हिनामिना गरेको ।	२०७३/०५/०६
४०.	पञ्चकन्या मा.वि., स्युचाटार-८, काठमाडौंका प्रधानाध्यापक विजयकुमार उप्रेतीले विद्यालयको रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/०५/०६
४१.	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय अन्तर्गत डोलिडार विभागका महानिर्देशक भुपेन्द्रबहादुर बस्नेतले परामर्श खरिदमा कमिसन खाएको ।	२०७३/०५/०६
४२.	जिल्ला सप्तरी, राजविराज नगरपालिका वडा नं. ४ स्थित जिल्ला सहकारी संघले आफ्नो नाममा रहेको जग्गा बिक्री तथा कृषि विकास बैंकमा तिर्नु बुझाउनुपर्ने ऋणको भुक्तानीमा हिनामिना गरेको ।	२०७३/०५/०६
४३.	रुपन्देही जिल्लास्थित तलाउँ कृषि सहकारी संस्थालाई केरवानी गा.वि.स को जग्गा उपलब्ध गराउने तत्कालीन गा.वि.स सचिव टेकराज भट्टराई, सोही सिफारिसको आधारमा बंगुरपालन गर्न भनी अनुदान दिने जिल्ला पशु कार्यालयका प्रमुख लक्ष्मणबहादुर ढकाल, तलाउँ सहकारी संस्थाकी अध्यक्ष निर्मलादेवी थारुको मिलोमतोमा बंगुरपालन गर्ने भनी आर्थिक हिनामिना भएको ।	२०७३/०५/०७
४४.	आ.व. २०६७/०६८ को जिल्लास्तरीय योजना अन्तर्गतको रौतहट जिल्लास्थित सुकदेव चौकदेखि गंगा पिप्रा जाने सडक कालोपत्रे गर्ने कार्यका सडक उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष पनिनाल साहसमेतले उक्त सडक आयोजनामा जनसहभागिता समेत गरी रु.४,५०,०००।- को मात्र योजना रहेको भनी सोहीबमोजिमको रकममा कार्य सम्पन्न गरेको जानकारी जनतालाई दिएको तर जिल्ला विकास समितिको कार्यालय रौतहटमा गई बुझ्दा निजहरूले उक्त सडक आयोजनाबापत रु.१३,५०,०००।- को बिल भर्पाई बुझाई बिलबमोजिमको रकम भुक्तानी लिई सरकारी रकम अनियमितता गरेको ।	२०७३/०५/०७
४५.	धादिङ जिल्लाको धादिङबेंसी-सांकोस-तिप्लिङ सडक निर्माण गर्दा सडक विभागका महानिर्देशक, जिल्ला विकास समिति, धादिङ र ठेकेदारहरू समेतको मिलोमतोमा सम्झौताबमोजिमको कार्य सम्पन्न नभई रकम भुक्तानी गर्ने, सडक विभाग र जिल्ला विकास समितिबाट एकै स्थानमा काम गरी फरक स्थानमा काम गरेको देखाई रकम भुक्तानीसमेत गरी ठूलो रकम भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७३/०५/०७
४६.	डोटी जिल्ला, गौरीशंकर मा.वि.को छात्रावास भवन निर्माणका लागि नाइफ नेपाल र रुडुक डडेलधुराबाट प्राप्त सहयोग विद्यालयका प्र.अ. डिल्लीराज भट्ट, निर्माण समितिका अध्यक्ष गम्भीर सिं बोहरा, भाष्कर भट्टलगायतले भ्रष्टाचार गरी गुणस्तरहीन भवन निर्माण गरेको, आ.व. ०५७।०५८ मा गा.वि.स.बाट सिंचाइ कुलो निर्माणका लागि विनियोजित रकम उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष भाष्कर भट्टले आफ्नो घर खर्चमा लगाएको, घण्टेश्वर गा.वि.स. वडा नं.२ र ३ को रानीवन सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष भाष्कर भट्टसमेतले सामुदायिक भवन बनाउने नाममा १० औं लाख खर्च गर्दा पनि भवन अधुरो रहेको र १० औं हजार क्यु.फिट काठ अवैध रूपमा कटान	२०७३/०५/०७

	गरी बिक्री गरेको ।	
४७.	कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयमा छुट्याएको बजेट र नार्कको बजेटको समेत ८०% बजेट कामै नगरी भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७३/०५/०७
४८.	सुर्खेत जिल्ला, गर्पन गा.वि.स.वडा नं. १ स्थित आदर्श उच्च माध्यमिक विद्यालय, गर्पन सुर्खेतका प्रधानाध्यापकले आ.व. २०६९/०७० को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरेको तर सामाजिक परीक्षणमा रक्सी र चुरोटका बिलहरू राखिएको साथै अनावश्यक भ्रमण भत्ता खाने गरेको ।	२०७३/०५/०७
४९.	तुङ तोलाकोट प्रा.वि., खङ्गकोट, गुल्मीका शिक्षक कविराज ढकालले विद्यालयमा आर्थिक अनियमितता गरेको ।	२०७३/०५/०७
५०.	भक्तपुर जिल्ला, मध्यपुर ठिमी नगरपालिका वडा नं. १७ स्थित महेन्द्र निम्नमाध्यमिक विद्यालयका नाममा रहेको २० आना जग्गामध्ये ८ आना जग्गा मात्र बाँकी रहेको र अरू जग्गा तत्कालीन प्रधानाध्यापक रामकृष्ण हेकासमेतले स्थानीय व्यक्तिसँग मिलेमतो गरी पैसा लिई निजहरूलाई प्रयोग गर्न दिएको ।	२०७३/०५/०७
५१.	जिल्ला शिक्षा कार्यालय, जाजरकोट अन्तर्गत श्री हिमालय नि.मा.वि. का शिक्षक मोतीबहादुर वि.क. ले शिक्षक पदमा नियुक्ति पाउने उद्देश्यले झुठा शैक्षिक योग्यताको प्रमाण पत्र पेस गरेको ।	२०७३/०५/०७
५२.	कालिकोट जिल्ला, खिन गा.वि.स. वडा नं. ७ र ८ मा सन्चालित घुटघुटे खानेपानी आयोजनाका उपभोक्ता समितिका अध्यक्षसमेतको मिलेमतोमा अनियमितता भएको ।	२०७३/०५/१४
५३.	टीकापुर नगरपालिका कार्यालय, कैलालीका इन्जिनियर राम बिलास साहले विश्वसनीयता नभएको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेस गरी सार्वजनिक सेवाको पदमा बहाल रहेको ।	२०७३/०५/१४
५४.	गोरखकाली रबर उद्योगका का.मु. महाप्रबन्धक दिनेशकुमार बर्तौला र पूर्व अध्यक्ष एवं संचालक लक्ष्मी दास मानन्धरसमेतले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावलीबमोजिम टेण्डर आह्वान नगरी बिना प्रतिस्पर्धा कच्चा पदार्थहरू खरिद गरी लाखौं कमिसन असुली गरेको ।	२०७३/०५/१४
५५.	नेपाल खाद्य संस्थानबाट अवकाश प्राप्त कर्मचारी पूर्णशंकर बसीको नाममा रहेको बज्रयोगिनी एक्सपोर्ट/इम्पोर्ट कम्पनी, सुकेधाराले खाद्य संस्थानले चामल सप्लाईका लागि खोलेको टेण्डर फाराम साथ पेस गरेको स्ट्याण्डर्ड चार्टर्ड बैंकको Bid Bond किरिँ गरी सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले कालो सूचीमा राखेको अवस्थामा मन्त्रपरिषदले निज पूर्णशंकर बसीलाई नेसनल ट्रेडिङ लिमिटेडको महाप्रबन्धकमा नियुक्त गरेको ।	२०७३/०५/१४
५६.	सर्लाही जिल्ला मदनपुर स्रोतकेन्द्र अन्तर्गत जनता प्राथमिक विद्यालय, जमुनिया-७, सर्लाहीका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्रधानाध्यापकसमेतले विद्यालयमा अनियमितता गरेको ।	२०७३/०५/१४
५७.	टीकापुर कर्भड हल निर्माणका लागि राष्ट्रिय खेलकुद परिषदबाट त्रिवेणी असल शासन क्लब नेपाल, टीकापुर, कैलालीको नाममा निकास भएको रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/०५/१४
५८.	तेह्रथुम जिल्ला, वसन्तपुर गा.वि.स. वडा नं.३ स्थित सार्वजनिक जग्गा मिचिएको ।	२०७३/०५/१४

५९.	रुपन्देही जिल्ला, आमा गा.वि.स. वडा नं. ६ मौजा अजमा अवस्थित रामजानकी प्राथमिक विद्यालयमा उमेरको कुनै वास्ता नगरी भोला लोधलाई शिक्षक नियुक्ति गरेको, विद्यालयका प्रधानाध्यापक विपतप्रसाद लोधले भोलानाथ लोधको कित्ते दस्तखत गरी कल्याणकारी कोषमा रहेको रकम मासी खाएको ।	२०७३/०५/१४
६०.	पाँचथर जिल्ला थर्पु गा.वि.स. स्थित शिवाखोला साना जलविद्युत आयोजनाको रकम आयोजनाका पदाधिकारी नारायण कोइरालासमेतले हिनामिना गरेको ।	२०७३/०५/१४
६१.	सिन्धुपाल्चोक, स्याउले गा.वि.स. स्थित सेतीदेवी उच्च माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकसमेतको मिलेमतोमा अनुपस्थित विज्ञान शिक्षक छत्रनारायण झाको नाममा तलब निकास गरी खर्च लेखिएको र निज आफ्नै जिल्लामा कार्यरत रही त्यहाँ पनि खर्च लेखी दोहोरो तलब सुविधा लिएको ।	२०७३/०५/२६
६२.	जिल्ला बाँके गा.वि.स. खासकारकादो वडा नं. ७ कि.नं. १९८, २०३ र २०६ को सार्वजनिक जग्गा अनियमित तवरबाट व्यक्ति विशेषको नाममा दर्ता गर्ने गरेको ।	२०७३/०५/२६
६३.	बझाङ जिल्ला, भामचौर गा.वि.स. वडा नं. ६ बस्ने बीरबहादुर गुर्धामीले गा.वि.स. सचिव पूर्णराज उपाध्यायलाई धम्क्याई रु. ३ लाख सामाजिक सुरक्षा भत्ता रकम लगेको र उक्त रकम मृतक वृद्ध-वृद्धाहरूको हस्ताक्षरको नक्कली दस्तखत गरी भ्रष्टाचार गरेको, बीरबहादुर गुर्धामी केदार नि.मा.वि., थापागाउँ, भामचौरका प्र.अ. समेत भएको र अनधिकृत व्यक्तिले गैरकानूनी कार्यसमेत गरेको ।	२०७३/०५/२६
६४.	जिल्ला ललितपुर साविक लेले गाउँ विकास समितिले प्राकृतिक स्रोतहरूको कर संकलन गर्न अधिल्लो वर्षभन्दा कम दररेटमा ठेक्का दिएको तथा क्रसर उद्योगको राजश्व गाउँ विकास समितिको कार्यालयको कोषमा दाखिला नगरेको ।	२०७३/०५/२६
६५.	सरस्वती प्रा.वि. गेनाबथनाह-९, महोत्तरी वि.सं. २०६५ सालमा स्थापना भएपश्चात सरकारी अनुदानको रूपमा निकास भएको रकम विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्रधानाध्यापकले हिनामिना गरेको ।	२०७३/०५/२६
६६.	बाँके जिल्ला, कचनापुर गा.वि.स.बाट विनियोजन गरिएको रु.५,००,०००।- ऐ.कचनापुर गा.वि.स., वडा नं.७ स्थित झरनाखोलामा कल्भर्ट निर्माण कार्य गर्नका लागि गठित उपभोक्ता समितिले कार्य सम्पन्न नहुँदै आर्थिक वर्ष समाप्त भएको र त्यसै समयमा खोलामा पानीको बहाव बढी निर्माण कार्य सम्पन्न नभई कल्भर्ट खोलाले भत्काइदिएको भनी मुचुल्का तथा कार्य सम्पादन प्रतिवेदन लगायतका झुठा विवरण पेस गरी योजनामा संलग्न प्राविधिक र उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूले बाँकी कामको रकम र निर्माण सामग्रीहरू हिनामिना गरेको ।	२०७३/०५/२६
६७.	जिल्ला सिराहा चन्द्रलालपुर स्रोतकेन्द्र अन्तर्गत राष्ट्रिय प्रा.वि. देविपुर-१, सिराहाका प्रधानाध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षसमेतले विद्यालयमा अनियमितता गरेको ।	२०७३/०५/२६
६८.	जिल्ला सिराहा सुखिपुर स्रोतकेन्द्र अन्तर्गत जनता प्रा.वि. बेतौना-५, लंगुरुवा, सिराहाको विद्यालयमा पठन पाठन संचालन नगरी सरकारी रकम निकास गराई रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/०५/२६

६९.	उदयपुर जिल्ला, त्रियुगा न.पा.-२ पुरानो गाईघाटस्थित जनप्रेमी निम्न माध्यमिक विद्यालयका पूर्व प्रधानाध्यापक सन्तकुमार चौधरीले विद्यालयमा छात्रवृत्ति वितरण लगायतमा अनियमितता गरेको ।	२०७३/०५/२६
७०.	त्रिभुवन विश्वविद्यालयले एम.वि.वि.एस. भर्नाका लागि लिएको प्रवेश परीक्षामा अनियमितता भएको र उक्त परीक्षामा तत्कालीन स्वास्थ्यमन्त्रीसमेतको संलग्नतामा प्रश्नपत्रहरूको गोपनीयता भंग गरेको ।	२०७३/०५/२६
७१.	काठमाडौं जिल्ला, साविक झोर गा.वि.स. भवन निर्माण गर्न उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष र गा.वि.स. सचिवलगायत प्राविधिक कर्मचारीहरू मिली नक्कली बिल बनाई हिसाब फछ्यौट गरेको, उपभोक्ता समितिको बैठक नै नराखी बढी लागत मूल्यांकन गराई अनियमितता गरेको ।	२०७३/०५/२६
७२.	जिल्ला ललितपुर गा.वि.स. इमाडोल वडा नं. ९ ग कि.नं. २७३ क्षेत्रफल २-८-२-० सार्वजनिक जग्गा सँधियारसँगको मिलोमतोमा सार्वजनिक जग्गाको क्षेत्रफल घटाएर सँधियारबाट लाभ लिएको र उक्त जग्गामा भवन निर्माण गर्दा अनियमितता गरेको ।	२०७३/०५/२६
७३.	घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय, त्रिपुरेश्वरका कार्यालय सहायक अंगुरा रन्जितकारले सेवाम्राहीसँग घूस/रिसवत माग गरी दुःख, हैरानी दिएको ।	२०७३/०५/२६
७४.	शिक्षक महेन्द्र न्यौपानेले विद्यालय व्यवस्थापन समिति र जि.शि.अ.को स्वीकृति नलिई निर्मल उच्च माध्यमिक विद्यालय, दमौली कलेज र इन्द्रेणी स्काई स्कूलमा समेत काम गरी विद्यार्थीको भविष्यमाथि खेलवाड गरेको ।	२०७३/०५/२६
७५.	सडकमुनि रहेको खानेपानीको पाइप व्यवस्थित नगरी जबर्जस्ती थिचेर पानी परेको बेलामा पनि रातारात पिच गरेपछि पाइप फुट्न गई पानी निस्किएर सडकमा ठूलो खाल्डो परेको तथा ठेकेदार र हेटौंडा उपमहानगरपालिकाका प्राविधिक कर्मचारीको मिलेमतो भएको कारणले पूर्वपश्चिम राजमार्ग जोड्ने जिल्ला प्रहरी कार्यालय, मकवानपुर अगाडिदेखि हेटौंडा-१० भुटनदेवी मन्दिररोड र सीमाचोकदेखि टी.सी.एन. गेटसम्मको निर्माणाधीन वैकल्पिक सडक निर्माण सम्पन्न हुनुअगावै उफ्किन थालेको ।	२०७३/०५/२६
७६.	काठमाडौं जिल्ला छैमले गा.वि.स. वडा नं. ९ ड कि.नं. १२८ को क्षेत्रफल ०-८-०-० र ऐ ऐ कि.नं. १२९ को क्षेत्रफल १-०-०-० समेतको जग्गा कुनै किसिमले बेचबिखन हक हस्तान्तरण गर्न नपाउने गरी रोक्का रहेकै अवस्थामा घूस खाएर तह तह हक हस्तान्तरण भएको ।	२०७३/०५/२६
७७.	भीमेश्वर निम्न माध्यमिक विद्यालय, सालु-७ रामेछापका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पूर्व अध्यक्षहरू चेतबहादुर श्रेष्ठ र रुद्रबहादुर श्रेष्ठ, भवन निर्माण समितिका अध्यक्ष राजकुमार श्रेष्ठ, शिक्षक अभिभावक संघका पूर्व अध्यक्ष गुमबहादुर खत्री, विद्यालयका भूतपूर्व प्रधानाध्यापक जगतबहादुर तामाङ, हालका प्रधानाध्यापक तीर्थबहादुर थापा मगरको संलग्नतामा विद्यालयको भवन र शौचालय निर्माण गर्दा आर्थिक अनियमितता गरेको, विद्यालयको अन्य रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/०५/२६
७८.	शिक्षकहरूको राहत तथा PCF कोटा वितरणमा अनियमितता गरेको, झोले (नक्कली) विद्यालयलाई रकम निकास दिएको, गैरकानूनी काज र निमित्त प्रधानाध्यापकको निर्णय रद्द गरी दिने र भौतिक निर्माण चार कोठे, दुई कोठे भवन, मर्मत र बाह्य वातावरण रकम वितरणसमेतमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय,	२०७३/०५/२६

	रौतहटका तत्कालीन जिल्ला शिक्षा अधिकारी अब्दुल रऊफ खाँसमेतले अनियमितता गरेको ।	
७९.	बारा जिल्ला रौवाही गा.वि.स.का तत्कालीन गा.वि.स. सचिव राजेन्द्रप्रसाद साहले सार्वजनिक सूचना प्रकाशन नगरी आफूसँग मिल्ने व्यक्तिहरूलाई मात्र राखी सर्वदलीय बैठक गरेको र सो बैठकका निर्णयहरू प्रकाशमा नल्याएको, सामाजिक सुरक्षा अनुदान, खेलकुद विकासको रकम, सार्वजनिक पोखरीको ठेक्का रकम आदि हिनामिना गरेको, खेतीयोग्य जमिनको कर उठाई रकम दुरुपयोग गरेको, प्राविधिक सहायक बलिराम मण्डलको नियुक्ति वैधानिक नभएको ।	२०७३/०५/२६
८०.	पर्वत जिल्ला पकुवा गा.वि.स. वडा नं. ८ स्थित भगवती प्राथमिक विद्यालयमा कार्यरत गोविन्दप्रसाद रिमालले सोही गा.वि.स.का सचिव दुर्गा सुवेदीलाई प्रलोभनमा पारी आफ्नी कान्छी श्रीमती दुर्गा रिमाललाई भौचरमा औंठाछाप लगाउन लगाई चितवन जिल्ला भरतपुर नगरपालिकामा बसाई सरी गएका आफ्ना बाबु खेमराज रिमालको वृद्ध भत्ता बुझी लिएका र निजका बाबु खेमराज रिमालले समेत भरतपुर नगरपालिकाको कार्यालय, चितवनबाट दोहोरो वृद्ध भत्ता खाइरहेको ।	२०७३/०५/२६
८१.	सुनसरी जिल्ला, सोनापुर गा.वि.स. वडा नं. २ स्थित विष्णु उच्च माध्यमिक विद्यालयका प्राचार्यलगायत विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूको मिलेमतोमा उक्त विद्यालयको पुरानो पार्वती छात्रावास भवन भत्काई सामान मासेको र निर्माणाधीन भवनमा अनियमितता भएको ।	२०७३/०५/२९
८२.	आयुर्वेद विभागका तत्कालीन महानिर्देशक डा. देवकला भण्डारीले आफ्नो नागरिकताको प्रमाणपत्रमा भएको उमेर आफैले सच्याएको, शैक्षिक प्रमाणपत्रमा भएको जन्म मिति २०१२।०९।१३ गतेलाई आफैले २०१३।०९।१३ बनाई अनैतिक एवं मर्यादाविपरीतको कार्य गरेको, कमिसनको चक्करले औषधि नै खरिद नगरेकाले बिरामीले औषधि उपभोग गर्न नपाएको ।	२०७३/०७/११
८३.	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, अछामका डा. रामबहादुर के.सी र स्टोरकिपर गोविन्द राज जोशीले अस्पतालको इमर्जेन्सी औषधि तथा सामान खरिदमा अनियमितता गरेको ।	२०७३/०७/११
८४.	जिल्ला शिक्षा कार्यालय, डडेल्धुराले आ.व. ०६९/०७० मा विद्यालय भौतिक सुविधा विस्तार कार्यक्रमका लागि रकम निकास गरेको तर कार्य सम्पन्न नभएका विद्यालयहरूको सम्बन्धमा विद्यालयले तोकेबमोजिम कार्य सम्पन्न गरी कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन र बिल भरपाई पेस नगरेको ।	२०७३/०७/२३
८५.	लक्ष्मण धार्मिक प्राथमिक विद्यालय, महोत्तरीमा सरकारी अनुदानको रूपमा निकास भएको रकम विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्रधानाध्यापकसमेतले हिनामिना गरेको ।	२०७३/०७/२३
८६.	सर्लाही जिल्लास्थित रजा प्रा.वि, खुटौना-८, सर्लाहीका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्रधानाध्यापकसमेतले विद्यालयमा निकास रकममा अनियमितता गरेको ।	२०७३/०७/२३
८७.	सर्लाही जिल्लास्थित कृष्ण प्रा.वि फूलपरासी-१, सर्लाहीका विद्यालय	२०७३/०७/२३

	व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्रधानाध्यापकसमेतले विद्यालयमा निकासारकममा अनियमितता गरेको ।	
८८.	कमला सिंचाइ व्यवस्थापन नं.३ पोर्ताहा, धनुषाले ज्यामी ज्यालादारीको नाम राखी रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/०७/२३
८९.	नयाँ नेपाल प्रा.वि. टीकापुर, कैलालीका प्र.अ. हिक्मतबहादुर विष्ट र सरस्वती उच्च मा.वि., दुर्गाँली, कैलालीका राहत शिक्षक गणेशप्रसाद ओझासमेतले टीकापुर, कैलालीमा रहेको सामुदायिक स्वास्थ्य इन्स्टिच्युटका अध्यक्ष र सल्लाहकार भई दोहोरो सुविधा लिई संस्थाको हितविपरीत निर्णय गर्ने, उक्त तालिम केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको तलब घटाउने, संस्थाको परिसरभित्रका रूख कटान गरी व्यक्तिगत प्रयोग गर्ने गरेको र बिर्ख रावललाई कानूनी सल्लाहकार बनाई मासिक रु.१५,०००।- खुवाउने गरेको ।	२०७३/०७/२३
९०.	मेघौली-८ चितवन घर भई हाल काठमाडौं कीर्तिपुर बस्ने सरस्वती आचार्य र श्वेता भनिने इन्द्रकला भूसालसँग मिलोमतो गरी महानगरीय प्रहरी वृत्त, नयाँबानेश्वरका प्रहरी नायब उपरीक्षक वीरबहादुर वली र वैदेशिक रोजगार विभागका अनुसन्धान अधिकृत हरिसिंह धामीसमेतले भारत स्थायी घर ठेगाना भएका हाल काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. ३४ बस्ने बालान जोसेफलाई गैरकानूनी रूपमा दुःख दिई रु. १,५५,०००।- समेत बुझाउन लगाएको ।	२०७३/०७/२६
९१.	नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषद्का तत्कालीन रजिष्ट्रार धनप्रसाद पौडेलले उजुरीमा उल्लेख भए जस्तो परिषद्को बैठकको निर्णय एवं निर्देशनबिना स्वास्थ्य व्यवसायी उत्पादन गर्ने शैक्षिक संस्थाको स्वीकृति वा खारेजी गर्ने, प्रतिकलेज रु. १० लाख लिई १० वटा कलेजलाई कार्यक्रम सञ्चालन स्वीकृति दिने, प्रतिकलेज रु. ३ लाख लिई परिषद्ले मान्यता खारेज गरेका ९ वटा कलेजबाट उत्पादित प्राविधिकहरूको नाम परिषद्मा दर्ता गराउने र अनुचित रकम लिई परिषद् दर्ताका लागि अयोग्य प्राविधिकहरूलाई कारबाहीको सट्टा स्वास्थ्य सेवामा नै रहन दिने कार्य गरेको ।	२०७३/०७/२६
९२.	नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषद्का अध्यक्ष श्रवणकुमार मिश्रले नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषद् र विशेषज्ञहरूको राय र निर्णयबिना रु. २५ लाख लिई नोबेल कलेज, सिनामंगललाई Bachelor in Public Health मा १० सिट र B.Sc. MLT विषयमा ५ सिट थप गर्न सहमति दिई पत्राचार गरेको, तोकिएभन्दा बढी इन्धन सुविधा लिएको, एकै समयमा दुईवटा डिग्री हासिल गरेको ।	२०७३/०७/२६
९३.	इजिप्टको कायरोस्थित Red Sea Logistics नामक कम्पनीले नेपालस्थित Achieve International Pvt. Ltd का लागि २०० जनाको सेक्युरिटी गार्डको डिमाण्ड पेपर कायरोस्थित नेपाली राजदूतावासको कार्यालयमा Attested गर्नका लागि पेश गरेकोमा सो दूतावासका का.बा.राजदूत कौशल किशोर रायले सञ्चालकसँग सिधा सम्पर्क गरी अनधिकृत रूपमा प्रतिव्यक्ति US ०६०० का दरले हुन आउने रकम अग्रिम मागेको र आफ्नो पदीय आचरणविपरीत अनुचित कार्य गरेको ।	२०७३/०७/२६

९४.	जनता उच्च माध्यमिक विद्यालय, रागेचौर, मर्म, सल्यानको आ.व. २०६६/०६७, २०६७/०६८ र २०६८/०६९ मा प्रधानाध्यापक हेमन्तबहादुर बुढाथोकी र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष हरिप्रकाश बुढाथोकीले जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सल्यानबाट प्राप्त अनुदान रकम र विद्यार्थीहरूले बुझाएको विभिन्न शुल्क तथा छात्रवृत्तिको रकम हिनामिना गरेको, शैक्षिक सत्र २०६६/०६७ र २०६७/०६८ मा नयाँ शिक्षक नियुक्ति गर्दा ऐनविपरीत अनियमित नियुक्ति गरेको ।	२०७३/०७/२६
९५.	सुदूरपश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय स्वास्थ्य निर्देशनालय, दिपायल, डोटीले मिति २०७१।०४।३१ गते परिवार नियोजन सुपरभाइजर पदका लागि प्रतिस्पर्धा गराई परीक्षामा छनौट गरी जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, बैतडीमा सिफारससाथ पठाउँदा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, बैतडीका प्रमुख डा. गुणराज अवस्थीले करार नियुक्ति नदिई फिर्ता पठाएको ।	२०७३/०७/२६
९६.	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, इलामका प्रमुख इन्जिनियर महेश्वर घिमिरेले जिल्लामा संचालित योजनाहरूमा व्यापक भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७३/०७/२६
९७.	काठमाडौं जिल्ला साविक बालाजु ५(क) कि.नं.२०८ क्षे.फ.७-८-०-० हालको का.म.न.पा. वडा नं.१६ सिट नं.१०२-०९८३-२२ को कि.नं.६३ क्षे.फ. ६-१३-०-१ रोपनी निजी गुठीको जग्गा मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजारका प्रमुख मालपोत अधिकृत पुरुषोत्तम सुवेदीले एक करोडभन्दा बढी रकम घूस/रिसवत लिई सुभद्रा बोहराको नाममा कानूनविपरीत दर्ता गरेको ।	२०७३/०७/२६
९८.	नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, कौवाबन, कटैया, पर्साका तत्कालीन प्रधानाध्यापक विमलाकुमारी पाण्डे र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष खेमराज महतोले विद्यालयको सरकारी रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/०७/२६
९९.	षोडशा देवी उच्च माध्यमिक विद्यालय, मंगलसेन, अछाममा २०६५ सालमा व्यवस्थापन समिति गठन भई उक्त विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष भक्तबहादुर बोगटी र प्र.अ. मदनबहादुर कुँवरको मिलेमतोमा सो विद्यालयको निर्माण कार्य गुणस्तरहीन बनाई रकम भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७३/०७/२६
१००.	जनता उच्च माध्यमिक विद्यालय, गदरिया-४, कैलालीका प्रधानाध्यापक हरिप्रसाद यादव तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूबाट राज्य कोषबाट पाएको रकम आफ्नो अनुकूल खर्च गर्ने विभिन्न पदाधिकारीहरूलाई पेशकी दिई लामो समयसम्म पेशकी फछ्यौट नगर्ने, विद्यालय भवन निर्माणमा गुणस्तरहीन ईँटा तथा छड प्रयोग गरी ब्रह्मलुट गरेको, ४० वर्ष नाघिसकेका डिल्लीराज मिश्र र घनश्याम भट्टराईलाई मा.वि. राहत दरबन्दीमा नियुक्ति गरेको, पर्खाल र पुरानो भवन तोडेर त्यसैको ईँटा प्रयोग गर्दासमेत नयाँ ईँटा खरिद गरी अर्थिक हिनामिना गरेको ।	२०७३/०७/२६
१०१.	जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, धनुषाका तत्कालीन स्थानीय विकास अधिकारी सूर्यकान्त झाले जनकपुर न.पा.को विकास निर्माणको काममा बोर्डको निर्णय बिना ६० लाखको ग्राभेल ६० ट्रिप पनि नखसाई र गोदार गा.वि.स.मा रहेको क्रसर मिलमा रहेको २५ लाख CFT फोरुवा गिट्टीको ५ लाख रुपैयाँ मात्र रोयल्टी लिई राजश्व अपचलन गरेको ।	२०७३/०७/२६

१०२.	टापुभञ्ज्याङ राष्ट्रिय निम्न माध्यमिक विद्यालय, स्वरेक, स्याङ्जाका प्रधानाध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षको मिलेमतोमा विद्यालयका लागि भौतिक निर्माण तथा अन्य शीर्षकमा निकासा भएको रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/०७/२९
१०३.	त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल धावनमार्गको ओभरले निर्माण गर्दा करोडौंको अनियमितता र भ्रष्टाचार भएको ।	२०७३/०७/२९
१०४.	जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, अछामबाट सञ्चालित सोकट गा.वि.स. अन्तर्गतको धनवीर अल्लिसाँगा खानेपानी योजना निर्माणका लागि लागत इस्टिमेट अनुसार रु.२५,००,०००।- बराबरको सम्झौता भएकोमा योजनाका अध्यक्ष भीमबहादुर साउद, सचिव शिवबहादुर लुहार र जि.वि.स. का प्राविधिक रुद्रबहादुर बोगटीको मिलेमतोमा कामै नगरी रु.१०,७५,०००।- हिनामिना गरेको ।	२०७३/०७/२९
१०५.	देशका ३७ जना युवाहरूलाई दक्षिण कोरियास्थित पानीजहाजमा काम लगाइदिने भनी United Consultancy ले प्रति व्यक्ति रु. आठ लाखका दरले उठाई सम्बन्धित कार्यालयका कर्मचारीहरूको मिलेमतोमा गरेको ठगी प्रकरणमा श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय अन्तर्गतका कार्यालयहरूका कर्मचारीहरूको संलग्नता रहेको ।	२०७३/०८/०२
१०६.	जनता प्राथमिक विद्यालय, लालसहिया, सुखिपुर ५, सिरहाका प्रधानाध्यापक श्रीदेव यादवले विद्यालयको विभिन्न शीर्षकको रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/०८/०२
१०७.	नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय, नगवा, वीरगञ्ज १९, पर्साका तत्कालीन प्रधानाध्यापक नागेन्द्र ठाकुर र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष श्यामबाबु प्रसाद चौरासियाले विद्यालयमा गएको विभिन्न रकम अनियमितता गरेको ।	२०७३/०८/०२
१०८.	सर्लाही जिल्ला गोडैता स्रोत केन्द्र अन्तर्गत रहेको बाल कल्याण प्रा.वि.,महिनाथपुर-५ का लागि उपलब्ध सरकारी अनुदान रकम अनियमितता गरेको ।	२०७३/०८/०२
१०९.	काठमाडौं जिल्ला, फुटुङ गा.वि.स. स्थित फुटुङ उच्च माध्यमिक विद्यालयमा भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा अनियमितता गरेको ।	२०७३/०८/०२
११०.	सर्लाही जिल्लास्थित गणेश सामुदायिक प्राथमिक विद्यालय, सु.चु. हिरापुर-६, सर्लाहीका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्रधानाध्यापकसमेतले विद्यालयमा अनियमितता गरेको ।	२०७३/०८/०६
१११.	सर्लाही जिल्लास्थित बजरंग प्राथमिक विद्यालय, सक्रौल-६, सर्लाहीका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्रधानाध्यापक समेतले विद्यालयमा अनियमितता गरेको ।	२०७३/०८/०६
११२.	डोटी जिल्ला बगलेक गा.वि.स.वडा नं. ५ को खानेपानी योजना मर्मत कोषको रकम हिनामिना गरेको, आसिकानेदेखि बगलेक गा.वि.स. भवनसम्मको सडक निर्माणका लागि निकासा भएको रकम हिनामिना गरेको, मुडेतोला सिंचाइ योजनाको मर्मत कोषको रकम एकल निर्णय गरी हिनामिना गरेको, बगलेक गा.वि.स.को नेपाल रेडक्रस उपशाखाको आर्थिक तथा भौतिक सामानका लागि निकासा भएको रु.६०,०००।- गा.वि.स. सचिव भीमबहादुर धामीसमेतको मिलेमतोमा हिनामिना गरेको र बगलेक गा.वि.स.मा रहेको	२०७३/०८/०६

	लालीगुराँस सहकारी संस्थाको रु.१,००,०००।- नवल सिंह बि.क. र धनबहादुर ओलीसमेतले हिनामिना गरेको ।	
११३.	भूमिराज दोगडा प्राथमिक विद्यालय, न्वाली-७ विटकम, बैतडीलाई आ.व.२०६६/०६७ मा प्राप्त प्राथमिक तहको राहत शिक्षक कोटामा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्रधानाध्यापकको मिलेमतोमा अवैधानिक ढंगबाट ऐन नियम मिची बिना विज्ञापन फर्जी कागज तयार गरी अध्यापन अनुमति पत्र नभएका कल्याण सिंह ऐरीलाई नियुक्ति गरिएको ।	२०७३/०८/०६
११४.	भक्तपुर जिल्ला, साबिक बालकोट गा.वि.स. हाल अनन्तलिङेश्वर नगरपालिकाका इन्जिनियर तथा कर्मचारीले आफू अनुकूलको ठाउँबाट बनाएर ल्याएको घरको नक्सा मात्र पास गर्ने गरेको ।	२०७३/०८/०६
११५.	पर्सा जिल्ला, सबैठवा गा.वि.स.का तत्कालीन गाविस सचिव जयरामप्रसाद कानुसमेतले गा.वि.स. को आ.व. ०६७/०६८ तथा ०६८/०६९ को सामाजिक सुरक्षा भत्ता तथा गा.वि.स.को रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/०८/०६
११६.	परराष्ट्र मन्त्रालय अन्तर्गतको राहदानी विभागका कर्मचारीहरूसमेतको मिलेमतोमा २ जना तिब्बती नागरिकहरू लोव्साड जमाड र केल्साड रिञ्जेनलाई नेपाली राहदानी दिएको ।	२०७३/०८/०६
११७.	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, तनहुँमा कार्यरत परिवार नियोजन सुपरभाइजर अजयकुमार श्रीवास्तवले सेवा प्रवेशको लागि पेस गरेको आई.एस्सी. को शैक्षिक प्रमाणपत्र विहारमा संचालित विद्यालयको बनाई आफूले उक्त विद्यालयमा अध्ययन नै नगरी नाम हिन्दीमा वर्णानुक्रम र अन्य अंग्रेजी वर्णानुक्रममा बनाई सेवा प्रवेश गरेको ।	२०७३/०८/०९
११८.	उदयपुर जिल्ला, तपेश्वरी गिङ्गेरीखोला हेडवर्क कार्यको ठेक्कामा गौरा कन्ट्रक्सन प्रा.लि. काठमाडौँबाट २० लाख र १५ लाख लिई खाई सबैभन्दा बढी अंक रहेको कम्पनीलाई छनौट गरी राजश्व रकम दुरुपयोग गरेको ।	२०७३/०८/०९
११९.	बूढानीलकण्ठ स्कुलमा कर्मचारी पदपूर्ति, बहुवा र अवसर प्रदानमा भएको अनियमितता, शिक्षक श्रीमती प्रिया गौतमलाई गैरकानूनी तरिकाले तीन तह घटुवा गरेको, कक्षा ५ को विद्यार्थी भर्ना प्रक्रियामा अनियमितता गरेको, विद्यालयका प्रिन्सिपल नारायणप्रसाद शर्माले झुठा विवरण पेस गरी पेन्सन खाएको, स्कुलको क्यान्टिनमा अखाद्य पदार्थ भेटिएको, नेपाली विभागको रिक्त प्रमुख पदमा गैरकानूनी तरिकाले कनिष्ठ शिक्षकलाई नियुक्ति गरिएको ।	२०७३/०८/०९
१२०.	काठमाडौँ जिल्ला, साबिक बालाजु गा.वि.स. वडा नं. ९(क) कि.नं. १५७ र कि.नं. १६० क्षेत्रफल क्रमशः १-१०-२ र ०-१५-० रोपनी जग्गा रैनं. १३८२ दर्तावाला रत्नमान, तीर्थराज, जितबहादुर, प्राणमाया र चित्रबहादुरको लगत अन्तर्गतको निजी गुठी जग्गा हो । उक्त रैकरमा परिणत भएको निजी गुठी जग्गा मोही काली तामाङ्नीले आफ्नो नाममा रैकरमा परिणत गरी दर्ता गर्न मिल्ने होइन । नापी कार्यालय, डिल्लीबजारले लक्ष्मीभक्त मानन्धरको छोरा राजु मानन्धरको मिलेमतोमा निज मोहीको नाममा रैकर परिणत गरी करोडौँ रकमको चलखेलमा दर्ता गरेको ।	२०७३/०८/०९
१२१.	काठमाडौँ जिल्ला, साबिक सिनामङ्गल गा.वि.स. वडा नं. ९(क) कि.नं. २६३ क्षेत्रफल ५-०-० रोपनी भगवती पुडासैनी र विकास पुडासैनीबाट राजीनामा लिखत गरी लिएको हकभोग स्वामित्वको हामीहरूको जग्गा जानकारी तथा	२०७३/०८/०९

	प्रतिवादको मौकासमेत नदिई सर्वोच्च अदालतको फैसलाबमोजिम भनी भू-माफियासँग मिलेमतो गरी मालपोत कार्यालय, चाबहिलका कर्मचारीहरूले दाखिल खारेज गरी भ्रष्टाचार गरेको ।	
१२२.	बाग्लुङ जिल्ला, छिस्ती गा.वि.स.स्थित छिस्ती खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना, छिस्ती, बाग्लुङका अध्यक्ष दिलबहादुर श्रीसले आयोजनाको निर्माण कार्यमा कम गुणस्तरको सामान प्रयोग गरी आर्थिक अनियमितता गरेको ।	२०७३/०८/१३
१२३.	शिवशक्ति प्रोडक्ट्स नेपाल प्रा.लि.ले उत्पादन गरिरहेको पराग ट्रेडमार्कको अधिपछि प्रिय, राधे, सुपर जस्ता शब्दहरू जोडी राधाकृष्ण प्रोडक्ट्सले आम उपभोक्ता झुक्किने गरी प्रिय पराग, प्रेम पराग, सुपर पराग उत्पादन गरिरहेको हुँदा बदनियतपूर्वक ट्रेडमार्क नक्कल गर्न दिएको र नक्कल गरेको ।	२०७३/०८/१३
१२४.	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, काभ्रे अन्तर्गत चौवास स्वास्थ्य चौकीको भवन २०६८ आषाढ मसान्तभित्रै निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न निर्माण कम्पनीले जिम्मा लिएकोमा हालसम्म पनि भवनको डि.पि.सि. र केही पर्खाल मात्र लगाएको अवस्थामा रहेको ।	२०७३/०८/१३
१२५.	कम्पनी रजिष्ट्ररको कार्यालयमा दर्ता नं. ५६९०२/०६५/०६६ मा दर्ता रहेको फ्रेन्डसीप प्रोपर्टी डिलर्सले मिति २०६६/१०/०३ गते मालपोत कार्यालय, चाबहिलका कर्मचारीलाई आर्थिक प्रलोभनमा पारी हदबन्दीभन्दा बढी जग्गा बिक्री गरेको र जग्गाको मूल्यांकन कम गरी राजश्वसमेत हिनामिना गरेको ।	२०७३/०८/१३
१२६.	कपिलवस्तु जिल्ला तितिर्खी गाउँ विकास समिति वडा नं. ४ स्थित नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक दयानाथ चौवेले विद्यालयको भवन तथा शौचालय निर्माण, पाठ्यपुस्तक तथा छात्रवृत्ति वितरण गर्दा अनियमितता गरेको, संचयकोषको रकम हिनामिना गरेको, माछा पोखरीको ठेक्का दिँदा मिलेमतो गरेको ।	२०७३/०८/२०
१२७.	सिन्धुपाल्चोक जिल्ला इचोक गा.वि.स. वडा नं. ८ स्थित पातिङ निम्नमाध्यमिक विद्यालयमा भवन निर्माण तथा अस्थायी सिकाइ केन्द्र निर्माण गर्दा प्र.अ. बुलाकी शाह र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष डेमा लामासमेतले जिल्ला शिक्षा कार्यालय तथा अन्य संस्थाको अनुदान हिनामिना गरेको ।	२०७३/०८/२०
१२८.	श्री जनता राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, रुदौली (पछवारीटोल) धनुषाका शिक्षक प्रदीपकुमार मण्डल र निर्मलादेवी मण्डललाई नक्कली अध्यापन अनुमति पत्रको आधारमा नियुक्ति गरी अनियमितता गरेको ।	२०७३/०८/२०
१२९.	श्री इतहादुल प्रा. वि. सिलोर्वा पछवारी -४, सिराहाका तत्कालीन प्रधानाध्यापक राजनारायण यादवले २०६८ वैशाखदेखि चैत्रसम्म हाजिर नगरी तलब खाएको, PCF दरबन्दीको शिक्षक नियुक्ति नगरी रकम निकास गरी खाएको, जिल्ला शिक्षा कार्यालय र गाउँ विकास समितिबाट प्राप्त अनुदानबाट २ कोठे भवनको निर्माण सम्पन्न नगरी अधुरो छोडेको तथा २०६६ देखि २०६८ सम्मको छात्रवृत्ति, दिवाखाजा, पाठ्यपुस्तक तथा कपडा शीर्षकको रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/०८/३०
१३०.	धनुषा जिल्लाको मिथिलेश्वर, मौवाही -१ स्थित मिथिलेश्वर माध्यमिक विद्यालय	२०७३/०८/३०

	मिथिलेश्वर मौवाहीका प्रधानाध्यापक लक्ष्मेश्वर मण्डलले समुदायका केही व्यक्ति तथा स्रोतव्यक्तिको मिलेमतोमा अनियमितता गरेको ।	
१३१.	साझा पसल सेवा सहकारी लिमिटेड, केन्द्रीय कार्यालय, बल्लुका अध्यक्ष लगायत संचालकहरूले कीर्तिपुरको जग्गा बेची रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/०८/३०
१३२.	उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्द्वारा सञ्चालित मिति २०७०।०१।१७ गतेको परीक्षामा बाँके जिल्लास्थित बागेश्वरी एकेडेमी, कोहलपुर परीक्षा केन्द्रमा नियमिततर्फको अंग्रेजी विषयको सट्टा सोही विषयको आंशिकतर्फको प्रश्नपत्र वितरण गरी परीक्षाको गोपनीयता तथा विश्वसनीयता भंग गरेको ।	२०७३/०८/३०
१३३.	मेलम्ची खानेपानी योजनाको सञ्चालक समिति तथा सोही योजनाको कार्यकारी निर्देशक हरिप्रसाद शर्मासमेतले नियमविपरीत सोमनाथ पौडेललाई अध्यक्षमा सिफारिस गरेको ।	२०७३/०९/०१
१३४.	मकवानपुर जिल्ला, खैराड गाउँ विकास समिति, वडा नं. ९ गजुराड सोलार पम्प खानेपानी आयोजनाको उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष नरेन्द्रबहादुर थिङ तथा सचिव ओमराज थिङले आ.व. २०६३/०६४ देखि पटक पटक गरी हालसम्म जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, मकवानपुरबाट विनियोजित रु.१२ लाख तथा गाउँ विकास समितिको कार्यालय, खैराडबाट रु. ७ लाख गरी जम्मा रु. १९ लाख बुझी लिई हालसम्म आम जनतामाझ सार्वजनिक सुनुवाइ गर्न नमानेको र सोलार इलेक्ट्रिक कम्पनी लि. काठमाडौंमा मेसिन खरिद गरेको रकम रु. ६ लाख तिर्न बाँकी भएकोले पटक पटक ताकेता आइरहेको तथा एक महिना खानेपानी संचालन भई हालसम्म खानेपानी अवरुद्ध रहेको ।	२०७३/०९/१२
१३५.	श्री जनता राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, मौवाहा ६, सप्तरीका प्र.अ. जानकीकुमारी साह र जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सप्तरीका लेखापाल कामेश्वर साहको मिलेमतोमा उक्त विद्यालयको भवन निर्माणका लागि निकास भएको रु.५,५०,०००।- रकम अनियमितता भएको, निज प्र.अ. जानकीकुमारी साहले सुरु नियुक्ति लिँदा पेस गर्नुभएको अध्यापन अनुमति पत्र, शैक्षिक प्रमाणपत्रहरू नक्कली रहेको, आ.व. ०६६।०६७ मा तलब शीर्षकमा दोहोरो रकम निकास भएको, P.C.F.कोटाको तलब निजी स्रोतका शिक्षकलाई खुवाइएको ।	२०७३/०९/१२
१३६.	सडक विभाग अन्तर्गतको डिभिजन सडक कार्यालय, कास्की, पोखराबाट निर्माणाधीन पर्वत जिल्ला नाडलीवाड गा.वि.स. वडा नं. १ को सिमानामा पर्ने दमुवा खोलाको पक्की पुल निर्माण कार्यमा ठेकेदार कम्पनी सूर्य एलाइट कम्पनी एण्ड कन्स्ट्रक्सनले पुल निर्माण गर्दा सम्झौताबमोजिमको कार्य नगरेको, ५००० घनमिटर मेसिनरी बाल कालीगण्डकीको ढुङ्गाबाट नियम अनुसारको सिमेन्ट बालुवाबाट जडान गर्नुपर्नेमा हाल प्रत्यक्ष देखिने गरी सोही दमुवा खोलाको माटो ढुङ्गा प्रयोग गरी प्राविधिक रूपले अनुपयुक्त हुने ढुङ्गा प्रयोग गरेको ।	२०७३/०९/१४
१३७.	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, कास्कीमा औषधि लगायत विभिन्न सामान खरिद गर्दा सोझै खरिद गरी अनियमितता गरेको ।	२०७३/०९/१४
१३८.	नेपाल विद्युत प्राधिकरण टीकापुर वितरण केन्द्रका प्रमुख नारायणप्रसाद कर्णसमेतका कर्मचारीहरूले ४०% कमिसन खाई मन परेको ठेकेदारलाई	२०७३/०९/१४

	कोटेसन दिने, प्राधिकरणका मालसामान मनोमानी ढंगले बिक्री गर्ने, ७ जना ज्यालादारी कर्मचारीहरूलाई नियुक्त गरी २० जना देखाई रकम असुल गर्ने, अनियमित तरिकाबाट मिटर वितरण गर्ने गरेको, मिटर वितरण गर्दा मिटर स्टक राखी करोडौं रकम घाटामा पारी कमिसन खाएको, कार्यालय भवन पेन्टिङ, गाडी मर्मत देखाई रकम अनियमितता गर्ने गरेको, विद्युतको ट्रान्सफर्मर तार पोल ग्रामीण क्षेत्रमा बिक्री वितरण गर्ने गरेको साथै नेपाल विद्युत प्राधिकरण क्षेत्रीय कार्यालय अत्तरियका कार्यालय प्रमुख, लेखापाल र स्टोर किपरसमेतको संलग्नतामा कमिसन लिई तार पोल खरिद, ट्रान्सफरमर मर्मत टेन्डरमा अनियमितता गरेको।	
१३९.	बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजनाको विस्तृत अध्ययनका लागि प्रस्ताव पेस गरेका २४ वटा ठेकेदार कम्पनीमध्ये मूल्यांकन समितिले सिफारिस गरेका ६ वटा कम्पनीहरूमध्ये ऊर्जा मन्त्रालय तथा नेपाल विद्युत प्राधिकरणका पदाधिकारी/कर्मचारीको विद्युत प्राधिकरणको समितिले पुनरावलोकन उप-समिति गठन गरी आधार र कारण नदेखाई स्वेच्छाचारी तवरले ३ वटा कम्पनीलाई अयोग्य घोषित गरी बुढीगण्डकी जल विद्युत आयोजनाको विस्तृत अध्ययनको ठेकेदार छनौट प्रक्रियामा प्रतिस्पर्धी हुन वञ्चित गरेको।	२०७३/०९/१४
१४०.	रसुवा जिल्ला, हाकु गा.वि.स. वडा नं. ३ र ७ स्थित पुरानो स्वयम्भू घ्याङ गुठीको नाममा कायम रहेको विभिन्न कित्ता जग्गाहरूमा गैरकानूनी रूपमा विभिन्न व्यक्तिहरूलाई मोही कायम गरी मालपोत कार्यालय, रसुवाका प्रमुख मोहनजंग थापाले लाखौं रुपैयाँ भ्रष्टाचार गरेको र उक्त मोही कायम भएको जग्गा हदबन्दीभन्दा बढी क्षेत्रफल ३०५-५-०-२ रोपनी जग्गा नेपाल वाटर एण्ड इनर्जी डेभलपमेन्ट कम्पनी प्रा.लि.ले खरिद गरेको।	२०७३/०९/१४
१४१.	राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजनामा आ.व. २०६७।०६८ को लागि Satellite image र Integrated डाटा खरिद कार्यमा आयोजनाका निर्देशक वामदेव दीप अधिकारीसमेत ३ जनाले आर्थिक अनियमितता गरेको।	२०७३/०९/१८
१४२.	नेपाल विद्युत प्राधिकरण अन्तर्गत १३२ के.भी. सोलु कोरिडोर प्रसारण लाइन आयोजना अन्तर्गतको ठेक्का नं. ICB-TL/SC/०७१/७२-१ अन्तर्गत ठेक्काका शर्तहरू परिवर्तन गरी अनियमितता गरेको।	२०७३/०९/१८
१४३.	किसाननगर गाउँ विकास समितिको कार्यालय, महोत्तरीमा कार्यरत गा.वि.स. सचिव भानुभक्त ढुंगाना, कार्यालय सहायक परशुराम थापा र केही व्यक्तिहरूको उपस्थितिमा मनोमानीरूपमा बजेट विनियोजन गरी आ.व. २०६८।०६९ मा गा.वि.स. किसाननगरको विनियोजित बजेट रकम हिनामिना गरेको र सामाजिक सुरक्षाको रकमसमेत दुरुपयोग गरेको।	२०७३/०९/१८
१४४.	राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम अन्तर्गत सप्तरी जिल्ला र रौतहट जिल्लामा समेत नर्सरी निर्माण, बिरुवा उत्पादन र वन संरक्षण लगायतका काममा अनियमितता भएको।	२०७३/०९/१८
१४५.	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, सुनसरी अन्तर्गत RRRSDP का प्राविधिकहरूले फर्जी बिल बनाई रकम अनियमितता गरेको तथा पकली-चतरा ग्रामीण सडक बाटो निर्माण कार्य सम्पन्न नहुँदै कालोपत्रे भत्किएको।	२०७३/०९/१८
१४६.	नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणले मिति २०६९/०२/०१ को नेपाल राजपत्रमा	२०७३/०९/१९

	प्रकाशित सूचनाविपरीत दूर सञ्चार सेवाको इजाजत दिन लागेको, २० जिल्लामा मात्र सेवा चलाएर राजश्व नतिरेको UTL कम्पनीलाई सेवा सञ्चालन गर्न दिएको, २५ जिल्लामा मात्र निरीक्षण गरेर UTL/SMART/STM/NEPAL Satellite लाई इजाजत दिने तयारी गरेको ।	
१४७.	जिल्ला बारा, साबिक गा.वि.स सपही वडा नं. ६ जुअवाकट्टीमा रहेको नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक रामप्रसाद चौधरीले विद्यालय भवन निर्माण र शौचालय निर्माणमा निकास भएको रकमबाट कमसल कार्य गरी अनियमितता गरेको ।	२०७३/०९/२१
१४८.	गोल्छा अर्गनाइजेसनकी सदस्य तथा ने.क.पा. एमालेका सांसद राज्यलक्ष्मी गोल्छाले पार्टी तथा पार्टीका नेता कार्यकर्ताहरूलाई दोस्रो संविधानसभा निर्वाचनअघि र सभासद भइसकेपछि रु. ७ करोडभन्दा बढी खर्च गरेको ।	२०७३/१०/०३
१४९.	प्रकाश उच्च माध्यमिक विद्यालय शिवगढी, कपिलवस्तुमा कार्यरत शिक्षक जीवलाल भूसालको माध्यमिक तहको स्थायी अध्यापन अनुमति पत्र नक्कली भएको ।	२०७३/१०/०६
१५०.	नेसनल ट्रेडिङ लिमिटेडका उच्च पदाधिकारीहरूले कमिसनको लोभमा ३५ वर्षे पुरानो जहाजसँग सम्झौता गरी डिटेसन बापत करोडौं रुपैयाँ क्षतिपूर्ति व्यहोर्नु परेको र करमुक्त मदिराहरू खुल्ला बजारमा बिक्री गरेको ।	२०७३/१०/१३
१५१.	नेपाल सरकारलाई विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय संस्था तथा विदेशी सरकारका तर्फबाट उच्च अध्ययनका लागि प्राप्त छात्रवृत्तिमा छनौट भई सरकारी निकाय, विश्वविद्यालयहरूबाट अध्ययनमा जाने व्यक्तिहरू अध्ययन पश्चात त्यस्ता धेरै व्यक्तिहरू विदेशमै स्थायी भिसा र नागरिकता लिई उतै बसी देशमा जनशक्ति उत्पादनका लागि प्राप्त हुने छात्रवृत्तिको दुरुपयोग भएको हुँदा परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत छात्रवृत्तिमा जाने व्यक्तिहरूको लगत माग गरी छात्रवृत्ति पाउनेहरू विदेशमा नै बस्ने कार्य नेपालको हित र कानूनविरुद्ध रहेको ।	२०७३/१०/२०
१५२.	कालसैनी सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, तुर्माखाद -६ अछामका अध्यक्ष र कार्य समूहका पदाधिकारीहरू समेतले गंगा रोजिन एण्ड टर्पेण्टाइन कम्पनी, गनापुर बाँकेसँग विगत ८/९ वर्षदिखि खोटे संकलन सम्झौता गरी रोयल्टी बापत रु. ७ देखि ८ लाखका दरले प्राप्त हुँदै आएको रकम समूहका अध्यक्ष, सचिव तथा पदाधिकारीहरूको मिलोमतोमा हिनामिना भएको ।	२०७३/१०/२०
१५३.	नवलपरासी जिल्ला बर्दघाट नगरपालिकाको कार्यालयका तत्कालीन कार्यकारी अधिकृत र लेखापालले कार्यालय प्रयोजनका लागि भवन भाडामा लिई व्यक्तिगत रूपमा प्रयोग गरेको तथा नयाँ भवन निर्माण कार्यमा समेत अनियमितता गरेको ।	२०७३/११/०२
१५४.	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, कैलालीबाट आ.व.२०७०/०७१ को रानीजमरा कुलरिया सिंचाइ आयोजनातर्फको स्वीकृत कार्यक्रम अन्तर्गत खरिद भएको रासायनिक मल खरिद मात्रा भन्दा ज्यादै न्यून मात्रामा वितरण गरी नक्कली बिल भरपाई बनाई अनियमितता गरेको, खरिद भएको रासायनिक मल बजार मूल्यभन्दा बढी रकममा खरिद गरिएको र उक्त मल भारतबाट अवैध रूपमा आयात भएको साथै गुणस्तरहीन रहेको ।	२०७३/११/०९
१५५.	नवलपरासी जिल्ला, दुम्कीबास गा.वि.स. का तत्कालीन गा.वि.स. सचिव	२०७३/११/०९

	कृष्णप्रसाद अर्यालले निःशुल्क सुपानेट झुल वितरण गर्दा खाजा खर्च भनी प्रतिव्यक्ति रु.२५।- उठाएको र खटिएका कर्मचारीहरूको होटलबास, खाना र खाजा खर्च भनी कित्ते बिल बनाई अनियमितता गरेको ।	
१५६.	विभिन्न निजी अस्पतालहरूले नियमविपरीत स्वास्थ्य र वातावरणमा प्रत्यक्षरूपमा असर पार्ने पुरानो मेडिकल उपकरणहरू निर्वाध आयात गरेको, एउटै उपकरणमा सरकारलाई १ करोडभन्दा बढी राजश्व घाटा भएको ।	२०७३/११/०९
१५७.	नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण हुनुपर्ने हिमाल हाइड्रोमा रहेको युनाइटेड मिसन टु नेपालको शेयर तथा अचल सम्पत्ति विदेशी व्यापारीहरूले लैजान लागेको ।	२०७३/११/०९
१५८.	जिल्ला स्वास्थ्य केन्द्र जलेश्वर आयुर्वेद औषधालय महोत्तरी अन्तर्गतको मटीहानी आयुर्वेद औषधालयको निर्माणसम्बन्धी कार्यका लागि ठेक्का लिएको ठेकेदार जय गोविन्द निर्माण सेवा जलेश्वर-२ का प्रोपाइटर, निजको छोरा जितेन्द्र साह र राम शंकर साहसमेतले गैरकानूनी रूपमा आफै बिल बनाई लगत इस्टिमेट अनुसारको काम नगरी धाकधम्की देखाई आ.व. २०६७/०६८ मा जिल्ला स्वास्थ्यकेन्द्र जलेश्वर आयुर्वेद औषधालय महोत्तरीबाट रु.२,३८,००८।३२ पैसा बराबरको चेक रकम बुझेको ।	२०७३/११/०९
१५९.	जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बाराका लेखा अधिकृत विश्वनाथप्रसाद जैसवारले जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट निकास हुने रकममा ३० प्रतिशत रकम लिएर मात्र निकास गर्ने, रकम नदिएमा खाता नम्बर फरक पार्ने, निकास दिन ढिला गर्ने लगायतका कार्य गरी भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७३/११/०९
१६०.	जनता निम्न माध्यमिक विद्यालय सलेमपुर, सर्लाहीका वर्तमान प्रधानाध्यापक धर्मदेव रायले उक्त विद्यालयको सम्पत्ति हिनामिना गरेको ।	२०७३/११/०९
१६१.	जिल्ला डोटी, दिपायल सिलगढी नगरपालिका वडा नं ९ कालापाताल भन्ने स्थानमा खानेपानी आयोजना संचालन गर्दा उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष शंकरबहादुर बोहरा र कार्यालय सहयोगी धनबहादुर बोहरासमेतले क्षेत्रीय खानेपानी कार्यालय, राजपुरबाट २ करोडभन्दा बढी रकम विनियोजन गराई खानेपानीभन्दा पनि सिंचाइ प्रयोजनका लागि एकल व्यक्तिको स्वार्थका लागि प्रयोग गरी रकम दुरुपयोग गरेको ।	२०७३/११/०९
१६२.	मालपोत कार्यालय, सर्लाहीका कार्यालय प्रमुख दीर्घनारायण पौडेलले सोही कार्यालयका ना.सु. मुकेश सिंहसँग मिली जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट रोक्का राख्न लेखी पठाइएको जग्गा राजीनामा पास गरी दिएको ।	२०७३/११/१२
१६३.	पर्सा जिल्ला विश्रामपुर गा.वि.स. सचिव पदमा कार्यरत हुँदा जयनारायण प्रसाद चौरासियाले पुँजीगत लगायत कार्यालय संचालन खर्चसमेत बिना योजना रेकर्ड नराखी गा.वि.स. का प्रतिनिधिहरूसँग छलफल नै नगरी काल्पनिक नामसमेत राखी गा.वि.स.को रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/११/१२
१६४.	रौतहट जिल्ला अन्तर्गत विभिन्न ठाउँको वन जंगलमा रूख काटी फडानी भएको सन्दर्भमा जिल्ला वन कार्यालय, रौतहटबाट भएको चेकजाँचको क्रममा अनधिकृत रूपमा रूख काटी फडानी गरेको र सो एरियामा खटिएका कर्मचारीलाई कुनै कारबाही नगरी फुकुवा गरेको ।	२०७३/११/१२
१६५.	काभ्रे जिल्ला अन्तर्गत सिपाली चिलाउने, खार्पाचोक र कटुन्जेबेंसी	२०७३/११/२०

	गा.वि.स.को लागि सञ्चालित सेती शिकारी खानेपानी आयोजना उपभोक्ता समितिमा एउटै दाजुभाइ, काका भतिज समूह मिली बजेटलाई योजना पूरा गर्नभन्दा दुहुनो गाईको रूपमा प्रयोग गरेको, सिसाखानी गा.वि.स.मा खानेपानीको समस्या उत्पन्न गरेको, पूर्व स्वीकृत मुहानभन्दा १५ कि.मि. नजिक मुहान कायम गरी साबिककै इस्टिमेटलाई कायम गरी जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय र उपभोक्ता समितिको मिलोमतोमा करोडौं रुपैयाँ भ्रष्टाचार गर्ने अभिप्रायले राजनीतिक पार्टीका प्रतिनिधि र समाजसेवीहरूलाई समेत कुनै जानकारी नगराएको ।	
१६६.	तत्कालीन सुकुम्बासी समस्या समाधान आयोग झापाका पदाधिकारीहरू र कर्मचारीसमेत संलग्न भई नापी निरीक्षक मानकुमार प्रधानलाई जग्गा उपलब्ध गराएको ।	२०७३/११/२०
१६७.	जिल्ला कपिलवस्तु भगवानपुर गा.वि.स. वडा नं. ५ नरैनापुर अवस्थित अचरजनाथ प्रा.वि. नरैनापुरमा प्रा.वि. (द्वितीय) तहको शिक्षक पिंगलप्रसाद गडरिया (पाल) ले नक्कली प्रमाण पत्र पेस गरी प्रा.वि. प्रथम पदमा सेवा प्रवेश गरी द्वितीय पदमा बहुवासमेत भएको ।	२०७३/११/२०
१६८.	इलाम जिल्लाको महमाई गाउँ विकास समितिमा महमाई खानेपानी आयोजना निर्माणको क्रममा खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय इलामका कर्मचारीहरू र महमाई खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष शन्तराम योडहाडको मिलेमतोमा भ्रष्टाचार भएको ।	२०७३/११/२०
१६९.	वादी नेपाल सरकार, प्रतिवादी योगेन्द्र मण्डलसमेत भएको ठगी मुद्दा सम्बन्धमा ।	२०७३/११/३०
१७०.	डिभिजन सडक कार्यालय पाटन बैतडीको दार्चुला नं.३ बैतडी सडक अन्तर्गत Contract No. RSDP AF-WUP-ICB-GD-2A, ऐरिछेनादेखि मेलखेतसम्मको सडक निर्माण गर्न निर्माण व्यवसायी लामा तामाङ विरुवा जे. भी. सँग रु.१४,८३,७६,४१२।८० (भ्याटसहित) मा सम्झौता भएको, निर्माण व्यवसायीले सडकको पानी बगिरहेको स्थानमा रु.८६,८६,१२५।८७ रकम बराबरको ओटासिलको सम्झौताबमोजिमको काम गर्न बाँकी रहेको अवस्थामा डिभिजन सडक कार्यालय नं. ३ पाटन बैतडीले ठेकेदारलाई भुक्तानी दिएको, आयोजना प्रमुख, कन्सल्टेन्ट र निर्माण व्यवसायीको कमजोरीका कारणले Contract No. RSDP AF-WUP-ICB-GD-2A को Defect Liability Period (DLP) को समयवधि समाप्त नहुँदै रु.८६,८६,१२५।८७ रकममा सिद्धिने निर्माण कार्यमा सडकको उक्त चेनेजको अन्य काम थपी अर्को ठेक्का MD. को सूचना निकाली रु.१८,५८,७५,९४८।९५ मा सम्झौता गरी राज्यलाई थप व्ययभार पारेको ।	२०७३/११/३०
१७१.	हिमालयन बैंक लिमिटेडका संचालक रहेका विजयबहादुर श्रेष्ठको संलग्नता रहेको/वित्तीय स्वार्थ जोडिएको कम्पनीमा उक्त बैंकबाट प्रदान गरिएको कर्जा सुविधाको कारोबारमा कानूनविपरीतका कार्य भएको ।	२०७३/११/३०
१७२.	गोरखा निवासी सुमित्रा कुँवरको पासपोर्ट नं. ०५४५५७५५ प्रयोग गरी सुस्मिता विश्वकर्माले व्यक्तिगत श्रम स्वीकृति लिई विदेश गई सुमित्रा कुँवरलाई कतारमा समस्या परेको ।	२०७३/१२/०३
१७३.	वि.वि.पी. प्रा. सोनापुर, सुनसरीकी शिक्षिका भगवतीकुमारी विश्वासले शैक्षिक	२०७३/१२/०३

	योग्यताको नक्कली प्रमाणपत्र पेस गरी नियमविपरीत कार्य गरेको ।	
१७४.	महोत्तरी, हलखोरी गाउँ जङ्गा नदीमा RAIDP (Rural Access Improvement and Decentralization Project) बाट बनेको पुलमा ओभरसियर माधमेन्द्र चौधरीले गुणस्तरीय निर्माण कार्य नगरी भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७३/१२/०३
१७५.	बैतडी जिल्ला उदयदेव गा.वि.स. कार्यालयका प्राविधिक सहायक लक्ष्मण सिंह महताले सामाजिक सुरक्षा भत्तामा अनियमितता गरेको ।	२०७३/१२/०३
१७६.	राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, विसुनपुर गा.वि.स. वडा नं. ४ बाराका निवर्तमान प्रधानाध्यापक रामविलास प्रसाद यादवले विद्यालयमा प्राप्त भएको सरकारी रकम आफ्नो अनुकूल एकात्मक रूपमा खर्च गर्ने गरेको दिवाखाजा, छात्रावृत्ति, पाठ्यपुस्तक, शौचालय लगायत आयस्रोत हिनामिना गरेको ।	२०७३/१२/१०
१७७.	महोत्तरी जिल्ला, माइस्थान गा.वि.स. वडा नं. ८ स्थित टुटेश्वरनाथ साझेदारी वन अन्तर्गत पर्ने साझेदारी वनमा रहेको काँचो ठाडो सखुवाको रूख काटी ४२८ थान गोलिया जिल्ला वन अधिकृत विद्यानाथ झाको प्रत्यक्ष निगरानी र निर्देशनमा काटी, कटाई वन फडानी गरी व्यक्तिगत रूपमा गैरकानूनी फाइदा लिएको र राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम अन्तर्गतको बिरुवा उत्पादन गर्ने कार्यमा जिल्ला वन अधिकृत विद्यानाथ झालगायतले बिरुवा उत्पादनमा अनियमितता गरेको ।	२०७३/१२/१०
१७८.	सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग अन्तर्गतको नयाँ सहर आयोजनाबाट फिदिम, खुर्कोट र चौरजहारीमा एकीकृत जग्गा विकासको Detail Project Report (DPR) तयार तथा कार्यान्वयन लगायतको कामका लागि परामर्शदाता छनौट गर्दा सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागका महानिर्देशक तथा कर्मचारीहरूको मिलेमतोमा करोडौंको आर्थिक चलखेल गरेको ।	२०७३/१२/१०
१७९.	जिल्ला सुर्खेत, वीरेन्द्रनगर नगरपालिका वडा नं. ६ स्थित घण्टाघर चोकदेखि हटिया चोकसम्मको सडक खण्ड वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाद्वारा हालै कालोपत्रे गरिएको सडक गुणस्तरहीन निर्माण कार्य गरी भ्रष्टाचार भएको ।	२०७३/१२/१०
१८०.	यशोदा उच्च माध्यमिक विद्यालयको भवन तथा पर्खाल निर्माणमा अनियमितता गरेको, छात्रवृत्ति वितरण नगरेको, कित्ते दस्तखत गरी शिक्षकको तलब निकाली भ्रष्टाचार गरेको, विद्यालयको रु.४ लाख निकाली जिल्ला शिक्षा कार्यालयका कर्मचारीहरूलाई दिई रकम हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको भनी प्रधानाध्यापक शिवनन्दन मेहताउपर तथा स्रोतव्यक्ति बालाराम रेग्मी, भूतपूर्व प्रधानाध्यापक नेत्रबहादुर साउद, विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष खड्क सिंह रोकाया समेतले जालसाजी तरिकाले मलाई प्रधानाध्यापक पदबाट हटाई विद्यालयको बिल भरपाई समेत तलमाथि गरी शिक्षा नियमावलीविपरीत भ्रष्टाचारजन्य कार्य गरेको ।	२०७३/१२/१०
१८१.	छिरेश्वर उच्च माध्यमिक विद्यालय सखुवा महेन्द्रनगर धनुषाका प्रधानाध्यापक बलरामप्रसाद यादव र सोही विद्यालयका व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष मोहनकुमार माथेमा समेतले विद्यालयको रकम हिनामिना गरेको ।	२०७३/१२/१०
१८२.	का.म.न.पा.वडा नं. ३५ तीनकुने सुविधानगरस्थित साबिकको पर्ती जग्गालाई आफ्नो निजी जग्गा दर्ता कायम गरेको ।	२०७३/१२/१७
१८३.	राष्ट्रिय बीउ बीजन कम्पनी लिमिटेड, मुख्य शाखा कार्यालय, इटहरी सुनसरीले आ.व.२०७०/०७१ मा कृषकहरूलाई प्रशोधित गहुँको बीउ बिक्री गर्दा	२०७३/१२/१७

	अनियमितता गरेको ।	
१८४.	जिल्ला सप्तरी, सारस्वर गाउँ विकास समितिको कार्यालयका तत्कालीन सचिव सीताराम चौधरी र प्राविधिक सहायक महेन्द्रप्रसाद यादवसमेतले स्वीकृत योजना अनुसारको कुनै पनि कार्य पूरा नगरी हिनामिना गरेको ।	२०७३/१२/१७
१८५.	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, सुनसरीका प्रमुख महेशप्रसाद खनाल र ना.सु.श्याम पोखरेलसमेतले सुत्केरी भत्ता वितरण समेतमा अनियमितता गरेको ।	२०७३/१२/१७
१८६.	न्युरो अस्पताल, बाँसबारीले नेपाल मेडिकल काउन्सिलबाट स्वीकृति नलिई पूर्वाधार तथा फ्याकल्टीसमेत नपुगेको अवस्थामा MCH Neurosurgery कार्यक्रम संचालन गरेको ।	२०७३/१२/१७
१८७.	बारा जिल्ला अन्तर्गतका टेढाकट्टी र कचोर्वा गाउँ विकास समितिका सचिव महेन्द्रप्रसाद कुर्मी र टेढाकट्टी, गाउँ विकास समितिका प्राविधिक सहायक राजेशप्रसाद यादवले सामाजिक सुरक्षाको रकम, विद्युतीकरण र माछापोखरीमा भएको ठेक्कापट्टामा अनियमितता गरेको ।	२०७३/१२/२४
१८८.	नेपाल आयल निगमले इन्धन खरिद, भण्डारण र वितरण गर्दा अनियमितता गरेको, कालोबजारी र ठगीका घटना बढेको, उपभोक्ताहरूले सहजरूपमा पेट्रोलियम पदार्थ र ग्यास प्राप्त गर्न नसकेको, विराट पेट्रोलियम प्रा.लि. बाट जरिवाना रकम गुमेको, मेट्रोलिम्याक्सबाट हवाई इन्धन ल्याउदा अनियमितता गरेको ।	२०७३/१२/२४
१८९.	साझा यातायात पुलचोकमा विभिन्न अनियमितता भएको ।	२०७३/१२/२४
१९०.	थापाथालीस्थित परोपकार प्रसूति गृह अस्पतालको प्राङ्गणमा रहेको दक्षिणपट्टिको भवन भत्काउने क्रममा निस्किएका काठ, फलाम, बिजुलीका सामान तथा अन्य सामग्रीको दुरुपयोग एवं बेचबिखन गरी भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७३/१२/२४
१९१.	गरिबी निवारण कोषबाट मानव संसाधन केन्द्र बाजुरा मार्फत साप्पाटा, गोत्री, जुकोट र जगन्नाथमा संचालित गा.वि.स भवन, सिंचाइका आयोजनामा उपभोक्ता समिति स्वयंले निर्माण सामग्री खरिद गर्नुपर्नेमा गरिबी निवारण कार्यक्रमका कार्यक्रम संयोजक लक्ष्मण जोशीले रकम आफैँ लिएर गुणस्तरहीन निर्माण सामग्री खरिद गरी बढी मूल्य देखाई भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७३/१२/२४
१९२.	तत्कालीन बसविट्टी गाउँ पञ्चायतका भूतपूर्व प्रधानपञ्च चन्द्रहरि दास वैष्णव र भूतपूर्व उप-प्रधानपञ्च लखिचन पण्डितसमेतले आर्थिक वर्ष २०३९।४० र २०४०।४१ मा जिल्ला पञ्चायत सचिवालय धनुषाबाट गाउँ पञ्चायत भवन निर्माण गर्न जम्मा रु. ८,०००।— बुझी लिई कुनै काम नगरी भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७३/१२/२४
१९३.	जिल्ला बारा कबहीगोठ अन्तर्गत नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय जमुनिया-९ का विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष महेन्द्रप्रसाद यादव तथा प्रधानाध्यापक रंजितप्रसाद यादवसमेतले विद्यालयलाई प्राप्त भएको सरकारी रकम अनियमितता गरेको ।	२०७३/१२/२८
१९४.	प्रवर्द्धक टाइम्स इनर्जी प्रा.लि. का नाममा जारी भएको २५४ मे.वा. जडित क्षमताको गोरखा जिल्लामा पहिचान भएको बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजनाको विद्युत उत्पादनको सर्वेक्षण अनुमति पत्रको समय यथेष्ट बाँकी हुँदाहुँदै एक्कासी बिना जानकारी सो प्रा.लि. को अनुमति पत्र खोसी साबिकको कम्पनीको पुनरावेदन गर्ने म्यादको समेत अवहेलना गरी गोप्यरूपमा	२०७३/१२/२८

	अनियमिततापूर्वक नौसेनी हाइड्रो नामको कम्पनीलाई सो सर्वेक्षण अनुमति पत्र जारी गरी भ्रष्टाचारजन्य कार्य गरेको ।	
१९५.	नेपाल ललितकला प्रज्ञा-प्रतिष्ठानका प्राज्ञ-परिषदका सदस्य सचिव नवराज भट्टले परिषद सदस्य निमा घ्याम्छो लामा र लेखा शाखामा कार्यरत नायब सुब्बा सुधिर ढुङ्गेल लगायतसँग मिलेमतो गरी आर्थिक अनियमितता गरेको, बैंक खाताबाट असान्दर्भिक र अनियमित रकम निकाली आफूखुसी खर्च गरी लामो समयपश्चात बैंक दाखिला गर्ने गरेको, कुलपतिलाई थाहा नदिई ठेक्कापट्टाको सम्झौता गरेको, अरनिको शालिक निर्माणको रकम आफूखुसी प्रयोग गरी होल्ड गरी राखेको, बामनप्रसाद गौतमलाई ऐन नियमविपरीत प्रशासनिक विज्ञको पदमा सदस्य-सचिवले नियुक्ति दिएको ।	२०७३/१२/२८
१९६.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौं समेतका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको मिलेमतोमा भारतीय नागरिक चुड तेड ख्यागले राजन मगरको नाममा ०६४३९७५२ नं. को नेपाली राहदानी, एम.आर.पी.लिएको ।	२०७४/०१/०७
१९७.	डोटी जिल्ला तिखातर गाउँ विकास समिति वडा नं. ३ स्थित इन्द्र उच्च माध्यमिक विद्यालयको भवन निर्माणका लागि जापानी राजदूतावासले यु.एस. डलर ९४,५५६।- अनुदान सहयोग प्राप्त भएको, काम सम्पन्न गर्न २३ सेप्टेम्बर २०१३ सम्मको अवधि तोकिएकोमा निर्दिष्ट समयभित्र काम नभएको, भवनको डिजाइन इस्टिमेटबमोजिम काम नभएको, नेपाल सरकारको अनुमति बिना सहयोग रकम प्राप्त भएको, पृथ्वी शाहीको अध्यक्षतामा गैरकानूनी ढङ्गले समिति गठन गरी आर्थिक ऐन नियम पालना नगरी खर्च गरेको । विद्यालय भवन निर्माण समितिका अध्यक्ष पृथ्वी शाही र प्रधानाध्यापक मिनबहादुर शाही दुवैको मिलेमतोमा खर्च भुक्तानीको नक्कली बिल बनाई जापानी राजदूतावासमा पेस गरेको ।	२०७४/०१/०७
१९८.	जिल्ला डोटी, गाउँ विकास समिति गरुडा अन्तर्गतको जनकल्याण सामुदायिक वन क्षेत्रमा पर्ने सुम्रिखाल भन्ने ठाउँमा वन अतिक्रमण गरी व्यापार व्यवसाय गर्दै आएका सोही गा.वि.स. निवासी धर्म सिंह बमलाई जानकारी गराई सो क्षेत्र छोड्न ३ हप्ते सूचना गरिएकोमा निजले उक्त वन क्षेत्र छाड्नु सट्टा अरू व्यक्तिहरूलाई समेत बस्न लगाई घर बनाएको, उप स्वास्थ्य चौकीमा असिस्टेन्ट हेल्थ वर्कर (अ.हे.व.) पदमा कार्यरत भए पनि विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष भई विद्यालय र स्वास्थ्य चौकीको भवन निर्माणमा आर्थिक अनियमितता गरेको ।	२०७४/०१/०७
१९९.	जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सप्तरीका लेखापाल कामेश्वर साहले विद्यालयबाट ५० प्रतिशत कमिसन लिई दोहोरो निकासी दिएको र साबिक पब्लिक राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय हाल निम्न माध्यमिक विद्यालय कञ्चनपुर-४ सप्तरीका प्रधानाध्यापक रामकृष्ण सेठले १२ महिनाको तलब निकासी लिनुपर्नेमा १६ महिनाको तलब निकासी लिएको ।	२०७४/०१/११
२००.	कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेडले ४२ हजार लिटर झोल मल कमिसन खाई खरिद गरी जम्मा ८ हजार बिक्री गरी बाँकी मलको बिक्री गर्ने समयवधि समेत समाप्त भइसकेकोले करिब २ करोड नोक्सानी गरेको, कम कबोल गर्ने भ्यालेन्सी इन्टरनेसलको बोलपत्र अस्वीकृत गरी बढी कबोल गर्ने सामसुड कम्पनीको बोलपत्र स्वीकार गरेको, १६ हजार मे.टन भूमिक कम्पोष्ट मल	२०७४/०१/११

	माटो मिसाइ बिक्री गर्दा किसानले थाहा पाई खरिद नगर्दा करिब २ करोड नोक्सानी गरेको, कम्पनीको विनियम नै किर्ते बनाई १५० जनाभन्दा बढी आफ्ना नातेदारलाई र रकम लिई अन्य कर्मचारी भर्ना गरेको ।	
२०१.	काठमाडौं जिल्ला कपन गाउँ विकास समिति वडा नं. ५ 'ग' को कित्ता नं. ११२ क्षेत्रफल ०-१४-२-०, कित्ता नं. १४४ क्षेत्रफल २-४-०-० भई आनन्द बज्राचार्य र उत्तमकुमार श्रेष्ठको संयुक्त नाममा जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा कायम रहेको र कित्ता नं. १११ क्षे.फ. ०-२-२-० भई आनन्द बज्राचार्यको नाममा जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा कायम भएका जग्गाहरू ६ नं. नापी टोलीबाट नयाँ नापी भई हालसाबिक गरी सोहीबमोजिमको जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा कायम गरी आफूहरूले प्राप्त गरेको र सो जग्गाको मालपोत कार्यालय चाबहिलबाट हालसाबिक अद्यावधिक गराउन मात्र बाँकी रहेको हुँदा सोही कार्यका लागि मिति २०७१/१/२४ मा मालपोत कार्यालय चाबहिलमा जाँदा मोठ भिडाउने क्रममा आफूहरूले नापी टोलीबाट हालसाबिक गरी मिति २०६३/१०/०५ मा नै पुर्जा लिएको जग्गा कित्ता नं. १११, ११२, १४४ समेतको मिति २०६५/०७/०८ को निर्णयले दर्ता बदर भएको भनी जनिएको मेरो दर्ता श्रेस्ता नै बदर भएको पाइएको हुँदा रीतपूर्वक एकपटक दर्ता भइसकेको जग्गा सँधियारहरू भीमसेन खड्का र प्रतीक प्रधानको निवेदनका आधारमा प्रतिवाद गर्ने मौकासमेत नदिई मिसिलसमेत गायब गरी आफैले गरेको निर्णय आफैले बदर गरी कानूनविपरीत कार्य गरेको ।	२०७४/०१/११
२०२.	जिल्ला पर्सा महादेवपट्टी गाउँ विकास समितिका सचिव उमे प्रसाद राउत यादवले आर्थिक वर्ष २०६७/०६८ मा महादेवपट्टी गाउँ विकास समितिलाई निकास भएकै विकास बजेट, सामाजिक सुरक्षा भत्ता र बाल संरक्षण अनुदान रकम वितरणमा अनियमितता गरेको ।	२०७४/०१/११
२०३.	जिल्ला सोलुखुम्बु, सल्लेरी गा.वि.स. वडा नं. ८ बस्ने डिमा नोर्बु शेर्पाले मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजारको रजिष्ट्रेसन नम्बर ८४१५ मिति २०४८/१२/१८ बाट रजिष्ट्रेसन लिखत पारित गरी लिएको जोरपाटी गा.वि.स. वडा नं. ७ (ख) कित्ता नम्बर २५३ क्षेत्रफल ०-८-२-० रोपनी जग्गा अन्य व्यक्तिले किर्ते गरी मालपोत कार्यालय, चाबहिलबाट रजिष्ट्रेसन नम्बर १६९ (ग) मिति २०६७/०४/१४ ले रमा लम्साललाई बिक्री गरेको ।	२०७४/०१/१४
२०४.	रसुवा जिल्लाको कालिकास्थानमा अवस्थित कालिका क्याम्पसमा व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष प्रेमबहादुर तामाङले भवन निर्माणका लागि जिल्ला विकास समिति, निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रम, शान्ति मन्त्रालय र अन्य विभिन्न निकायबाट एउटै शीर्षकमा बजेट विनियोजन गराई केही बजेट रकमले काम गरी बाँकी रकम हिनामिना गरेको ।	२०७४/०१/१४
२०५.	राष्ट्रिय आवास कम्पनी लिमिटेड, योजना कार्यालय नवलपरासी अन्तर्गत गौतमबुद्ध आवास क्षेत्रमा किस्ताबन्दीमा घडेरी खरिद योजना अन्तर्गतका किस्ता बुझ्ने बुझाउने लगायत जग्गा उपलब्ध गराउने कार्यमा भेदभाव गरी योजनाको सार्वजनिक जग्गा बेची भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७४/०१/१४
२०६.	नेपाल मेडिकल काउन्सिलले प्राइभेट मेडिकल कलेजसँग मिलोमतो गरी अनियमित तरिकाले कलेज सञ्चालन गर्न मापदण्डविपरीत स्वीकृति दिई	२०७४/०१/१४

	भ्रष्टाचार गरेको तथा नेपाल मेडिकल काउन्सिलको मिलोमतोमा पूर्वाधार बेगर सम्बन्धन दिने गरेको ।	
२०७.	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय जुम्लाले औषधि खरिद गर्दा प्रचलित कानूनको पालना नगरेको, औषधि स्टोर मौज्जात हुँदाहुँदै खरिद गरेको र कम्प्युटर खरिद गर्दा वास्तविक मूल्यभन्दा अत्यधिक बढी मूल्यमा खरिद गरेको ।	२०७४/०१/१४
२०८.	रेलवे विभागले मेची महाकाली रेलवे परियोजना अन्तर्गत मेची महाकाली रेलवेको बुटवल-लमही खण्डको विस्तृत इन्जिनियरिङ सर्वे डिजाइन गर्ने कार्यको परामर्शदाता नियुक्ति गर्ने क्रममा उक्त कार्य सूचीकृतका लागि ३ वर्षअगाडि सूचना निकालेको र सूचीकृत हुने बित्तिकै Request for proposal (RFP) माग गर्नुपर्नेमा नमागी ३ वर्ष रोकेर कोरियनसमेत काम गरिरहेको परामर्शदाताको पुरानो ठेक्काको अवधि सकिने बेलासम्म उसैलाई ठेक्का पार्ने मनसायले समय मिलाई RFP जारी गरिएको ।	२०७४/०१/१४
२०९.	कारिदह प्राथमिक विद्यालय रुपन्देहीकी शिक्षिका रेखा यादवले प्राथमिक विद्यालय तहको अध्यापन अनुमति पत्र नक्कली पेस गरी अध्यापन गरेको ।	२०७४/०१/२१
२१०.	चितवन जिल्लास्थित भरतपुरमा रहेको कलेज अफ मेडिकल साइन्सले सरकारी स्वामित्वमा रहेको भरतपुर अस्पतालको जग्गा अनधिकृत रूपमा जिल्ला मालपोत कार्यालयमा रोक्का राखी नेपाल इन्भेस्टमेन्ट बैंकबाट रकम निकालेकाले मेडिकल कलेजका संचालक, मालपोत कार्यालय र बैंकका कर्मचारीहरूको मिलेमतोमा गैरकानूनी कार्य भएको ।	२०७४/०१/२१
२११.	मालपोत कार्यालय झापाका ना.सु. खगेन्द्र कार्कीले मिति २०६९/०२/०६ गते कृषि विकास बैंक लि. शाखा कार्यालय विर्तामोडबाट जिल्ला झापा, सुरुङ्गा निवासी ज्योतिकुमार उप्रेतीलाई निजकै नाममा दर्ता कायम रहेको झापा जिल्ला, तत्कालीन सुरुङ्गा गा.वि.स. वडा नं. ९ को किता नं. ३३८६ क्षेत्रफल ३१८४.४ को जग्गा धितो राखी होटल, मिल व्यवसाय संचालन गर्न ऋण लिने प्रयोजनका लागि सम्बन्धित मालपोत कार्यालयबाट दृष्टिबन्धकको लिखत पारित गर्दा निज ऋणीले संचालन गरेका होटल मानसरोवर एण्ड लज लगायत अन्य व्यवसाय तथा फर्मसमेत रहेकोमा तिनको कर चुक्ता गरेको प्रमाण पेस गर्न लगाउनुपर्नेमा सो नगरी विचौलियामार्फत एक हजार पाँच सय रुपैयाँ घूस लिई बेरीतसँग लिखत पारित गरेको र राज्यले प्राप्त गर्नुपर्ने करसमेत छली गरेको ।	२०७४/०१/२५
२१२.	सरस्वती निम्न माध्यमिक विद्यालय, कल्लेरी, धादिङका प्रधानाध्यापक जगन्नाथ नेपालले विद्यालयमा स्थायी रूपमा कार्यरत शिक्षकहरू बलराम खतिवडा, पूर्णप्रसाद खतिवडा, शिव खतिवडा, भवनी खतिवडा, गोमा खतिवडा र तिलक खतिवडाको वि.सं. २०५४ सालको कर्मचारी संचय कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने संचित रकम दाखिल नगरी मनपरी तरिकाले खर्च गरेको ।	२०७४/०२/१६
२१३.	धादिङ जिल्ला थाक्रे गा.वि.स., वाड नं. १ स्थित महाङ्कालेश्वरी उच्च माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक राजेन्द्र आचार्यले भवन निर्माण र शिक्षक नियुक्तिमा आर्थिक अनियमितता गरेको ।	२०७४/०२/१८
२१४.	जिल्ला कंचनपुर शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु आरक्षणबाट विस्थापितलाई जग्गा वितरण गर्दा गैरविस्थापित पदम सिंह धामीसमेत छ जनालाई जिल्ला कंचनपुर गा.वि.स. रामपुर विलासीपुर ढक्का बल्क कि.नं. ७३ देखि ७८ सम्मको जग्गा	२०७४/०२/१८

	वितरण गर्ने क्रममा अनियमित तरिकाले झुठा विवरणको आधारमा जग्गा उपलब्ध गराउने शेरसिंह ठगुन्नासमेतलाई कानूनी कारवाही गरी पाउँ ।	
२१५.	जिल्ला सिरहा बलही गाउँ विकास समितिको वडा १-९ मा विद्युतीकरण गर्न गठित उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष शिवनाथ यादवले विद्युतीकरणका सामान खरिद गर्दा विभिन्न अनियमितता गरी भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७४/०२/२२
२१६.	त्रियुगा नगरपालिकामा गैरकानूनी रूपमा कर्मचारी नियुक्ति तथा बढुवा गरेको ।	२०७४/०२/२२
२१७.	वीरेन्द्र माध्यमिक विद्यालय, दयानगर रुपन्देहीमा शिक्षक तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको मिलेमतोमा विद्यार्थीहरूबाट ट्युसन भनी रु.६,०००।- शुल्क लिएको, विद्यार्थीबाट उठाइएको रकम दामासाहीले बाँडी रु.१५,०००।- सम्म थप सुविधा लिएको, शिक्षकहरूले अन्य संस्थामा समेत कामकाज गरी दोहोरो सुविधा लिएको, शिक्षकहरूमध्ये कतिपयले निजी विद्यालय खोलेको ।	२०७४/०२/२९
२१८.	राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय वीरेन्द्र बजार- ०४ धनुषाका शिक्षक विशेश्वर शर्माले २०६४।०२।२३ मा नियुक्ति भई हालसम्म शिक्षा नियमावलीलाई मिची नियुक्ति मितिभन्दा धेरै पछि नक्कली अध्यापन अनुमतिपत्र पेस गरी जिल्लाका केही स्रोत व्यक्तिहरूलाई आर्थिक प्रभावमा पारी नेपाल सरकारको रकम तलब भत्ता खाएको ।	२०७४/०२/२९
२१९.	इलाम जिल्लाको साङरुम्बा गाउँ विकास समितिको १, ३, ४ र ६ मा पर्ने सटके नामको पहिरो रोकथामका लागि विभिन्न निकाय मार्फत २०६७ सालमा ४ लाख, २०६८ सालमा रु. ३५ लाख, २०६९ सालमा १० लाख र २०७० सालमा १९ लाख गरी हालसम्म जम्मा ६८ लाख निकास भएकामा साङरुम्बा गैरी गाउँ सटके पहिरो नियन्त्रण तथा वातावरण संरक्षण उपभोक्ता समिति अध्यक्ष एवं रत्नलक्ष्मी निम्न माध्यमिक विद्यालयका शिक्षक महेन्द्र राई, सो उपभोक्ता समितिका सचिव छत्रबहादुर लिड्डम, कोषाध्यक्ष सोममाया राई, सदस्य धम्बु जवेगु तथा सम्बन्धित डि. ई. को संलग्नतामा उपभोक्ता समितिलाई निकास गरिएको रकमबाट कामै नगरी भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७४/०२/२९
२२०.	महोत्तरी जिल्ला टिकुलिया बजारदेखि बनौटा रौजा सडक खण्डको मर्मत सुधार एवं निर्माण कामको लागि छुट्याइएको रकम अनियमितता भएको ।	२०७४/०३/०५
२२१.	शान्ति आदर्श क्याम्प सव्यासी ४ वझाङको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गर्दा विश्वविद्यालय अनुदान आयोगबाट निकास भएको रकम हिनामिना गरेको ।	२०७४/०३/०५
२२२.	नेपालका मेडिकल कलेजहरू आवश्यक पूर्वाधारबिना नै संचालन भएको, गुणस्तर एकदमै न्यून रहेको, अध्यापक तथा विद्यार्थीहरूसमेत भारतीयमूलका नक्कली हुने गरेको लगायत मेडिकल काउन्सिलको मिलोमतोमा मेडिकल कलेजहरूले अनियमितता गरेको ।	२०७४/०३/०५
२२३.	नेपाल मेडिकल काउन्सिलले प्राइभेट मेडिकल कलेजसँग मिलोमतो गरी अनियमित तरिकाले कलेज सञ्चालन गर्न मापदण्डविपरीत स्वीकृति दिई भ्रष्टाचार गरेको, नेपालका मेडिकल कलेजहरू आवश्यक पूर्वाधारबिना नै संचालन भएको, गुणस्तर एकदमै न्यून रहेको, अध्यापक तथा विद्यार्थीहरूसमेत भारतीयमूलका नक्कली हुने गरेको लगायत मेडिकल काउन्सिलको मिलोमतोमा	२०७४/०३/०५

	मेडिकल कलेजहरूले अनियमितता गरेको ।	
२२४.	२०७२ साल वैशाख १२ गते गएको महाभूकम्प र त्यसका पराकम्पनका कारण हुन गएको धनजनको क्षति पश्चात् उद्धार र राहतका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्था, मित्र राष्ट्रहरू, दातृ निकाय एवं व्यक्तिगत तवरबाट प्राप्त राहत रकम एवं सामग्री वितरणमा व्यापक दुरुपयोग र अनियमितता भएको ।	२०७४/०३/०८
२२५.	बाँके जिल्लाको राप्तीपारिका ९ गा.वि.स. मा विद्युतीकरण गर्ने कामको ठेक्का लिने ठेकेदार राजेन्द्र मिश्रले समयमा काम नगरिदिँदा नेपाल विद्युत प्राधिकरणको करोडौंको योजना अलपत्र भएको ।	२०७४/०३/१५
२२६.	नेपालका मेडिकल कलेजहरू आवश्यक पूर्वाधार बिना नै संचालन नभएको, गुणस्तर एकदमै न्यून रहेको, अध्यापक तथा विद्यार्थीहरूसमेत भारतीयमूलका विद्यार्थी नक्कली हुने गरेको लगायत मेडिकल काउन्सिलको मिलोमतोमा मेडिकल कलेजहरूले अनियमितता गरेको ।	२०७४/०३/१५
२२७.	मिति २०७२।०४।२१ गते प्रहरी गस्ती टोलीले नियमित रूपमा चेकजाँच गर्ने क्रममा हेटौँडातर्फबाट वीरगंज जान लागेको बा४७प ६५६८ नं. को सवारी साधनमा पर्सा जिल्ला वीरगंज उपमहानगरपालिका वडा नं. २ घर भई पर्सा वन्यजन्तु आरक्षणमा सहायक संरक्षण अधिकृतको रूपमा कार्यरत मन्जुर अहमदले आफ्नो साथमा बोकी ल्याएको रु.१६,००,०००।- फेला पारी सोधपुछ गर्दा अस्वाभाविक व्यवहार देखाउँदै उक्त रकमको स्रोतसमेत नबताएकोले सो सम्बन्धमा थप आवश्यक अनुसन्धानका लागि आयोगमा इलाका प्रहरी कार्यालय, सिमरा बाराले पठाएको प्रहरी प्रतिवेदन ।	२०७४/०३/१५
२२८.	जनता जन्दललिता मा.वि. लगायतका विद्यालयहरूमा भौतिक निर्माणका कार्यक्रमहरूमा भएको रकम बेरुजु देखिएको, विद्यालयहरूलाई निर्माण कार्य गर्न ताकेता गर्दा रकम विद्यालयको खातामा नपुगेको भनी विद्यालयहरूबाट लेखी आएको ।	२०७४/०३/१५
२२९.	बाँके जिल्लास्थित सरस्वती माध्यमिक विद्यालय, पनेरिया, फत्तेपुरका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष राजकुमार बुढा, निमित्त प्र.अ. उषाकुमारी थापासमेतले विद्यालय छाडिसकेकी शिक्षिका भीमकुमारी घर्ती मगरको कित्ते भरपाई गरी तलब भत्ता निकास गरेको, विज्ञान पुस्तकालयको रकमसमेतमा अनियमितता गरेको ।	२०७४/०३/१९
२३०.	भानुभक्त प्राथमिक विद्यालय, हाल निम्न माध्यमिक विद्यालय लाली, गोप्का, हुम्लाका प्रधानाध्यापक देवधन ऐडीले विभिन्न निकायहरूबाट विद्यालयमा प्राप्त रकम दुरुपयोग गरेको ।	२०७४/०३/१९
२३१.	नेपाल मेडिकल काउन्सिलको मिलोमतोमा नेसनल मेडिकल कलेज, वीरगंज, पर्सा, नेपालगंज मेडिकल कलेज, कोहलपुर, बाँके र चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, काठमाडौँमा अनियमितता गरेको ।	२०७४/०३/२६
२३२.	हेभी इक्युपमेन्ट डिभिजन कार्यालय, बुटवल, रुपन्देहीका मेकानिकल इन्जिनियरहरूले प्राविधिक स्पेसिफिकेसन बनाउँदा नगरपालिकाको अनुरोधमा निशुल्क बनाउनुपर्नेमा मेकानिकल इन्जिनियर दण्डपाणि शर्माले विभिन्न नगरपालिकाहरूबाट रु.३५,०००।- का दरले गैरकानूनी रूपमा रकम लिई प्राविधिक स्पेसिफिकेसन बनाएको ।	२०७४/०३/२६

२३३.	औषधि व्यवस्था विभागले “Velpanal” नामक औषधिको पटके आयात सिफारिस गर्दा अवलम्बन गर्नुपर्ने प्रक्रिया पूर्णरूपमा पालना नगरेको, औषधिको Real Stability Test औषधिको Expiry Date सम्म हुनुपर्नेमा सो नभएको, औषधिको अधिकतम खुद्रा मूल्य (MRP) भा.रु.२५,०००।- रहेको आयातकर्ता निशान्त फर्मास्युटिकल्स प्रा. लि. ले जारी गरेको खरिद आदेश मूल्य भा.रु.१८,०००।- एवं विभागले पछि आयातकर्तासँग गरेको प्रतिबद्धता अनुसार संशोधन गरेको उपभोक्ता मूल्य ने.रु.३३,७३०।- देखाई मूल्यमा एकरूपता नभई फरक फरक भेटिएको तथा औषधिको बजार बिक्री मूल्य एकबट्टाको रु.४०,०००।- पटके लाइसेन्समा उल्लेख भएको, बिक्री मूल्य खुल्ने कुनै कागजात नभएको तथा Purchases Order मा खरिद मूल्य INR. १८,०००।- प्रतिबट्टा (ने.रु.२८,८००) हुँदा खुद नाफा रु.११,२००।- को दरले हुन आउने १,००० बट्टाको १ करोड १२ लाख रुपैयाँको सिधै चलखेल भएको ।	२०७४/०३/२६
२३४.	किर्ते तालिम देखाएर, तालिम दोहोरो तेहोरो पारेर खप्टाएर रकम मात्र खाई SBA तालिममा मात्र १ करोड असी लाखभन्दा बढी घोटाला गरेकोले गुणस्तर खस्केर देशभरिका सुत्केरी महिला र बच्चाको ज्यान जोखिममा परेकोले सो काम गर्ने, कमिसन खाने तोकिएका राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रका SBA तालिम कोअर्डिनेटर र सोका निर्देशकको मिलोमतोमा ठूलो रकमको भ्रष्टाचार भएको ।	२०७४/०३/२६
२३५.	सुनसरी जिल्लाको जनजागृति सामुदायिक वन साबिक भरौल ४, अमाहा सामुदायिक वन साबिक भरौल १, ५ र ६ र रामधुनी सामुदायिक वन साबिक प्रकाशपुर १ मा सामुदायिक वनका पदाधिकारी र कर्मचारीहरूको मिलोमतोमा अवैध वन कटानी भएको ।	२०७४/०३/२६

तपसिल बमोजिमका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूले स्रोत नखुलेको सम्पत्ति आर्जन गरेको भन्ने सम्बन्धमा अनुसन्धान हुँदा आम्दानीका वैध स्रोतबाट प्राप्त रकमको अनुपातमा निजहरूले आर्जन गरेको चल अचल सम्पत्ति तथा अन्य खर्चहरू कम भएको खुल्न आएकोले पछि अन्य थप प्रमाण प्राप्त हुन आएमा सोही बखत पुनः अनुसन्धान लगायत कानूनबमोजिम कारबाहीहरू हुने नै हुँदा हाल अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १९ को उपदफा (१२) बमोजिम देहायका व्यक्तिहरूको अनुसन्धान कारबाही तामेलीमा राखिएको ।

सि.नं.	आयोगको निर्णय मिति	नाथ, थर	पद	कार्यालय
१.	२०७३/०४/२७	भरत प्रसाद यादव	कार्यक्रम अधिकृत	जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, बारा ।
२.	२०७३/०५/०७	शोभाकान्त खनाल	प्रहरी नायब उपरीक्षक	सशस्त्र प्रहरी बल, प्रधान कार्यालय, हलचोक, काठमाडौं ।
३.	२०७३/०८/२०	उमेश श्रेष्ठ	सदस्य	व्यवस्थापिका संसद ।
४.	२०७३/०८/३०	जनार्दन ढकाल	सदस्य	व्यवस्थापिका संसद ।
५.	२०७३/०९/०४	डा. बाबुराम पोखरेल	सदस्य	व्यवस्थापिका संसद ।
६.	२०७३/०९/१२	इ. बल्लभमणि गौतम	इन्जिनियर	काठमाडौं महानगरपालिकाको कार्यालय, काठमाडौं ।
७.	२०७३/०९/१२	इ. नरेन्द्रराज श्रेष्ठ	वरिष्ठ	काठमाडौं महानगरपालिकाको कार्यालय, काठमाडौं ।

			इन्जिनियर	काठमाडौं ।
८.	२०७३/०९/१२	बलिरामप्रसाद सिंह	सह-सचिव	शिक्षा मन्त्रालय ।
९.	२०७३/०९/१४	भवानीप्रसाद थानी	शाखा अधिकृत	श्रम तथा यातायात मन्त्रालय, वैदेशिक रोजगार विभाग ।
१०.	२०७३/०९/१४	भानुभक्त सुवेदी	सहायक पाँचौं	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, क्षेत्रीय कार्यालय, नागढुंगा, पोखरा ।
११.	२०७३/०९/२१	देवेशचन्द्र देवकोटा	उप-निर्देशक	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्, सानोठिमी, भक्तपुर ।
१२.	२०७३/०९/२१	कुलप्रसाद शर्मा	ना.सु.	राजस्व अनुसन्धान विभाग, ललितपुर ।
१३.	२०७३/०९/२१	राजु खड्का	प्रशासकीय अधिकृत	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्, सानोठिमी, भक्तपुर ।
१४.	२०७३/०९/२१	विपिनकुमार लाल कर्ण	शाखा अधिकृत	यातायात व्यवस्था कार्यालय, साना ठूला सवारी बागमती, ललितपुर ।
१५.	२०७३/०९/२८	दीपकबहादुर पाण्डे	उप-प्रशासक	गुठी संस्थान ।
१६.	२०७३/०९/२८	सीताराम यादव	सि.डि.ई.	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय नं. २ जनकपुर ।
१७.	२०७३/१०/०३	हरिप्रसाद आचार्य	लेखापाल	नेपाल विद्युत् प्राधिकरण ।
१८.	२०७३/१०/०३	गणेश झा	उप-महानिर्देशक	वन विभाग ।
१९.	२०७३/१०/०३	महेश्वरमान श्रेष्ठ	पूर्व उपकुलपति	पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय ।
२०.	२०७३/१०/०३	शिवेन्द्र झा	सहायक डिन	बी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, धरान ।
२१.	२०७३/१०/१३	इन्दिरा दाहाल भट्टराई	उप-सचिव	कानून, न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालय ।
२२.	२०७३/१०/१३	सीताराम चौधरी	डिन	चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पताल ।
२३.	२०७३/१०/१३	मो. अनवर हुसेन	शाखा अधिकृत	जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, बारा ।
२४.	२०७३/१०/२०	राजेन्द्रसिंह भण्डारी	प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक	प्रहरी प्रधान कार्यालय, नक्साल ।
२५.	२०७३/११/१२	कुलप्रसाद चुडाल	प्रमुख कर अधिकृत	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर ।
२६.	२०७३/११/१२	कामेश्वर प्रसाद साह	इन्जिनियर	डिभिजन सडक कार्यालय, काठमाडौं ।
२७.	२०७३/११/३०	शान्त बहादुर श्रेष्ठ	सचिव	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय ।
२८.	२०७४/०१/२१	रामचन्द्र शर्मा ढकाल	नायब सुब्बा	राजस्व अनुसन्धान विभाग
२९.	२०७४/०२/२२	सूर्यप्रसाद सेडाई	प्रमुख भन्सार अधिकृत	राजस्व अनुसन्धान विभाग, सुर्खवा बन्दरगाह भन्सार कार्यालय, पर्सा ।
३०.	२०७४/०२/२९	दीर्घराज मैनाली	प्रमुख कर अधिकृत	अर्थ मन्त्रालय, करदाता सेवा कार्यालय, काठमाडौं ।
३१.	२०७४/०३/०५	गेहेन्द्रबहादुर डाँगी	उप-सचिव	भीमदत्त नगरपालिका कञ्चनपुर ।

३२.	२०७४/०३/०५	बालकृष्ण मान सिंह	संचालक सदस्य	नेपाल राष्ट्र बैंक ।
३३.	२०७४/०३/२६	वेदप्रसाद खरेल	उप-क्षेत्रीय प्रशासक	क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालय, पोखरा ।
३४.	२०७४/०३/२६	डा. निरोज पाण्डे	रजिष्ट्रार	पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय ।
३५.	२०७४/०३/२६	अनिलभक्त श्रेष्ठ	उप-प्रबन्धक	नेपाल विद्युत् प्राधिकरण ।

६.२ मुलतबी

आयोगमा पर्न आएका उजुरीहरूमध्ये आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा देहायका उजुरीहरू अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०५९ को नियम १० को उपनियम (२) बमोजिम मुलतबीमा राखिएको छ।

क्र.सं.	उजुरीको व्यहोरा	मुलतबी निर्णय मिति
१.	नेपाल वायुसेवा निगमको अन्तर्राष्ट्रिय उडान गर्ने बोइङ ७५७९ बाट हराएको भनिएको ६५ लाख यू.एस.डलर बराबरको सामान हराएको नभई उक्त निगमका इन्जिनियरिङ विभागका तत्कालीन निर्देशक अच्युतराज पहाडीको प्रत्यक्ष संलग्नतामा सो सामान खरिद नगरी बनावटी बिल बनाई भुक्तानी लिई भ्रष्टाचार गरेको र नेपाल वायु सेवा निगमका उपनिर्देशक सुपरिटेण्डेण्ट इन्जिनियर अच्युतराज पहाडीले आफ्नो हस्ताक्षर गरी सोही निगमको इन्जिनियरिङ विभागको Aircraft Maintenance Technician पदमा ८ जना भारतीय नागरिकहरूलाई नक्कली नियुक्ति दिई भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७३/०४/२७
२.	जिल्ला मोरङ केरावारी-३ स्थित माथिल्लो सार्वजनिक कुलोमा सिंचाइ विभाग र ठेकेदारको मिलोमतोमा काममा लापरवाही अनियमितता, ढिलासुस्ती भएको ।	२०७३/०४/२७
३.	काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं.- २८ स्थित कित्ता नं. ५९४, क्षेत्रफल ०-५-३-१ जग्गामा बनेको काठमाडौं महानगरपालिकाको भवनमा अन्य व्यक्तिले भाडा लगाई खाई मासेको ।	२०७३/०४/२७
४.	मिति २०५९/०५/१८ मा स्थानीय पञ्जिकाधिकारीको कार्यालय, काठमाडौं महानगरपालिकाको कार्यालयबाट खडा गरिएको मृत्युदर्ता किताब अनुसार दर्ता नं. ७३२/०५९, ज्ञानबहादुर तामाङ घलेको छोरा ना.प्र.नं. ९८५४/०५२, काठमाडौंका इन्द्रबहादुर तामाङ घलेको मृत्यु २०५९/०५/०८ मा भएको भन्ने प्रमाणपत्र जारी भएको रहेछ। त्यसलाई आधार बनाई मेरो आमा स्वर्गीय सुशीला अर्यालको जग्गामा श्रीमती कान्छी तामाङ (ना.प्र.नं.११०९४, मिति २०४४/१२/१८) ले मोहियानीसम्बन्धी मुद्दा गर्नु भएको छ। पछिल्लो मुद्दामा निज कान्छी तामाङले उक्त मृत्यु दर्ता प्रमाणपत्र दर्ता नं. ७३२/२०५९ को प्रतिलिपि काठमाडौं महानगरपालिकाको कार्यालयको च.नं. ६४१ मिति २०६९/०२/०१ को पत्रबाट प्राप्त गर्दा उक्त ना.प्र.नं. ९८५४/०५२ का मृतक इन्द्रबहादुर तामाङ घलेलाई लालबहादुर तामाङ घलेको छोरा भनी प्रस्तुत हुनुभएकोले, स्थानीय पञ्जिकाधिकारीको कार्यालय, काठमाडौं महानगरपालिकाको कार्यालयले आफ्नो अख्तियारको दुरुपयोग गरी एउटै मृतकको बाबु दुई ओटा प्रमाणित गरिदिएकोले र अभिलेखसमेत च्यातिएकोले काठमाडौं महानगरपालिकाको	२०७३/०४/३०

	कार्यालयमा कार्यरत शाखा अधिकृत कृष्णराज बिष्ट र कान्छी तामाडलाई कारबाही गरी पाउँ ।	
५.	नेपाल सरकार वादी र प्रतिवादी ज्योति रिजालसमेत भएको वैदेशिक रोजगार ठगीसम्बन्धी मुद्दामा धादिङ जिल्ला, बेनीघाट गा.वि.स. सचिवले धरौटी प्रयोजनका लागि कम मूल्य भएको जग्गालाई बढी मूल्यांकन गरी सिफारिस गरिदिएको ।	२०७३/०५/०६
६.	कञ्चनपुर जिल्ला, शंकरपुर गा.वि.स., वडा नम्बर ८ मा दोदा नदीले ठूलो कटान गरेको हुँदा थप नौ करोड बजेट दिएकोमा जनताको तटबन्ध कार्यक्रम फिल्ड कार्यालय नम्बर ७ कञ्चनपुरले ठेक्का सम्झौता वैशाखमा गरे तापनि केही काम नगरी उक्त बजेटलाई देखतभुली र कञ्चनपुर गा.वि.स. तथा स्याली र वान्द्रा खोलामा खर्च गरेको, पाँच लाखको कोटेसनको दरले करौडौं रकम खर्च गरेको, कार्यालय प्रमुख थापालाई धेरै कमिसनको लोभ दिई ईन्जिनियर करविर सिंहले आफ्ना नातागोतासँग काम गराई ठाउँ ठाउँमा अधुरा काम राखी पूरै कामको भुक्तानी गरेको ।	२०७३/०५/२६
७.	विशेष भौतिक पूर्वाधार क्षेत्र विकास आयोजना, बबरमहल काठमाडौंका सिनियर डिभिजन इन्जिनियर कोमानन्द अधिकारी Roshan Engineering Consultancy का तर्फबाट जग्गाको मूल्यांकन गर्दा प्रचलित मूल्यभन्दा बढी मूल्यांकन गरी शोभा गिरीले सिद्धार्थ डेभलपमेन्ट बैंक लि.बाट रु.४,९९,००,०००।- र जम्को प्रकाशन प्रा.लि., अनामनगरका संचालक किशोर ढकालले किष्ट बैंक लिमिटेडबाट रु.१२,००,००,०००।- कर्जा लिई हालसम्म साँवा ब्याज नबुझाएको ।	२०७३/०५/२६
८.	विशेष भौतिक पूर्वाधार क्षेत्र विकास आयोजना, बबरमहल काठमाडौंका सिनियर डिभिजन इन्जिनियर कोमानन्द अधिकारीले Roshan Engineering Consultancy का तर्फबाट गौरी खनाल जवालीको नामको काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. १४ कि.नं. २६४ र कि.नं. २६५ को जग्गाको मूल्यांकन गर्दा प्रचलित मूल्यभन्दा बढी मूल्यांकन गरी कर्जाको दुरुपयोग गरी भई हालसम्म साँवा ब्याज नतिरेको ।	२०७३/०५/२६
९.	मालपोत कार्यालय, चितवनका प्रमुख मालपोत अधिकृत तथा उक्त कार्यालयमा लेखापढी व्यवसाय गर्ने हरिप्रसाद वाग्लेसमेतको मिलेमतोमा जिल्ला चितवन साबिक पिठुवा गा.वि.स. वडा नं.२(क) कि.नं. ४० को जग्गा बिघा ०-१७-१८ को घर बाटो भएको जग्गालाई घर बाटो नभएको बनाई घटी राजस्वमा राजीनामा पारित गराई भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७३/०५/२६
१०.	रुकमणी केमिकल इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.ले दर्ता नं. ३३२५ र ३३२६ दुई ट्रेडमार्क लिन उद्योग विभागमा निवेदन दर्ता गराई विचाराधीन रहिरहेकै अवस्थामा सोही ट्रेडमार्कसँग हुबहु नाम र लोगो मिल्ने गरी पछि दर्ता गरेको निवेदनबाट उद्योग विभागले विपक्षी कन्साई नेरोलेक पेन्ट्स लि. मुम्बई ४००१३, भारतको ट्रेडमार्क दर्ता गरिदिएको ।	२०७३/०५/२६
११.	धादिङ जिल्ला, मुरली भन्ज्याड गा.वि.स. वडा नं. २(क) कि. नं. १ को ११ रोपनी सार्वजनिक सरकारी जग्गा मालपोत कार्यालय, धादिङको निर्णयले खगेन्द्र कोइरालाको नाममा गैरकानूनी रूपमा दर्ता गरी भ्रष्टाचार गरेको ।	२०७३/०५/२९
१२.	नेसनल ट्रेडिङ लिमिटेडको स्वामित्वमा रहेको प्रदर्शनी मार्ग भूकुटी मण्डपपछाडि, सिंहदरवारको ठीक अगाडि रहेको खाली जग्गामा नक्सा पास बिना नै नेसनल ट्रेडिङ लिमिटेडसँग भाडा सम्झौता गरेको 'खसड सप्लायर्स' ले व्यापारिक भवन निर्माण गर्न सुरु गरेको ।	२०७३/०७/२३

१३.	रुपन्देही जिल्ला हर्नैया गा.वि.स. वडा नं. ९ भैंसाखादारमा रहेको राम जानकी मन्दिर साबिकदेखि लक्ष्मीनारायण मठ मटिहानी, महोत्तरीबाट संचालित मन्दिरको ६०/६१ बिघा जमिन हिनामिना गरेको, साथै उक्त गुठीको ३ बिघा जमिन साधु, सन्त महन्तले पदको दुरुपयोग गरी बिक्री गरी मन्दिरको जमिनको आयस्ताबाट आउने रकमसमेत हिनामिना गरेको ।	२०७३/०७/२३
१४.	काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं.१६ स्थित कित्ता नं. ५८६ को एक आना सार्वजनिक जग्गा सोही स्थान बस्ने कित्ता नं. २३२ का जग्गा धनी लक्ष्मीदास मानन्धरका नाममा मालपोत कार्यालय र नापी कार्यालयको मिलेमतोमा घुसाई दर्ता गरेको ।	२०७३/०७/२६
१५.	पर्सा जिल्ला, लालपर्सा गा.वि.स. वडा नं. ७ कि.नं. ५११, २०८, २०६, ५०३, ४१६ र २०७ गरी ४ बिघा ४ कठ्ठा ६ धुर जग्गा जिल्ला सिरहा निवासी सैयद सकिल अनवरका नाममा रहेको सुस्मा ट्रेडर्स प्रा.लि. को नाममा टुरिज्म विकास बैंक, काठमाडौंबाट दृष्टिबन्धक पारित गरी कित्ते श्रेस्ताबाट रु. ५ करोड ऋण प्रवाह गरिएको ।	२०७३/१२/०३
१६.	नेपाल प्रहरीले सुडान मिसनका लागि खरिद गरेको ४ थान Armed Personnel Carriers (APCs) को न्यूनतम शर्त तथा स्पेसिफिकेसन नपुगेको अवस्थामा समेत खरिद कारवाही गरेको तथा सुडानमा सञ्चालनमा नआएका र बिग्रेका ४ थान APC हरूलाई आपूर्तिकर्ताले BUY BACK गर्नुपर्ने शर्त हुँदाहुँदै महँगो ढुवानी रकम व्ययभार पारी डार्फर सुडानबाट नेपाल ढुवानी गर्न लागेको ।	२०७३/१२/२४
१७.	बर्दिया जिल्लाको साबिक सोरहवा गा.वि.स., वडा नं. ६, ८ र ९ अन्तर्गत नेपाल सरकारको नाममा दर्ता रहेका कि.नं. १७, १२६, ६०२, ६०४, ६०६, ६१५, ६१६, ७२३, ८४३, ८४४, ७४१, ८४५, ८५१, ८५२, ८५३, ९९०, ९८७, ९९१, ९९२, ९९३, ९९९ र १११० गरी जम्मा २२ कित्ता, क्षेत्रफल १२२१८५ वर्गमिटर (कठ्ठा ८२.३६०) का सार्वजनिक जग्गाहरू मालपोत कार्यालय, बर्दिया र नापी कार्यालय, बर्दियाका तत्कालीन कर्मचारीहरूसमेतको मिलेमतोमा मिति २०६५।१०।१२ र १३ गतेको काल्पनिक मिति राखी गैरकानूनी रूपमा व्यक्तिका नाममा दर्ता गराएको ।	२०७४/०३/१९

परिच्छेद- ७

भ्रष्टाचार नियन्त्रणका प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक प्रयासहरू

७.१ भ्रष्टाचार नियन्त्रण एवं सुशासन प्रवर्द्धनसम्बन्धी कार्यहरू

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३५ख. को उपदफा (२) मा भ्रष्टाचार तथा अनुचित कार्य हुन नदिनका लागि निरोधात्मक उपायहरूको खोजी, अनुसन्धान र प्रक्रिया विकास तथा तत्सम्बन्धमा जानकारी अभिवृद्धि गर्न आयोगले आवश्यक ठानेका प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरू गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । उक्त कानूनी व्यवस्थालाई आयोगको संस्थागत रणनीति (२०१४-२०१९) ले तीन खम्बे रणनीतिका माध्यमबाट भ्रष्टाचार निवारण गरी निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक उपायअन्तर्गत विभिन्न क्रियाकलापहरू पहिचान गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन जोड दिएको छ । आयोगको तत्काल सुधार योजना, २०७३ मा समेत प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक उपायहरूको विषयमा अध्ययन गरी कार्ययोजनासहित सिफारिस गर्न भनिएअनुसार आयोगको प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक कार्यसम्बन्धी अवधारणापत्र, २०७४ स्वीकृत भएको छ । यसका कार्यक्रमलाई आगामी नीति तथा कार्यक्रमहरूमा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्न आयोग प्रतिबद्ध रहेको छ । आयोगले आर्थिक वर्ष २०६४/६५ देखि विभिन्न शैक्षिक संस्थाहरूमा सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ । यसबाट विद्यालय तहदेखि नै भ्रष्टाचारविरुद्धमा सुशासन, सदाचारिता र असल आचारसंहितालगायतका भावनाको विकास गरेको महसुस गरिएको छ । आयोग मातहतका सबै कार्यालयहरूले वार्षिक कार्यक्रम र बजेटहरूमा निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू समावेश गरी सञ्चालन गर्दै आएका छन् ।

आयोगले वार्षिक प्रतिवेदनमार्फत नेपाल सरकारलाई भ्रष्टाचार न्यूनीकरण र शासकीय सुधारका लागि नीतिगत, प्रक्रियागत, कार्यक्रमगत तथा कार्यव्यवहारगत सुधारका सुझावहरू प्रस्तुत गर्दै आएको छ । त्यस्तै व्यवस्थापिका संसद्को सुशासन तथा अनुगमन समितिसँग नियमित अन्तरक्रिया र छलफल गरी भ्रष्टाचारविरुद्ध सहयोग र समन्वय कायम गर्ने कार्यलाई थप सुदृढ बनाएको छ तथा संसद्का अन्य समितिहरूसँगको समन्वय र सहकार्यलाई पनि खुला राखेको छ । यसले आफ्नो स्थापनाको वार्षिकोत्सवका अवसरमा भ्रष्टाचार र सुशासनका विषयमा विद्यालय तथा उच्च तहका विद्यार्थीहरूबीच कविता, निबन्धजस्ता विभिन्न विधामा प्रतियोगिताहरू तथा रक्तदान कार्यक्रम, चेतनामूलक कार्यक्रमहरू र सांस्कृतिक कार्यक्रमहरू पनि सञ्चालन गर्ने गरेको छ । सोही अवसरमा आयोगमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई उच्च कार्य सम्पादनका आधारमा पुरस्कृत गर्ने कार्यसमेत गर्दै आएको छ । यसका अतिरिक्त आयोगको कामकारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउन विभिन्न सरकारी र गैरसरकारी निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यलाई सुदृढ बनाउनेतर्फ समेत नियमित प्रयासहरू हुँदै आएको छ ।

७.२ निरोधात्मक कार्यहरू

भ्रष्टाचारका रूप र आयाम फरक फरक हुने र यसको नियन्त्रणका लागि पनि विभिन्न तरिका र औजारहरूको प्रयोग गर्नुपर्ने हुनाले आयोगले प्रारम्भिक छानबिनदेखि विस्तृत अनुसन्धान, अभियोजन र तहकिकातसम्मका कार्यमा अवलम्बन गरिरहेका दण्डात्मक उपायहरूका साथसाथै निरोधात्मक क्रियाकलापहरू पनि संचालन गर्दै आइरहेको छ । यसका लागि संवैधानिक र कानूनी दायित्वलाई मनन गर्दै सेवा प्रदायक निकायहरूको दैनिक सेवा प्रवाहमा सुधार ल्याउन नियमित अनुगमन गर्ने,

समन्वयात्मक बैठकहरू आयोजना गर्ने तथा सरोकारवाला निकायसँग सार्वजनिक बहुसरोकारका विषयमा राय प्रतिक्रिया माग गर्ने र निर्देशन दिने कार्यसमेत गर्दै आएको छ । गत आर्थिक वर्षमा सम्पादन गरिएका निरोधात्मक कार्यहरूलाई यस प्रकार उल्लेख गरिएको छः-

७.२.१ समन्वयात्मक बैठकहरूको विवरण

जनताले बढी गुनासो गरेका सार्वजनिक सरोकारका विषयहरू, विवादास्पद सवालहरू तथा आयोगमा परेका उजुरीलाई सम्बोधन गर्ने क्रममा विगत वर्षमा जस्तै आयोगले माननीय प्रमुख आयुक्त र माननीय आयुक्तहरू र विभिन्न सरकारी सार्वजनिक निकायहरूका प्रमुख तथा जिम्मेवार पदाधिकारीहरूसँग प्रत्यक्ष छलफल, अन्तरक्रिया एवं समन्वयात्मक बैठकहरूको आयोजना गरेको थियो । यसले सार्वजनिक सरकारी निकायहरूबाट जनताका लागि प्रदान गरिएका सेवाहरू एवं सञ्चालित कार्यक्रमहरूमा रहेका समस्या तथा चुनौतीहरूलाई सम्बोधन गर्दै समाधानका उपायहरू सुलझाउन जोड दिने गरेको छ । गत आर्थिक वर्षमा सञ्चालन भएका केही मुख्य समन्वयात्मक बैठकहरू यसप्रकार रहेका छन् :

सि.नं.	मिति	विषयहरू	निर्णय/निर्देशन
१	२०७३।८।७	विकास निर्माणमा भएको ढिलासुस्तीसम्बन्धी विषय	विकास निर्माणका सम्बन्धमा सुधार र विस्तारलाई उच्च प्राथमिकता दिने ।
२	२०७३।८।२६	विकास निर्माणमा भएको ढिलासुस्तीसम्बन्धी विषय	विकाससँग सम्बन्धित निकायहरूबीच समन्वय गरी पुँजीगत खर्च बढाउने ।
३	२०७३।८।३०	नेपाल राष्ट्र बैंकसँग सम्बद्ध विषय	भारतीय रुपैयाँ ५०० र १००० दरका नोट सटहीको प्रबन्ध यथासम्भव छिटो प्रबन्ध मिलाउने ।
४	२०७३।०९।०५	चिकित्साशास्त्र तर्फको MBBS/BDS को प्रवेश परीक्षा तथा विद्यार्थी भर्नासँग सम्बन्धित विषयमा विभिन्न संचार माध्यममा प्रकाशन/प्रसारण भएका विषय	समयमै आवश्यक निर्णय लिन संस्थागत रूपमा नै प्रयासरत रहेको साथै आयोगबाट ध्यानाकर्षण भएका विषयहरूमा आ-आफ्नो क्षेत्रबाट आफूलाई प्राप्त कायदिश एवम् जिम्मेवारीबमोजिम कार्य गर्ने प्रतिबद्धता ।
५	२०७३।०९।०७	भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन स्थापनाका पक्षमा निरन्तर सहकार्य गर्ने प्रतिबद्धता (व्यवस्थापिका संसद्को सुशासन तथा अनुगमन समितिसँग अन्तरक्रिया)	मुलुकमा व्याप्त भ्रष्टाचार एवम् अनियमितता नियन्त्रण गर्न तथा सुशासन स्थापनाका पक्षमा आपसी समन्वय र सहकार्यलाई प्रगाढ तुल्याउने अठोट ।
६	२०७३।१०।०४	ऋण प्रवाह र असुलीका नाममा भइरहेको वित्तीय अनुशासन कायम गर्ने विषय	वित्तीय अनुशासन कायम गर्ने, कानूनमा सामयिक संशोधन र नियमित अनुगमन र सुपरीवेक्षणका साथै आयोगको निर्देशनलाई तत्काल कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने ।

७	२०७३।११।१०	काठमाडौं उपत्यकामा सडक विस्तारको कार्यमा भएको ढिलाइ, आयोगमा प्राप्त जनगुनासोहरू समाधानसम्बन्धी	सडक मापदण्ड कायम भएपछि भत्काइएका संरचनाहरूको तत्काल मर्मत सुधारको कार्य समन्वयात्मक तवरबाट हुन, आगामी दिनमा भत्काइने सडक खण्डको निर्माणको कार्ययोजना, बजेट व्यवस्थासहितका कार्यक्रमहरू तयार गरी अगाडि बढ्न सम्बद्ध पदाधिकारीहरूलाई निर्देशन।
८	२०७३।११।११	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयसँग सम्बन्धित आयोगबाट भएका निर्णयहरूको कार्यान्वयन सम्बन्धमा	त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको व्यवस्थापन सुधार, थप अन्तर्राष्ट्रिय हवाई रुट, क्यासिनोहरूबाट नेपाल सरकारले प्राप्त गर्न बाँकी राजस्व/शुल्क असुली, पदयात्रा तथा पर्वतारोहण क्षेत्रमा GPS को प्रयोग, नेपाल पर्यटन बोर्डबाट पर्यटन प्रवर्द्धनमा भइरहेका कार्यहरू, गौतम बुद्ध विमानस्थलको निर्माण, नेपाल पर्वतारोहण संघले उठाउने शुल्कको उपयोग, लुम्बिनी विकास कोष गुरुयोजनाको कार्यान्वयन, पशुपतिनाथ मन्दिर परिसरमा सञ्चालनमा आएको विद्युतीय शवदाह मेसिनको पूर्ण क्षमतामा सञ्चालन र विस्तार, नेपाल वायुसेवा निगमको आन्तरिक उडानको विस्तार र विश्वसनीयतामा अभिवृद्धि, नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणमा बोनस वितरण लगायतका समसामयिक विषयहरूमा निर्देशन।
९	२०७३।११।१८	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय र सम्बद्ध निकायहरूसँग सम्बन्धित उजुरी तथा गुनासाहरूको सम्बोधन।	श्रम तथा रोजगारका क्षेत्रमा देखिएका समस्याहरू समाधानका लागि प्याकेजमै कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन, निर्माण भएका विभिन्न सफटवयरहरूको पूर्ण कार्यान्वयन, कालो सूचीमा परेका म्यानपावरहरूको प्रतिबन्ध, वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी अभिमुखीकरणलाई प्रभावकारी बनाउने, वैदेशिक रोजगारीका क्षेत्रमा कूटनीतिक सक्रियता बढाउने, विदेशमा समस्यामा परेका नेपालीहरूको उद्धारका लागि Rapid Team को परिचालन गर्ने, श्रम तथा रोजगार कार्यालयहरूको विस्तार, वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन बोर्डबाट हुने खर्चको प्रभावकारिता अभिवृद्धि, व्यावसायिक तथा सीप विकास तालिम केन्द्रको सक्रियता बढाउने र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्सँगको सहकार्य, वैदेशिक रोजगारका क्रममा मृत्यु भएका नागरिकहरूको शव व्यवस्थापन, वैदेशिक रोजगारीका क्षेत्रमा भइरहेका शोषण एवं ठगी नियन्त्रण, थप मुलुकहरूसँग श्रम सम्झौता गर्ने, Free visa र Free Ticket को कार्यान्वयन, स्वदेशमा स्वास्थ्य परीक्षणमा सफल र विदेशमा हुने परीक्षणमा असफल हुने जस्ता घटना दोहोरिन नदिनेलगायतका समसामयिक विषयमा

			निर्देशन ।
१०	२०७३।१२।०१	त्रिभुवन विश्वविद्यालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा देखिएका विसंगति तथा सम्बद्ध निकायसँग सम्बन्धित उजुरी तथा गुनासाहरूका समाधान सम्बन्धमा	त्रिभुवन विश्वविद्यालय र मातहत निकायहरूमा आर्थिक अनुशासन र पारदर्शिता कायम राख्दै विवादरहित ढंगबाट जिम्मेवारी निर्वाह गर्न एवं शैक्षिक गुणस्तर सुधारका लागि थप प्रयत्नशील रहन निर्देशन । साथै त्रिभुवन विश्वविद्यालयमा हुनसक्ने विकृति र विसंगतिउपर आयोगबाट निरन्तर निगरानी हुने कुरामा जोड ।
११	२०७३।१२।१९	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था बारे	आयोगबाट निर्णय भई कार्यान्वयनका लागि पठाइएका विषयहरूको कार्यान्वयनको स्थितिबारे जानकारीका साथै कार्यान्वयन हुन बाँकी रहेका निर्णयहरूको यथाशीघ्र कार्यान्वयन गर्ने ।
१२	२०७४।१।१५	MBBS/BDS मा विद्यार्थी भर्ना नभएको भन्ने गुनासोहरू, शिक्षा मन्त्रालयबाट छात्रवृत्तिको नतिजा प्रकाशनमा ढिलाइका कारण, प्रवेश परीक्षामा चिट चोरी लगायतका विषयमा सम्बन्धित निकायबाट भएको प्रयासको समीक्षा	विद्यार्थी भर्नामा सहजीकरण, तोकिएभन्दा बढी शुल्क लिनेउपर कारबाही, सिट संख्याभन्दा बढी भर्नामा नियन्त्रण, गुणस्तरीय चिकित्सा शिक्षामा सबैलाई सजग गराउने व्यवस्था गर्नुपर्नेमा जोड ।
१३	२०७४।०१।०६	सहरी विकास मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको निर्णय कार्यान्वयनको अवस्थाबारे	सम्बद्ध मन्त्रालय र मातहत निकायबाट भएको निर्णय कार्यान्वयनको अवस्थाबारे अवगत गराउनुका साथै बाँकी निर्णयहरूयथाशीघ्र कार्यान्वयन गर्ने ।
१४	२०७४।१।१६	चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान वीर अस्पतालमा ट्रमा सेन्टर संचालन सम्बन्धमा	चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान वीर अस्पतालमा ट्रमा सेन्टरको काम, कारबाही र सेवा प्रवाहको सम्बन्धमा आयोगमा परेको उजुरी तथा गुनासाहरूसँग सम्बन्धित विषयहरूमा छलफल गरी छिटो, छरितो, सुलभ र गुणस्तरीय सेवा संचालन गर्न निर्देशन ।
१५	२०७४।१।२८	शिक्षा मन्त्रालयसँग सम्बन्धित संस्थागत विद्यालयको शुल्क, छात्रवृत्ति वितरण, सामुदायिक विद्यालयमा निःशुल्क शिक्षाको विषय, शिक्षक दरबन्दी मिलान र पदपूर्ति, पाठ्यपुस्तक छपाइ र वितरणको अवस्था, विद्यालय	संस्थागत विद्यालयको निर्धारण शुल्क कार्यान्वयन र अनुगमन, १०% छात्रवृत्तिको प्रभावकारी अनुगमन, दरबन्दी मिलानको कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन, पाठ्यपुस्तक छपाइ ढिलोमा वैशाख मसान्तसम्म विद्यार्थीको हातमा पुग्ने व्यवस्था, विद्यालय पुनर्निर्माण छिटो सम्पन्न गर्ने व्यवस्थाका साथै विगतका निर्णयहरूको कार्यान्वयन बाँकी भए कार्ययोजना बनाई शीघ्र कार्यान्वयन गर्ने ।

		पुनर्निर्माण र विगतका निर्णयको कार्यान्वयनको अवस्थाबारे	
१६	२०७४।२।७	कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेडसम्बद्ध आयोगमा परेका उजुरीहरूको बारेमा	आयोगले माग गरेको विवरण, जानकारी, प्रतिवेदन, रायसुझाव यथासमयमा नै उपलब्ध गराउने ।
१७	२०७४।२।३०	कर्जा असुली प्रक्रिया तथा वित्तीय क्षेत्र सम्बन्धमा	ब्याजदर, तरलता, कर्जा प्रवाह तथा सुपरीवेक्षण प्रभावकारी बनाउने, सबै स्थानीय तहमा वित्तीय पहुँच पुऱ्याउने तथा विदेशी मुद्रा सटहीको लेखा राख्ने ।
१८	२०७४।०२।३१	नेपाल सरकारका मुख्य सचिव र सचिवज्यूहरूसँग आयोगको निर्णय कार्यान्वयनको अवस्थाको समीक्षा	सुशासन प्रवर्द्धन सबैको साझा दायित्व भएकोले निर्णय कार्यान्वयनमा नेपाल सरकारका सचिवज्यूहरू प्रतिबद्ध र कटिबद्ध रहनुपर्ने, परिस्थिति र बाध्यतालाई दोष दिएर जिम्मेवारी निर्वाह नगर्ने हो भने सुधारका एजेण्डाहरू सधैं ओझेलमा पर्ने हुँदा सबै राष्ट्रसेवकहरू दृढ संकल्पित रहनुपर्ने, गलत मनसाय र अनियमितताको पक्षपोषण गर्न नहुने, आयोगले दिएका सुझावको कार्यान्वयनमा तदारुकता देखाउन र निर्धारित जिम्मेवारी निर्वाह गर्न निर्देशन ।
१९	२०७४।०३।२०	नेपाल सरकारका विभिन्न निर्माण सम्बद्ध मन्त्रालयहरूसँग ती निकायहरू मार्फत संचालन गरिने आयोजनाहरूको प्रभावकारिता सम्बन्धमा	आयोजनाहरूलाई प्रभावकारी बनाउन र दिगोपना कायम राख्न आयोजना प्रमुखहरू नै मुख्य रूपमा जिम्मेवार हुने, विकास निर्माणका कार्यमा आइपर्ने विचलन कम गर्नका लागि अन्तर निकाय समन्वयमा जोड दिँदै विकास निर्माण कार्यको गुणस्तर कायम गर्न आयोजना प्रमुखहरू स्वयं नै सतर्क रहनुपर्ने कुरामा विशेष जोड ।

७.२.२ उजुरी तथा गुनासाहरू सहजीकरण बैठक

यसैगरी आयोगका विषयगत महाशाखाहरूले आ-आफना महाशाखाहरूसँग सम्बद्ध उजुरी तथा गुनासाहरूको समाधानका लागि सम्बद्ध निकायहरूका जिम्मेवार पदाधिकारीहरूसँग निरन्तर अन्तरक्रिया, छलफल र सहजीकरण बैठकहरू आयोजना गर्दै आएका छन् । यसै सिलसिलामा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा विभिन्न महाशाखाहरूले ३४ पटक यस प्रकारका बैठकहरूको आयोजना गरी सम्बद्ध निकायहरूका ४२७ जना पदाधिकारीहरूसँग छलफल गरी उजुरी फछ्यौँटलाई तीव्रता दिने प्रयास गरेका छन् । यस्ता बैठकहरूमा विषयवस्तुको गाम्भीर्य हेरी आयोगका सचिवलगायत माननीय प्रमुख आयुक्त एवं आयुक्तहरूको समेत सहभागिता रहँदै आएको छ । आयोगमा परेका उजुरीउपरको छानबिन तथा अनुसन्धानले योजना तथा आयोजनाहरूको कार्यान्वयनमा अवरुद्धता नआओस् र मुलुकको विकास निर्माण कार्यले तीव्रता पाओस् भन्ने नै यसको मुख्य उद्देश्य रहेको छ ।

७.२.३ निर्णय कार्यान्वयन अनुगमन बैठक

आयोगबाट भएका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने मुख्य जिम्मेवारी विषयगत मन्त्रालय तथा सम्बन्धित निकायहरूमा नै रहेको छ । आयोगले भविष्यमा हुन सक्ने भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलापहरूप्रति सचेतना अपनाउन सरोकारवाला अधिकारी वा निकायहरूलाई सहयोग पुग्ने विश्वास गर्दै निर्णय कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने कार्यका लागि महाशाखाको प्रबन्ध गरेको छ । यसले आयोगले निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्न पठाएका निर्णयहरूको समीक्षा गर्ने, सहजीकरण बैठक गर्ने, फोकल अधिकृतहरूको बैठक आयोजना गर्नेलगायत विषयगत मन्त्रालय तथा निकायहरूका जिम्मेवार पदाधिकारीसँग अलग अलग बैठकहरू संचालन गर्ने गरेको छ । निर्णय कार्यान्वयनमा तीव्रता ल्याउने प्रयोजनका लागि आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा ३५ पटक अनुगमन बैठकहरू संचालन भएका छन् ।

७.३ प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरू

विश्वका धेरै राष्ट्रहरूले विद्यालय शिक्षादेखि नै भ्रष्टाचारविरुद्धको शिक्षा तथा चेतना अभिवृद्धि गर्दै आएको सन्दर्भमा आयोगले पनि जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यमा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा विशेष जोड दिँदै आएको छ । आयोगले यस्ता कार्यक्रमअन्तर्गत भ्रष्टाचारविरोधी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने र सदाचार प्रवर्द्धन गर्ने गरी व्यवस्थापिका संसद् सुशासन तथा अनुगमन समितिसँग अन्तरक्रियाको आयोजना गर्ने, विभिन्न सार्वजनिक सरकारी निकायहरूसँग छलफल गर्ने गर्दै आएको छ । साथै विभिन्न तह र तप्काका पेसाकर्मीहरू, आमनागरिकहरू तथा विभिन्न तहमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूसँग अन्तर्क्रिया, छलफल गर्दै आएको छ ।

७.३.१ व्यवस्थापिका संसद् सुशासन तथा अनुगमन समितिसँगको अन्तरक्रिया

भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासनको पक्षमा कार्यरत व्यवस्थापिका संसद्को सुशासन तथा अनुगमन समितिसँग अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले नियमित सहकार्य, समन्वय र अन्तरक्रिया गरिरहेको छ । यसै सिलसिलामा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा विभिन्न पटक यस्ता अन्तरक्रिया बैठकहरूमा सहभागी हुँदै आएको छ :

- (क) व्यवस्थापिका संसद्को सुशासन तथा अनुगमन समितिको आह्वानमा मिति २०७३ साउन २८ गतेका दिन काठमाडौं विश्वविद्यालयद्वारा सञ्चालित चिकित्साशास्त्र स्नातकोत्तर तहको प्रवेश परीक्षामा आयोगको संलग्नताको विषयमा छलफल तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रममा आयोगका पदाधिकारीहरूको सहभागिता भई माननीय सदस्यहरूका जिज्ञासाहरूको जवाफ प्रस्तुत गरिएको थियो ।
- (ख) आयोगको सभाहलमा व्यवस्थापिका संसद्को सुशासन तथा अनुगमन समितिका माननीय सभापति तथा माननीय सदस्यहरूसँग क्रमशः मिति २०७३ साल पौष ८ गते र मिति २०७३ साल चैत्र २२ गते अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू आयोजना गरी भ्रष्टाचार नियन्त्रणका कार्यमा आयोगबाट सम्पादन भएका विभिन्न गतिविधिहरूका बारेमा जानकारी प्रस्तुत गर्नुका साथै आगामी दिनमा के-कस्ता प्रकारका सहयोग, समन्वय र सहकार्यका साथ अघि बढ्ने विषयमा छलफल गरिएको थियो ।

७.३.२ क्षेत्रीयस्तरमा आयोजित अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू

आयोगका माननीय प्रमुख आयुक्त, माननीय आयुक्तहरूको उपस्थितिमा आयोग मातहतका

कार्यालयको संयोजनमा क्षेत्रीयस्तरमा आयोजना गरिएका कार्यक्रमहरूको अवस्था यसप्रकार रहेको छ :

- क. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, हेटौँडाको आयोजनामा मिति २०७३ भाद्र २० गते आयोगका माननीय प्रमुख आयुक्त दीप बस्न्यातको समुपस्थितिमा मकवानपुर जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयका प्रमुखहरू, सार्वजनिक संस्थानका प्रमुखहरू, नागरिक समाजका सदस्यहरू, उद्योग वाणिज्य महासंघ, नेपाल बार एसोसिएसनका पदाधिकारीहरू, पत्रकार, गैरसरकारी संस्थाका प्रतिनिधिहरूसँग भ्रष्टाचारविरोधी अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो ।
- ख. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, धनकुटाको आयोजनामा मिति २०७३ भाद्र १७ गते तेहथुम जिल्लास्थित सरकारी तथा सार्वजनिक संस्थानका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरू, नागरिक समाजका अगुवाहरू, पत्रकारहरू, गैरसरकारी संस्थाका प्रतिनिधिहरू लगायतका आमनागरिकहरूसँग भ्रष्टाचारविरुद्ध अन्तरक्रिया कार्यक्रम आयोगका माननीय आयुक्त डा. गणेशराज जोशीको प्रमुख अतिथ्यतामा आयोजना गरियो ।
- ग. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, कन्चनपुरको आयोजनामा आयोगका माननीय आयुक्त डा. सावित्री थापा गुरुङको प्रमुख अतिथ्यतामा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बैतडी र दार्चुलाको सभाकक्षमा क्रमशः मिति २०७३ पौष २० र २१ गते भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन प्रवर्द्धनमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको भूमिका विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो । उक्त कार्यक्रममा जिल्लास्थित कार्यालयका प्रमुखहरू, नागरिक समाजका अगुवा, पत्रकार, सरोकारवाला निकायका प्रतिनिधिहरूको सहभागिता रहेको थियो ।
- घ. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टंगालको आयोजनामा मिति २०७४ जेठ ९ गते पश्चिमान्चल विकास क्षेत्र, पोखराका क्षेत्रीयस्तरका कार्यालयहरूका प्रमुखहरूसँगको अन्तरक्रिया कार्यक्रम पोखरास्थित नेपाल पर्यटन बोर्डको सभाहलमा आयोगका माननीय आयुक्त डा. गणेशराज जोशीको प्रमुख अतिथ्यतामा भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा क्षेत्रीय कार्यालयहरूको भूमिका विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो ।

७.३.३ अन्तर्क्रिया र सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रमको विवरण

आयोग र मातहतका कार्यालयहरूले सञ्चालन गरेका विभिन्न अन्तर्क्रिया कार्यक्रम तथा सामुदायिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका जिल्लागत विवरण, सहभागीहरूको सख्या र कार्यक्रमगत संख्यालाई तलको तालिकामा निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ:-

७.३.३.१ अन्तर्क्रिया कार्यक्रमहरूको विवरण

क्र.स.	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निकायहरू	कार्यक्रम सञ्चालन भएका जिल्लाहरू	कार्यक्रम संख्या	सहभागी संख्या
१.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, धनकुटा	धनकुटा, संखुवासभा, तेहथुम	५	५८७
२.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, इटहरी	सिराहा, सप्तरी, उदयपुर, सुनसरी, मोरङ, झापा, ताप्लेजुङ, पाँचथर, इलाम, सोलुखुम्बु, झापा, ओखलढुंगा	१४	१८१८

३.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, बर्दिबास	सर्लाही, महोत्तरी, सिन्धुली, धनुषा	५	४९९
४.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, हेटौँडा	मकवानपुर, धादिङ, रसुवा, नुवाकोट, चितवन, रामेछाप, काभ्रेपलान्चोक, दोलखा	१३	१०९४
५.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, पोखरा	म्याग्दी, तनहुँ, स्याङ्जा, लमजुङ, बाग्लुङ, गोरखा, पर्वत, मनाङ, मुस्ताङ, कास्की	११	१२४०
६.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, बुटवल	बुटवल, गुल्मी, कपिलवस्तु, अर्घाखाँची, पाल्पा, नवलपरासी, रुपन्देही	७	५३३
७.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, सुर्खेत	सुर्खेत, मुगु, जुम्ला, कालिकोट, जाजरकोट, रुकुम, हुम्ला, दैलेख	१०	६३७
८.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, कोहलपुर	रोल्पा, सल्यान, दाङ, प्युठान, बाँके, बर्दिया	५	३८९
९.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, कन्चनपुर	दार्चुला, बैतडी, कन्चनपुर	४	३९८
१०.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, दिपायल	बाजुरा, अछाम, डोटी	४	३११
जम्मा				७५०६

७.३.३.२ सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रमको विवरण

क्र.स.	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निकाय	कार्यक्रम सञ्चालन भएका जिल्लाहरू	कार्यक्रम संख्या	सहभागी संख्या
१.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, धनकुटा	तेह्रथुम, भोजपुर, संखुवासभा	३	३२४
२.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, इटहरी	सिराहा, सप्तरी, उदयपुर, सुनसरी, मोरङ, झापा, ताप्लेजुङ, पाँचथर, सोलुखुम्बु, ओखलढुंगा	११	१३२८
३.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, बर्दिबास	महोत्तरी, सर्लाही, सिन्धुली	३	३२१
४.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, हेटौँडा	मकवानपुर, धादिङ, रसुवा, नुवाकोट, चितवन, रामेछाप, काभ्रेपलान्चोक, दोलखा	११	१०५०
५.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, पोखरा	पर्वत, बाग्लुङ, तनहुँ, म्याग्दी, स्याङ्जा, कास्की, गोरखा, मनाङ, मुस्ताङ	१०	१०६३
६.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, बुटवल	नवलपरासी, कपिलवस्तु, गुल्मी, पाल्पा, अर्घाखाँची, रुपन्देही	६	५६९
७.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, सुर्खेत	सुर्खेत, कालिकोट, मध्यपश्चिम विश्वविद्यालय, रुकुम, हुम्ला, दैलेख	८	८३४
८.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, कोहलपुर	रोल्पा, सल्यान, दाङ, प्युठान, बाँके, बर्दिया	६	६०१
९.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, कन्चनपुर	दार्चुला, बैतडी, कैलाली, डडेलधुरा, कन्चनपुर, बझाङ	६	६३९
१०.	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान	बाजुरा, अछाम, डोटी	६	४९६

	आयोगको कार्यालय, दिपायल			
११	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कार्यालय, टंगाल	तरुण माध्यमिक, बालाजु, कान्ति भैरव माध्यमिक, थली, रत्नराज्य माध्यमिक विद्यालय रामकोट, काठमाडौं	३	३७६
जम्मा				७६०१

७.३.३.३ प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरूको संख्यात्मक विवरण

अन्तर्क्रिया कार्यक्रमहरू				सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रम			
सि.नं.	आ.व.	संख्या	सहभागी संख्या	सि.नं.	आ.व.	संख्या	सहभागी संख्या
१.	२०७१/७२(सम्म)	११६	१०४५०	१.	२०७१/७२(सम्म)	२०५	३३०६५
२.	२०७२/७३	६१	७२५२	२.	२०७२/७३	७८	९०२१
३.	२०७३/७४	७८	७५०६	३.	२०७३/७४	७३	७६०१
जम्मा		२५५	२५,२०८	जम्मा		३५६	४९,६८७

उल्लिखित विवरण अनुसार आयोगले आ.व. २०७१/७२ सम्म जम्मा ११६ पटक अन्तर्क्रिया कार्यक्रम र २०५ वटा सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरेको थियो । आ.व. २०७३/७४ सम्ममा जम्मा २५५ पटक विभिन्न ठाउँहरूमा अन्तर्क्रिया कार्यक्रम र ३५६ पटक सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । त्यस प्रकारका अन्तर्क्रिया कार्यक्रमहरूमा कुल २५,२०८ जना सहभागिता रहेको छ भने सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रमहरूमा कुल ४९,६८७ जनालाई भ्रष्टाचारविरोधी जनचेतनामूलक शिक्षा प्रदान गरिएको छ ।

७.३.४ सन्देशमूलक सूचना प्रकाशन तथा प्रसारण

आयोगले भ्रष्टाचारविरोधी जनचेतनाहरूका माध्यमबाट सुशासन अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यसहित श्रव्यात्मक एवं दृश्यात्मक माध्यमबाट सूचना सामग्रीहरू प्रकाशन एवं प्रसारण गर्दै आएको छ । आयोगले टेलिभिजन तथा रेडियो कार्यक्रमहरू सञ्चालन कार्यलाई निरन्तरता दिएको छ भने आयोगका दैनिक सूचनाहरूलाई फेसबुक तथा ट्वीटरलगायतका सूचनाका सामाजिक सञ्जालहरूबाट समेत जानकारी गराउने गरिएको छ । सूचना नै आयोगको गहना हो भन्ने मनसाय राखी आयोग एवं मातहतका सबै कार्यालयहरूबाट आ-आफना कार्य क्षेत्रका चेतनामूलक सूचनाहरूलाई स्थानीय पत्रपत्रिका तथा एफएम रेडियोहरूमार्फत प्रकाशन र प्रसारणलाई निरन्तरता दिइएको छ ।

भ्रष्टाचारका विरुद्धमा जनमत सिर्जना गर्ने उद्देश्यले आयोगले बुलेटिन, ब्रोसियरलगायतका विभिन्न जानकारीमूलक प्रचार सामग्रीहरू प्रकाशन गरी वितरणसमेत गर्ने गरेको छ । आयोग मातहतका कार्यालयहरूबाट स्थानीय भाषामा भ्रष्टाचारविरोधी सन्देशमूलक सामग्रीहरू प्रसारण गरिँदै आएको छ ।

७.३.५ भ्रष्टाचारविरुद्धको दिवसको अवसरमा चेतनामूलक कार्यक्रमहरू

आयोगले प्रत्येक वर्षको डिसेम्बर ९ भ्रष्टाचारविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय दिवसलाई भव्यताका साथ मनाउँदै आएको छ । यस वर्ष भ्रष्टाचारविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय दिवसमा संयुक्त राष्ट्रसंघले सन् २०१६ का लागि निर्धारण गरेको नारा “United Against Corruption For Development, Peace and Security” र Main

Theme का रूपमा रहेको “Corruption- An Impediment to the Sustainable Development Goals” र आयोगले तय गरेको “भ्रष्टाचारविरुद्धको सहकार्य- सुशासनका लागि अपरिहार्य” भन्ने नाराका साथ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालयसमेतको संयुक्त तत्वावधानमा आयोजना गरी मनाएको थियो । यसैगरी आयोगको स्थापनाको वार्षिकोत्सव कार्यक्रम प्रत्येक वर्षको माघ २८ गते आयोग लगायत मातहतका १० वटै कार्यालयहरूमा भ्रष्टाचारविरुद्ध जनचेतना अभिवृद्धि हुने खालका न्याली, कविता तथा निबन्ध प्रतियोगिता, रक्तदान, सरसफाइ, रेडियो, एफ.एम. तथा टेलिभिजनहरूबाट परिसंवाद कार्यक्रमहरू नियमित संचालन गर्दै आएको छ ।

७.४ प्रवर्द्धनात्मक तथा निरोधात्मक कार्यक्रमहरूबाट भएका उपलब्धिहरू

भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्ने कार्यका लागि संसारमा विभिन्न रणनीतिक प्रयासहरू भएका देखिन्छन् । आयोगले अन्तर्राष्ट्रिय तहमा प्रचलनमा रहेका असल अभ्यासहरूलाई मनन गर्दै संवैधानिक तथा कानूनी दायित्वको परिधिभित्र रहेर दण्डात्मक, निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक रणनीतिहरूको प्रयोग गर्दै आएको छ । मानव मनोविज्ञानको उपजका रूपमा रहेको भ्रष्टाचारलाई दण्डात्मक रणनीतिले मात्र समूलरूपमा निराकरण गर्न असम्भव भएकाले आयोगले उल्लिखित रणनीतिहरूका साथै सदाचारिता पालनालाई समेत विशेष जोड दिएको छ ।

यसबाट भ्रष्टाचारविरुद्धको शून्य सहनशीलतासम्बन्धी अभियानलाई स्थानीय तहसम्म पुऱ्याउन सहयोग पुगेको छ । साथै आयोगप्रतिको सकारात्मक धारणा अभिवृद्धि गर्न, भ्रष्टाचारविरुद्ध सदाचारिताको विकास गर्ने कार्यमा समेत टेवा पुगेको छ । आयोग तथा मातहतका कार्यालयहरूले भ्रष्टाचारविरोधी सूचना तथा सामग्रीहरू प्रचार प्रसार गर्ने तथा सरोकारवाला निकायहरूसँग छलफल एवम् सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रमहरू निरन्तर सञ्चालन गर्ने गरेका छन् जसबाट सामाजिक विकृतिको रूपमा रहेको भ्रष्टाचार, अनुचित कार्य र अनियमिततालाई समयमा नियन्त्रण गर्न, सामाजिक सेवा र नागरिकमैत्री सेवा प्रवाहमा सुधार गर्न सहयोग पुगेको कुरा अध्ययनले देखाएको छ ।

आयोगले प्रारम्भिक छानबिनका क्रममा, विस्तृत अनुसन्धानपश्चात एवम् वार्षिक प्रतिवेदनमार्फत नेपाल सरकारलाई भ्रष्टाचार न्यूनीकरण र शासकीय सुधारका लागि नीतिगत, प्रक्रियागत, कार्यक्रमगत तथा कार्यव्यवहारगत सुधारका लागि दिएका सुझावहरूको कार्यान्वयनमा सम्बन्धित सरोकारवाला निकायले जोड दिएका छन् । भ्रष्टाचारको जालो हटाएर असल शासकीय प्रबन्ध कायम गर्ने व्यवस्थाका लागि आयोगबाट यसरी दिइएका सुझावहरू सुधारका लागि महत्वपूर्ण अस्त्र हुन सक्छन् । नेपाल सरकारका विभिन्न मन्त्रालय/निकायहरू र आयोगबीच हुने छलफल, समन्वय र सहकार्यले सम्बन्ध मजबुत भएको छ । त्यस्तै आयोगले व्यवस्थापिका-संसद्को सुशासन तथा अनुगमन समितिसँग गर्ने नियमित अन्तरक्रिया र छलफलले भ्रष्टाचारविरुद्ध सहयोग र समन्वय कायम गर्ने कार्यमा थप सुदृढता आएको छ ।

आयोगमा पर्ने उजुरी, गुनासाहरूको अनुसन्धान गर्ने सिलसिलामा भ्रष्टाचारका जोखिमपूर्ण क्षेत्रहरूको पहिचान गरी नियमितरूपमा निगरानी बढाउन, नीतिगत सुधार गर्न, अन्तर निकायहरूबीच सहयोग, समन्वय र सहकार्य बढाउनसमेत सहयोग पुगेको छ । साथै सेवा प्रवाहको विद्यमान पद्धतिमा सुधार गर्न, सेवा प्रवाह गर्ने निकायहरूमा कार्य प्रक्रियालाई सरलीकरण गर्न, प्रविधिको प्रयोग गरी सेवा प्रवाहलाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी बनाउन, राष्ट्रसेवकहरूमा असल कार्यसंस्कृति र व्यवहारको विकास गर्न सहयोग पुगेको छ ।

देशमा ठूला आयोजनाहरू समयमै सम्पन्न भए थप लागत नबढ्ने, लक्षित वर्गले पाउने फाइदा र सरकारले पाउने प्रतिफल यथासमयमा नै प्राप्त भई आर्थिक क्रियाकलापहरू बढ्न जाने देखिन्छ, जसबाट जनताको आय आर्जनमा सुधार हुँदै मुलुकले चाँडै समृद्धि प्राप्त गर्न सक्ने कुरामा आयोग विश्वस्त छ । सुशासन र समृद्धिको राष्ट्रिय उद्देश्य प्राप्तिका लागि आयोगले सार्वजनिक तथा सरकारी निकायहरूसँग विकास निर्माणमा हुने ढिलाइ, अनियमितता र भ्रष्टाचार रोकथामका लागि समन्वय बैठकहरू आयोजना गर्दै आएको छ । आयोगले गर्दै आएको पहलकदमीलाई केही स्वार्थी वर्ग र समूहले विकास निर्माणमा हस्तक्षेप भयो भनी गरेको प्रचारबाजी स्वयं गलत सावित भएको छ । छानबिनका क्रममा आयोगले सम्बन्धित आयोजनाहरूका सक्कल फाइलहरू माग्ने नगरेको साथै आयोजनाहरूका काम बीचमा रोक्न कहिल्यै नभनेको हुँदा गलत कार्य र अनियमिततालाई समयमा सुधार गरी निराकरण गर्नमा आयोगका प्रयासले सहयोग नै पुऱ्याउँछ । यस प्रकारको पूर्वक्रियाशीलताले आयोजनाहरूमा भ्रष्टाचार र अनियमिततामा कमी आएको, यथासमयमा कार्य सम्पन्न हुने गरेको र ठूला आयोजनाहरूका सम्बन्धमा परेका उजुरी तथा गुनासाहरू द्रुत माध्यमबाट फछ्यौट हुने गरेको पाइएको छ ।

आयोगले आफ्नो स्थापना दिवसमा तथा भ्रष्टाचारिताविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय दिवसमा सञ्चालन गर्ने प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक कार्यक्रमहरूले आयोगप्रति जनविश्वास अभिवृद्धि गर्ने कार्यमा सहयोग गर्दै यसको कार्य सम्पादनमा थप हौसला प्रदान गर्ने गरेका छन् । यसका अतिरिक्त आयोगको कामकारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउन विभिन्न सरकारी र गैरसरकारी निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यलाई सुदृढ बनाउनसमेत सहयोग पुगेको छ ।

विशेषगरी जनताले आधारभूत सेवा प्राप्त गर्ने निकायहरूमा सेवाग्राहीहरूलाई दुःख हैरानी दिई नाजायज फाइदा लिने, सार्वजनिक पदमा बसेर आफ्नो पदीय कर्तव्य, जिम्मेवारी र जवाफदेहिता बहन नगर्ने एवम् समयमा निर्णय नगर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्ने विषयलाई आयोगले संवेदनशीलताको सूचीमा राख्दै अनुसन्धानमा प्राथमिकता दिएको छ । परिस्थिति र बाध्यतालाई दोष दिएर जिम्मेवारी निर्वाह नगर्दा सुधारका एजेण्डाहरू ओझेलमा पर्ने कुरामा आयोग सचेत छ । यसर्थ गलत मनसाय र अनियमितताको पक्षपोषण नगर्न आयोगले अनुरोध गर्दै आएको छ ।

अन्त्यमा समाजमा व्याप्त हुँदै गएका गलत कार्य तथा प्रवृत्तिहरूका कारण राज्यबाट सहज रूपमा सेवा पाउने जनताको अधिकारमा अंकुश लाग्ने तथा राज्य र जनताबीचको सम्बन्धसमेत कुण्ठित हुन जान्छ । राष्ट्रिय एकता र अक्षुण्णता कायम राखी समृद्ध राष्ट्र बनाउने महाअभियानका लागि सुशासन अनिवार्य तत्व भएकाले यसको प्रवर्द्धनमा सहकार्य अभिवृद्धि गर्नु सबैको दायित्व रहन्छ । आयोगले संवैधानिक र कानूनी दायित्वलाई मनन गर्दै सेवा प्रदायक निकायहरूको दैनिक सेवा प्रवाहमा सुधार ल्याउन जोड दिँदै आएको छ । भावी दिनमा यी रणनीतिहरूलाई प्रभावकारिरूपमा कार्यान्वयन गरी सुशासन कायम गर्न आयोग प्रतिबद्ध रहेको छ ।

परिच्छेद- ८ संस्थागत सुदृढीकरणमा आयोगको प्रयास

८.१ संस्थागत सुदृढीकरण

भ्रष्टाचारविरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धि, २००३ ले भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न स्थापित निकायहरूको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने विषयलाई जोड दिएको छ । नेपालले विगतदेखि नै भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा नीतिगत र संस्थागत व्यवस्था गर्दै आए पनि उक्त महासन्धिको पक्ष राष्ट्र भएपछि यस्ता संस्थाहरूलाई अझ बढी सशक्त र मजबुत बनाउने नीति लिएको छ, सो अनुरूप आयोगको भौतिक, प्राविधिक तथा मानवीय क्षमता विकास गरी संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्नका लागि नेपाल सरकारबाट स्रोत साधन विनियोजन हुँदै आएको छ ।

आयोगले नेपालको संविधान, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन तथा नियमावली, भ्रष्टाचार निवारण ऐन लगायतका संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्थाको परिधिभित्र रहेर नेपाललाई भ्रष्टाचारमुक्त मुलुकको रूपमा स्थापित गर्ने दूरदृष्टिसहितको संस्थागत रणनीति (२०१४-२०१९) तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिरहेको छ । यसमा भ्रष्टाचारविरुद्धका प्रवर्द्धनात्मक, निरोधात्मक तथा दण्डात्मक गरी मुख्य तीन किसिमका रणनीतिहरू समावेश गरिएको छ । उल्लिखित रणनीतिहरूमध्ये खासगरी दण्डात्मक रणनीतिको सफल कार्यान्वयनका लागि आयोगमा कार्यरत कर्मचारीहरूको अनुसन्धान एवं अभियोजन क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यमा आयोगले निरन्तर जोड दिँदै आएको छ ।

उल्लिखित प्रावधान अन्तर्गत रहेर विगतका वर्षहरूदेखि नै आयोग तथा मातहतका कार्यालयहरूले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, मानव संसाधन विकास, बाह्य सम्बन्ध र सहकार्यसहितका संस्थागत सुदृढीकरणका कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दै आएका छन् । यस अन्तर्गत सूचना प्रविधिको विकाससँगै भ्रष्टाचारका स्वरूप र शैलीहरूमा पनि नयाँनयाँ प्रविधिको प्रयोग हुन थालेको सन्दर्भलाई दृष्टिगत गर्दै आयोगले अनुसन्धानात्मक नवीनतम् प्रविधिको आवश्यकता पहिचान, उपलब्धता र प्रयोग गर्ने कार्यक्रमको विकास गरेको छ । हाल आयोगको दैनिक कार्यसञ्चालन तथा अनुसन्धानसम्बन्धी कार्यहरूमा नयाँ प्रविधि र उपकरणको प्रयोग गर्ने गरिएको छ भने सूचना विश्लेषणमा आधारित अनुसन्धान (Intelligence based Investigation) लाई समेत आयोगले विशेष जोड दिएको छ । यसैगरी आयोगको दैनिक कार्यसञ्चालन, प्रारम्भिक अनुसन्धान र विस्तृत अनुसन्धानलाई स्वचालित कार्यप्रणालीमा लैजानका लागि गरिएको अध्ययन कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।

आयोगका तीन खम्बे रणनीति अन्तर्गत निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमको विवरण अधिल्लो परिच्छेदमा प्रस्तुत गरिसकिएको छ भने आयोगको संस्थागत सुदृढीकरण कार्यक्रमबमोजिम आर्थिक वर्ष ०७३/७४ मा सम्पन्न भएका भौतिक पूर्वाधारको सुदृढीकरण, मानव संसाधनको विकास र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा सहकार्य प्रवर्द्धनमा गरिएका कार्यहरूको विवरण देहायका प्रकरणहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ :-

८.२ भौतिक पूर्वाधार विकास

(क) आयोगमा सूचना तथा सञ्चारसम्बन्धी उपकरणहरूको जडान

आयोगका मुख्य लक्ष्य Less Paper बाट Paper Less बन्दै सूचना प्रविधिमैत्री अनुसन्धानलाई स्थापित गर्नु रहेको हुनाले आयोगका दैनिक कार्य सञ्चालनसम्बन्धी गतिविधिहरूलाई स्वचालित बनाउने

क्रममा सूचना प्रविधिमैत्री उपकरणहरू जडान गरिएका छन् । यस अन्तर्गत दैनिक कार्य सम्पादनमा सहयोगी प्रविधिदेखि अनुसन्धानलाई सघाउ पुऱ्याउने प्रविधिहरू समेत रहेका छन् । यस अन्तर्गत Cyber Lab, Cyber Forensic Equipment, Mobile Tracking आदि पर्दछन् । त्यस्तै आयोग र मातहतका कार्यालयबीचको सम्बन्धलाई सुमधुर बनाउन, अनुसन्धानमा एकरूपता ल्याउन, भ्रष्टाचार सम्बन्धमा आएका समसामयिक समस्याको तत्काल सम्बोधन गर्नका लागि Video Conferencing को सुरुवात भएको छ । आयोगको सुरक्षा व्यवस्थापन प्रभावकारी बनाउन, आयोगभित्र हुन सक्ने अवाञ्छित गतिविधिहरूको सुपरीवेक्षणका लागि कार्यालय परिसर तथा कार्यक्षेत्रहरूमा CCTV जडान गरिएको छ । Cyber Forensic Equipment को प्रयोग तथा Cyber Lab सञ्चालन सम्बन्धमा सो सँग सम्बन्धित जनशक्तिलाई स्वदेशी तथा वैदेशिक तालिम दिई कार्य शुभारम्भसमेत भएको छ भने अन्य आवश्यक तालिम, क्षमता विकासका कार्यक्रमलाई आवश्यकता अनुसार निरन्तर उपलब्ध गराउने नीति रहेको छ । प्रमाणमा आधारित अनुसन्धान गर्नका लागि आगामी वर्ष Engineering Lab स्थापना गर्ने गरी कार्यक्रम एवं बजेटको व्यवस्था गरिएको छ । यसैगरी आयोगको कार्य सम्पादनलाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी बनाई सरोकारवालाहरूलाई सूचनाको सहज पहुँच पुगोस् भन्ने मनसायका साथ सूचना प्रविधिमा आधारित अफिस अटोमेसन (Office Automation) को कार्य अघि बढाइएको छ । यसबाट आयोगको भावी लक्ष्य (Less Paper to Paperless CIAA) प्राप्तिका लागि पूर्वाधारको थालनी हुने विश्वास लिइएको छ ।

(ख) आयोगका कार्यालय भवन निर्माण

आयोगको दरबन्दी पुनरावलोकन भई कर्मचारी संख्या बढेको सन्दर्भमा आयोगको केन्द्रमा विस्तारित भवन निर्माण कार्य पूरा भएको छ । त्यसैगरी आयोगका मातहत कार्यालयहरू भाडामा तथा अन्य सरकारी निकायको भवनमा रहेका कारण कार्य सम्पादनमा कठिनाइ आइपरेको विषयलाई मध्यनजर गरी प्रशासकीय भवन निर्माण कार्य जारी रहेको छ । हाल आयोगको कार्यालय हेटौँडा, इटहरी, बुटवल, नेपालगञ्ज र महेन्द्रनगरका प्रशासनिक भवनहरू निर्माणका क्रममा रहेका छन् । उल्लिखित भवन निर्माणबाट आयोगको कार्यसम्पादनमा थप सहजता तथा छरितोपना आउने विश्वास लिइएको छ ।

(ग) सौर्य ऊर्जा प्रणाली जडान

आयोगले दैनिक कार्यसञ्चालनमा प्रविधिहरूको गहन उपयोग गरिरहेको सन्दर्भमा विद्युतको नियमित आपूर्ति अत्यावश्यक रहेकोले त्यसको सुनिश्चितताका लागि आयोग परिसरभित्र ५०० किलोवाट क्षमताको सौर्य ऊर्जा प्रणाली जडान गरिएको छ । साथै उक्त सौर्य ऊर्जाको केही अंश राष्ट्रिय प्रसारणमा जोडिने व्यवस्था समेत गरिएको छ ।

८.३ जनशक्ति विकाससम्बन्धी कार्य

अनुसन्धान तथा अभियोजन क्षमता अभिवृद्धि गर्न आयोगमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई स्वदेशी तथा विदेशी संस्थाहरूबाट सञ्चालन हुने विभिन्न प्रकारका तालिम तथा प्रशिक्षणमा सहभागी गराउँदै आएको छ । कतिपय तालिम तथा प्रशिक्षणहरू आयोगले आन्तरिक रूपमा आफैले सञ्चालन गर्ने गरेको छ ।

(क) आन्तरिक तालिम

आर्थिक वर्ष ०७३/७४ मा आयोगमा आन्तरिक रूपमा देहायबमोजिम तालिम तथा प्रशिक्षण सञ्चालन गरिएको छ :-

सि.नं.	तालिम	सञ्चालन अवधि	सहभागी संख्या
१.	अनुसन्धानसम्बन्धी आधारभूत तालिम	५-१० असोज २०७३	५१
२.	अनुसन्धान सहायक तालिम	५-७ मंसिर २०७३	३२
३.	सार्वजनिक खरिदसम्बन्धी अनुसन्धान तालिम	२०-२५ पुस २०७३	३२
४.	अनुसन्धानसम्बन्धी आधारभूत तालिम	३० फागुन-४ चैत २०७३	४०
५.	अनुसन्धान सहायक तालिम	१५-१८ चैत २०७३	२७
६.	स्टिड अपरेसन र उजुरी व्यवस्थापन तालिम (नेपालगन्ज)	५-९ वैशाख २०७४	२४
७.	स्टिड अपरेसन तालिम (विराटनगर)	१७-२१ वैशाख २०७४	१८
८.	स्टिड अपरेसन तालिम (पोखरा)	७-११ जेठ २०७४	१८
९.	उजुरी व्यवस्थापन तथा सूचना प्रविधि तालिम (सुर्खेत)	९-१२ जेठ २०७४	२५
१०.	उजुरी व्यवस्थापन तथा सूचना प्रविधि तालिम (कोहलपुर)	१०-११ जेठ २०७४	३३
		जम्मा :	३००

विगत ४ वर्षमा आयोगमा संचालन भएका विभिन्न स्वदेशी तालिम कार्यक्रमहरूमा सहभागी कर्मचारीहरूको संख्या देहायबमोजिम रहेको छ :-

सि.नं.	आर्थिक वर्ष	सहभागी संख्या	सि.नं.	आर्थिक वर्ष	सहभागी संख्या
१.	२०७०/७१	३५०	३.	२०७२/७३	३३९
२.	२०७१/७२	३३६	४.	२०७३/७४	३००
				जम्मा	१३२५

(ख) वैदेशिक तालिम

त्यसैगरी आर्थिक वर्ष ०७३/७४ मा आयोगका कर्मचारीहरू मित्र राष्ट्र तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संगठनहरूबाट सञ्चालित देहायका तालिम, प्रशिक्षणलगायतका कार्यक्रममा सहभागी भएका छन् :-

सि.नं.	तालिम कार्यक्रम	स्थान	अवधि	सहभागी संख्या
१	Emergency Situation Preparedness, Israel's Agency for International Development Cooperation, Ministry of Foreign Affairs, National Emergency Management Authority, Ministry of Defense	Israel	13-29 Nov 2016	1
२	Formal Solutions to Informal Settlements	ITEC/INDIA	19 Sep-28 Oct 2016	1
३	Capacity Building Program for the Nepali Commission for the Investigation of Abuse of Authority	Seoul, Korea	3-16 Nov 2016	10
४	Seminar on Building Capacity of Governance for Ministerial Officials of Nepal, 2016 (Secretary Level)	Beijing, China	17-23 Nov 2016	1
५	Professional Development Course on Governance & Anti-corruption	Singapore	12-18 Dec 2016	20
६	Professional Development Course on Governance & Anti-corruption	Bangkok, Thailand	12-19 Feb 2017	20

७	Executive Course on Governance & Anti-corruption	Manila, Philippines	3-12 April 2017	20
८	Training on Forensic Technology	Goa, India	8 - 12 May 2017	4
९	International Seminar on Financial Investigation	Hong Kong	11 -12 May 2017	4
१०	Singapore's Anti-Corruption Strategies	Singapore	29 May-2 June 2017	1
११	Executive Course on Governance & Anti-corruption	Manila, Philippines	30 May-9 June 2017	20
१२	Professional Development Course on Governance & Anti-corruption	Bangkok, Thailand	18-25 June 2017	20
१३	Capacity Building Program for the Nepali Commission for the Investigation of Abuse of Authority	Seoul, Korea	6-19 July 2017	10
			जम्मा	१३३

विगत ४ वर्षहरूमा आयोगबाट वैदेशिक तालिम कार्यक्रमहरूमा सहभागी कर्मचारीहरूको संख्या देहायबमोजिम रहेको छ :-

सि.नं.	आर्थिक वर्ष	सहभागी संख्या	सि.नं.	आर्थिक वर्ष	सहभागी संख्या
१	२०७०/७१	४०	३	२०७२/७३	१५०
२	२०७१/७२	३३	४	२०७३/७४	१३३
				जम्मा	३५६

८.४ अन्तर्राष्ट्रिय तहका सम्बन्ध तथा सहकार्यहरू

संयुक्त राष्ट्रसंघले मेक्सिकोको मेरिडा सहरमा ३१ अक्टोबर २००३ मा अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनको आयोजना गरी भ्रष्टाचारलाई सीमाविहीन आपराधिक कार्यका रूपमा स्वीकार गरेपश्चात सन् २००३ डिसेम्बर ९ मा भ्रष्टाचारविरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धि (United Nations Convention against Corruption (UNCAC) २००३ पारित भएको थियो । सो अनुसार संसारमा नै डिसेम्बर ९ लाई हरेक वर्ष भ्रष्टाचारविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय दिवसका रूपमा मनाउँदै आइएको छ । नेपालले पनि २३ फेब्रुअरी २०११ मा उक्त महासन्धिलाई अनुमोदन गरी पक्ष राष्ट्र बनेको र सो अनुसार अन्तर्राष्ट्रिय तहमा भ्रष्टाचारविरुद्धमा सहयोग र सहकार्य गर्दै आएको छ ।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ३५ख. को उपदफा (१) ले आयोगलाई भ्रष्टाचार निवारण वा नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले गठन भएका राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थासँग आवश्यक समन्वय कायम गर्न तथा त्यस्ता संस्थासँग आपसी सम्बन्ध र सहयोग वृद्धि गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ । आयोगको संस्थागत रणनीति (२०१४-२०१९) मा पनि आयोगले अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तार र साझेदारी प्रवर्द्धनलाई परिपूरक रणनीतिको रूपमा लिएको छ । भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा संलग्न विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्था तथा संगठनहरूको सदस्यता प्राप्त गर्ने र सहकार्य प्रवर्द्धन गर्ने, भ्रष्टाचारविरुद्धको विश्वव्यापी अभियानका लागि विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन, गोष्ठी तथा बैठकहरूमा सहभागिता विस्तार गर्ने एवं भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि विभिन्न क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन तथा बैठकहरूको आयोजना गरी अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र सहकार्य विस्तार गर्ने उद्देश्य रहेको छ ।

नेपालले भ्रष्टाचार निवारण गर्न, नेपालको प्रशासनिक तथा शासकीय व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाउन अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग, सहकार्य र समन्वयको आवश्यकता महसुस गरिरहेको सन्दर्भमा भ्रष्टाचार निवारण गरी सुशासन कायम गर्नका लागि सम्बन्ध विकास र विस्तार गर्नमा आयोग कटिबद्ध भएर लागेको छ । नेपालमा भ्रष्टाचार गरी विदेशमा थुपारिएको सम्पत्ति र सो सम्पत्ति थुपार्ने व्यक्तिलाई

नेपालमा फिर्ता ल्याई कानूनी कारबाहीका लागि समेत अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग आवश्यक रहेको छ । भ्रष्टाचारका रूप, तौरतरिकामा आएको परिवर्तनसँगै अनुसन्धानको तौरतरिकाको खोजीका लागि पनि नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग र सहकार्यका लागि प्रयास गरिरहेको छ ।

आयोगले विगतदेखि नै भ्रष्टाचार नियन्त्रण सम्बन्धमा विभिन्न कार्यहरू खासगरी पारस्परिक सहयोग, सूचना आदान प्रदान, जनशक्ति विकासका क्षेत्रमा क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग, समन्वय र सहकार्यसम्बन्धी कार्यहरू गर्दै आएको छ । सोही उद्देश्य अनुरूप नै आयोगबाट अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा सहकार्यहरू अभिवृद्धि गर्ने सम्बन्धमा देहायबमोजिमका क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सभा सम्मेलनहरूमा आर्थिक वर्ष ०७३/७४ मा पनि सक्रिय सहभागिता जनाइएको छ :-

(क) SAARC Nations Seminar on Anti-Corruption मा सहभागिता

२५ देखि २७ सेप्टेम्बर २०१६ सम्म पाकिस्तानको राजधानी इस्लामाबादमा आयोजित SAARC Nations Seminar on Anti-Corruption कार्यक्रममा माननीय आयुक्त डा. गणेशराज जोशीको नेतृत्वको टोलीले भाग लिएको थियो । सो सेमिनारमा माननीय आयुक्तले नेपालको भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा गरेका प्रयासहरूबारे जानकारी गराउनुभएको थियो । उक्त कार्यक्रम पाकिस्तानको National Accountability Bureau ले आयोजना गरेको थियो ।

(ख) ADB/OECD Anti-Corruption Initiative मा आयोगको सहभागिता

भुटानको राजधानी थिम्पुमा ९-१० नोभेम्बर २०१६ सम्म आयोजना भएको 21st Steering Group Meeting & 14th Regional Seminar of the ADB/OECD Anti-Corruption Initiative for Asia and the Pacific मा नेपालको तर्फबाट आयोगका माननीय आयुक्त डा.सावित्री थापा गुरुङको नेतृत्वमा नेपाली प्रतिनिधिमण्डलले सहभागिता जनायो । कार्यक्रममा माननीय आयुक्तले नेपालको नयाँ संवैधानिक व्यवस्थाको परिप्रेक्ष्यमा आयोगको भूमिकालाई प्रभावकारी ढंगले संचालन गर्न प्रयास भइरहेको जानकारी गराउनु हुँदै यसका लागि अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग तथा सहकार्य महत्वपूर्ण हुने बताउनुभयो ।

(ग) विदेशस्थित तालिम प्रदायक संस्थाहरूको अवलोकन भ्रमण

आ.व. ०७३/७४ मा आयोगका कर्मचारीहरूका लागि अनुसन्धान तथा अभियोजन क्षमता अभिवृद्धिका लागि विभिन्न मुलुकहरूका प्रतिष्ठित तालिम प्रदायक संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी विभिन्न विषयमा वैदेशिक तालिम कार्यक्रमहरूको आयोजना गरिएको छ । यसै सिलसिलामा सिंगापुर, फिलिपिन्स, थाइल्याण्ड लगायतका मुलुकहरूमा संचालित वैदेशिक तालिमको समापन समारोहको अवसरमा आयोगका माननीय आयुक्तहरू एवं सचिवको उपस्थिति रहेको थियो । तालिम प्रदायक संस्थाहरूसँगको द्विपक्षीय सम्बन्धलाई मजबुत एवं सुदृढ बनाई तालिमलाई थप प्रभावकारी बनाउने विषयमा पनि छलफलहरू भएका थिए । यसरी संचालित तालिम कार्यक्रमहरूको प्रभावकारिता अध्ययन गरी आगामी दिनहरूमा आयोगको आवश्यकताबमोजिम तालिममा उपयुक्त विषयवस्तुहरू समावेश गर्न एवं कर्मचारीहरूलाई थप उत्प्रेरित एवं हौसला प्रदान गर्न यस प्रकारका अध्ययन तथा अवलोकन भ्रमणहरूले सहयोग पुग्ने विश्वास गरिएको छ । यस आर्थिक वर्षमा सम्पन्न भएका भ्रमणहरू यस प्रकार रहेका छन् :-

सि.नं.	सहभागी हुने पदाधिकारी	समापन मिति	मुलुक
१	माननीय डा. गणेशराज जोशी	९ जुन २०१७	फिलिपिन्स
२	माननीय डा. सावित्री थापा गुरुङ	२५ जुन २०१७	थाइल्याण्ड
३	सचिव श्री पूर्णचन्द्र भट्टराई	१२ अप्रिल २०१७	फिलिपिन्स

परिच्छेद- ९ भ्रष्टाचारजन्य कार्यको प्रवृत्ति विश्लेषण

९.१ अनुसन्धानबाट उजागर भएका भ्रष्टाचारजन्य प्रवृत्तिहरू

आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा आयोगबाट भएका उजुरीहरूको अनुसन्धान र तत्पश्चात् विशेष अदालतमा दायर गरिएका मुद्दाहरूको विश्लेषण गर्दा सरकारी आय र व्ययमा लापरबाही र हिनामिना गर्ने, सार्वजनिक जग्गा र सम्पत्ति हानि नोक्सानी गर्ने, सेवाग्राहीहरूबाट रिसवत (घूस) लिने लगायतका भ्रष्टाचारजन्य प्रवृत्तिहरू देखिएका छन् । यसरी मुख्यतया राजश्व असुली, सार्वजनिक खर्च, सार्वजनिक सम्पत्ति र सेवाप्रवाहका क्षेत्रमा भ्रष्टाचारजन्य कार्यहरू भएको पाइएको छ भने अनुचित लाभका लागि नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र र अन्य झुठा कागजात पेस गर्ने तथा कानूनी कार्यविधि र मापदण्डहरूको उल्लंघन गर्ने प्रवृत्तिसमेत कायमै रहेको देखिएको छ । यस्ता भ्रष्टाचारजन्य प्रवृत्तिहरूको संक्षिप्त विवेचना यस परिच्छेदमा गरिएको छ ।

९.१.१ राजश्व असुलीमा लापरबाही र हिनामिना

राजश्व असुली गरी राज्यकोषमा जम्मा गर्नुपर्ने दायित्व भएका पदाधिकारी/कर्मचारीबाट नै राजश्व असुलीमा लापरबाही भई अनुचित कर छुट र राजश्व बापत उठेको रकम हिनामिना भए गरेको यस आ.व.मा भएको अनुसन्धानबाट देखिएको छ । कार्यालयले आर्जन गरेको ठूलो परिमाणको राजस्व रकम बैंक दाखिला नगरी मस्यौट तथा हिनामिना गरेको, दोहोरो नम्बरहरू राखी रसिदहरू छुपाई राजस्व संकलन गरी बैंक एवं कार्यालयमा राजस्व दाखिला नगरेको र गलत लिखत तयार गरी घटी राजश्व निर्धारण गरेको अनुसन्धानबाट पाइएको छ । त्यसैगरी कर फछ्यौट आयोग, २०७१ उपरको उजुरीको अनुसन्धानबाट आफैले बनाएको कार्यविधिसमेत उल्लंघन गरी, क्षेत्राधिकार नाघी, छली भएको करसमेत मिनाहा गरी, कर छुटका आधार तथा कारण उल्लेख नगरी, अग्रिम करसमेत मिनाहा गरी, माग नै नगरेको रकम मिनाहा गरी, कर साँवा नै छुट दिई राजश्वबापतको अरबौं रकम राज्यलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याएको देखिएको छ ।

९.१.२ सरकारी बजेट हिनामिना

सार्वजनिक खर्च गर्दा राज्यको दुर्लभ आर्थिक स्रोतको अपव्यय गरेका दृष्टान्त अनुसन्धानबाट उजागर भएका छन् । ऐन, नियमानुसार टेण्डर आह्वान नगरी बजेट खर्च गरेको, विशेष परिस्थितिमा खरिद गर्दा अवलम्बन गर्नुपर्ने कानूनी प्रावधानसमेतको पालना नगरी सरकारी बजेट व्यय गरेको, स्थानीय दररेटभन्दा अत्यधिक र अस्वाभाविक बढी मूल्य खर्च गरेको, किर्ते प्रतिवेदन तयार गरी रकम अपव्यय गरेको अनुसन्धानबाट देखिन आएको छ । साथै, कम परिमाणमा सामान खरिद गरी बढी देखाई भ्रष्टाचार गरेको तथा सामान खरिद गरेको र ढुवानी गरेको भनी झुठा बिल भरपाई पेस गरी बजेट हिनामिना गरेको देखिएको छ । किर्ते दस्तखत र नक्कली छाप प्रयोग गरी सरकारी अनुदान रकम झिकी दुरुपयोग गरेको अनुसन्धानका सिलसिलामा खुल्न आएको छ । परामर्शदाता छनौट गर्दा स्वीकृत मूल्यांकनका आधारहरू विपरीत प्रस्ताव मूल्यांकन गरी सरकारलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याएको र व्यक्तिलाई लाभ

पुन्याएको देखिएको छ । उडान नै नगरी नक्कली टिकट पेस गरी, नक्कली तथा झुठा बिल भरपाई, खरिद आदेश र दाखिला प्रतिवेदन फाराम तयार गरी, भवन निर्माण गर्दा नगरेको कार्यको समेत झुठा बिल भरपाई पेस गरी भुक्तानी लिए दिएको समेत पाइएको छ ।

अनावश्यक शिक्षक नियुक्ति गरी अन्य कार्यका लागि विनियोजित बजेटबाट तलब भत्ता भुक्तानी गरेको, विद्यालय संचालन नै नगरी विद्यालयका नाममा रकम निकासालिई रकम मासेको, दाताहरूबाट विद्यालय सञ्चालनको लागि प्राप्त भएको सरसहयोग रकम विद्यालयको सरोकार नै नभएको विषय र क्षेत्रमा खर्च गरेको, नक्कली बिल (बिजक) र भरपाईहरू बनाई विद्यालयको खाताबाट रकम झिकी खर्च गरेको, वास्तविक विद्यार्थी संख्याभन्दा बढी विद्यार्थी संख्या देखाई छात्रवृत्तिका लागि रकम निकासालिई खर्च गरेको अनुसन्धानबाट देखिएको छ । सरकारद्वारा वितरण गर्नको लागि पठाइएको सामाजिक सुरक्षा भत्ता सम्बन्धित सेवाग्राहीले प्राप्त नगरेको व्यहोरा उजुरीको छानविन तथा अनुसन्धानबाट देखिन आएको छ । कतिपय रकमहरू व्यक्तिको नाम मिलाई झुठो र कित्तो भर्पाई खडा गरी पटक पटक दोहोरो भुक्तानी गरेको र उक्त रकम कर्मचारीको मिलेमतोमा भ्रष्टाचार भएको देखिन आएको छ ।

९.१.३ सार्वजनिक जग्गा वा सम्पत्ति हानि नोक्सानी

भूमि प्रशासनका क्षेत्रमा भ्रष्टाचार गरी सार्वजनिक जग्गा व्यक्तिको नाममा दर्ता गर्ने प्रवृत्ति अनुसन्धानबाट उजागर हुन आएको छ । सरकारी जग्गा व्यक्तिको नाममा दर्ता गर्ने प्रवृत्तिमा कमी आउन सकेको छैन । जग्गाको सरकारी निकायमा रहेको दर्ता सेस्ताको कागजातलाई गैरकानूनी तरिकाले हेरफेर गरी सार्वजनिक जग्गा व्यक्तिको नाममा दर्ता गरी जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा दिएको पाइएको छ । सक्कल जग्गाधनी दर्ता सेस्तामा गैरकानूनी तवरले अक्षरहरू थपी/सेस्ताको सहीछाप र मिति महलमा नक्कली छाप लगाई/केरमेट, थपघट र हेरफेर गरी सरकारी सम्पत्ति हानि नोक्सानी गरेको अनुसन्धानबाट देखिएको छ ।

९.१.४ घूस (रिसवत)

सार्वजनिक सेवाप्रवाहमा नियमानुसार सेवा प्रदान नगरी उत्तरदायित्व पन्छाउने र ढिलासुस्ती गर्ने कारणले सरकारी सेवाप्रति जनताको विश्वास दिन प्रतिदिन घट्दै गएको अवस्था छ । नियमानुसार हुनुपर्ने कामकारबाहीमा समेत घूस (रिसवत) लिने गरेको अनुसन्धान तहकिकातबाट देखिन आएको छ । यस आयोगमा प्राप्त हुन आएका उजुरीहरूको अवस्था केलाउँदा उद्योग दर्ता गर्दा/विद्युत जडान गर्दा/धारा जोड्दा/खाद्य अनुज्ञापत्र नवीकरण गर्दा/जग्गाको नापजाँच/रेखांकन/कित्ताकाट/दर्ता/एकीकरण/हालसाबिक/नामसारी/अंशबण्डा गर्दा/लालपुर्जा बनाउँदा घूस (रिसवत) मागेको भन्ने उजुरी समेतका आधारमा आयोगबाट अनुसन्धान हुँदा कतिपय उजुरीहरू सत्यतथ्यमा आधारित रहेको पाइएकोले अनुसन्धान पश्चात सम्बन्धित निकायमा मुद्दासमेत दायर गरिएको छ ।

यस्तै, नाबालक परिचयपत्र बनाउन/मोटर ड्राइभिङ इन्स्टिच्युट दर्ता गर्न/सवारी चालक अनुमति पत्र नवीकरण गर्न/सवारी साधन दर्ता/अञ्चलीकरण सुरुवा गर्न/मेनपावर कम्पनी दर्ता प्रक्रिया सम्पन्न गर्न सेवाग्राहीसँग घूस रिसवत लिएको भन्ने उजुरीउपर अनुसन्धान हुँदा उजुरीको व्यहोरा सप्रमाण पुष्टि हुन आई विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरिएका छन् । साथै, ज्यान मार्ने उद्योगसम्बन्धी मुद्दामा प्रतिवादीलाई सफाइ पाउने व्यवस्था मिलाउने भनी घूस (रिसवत) लिएको पाइएको छ । रूखहरू कटान गर्ने सिलसिलामा सिफारिस दिँदा घूस (रिसवत)

लिएको/निर्माण कार्य सम्पन्न भै बिल भरपाई बमोजिम नियमानुसार प्राप्त हुनुपर्ने रकम भुक्तानी गर्दा सेवाग्राहीसँग घूस रिसवत मागेको भन्ने समेत व्यहोराका उजुरीहरू उपर आयोगबाट अनुसन्धान हुँदा घूस (रिसवत) लिएको पाइएको छ ।

९.१.५ नक्कली शैक्षिक प्रमाणपत्र

सरकारी नोकरी वा पदोन्नति हासिल गर्ने प्रयोजनका लागि नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र, अध्यापन अनुमतिपत्र जस्ता झुठा कागजात पेस गरी सरकारी सेवा र सुविधा प्राप्त गर्ने प्रवृत्ति अनुसन्धानबाट देखिएको छ । नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रका कारण योग्य व्यक्तिको छनौटमा यसले असर पारेको देखिएको छ भने पदोन्नतिका लागि नक्कली शैक्षिक प्रमाणपत्रको कारणले योग्य र सक्षम कर्मचारीको मनोबल गिरेको हुँदा काममा नकारात्मक असर सिर्जना भएको देखिन आएको हुँदा नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रको अनुसन्धान गरी दोषी देखिएका उपर अभियोजन गर्ने काम तीव्रताका साथ आयोगले गर्दै आएको छ ।

९.१.६ ऐन कानूनको परिपालना नगर्ने प्रवृत्ति

सार्वजनिक क्षेत्रबाट सम्पादन हुने कामकारवाहीमा एकरूपता कायम गर्दै निष्पक्ष भई शीघ्र र प्रभावकारीरूपमा काम सम्पादन गर्नका लागि उपयुक्त कानून, कार्यविधि र मापदण्डहरू तर्जुमा गरी लागू गरिएको हुन्छ । आयोगमा परेका उजुरी उपर अनुसन्धान हुँदा सार्वजनिक पद धारण गरेका व्यक्तिहरूले आफ्नो कर्तव्य पालना गर्दा बाध्यात्मकरूपमा पालना गर्नुपर्ने कानूनी प्रावधान, कार्यविधि वा मापदण्डहरूको उल्लंघन गरेको देखिन आएको छ । तोकिएको कानूनी प्रक्रिया र मापदण्डविपरीत शिक्षण संस्था सम्बन्धन वा संचालन स्वीकृति प्रदान गरेको, शिक्षक नियुक्ति गरेको, विद्यार्थी भर्ना गरेको, प्रश्नपत्रको निर्माण/कोडिङ/परीक्षा संचालन/उत्तरपुस्तिका परीक्षण गरेको, सिफारिस प्रदान गरेको, अध्यागमन अनुमति पत्र प्रदान गरेको, करार सम्झौता गरेको, बजेट खर्च गरेको, औषधि एवम् उपकरण खरिद गरेको तथा निर्माण कार्य भए गरेको उजुरीहरूको अनुसन्धानबाट देखिन आएको छ ।

९.२ आयोगमा बढी उजुरी पर्ने क्षेत्रहरूमा देखिएका भ्रष्टाचारजन्य कार्यहरूको विश्लेषण

विगत पाँच आर्थिक वर्षमा (०६९/७० देखि ०७३/७४ सम्म) आयोगमा परेका उजुरीहरूको विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी उजुरी शिक्षा, स्थानीय निकाय, भूमि प्रशासन, स्वास्थ्य, गृह प्रशासन र वनसँग सम्बन्धित विषयहरूमा रहेको देखिएको छ । आयोगबाट गरिएको छानबिन र अनुसन्धानबाट उल्लिखित निकायहरूमा सरकारी बजेट र राजस्व हिनामिना हुने गरेको देखिएको छ भने सार्वजनिक सम्पत्ति हानि नोक्सानी पनि हुने गरेको देखिएको छ । यसका साथै नक्कली प्रमाणपत्र र कित्ते कागजात बनाई सार्वजनिक सम्पत्तिको हानि नोक्सानी भए/गरेको समेत देखिएको छ । यस्ता निकायहरूमा घूस (रिसवत) लिने/दिने कार्य भए गरेको अनुसन्धानले प्रस्ट पारेको छ ।

९.२.१ शिक्षा क्षेत्र

आयोगमा परेका उजुरीहरूमध्ये सबैभन्दा बढी उजुरी शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धित भएकोले यस क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी अनियमितता हुने गरेको प्रस्ट हुन्छ । शिक्षा क्षेत्रमा सेवा प्रवेशका लागि नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेस गरी शिक्षण पेसामा लागेको धेरै देखिएको छ । त्यसैगरी सरकारी विद्यालयहरूमा सरकारी अनुदान वा बजेट हिनामिना गरी भ्रष्टाचारजन्य कार्य अत्यधिक देखिएको छ । सार्वजनिक पद प्राप्त गर्ने प्रयोजनका लागि नक्कली शैक्षिक प्रमाण पत्र, झुठा अध्यापन अनुमति पत्र पेस गरी भ्रष्टाचारजन्य कार्य भए गरेको अनुसन्धानले देखाएको

छ । यस्तै झुठा काज खटिएको देखाई रकम भुक्तानी लिएको, छात्रवृत्तिको रकम हिनामिना गरेको, नक्कली बिल बनाई इन्धनको रकम भुक्तानी लिएको, विद्यालयसम्बन्धी निर्माण कार्यमा भ्रष्टाचार गरेको, हुँदै नभएका विद्यालयहरूको कागजी रेकर्ड मात्र खडा गरी वा विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार तथा विद्यार्थी संख्या सम्बन्धमा झुठो विवरण पेस गरी सरकारी अनुदान रकमको भ्रष्टाचार गरेको, कार्यक्रम नै सञ्चालन नभएकोमा नक्कली बिल राखी भुक्तानी लिएको, कित्ते दस्तखत वा कागजात तयार गरी रकम हिनामिना गरेको, कर्मचारीको संचयकोष दाखिला गर्नुपर्ने रकम हिनामिना गरी भ्रष्टाचार गरेको आयोगको अनुसन्धानबाट खुलेको छ । उपर्युक्त तथ्य र कारणबाट शिक्षा क्षेत्रमा सरकारी बजेट हिनामिना हानि नोक्सानी अत्यधिक मात्रामा भएको देखिन आएको छ । स्वीकृति नलिई अन्य शैक्षिक संस्थामा कामकाज गर्ने गरेको, कानूनविपरीत नियुक्ति तथा पदस्थापना गरेको, प्रश्रपत्रको गोपनीयता भंग गर्ने गरेको, शिक्षण संस्थाहरूको सम्बन्धन वा सञ्चालनको स्वीकृति दिँदा निर्धारित मापदण्ड पूरा नगरेका संस्थाहरूलाई हचुवाको भरमा सम्बन्धन वा स्वीकृति दिने गरेको समेत देखिन आएको छ ।

९.२.२ स्थानीय निकाय

स्थानीय निकायहरूमा हुने भ्रष्टाचारजन्य कार्य र अनियमितताका कारण स्थानीय निकायप्रति जनताको दृष्टिकोण नकारात्मक देखिएको छ । स्थानीय निकायमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगायतका शीर्षकमा विनियोजित सरकारी बजेट खर्च र वितरणमा अनियमितता र हिनामिना गरी रकम प्राप्त गर्नुपर्नेले प्राप्त नगरेको र प्राप्त गर्नु नपर्नेको रकम समेत राष्ट्रसेवक कर्मचारीले खाए मासेको देखिन आएको छ । स्थानीय निकायमा जनताको काम गर्दा सेवाग्राहीसँग घूस (रिसवत) लिई काम गर्ने गरेको कारणले पनि स्थानीय निकायप्रति जनताको गुनासो अत्यधिक बढेको देखिन्छ । स्थानीय निकायमा कानून र कार्यविधि उल्लंघन गर्ने लगायतका भ्रष्टाचारजन्य प्रवृत्ति र अनियमितता अन्य निकायको तुलनामा बढी देखिएका छन् । बजेट हिनामिना गर्ने प्रवृत्तिमा नक्कली भरपाई र कित्ते सहीछाप बनाई रकम बुझी लिने गरेको, ग्रामीण कृषि सडक निर्माण गर्दा एक निकायबाट निर्माण भइसकेकोमा पुनः अर्को निकायबाट समेत सोही काम भएको भनी दोहोरो रकम लिने गरेको देखिएको छ । यस कामका लागि उपभोक्ता समितिहरू समेत संलग्न रहेको अनुसन्धानबाट पाइएको छ । त्यसैगरी निर्धारित गुणस्तर कायम नभएका आयोजनामा गुणस्तर कायम भएको भनी जाँचपास फरफारक गरिदिएबापत र सिफारिस बनाई दिएबापत रिसवत लिने प्रवृत्ति देखिन आएको छ । प्रक्रिया उल्लंघनतर्फ नाता प्रमाण पत्र र नामसारीको सिफारिस गर्दा कानूनले तोकेबमोजिमको प्रक्रिया र कार्यविधि अवलम्बन नगर्ने, पेशकी रकम लामो समयसम्म फछ्यौट नगरी बाँकी राख्ने र विनियोजित बजेटभन्दा बढी रकम कानूनविपरीत खर्च गर्ने गरेको पाइएको छ ।

९.२.३ भूमि प्रशासन

नेपालमा भूमिको महत्व अत्यधिक भएको कारणले भूमिसम्बन्धी भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलापहरू अरू निकायको तुलनामा बढी हुने गरेको देखिएको छ । भूमिको सीमितताका कारणले सार्वजनिक पर्ती जग्गाहरू व्यक्तिका नाउँमा घुसाउने, नापी गर्ने, दर्ता गर्ने आपराधिक क्रियाकलापहरू अत्यधिकरूपमा बढेको अनुसन्धानले देखाएको छ । सहरी क्षेत्रहरूमा यस्तो प्रवृत्ति अत्यधिक देखिएको छ । सार्वजनिक सम्पत्तिको हानि नोक्सानी गर्ने र सरकारी दस्तुर कानूनले तोकेको भन्दा कम लिने प्रवृत्तिका कारण राजश्वमा कमी आउनुका साथै व्यक्तिलाई

फाइदा र सरकारलाई नोक्सान भएको अनुसन्धानले देखाएको छ । यस्ता कार्यमा भूमि व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित निकायहरूमा मूलतः सार्वजनिक जग्गा हानि नोक्सानी गर्ने, राजस्व मस्यौट गर्ने, सेवाग्राहीहरूलाई अनुचित लाभ पुऱ्याई वा बाध्य पारी घूस (रिसवत) लिने, कानूनी कार्यविधि उल्लंघन गर्ने लगायतका भ्रष्टाचारजन्य प्रवृत्तिहरूको विद्यमानता पाइन्छ । फिल्डबुकमा उल्लेख गरिएका किसिम र कैफियत महलमा लेखिएका विवरणहरू विपरीत सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा भ्रष्टाचार गरी छुट जग्गा दर्ताका नाममा व्यक्ति विशेषका नाममा दर्ता गर्ने, अपुताली परी नेपाल सरकारको नाममा आउने जग्गा निजी गुठी कायम गरी विभिन्न अनधिकृत व्यक्तिका नाममा दर्ता गर्ने, फिल्ड बुकमा पर्ती, जंगल वा बुट्यान जनिएको जग्गा र सरकारी, सार्वजनिक वा गुठीको जग्गासमेत व्यक्तिका नाममा दर्ता गर्ने, सरकारी जग्गा व्यक्तिको जग्गामा घुसाई नापी गर्ने र पुर्जा दिने, कुनै कारणले नेपाल सरकारको नाममा आउनुपर्ने जग्गा अनधिकृत व्यक्तिका नाममा दर्ता गरिदिने गरेको देखिएको छ ।

रजिष्ट्रेसन पारित गर्दा जग्गाको न्यूनतम मूल्यांकनभन्दा कम मूल्य राखी पारित गराउने, राजस्व मस्यौट गर्ने, जग्गाको किनबेच गर्दा पुँजीगत लाभकर छुली सरकारलाई हानि नोक्सानी गर्ने, मालपोत रसिद काट्दा अनियमितता गर्ने र राजस्व कम गराई व्यक्तिगत लाभ लिने गरेको पाइएको छ । अर्कोतिर जग्गाको नाप नक्सा गर्दा वा सेवाग्राहीलाई नक्सा ट्रेस उपलब्ध गराउँदा रिसवत लिने तथा स्रेस्तामा वास्तविक जग्गाधनीको नाम थर र अन्य विवरण सच्याई नक्कली जग्गाधनी कायम गरी वा हालसाबिक गर्दा एक व्यक्तिको जग्गा अर्को व्यक्तिको जग्गामा घुसाई क्षेत्रफल थपघट गरी भ्रष्टाचार गरी दर्ता गराउने प्रवृत्तिसमेत पाइन्छ । अदालतबाट रोक्का रहेको जग्गा मोठ नै नभिडाई पास गर्ने, रोक्का जग्गा रोक्का छैन भनी प्रमाणित गर्ने, जग्गा नामसारी गर्दा पालना गर्नुपर्ने कार्यविधि पालना नगरी कुनै अंशियारको हकमा असर पर्ने गरी नामसारी गरिदिने जस्ता विसंगतिहरू कायम रहेको देखिएको छ ।

१.२.४ स्वास्थ्य क्षेत्र

स्वास्थ्य क्षेत्र जनसरोकारको सबैभन्दा महत्वपूर्ण विषय हो भए पनि मुलुकको ग्रामीण क्षेत्रमा जनताको स्वास्थ्य अवस्था दयनीय रहेको छ । सरकारले बसेनि करोडौं रकम जनस्वास्थ्यका नाममा विनियोजन गरेको देखिन्छ । ग्रामीण विपन्न वर्गका लागि छुट्याइएको स्वास्थ्यसम्बन्धी औषधि ती क्षेत्रमा नपुगेका धेरै उदाहरणहरू छन् । जनताले प्राप्त गर्नुपर्ने न्यूनतम स्वास्थ्यसेवा समेत प्राप्त भइरहेको छैन । यसबाट जनता स्वास्थ्य सेवाबाट वञ्चित रहनुपरेको देखिएको छ । तर यस्तो संवेशनशील अवस्थाप्रति सम्बन्धित निकायले गम्भीरतापूर्वक कार्य गरिरहेको देखिएको छैन । केन्द्रमा औषधि र उपकरण खरिद गर्दा भ्रष्टाचार भए गरेको देखिएको छ ।

यस क्षेत्रसँग सम्बन्धित उजुरीहरूको विश्लेषण गर्दा सरकारी बजेट हिनामिना गर्ने, कानून वा मापदण्डको पालना नगर्ने लगायतका प्रवृत्ति र अनियमितता पाइएको छ । औषधि खरिदमा अनियमितता गर्ने, संख्या बढाई सुत्केरी भत्ताको रकम दुरुपयोग गर्ने, राज्यको तर्फबाट निःशुल्क वितरण गर्नुपर्ने औषधिहरू निजी क्लिनिकबाट बिक्री गराउने, अनुचित लाभका लागि आवश्यकता नै नभएका औषधि र स्वास्थ्य उपकरणहरू सार्वजनिक खरिद ऐनका व्यवस्थाविपरीत अनियमित किसिमले खरिद गर्ने, कागजी रूपमा ठूलो परिमाणमा खरिद गरेको देखाई वास्तविक रूपमा कम परिमाणमा औषधि र यन्त्र उपकरणहरू खरिद गरी स्टोर दाखिला गर्ने कार्यहरू भए/गरेको देखिएको छ । स्वास्थ्य संस्थामा सेवाग्राहीहरूको नक्कली अभिलेख खडा गरी विभिन्न प्रयोजनका

लागि विनियोजित रकम अनियमित गर्ने, प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन नै नगरी नक्कली बिलको आधारमा भुक्तानी लिने र कागजी रूपमा एउटै कार्यक्रम पटकपटक सञ्चालन गरेको देखाई रकम निकासालिई भ्रष्टाचार गरेको देखिन आएको छ । सञ्चालन स्वीकृति नै प्राप्त नगरेका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट वैदेशिक रोजगारमा जाने व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने, तोकिएको मापदण्ड पूरा नगरी विभिन्न स्तरका स्वास्थ्य संस्थाहरू सञ्चालन स्वीकृति प्रदान गर्ने र त्यस्ता संस्थाहरूबाट उपलब्ध गराउने सेवाको नियामक निकायले नियमित अनुगमन नगर्ने जस्ता समस्याहरू देखिएका छन् । त्यसैगरी स्वास्थ्यकर्मीहरूले सरकारी संस्थामा कम समय दिएर निजी स्वास्थ्य संस्थाहरूमा कार्य गर्ने, वार्षिक खरिद योजना बनाई निर्धारित प्रक्रिया अनुसार औषधिहरू खरिद गर्नुपर्नेमा सो नगरी केन्द्र, क्षेत्र र जिल्लास्तरबाट औषधिहरू खरिद गर्ने गरेको देखिन आएको छ । नेपाल मेडिकल काउन्सिलले निर्धारण गरेको मापदण्डविपरीत मेडिकल र नर्सिङ कलेजहरू सञ्चालन गर्ने र ती कलेजहरूमा विद्यार्थी भर्ना लिँदा अनियमितता गर्ने गरेका तथ्यहरू पनि अनुसन्धानका क्रममा आयोगले फेला पारेको छ ।

९.२.५ गृह प्रशासन

देशमा शान्तिसुरक्षा र अमन चयन कायम गर्ने कार्य गृह प्रशासनको हो । आन्तरिक सुरक्षा योजना बनाई जनतालाई आश्वस्त बनाउनुपर्ने काम गृह प्रशासनले गर्नुपर्ने हुन्छ । गृह प्रशासन र यस अन्तर्गतका निकायहरूले इमान्दारीपूर्वक काम गरेको खण्डमा जनताले सुरक्षाको महसुस गर्ने गर्दछन् । अधिकांश अपराधहरू सुरक्षा निकायले संवेशनशीलता नअपनाएको कारणबाट हुने हुँदा सुरक्षा निकायहरू व्यावसायिक र मर्यादित हुनु जरुरी छ । प्रविधिजन्य र व्यावसायिकरूपमा सुरक्षा निकाय परिचालित हुनुपर्नेमा परम्परागतरूपमा परिचालित रहेको हुँदा काममा प्रभावकारिता नआएको जनगुनासो व्यापक रहेको छ । सुरक्षाका नाममा भएका खर्चहरूको अनुपातमा जनताले शान्तिसुरक्षा प्राप्त गरेको देखिएको छैन । स्वयम् सुरक्षा निकाय जनमैत्री हुन सकेको आभास भएको छैन । सुरक्षा निकायहरूले घूस (रिसवत) नलिई कामै गर्दैनन् भन्ने जनगुनासो रहेको छ । कुनै पनि काम मिलाइदिने बहानामा प्रहरी प्रशासनबाट घूस (रिसवत) लिनेदिने गरेको अनुसन्धानबाट देखिएको छ । यसको अतिरिक्त बजेट हिनामिना गर्ने र घूस रिसवत लिने प्रवृत्ति गृह मन्त्रालय र मातहतका सुरक्षा निकायमा अत्यधिक रहेको देखिएको छ ।

सुरक्षा निकायबाट हुने सार्वजनिक खरिद कार्यमा अनियमितता हुने गरेको देखिएको छ । कतिपय सामानहरू सार्वजनिक खरिद प्रक्रियाको पालना नगरी सोझै खरिद गरेको देखिएको छ । सुरक्षाको नाउँमा कानून र प्रक्रिया मिचेको देखिएको छ । कार्ययोजना नबनाई सामान खरिद गरेको देखिएको छ । प्रहरीले सञ्चालन गरेका पेट्रोल पम्पहरूमा अनियमितता हुने गरेको देखिएको छ । यसैगरी सामान ढुवानीसम्बन्धी कार्य नै नगरी नक्कली बिल भर्पाई बनाई भ्रष्टाचार गरेको पाइएको छ भने नक्कली सेवा प्रदायक खडा गरी रकम हिनामिना गरेको पाइएको छ । दैवीप्रकोप उद्धारका राहत सामग्री खरिदमा समेत अनियमितता गरी सरकारी बजेट हिनामिना गरेको देखिएको छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूमा अनियमितता गरी नागरिकता पाउनु नपर्ने व्यक्तिलाई नागरिकता प्रदान गरेको देखिएको छ भने प्रहरी प्रशासनले सरकारी मुद्दा मिलाइदिने भनी अभियुक्तसँग घूस रिसवत लिएको जस्ता घटनाहरू भए/गरेको पाइएको छ ।

९.२.६ वन

वन क्षेत्रको संरक्षण र सम्बर्द्धनको जिम्मा लिएको वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयले उचित ध्यान नपुऱ्याउन सकेको कारणले वन क्षेत्र मासिंदै गएको अनुसन्धानले देखाएको छ । यस्तो प्रवृत्तिले एकातिर नेपाल मरुभूमिकरण हुँदै गइरहेको छ भने अर्कोतर्फ भूक्षयका कारणले बसेनि मलिलो माटोको तीव्र क्षय हुँदै गएको छ । वन संरक्षण अहिलेको महत्वपूर्ण विषय हो । वन संरक्षणका लागि खडा गरिएका निकायहरूबाट समेत भ्रष्टाचारजन्य कार्य भए गरेको देखिएको छ । यस क्षेत्रसँग सम्बन्धित उजुरीहरूबाट वन सम्पदाको विनासमा संलग्नलाई सहयोग पुऱ्याई अनुचित लाभ लिने, कानूनी प्रक्रिया र मापदण्डविपरीत कार्य गर्ने लगायतका प्रवृत्तिहरू देखिएका छन् । वनको मौज्दात र वार्षिक स्वीकार्य कटान वास्तविकताभन्दा बढी देखाई त्रुटिपूर्ण कार्ययोजना तयार गरी अत्यधिक परिमाणमा कटान आदेश दिने प्रवृत्ति देखिएको छ । अनियमित रूपमा कटान गरेका काठको झुठा लगत तयार गरी गराई स्वीकृत गर्ने गरेको र सोबाट सरकारलाई हानि र व्यक्तिलाई फाइदा पुऱ्याउने कार्य गरेको देखिएको छ । गैरकानूनी रूपमा काठ र वनजन्य वस्तुहरूको तस्करी गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने वा आफ्नो कर्तव्यपालनामा उदासीन रहने र निषेधित काठ तथा काठजन्य पदार्थको चोरी निकासी पैठारी गर्ने गराउने प्रवृत्ति बढ्दो रूपमा पाइएको छ । साथै अनधिकृत रूपमा रूखहरू कटान गरी चोरी निकासी गर्ने गराउने कार्य गरी भ्रष्टाचार गरेको देखिएको छ । त्यसैगरी सामुदायिक वन समूहको रकम हिनामिना गर्ने र अनधिकृतरूपमा वन फडानी गर्ने प्रवृत्ति पनि पाइएको छ ।

९.२.७ राजस्व प्रशासन

राज्य सञ्चालनका लागि राजस्व प्रशासन सबैभन्दा महत्वपूर्ण क्षेत्र हो । सरकारको आम्दानीको स्रोत नै राजस्व हो । राजस्व अन्तर्गत कर राजस्व र गैरकर राजस्व प्रमुख हुन् । हाल देशमा भन्सार महसुलको हिस्सा अत्यधिक रहेको छ भने कर राजस्वको मात्रा कम देखिएको छ । देश सबल बन्नका लागि कर राजस्वको दायरा फराकिलो बनाई सबै नागरिकलाई करको दायरामा समेट्नु जरूरी हुन्छ । कर प्रशासनमा काम गर्ने कर्मचारीलाई इमान्दारीपूर्वक काम गर्नका लागि अतिरिक्त सुविधाको व्यवस्था गरिएको छ तथापि अपेक्षित उपलब्धि हासिल भएको महसुस भएको छैन । राजस्व प्रशासनभित्र अपारदर्शीरूपमा क्रियाकलापहरू हुने गरेको देखिन आएको छ । मूल्य अभिवृद्धिकरमा समेत मिनाहा दिएको देखिएबाट यो प्रवृत्ति बढेको स्पष्ट हुन्छ । राजस्व प्रशासनतर्फको मूल समस्या अनुचित कर छुट, राजस्व हिनामिना, राजस्व छली एवं चुहावट नै हो । यसका लागि आर्थिक ऐन र कार्यविधिका प्रावधानहरू उल्लंघन गर्ने गरेको समेत देखिन्छ । राजस्व प्रशासन अन्तर्गत कर्मचारीको मिलोमतोमा गुणस्तर, परिमाण र मूल्य फरक पारी भन्सार जाँचपास गर्ने, नक्कली भन्सार प्रज्ञापनपत्र र नक्कली मूल्य अभिवृद्धि करको बिल बनाई भ्रष्टाचार गर्ने, न्यून बिजकीकरण गरी राजस्व छली एवं चुहावट गरी सरकारलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याउने गरेको पाइएको छ । साथै उठाउनुपर्ने परिमाणमा राजस्व नउठाउने, बैंक भौचर, बैंक विवरण, बैंक मौज्दात जस्ता कागजातहरू किर्ते तयार पारी वा किर्ते सहीछाप गरी रकम हिनामिना गरी कसुर गरेको देखिन आएको छ । कानूनद्वारा तोकिएको समयभित्र राजस्व रकम बैंकमा दाखिला नगर्ने जस्ता कार्यहरू समेत भएका छन् । सीमित वर्ग वा समूहलाई मात्र फाइदा पुग्ने गरी कर सहूलियत वा छुट दिने जस्ता प्रवृत्तिले राजस्व घटेको छ भने व्यक्तिलाई फाइदा पुगेको छ । नियामक निकायले अनुगमनलाई महत्व नदिएको कारणले

कानूनको उल्लंघन, राजश्वमा चुहावट, कार्यविधिको उल्लंघनका घटनाहरू पटक पटक दोहोरिएका देखिएका छन् । दर्ता गर्नुपर्ने व्यवसायहरू दर्ता नगरी सञ्चालन भै गरेको दायरामा आउन सकेका छन् भने राजस्व तिर्नबाट उन्मुक्ति लिन करयोग्य कारोबारलाई गरेको दायरामा समावेश नगर्ने गरेको पाइएको छ । व्यवसाय सञ्चालन गर्ने उद्यमीहरूले सरकारलाई कर छल्ने नियतले व्यावसायिक कारोबारको दुई किसिमको लेखा राखी तिर्नु/बुझाउनुपर्ने राजस्व छली गर्ने गरेको देखिएको छ ।

९.२.८ सार्वजनिक निर्माण तथा खरिद

सरकारी निकायहरूले सार्वजनिक खरिद ऐनको परिधिभित्र रही खरिद/निर्माण कार्य गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ । कानूनले तोकेका कामकारवाहीहरूलाई उल्लंघन गर्ने गरी सार्वजनिक खरिदहरू भए/गरेका देखिएका छन् । यी कार्यहरूले भ्रष्टाचारलाई प्रोत्साहित गरेको देखिन आएको छ । कानून उल्लंघन गर्ने कार्यहरूप्रति सरोकारवाला निकाय सचेत रहनु जरूरी छ । आयोगबाट अनुसन्धान हुँदा यस क्षेत्रमा व्यापक अनियमितता र भ्रष्टाचार भएको देखिन आएको छ । सार्वजनिक निर्माण र खरिद गर्दा कानूनको उल्लंघन हुनुको साथै सार्वजनिक निर्माण र खरिदसम्बन्धी कार्यहरूलाई टुक्राटुक्रा गरी सम्पन्न गर्ने गरेको देखिन आएको छ । यस्तै दरभाउपत्र वा बोलपत्रबाट खरिद गर्नुपर्नेमा सोझै बजारबाट खरिद गर्ने गरेको भेटिएको छ । लगत इष्टिमेट यथार्थपरक नहुने गरेको कारणबाट लागत बढ्न गई मिलेमतोमा भ्रष्टाचारजन्य कार्य हुने गरेको देखिन आएको छ । लागत अनुमानभन्दा बढी कबोल गर्ने दरभाउपत्र वा बोलपत्र स्वीकृत गरी काम गर्ने गराउने गरेको समेत पाइएको छ । अधिकारप्राप्त अधिकारीले मात्र दरभाउपत्र र बोलपत्र स्वीकृत गर्नुपर्नेमा सो भए/गरेको देखिन आएको छैन भने खरिदसम्बन्धी बिल भरपाई अनुसार स्टोर दाखिला र जिन्सी मालसामानको अभिलेख दुरुस्त राख्ने कार्य समेत भएको पाइएन ।

कतिपय सरकारी निकायहरूमा कानूनद्वारा निर्धारित शर्त र मापदण्डविपरीत निर्माण कार्य गराई वा निर्माण नै नगराई झुठा बिल भरपाई तयार गरी भुक्तानी लिने दिने गरेको पाइएको छ । अधिकांश सरकारी निकायहरूले आर्थिक वर्षको अन्त्यतिर विनियोजित रकम सिध्याउन तोकिएको प्रक्रिया नै नपुर्याई बोलपत्र बेगर सोझै मालसामान खरिद गर्ने गरेको पाइएको छ । यसैगरी पर्याप्त कारण, आधार र औचित्यबिना नै योजना, कार्यक्रम वा परियोजनाको लागत र समय बढाई स्रोत साधनको दुरुपयोग गर्ने प्रवृत्ति पनि बढ्दै गएको देखिन्छ । यसले सरकारी सम्पत्तिको सदुपयोग हुन नसकी भ्रष्टाचार बढ्न गएको देखिएको छ ।

९.२.९ अध्यागमन तथा वैदेशिक रोजगारी

नेपालका श्रमजीवीहरूको ठूलो हिस्सा वैदेशिक रोजगारमा जाने गरेको छ । विदेशिएका नेपाली श्रमजीवीहरूको हकहितका लागि खडा भएका निकायहरू संवेदनशील हुन नसकेको कारण अनाहकमा नेपाली जनताले दुख र झञ्झट व्यहोर्नुपरेको छ । यसको सुधार नगर्ने हो भने अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा नेपालको छवि धमिलिन जानुका साथै श्रमजीवीहरूले दुखकष्ट पाउने निश्चित छ । यस्तो महत्वपूर्ण क्षेत्रमा नक्कली कागजात तयार गरी कानूनी प्रक्रिया र मापदण्ड उल्लंघन गर्ने तथा सेटिङ मिलाई वा सेवाग्राहीलाई अनावश्यक दुख दिई (घूस रिसवत) लिने प्रवृत्ति अत्यधिक देखिएको छ । साथै, कामदारको आवश्यकतासम्बन्धी नक्कली मागपत्र तयार गरी पठाउने, नक्कली करार पत्र तयार गर्ने, नक्कली कागजात भएका मानिसहरूलाई पनि अध्यागमन

अनुमति प्रदान गर्ने र निर्धारित शर्त र कानूनी व्यवस्थाको परिपालना नगरी अनुचित लाभ लिने प्रवृत्ति समेत देखिन्छ । त्यसैगरी भिजिट भिसा लिई विदेश जाने नेपालीहरूलाई अध्यागमन अनुमति दिँदा दुख र झञ्झट दिने गरेको गुनासाहरू सुनिएका छन् । कतिपय अवस्थामा अध्यागमन कार्यालयबाट घूस (रिसवत) लिई यात्रा अनुमति दिन नहुने व्यक्तिहरूलाई समेत अनुमति उपलब्ध गराउने गरेको अनुसन्धानले देखाएको छ । वैदेशिक रोजगार व्यवसायीहरूले सरकारी कर्मचारीसँग मिलेमतो गरी वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिहरूसँग वास्तविक लागतभन्दा बढी रकम उठाउने गरेको पाइएको छ । अध्यागमन तथा वैदेशिक रोजगार विभाग अन्तर्गतका कार्यालयका कर्मचारीको मिलेमतोमा अनुचित लाभ लिई नेपालीहरूको नागरिकता तथा पासपोर्ट प्रयोग गरी विदेशी नागरिकहरूलाई वैदेशिक रोजगारीमा पठाउने गरेको पनि भेटिएको छ । व्यक्तिगत श्रम स्वीकृतिको नाममा अनियमित तवरले स्वीकृति दिने र बदनियतपूर्ण निर्णयका अभिलेख र कागजातहरू अध्यागमन तथा वैदेशिक रोजगार विभाग अन्तर्गतका कार्यालयका कर्मचारीहरूले लुकाउने वा नष्ट गर्ने गरेको पाइएको छ ।

९.२.१० समाज कल्याण

नेपालमा चालीस हजार गैरसरकारी संस्थाहरू रहेको अनुमान गरिएको छ । यस्ता निकायहरूलाई स्वीकृति दिने, अनुगमन गर्ने र अभिलेख राख्ने कार्य समाज कल्याण परिषदको हो । तर नेपालमा गैरसरकारी संस्थाहरूले गरेको लगानी र प्राप्त प्रतिफल लगायतको यथार्थ अभिलेखहरू समाज कल्याण परिषदसँग भएको पाइँदैन । यसले गर्दा सरकारी र गैरसरकारी संस्थाले एउटै काम गर्दा काममा दोहोरोपन भई सरकारी सम्पत्तिको दुरुपयोग हुन गएको देखिएको छ । गैरसरकारी संस्थाहरूलाई स्वीकृति गर्दा अनियमितता हुने गरेको अनुसन्धानले देखाएको छ । यसका साथै यस क्षेत्रमा सरकारी रकम हिनामिना गर्ने एवम् कानूनी प्रक्रिया र मापदण्ड उल्लंघन गर्नेजस्ता प्रवृत्तिहरू समेत देखिएका छन् । अपाङ्ग भएका व्यक्तिले पाउनुपर्ने परिचयपत्र निजहरूले नपाएको र नपाउनुपर्ने व्यक्तिहरूले पाएको समेत देखिएको छ । अपाङ्ग नै नभएका व्यक्तिहरू अपाङ्गको प्रमाण पत्र लिई सरकारी सेवामा कार्यरत रहेको देखिएको छ । यसले गर्दा कानूनबमोजिम सुविधा प्राप्त गर्नुपर्ने व्यक्तिले सुविधा नपाएको र सुविधा प्राप्त गर्नु नपर्ने व्यक्तिले सुविधा पाएको देखिएको छ । संघसंस्था दर्ता वा नवीकरणको सिफारिस बापत प्राप्त रकम सरकारी खातामा जम्मा नगरी सम्बन्धित निकायका कर्मचारीले भ्रष्टाचार गर्ने गरेको र अनुचित एवम् नाजायज फाइदा लिई गैरसरकारी संस्थामा आफैं लेखापरीक्षणको काम गरेको देखिन आएको छ । कानूनद्वारा निषेधित यस्ता कार्यहरू उचित अनुगमनको अभावमा हुने गरेको अनुसन्धानले देखाएको छ ।

९.२.११ विविध

माथि उल्लिखित क्षेत्रहरूका अतिरिक्त जलस्रोत, कृषि, आपूर्तिलगायत सरकारी सेवा सञ्चालन गर्ने निकायहरूमा पनि अनियमितता तथा भ्रष्टाचारजन्य कसुर भएको देखिन आएको छ । जलस्रोत क्षेत्रको विषयमा हेर्दा विद्युत ऐन नियमविपरीत सर्वेक्षण अनुमति पत्र जारी गर्ने, अनुमति पत्र संशोधन गर्ने, न्यून गुणस्तरका ट्रान्सफर्मर जडान गरी नाजायज फाइदा लिने, जलविद्युत उत्पादनसम्बन्धी विद्यमान कानूनको परिपालनामा उदासीनता देखाउने, विद्युतीकरण गर्दा अतिरिक्त रकम लिने जस्ता विकृति देखिएका छन् भने कृषि क्षेत्रमा नक्कली किसानहरूको नामावली तथा क्षतिको विवरण संकलन गरी राहत वितरण गर्ने र कृषि बीउ बिजनको समुचित

भण्डारण तथा उपयोग नगरेको पाइएको छ । यसैगरी विभिन्न क्षेत्रमा इजाजतपत्र दिँदा अनियमितता गर्ने, नक्कली हस्ताक्षर गरी वा नक्कली बिल भरपाई पेस गरी अनियमित तवरले दैनिक तथा भ्रमण भत्ताको रकम भुक्तानी लिने, अनियमित रूपमा काज खटाउने, नियमानुसार पाउने भन्दा ज्यादा सेवा सुविधा लिने, आर्थिक लाभ लिई सजाय घटाउने, बहालवाला निजामती कर्मचारीले अनियमित तरिकाले लेखापरीक्षण गर्ने, महालेखा परीक्षकको विभागले औल्याएका बेरुजु समयमै फछ्यौट नगर्ने जस्ता कार्यहरू सार्वजनिक पद धारण गरेका व्यक्तिहरूले गरेको देखिएको छ ।

विगत पाँच वर्षका उजुरीको अनुसन्धान र अभियोजनको अध्ययन विश्लेषण गर्दा माथि उल्लिखित भ्रष्टाचारजन्य प्रवृत्ति र अनियमितताहरू निरन्तररूपमा दोहोरिइरहेको अवस्था देखिएको छ । यी विषयहरूमा सुधार गर्ने सन्दर्भमा आयोगबाट नेपाल सरकार र विभिन्न सार्वजनिक निकायहरूलाई पटकपटक सुझावहरू दिइएको भए पनि दिइएका सुझावहरूको कार्यान्वयन प्रभावकारी हुन सकेको छैन । त्यसैगरी सार्वजनिक निकायमा कार्यरत कर्मचारी र पदाधिकारीहरूमा जिम्मेवारी र जवाफदेहिता बहन नगर्ने तथा समयमा निर्णय नगर्ने प्रवृत्ति हावी हुँदै गएको छ भने नियामक र अनुगमन गर्ने निकायका जिम्मेवार पदाधिकारीहरूबाट निर्धारित जिम्मेवारी पूरा हुन सकेको छैन ।

परिच्छेद- १०

सुझावहरू

१०.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानको धारा २९४ बमोजिम अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले प्रत्येक वर्ष आफूले गरेका कामको वार्षिक प्रतिवेदन सम्माननीय राष्ट्रपतिसमक्ष पेस गर्नुपर्ने र उक्त प्रतिवेदन प्रधानमन्त्रीमार्फत संसदसमक्ष प्रस्तुत गरी छलफलसमेत हुने प्रावधान रहेको छ । उक्त वार्षिक प्रतिवेदनमा मूलतः आयोगले वर्षभरि सम्पादन गरेका कामको विवरण, भ्रष्टाचार निवारणका सम्बन्धमा भएका उपलब्धि तथा सो सम्बन्धमा भविष्यमा गर्नुपर्ने सुधारको विवरण पनि उल्लेख गर्ने गरिन्छ । सार्वजनिक पदधारण गरेको व्यक्तिले अख्तियारको दुरुपयोग गरेको विषयमा अनुसन्धान गरी मुद्दा दायर गर्ने संवैधानिक व्यवस्थाअनुसार प्राप्त सूचना/उजुरीको छानबिन, अनुसन्धान तथा तहकिकात गरी भ्रष्टाचार भएको देखिन आएमा सम्बन्धित निकायमा अभियोजन गर्ने अहम् दायित्व आयोगले निर्वाह गर्दै आएको छ । आयोगले प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक कार्यका माध्यमबाट भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन प्रवर्द्धन गर्न आफ्नो भूमिका निभाउँदै आएको छ । आयोगले असल संस्कृतिका माध्यमबाट सदाचार पद्धतिको विकास गर्न वार्षिक प्रतिवेदनमार्फत नेपाल सरकारलाई सुधारका लागि सुझावहरू दिँदै आएको छ ।

१०.२ विगतका सुझावहरूको कार्यान्वयनको अवस्था

आयोगबाट गत वर्ष सरकारलाई दिइएका ४८ बुँदे सुझावहरूमध्ये आंशिक सुझावहरू मात्र कार्यान्वयन भएको अवस्था देखिएको छ । देशमा व्याप्त बेथिति र अनियमितताका कारण अख्तियारको दुरुपयोग हुने गरेको देखिएको छ । प्रशासनिक क्षेत्रमा जिम्मेवारी पन्छाउने, समयमा कार्य सम्पन्न नगर्ने, जनतालाई दुःख र हैरानी दिने, तोकिएको समयमा कार्य सम्पादन नगर्ने लगायतका प्रवृत्तिहरू समाजमा विद्यमान रहेका छन् । यिनै बेथिति र प्रवृत्तिहरूको निराकरणका लागि आयोगले सुशासन कायम गर्न सरकारी, गैरसरकारी एवम् सार्वजनिक पद धारण गरेका व्यक्ति तथा निकायलाई आयोगका सुझाव कार्यान्वयन गर्न लेखी पठाउने गरिएको छ । यसरी आयोगले निर्णय गरी लेखी पठाएका सुझावहरू सम्बन्धित निकायबाट कार्यान्वयन हुन नसकेका कारणले सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने कार्यमा थप चुनौती सिर्जना भएको छ ।

सरकारको महत्वपूर्ण कार्य अन्तर्गत सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गर्ने, गुणस्तरहीन निर्माण सामग्री प्रयोग एवम् गुणस्तरहीन कार्यको रोकथामका लागि समयमा नै अनुगमन गर्ने, जनतामा पर्न जाने असुविधाको तुरुन्त निराकरणका लागि जनगुनासो सम्बोधन गर्ने जस्ता कार्यहरू पर्दछन् । कानूनले दिएको अधिकार प्रयोग गरी समयमा कार्य सम्पन्न गर्नु, पदीय कर्तव्य र दायित्व निर्वाह गर्नु, समाजमा मौलाएको भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्नु पनि सरकारको प्रमुख कर्तव्य र दायित्व हो । यस्ता कार्यहरूलाई सरकारी निकायका प्रमुख पदाधिकारीहरूले आफ्नो कर्तव्य र दायित्वबोधका साथ कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा गरिरहेको देखिएको छैन । गत वर्ष आयोगले दिएका सुधारका सुझावहरू केही मात्रामा कार्यान्वयन भई सुधारोन्मुख देखिए तापनि पूर्ण कार्यान्वयन हुन नसकेकोले सुशासन कमजोर बन्दै गएको महसुस गरिएको छ । यस्तो अवस्थाको पुनरावृत्ति नहोस् भन्नेतर्फ आयोग सचेत रहेको छ ।

१०.३ सुझाव कार्यान्वयन हुन नसक्नुका कारणहरू

आयोगले छब्बीसौं वार्षिक प्रतिवेदन (आ.व.०७२/०७३) मा नेपाल सरकारलाई दिएका सुझावहरूमध्ये आंशिक सुझावहरू मात्र कार्यान्वयन भएको देखिन्छ । यसबाट आयोगले दिएका अधिकांश सुझावहरू

अपेक्षितरूपमा कार्यान्वयन हुन नसकेको पुष्टि हुन आउँछ । आयोगले दिएका यस्ता महत्वपूर्ण सुझावहरूलाई गम्भीरतापूर्वक मनन गरी कार्यान्वयनतर्फ सम्बन्धित निकायले समयमा सजग हुन जरुरी रहेको छ । आयोगका सुझावहरूका सम्बन्धमा जिम्मेवार निकायले सहयोगी निकायसँग समन्वय गरी कार्यान्वयनतर्फ उन्मुख हुन नसक्नु तथा सुझाव कार्यान्वयन गर्न सूचकसहितको कार्य योजना बनाउनेतर्फ सम्बन्धित निकायबाट प्राथमिकीकरण नगरिनुले आयोगले दिएका सुझावको कार्यान्वयन हुन नसकेको महसुस गरिएको छ । सुझाव कार्यान्वयन गर्ने निकायबाट भए/गरेका कामकारबाहीमा सरकारबाट निरन्तर अनुगमन र मूल्यांकन गर्ने परिपाटीको विकास हुन नसक्नुको कारणबाट पनि विगतदेखि नै सुझावहरू पूर्ण कार्यान्वयन हुन नसकेको आयोगको ठम्याइ छ । सुझाव कार्यान्वयन हुन नसक्नुका मुख्य कारणहरू देहायमा उल्लेख गरिएका छन् :-

१. सुझावहरूको प्राथमिकीकरण र स्पष्ट खाकासहितको कार्ययोजनाको अभाव

विभिन्न उजुरी र सूचनाहरूको अनुसन्धान, अभियोजन र तहकिकात गर्ने सिलसिलामा प्राप्त सूचना, अनुभव र जानकारीहरूका माध्यमबाट प्राप्त हुन आएका सुझावहरू र जानकारीहरूलाई दृष्टिगत गरी सार्वजनिक पदाधिकारीले भ्रष्टाचार गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेमा वा सुशासन कायम गर्न बाधा अड्चन पुऱ्याएमा त्यस्ता व्यक्ति/निकायउपर सुशासन कायम गर्नका लागि दिइएका सुझावहरू प्राथमिकीकरण गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा सो भए/गरेको देखिन आएन । साथै माथिल्लो निकायले सुझाव कार्यान्वयन गरे/नगरेको अनुगमन गरेको समेत देखिन आएन । आयोगले सुझावसहितको प्रतिवेदन सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूसमक्ष प्रस्तुत गरेपश्चात प्रधानमन्त्रीमार्फत व्यवस्थापिका संसदको बैठकमा छलफलका लागि पेस भए तापनि सम्बन्धित निकायहरूको रायका आधारमा सरकारले स्पष्ट मार्गचित्र र समय तालिकासहितको कार्यान्वयन कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा सो भए/गरेको देखिन आएन ।

२. सरकारी निकायहरूबीच समन्वयको अभाव

सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउन, सरकारी कामकारबाहीप्रति जनताको विश्वास बढाउन तथा राज्यको स्रोत साधनलाई उचितरूपमा सदुपयोग गरी भ्रष्टाचार न्यूनीकरण गर्नमा सबै निकायको महत्वपूर्ण जिम्मेवारी हुन आउँछ । भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलता कायम गरी सरकारी सार्वजनिक निकायहरूबीच समन्वय र सहकार्य हुनु जरुरी छ । गत आ.व.मा यसै विषयलाई महसुस गरी आयोगले दुई वा दुईभन्दा बढी निकायहरूका बीचमा उचित समन्वय हुने गरी सुझाव दिएको थियो तर उक्त सुझावहरूको अपेक्षित नतिजा आउन सकेको देखिँदैन । जस्तै काठमाडौँ सहरमा भएको कुरूपता हुने खालका टेलिफोन, केवल र बिजुलीका तार व्यवस्थित गर्न, सडक, खानेपानी, दूरसञ्चार, विद्युत लगायतका निकायहरूबीच समन्वय गर्न दिएका सुझाव कार्यान्वयन भएको अवस्था देखिँदैन ।

भ्रष्टाचार निवारणका क्षेत्रमा आयोगबाट प्रवर्द्धनात्मक, निरोधात्मक र दण्डात्मक रणनीति अवलम्बन गरिँदै आएको छ । प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक उपायहरू अन्तर्गत विभिन्न निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरी भ्रष्टाचार नियन्त्रणका क्षेत्रमा उचित प्रबन्ध मिलाउन दिएका सुझाव समेत कार्यान्वयनमा आउन सकेको देखिएन । सार्वजनिक पद धारण गरेका व्यक्तिहरूले भ्रष्टाचारविरुद्ध शून्य सहनशीलता कायम गरी सुशासन प्रवर्द्धन गर्नुपर्नेमा सो भए/गरेको देखिएन । यसले एकातिर भ्रष्टाचारलाई बढावा दिएको छ भने अर्कोतिर विकास निर्माण कार्यमा अवरोध सिर्जना भएको छ ।

३. भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा रणनीतिक योजनाको अभाव

आयोगले गरेका निर्णय र दिएका सुझावप्रति उच्च संवेदनशील भई कार्यान्वयन गर्ने तत्परताको कमीका कारण कानूनको कार्यान्वयनमा फितलोपन देखिन गएको छ । जिम्मेवारी र उत्तरदायित्व बहन नगर्ने प्रवृत्तिले सरकारी सेवामा बेथिति उत्पन्न हुन गएको छ भने विकास निर्माणमा भ्रष्टाचार व्याप्त रूपमा देखिएको छ । निजी क्षेत्रले गरेको भ्रष्टाचार र अनियमितता कानून कार्यान्वयनमा अर्को चुनौतीको रूपमा आएको छ । भ्रष्टाचारविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि, २००३ को कार्यान्वयन गर्नका लागि सरकारले निजी क्षेत्र, गैरसरकारी क्षेत्र र सबै सुरक्षा निकायसमेतलाई कानूनी दायरामा ल्याउनका लागि समेत पहलकदमी गर्न जरुरी रहेको छ । अनुचित कार्यलाई परिभाषित गर्ने गरी सुझाव कार्यान्वयन गर्न सरकारलाई दिएका सुझावहरू समेत कार्यान्वयन गरिएको देखिएको छैन ।

संघीयताको अभ्याससँगै विद्यमान कानूनमा संशोधन, नयाँ कानूनको निर्माण, राष्ट्रिय गौरवका आयोजना कार्यान्वयनमा तदारुकता देखाइनुपर्ने अहिलेको जल्दाबल्दा आवश्यकता हुन् । यसप्रति सरकार पूर्ण क्रियाशील रहनु जरुरी देखिएको छ । यसैगरी सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा एकरूपता ल्याउनु र सेवाग्राहीसँग गरिने मानवीय व्यवहार र सदाचार पद्धतिको विकास गरी रणनीतिक योजना बनाई कार्यान्वयनका लागि सरकारले तदारुकता देखाउनु अहिलेको आवश्यकता हो । यी रणनीतिक कार्यका लागि नेपाल सरकार सजग रहनु जरुरी छ ।

४. सुशासन कायम गर्न सम्बन्धित निकायको पूर्वक्रियाशीलताको अभाव

आयोगले राज्यमा भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन प्रवर्द्धन गर्नका लागि मार्गदर्शन हुने गरी सुझावहरू दिँदै आएको छ । यसका लागि नियामक निकायहरूले जवाफदेहिता बहन गरी निरन्तर अनुगमन र मूल्यांकन गर्नुपर्ने हुन्छ । सुशासन प्रवर्द्धनका लागि कानूनमा भएको व्यवस्था प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन हुन सकिरहेको छैन । फलतः सुशासन दिनानुदिन कमजोर बन्दै गई दण्डहीनता मौलाउँदै गएको छ । यसको मूल कारण फितलो अनुगमन र मूल्यांकनको परिपाटीलाई नै लिन सकिन्छ ।

आयोगले दिएका सुझावहरूको स्वामित्व ग्रहण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु सम्बन्धित सार्वजनिक निकायको कानूनी दायित्व हो । सुशासन प्रवर्द्धनका क्षेत्रमा सरकार क्रियाशील भई जिम्मेवारी बहन गर्नुपर्छ । सरकारले कानून उल्लंघन गर्ने व्यक्ति/संस्था/निकायलाई कानूनको दायरामा ल्याउनुपर्ने हुन्छ र यसका लागि प्रमाण संकलनदेखि अभियोजनसम्मका कार्यमा सरकार र आयोगबीच समन्वय हुनु जरुरी रहन्छ । यसैगरी सार्वजनिक निकायहरूले पनि सुशासन प्रवर्द्धन गर्न सेवाप्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउने, जनगुनासो सुन्ने र सुझावहरू कार्यान्वयन गर्नेजस्ता कार्यहरूमा निरन्तररूपमा प्रयत्नशील रहनुपर्छ । कानूनको परिपालना गर्ने, नतिजामूलक कार्यपद्धति विकास गर्ने र कर्मचारीमा सदाचार पद्धति लागू गर्दै कानूनी व्यवस्थाको प्रवर्द्धन गर्नु सम्बन्धित निकायको मूलभूत कर्तव्य हो । यिनै विषयलाई मध्यनजर गरी गत आर्थिक वर्षमा दिएका सुझावलाई कार्यान्वयनमा लगेको देखिन आएन, जसको कारण दण्डहीनताले प्रश्रय पाई भ्रष्टाचार मौलाएको देखिन आएको छ ।

५. सुशासन प्रवर्द्धनमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सरोकारका क्षेत्रबीच सहकार्यको अभाव

भ्रष्टाचार बहुआयामिक सार्वजनिक सरोकारको विषय हो । विश्वव्यापीकरणसँगै यसको क्षेत्र विस्तार हुन गएको छ । प्रविधिको व्यापकतासँगै भ्रष्टाचारका नयाँ आयाम सुरु भएको

देखिन्छ । भ्रष्टाचार र अपराधीकरण एक अर्काका पूरकका रूपमा देखापर्दै गएका छन् । सम्पत्ति शुद्धीकरण, अस्वाभाविक जीवनयापन यसका ज्वलन्त उदाहरण हुन् । भ्रष्टाचारको जालो भौगोलिक सीमा र क्षेत्रभन्दा पर अन्तर्राष्ट्रियरूपमा नै व्यापकरूपमा फैलिएको छ । गैरकानूनी रूपमा आर्जन गरेको सम्पत्ति स्वदेशमा भन्दा विदेशमा लुकाउने प्रवृत्ति बढ्दो छ, गैरकानूनी रूपमा आर्जित धनलाई निर्मलीकरण गर्ने प्रवृत्ति देखापरेको छ भने प्रविधिजन्य भ्रष्टाचार अदृश्यरूपमा बढ्दो छ । भ्रष्टाचार नियन्त्रण आयोगको एकल प्रयासले मात्र सम्भव हुने विषय नभएको हुँदा सरकारी, गैरसरकारी र अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका बीचमा सहकार्य हुन जरूरी छ । यस्तो कार्यका लागि नागरिक समाज, समुदाय, निजी क्षेत्र, सञ्चारक्षेत्र र गैरसरकारी क्षेत्रबीचको साझेदारी, सहकार्य र सहसम्बन्धबाट नै अनुसन्धानलाई प्रभावकारी बनाउँदै समाजमा सुशासन कायम गर्न सकिन्छ । आयोगले निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक कार्यमार्फत भ्रष्टाचारविरुद्धको सञ्चालीकरणलाई प्रभावकारी बनाउन सबै निकायको सहकार्य तथा समन्वय कायम गर्ने, सामुदायिक शिक्षाका माध्यमबाट सचेतना जगाउने, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय तहमा समन्वय र सहकार्यमा जोड दिँदै गत वर्ष दिएका सुझावहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको देखिएको छैन ।

६. सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा अपेक्षित सुधार हुन नसक्नु

आयोगले दिएका धेरैजसो सुझावहरूले भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन प्रवर्द्धनको अन्तिम उद्देश्य सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सुधार हुनुपर्ने पक्षलाई जोड दिएको छ । जनता निकट भई काम गर्ने निकाय (Front line services) लाई नागरिकमैत्री सेवा प्रदान गर्नका लागि दिइएका सुझावहरूको कार्यान्वयन फितलो र कमजोर देखिएको छ । नवीन प्रविधिको प्रयोगबाट प्रक्रिया छोटो बनाई अनियमितता र ढिलासुस्ती कम गरी भ्रष्टाचारलाई न्यून गर्न पटक पटक सुझाव दिँदै आए पनि सेवा नागरिकमैत्री हुन सकेको आभास जनताले गरेका छैनन् । कर्मचारीहरू अनुशासनमैत्री र सदाचारी हुन नसक्नु र कार्यालयमा उचित कार्य वातावरणको अभाव हुनु यसका उदाहरण हुन् । जिम्मेवारी पन्छाउने र अतिरिक्त दस्तुर बिना तोकिएका सेवा सुविधाहरू नागरिकहरूले प्राप्त गर्न नसक्नुले सरकारप्रति जनविश्वास घट्दै गएको पाइन्छ । नियमितरूपमा हुने कामहरूमा पनि अतिरिक्त दस्तुर तिर्नुपर्ने कारणले भ्रष्टाचार संस्थागतरूपमा मौलाएको देखिन्छ । मालपोत, नापी, जिल्ला प्रशासन, जिल्ला विकास समिति, स्थानीय निकायहरू जस्ता कार्यालयहरू, उपभोक्तासम्बन्धी निकायहरू-(विद्युत, खानेपानी) जस्ता कार्यालयहरूमा भ्रष्टाचार बढी हुने गरेको तथ्यले देखाएको छ । यस्ता कार्यलाई निगरानी बढाउन पटक पटक दिइएको निर्देशनसमेत कार्यान्वयनमा आएको छैन ।

७. आयोगका सुझाव कार्यान्वयनमा ढिलासुस्ती

आयोगका सुझावहरू अपेक्षित रूपमा कार्यान्वयन नहुनुमा नेपालमा विगतदेखिको राजनीतिक अस्थिरता, लम्बिंदो संक्रमणकालीन अवस्था र मौलाएको दण्डहीनताको संस्कृति नै कारक तत्वका रूपमा लिने गरिएको छ । एक प्रकारको राज्य प्रणालीको अभ्यास गरिरहेको नेपालमा संघीयता कार्यान्वयन नौलो अभ्यास हो । हालै गठन भएका स्थानीय तह र निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूमा विभिन्न कारणबाट भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्नका लागि केही कठिनाई हुनसक्ने देखिन्छ । तर गत आर्थिक वर्षमा स्थानीय निकायबाट भए/गरेका काम कारवाहीहरूलाई जनमैत्री र सुशासनउन्मुख कार्ययोजना बनाई लागू गर्न दिएका सुझावसमेत कार्यान्वयन हुन सकिरहेको देखिँदैन । यस्तो ज्वलन्त उदाहरणका रूपमा हेर्ने हो भने सामाजिक सुरक्षा भत्ताको

अनियमितता, विभिन्न सिफारिसमा हुने अनियमिततालाई लिन सकिन्छ । आयोगले यस्ता गैरकानूनी क्रियाकलापउपर निगरानी बढाई आवश्यक कार्य गर्नका लागि दिएका सुझाव खासै कार्यान्वयन भएको देखिएको छैन । जसको कारण स्थानीय तहका जनगुनासोहरू यथावतरूपमा सुनिएका छन् । आगामी वर्षदेखि जनप्रतिनिधिहरूले समेत यिनै कुराहरूलाई मनन गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाउनुपर्ने आयोगको सुझाव रहेको छ ।

८. अनुगमन र मूल्यांकन प्रभावकारी नहुनु

आयोगले दिएका सुझावहरूको कार्यान्वयन गर्ने र गराउने प्रमुख दायित्व सरकारको हो । भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्ने कार्यका लागि नेपाल सरकारलाई आयोगबाट दिइएका सुझावहरू सम्बन्धित निकायबाट कार्यान्वयन नहुँदा समेत कुनै कारबाही भएको देखिन आएको छैन । यसबाट दण्डहीनता मौलाउन गई सुशासन प्रवर्द्धनमा अवरोध उत्पन्न हुने स्पष्ट छ । सरकारले कार्यान्वयन गर्नुपर्ने निकायलाई कार्यान्वयन नगरेबापत दण्ड सजाय गर्ने गरेको देखिएन । जसको कारण सुझावहरूको कार्यान्वयन गरे पनि हुने, नगरे पनि हुने अवस्थाको सिर्जना भएको छ । यसकारण प्रभावकारी अनुगमन मूल्यांकन गरी उचित दण्ड र पुरस्कारको व्यवस्था हुनु जरुरी छ ।

९. अन्य कारणहरू

नेपालको संविधानमा अनुचित कार्यको अनुसन्धान तथा तहकिकात गरी दोषी देखिएमा निजउपर आवश्यक कारबाही गर्ने अधिकार कुन निकायमा रहने भन्ने उल्लेख नभएकोले सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने कार्यमा अवरोध उत्पन्न भएको छ । साविकदेखि आयोगमा निहित क्षेत्राधिकारको कटौतीको कारणले दण्डहीनताको संस्कृति मौलाउन गई भ्रष्टाचार संस्थागत हुनजाने अवस्था रहन गएकोले अनुचित कार्यलाई संविधानमा समावेश गरी आयोगको क्षेत्राधिकारभित्र समावेश गरेमा सुशासन प्रवर्द्धन गर्नमा थप मद्दत पुग्ने देखिन्छ ।

१०.४ भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्न आयोगद्वारा प्रस्तावित सुझावहरू

प्रभावकारी शासन प्रणालीको स्थापनाद्वारा मुलुकमा सुशासन स्थापना गर्न र विकासलाई गति दिन सकिने हुन्छ । लोकतान्त्रिक शासनप्रणालीमा जनअपेक्षाअनुरूपको शासन व्यवस्था सञ्चालन गर्न जरुरी हुन्छ, जनअपेक्षाअनुरूपको शासन व्यवस्था सञ्चालन हुन सकेन भने सरकारप्रति जनताको विश्वास घटेर जाने र दण्डहीनता मौलाउन जान्छ । यसैले पनि जनउत्तरदायी, पारदर्शी, जिम्मेवार, कामप्रति सजगता सेवाप्रति समपर्ण सुशासनका महत्वपूर्ण अवयव हुन् । सामाजिक न्याय, समावेशीकरण, सेवा सुविधाको सन्तुलित वितरण र जनचाहनाअनुरूपको सेवा प्रवाह गरी जनताको घरदैलोमा सरकारको उपस्थिति लोकतन्त्रको महत्वपूर्ण पक्ष हो, यसका लागि भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलता कायम गरी कानूनको समुचित पालना हुन जरुरी रहन्छ । अहिले नेपालको शासकीय प्रणालीमा बहुआयामिक रूपमा भ्रष्टाचार देखिएको छ । सार्वजनिक पद धारण गरेका व्यक्तिहरूले कानूनको पालना गरी विधिको शासन स्थापना गर्ने कार्यप्रति संवेदनशील हुने गरेको देखिन आएको छैन । सार्वजनिक नीति निर्धारणमा निजी क्षेत्रको निर्णायक र प्रत्यक्ष संलग्नता नदेखिए तापनि सार्वजनिक चासोका विषयमा उच्च नेतृत्व तहलाई प्रत्यक्ष प्रभाव पारी निजी स्वार्थ परिपूर्ति गर्ने कार्यमा संलग्नता देखिएको छ । निजी क्षेत्रको भ्रष्टाचार र अनियमित कार्यका लागि सार्वजनिक क्षेत्रसँग गोप्य समझदारी, साझेदारी र सेटिड गर्नमा निजी क्षेत्र सक्रिय रहेको अनुसन्धानले पुष्टि गरेको छ । उदाहरणका लागि राजस्व असुलीमा देखिएको विचलन, सार्वजनिक खरिद प्रक्रिया अन्तर्गत ठेक्कापट्टाका कामहरूमा निजी क्षेत्रले एकाधिकार कायम गर्न दबाब, शिक्षा, स्वास्थ्य

र जनताका प्रत्यक्ष सरोकार रहने क्षेत्रमा समेत देखिएको एकाधिकारलाई लिन सकिन्छ । यसबाट सरकारमाथि निजी क्षेत्रको दबाव स्पष्ट देखिन आएको छ । जसका कारण भ्रष्टाचार बढ्न गई सुशासनमा अवरोध हुन गएको छ । देशमा व्याप्त रहेको भ्रष्टाचारलाई न्यूनीकरण गर्नका लागि सरकारी र निजी क्षेत्रबीच भ्रष्टाचारविरुद्ध शून्य सहनशीलता कायम गर्न आवश्यक देखिएको छ ।

भ्रष्टाचारमुक्त सेवा प्रदान गर्नु, विधिको शासन कायम गरी सदाचार पद्धति लागू गर्नु, गुणस्तरयुक्त सामग्री प्रयोग गरी गुणस्तरीय विकास निर्माण गर्नु र समष्टिगत आर्थिक समृद्धि हासिल गरी दिगो विकास कायम गर्नु राष्ट्रिय आवश्यकता हो । यसका लागि समाजमा व्याप्त रहेका भ्रष्टाचारका किसिम, स्वरूप र आयामसमेतको पहिचान गरी तदनुरूप प्रवर्द्धनात्मक, नियन्त्रणात्मक र उपचारात्मक रणनीतिहरूको अवलम्बन गरी कार्यान्वयन गर्नु समयको माग हो । भ्रष्टाचारका क्षेत्रहरू बहुआयामिक रूपमा देखापर्दै आएका छन् । नेपालमा पनि भ्रष्टाचारका विविध स्वरूपहरू देखिएका छन् । मूलभूतरूपमा कानूनको उल्लंघन गरी नीतिगत रूपमा गरिने भ्रष्टाचार नेपालको परिप्रेक्ष्यमा जघन्यरूपमा देखा पर्दै आएको छ । यसैगरी आर्थिक अनियमितताका रूपमा देखिएको भ्रष्टाचार दोस्रो अपराधका रूपमा देखिएको छ भने विकास निर्माणमा हुने भ्रष्टाचार अर्को ठूलो अपराधका रूपमा आयोगले हेरेको छ । भ्रष्टाचारका कारण आर्थिक विकास, विकास निर्माण कार्य, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको कार्य, सार्वजनिक सम्पत्तिमाथिको दुरुपयोग, स्थानीय तहमा हुने सेवाको वितरणमा हुने ढिलासुस्ती, आन्तरिक सुरक्षा प्रणालीमा देखिएका विश्रृंखल स्थितिका कारणले देशको शासकीय पद्धति र प्रक्रिया नै हासोन्मुख हुँदै गएको छ, जसका कारण हरेक क्षेत्रमा विकृति र विसंगतिहरू मौलाएका छन् । नेपालमा देखिएका नीतिगत भ्रष्टाचार र यसले पारेका प्रभावले आर्थिक, सामाजिक क्षेत्रमा अस्थिरता र विचलन उत्पन्न गराएको छ ।

शासक वर्गमा देखिएको आत्मकेन्द्रित सोच र भ्रष्टाचारजन्य व्यवहारले लोकतन्त्रमाथि नै खतरा उत्पन्न गराएको छ । आफूले गरेका गैरकानूनी क्रियाकलापहरूलाई स्थापित गर्ने परिपाटीले आर्थिक अनुशासन उल्लंघन हुँदै गएको छ । समाजको सोचाइमा देखिएको भ्रष्टाचारबाट आर्जित सम्पत्तिलाई प्रतिष्ठा बनाउने कारणले पनि भ्रष्टाचारले प्रोत्साहन पाएको छ । यसका साथै पैसा कमाउनै पर्ने पारिवारिक सोच, नैतिक शिक्षाको अभाव र अवैधरूपमा कमाएको सम्पत्तिमाथि राज्यको निगरानी हुन नसक्नुका कारणबाट भ्रष्टाचार र अनियमितता बढिरहेको देखिएको छ । सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने कार्य आयोगको एकल प्रयासले मात्र सम्भव नहुने स्पष्ट छ, नियामक निकाय जस्तै: मन्त्रालय विभाग र सरकार स्वयम् यसप्रति पूर्ण जिम्मेवार र जवाफदेही बन्नु जरुरी रहेको छ । यसका साथै विधायिकाबाट पारित ऐन, नियम र कानूनको पालना गरी भ्रष्टाचारमुक्त शासन कायम गर्न तदारुकता देखाउन आवश्यक छ । भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन प्रवर्द्धन गर्नका लागि आयोगले सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्र तथा नागरिक समाजलगायत सबैसँगको सहकार्य र समन्वयको समेत अपेक्षा गरेको छ ।

सुशासनबिना मुलुकमा दिगो शान्ति, विकास र समृद्धि सम्भव नहुने र नागरिकले सुशासनको अनुभूति गर्ने अवस्थाको सिर्जनासमेत नहुने हुँदा भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलापलाई निरुत्साहित गर्दै सदाचार पद्धतिलाई प्रवर्द्धन गरी भ्रष्टाचारमुक्त समाज स्थापना गर्न देहायबमोजिमका सुधारोन्मुख सुझावहरू प्रस्तुत गरिएको छ :-

क. शासकीय सुधार गरी सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने

१. नेपालले भ्रष्टाचारविरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धि, २००३ लाई अनुमोदन गरी कार्यान्वयनसम्बन्धी राष्ट्रिय रणनीति तथा कार्ययोजना बनाई लागू गरेको छ । उक्त रणनीतिको कार्यान्वयनका सम्बन्धमा प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्यांकन भएको देखिएको छैन । उक्त

महासन्धिमा उल्लिखित विषयहरूको पूर्ण कार्यान्वयन गर्न नीतिगत, कानूनी, संरचनागत र कार्यगत व्यवस्था प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले गर्न आवश्यक देखिएको छ । उक्त महासन्धिमा रहेका भ्रष्टाचारसम्बन्धी बहुआयामिक विषयहरूमा सरोकारवाला निकायहरूबीच समन्वय, सहकार्य र अन्तरसम्बन्धको विकास गरी सुशासन प्रवर्द्धन गर्न मौजुदा कानूनहरूमा समसामयिक संशोधन एवं नयाँ कानूनहरूको तर्जुमा गर्न जरुरी छ । यसका लागि प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले सम्बन्धित निकायहरूका बीचमा समन्वय र सहकार्य गर्न आवश्यक छ ।

२. भ्रष्टाचार कसुरको सम्बन्धमा आयोगलाई अनुसन्धान गरी सम्बन्धित निकायमा अभियोजन गर्ने क्षेत्राधिकार वर्तमान संविधानले दिएको छ । नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ र नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ मा अनुचित कार्यसम्बन्धी उजुरी आयोगबाट हेरिने व्यवस्था रहेकोमा वर्तमान संविधानमा अनुचित कार्यसम्बन्धी उजुरीको अनुसन्धान गर्ने कार्य आयोगको क्षेत्राधिकारभित्र नपरेको कारणले सुशासन प्रवर्द्धनमा समेत यसको नकारात्मक असर देखिन थालेको छ । वास्तवमा भ्रष्टाचारको प्रारम्भ नै अनुचित कार्य भएकोले अनुचित कार्य र भ्रष्टाचार एक अर्कामा अन्योन्याश्रित छन् । भ्रष्टाचारको विषयमा अनुसन्धान गर्दै जाँदा अनुचित कार्य देखिनसक्ने र अनुचित कार्यको सम्बन्धमा अनुसन्धान गर्दै जाँदा भ्रष्टाचार देखिनसक्ने स्थितिमा यी दुवै विषयलाई पृथकरूपमा हेर्न मिल्दैन । यसै कुरालाई मनन गरी व्यवस्थापिका-संसदको सुशासन तथा अनुगमन समितिबाट अनुचित कार्य झिकिएको अवस्थाको कारणले आयोगको कार्यक्षेत्र संकुचित भएको हुँदा भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलाप हेर्ने फरक फरक निकायको स्थापनाले सुशासनको प्रभावकारी नतिजा नआउने हुनाले उक्त विषय “अनुचित कार्य” हेर्नका लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई तोक्नका लागि आवश्यक पहल गर्न नेपाल सरकारको ध्यानाकर्षण गराउने भनी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पत्राचारसमेत भएको थियो ।

अतः यी माथिका तथ्य र कारणबाट अनुचित कार्यसम्बन्धी अनुसन्धान तथा तहकिकात गर्ने कार्य आयोगको क्षेत्राधिकारभित्र रहने गरी व्यवस्था हुन प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले आवश्यक पहलकदमी गर्ने ।

३. भ्रष्टाचारविरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धिको विभिन्न प्रावधान अनुसार निजी क्षेत्रमा हुने भ्रष्टाचारलाई कानूनको दायरामा ल्याई कारबाही गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ भने गैरकानूनी रूपमा आर्जित सम्पत्ति विदेशमा लुकाएकोलाई पारस्परिक कानून बनाई सम्बन्धित देशमा फिर्ता ल्याउनुपर्ने र भ्रष्टाचार गरी कोही व्यक्ति विदेशमा लुकिछिपी बसेको भएमा सो व्यक्तिलाई स्वदेशमा फिर्ता गराउने गरी पक्ष राष्ट्रले व्यवस्था गर्ने भन्ने उल्लेख भएको छ । उपर्युक्त प्रावधानहरूलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि सरकारले सम्बन्धित ऐनमा परिमार्जन र आवश्यकता अनुसारको नयाँ कानून तर्जुमा गर्नुपर्ने ।
४. भ्रष्टाचारविरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धिको भाग १२ मा रहेका प्रावधानहरूलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि निजी क्षेत्रमा हुने भ्रष्टाचारलाई कानून बनाई आयोगको क्षेत्राधिकारभित्र रहने गरी व्यवस्था गर्न प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले आवश्यक पहल गर्ने । साथै बैकिङ, बिमा, पुँजी बजार र सहकारीजस्ता जनताको प्रत्यक्ष लगानी भएका क्षेत्रहरूमा हुनसक्ने भ्रष्टाचार र अनियमिततालाई नियन्त्रण गर्ने गरी प्रधानमन्त्री तथा

मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय र कानून, न्याय, तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयले कानून बनाई कार्यान्वयन गर्ने ।

५. नेपाल सरकारले संयुक्त राष्ट्रसंघबाट पारित दिगो विकासका लक्ष्यहरू (२०१६-२०३०) प्राप्तिका लागि सम्बन्धित कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन सुरु गरिसकेको छ । दिगो विकासको १६ औं लक्ष्यमा भ्रष्टाचार नियन्त्रण तथा सुशासन कायम गर्ने समेत उल्लेख भएको छ । सन् २०३० सम्म यसका लक्ष्य प्राप्त गर्दै मध्यम आय भएका मुलुकमा पुग्न नीतिगत तथा संस्थागत सुधारका साथै कार्य व्यवहारमा परिवर्तन गर्न विस्तृत योजना बनाई सदाचार पद्धति अंगाल्न प्रोत्साहित गरेको छ । सबै सरोकारवाला निकायहरूले भ्रष्टाचार नियन्त्रणका कार्यमा आ-आफ्ना नीति, योजना, कार्यक्रमहरूको लक्ष्य निर्धारण गरी कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने हुन्छ । नेपालको बहुआयामिक विकास गर्नका लागि आधारभूत तथ्यांक तथा सूचनासहितका स्थानीय लक्ष्य निर्धारण गर्दै कार्यान्वयन र अनुगमन मूल्यांकन गर्ने जिम्मेवारीसहितको बृहत कार्यान्वयन खाका (Implementation Framework) राष्ट्रिय योजना आयोग र अर्थ मन्त्रालयले बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने ।
६. सरकारले शासन व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाउन सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४, नियमावली, २०६५, सरकारी निर्णय प्रक्रिया सरलीकरण निर्देशिका, २०६५, सेवा अभियान निर्देशिका, २०६५ बनाई कार्यान्वयन गरिरहेको छ । यस्तै वित्तीय अनुशासन कायम गर्नका लागि सरकारले आर्थिक ऐन, सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली, लेखापरीक्षण ऐन तथा नियमावली बनाई लागू गरेको छ । तथापि उच्च नेतृत्व वर्ग तथा प्रशासकहरूले यस्ता कानूनी व्यवस्थाको परिपालना कमै गरेको महसुस गरिएको छ । सकेसम्म समयमा निर्णय नगर्ने, निर्णय पन्छाउने, आफूले गरेका निर्णयमा जिम्मेवारी र जवाफदेहिता नलिने प्रवृत्ति जताततै व्याप्त रहेको अवस्था छ । उच्च पदाधिकारीहरूले मन्त्रालयबाट गर्न सकिने प्रशासनिक निर्णयका विषयलाई समेत मन्त्रिपरिषदमा पुऱ्याई कानूनको भावनाविपरीतका कार्य गर्ने गरेको देखिन आएको छ । मन्त्रिपरिषदबाट गरिनुपर्ने विषयमा मन्त्रालयबाट निर्णय भएको र मन्त्रालयबाट निर्णय हुनुपर्ने विषय मन्त्रिपरिषदबाट निर्णय गराउनेजस्ता कार्य देखिन आएका छन् । यस्ता क्रियाकलापले उत्तरदायित्व र जिम्मेवारी पन्छाउने प्रवृत्तिको विकास हुँदै गएको छ । आफूले गर्नुपर्ने कार्य नगरेको र नगर्नुपर्ने कार्य गरेको समेत अख्तियारको दुरुपयोग हुने भएकोले यसप्रति सजग रहन आवश्यक छ । यस्ता कार्यहरू नगर्न नगराउन सम्बन्धित विभागीय प्रमुखहरूलाई निर्देशित गर्नका लागि प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयले पहलकदमी लिने ।
७. भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्नका लागि एक स्वतन्त्र संवैधानिक अंगका रूपमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको व्यवस्था संविधानले गरेको छ । स्वतन्त्र, निष्पक्ष र व्यावसायिकरूपमा खडा भएको निकाय भएको हुनाले आयोगले गर्ने अख्तियारको दुरुपयोगसम्बन्धी अनुसन्धानका क्रियाकलापहरू निष्पक्ष, स्वतन्त्र, भयरहित रहन्छन् । तर कानूनद्वारा सिर्जित निकायले गर्ने काम कारवाहीहरू कार्यपालिकीय नियन्त्रणमा रहने हुँदा स्वतन्त्र र भयरहित छानबिन हुने विषयमा विश्वस्त हुने अवस्था रहँदैन । यसैले हाल कानूनद्वारा सिर्जित सम्पत्ति शुद्धीकरण विभाग, राजश्व अनुसन्धान विभाग र राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रबाट हुने काम कारवाहीहरूलाई

- प्रभावकारी बनाउनका लागि उक्त निकायहरूलाई आयोग मातहत रहने व्यवस्थाका लागि सम्बन्धित कानून संशोधन गर्न प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयले पहलकदमी लिने ।
८. सदाचार पद्धति कायम गर्नका लागि सार्वजनिक क्षेत्र तथा निजी क्षेत्रमा आचारसंहिता समान रूपमा लागू गरिएमा भ्रष्टाचार नियन्त्रणका क्षेत्रमा थप टेवा पुग्ने देखिन्छ । निजी क्षेत्रमा मौलाएको दण्डहीनता र सरकारी क्षेत्रमा मौलाएको भ्रष्टाचारलाई कानूनी दायरामा ल्याउनका लागि सदाचार पद्धति कोशेढुंगा साबित हुने देखिन्छ । भ्रष्टाचार गरी आर्जन गरेको सम्पत्तिलाई समाजले सहजरूपमा स्वीकार्ने पद्धतिको विकासले भ्रष्टाचार मौलाएको देखिन आएको छ । यसलाई सदाचार पद्धति मार्फत नियन्त्रण गर्न जरूरी हुन्छ । यी कामका लागि सदाचार पद्धति लागू गरी तिनको निरन्तर अनुगमन मूल्यांकन हुनु आवश्यक छ । सदाचार पद्धतिलाई सार्वजनिक मूल्यांकनको विषय बनाउनु आवश्यक देखिन्छ । यस कामका लागि प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयले सबै निकाय र निजी क्षेत्रलाई निर्देशित गर्न जरूरी छ ।
९. सार्वजनिक निकायले नीति, कानूनी प्रबन्ध र मापदण्ड पन्छाई नीतिगत निर्णय गर्ने गरेको देखिन आएको छ । यसबाट सरकारलाई ठूलो हानि नोक्सानी भएको देखिएको छ । कतिपय नीतिहरू दोहोरो अर्थ लाग्ने र आफूले गरेका गलत कार्यलाई उन्मुक्ति दिने गरी व्यवस्था मिलाएको देखिन आएको छ भने कतिपय दाताको प्रभाव र दबाबमा उसको स्वार्थ अनुरूप हुने गरी बनाएको पनि देखिन आएको छ । जसका कारण अन्तर्राष्ट्रिय दाताहरूको प्रत्यक्ष प्रभाव शासन व्यवस्थामा पर्दै गएको अनुभूति हुन आएको छ । नीतिगत र संस्थागत भ्रष्टाचारबाट अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा नेपालको नकारात्मक प्रभाव परेको छ । कतिपय दातृ निकायले सरकारलाई दिने खर्च गैरसरकारी संस्था मार्फत काम गरे गराएको पनि देखिएको छ । यसले विधिको शासन कमजोर बनाई नेपालको छवि धुमिल्याउने निश्चित छ । उत्तरदायित्व पन्छाई निर्णय गर्ने गराउने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहन गर्न सम्बन्धित निकायले पहलकदमी लिनुपर्ने ।
१०. प्रत्येक निकायबाट ऐन, कानूनअनुसार गरिने काम कारबाहीका सम्बन्धमा माथिल्लो निकायमा आवधिक प्रतिवेदन दिने, सो निकायले छलफल गरी सुधारका उपाय सुझाउने र सो अनुसार काम कारबाही नभएमा दण्डित गर्ने पद्धतिको विकास हुन सकेको छैन । अनुगमन र मूल्यांकनका लागि खडा गरिएका संरचना र पद्धति केवल औपचारिकतामा मात्र सीमित रहेका छन् । सम्बन्धित निकाय र राष्ट्रिय योजना आयोगले सुपरीवेक्षणसहितको आवधिक प्रतिवेदन प्रणालीको विकास गरी सुधारका लागि दिइएका सुझावहरू कार्यान्वयन गर्न पहलकदमी लिने ।
११. स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भएसँगै स्थानीय सरकार सञ्चालनमा आएको छ । स्थानीय तहलाई सञ्चालन गर्नका लागि मौजुदा ऐनकानून र नीतिमा संशोधन हुन जरूरी छ । साथै कर्मचारी व्यवस्थापन पनि यसको महत्वपूर्ण पक्ष हुन आउँछ । हालका विद्यमान संरचनाहरूमा समयमै कर्मचारी समायोजन गरी सेवाप्रवाहलाई सुचारु गराउने कार्य संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले मिलाउने । साथै स्थानीय तहमा हुने योजना तर्जुमा र बजेटको बाँडफाँडमा हुनसक्ने आर्थिक अनियमितता र दुरुपयोगलाई नियन्त्रण गर्न निगरानी तथा अनुगमन प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय र संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले मिलाउने ।
१२. संघीय कानून अनुरूप प्राप्त हुने अधिकार र बजेट बाँडफाँडमा स्थानीय, प्रदेश र केन्द्रबीच हुनसक्ने विवादलाई प्रभावकारी रूपमा समन्वय र समाधान गर्नका लागि केन्द्र, प्रदेश र

स्थानीय सरकारबीच शासकीय सञ्जाल (नेटवर्क गभर्नेन्स) को व्यवस्था गर्नुको साथै स्थानीय तहका सरकारहरूबीच र अन्य विकासका साझेदार निकायबीचको समन्वयका लागि सहकारी शासन (कोअपरेटिभ गभर्नेन्स) को अभ्यास संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले मिलाउने ।

१३. स्थानीय तहमा हुने एकै विकास निर्माण कार्यका लागि दोहोरो बजेट खर्च हुने गरेको अनुसन्धानले देखाएको छ । उदाहरणका निम्ति, जि.वि.स., गा.वि.स., डिभिजन सडक कार्यालय, उपभोक्ता समूहबाट एउटै कामका लागि फरक फरक बिल बनाई रकम हिनामिना गर्ने गरेको देखिएको छ । यस्तो कार्यमा राजनीतिक दल, उपभोक्ता समिति, नागरिक मञ्चको मिलेमतो हुने गरेको पाइएको छ । यस्ता फर्जी बिलबाट हुने विकास निर्माण कार्यलाई सम्बन्धित मन्त्रालयले सूचकांक बनाई त्यस्ता निकाय र व्यक्तिलाई निगरानीमा राखी आवश्यक कारबाही गर्ने ।
१४. नापी, मालपोत र जिल्ला प्रशासन जस्ता विभिन्न निकायमा रहेका पुराना सेस्ता प्रणालीहरू खोजेका बखत नभेटिने, भेटिएका सेस्ताप्रणालीहरू पनि अद्यावधिक नहुने र दोहोरो अभिलेख रहने कारणले सेवाग्राहीहरूले अनावश्यक झञ्झट व्यहोर्नुपरेको छ । सेस्ता प्रणाली खोज्ने नाउँमा अनियमितता र भ्रष्टाचारसमेत मौलाएको छ । त्यसैले पुराना सेस्ता प्रणालीहरूको अभिलेखीकरण नवीन प्रविधिको माध्यमबाट कम्प्युटराइज्ड गरी सम्बन्धित निकायले सुरक्षित राख्ने व्यवस्था मिलाउने । पूर्णरूपमा यो कार्य सम्पन्न नहुन्जेलसम्म अभिलेख सुरक्षणको जिम्मेवारी र जवाफदेहिता किटान गरी कार्य सम्पादन हुने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने ।
१५. एकीकृत राष्ट्रिय अभिलेख प्रणालीको अभावका कारण नागरिकता प्रमाण-पत्र, जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा, सवारी चालक अनुमति पत्र लगायतका सेवा प्राप्त गर्ने क्रममा सर्वसाधारणले अनावश्यक झण्डट व्यहोर्नुपरेको आम जनगुनासो रहेको छ । राष्ट्रिय महत्वका यस्ता कागजात नक्कली बन्ने र अनधिकृत व्यक्तिले समेत यस्ता कागजात लिने प्रवृत्ति बढ्दै गएको देखिएको छ । प्रत्येक व्यक्तिको एकीकृत व्यक्तिगत विवरण समावेश गरी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डअनुरूप राष्ट्रिय परिचय-पत्र (National ID Card) बनाई तत्काल गृह मन्त्रालयले लागू गर्ने ।
१६. कुनै पनि राष्ट्रसेवक कर्मचारीले निजामती सेवा ऐन, २०४९ को परिच्छेद ९ मा भएको कसुर गरेमा सामान्य र विशेष सजाय गर्ने व्यवस्था रहेको छ । हालसम्म कुनै पनि विभागीय प्रमुखले त्यस्ता कर्मचारी उपर सामान्य तथा विशेष सजाय गरेको देखिएको छैन । जसका कारण कर्मचारीहरूमा जे गरे पनि हुन्छ भन्ने मनोभावना विकास भई दण्डहीनता मौलाउँदै गएको अनुभूति भएको छ । विभागीय सजाय गर्नका लागि आयोगबाट दिइएका निर्देशनहरू विभागीय प्रमुखहरूले पूर्णरूपमा पालना गरेको देखिँदैन । कानून उल्लंघन गर्ने कर्मचारीलाई विभागीय कारबाही गर्नुको साटो पुरस्कृत गरिएका उदाहरणहरू रहेका छन् । धेरैजसो आरोपित व्यक्तिलाई सजायको भागिदार बनाउनभन्दा बचाउ गर्ने, अनुचित कार्य गरेबापत सजाय नगर्ने जस्ता कारणले जनताले अनावश्यक दुःख हैरानी पाउनुपरेको छ । कसैलाई कारबाही गर्नुपर्ने अवस्था आएमा विभागीय प्रमुखहरूले आफू छुचो नहुनका लागि आयोगमा नै आवश्यक कारबाहीका लागि भनी पन्छाउने प्रवृत्तिको समेत विकास भएको देखिन्छ । यस्ता जिम्मेवारी र

उत्तरदायित्व पन्छाउने विभागीय प्रमुख उपर मुख्य सचिवले अनुगमन गरी आवश्यक कारबाही गर्ने ।

१७. लोकतन्त्रको अभ्युदयसँगै निजामती सेवामा सबै तहमा समावेशी प्रतिनिधित्वको नीति लागू भएको दस वर्ष भएको छ । उक्त ऐनमा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, अपाङ्गता, दुर्गम क्षेत्र लगायतलाई कोटा निर्धारण गरेकोमा यसको चरम दुरुपयोग भएको देखिएको छ । अपाङ्गता नाममा सबलाङ्गले, दुर्गमका नाममा सुगमका सम्पन्न व्यक्तिले आदिवासी जनजातिका नाममा विवाहपश्चात जात परिवर्तन गरेका पहुँचवाला वर्गले तथा एउटै व्यक्तिले दोहोरो तेहरोसम्म सुविधासमेत प्राप्त गरेको तथ्यले वास्तविक व्यक्ति मर्कामा परिरहेको देखिएको छ । त्यसैले यसलाई प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र गृह मन्त्रालयसमेतको समन्वयमा सम्बोधन गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
१८. निजामती सेवा ऐनमा समावेशी वर्गले कति पटक सुविधा पाउने उल्लेख नभएकाले विश्वमा प्रचलित रहेका मापदण्ड र अभ्यासलाई समावेश गरी नेपालमा प्रचलनमा रहेका समावेशी ऐन, नियम कानूनसमेतको विश्लेषण गरी कुन पदमा र कतिपटक सुविधा दिन आवश्यक हुन्छ, सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले कानूनमा व्यवस्था गरी स्पष्ट गर्ने ।
१९. निजामती सेवा ऐनको दफा १५ मा शैक्षिक योग्यता, तालिम, अनुभवलगायतलाई आधार मानी कर्मचारीको पदस्थापन गर्नुपर्ने प्रावधानविपरीत राजनीतिक पहुँच, उनीहरूको रुची र शक्तिको दबाबका आधारमा अपारदर्शी र अदृश्य चलखेल गरी पदस्थापन तथा सरुवा गर्ने गरेको देखिएको छ । तालिम र योग्यतालाई सरुवामा प्रयोग नगर्दा तालिमबापतको खर्चको दुरुपयोग भएको तथा सेवा वितरणको प्रभावकारितामा हास आएको छ । निजामती कर्मचारीको पदस्थापना र सरुवाका लागि कार्यसम्पादनको मापन गरी समानता, समता र रुचीका आधारमा एकरूपता हुने गरी पारदर्शी र वैज्ञानिक मापदण्ड बनाई सम्बन्धित मन्त्रालयले लागू गर्नुपर्ने ।
२०. आयोगमा प्राप्त उजुरीहरूको अवस्था हेर्दा जनसम्पर्क हुने निकायहरू, शिक्षा, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास, भूमिसुधार, स्वास्थ्य, गृह र वन मन्त्रालयमा बढी उजुरी पर्ने गरेको देखिन आएको छ । भ्रष्टाचारजन्य प्रवृत्तिहरूमा सरकारी आय र व्ययमा लापरबाही र हिनामिना गर्ने, सार्वजनिक जग्गा र सम्पत्ति हानि नोक्सानी गर्ने, गुणस्तरहीन कामहरू गर्ने, समयमा काम सम्पन्न नगर्ने, सेवाग्राहीहरूबाट रिसवत (घूस) लिने, कानून, कार्यविधि वा मापदण्ड उल्लंघन गर्ने तथा प्रशासनिक वा सार्वजनिक खरिदसम्बन्धी निर्णयहरू मन्त्रिपरिषदमा पेश गरी नीतिगत भ्रष्टाचारलाई बढावा दिने प्रवृत्ति अनुसन्धानबाट देखिन आएकोले सम्बन्धित निकायले सो कुरामा सुधार गरी कानूनबमोजिम गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
२१. भ्रष्टाचार नियन्त्रण आयोगको एकल प्रयासले मात्रै सम्भव हुने विषय नभएको हुँदा सम्बन्धित निकाय यसमा चनाखो र क्रियाशील हुन जरुरी छ । अन्तर्सम्बन्धित निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य अभिवृद्धि गर्न प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले जोड दिने ।
२२. व्यवस्थापिका-संसदको सम्बन्धित समितिबाट छलफल भई सम्बन्धित निकायलाई निर्देशन हुनुपर्ने संवैधानिक व्यवस्था भएकोमा सोही विषयमा अन्य समितिहरूबाट समेत बेलाबेलामा छलफल गरी निर्देशन दिने काम हुने गरेको छ, जसका कारणले कार्यसम्पादनमा दोहोरोपना र द्विविधा उत्पन्न हुन गएको छ । अतः विभिन्न समितिले सम्बन्धित समितिसँग समन्वय गरी निर्देशन दिने व्यवस्था भएमा निर्णयमा एकरूपता र सहजता हुन जाने देखिन्छ ।

२३. सूचना सम्प्रेषणमा संचार माध्यमको महत्वपूर्ण भूमिका रहने भए तापनि कतिपय अवस्थामा सञ्चार माध्यमले बिना प्रमाण कसैमाथि भ्रष्टाचारको लाञ्छना लगाई सूचना सम्प्रेषण गर्ने गरेको र त्यसैलाई आधार बनाएर विभिन्न क्षेत्रबाट भ्रष्टाचारीमाथि कारबाही नगरेको भन्नेजस्ता गलत आरोप लगाउने प्रवृत्तिको विकास भएको देखिन्छ । यसबाट एकातिर अनुसन्धानलाई नै प्रभावित पार्ने कार्य भएको छ भने अर्कोतर्फ दोषी प्रमाणित नभइकन लगाइएका यस्ता आरोपले व्यक्तिको प्रतिष्ठामा आँच आउने काम भएको छ । त्यसैले सञ्चार माध्यमबाट सूचना सम्प्रेषण गर्दा गलत सूचना प्रवाहबाट पर्नसक्ने प्रभावलाई विचार पुऱ्याई जिम्मेवार भई यथार्थ र वास्तुपरक सूचना सम्प्रेषण गर्न सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयले व्यवस्था मिलाउने ।
२४. स्थायी सरकारको रूपमा रहेको निजामती प्रशासनभित्र तटस्थ र निष्पक्ष रूपमा काम गर्ने वातावरण हुनुपर्नेमा अनुचित राजनीतिक हस्तक्षेप वा संरक्षणका कारण काम नगर्ने, पन्छाउने वा गलत काम गर्ने प्रवृत्तिको विकास भएको छ । यसबाट विधिको शासन कायम राख्न कठिनाइ हुनुको साथै दण्डहीनताले प्रश्रय पाएको हुँदा प्रशासनमाथिको अनुचित राजनीतिक हस्तक्षेप वा राजनीतिक आडमा हुने प्रशासनिक अकर्मण्यतालाई पूर्णरूपले अन्त्य गर्न जरुरी देखिएको छ । साथै निजामती सेवा ऐन तथा नियमावलीले आधिकारिक ट्रेड युनियनको व्यवस्था गरेको भए तापनि जिल्ला, क्षेत्र र मन्त्रालय स्तरमा अन्य विभिन्न निजामती कर्मचारी संगठनहरू हाल पनि क्रियाशील रहेका छन् । यस्ता संगठनबाट सार्वजनिक प्रशासनमा हुने अनुचित दबाव र प्रभावले कार्यवातावरणमा अवरोध भई सुशासनमा समेत असर परिरहेको हुँदा आधिकारिक ट्रेड युनियनबाहेक अन्यका अनुचित गतिविधिमाथि बन्देज लगाई उपयुक्त वातावरण बनाउने कार्य प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।
२५. अधिकारसम्पन्न स्थानीय सरकारको सिर्जना र बजेटको ठूलो अंश स्थानीय स्तरबाट खर्च हुने व्यवस्था भएबाट स्थानीय स्तरमा भ्रष्टाचारजन्य कार्य बढ्न सक्ने सम्भवना रहेको हुँदा संघीय संरचनामा आयोगको पुनर्संरचना गरी स्थानीय स्तरमा समेत आयोगको सशक्त उपस्थिति हुन आवश्यक भएको महसुस गरिएको छ । अतः यससम्बन्धी उपयुक्त कानूनी तथा संगठनात्मक व्यवस्था सरकारले मिलाउनुपर्ने ।
२६. हाल आयोगमा पर्ने गरेका उजुरीको अवस्था हेर्दा कानूनबमोजिम काम सम्पन्न नगर्ने, जिम्मेवारी बहन नगर्ने, अधिकार क्षेत्र उल्लंघन गर्ने जस्ता अनुचित कार्यहरू बढी हुने गरेको देखिन आएको छ । यस सन्दर्भमा आयोगबाट हेरिँदै आएको अनुचित कार्यको छानबिनको प्रावधान वर्तमान संविधानबाट हटाइएको र अर्को अधिकार प्राप्त निकायलाई सो कार्यको जिम्मेवारी नतोकिएको हुँदा अनुचित कार्यलाई आयोगको क्षेत्राधिकारभित्र राख्न संविधानको संशोधन समेत गरी आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्न आवश्यक देखिएको छ ।
२७. बालिग मताधिकारका आधारमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको निर्वाचन अहिलेको अपरिहार्य आवश्यकता हो । जनताले जनताका प्रतिनिधिका रूपमा छानेका व्यक्तिबाट गरिने शासन व्यवस्थाका माध्यमबाट लोकतन्त्र थप मजबुत र दरिलो हुन जान्छ । यसका लागि सक्षम, योग्य र इमान्दार व्यक्ति चुनिनु यसको सुन्दर पक्ष हो । हालका दिनहरूमा निर्वाचन प्रणाली अत्यधिक खर्चिलो र अपारदर्शी बन्दै गएको गुनासाहरू सर्वत्र सुनिन थालेका छन् । तत्कालीन व्यवस्थापिका संसदका संसदीय समितिहरूमा यस्ता गुनासाहरू उठ्ने गरेका थिए । यसैले

भडकिलो निर्वाचन प्रणालीबाट सुशासन स्थापित हुन नसक्ने हुँदा मौजुदा प्रणालीको पुनरावलोकन गर्नु उपयुक्त हुने ।

ख. पूर्वाधार विकास तथा आयोजना व्यवस्थापनसम्बन्धी

२८.विकास निर्माण गर्दा समन्वय कायम गर्न र एक ठाउँमा सुरु गरिएको विकास निर्माण कार्य सम्पन्न भएपछि मात्र अन्य ठाउँको विकास निर्माण सुरु गर्ने गरी भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालयले व्यवस्था मिलाउने जस्तो : चक्रपथको कुनै खण्ड कार्य सुरु गरिएमा सो सम्पन्न पश्चात अर्को खण्डको कार्य सुरु गर्ने ।

२९.काठमाडौं नेपालको संघीय राजधानी र अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलसमेत भएको हुँदा नेपालमा आउने पर्यटकका लागि नेपालको छविलाई उच्च राख्न सहर सुन्दर मनमोहक र अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूपको बनाउन जरुरी छ । हाल देखिएको तारहरूको जञ्जाल र वातावरणीय प्रदूषण, प्रदूषित खोलानाला र ढलको दुरावस्था, फोहोर मैलाको दुर्गन्ध, हरियालीविहीन अवस्था, अव्यवस्थित बस्ती विकास जस्ता पक्षलाई नियन्त्रण गरी स्वच्छ, हरियालीयुक्त अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डबमोजिमको सहर बनाउने आधारशीला प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सहरी विकास मन्त्रालय र भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालयले बनाई लागू गर्नुपर्ने ।

३०.विकाससम्बन्धी कामको नेतृत्व गर्ने निकायबीच समन्वय अभावले काममा दोहोरोपना सिर्जना भएको देखिन्छ जसका कारण सरकारी रकमको चरम दुरुपयोग भएको देखिएको छ । जस्तै सडक विभागले कालोपत्रे गरेलगत्तै खानेपानी विभागले खन्नेपुर्ने गर्ने र सो गरेलगत्तै विद्युत प्राधिकरणले खन्नेपुर्ने कार्य वर्षेभरि गरिरहँदै एउटै कार्यका लागि करोडौं रकम दुरुपयोग भएको देखिएको छ । यसबाट दिगो र गुणात्मक विकासमा परेको असरको विश्लेषण नगरी भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा व्यापक अनियमितता हुने गरेको अनुसन्धानबाट देखिन आएको यस्तो अवस्था हुन नदिन सम्बन्धित निकायले समन्वय गरी आ-आफना कार्यलाई समन्वयात्मक रूपमा एकैपटक गर्ने गरी व्यवस्था मिलाउने ।

३१.जलविद्युत विकास र प्रसारण लाइन विस्तारमा जग्गा प्राप्ति, जग्गा अधिग्रहण र मुआब्जालगायतका समस्या देखिएको, जलविद्युत निर्माण क्षेत्रअन्तर्गत पर्ने वन पैदावारको कटानी छपानी कार्यमा ढिलो निर्णय हुने गरेको, स्थानीय तहहरूले खानेपानी, मोटरबाटो, विद्यालय, रोजगारी, कृषिलगायतका माग राखी दबाव सिर्जना गर्ने कार्यसमेतका कारण समयमा कार्यसम्पन्न हुन नसकेको भन्ने कारण देखाई समयमा कार्य सम्पन्न नगर्नाले समग्रमा नेपालको दिगो विकास र सुशासन प्रवर्द्धनमा समस्या देखिएको छ । कानूनहरूमा आवश्यक संशोधन गरी स्थानीय सरकारसँगको समन्वयबाट समेत समयमा माग सम्बोधन गर्ने प्रणालीको विकास गरी नेपालको आर्थिक समृद्धि हासिल गर्ने महत्वपूर्ण क्षेत्रका रूपमा जलविद्युत विकास गर्ने र उत्पादित विद्युतको देशभित्रै खपत गर्ने वातावरण बनाउनु आवश्यक छ ।

३२.आयोजनाहरूको लागत सर्भेक्षण सकिएपछि प्राप्त भएको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदनले उल्लेख गरेका कार्यहरू समयमा सम्पन्न हुन नसकी लागत वृद्धि भएका तथा योजना असफल हुन जाने गरेका छन् । यसो हुनुमा एकले अर्कालाई दोषारोपण गर्ने पद्धतिको विकास हुनु र जिम्मेवारी पन्छाउने प्रवृत्ति पनि कारणका रूपमा देखिन्छ । यसले गर्दा राज्यले ठूलो नोक्सानी व्यहोर्नु परिरहेको छ । त्यसैले आयोजनाहरूको विस्तृत प्रतिवेदन तयार गरेपश्चातका कार्यहरूलाई समय सीमा निर्धारण गरी सम्बन्धित निकायले कार्यसम्पन्न गर्ने गर्नुपर्छ र सो नगर्ने उपर

क्षतिपूर्तिसहित जरिवाना गर्ने गरी सम्झौता गर्ने व्यवस्था प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले मिलाउने ।

३३. प्रचलित कानूनले सीमाभित्र कार्य सम्पादन गर्नुपर्ने भनी तोकेकोमा विभिन्न निकाय/कार्यालय, विभागले उक्त कानून, कार्यविधिको उल्लंघन गरेको देखिन्छ । उदाहरणका रूपमा आ.व.को अन्त्यमा बजेट अत्यधिक खर्च हुनु, तेस्रो चौमासिकसम्ममा कुनै कार्य नहुनु, गरेका कार्यको गुणस्तर खस्कनु, बसेनि सोही कार्यका लागि बजेट खर्च हुँदै जानुले पनि समयमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने अवस्था देखिन आएको छ ।
३४. राष्ट्रिय गौरवका आयोजना सञ्चालन र व्यवस्थापनसम्बन्धी एकीकृत मापदण्डको अभावमा योजनाअनुरूप प्रगति तथा निर्धारित समयभित्र सम्पन्न हुन नसकेको अवस्था देखिएको छ । यस्ता आयोजनाको निरन्तर कार्यसम्पादनस्तरको अनुगमन र मूल्यांकन गरी सुझाव दिने तथा समस्या आएमा फास्ट ट्र्याकबाट तुरुन्त सम्बोधन गर्ने संयन्त्र बनाउने गरी यस्ता आयोजना सञ्चालन र व्यवस्थापनसम्बन्धी निर्देशिका बनाउनुपर्ने देखिन्छ । यस्ता राष्ट्रिय महत्वका आयोजनालाई उच्च प्राथमिकता दिई निर्धारित समयभित्रै पूरा गर्ने पद्धति एवं संयन्त्रको विकास गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको देखिन्छ । यस्तै आयोजना प्रमुख तथा कर्मचारीसँग कार्यसम्पादन सम्झौता गरी सो को कडाइका साथ कार्यान्वयन गर्ने, स्थानीय तहका सम्पूर्ण समस्या समाधान गरेर मात्र निर्माण कार्य सुरु गर्नुपर्ने तथा कार्यवातावरण र स्रोत साधनको प्रबन्ध गरेर मात्र कार्यान्वयनमा जाने व्यवस्था प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र राष्ट्रिय योजना आयोगले मिलाउने ।
३५. स्थानीय तहमा सञ्चालित विकास कार्यक्रम र स-साना परियोजनाहरू वैज्ञानिकरूपमा छनौट नगर्ने प्रवृत्तिका कारण दिगो र गुणस्तरीय विकासमाथि प्रश्न चिन्ह खडा हुने गरेको छ । यसले गर्दा राज्यको स्रोत साधनको दोहन भएको देखिन्छ भने आर्थिक अनियमितता र भ्रष्टाचारजन्य कार्य बढ्दै गएको अवस्था छ । त्यसैले आयोजना छनौट पद्धतिलाई निश्चित मापदण्डमा आधारित, वैज्ञानिक र पारदर्शी बनाउने, छनौट भएका आयोजनाको व्यावसायिक योजना र प्राथमिकता अनुसार बजेटको व्यवस्था गर्ने, चालू आयोजनाको मर्मत सम्भारलाई उच्च महत्वका साथ निरन्तरता दिने र निरन्तर अनुगमन र मूल्यांकन गरी सुधार गर्नेतर्फ खर्च गर्ने निकायले तदारुकता देखाउनुपर्ने देखिन्छ ।
३६. संघीयताको कार्यान्वयन हुँदै जाँदा चालू खर्च बढ्ने र आयोजनालगायत विकास व्यवस्थापनमा पुँजीगत खर्चका लागि रकम अपुग हुने जोखिम रहेको हुनाले पुँजीगत खर्च बढाएर विकासमा सरकारी लगानीको पर्याप्तता र सुनिश्चितताका लागि नयाँ प्रकारको वित्तीय व्यवस्थापन प्रणालीको विकास अर्थ मन्त्रालयले गर्नुपर्ने ।
३७. संघीय संरचना अन्तर्गत गठित स्थानीय तहमा सडक सञ्जाललगायतका भौतिक पूर्वाधारको विकास, स्थानीय आर्थिक केन्द्रको एकीकृत विकास र सहरी जनसंख्या व्यवस्थापन गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । यी भौतिक पूर्वाधार निर्माणका कार्य गर्दा सुरुदेखि नै राष्ट्रिय भवन संहिताको पालना गर्दै भूकम्पकीय जोखिम न्यूनीकरणयुक्त संरचनाको विकास गर्न र सहरी वातावरणको संरक्षण गर्दै एकीकृत बस्ती विकास गर्न सरोकारवाला निकायले जोड दिने ।
३८. निर्माण कार्यसम्बन्धीको तोकिएको नमुना (Specification) बनाउँदाका अवस्थामा प्रतिस्पर्धालाई सीमित बनाउने गरी निर्देशित रूपमा बनाउने गरेको देखिन आएको छ, कतिपय अवस्थामा त

निश्चित ठेकेदारहरूलाई मात्र मिलने गरी यस्तो नमुना नै प्याकेजका रूपमा बनाउने प्रवृत्ति पनि देखिएको छ । यसबाट सीमित व्यक्तिहरूबीच प्रतिस्पर्धा हुन गई लागतमा एकाधिकार हुनजाने अवस्था देखिएकोले एकरूपता कायम गर्न निर्माण कार्यस्थलको भौगोलिक अवस्थिति र कार्य प्रकृतिका आधारमा स्पेसिफिकेसनको वस्तुपरक मापदण्ड बनाउन प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले पहल गर्नुपर्ने ।

ग. सामाजिक क्षेत्र सुधारसम्बन्धी

३९. नेपाली श्रम बजारमा कुल जनसंख्याको ५७ प्रतिशत आर्थिकरूपले सक्रिय जनशक्ति रहेका छन् । यसमध्ये करिब ३० प्रतिशत अर्ध बेरोजगार, २.३ प्रतिशत पूर्ण बेरोजगार रहेको अवस्था छ । प्रत्येक वर्ष नेपाली श्रम बजारमा ४ लाख ५० हजार व्यक्ति प्रवेश गर्ने आकलन गरिएको तर रोजगारी वृद्धिदर भने २.९ प्रतिशत मात्र भएको हुनाले यसले श्रम बजारमा ठूलो चुनौती थपिदिएको छ । देशमा लगानीको वातावरण र रोजगारीका अवसर सिर्जना हुन नसक्दा सक्रिय जनशक्तिको ठूलो हिस्सा कृषिमा आधारित रहेको, युवा शक्ति वैदेशिक रोजगारीमा पलायन भएको र यसबाट सामाजिक विचलन र अपराधीकरण बढ्दै गएको देखिन्छ । आर्थिकरूपले सक्रिय जनशक्तिलाई देश विकास निर्माणमा उपयोग गर्नसमेत नसकिएको अवस्था छ । देशको महत्वपूर्ण अवसरको रूपमा रहेको जनसांख्यिक लाभ (Population Dividend) लाई देशको दिगो विकासमा उपयोग गर्ने गरी कार्ययोजनासहितको दीर्घकालीनरूपमा आत्मनिर्भर जनशक्ति बनाउने रणनीति तयार गरी राष्ट्रिय योजना आयोगले कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने ।
४०. नेपालमा कुल जनसंख्याको २१.६ प्रतिशत जनता गरिबीको रेखामुनि रहेको सरकारी तथ्यांक भए पनि गरिबीको सघनता दुर्गम तथा ग्रामीण क्षेत्रमा बढी रहेको छ । पिछ्छडिएका र सीमान्तकृत वर्ग एवम् समुदायको पहुँच राज्यका साधन स्रोतमा पुग्न सकेको छैन । स्वरोजगारका लागि कर्जालगायतमा समान अवसरको अभाव रहेको देखिएको छ । उर्वर भूमि एवं प्राकृतिक स्रोत साधनको सदुपयोग हुन सकेको समेत देखिँदैन । सीमित व्यावसायिक खेती प्रणाली रहनु, परम्परागत कृषि प्रणालीलाई प्रविधिमैत्री नबनाइनु र साधन स्रोतको समानुपातिक बाँडफाँड हुन नसक्नाले गरिबीको विषमता र सघनता बढी देखिएको छ । यसका लागि भूमिको व्यावसायीकरण गर्ने र गरिबीको अवस्था विश्लेषण गरी समानुपातिक वितरण प्रणाली स्थापना गर्ने कार्य प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, राष्ट्रिय योजना आयोगलगायतका सरोकारवाला निकायले मिलाउनुपर्ने ।
४१. नेपालमा गरिबीको रेखामुनि रहेका जनसंख्याको पहिचानका लागि फरक फरक निकायले फरक-फरक तथ्यांक प्रस्तुत गर्ने गरेका छन् । यसले अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा गरिबीको तथ्यांकका बारेमा द्विविधा उत्पन्न हुन सक्छ । यसलाई एकिकृतरूपमा राष्ट्रिय योजना आयोग मार्फत् गरिबीको पहिचान गर्नुपर्ने देखिन्छ र त्यस्ता विपन्न घर परिवारका लागि वार्षिकरूपमा कति रकम खर्च गर्ने लक्ष्य छ, कति खर्च भएको छ र कति उपलब्धि भएको छ, एकीकृतरूपमा तथ्यांक संकलन गरी सरकारी र गैरसरकारी संस्थाको साझेदारीमा गरिबी निवारणका कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था सम्बन्धित मन्त्रालयले मिलाउने ।
४२. चिकित्सा क्षेत्रमा रहेको अव्यवस्थालाई व्यवस्थित बनाउनका लागि योग्यता प्रणालीमा आधारित रही विद्यार्थी भर्ना तथा छनौट गर्ने व्यवस्था गर्ने, सरकारले तोकेको भन्दा बढी शुल्क लिने

मेडिकल कलेजलाई कानूनबमोजिम कारबाही गर्ने, आवश्यक आधारभूत सेवा सुविधा नभएका मेडिकल कलेजलाई निश्चित समयवधि तोक्यो सुविधासम्पन्न बनाउन लगाउने र सो बमोजिम नगर्ने मेडिकल कलेजलाई खारेज गर्ने सम्मको व्यवस्था शिक्षा मन्त्रालयले मिलाउने ।

४३. सरकारी अस्पतालमा हुने बेथिति नियन्त्रणका लागि बेग्लै संयन्त्र गठन गरी निरन्तर सुधारको कार्य स्वास्थ्य मन्त्रालयले मिलाउने । निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित अस्पतालहरूको निश्चित सेवा शुल्कसम्बन्धी मापदण्ड तोक्यो नागरिक ठग्ने प्रवृत्ति अन्त्य गर्ने । साथै त्रि. वि. शिक्षण अस्पताल, चिकित्सा विज्ञान प्रतिष्ठान, वीर अस्पताललगायत सरकारी अस्पतालका शैक्षिक कार्यक्रम र सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय, पहुँचयोग्य र सुलभ बनाउने गरी संस्थागत सुदृढीकरण गरी बाहिरी जिल्लाहरूमा समेत सेवा बिस्तार गर्ने व्यवस्था स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय र शिक्षा मन्त्रालयले मिलाउने ।
४४. सरकारले उपलब्ध गराउने औषधिको वास्तविक प्रक्षेपण नगरीकन हचुवाका भरमा औषधि खरिद हुने गरेको अनुसन्धानबाट देखिन आएको छ । वर्षभरि सरकारले औषधिका नाममा अबौं रकम खर्च गरेको स्वास्थ्य मन्त्रालयको अभिलेखले देखाउँछ । तर, सरकारी अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा कतिपय औषधिहरू भण्डारमा हुँदाहुँदै खरिद गरिएका र कतिपय बिलमात्र बनाई खरिद नै नगरिएको समेत देखिन आएको अवस्था छ । सरकारले वितरण गर्ने औषधिको जिल्लागत माग प्रक्षेपण गरी समानुपातिक रूपमा वितरण नगर्नाले जनता स्वास्थ्य पहुँचबाट बाहिर रहन पुगेको देखिएकाले सरकारले उपलब्ध गराउने निःशुल्क औषधिको वास्तविक प्रक्षेपण (औषधिको आवश्यकता, माग, आपूर्ति र भण्डार व्यवस्थापन) गरी वितरण गर्ने व्यवस्था स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले मिलाउने ।
४५. औषधिमा निजी क्षेत्रबाट हुने व्यापारमा लागत मूल्य र भन्सारको प्रज्ञापन पत्रभन्दा कतिसम्म बढी मूल्य लिन सक्ने हो, सो सरकारले तोक्यो सो बमोजिमको मूल्य जनताबाट लिने व्यवस्था स्वास्थ्य मन्त्रालयले मिलाउने ।
४६. सरकारले शैक्षिक उन्नतिका लागि त्रिभुवन विश्वविद्यालय लगायतका विश्वविद्यालय र मातहतका शैक्षिक संस्थाहरू, सामुदायिक विद्यालयहरू लगायतलाई अबौंको लगानी गरिरहेको छ । गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने प्रतिबद्धता अनुसार शैक्षिक पहुँच हुने गरी शिक्षक/प्राध्यापकहरूको दरबन्दी पनि वृद्धि गरिएका छन् । तर शिक्षकहरू करारमा छनौट गर्दा योग्य शिक्षकभन्दा आफनालाई अवसर दिने प्रचलन रहँदा समग्र शिक्षाको गुणस्तर खस्कंदो छ । ग्रामीण दूरदराजमा पढाउन खटाइएका स्थायी शिक्षकहरू पढाउनुको सट्टा राजनीतिकर्मी भई पद र जिम्मेवारी बहन गरेको देखिँदैन । त्रि.वि. सेवा आयोग, शिक्षक सेवा आयोग आदिले योग्यताको कदर हुने गरी शिक्षक छनौट गर्ने पारदर्शी र निष्पक्ष प्रणाली बसाल्न नसक्दा योग्य व्यक्ति पलायन भएका र शिक्षाको गुणस्तरसमेत खस्कंदो रूपमा रहेको छ । त्यसैले अध्यापन गराउन छाडी राजनीति गर्ने शिक्षकलाई सेवाबाट बर्खास्त गर्ने र योग्यताका आधारमा निष्पक्षरूपमा व्यावसायिक शिक्षक/प्राध्यापक छनौट गरी गुणस्तरीय शैक्षिक प्रणाली बसाल्ने व्यवस्था शिक्षा मन्त्रालयले मिलाउने ।
४७. नेपालको बजेटको अधिकांश हिस्सा शिक्षा र स्वास्थ्य क्षेत्रमा जाने गरेको देखिन्छ । यी दुवै क्षेत्रहरूबाट जनताले सहज र सुलभ सेवा पाइरहेको देखिँदैन । विद्यालयमा राजनीतिक भागवण्डाका आधारमा शिक्षक नियुक्ति हुने र विद्यालय व्यवस्थापनका नाममा शिक्षामा अराजक

अवस्थाको सिर्जना भएको देखिएको छ । विद्यार्थी नभएका ठाउँमा विद्यार्थी संख्या देखाएर फाइदा लिने र भवन नभएको ठाउँमा संरचना देखाएर भ्रष्टाचार गर्ने कार्य मुलुकका धेरै ठाउँमा देखिएको छ । यस्तो प्रवृत्तिको पुनरावृत्ति नहुने गरी विगत वर्षमा दिइएका सुझावको कार्यान्वयन शिक्षा मन्त्रालयले गरेको देखिन आएको छ । एक वर्षभित्र चेकलिष्ट बनाई पारदर्शी तरिकाले विद्यालयको संख्या, विद्यार्थी संख्या, रकम विनियोजित अवस्थाको अभिलेख शिक्षा मन्त्रालयले राख्ने र अनुगमनलाई तीव्रता दिने ।

घ. सार्वजनिक यातायात र पूर्वाधार व्यवस्थापनसम्बन्धी

४८. काठमाडौं उपत्यकालगायत देशभित्र बढ्दो साना सवारी साधनलाई नियन्त्रण गरी ठूला सार्वजनिक सवारी साधन सेवा (Mass Transport) लाई जोड दिई साना सवारी साधनको दर्ता प्रक्रिया रोक्ने, पेट्रोलियम साधनको सट्टा बैकल्पिक साधनको व्यवस्था मिलाउने र पुराना गाडीहरूलाई मापदण्ड तयार गरी हटाउन भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालयले मिलाउने । साथै सवारी साधनको पेट्रोलियम पदार्थमाथिको अधिक निर्भरताले व्यापार घाटा बढिरहेको सन्दर्भमा विद्युतीय गाडी उपयोगमा समेत जोड दिनुपर्ने ।
४९. नेपालमा सवारी साधनको बढ्दो मागअनुरूप पेट्रोलियम पदार्थमाथिको अधिक निर्भरताले व्यापार घाटा बढिरहेको अवस्था एकातिर छ भने, अर्कोतिर विद्युत निर्यातसमेत हुने अवस्था देखिन्छ । नेपालमा जलविद्युत उत्पादन हुने क्रम विस्तारै बढिरहेको सन्दर्भमा उक्त उत्पादित विद्युतलाई देशभित्रै सहरी क्षेत्रमा विद्युतीय गाडी, औद्योगीकरणलगायतका क्षेत्रमा उपयोग गरी परनिर्भरता र व्यापार घाटा कम गर्ने दीर्घकालीन योजना बनाउनुपर्ने ।
५०. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय तहसम्मको सञ्जाल (Connectivity) को विकास गरी Network Governance (सञ्जालीकरणीय शासन) लाई मजबुत बनाउने माध्यमका रूपमा यातायात पूर्वाधार क्षेत्रको विकासलाई लिनुपर्ने अहिलेको आवश्यकता रहेको छ । नेपालमा यसलाई विकासको दिगो र भरपर्दो माध्यमका रूपमा विकास गर्ने रणनीतिक सोचको अभावमा यस क्षेत्रको समुचित विकास, विस्तार एवं विविधीकरण हुन सकेको छैन । देशभित्र अझै पनि दुई जिल्ला सदरमुकाम लगायत अन्य दुर्गम स्थानमा सडक पुगेको छैन भने अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारका नाकाहरूको स्तरोन्नति गर्दै आर्थिक विकास गर्ने आधारशीला बनाउन ढिला भइसकेको छ । आधुनिक र सुविधासम्पन्न हुने गरी अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको स्तरोन्नति गर्ने, बैकल्पिक अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलहरूको निर्माण कार्य समयमा सम्पन्न गर्ने र प्रमुख सहरका सडकहरूलाई विकासका मेरूदण्डका रूपमा विकास गर्ने सोच पत्र बनाउनु अनिवार्य रहेको छ ।
५१. स्मार्ट सिटी र सहरी बस्ती विकासका लागि आवश्यक पर्ने भौतिक विकाससम्बन्धी विषय समेटिएको एकीकृत ऐन सहरी विकास मन्त्रालयले तर्जुमा गरी लागू गर्ने ।
५२. नेपाल भौगोलिकरूपले जोखिमयुक्त क्षेत्र हो । बर्सेनि विपत्तिबाट हजारौं मानिसको मृत्यु एवं करोडौं धनसम्पत्ति नोक्सान भएको देखिएको छ । तर विपद्को समयमा एकीकृत रूपमा कार्य हुन नसकी पुनर्बास लगायतका काममा ढिलाइ भएको देखिएको छ । यसैले विपद्को समयलाई मध्यनजर गरी पुनर्बासका लागि आवश्यक पर्ने रकमको एकीकृत खाता बनाई सो मार्फत भौतिक पूर्वाधारका सम्पूर्ण कार्यहरू एउटै ऐनबाट हुने व्यवस्था गृह मन्त्रालयले मिलाउने ।

५३. त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको हालको भौतिक संरचनालाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डानुरूपको बनाई एयरलाइन्सको टिकट चेकिङ काउन्टर बाहिर रहने गरी भौतिक पूर्वाधार तयार गर्ने र इमिग्रेसन चेकिङ पश्चात कुनै पनि पसल कबलहरू नराखे व्यवस्था नेपाल संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले मिलाउने ।

ड. सुरक्षा क्षेत्र व्यवस्थापनसम्बन्धी

५४. सुरक्षा निकायहरूमा सुरुवा बहुवामा अत्यधिक राजनीतिक हस्तक्षेप बढिरहेको र चेनअफ कमाण्ड कायम नहुने स्थिति सिर्जना भएको देखिन आएको छ । सुरक्षाजस्तो संवेदनशील अंगहरूमा यस्ता कार्यले देश र समाजलाई असुरक्षित गराउने स्थिति पैदा हुन जान्छ । योग्य, सक्षम र कर्तव्यनिष्ठ व्यक्तिलाई प्रोत्साहित गरी सुरक्षा निकायबीच व्यावसायीकरण गर्न जरूरी छ । यसका लागि ऐनमा नै आवश्यक संशोधन गरी गृह मन्त्रालयले लागू गर्ने ।

५५. प्रहरीको बहुवा प्रणालीमा अस्वस्थ प्रतिस्पर्धा हुँदै आएको गुनासोहरू बेलाबेलामा उजागर भएका छन् । सुरक्षाजस्तो संवेदनशील अंगहरूमा व्यावसायीमुखीभन्दा व्यक्तिमुखी प्रवृत्तिले प्रश्रय पायो भने शान्ति सुरक्षा लगायतका क्षेत्रमा यसले प्रत्यक्ष असर पार्छ । यसका लागि निश्चित बहुवा प्रणाली लागू गरी बहुवाको सुनिश्चितता गर्न आवश्यक देखिएको हुँदा बहुवा समितिले दिने अंक, चुनौतीपूर्ण जिम्मेवारी बापत दिने अंक, सुपरीवेक्षकको तहसम्म दिने अंकलाई वस्तुपरक र आधारयुक्त बनाउन देहायबमोजिम व्यवस्था गरी नियमावली संशोधन गर्ने कार्य गृह मन्त्रालयले मिलाउने :

(क) बहुवा प्रयोजनका लागि बहुवा समितिबाट र चुनौतीपूर्ण जिम्मेवारी सम्हाले बापत प्राप्त गर्ने अंकका लागि सम्बन्धित कर्मचारीले भर्नुपर्ने फारामको व्यवस्था नियमावलीमा नै गरी हरेक वर्ष ३ प्रति फाराम भरी पेस गर्ने र अंक प्रदान गर्न तोकिएका अधिकारीले नियमावलीमा निर्धारित समयमा हरेक वर्ष नै अंक प्रदान गरी १ प्रति लोक सेवा आयोग, १ प्रति गृह मन्त्रालय र १ प्रति केन्द्रीय कार्यालयमा राखे व्यवस्था मिलाई बहुवा गर्ने समयमा सबै वर्षको औसत अंक प्रदान गर्ने व्यवस्था उल्लेख गर्ने ।

(ख) कार्य सम्पादन मूल्यांकन प्रणालीलाई सुपरीवेक्षकको तहसम्म खुल्ला राखी सुपरीवेक्षकले अंक प्रदान गरिसकेपछि सम्बन्धित कर्मचारीबाट समेत दस्तखत गराउने व्यवस्था गर्ने ।

(ग) महानिरीक्षकको बहुवाका वस्तुपरक आधारहरू नियमावलीद्वारा नै निर्धारण गर्ने ।

५६. हाल विश्वव्यापीकरणका कारण सुन तस्कर, लागू पदार्थ तस्करको जालो विश्वभरि फैलिरहेको हुँदा यसलाई विशेष निगरानी बढाई नियन्त्रण गर्न जरूरी रहेको छ । नेपाल प्रहरीमा केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो गठन भई कार्य गरिरहेको भए पनि प्रभावकारी हुन नसकिरहेको हुँदा यसलाई व्यावसायिक र सुविधासम्पन्न बनाउनुपर्ने ।

च. श्रम तथा वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापनसम्बन्धी

५७. नेपालमा श्रम तथा रोजगारीको माग तथा आपूर्तिबीच ठूलो अन्तर रहेको छ । नेपाली श्रम बजारमा रोजगारीको कम अवसरका कारण वार्षिक करिब ४५ लाख युवा जनशक्ति रोजगारीका लागि विदेशिएका छन् । यसमध्ये १.५ प्रतिशत दक्ष, २३ प्रतिशत अर्धदक्ष र ७५.५ प्रतिशत अदक्ष रहेको तथ्यांकले देखाएको छ । अदक्ष जनशक्तिका कारण ज्यालादर न्यून रहेको हुँदा वैदेशिक रोजगारीमा जाने जनशक्तिलाई पूर्ण दक्ष बनाई पठाउने व्यवस्था परराष्ट्र र श्रम मन्त्रालयले मिलाउने ।

५८. वैदेशिक रोजगारीमा जाने जनशक्तिका लागि उनीहरूले गर्ने कामको कम्पनीले प्रत्याभूत, तलब भत्ताको प्रत्याभूत र जोखिम क्षेत्रको पहिचान र त्यसको सुरक्षाको प्रत्याभूत गर्ने कार्य परराष्ट्र र श्रम मन्त्रालयले मिलाउने । अवैधरूपमा रोजगारीमा गई विचल्लीमा परेका नेपाली नागरिकहरूलाई सुरक्षित रूपले नेपाल ल्याउने व्यवस्थाका लागि बेग्लै कोषको व्यवस्थापन गर्ने । अवैधरूपले विदेश पठाउने व्यक्ति/संस्थालाई क्षतिपूर्ति भराउने व्यवस्था गरी कानूनको दायरामा ल्याउन गृह र श्रम मन्त्रालयले व्यवस्था गर्ने ।

छ. वित्तीय क्षेत्र सुधारसम्बन्धी

५९. हरेक मुलुकको राजश्वको प्रमुख स्रोत कर प्रशासन हो । राज्य सञ्चालनको प्रमुख स्रोत नै राज्यले संकलन गर्ने कर भएको हुँदा नियमितरूपमा कर असुल हुन नसकेमा साधारण र विकास खर्चमा समेत असर पर्न गई मुलुक आर्थिकरूपले जर्जर बन्न जान्छ । नेपालमा प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष करको अवस्था हेर्ने हो भने प्रत्यक्ष करको मात्रा घटिरहेको र अप्रत्यक्ष करको मात्रा बढिरहेको देखिएको छ । अप्रत्यक्ष कर सँगसँगै प्रत्यक्ष करको हिस्सा पनि बढ्नुपर्ने हुन्छ । त्यसैले प्रत्यक्ष करको दायरा फराकिलो बनाउँदै कर सुदृढीकरणतर्फ राज्यले पहलकदमी लिनुपर्ने हुन्छ । आयकर, पुँजीगत लाभकर, सम्पत्तिकर, मालपोत जस्ता प्रत्यक्ष करहरूको अवस्था नेपालमा राम्रो देखिएको छैन । यी करहरूलाई सबल नपारुञ्जेलसम्म मुलुकले आर्थिक स्थायित्व ग्रहण गर्न नसक्ने हुँदा यसतर्फ ध्यान पुऱ्याउन जरुरी छ ।

कर कम तिर्ने नियतले विदेशबाट आयात गरिएका माल सामान भन्सारबाट न्यून बिजकीकरण (Under Invoicing) गरी मूल्य निर्धारण गरेको देखिएको छ । यसबाट राजश्व संकलनमा प्रत्यक्ष असर परिरहेको छ भने जनतालाई समेत मूल्य कति हो भन्ने स्पष्ट जानकारी नभई महँगोमा सामान खरिद गर्न बाध्य पारिएको छ । भन्सार मूल्यांकनलाई यथार्थपरक बनाउन र सही मूल्य घोषणा गर्न आवश्यक प्रणालीको स्थापना गर्नु आवश्यक देखिएको सन्दर्भमा यस्तो अवस्थाको विश्लेषण गरी बिजकीकरण प्रक्रियालाई यथार्थमा आधारित बनाउने व्यवस्था अर्थ मन्त्रालयले मिलाउने ।

आफूले गरेको कारोबारको कर नियमितरूपले तिर्नु उद्यमी व्यवसायीहरूको प्रमुख दायित्व भए पनि केही उद्यमी व्यवसायीहरूमा नियमितरूपमा कर तिर्नुको सट्टा कर छल्ने प्रवृत्ति बढ्दो रूपमा देखिएको छ । एकातिर उद्योगी व्यवसायीहरूले सञ्चालन गरेका उद्योग व्यवसायको नियमित कर असुली हुन सकिरहेको छैन भने अर्कोतर्फ स्वयम् उपभोक्ताहरूले तिरेको मूल्य अभिवृद्धि करको मस्यौट भई राजस्व रकम सरकारलाई प्राप्त भइरहेको छैन । यस्तो प्रवृत्तिले कानूनलाई खुला चुनौती दिएको छ । उपरोक्त समस्या समाधानका लागि अर्थ मन्त्रालयले अल्पकालीन र दीर्घकालीन नीति तय गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु जरुरी छ । साथै, विगतमा आयोगले दिएका सुझावमोजिम पारदर्शी र अनुमानयोग्य मापदण्डका आधारमा स्थायी किसिमको विवाद समाधान संयन्त्र निर्माण गर्नुपर्ने भए सो समेत गरी कर विवाद समाधानका लागि अर्थ मन्त्रालयले आवश्यक व्यवस्था मिलाउने, तर पटके आयोग गठन गरी कर छुट दिने प्रवृत्तिको अन्त्य गर्ने ।

६०. पुँजीबजारको विकास कुनै पनि मुलुकको अपरिहार्य आवश्यकता हो । अस्थिरताका कारण नेपालमा पुँजीबजारले स्थायित्व ग्रहण गर्न सकिरहेको छैन । यसरी खस्कँदो अवस्थामा रहेको

पुँजीबजारलाई अनुमानयोग्य बनाउन र स्थायित्व दिन धितोपत्र बोर्डद्वारा आवश्यक व्यवस्था हुनका लागि अर्थ मन्त्रालयले पहलकदमी लिने ।

६१. हाल सञ्चालनमा रहेका सहकारी संस्थाहरूको वित्तीय जोखिम अत्यधिक रहेको देखिएको छ । नागरिकहरूलाई प्रलोभन देखाई रकम जम्मा गराउने र ठूलो धनराशि भएपछि सञ्चालक वा पदाधिकारीहरूले रकमको दुरुपयोग गर्ने प्रवृत्ति देखिएको छ । यसका लागि नियामक निकायहरू समयमै सजग र सचेत भएको देखिएको छैन । साथै, सहकारी ऐन तथा नियमावलीले सहकारीमा जम्मा हुन आएको रकम दुरुपयोग गर्ने उपर सामान्य कारबाही र सजाय गर्ने व्यवस्था रहेको हुँदा रकमको दुरुपयोग गर्ने प्रवृत्ति अत्यधिक बढेको देखिएको छ । सहकारीका सदस्यहरूको रकमको सदुपयोग गर्ने प्रत्याभूतिका साथै नियमित अनुगमनको व्यवस्था गर्ने कार्य अर्थ मन्त्रालय र सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय एवं नेपाल राष्ट्र बैंकले मिलाउने ।
६२. सहकारीको विश्वव्यापी मान्यता, अनुभव र योगदानलाई हेरेर सन् २०३० सम्म दिगो विकासका लक्ष्य प्राप्तिका लागि सम्भावित क्षेत्र पहिचान गरी सहकारी योजना बनाउने, Corporate Governance को मान्यता अनुरूप सहकारी र निजी क्षेत्रको आपसी सहकार्यबाट दिगो विकास गर्ने व्यवस्था सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालयले मिलाउने ।

ज. सार्वजनिक जग्गा कृषि क्षेत्र र वन क्षेत्र संरक्षणसम्बन्धी

६३. कृषि क्षेत्रको विकासका लागि सरल र सहजरूपमा बीउ, बिजन र मलको व्यवस्था, उत्पादित वस्तुको भण्डारण गर्ने व्यवस्थाका साथै कृषिबाट उत्पादित वस्तुहरूको सरकारले खरिद गर्ने व्यवस्था हुन सकेमा कृषि क्षेत्रले फड्को मार्न जाने स्पष्ट छ । यसका लागि २० वर्षे कृषि विकास रणनीति (२०१५-२०३५) को आवधिक कार्यान्वयन गर्नका लागि बनाइएको कार्ययोजनालाई सूचकांकसहित अनुगमनको व्यवस्था कृषि विकास मन्त्रालयले मिलाउने । साथै कृषि क्षेत्रको विविधीकरणका माध्यमबाट व्यावसायीकरणबाट उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि ल्याउँदै वस्तु तथा सेवाको आयातलाई प्रतिस्थापन गर्ने व्यवस्था कृषि विकास मन्त्रालय तथा वाणिज्य मन्त्रालयले मिलाउने ।
६४. कृषि अनुसन्धान परिषद् लगायतका अध्ययन अनुसन्धान गर्ने निकायले कृषिसम्बन्धी नीति मूल्यांकन, नेपालको दीर्घकालीन कृषि नीति तर्जुमा, पशुपंक्षी क्षेत्रको विकास गरी उत्पादकत्व वृद्धि गर्न, खाद्यान्न बाली, नगदे बाली तथा बेमौसमी तरकारीहरूको उत्पादनका पकेट क्षेत्रहरू निर्धारण मापदण्ड तयार गर्न एवम् स्थानीयता अनुकूलका बाली उत्पादन र उपभोगसम्बन्धी मापदण्ड लगायतका कार्य मार्फत कृषिमा आत्मनिर्भर बनाई अर्थतन्त्रमा योगदान हुने गरी निरन्तर अध्ययन अनुसन्धान गर्ने गरी व्यावसायिकताको विकास गर्न कृषि विकास मन्त्रालयले जोड दिने ।
६५. सार्वजनिक/सरकारी जग्गाको अतिक्रमण बढ्दो रूपमा रहेको छ । साबिकका खोला, नदी, सार्वजनिक क्षेत्रहरू अतिक्रमणमा परेका छन् । सार्वजनिक क्षेत्रलगायत नदी, खोला किनारका जग्गा मिचेर जथाभावी भौतिक संरचना खडा गर्ने एवं कोरिडोरहरूको उपयोग र भोगचलनका नाममा जथाभावी सार्वजनिक जग्गाको नोकसानी गर्ने प्रवृत्ति अत्यधिक देखिएको छ । सहरी क्षेत्रहरूमा अतिक्रमण अत्यधिक बढेको देखिएको छ । बर्सेनि आयोगबाट छानबिन हुँदा सार्वजनिक/सरकारी जग्गाहरू अत्यधिक रूपमा अतिक्रमणमा परेको देखिएको छ । यस्ता

जग्गाहरूको संरक्षण गर्नका लागि सम्बन्धित निकायमा पटक पटक निर्देशन दिइएको छ भने कतिपय सार्वजनिक/सरकारी जग्गाहरू व्यक्तिका नामबाट सार्वजनिक कायम गर्न मुद्दाहरू दायर भएका छन् । यसैले यस्तो प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गरी सार्वजनिक/सरकारी जग्गाहरू संरक्षण गर्न स्थानीय तहको पहलमा भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयले कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने ।

झ. विविध विषयका सुझावहरू

६६. सार्वजनिक संस्थान सञ्चालन र व्यवस्थापन सम्बन्धमा स्पष्ट नीतिगत मार्गदर्शन हुन सकिरहेको देखिएको छैन । यस्ता संस्थानहरूमा व्यावसायिक नेतृत्व छनौटको प्रक्रिया पूरा नगरी कार्यकारी छनौट गर्ने गरिएको, मावन संसाधनको विकास र कुशलतम परिचालनप्रति जवाफदेहिता र जिम्मेवारी बहन गर्ने नगरिएको, यस्ता संस्थाहरूको सार्वजनिक सम्पत्तिको यथार्थ विवरण राख्ने नगरिएको, वित्तीय र भौतिकलगायतका स्रोत साधनहरूमाथि अत्यधिक राजनीतिक दोहन हुने गरेको, राजनीतिक हस्तक्षेपका कारण प्रतिस्पर्धात्मक क्षमतामा हास आएको अवस्था देखिन्छ । यसै कारणबाट कतिपय संस्थानहरूको उत्पादकत्वमा गिरावट आएको छ भने कतिपय आर्थिक रूपले धराशायी भएका छन् । सरकारी लगानी धेरै भए तापनि उत्पादकत्व नहुँदा सरकारको लगानीमा हास आएको हुँदा यस्ता संस्थानहरूलाई निजीकरण गर्ने वा सरकारले नै सञ्चालन गर्ने सम्बन्धी विषयमा अर्थ मन्त्रालयले स्पष्ट कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने र त्यस्ता संस्थानहरूको निजीकरण वा खारेज नगरुन्जेलसम्म महाप्रबन्धक वा अध्यक्षलगायत सदस्यहरू सरकारी निकायबाट मात्र गर्ने व्यवस्था गर्ने ।
६७. सामाजिक सुरक्षाका नाममा विभिन्न संस्थाहरू खडा भई कार्य गरेको देखिन आएको हुँदा एकै प्रकृतिका संस्थाहरू एकीकृत गरी कार्य सञ्चालन गर्ने व्यवस्था संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय र श्रम मन्त्रालयले मिलाउने ।
६८. देशभरि महिलामाथि हुन सक्ने हिंसाका घटनाहरूलाई नियन्त्रण गर्नका लागि प्रचलित कानूनको अधीनमा रही महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालयले अनुगमनलाई तीव्रता दिने र स्थानीय निकायहरूले उनीहरूको गुनासो सुनी सम्बन्धित निकायमा आवश्यक कारबाहीका लागि लेखी पठाउने व्यवस्था गर्ने र त्यस्ता लैङ्गिक हिंसा गर्नेउपर कडाभन्दा कडा कारबाही गर्ने व्यवस्था गृह मन्त्रालयले मिलाउने ।
६९. नेपालमा सरकारले भन्दा गैरसरकारी संस्थाले बजेट बढी खर्च गर्ने देखिएको छ । यस्ता गैरसरकारी संस्थाहरूलाई नियामक निकायहरूले आफ्नो नियन्त्रणमा राख्न सकिरहेको देखिएको छैन । बजेटको विनियोजन, योजना छनौट, कार्यक्रम सञ्चालन र प्रतिफलको उपभोगसम्ममा नियामक निकायले नियमन गर्न सकेको छैन । बजेट कति थियो र प्रतिफल कति भयो, सो को न स्पष्ट लेखाजोखा राखिएको छ न त बेलामा लेखापरीक्षण नै गरिएको छ । त्यसैले यस्ता निकायहरूलाई पारदर्शी बनाई कानूनको दायरामा ल्याउनका लागि अर्थ मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय र गृह मन्त्रालयबाट अनुगमनको व्यवस्था मिलाउने ।
७०. नेपालको एकमात्र अन्तर्राष्ट्रिय त्रिभुवन विमानस्थलमा सुरक्षा संवेदनशीलताको प्रश्न बारम्बार उठ्ने गरेको छ भने अध्यागमनमा पनि पटक पटक नक्कली राहदानीबाट आवत जावत गर्ने प्रश्न उठ्ने गरेको छ, यसैगरी सुन तस्करी लगायतका विषय पनि बारम्बार आउने गरेका छन् ।

यसलाई आवश्यक नियमन र नियन्त्रणको व्यवस्था गर्नका लागि गृह मन्त्रालय र अर्थ मन्त्रालयले संयुक्त योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने ।

७१. विदेशीहरू नेपालमा पर्यटन भिसाबाट आई व्यवसाय सञ्चालन गर्दै बसेको अनुसन्धानबाट देखिएको हुँदा अध्यागमन विभागले यसको अभिलेख राखी निगरानी बढाउनुका साथै भिसाशुल्क र ट्रेकिङ शुल्क न्यून देखिएको हुँदा गृह, पर्यटन, अर्थ मन्त्रालयलगायतका निकायले समयसापेक्ष सुधार गर्ने ।

७२. नेपाल कृषिप्रधान मुलुक भए तापनि देश विकासका लागि उद्योग धन्दा कलकारखाना स्थापित हुनु जरुरी रहन्छ । उद्योग धन्दा कलकारखाना र जलविद्युतमा स्वदेशी लगानी मात्र पर्याप्त नहुने हुँदा विदेशी लगानी भित्र्याउन जरुरी हुन्छ । विदेशी पुँजी र लगानी सुरक्षाको प्रत्याभूत नभई भित्रिने सम्भावना रहँदैन । यसका लागि भरपर्दो सुरक्षा र पुँजी लगानीको उचित वातावरण सरकारले मिलाउनुपर्ने हुन्छ । प्रचलित नीति एवं कानूनमा देखिएका अवरोधलाई संशोधन गरी विदेशी लगानी भित्र्याउने वातावरण लगानी बोर्ड अर्थ र उद्योग मन्त्रालयले मिलाउने ।

परिच्छेद- ११ आयोगको आगामी कार्यदिशा

११.१ आयोगका अवसर तथा चुनौतीहरू

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने एक मात्र स्वतन्त्र संवैधानिक निकायका रूपमा विगत लामो समयदेखि स्थापित भई कार्यरत हुँदै आएको छ । संवैधानिक निकायको रूपमा नेपालको संविधान, २०१९ को तेस्रो संशोधनबाट वि.सं. २०३४ असार १ मा अख्तियार दुरुपयोग निवारण आयोगको गठन भएको थियो । यसलाई तत्कालीन समयमा भ्रष्टाचारजन्य कार्यको अनुसन्धान, अभियोजन र न्यायिक निरूपणसमेतको कार्य गर्ने संवैधानिक दायित्व तोकिएको थियो । नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ ले पनि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको संवैधानिक व्यवस्था गरेको र सो अनुरूप नै वि.सं. २०४७ साल माघ २८ गते अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको गठन भएको थियो । विद्यमान संविधानको भाग २१, धारा २३८ ले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको व्यवस्था गरेको छ भने धारा २३९ ले सार्वजनिक पद धारण गरेको कुनै व्यक्तिले भ्रष्टाचार गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेको सम्बन्धमा कानूनबमोजिम अनुसन्धान गरी अधिकार प्राप्त अदालतमा मुद्दा दायर गर्ने जिम्मेवारी आयोगलाई सुम्पिएको छ । अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ ले आयोगको काम, कर्तव्य, अधिकार र कार्यविधिको सम्बन्धमा छुट्टै व्यवस्था गरी आयोगलाई भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र दण्डात्मक कार्य गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ ।

भ्रष्टाचारविरुद्ध संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धि कार्यान्वयनसम्बन्धी कार्ययोजना, २०६९ मा समेत भ्रष्टाचार हुन नदिन प्रभावकारी अभ्यासहरूको विकास र प्रवर्द्धन गर्ने, भ्रष्टाचार हुनसक्ने सम्भाव्य निकाय र स्थानहरूको पहिचान गरी उच्चतम निगरानी गर्ने तथा सार्वजनिक पदाधिकारीहरूमा सदाचार, इमान्दारिता र जिम्मेवारीको भावना विकास गर्न आचारसंहिता विकास र परिमार्जन गरी कार्यान्वयन गर्ने विषयमा जोड दिएको छ । तसर्थ, दण्डात्मक रणनीति अन्तर्गत सार्वजनिक पद धारण गरेका व्यक्तिले पदको दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको विषयमा उजुरी सुन्ने, अनुसन्धान गर्ने र कसुर गरेको पुष्टि हुन आएमा अभियोजन गर्ने कार्यका अतिरिक्त आयोगले निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक कार्य अन्तर्गत विभिन्न क्रियाकलापहरू जस्तै- प्रचार प्रसार, तालिम, गोष्ठी, भ्रष्टाचारको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि विभिन्न निकायहरूसँगको समन्वय गर्ने र आचारसंहिता निर्माण गर्ने, कार्यविधि बनाउने, निरीक्षण अनुगमन गर्ने विषयहरूमा पनि त्यतिकै तदारुकताका साथ कार्य गर्दै आएको छ । आयोगको संस्थागत रणनीति (सन् २०१४-२०१९) मा समेत भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि प्रवर्द्धनात्मक तथा निरोधात्मक कार्यहरू सञ्चालन गर्न मार्गदर्शन गरेको छ ।

आयोगबाट सम्पादन हुने कार्यहरूको विश्वसनीयता, निष्पक्षता र प्रभावकारिता अभिवृद्धिका लागि प्रारम्भ गरेका महत्वपूर्ण सुधारका कार्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्-

- भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन प्रवर्द्धनका लागि अन्तरसम्बन्धित निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा अभिवृद्धि,

- आयोगको कामकारवाहीलाई निष्पक्ष एवम् पद्धतिगत बनाउन नीतिगत तथा कार्यविधिगत सुधार,
- भ्रष्टाचारविरुद्ध नागरिक सचेतना र पहुँच अभिवृद्धिमा जोड,
- सार्वजनिक सेवाप्रवाहका क्रममा हुने भ्रष्टाचारविरुद्धका कारवाहीमा जोड,
- भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि अध्ययन, अनुसन्धान र परामर्श,
- कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि एवम् कार्य वातावरणमा सुधार,
- नवीन सूचना प्रविधिको प्रबन्ध गरी अनुसन्धान पद्धतिमा सुधार ।

तत्काल सुधार कार्ययोजना, २०७३ मा नीतिगत तथा कानूनी सुधार, मानव संसाधन विकाससम्बन्धी कार्य, भौतिक पूर्वाधार तथा स्रोत साधन व्यवस्थापन सम्बन्धमा अध्ययन गरिएको तथा आधारभूत तालिम सञ्चालनसम्बन्धी कार्यविधि एवम् निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक कार्यसञ्चालनसम्बन्धी अवधारणापत्र स्वीकृत भई सञ्चालनमा ल्याइनुका साथै स्वचालित सूचनाप्रणालीको स्थापना र सञ्चालनसम्बन्धी कार्यको अध्ययन प्रतिवेदन स्वीकृत भएको देखिन्छ ।

आयोगले स्थापना कालदेखि नै आफूलाई प्राप्त संवैधानिक दायित्व अनुरूप भ्रष्टाचार नियन्त्रण मार्फत सुशासन प्रवर्द्धन गर्न निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक तथा दण्डात्मक रणनीतिबमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरी आएको छ, तथापि भ्रष्टाचारले वर्तमान समयमा ग्रहण गरेको अन्तर्राष्ट्रिय स्वरूप (Global Dimension), नेपालको आर्थिक विकासको अवस्था तथा शासन प्रणाली (Governance System) मा सुशासनको कमी जस्ता कारणहरूबाट भ्रष्टाचार नियन्त्रण जटिल र चुनौतीपूर्ण बन्न पुगेको छ । भ्रष्टाचारका आयामहरूमा आएको परिवर्तन तथा प्रवृत्तिले ल्याएको चुनौतीको सामना गर्दै आयोगको अनुसन्धानलाई थप प्रमाणमा आधारित बनाउन सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई बढावा दिई जाने र निरोधात्मक तथा प्रवर्द्धनात्मक गतिविधिहरूलाई अभियानकै रूपमा सञ्चालन गरी समस्त नागरिकलाई भ्रष्टाचार विरोधी अभियन्ताका रूपमा प्रशिक्षित गर्दै जानुपर्ने आजको टडकारो आवश्यकता देखिएको छ । संक्षेपमा, निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र दण्डात्मक तीनवटै रणनीतिहरूको सन्तुलित एवं प्रभावकारी कार्यान्वयन नै भ्रष्टाचार जस्तो जटिल प्रकृतिको सामाजिक अपराध न्यूनीकरणको अचुक अस्त्र हो भन्नुमा सायदै विमति होला । निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक उपायलाई प्रभावकारी ढंगले नागरिकस्तरसम्म पुऱ्याउन र प्रत्येक नागरिकलाई भ्रष्टाचारविरुद्धको अभियानप्रति अपनत्व महसुस गराउन सकियो भने आयोगमा पर्न गएको दण्डात्मक भूमिकाको अत्यधिक चापलाई न्यून गराउन मद्दत गर्नुका साथै मूलतः भ्रष्टाचारको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न आयोगको भूमिका थप प्रभावकारी बनाउन सघाउ पुग्ने देखिन्छ । तसर्थ शासकीय प्रणालीमा सुधार गर्दै भ्रष्टाचार निवारण तथा सुशासन प्रवर्द्धनमा आयोगले स्वतन्त्र, निष्पक्ष र तटस्थ भई आफ्नो भूमिका निर्वाह गर्दै कानूनको शासन, पारदर्शिता, जवाफदेहिता प्रवर्द्धन गर्दै नैतिकबान र सुसंस्कृत नेपाली समाजको निर्माण गर्नु शून्य सहनशीलताको रणनीति अवलम्बन गरी सबै किसिमका भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलापको सार, रूप र रंगको नियन्त्रण गर्नका लागि आयोगका सबल पक्ष, अवसर र चुनौतीको विश्लेषण गर्दै आगामी कार्यदिशालाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ :-

११.१.१ सबल पक्षहरू

१. आयोग विगत लामो समयदेखि स्वतन्त्र संवैधानिक निकायको रूपमा रहेको, वर्तमान संविधानले भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने एक मात्र संवैधानिक निकायको रूपमा स्थापित गरेअनुरूप आयोगले स्वतन्त्र, निष्पक्ष र प्रभावकारीरूपमा आफ्नो भूमिका निर्वाह गरिरहेको एवं नेपाल सरकारले

- भ्रष्टाचारविरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धिलाई अनुमोदन गरी कार्यान्वयनसम्बन्धी राष्ट्रिय रणनीति तथा कार्ययोजना बनाउनु ।
२. भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि नेपाल सरकारका विभिन्न निकायहरू, नागरिक समाज, सञ्चार जगत तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रलगायतबाट प्राप्त सहयोग र सहकार्यबाट आयोगको अनुसन्धानमा प्रभावकारिता आउनु ।
 ३. आयोगले सार्वजनिक सेवा तथा निजामती सेवाबाट आवश्यकतानुसार विशेषज्ञ सेवा उपयोग गर्दै आउनु, अध्ययन, अनुसन्धान, अभियोजन र तहकिकात गर्ने कार्यसँग सम्बन्धित तालिम कार्यक्रमहरू विभिन्न स्वदेशी तथा विदेशी संघसंस्थाहरूबाट प्राप्त गरी कार्यरत जनशक्तिलाई सीपयुक्त बनाउनु ।
 ४. यसैगरी आयोगले अन्तर्राष्ट्रिय तहमा सञ्चालित शासन र यसको सञ्जालीकरण (Global and Network Governance) का माध्यमबाट विश्वमा विविध रूप, रंग र आयाममा देखिएका भ्रष्टाचार र अनियमिततासम्बन्धी क्रियाकलापको जानकारी लिने, भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्न यस्ता संघ संस्थाहरूसँग पारस्परिक भ्रमण, समन्वय र सहकार्य गरी ऐक्यबद्धतासमेत जनाउँदै आएको छ जसले गर्दा नवीन प्रविधिको प्रयोग, नवीन सैद्धान्तिक अवधारणा, ज्ञान र सीप तथा असल अभ्यासहरू अवलम्बन गर्नमा सहयोग पुगेको छ ।
 ५. आयोगले आन्तरिकरूपमा तत्काल सुधारको कार्ययोजना, प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम, मानव संसाधन विकाससम्बन्धी आधारभूत तालिम कार्यविधि निर्माणलगायतका व्यवस्थामार्फत संस्थागत सुदृढीकरणलाई जोड दिइएको, आयोगको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली र कर्मचारीहरूले पालन गर्नुपर्ने आचारसंहिताले कर्मचारीमा सदाचारिताको विकास भएको तथा कार्यसम्पादनका आधारमा कर्मचारीलाई स्वदेशी तथा विदेशी तालिममा अवसर र प्राथमिकता दिइएको, विगत लामो समयदेखि भ्रष्टाचारका विषयमा प्रारम्भिक छानबिन र विस्तृत अनुसन्धानमा आयोगले हासिल गरेको विशेषज्ञताका कारण अनुसन्धान र अभियोजन गर्ने विषयमा प्रयोगजन्य विधि, नवीन मूल्य, मान्यता र पद्धति अनुकरणीय प्रणालीका रूपमा संस्थागत हुँदै गएको र यसलाई विश्वव्यापी मान्यतानुसार समयसापेक्ष सुधार गर्दै लिएको ।
 ६. आयोगमा स्वचालित कार्यप्रणाली, आन्तरिक सञ्चार प्रणालीलगायतका नवीनतम् सूचना प्रविधिको प्रयोगमार्फत प्रविधिमैत्री कार्यसंस्कारको विकास भएको छ। यसबाट समग्रमा कार्यसम्पादन प्रणालीलाई विद्युतीय शासन (e-governance) का रूपमा विकास गर्ने आधारशिला खडा भएको छ । त्यस्तै आयोगले CDR Analysis, I2 Analysis, MIS, IT, Forensic Examination, Engineering Examination, Polygraph Examination लगायतका प्रविधिलाई प्रयोगमा ल्याएकाले अनुसन्धान कार्यलाई वस्तुगत र प्रामाणिक बनाउन सहयोग पुगेको ।
 ७. आयोगका स्थानीयस्तरका कार्यालयमार्फत जनतासँग प्रत्यक्ष सरोकार भएका विषयमा गुनासा सुन्ने, भ्रष्टाचारजन्य अनियमितताको छानबिन र अनुसन्धान गर्ने, भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन कायम गर्ने कार्यमा सहकार्य र सम्बन्ध विस्तार गर्ने कार्यको प्रभावकारिताले आमजनतामा आयोगप्रति सकारात्मक धारणाको विकास हुनु, समाजमा भ्रष्टाचार विरोधी जनमत बढ्दै जानुले सकारात्मक सन्देश दिएको, जनतामा पुगेको सूचनाको पहुँचले विकास निर्माण र सेवाप्रवाहमा हुने भ्रष्टाचार, अनियमितताजस्ता विषयका सूचना समयमै प्राप्त भई रङ्गेहात नियन्त्रणमा लिई दण्डित भएका जसबाट जनआस्था र विश्वासको विकास भएको ।

११.१.२ अवसरहरू

१. विश्वका विभिन्न देशहरूमा भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने र जनगुनासो सुन्ने निकायका रूपमा संवैधानिक आयोगको माग बढिरहेको, भारतमा अन्ना हजारेले आन्दोलन गर्नुपरेको र कार्यकारिणीको निर्देशनमा रहने गरी त्यस्ता निकाय गठन गरेको देखिने तर आयोग नेपालमा स्वतन्त्र संवैधानिक निकायका रूपमा रही निष्पक्ष, तटस्थ र पारदर्शी भई कार्यसम्पादन गर्न पाइरहेको ।
२. भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन कायम गर्ने कार्यमा छानबिन, अनुसन्धान, तहकिकात र अभियोजन गर्ने एक मात्र महत्वपूर्ण निकाय रहेको, अन्य देशहरूमा अभियोजन कार्यलाई छुट्टै निकायमार्फत गर्ने प्रचलन रहेको देखिन्छ भने आयोगले मुद्दा दायर गर्नेसम्मको अधिकार रहेको हुनाले अनुसन्धानको मर्म र भावना विपरीत प्राप्त परिणामको व्याख्या हुन सक्ने सम्भावना कम रहेको ।
३. आयोग स्वतन्त्र निकायका रूपमा रहेको, अनुसन्धान र तहकिकात गर्नका लागि यसका आफ्नै साधन, स्रोत र संरचना रहेको, अन्य निकायसँग कम भर पर्नुपर्ने हुनाले सहज तरिकाले अनुसन्धान गर्न सक्ने ।
४. समाजमा घटिरहेका भ्रष्टाचारजन्य कार्य र आयोगमा प्राप्त उजुरीको प्रकृति र संख्यात्मक विवरण हेर्दा उल्लेखनीयरूपमा उजुरी प्राप्त हुने गर्दछन् । अनुमान गरेभन्दा सयौं गुना बढी उजुरी पर्नु जनताको आस्था र विश्वासको केन्द्रका रूपमा रहेर जनसन्तुष्टि र विश्वास आर्जन गर्ने एक अवसरका रूपमा रहनु ।
५. संवैधानिक रूपमा नियुक्त हुने प्रमुख आयुक्त र आयुक्तहरू विभिन्न विधामा ज्ञान हासिल गरेका, लामो अनुभव प्राप्त गरेका, अनुसन्धानका क्षेत्रमा समेत कार्य गरी ज्ञान, सीप र योग्यताले युक्त व्यक्ति मात्र नियुक्त हुने व्यवस्थाले अनुसन्धान र तहकिकातको विविध क्षेत्रमा उक्त विशेषज्ञताको उपयोग गर्न सकिने ।
६. आयोगले वार्षिकरूपमा सम्पादन गरेका कार्यहरू, समस्याहरू र समाधानका उपायहरू सहित आफ्ना काम कारबाही राष्ट्रपतिलाई प्रत्यक्ष सुनाउन वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्ने र राष्ट्रपतिबाट राज्यमा सुशासन कायम गर्ने, शासकीय प्रभावकारिता ल्याउन र भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने सुझावात्मक राय प्राप्त गर्ने महत्वपूर्ण अवसर रहेको ।
७. सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले गैरकानूनीरूपमा सम्पत्ति आर्जन गरेको आशंकाका छानबिन गरी कारबाहीको दायरामा ल्याई अकुत सम्पत्ति आर्जन गर्ने कार्यलाई दुरुत्साहन गर्ने ।
८. नेपाल भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन कायम गर्नका लागि भ्रष्टाचारविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धिको पक्ष राष्ट्र हुनु, आयोगले अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय संघ संगठनहरूसँग सहकार्यात्मक सम्बन्धको विकास गर्नु, अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि, सम्झौता, इच्छाधीन आलेख र अनुबन्धहरूमा समेत सहकार्यात्मक रूपले अनुमोदन गरेकाले नवीन प्रविधिको प्रयोगमार्फत प्रभावकारी अनुसन्धानमा सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको ।
९. नेपाल सरकारका विभिन्न निकायहरू, नागरिक समाज, सञ्चार जगत तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रलगायतबाट प्राप्त सहयोग र सहकार्य प्राप्त भइरहनु ।
१०. सरकार र यसका विभिन्न निकायमार्फत भइरहेका वा हुन लागेका अनियमितता, अपारदर्शिता र भ्रष्टाचारजन्य कार्यका विरुद्धमा सुशासन कायम गर्ने गरी निर्देशनात्मक आदेश सरकारलाई दिन सक्ने ।

११.१.३ समस्या तथा चुनौतीहरू

१. संवैधानिक/नीतिगत र कानूनी चुनौती

- क. नेपालको संविधानमा आयोगलाई भ्रष्टाचारसम्बन्धी कार्यको मात्र अनुसन्धान, तहकिकात र अभियोजन गर्ने गरी क्षेत्राधिकार संकुचित गरिएको, संवैधानिक निकायका प्रमुख र पदाधिकारीहरू, न्यायाधीश, नेपाली सेना, मन्त्रपरिषदबाट हुने नीतिगत निर्णय, संसदीय सवालहरू तथा निजी क्षेत्र समेतमा हुने भ्रष्टाचारका विषयमा अनुसन्धान गर्न नसक्ने अवस्था देखिँदा सीमित कार्यक्षेत्रमा मात्र संलग्न रहँदा मुलुकमा मौलाउँदै गएको नीतिगत, संरचनागत र प्रणालीगत भ्रष्टाचार तथा अनियमितता नियन्त्रण गर्नु ।
- ख. भ्रष्टाचारविरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धिको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि नीतिगत, संस्थागत र कार्यगत प्रबन्ध गर्ने, भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन प्रवर्द्धनमा छानबिन र अनुसन्धान गर्ने सबै निकायबीच सहकार्यात्मक सम्बन्ध विकास गरी उक्त महासन्धि कार्यान्वयन गर्ने रणनीतिक कार्ययोजना र निकायगत कार्ययोजनाको नतिजामूलक कार्यान्वयन गर्ने ।
- ग. सदाचारिता र सुशासन प्रवर्द्धनका लागि आयोगबाट वार्षिक प्रतिवेदन मार्फत प्रत्येक वर्ष सिफारिस गरिएका सुझावहरूको नतिजामूलक कार्यसम्पादन गराउनु ।
- घ. आयोगको संकुचित कार्यक्षेत्राधिकारमा सीमित रही मुलुकमा व्याप्त भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सामाजिक न्याय र सुशासन कायम भएको आभास दिनु ।
- ङ. भ्रष्टाचारको अपराधीकरण र अपराधको भ्रष्टाचारीकरण गर्ने प्रवृत्ति बढ्दै समाजिक विसङ्गति र विकृति बढ्दै गएको देखिनु र समाजबाट भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्यसहनशीलता कायम गर्न सहयोग नभइरहेको अवस्थामा भ्रष्टाचारविरुद्धको अभियानमा सामाजिक सदाचारिता र सहयोग प्राप्त गर्नु ।
- च. शासकीय प्रभावकारिता कमजोर हुँदै जानु, नियामक निकायलाई कमजोर बनाउँदै लगिनु र भ्रष्टाचारका सूचकमा आयामिक वृद्धि भएको भनी राष्ट्रिय एंव अन्तर्राष्ट्रिय तहबाट आलोचना भइरहेकोमा सशक्त नियामक निकायका माध्यमबाट शासकीय प्रभावकारिता बढाउनु ।
- छ. साविक संविधानले आयोगको अधिकारबाट अनुचित कार्यलाई कटौती गरेको तर अनुसन्धान गर्दै जाँदा भ्रष्टाचार भएको देखिने र भ्रष्टाचारका विषयमा अनुसन्धान गर्दा अनुचित कार्य भएको प्रमाण भेटिन सक्ने परिपूरक सम्भावना रहेको अवस्थामा अनुचित कार्यसम्बन्धी उजुरीको अनुसन्धान गर्ने निकाय नतोकिँदा भ्रष्टाचारविरुद्ध शून्य सहनशीलताको रणनीतिक अभियानमा गतिरोध उत्पन्न हुन सक्ने ।
- ज. साक्षीको संरक्षणसम्बन्धी ऐन (Witness Protection Act) को अभावमा भ्रष्टाचारजन्य कार्यमा साक्षीको संरक्षणसम्बन्धी कानून नहुँदा उपस्थित नभई दिने प्रवृत्तिका कारण संकलित तथ्य प्रमाणहरू औचित्यहीन भई आयोगका विरुद्धमा प्रयोग हुन सक्ने सम्भावना रहेको परिप्रेक्ष्यमा छानबिन तथा अनुसन्धान कार्यमा संलग्न कर्मचारी तथा साक्षीहरूको सुरक्षा गर्ने गरी ऐनको तर्जुमा गरी कार्ययोजनासहित कार्यान्वयनमा ल्याई प्रतिवादीहरूको बयानलाई वस्तुनिष्ठ बनाउने, जबरजस्ती साविती गराउने कार्यलाई निरुत्साहित गर्ने गराउने ।
- झ. आयोगको संस्थागत रणनीति (२०१४-२०१९) लाई संवैधानिक क्षेत्राधिकारअनुसार संशोधन गरी सरकारले आवधिक योजना र वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा लिएको भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलापप्रति शून्य सहनशीलता कायम गर्ने अवधारणामार्फत सुशासन स्थापनामा टेवा पुराउने ।

२. संरचनागत चुनौती

- क. भ्रष्टाचारजन्य कार्यको अनुसन्धान र अभियोजन प्रणालीमा प्रभावकारिता ल्याउने गरी आयोगको संस्थागत संरचनालाई आधुनिकीकरण र व्यवस्थापन गर्ने ।
- ख. संवैधानिक मान्यतानुसार राज्यका काम कारबाहीहरूको संघीय संरचनामा पुनर्संरचित भइरहेको सन्दर्भमा आयोगलाई समेत प्रादेशिक मान्यतानुसार पुनर्संरचना गरी स्थानीय तहमा हुने अनियमितता र भ्रष्टाचारजन्य कार्यलाई नियन्त्रण गर्न प्रदेशस्तरमा हुने भ्रष्टाचारजन्य सवालको प्रकृति र उजुरी संख्यात्मक अवस्थाको विश्लेषण गरी आवश्यकतानुसारको संरचनागत स्वरूपको निकर्षण गर्ने ।
- ग. संक्रमणकाल र कानूनको छिद्र खोजी स्थानीय तहमा हुन सक्ने सम्भावित अनियमितता र भ्रष्टाचारजन्य कार्यलाई समयमा न्यूनीकरण गरी सुशासन मार्फत स्थानीय तहसम्म सामाजिक न्याय प्रत्याभूत गर्न गराउन मद्दत पुऱ्याउनु ।

३. सार्वजनिक सेवाप्रवाह र सुशासनसम्बन्धमा देखिएका चुनौती

- क. आयोगका काम कारबाहीहरूलाई वैज्ञानिक, वस्तुनिष्ठ र विश्वासिलो बनाएर आयोगप्रतिको बढ्दो नागरिक अपेक्षालाई सम्बोधन गरी देशमा नागरिकमैत्री सेवाप्रवाहमा जोड दिनु ।
- ख. नेपालमा सार्वजनिक क्षेत्रमा देखिएको अनुशासनहीनता, नियामक निकायको कमजोर सुपरीवेक्षण, नेतृत्वमा देखिएको गैरजिम्मेवारीपन र कर्मचारीमा देखिएको आत्मकेन्द्रित सोच, कार्यक्रम कार्यान्वयनमा नतिजामूलक कार्यप्रणालीको अभाव, न्यून पारदर्शिता आदिका कारण बढ्दै गइरहेका भ्रष्टाचारका अनेक रूप र सारलाई नियन्त्रण गरी सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने ।
- ग. सरकारी, अर्धसरकारी तथा स्थानीय तहका निकायहरूबाट आयोगको बहाना बनाई विकास निर्माण र सेवा प्रवाहका काम पन्छाउने, ढिलासुस्ती गर्ने प्रवृत्ति मौलाउँदै गएकाले गरी भ्रष्टाचारविरुद्धको अभियानमा सहकार्य गर्दै आम नागरिकमा आयोगप्रतिको सकारात्मक धारणा र विश्वास (Trust) को विकास गर्ने ।
- घ. भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन कायम गर्नका लागि राजनीतिक नेतृत्वको इच्छाशक्ति र प्रतिबद्धताको कमीका कारण सरकारी निकायमा संस्थागत सुशासन कमजोर भएको तथा लोकतन्त्रको वितरणका नाममा राज्यको स्रोतसाधनको दुरुपयोग गर्ने प्रवृत्ति बढेको हुनाले सबै सार्वजनिक निकायमा सदाचार पद्धति पालन गर्ने संस्कृतिको विकास गर्ने ।
- ङ. सदाचारिता, निर्भीकता र निष्पक्षताजस्ता मूल्य मान्यतासहित प्रमाणमा आधारित अनुसन्धान तथा विश्लेषणलाई प्रभावकारी बनाई न्यायिक निकायको विश्वास जित्ने कार्य चुनौतीपूर्ण रहेको ।
- च. सार्वजनिक निकायमा हुने अख्तियार दुरुपयोगका सवालहरूको अनुसन्धान तथा अभियोजन कार्यमा निष्पक्ष तथा तटस्थ (Integrity and Impartiality) रूपमा अनुसन्धान गरी राज्य शक्तिको दुरुपयोग गर्ने वास्तविक आरोपित व्यक्तिलाई सजायको भागिदार बनाउने ।
- छ. आध्यात्मिक जागरणसहितको सदाचार पद्धतिका माध्यमबाट सुशासन स्थापना गर्ने अभियानमा सरकारी, निजी, गैरसरकारी क्षेत्र र सरोकारवालासँगको समन्वय, सहयोग र सहकार्यलाई अपरिहार्य बनाउँदै प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न निम्न कार्य गर्ने :
- युवा, महिला, बालबालिका तथा सार्वजनिक पदाधिकारीका परिवारका सदस्यहरूलाई निष्ठावान जीवनपद्धति र सदाचारिताका विषयमा अभिमुखीकरण गर्ने,

- विद्यालयदेखि क्याम्पस तहसम्म भ्रष्टाचार नियन्त्रण, सदाचारी जीवनशैली र सुशासन प्रवर्द्धनसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
 - सदाचारिता र भ्रष्टाचार नियन्त्रणसम्बन्धी विषयवस्तुलाई पाठ्यक्रममा समेत समावेश गर्ने,
 - सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा पालन गर्नुपर्ने सदाचार पद्धतिको प्रचार प्रसार गर्न प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
४. **मानव संसाधन व्यवस्थापनसम्बन्धी चुनौती**
- आयोगमा कार्यरत जनशक्ति विविध क्षेत्रको ज्ञान, सीप र अनुसन्धानात्मक क्षमताले युक्त हुनुपर्ने हुन्छ भने भ्रष्टाचारजन्य कार्यमा अनुसन्धान, तहकिकात र अभियोजन क्षेत्रको अनुभव हासिल गरेको समेत हुनुपर्ने हुन्छ । समयको मागअनुसार सूचना प्रविधिमैत्रीसमेत हुनुपर्ने हुन्छ । यसका लागि-
- क. नवीन प्रविधिमैत्री र सूचनाप्रविधिमा अनुभवी र सक्षम जनशक्तिको विकास गर्ने,
 - ख. कार्यरत जनशक्तिलाई व्यक्तिगत फाइदा, निजी स्वार्थको द्वन्द्वबाट सार्वजनिक स्वार्थको भावना विकास गर्ने,
 - ग. ठूलो र भद्दा आकारमा रहेको जनशक्तिलाई प्रविधिमैत्री, प्रक्रिया सरलीकरण मार्फत दक्ष बनाउँदै सानो आकारमा ल्याउने,
 - घ. सम्पूर्ण सार्वजनिक पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूमा सदाचारिता कायम गर्ने ।
५. **अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा देखिएका चुनौती**
- क. विश्वमा नयाँ रूप, रंग र आयाममा देखिँदै गएको भ्रष्टाचारजन्य अपराधको नियन्त्रण गर्न विभिन्न देशका कूटनीतिक नियोग, अन्तर्राष्ट्रिय संस्था र सरकारबीच अन्तर्निर्भरता र सहकार्यको विकास गर्नुपर्ने हुनाले राष्ट्रलाई अनावश्यक हानि पुऱ्याउने गरी संगठित अपराधका रूपमा भ्रष्टाचारजन्य कार्य भइरहेका सम्भावित देशहरूसँग समयमा नै पारस्परिक कानूनी सहायतासम्बन्धी सन्धि तथा सुपर्दगी सन्धि गरी दुई वा दुई देशभन्दा बढी देशसँग अन्तर्सम्बन्धको विकास गर्ने कार्य ।
 - ख. अन्तर्राष्ट्रिय तहमा सरकारले सुशासन, वित्तीय जवाफदेहिता र पारदर्शिता, लेखापरीक्षणका अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड, महिला अधिकार, विकास व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण, मानव अधिकार, भ्रष्टाचार नियन्त्रणलगायतका विषयमा सन्धि, सम्झौता, इच्छाधीन आलेखहरूमा पक्ष राष्ट्र बनेको र सरकारको दायित्व र जिम्मवारी थपिएको र आवधिकरूपमा प्रगति प्रतिवेदन गरी समग्र राज्यको सुधारोन्मुख चित्रण पेश गरी देशको निष्ठा जोगाउनुपर्नेमा सो हुन नसकेकाले त्यस्ता अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्धको पक्ष राष्ट्र बनेसँगै नीतिगत, कानूनी र संरचनागत व्यवस्था र कार्य क्षमताको विकाससमेत गरी शासकीय प्रभावकारिता हासिल गर्ने, गराउने ।
 - ग. भ्रष्टाचारविरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न नीतिगत, संस्थागत र कार्यगत प्रबन्ध गर्ने ।
६. **अनुसन्धान, अभियोजन र तहकिकातसँग सम्बन्धित चुनौतीहरू**
- क. राज्यको स्रोतबाट तलब खाने सार्वजनिक पदाधिकारीहरूले वार्षिकरूपमा अनिवार्य सम्पत्ति विवरण बुझाउनुपर्ने प्रावधानबमोजिम पेश गरेको सम्पत्ति विवरणलाई अधिल्लो आ.व.मा पेश गरेको विवरणसँग भिडाई अद्यावधिक गरी भेरिएसन निकाली शंकास्पद सार्वजनिक पदाधिकारीहरूलाई अनुसन्धानको दायरामा ल्याउने ।

- ख. राज्यकोषबाट सेवा सुविधा लिने पदाधिकारीहरूले सार्वजनिक जीवनमा पालन गर्नुपर्ने आचारसंहिताको पालना नगर्दा नैतिकताको खडेरी परेको, सार्वजनिक स्रोत साधनको दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचारलाई बढावा दिने, सदाचारविपरीतका कार्य गरी सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा असर गर्ने सार्वजनिक व्यक्तिहरूको जीवनशैली, पारिवारिक पृष्ठभूमि, सामाजिक व्यवहार र रहनसहन, साथी भाइसँगको संगतलगायतका विषयमा Life Style Check गर्ने पद्धतिको सुरुवात गर्ने ।
- ग. भ्रष्टाचारसँग सम्बन्धित विषयहरूमा छानबिन गर्ने अन्य निकायहरूसँग सहकार्यात्मक सम्बन्धको विकास गरी सत्य, तथ्य प्रमाणमा आधारित सूचना प्राप्त गर्ने, सूचनाको गम्भीरताका आधारमा एकअर्का निकायबीच समयमा नै सूचना आदानप्रदान गर्ने संयन्त्रको विकास गर्ने तथा आवश्यकतानुसार संयुक्त अनुसन्धान गर्ने प्रणालीको विकास गर्ने ।
- घ. Corruption Risk Assessment गरी भ्रष्टाचारका जोखिमयुक्त क्षेत्र तथा सबै सरकारी सार्वजनिक निकायमा जवाफदेहिता, पारदर्शिता, नियमितता, सदाचारिता, इमानदारिता र कर्तव्यपरायणताको मूल्य मान्यता स्थापित गराउनु ।
- ङ. सबै किसिमका भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलापलाई कारबाहीको दायरामा ल्याउने आयोगको प्रतिबद्धता र अठोटलाई कार्यनीतिमा परिणत गर्न सबै सरोकारवाला क्षेत्रबाट सत्य, तथ्य र यथार्थपरक सूचना प्राप्त गरी प्रमाणमा आधारित अनुसन्धान गर्ने ।
- च. आयोगको अनुसन्धान कार्यलाई नतिजामुखी, परिणाममुखी र जनअपेक्षित बनाउन स्वतन्त्र, निष्पक्ष, तटस्थ र निर्भीकरूपमा अनुसन्धान गर्ने ।

११.२ आयोगको आगामी कार्यदिशा

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले भ्रष्टाचार नियन्त्रणका दण्डात्मक, उपचारात्मक र प्रवर्द्धनात्मक रणनीतिका माध्यमबाट शासकीय प्रभावकारिता ल्याउन, सुशासनयुक्त शासन व्यवस्थाको स्थापना गर्न र सदाचार पद्धतिका माध्यमबाट सभ्य समाजको स्थापना गर्न महत्वपूर्ण संवैधानिक दायित्व र जिम्मेवारी निर्वाह गर्दै आएको छ । आधुनिकीकरण, विश्वव्यापीकरण र सूचना प्रविधिको विकास, विस्तार एवम् सञ्जालीकरणसँगै भ्रष्टाचारजन्य कार्य गर्ने तौरतरिका, माध्यम पनि विविध रूपमा देखिन थालेकाले अनुसन्धान, तहकिकात र अभियोजन गर्ने कार्यमा नयाँ विधि र प्रविधिको प्रयोग गर्नुपर्ने देखिएको छ । यी विविध रूपाकार, रंगाकार र सारमा आयामित भ्रष्टाचारजन्य कृयाकलापहरूलाई तथ्यपूर्ण तरिकाले अनुसन्धान गर्ने कार्य थप चुनौतीपूर्ण हुँदै गएको छ । सार्वजनिक निकायका काम कारबाहीलाई थप प्रभावकारी बनाई अनियमित कामकारबाहीलाई हटाउन सार्वजनिक निकायमा स्वच्छ कार्य पद्धतिको विकास गर्नुपर्ने हुन्छ । सरकारी निकायका कामकारबाहीहरूमा पारदर्शिता कायम गर्ने, सार्वजनिक पदाधिकारीमा जिम्मेवारी र जवाफदेहिताको विकास गर्ने, शासन प्रणालीमा सदाचारयुक्त संस्कृतिको विकास गर्ने कार्य वास्तवमै चुनौतीपूर्ण रहेको छ । आयोगले अनवरतरूपमा आफ्नो दायित्व, जिम्मेवारी र प्रतिबद्धतालाई निर्वाह गर्ने क्रममा नवीन सूचना प्रविधि र अनुसन्धानलाई परिपूरक बनाउँदै प्रमाणमा आधारित अनुसन्धान गर्ने तथा विगतदेखि अनुसन्धानमा प्रयुक्त प्रणालीलाई विश्लेषण गरी सत्य तथ्ययुक्त सूचनाको आधारमा अनुसन्धान गर्ने प्रणालीको विकास गरी अनुसन्धान, अभियोजन र तहकिकातका कार्यलाई विश्वसनीय (Reliable), प्रामाणिक/वैध (Validity) बनाउनुपर्ने हुन्छ भने विद्यमान नीति, रणनीति, प्रयासहरूको विश्लेषणसमेत गरी भविष्यपरक कार्यदिशा तय गर्नु आवश्यक रहेको छ । भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन र सदाचारिता स्थापना गर्ने गरी आयोगको कार्यसम्पादन प्रक्रियालाई व्यवस्थित, प्रभावकारी

र सशक्त बनाउन विगतमा गरेका अनुसन्धानका कार्य, नागरिकका अपेक्षाहरू, बहुपक्षीय सरोकारवाला निकायसँगको बढ्दो सहकार्य समेतको विश्लेषण गर्दै चुनौतीलाई अवसरका रूपमा लिई निम्नबमोजिमका कार्य गर्ने भविष्यपरक कार्यदिशा लिएको छ :-

११.२.१ नीतिगत कार्यदिशा

नेपालले भ्रष्टाचारविरुद्धको महासन्धि, २००३ लाई अनुमोदन गरेपछि सोअनुसारका नीतिगत सुधारको आवश्यकता रहेको छ भने आयोगका कामकारबाहीलाई विधि र प्रणालीमा आधारित बनाएमा मात्र अनुसन्धान र तहकिकातका कार्य प्रभावकारी र तथ्यपरक हुन सक्ने हुनाले आयोगले नीतिगत सुधारको अभियान सञ्चालन गरेको छ । यसका लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन परिमार्जन तथा संशोधन मस्यौदा, भ्रष्टाचार निवारण ऐन परिमार्जन तथा संशोधन मस्यौदा तयार भई कानूनी रायको प्रक्रियामा रहेको छ । भ्रष्टाचारजन्य घटनाहरूका बारेमा तथ्य र प्रमाणसहित आधिकारिक सूचना र उजुरी प्राप्त होओस् भन्ने मनसाय राखी सूचनादाताको संरक्षण र संवर्द्धन गर्न Whistle blower Act को मस्यौदा र उजुरीकर्ता, साक्षी र कर्मचारीको सुरक्षासम्बन्धी कार्यविधि तयार भएको छ । यस्तै, अनुसन्धान प्रक्रियालाई सरलीकरण सहज बनाउन अनुसन्धान तथा अभियोजन कार्यविधि (Standard operating Procedure) निर्माण गर्ने प्रक्रियाको सुरुवात भएको छ । आयोगबाट दायर भएका मुद्दाहरूलाई विश्वसनीय र प्रमाणमा आधारित बनाउन अदालतका फैसलाहरूको विश्लेषणात्मक अध्ययन गर्ने कार्यको सुरुवात गरिएको छ । आयोगप्रति जनमानसमा सकारात्मक भावनाको विकास गर्न, आयोगका काम कारबाहीबाट परेका सकारात्मक प्रभावहरूको प्रचारप्रसार गर्नका लागि अख्तियार दिग्दर्शन एवम् नजिरहरूको सँगालो प्रकाशन गर्ने अभियानको प्रारम्भ गरेको छ । कर्मचारीहरूमा सदाचारयुक्त संस्कृतिको विकास गराउन आयोगले आचारसंहितालाई पुनरावलोकन गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । आयोगको महत्वपूर्ण कार्यमध्ये अभियोजन प्रक्रियामा एकरूपता ल्याउन अभियोजन नीति तयार गर्ने कार्यको समेत आरम्भ गरेको छ । यी नीतिगत संशोधन र सुधारका कार्यलाई समयमा नै सम्पन्न गरी कार्ययोजनासहित प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयनमा लगिनेछ ।

११.२.२ संस्थागत सुदृढीकरणतर्फको कार्यदिशा

आयोग र अन्तर्गतका कार्यालयमा अनुसन्धान तथा तहकिकातका कार्यलाई अनुमानयोग्य, तथ्यपरक र वैज्ञानिक बनाउन अभिलेख व्यवस्थापनलाई चुस्त र दुरुस्त राख्न प्रविधिको उपयोग गर्ने, स्वचालित कार्य सञ्चालन प्रणालीको सुरुवात गर्ने, अनुसन्धानमा प्रविधिको उपयोग गर्ने संस्थागत प्रणालीको विकास गर्ने, Intelligence Bureau लाई सशक्त बनाउने, आयोगका कार्यालयहरूलाई अनुसन्धानमा सक्षम बनाउन संस्थागत सुदृढीकरण गर्ने रणनीति आयोगले लिएको छ । आयोग र अन्तर्गतका १० वटा कार्यालयहरूमा सक्षम र सुदृढ अनुसन्धान प्रणालीको विकास गर्न संस्थाहरूको पुनर्संरचना गर्ने, प्रान्तीय संरचनाअनुसार स्वचालित अभिलेख प्रणाली तथा अनुसन्धान र कार्यसञ्चालन प्रणालीको विकास गर्न र निर्णयमा सूचनाकर्ताको पहुँच पुऱ्याउन निम्नानुसारका कार्य गरिनेछ :-

क. आयोग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूलाई संघीय मान्यतानुसार पुनर्संरचना गर्ने

संवैधानिक मान्यतानुसार आयोगले प्रदेशमा आफ्ना कार्यालय स्थापना गर्न सक्ने प्रावधान रहेको छ । स्थानीय तहका जनताको सूचनामा पहुँच पुऱ्याउन, सेवाप्रवाहलाई सहज र सरल बनाउन, स्थानीय सरकारको स्वशासन तथा शासकीय प्रबन्धलाई पारदर्शी, जवाफदेही र उत्तरदायी बनाई स्थानीय तहबाटै सुशासन कायम गर्न प्रत्येक प्रदेशमा आयोगका कार्यालय स्थापना गर्नु अनिवार्य

रहेको छ भने स्थानीय जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूमा सदाचारी संस्कारको विकास गरी नैतिकरूपमा समेत जनताप्रति जवाफदेही बनाउनसमेत आयोगका कार्यालय सशक्त हुनुपर्ने देखिन्छ। अहिले आयोगअन्तर्गत कार्य सञ्चालनमा रहेका १० वटा कार्यालयहरूलाई प्रादेशिक संरचनाअनुसार प्रत्येक प्रदेशमा १/१ वटाका दरले रहने गरी ७ वटा कार्यालय स्थापना गर्ने कार्यका लागि अध्ययन टोलीमार्फत विश्लेषण भइरहेको छ।

ख. अनुसन्धान तथा कार्यसञ्चालनमा स्वचालित कार्य प्रणालीको विकास

अनुसन्धानलाई विश्वसनीय, तथ्यपरक र वैज्ञानिक बनाउन आयोगले नवीन सूचना प्रविधिको उपयोग गर्न सुरुवात गरेको छ। आयोगमा कार्यरत जनशक्तिलाई प्रविधिमैत्री बनाउन Internal Communication system लगायतका नवीनतम सूचना प्रविधिको प्रयोगगरी प्रविधिमैत्री कार्यसंस्कारमार्फत आयोगको समग्रमा कार्यसम्पादन प्रणालीलाई e-governance मा लैजाने आधारशिला बनाइएको र आयोगलाई पूर्ण अटोमेसन प्रणालीमा लगी अनुसन्धान कार्यमा संलग्न अन्य निकायसँगको सम्बन्धलाई समेत अन्तरसम्बन्धित बनाउन IT Infrastructure Development/Office Automation अध्ययन प्रतिवेदनको निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ। त्यस्तै अनुसन्धान कार्यलाई वस्तुगत र प्रामाणिक बनाउन आयोगले CDR Analysis, I2 Analysis, MIS, IT, Forensic Examination, Engineering Examination, Polygraph Examination लगायतलाई प्रयोगमा ल्याएको छ। त्यसैले आयोगबाट हुने कामकारबाहीलाई पूर्ण Computerized गरी Less Paper को प्रयोग गर्ने कार्यलाई निरन्तरता र यसलाई भविष्यमा E-governance पद्धतिमा लैजाने आधारशीलाका रूपमा Online Data Entry System मा आवश्यकतानुसार परिमार्जन र सुधार तथा Video Conference लाई पुनः सुरु गर्ने कार्य गरिँदै गएको छ। आयोगले अनुसन्धानका सिलसिलामा आवश्यक सूचना सहज र सरल तरिकाले प्राप्त गर्न, सरोकारवाला निकायसँग सहकार्य गर्न सूचनामा सबैको सहज र सरल पहुँचको विस्तार गर्ने गरी Network Governance को विकास गर्ने लक्ष्यसमेत लिएको छ। यी सबै कार्यका लागि आयोगको सूचना तथा सञ्चार विकाससम्बन्धी रणनीति तयार गरी कार्यान्वयनमा लैजाने प्रण गरेको छ।

यस्तै, सूचनादाता तथा उजुरीकर्ताले आफ्नो चासोका उजुरीका विषयमा भएको कार्यप्रगतिको विषयमा जानकारी प्राप्त गर्न सकोस् भन्ने उद्देश्यले स्वचालित सूचना प्रणालीको विकास गरिनेछ। प्राप्त भएका उजुरी दतदिखि प्रारम्भिक छानबिन, विस्तृत अनुसन्धान, अभियोजन र तहकिकात तथा फछ्यौट प्रक्रियामा Office Automation विकास गर्ने कार्यको सुरुवात भएको छ।

ग. कार्यसम्पादन व्यवस्थापन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने

आयोगले संवैधानिक दायित्व र जिम्मवारीलाई पूरा गर्न नतिजामूलक कार्यतालिका सहित अनुसन्धान र तहकिकात व्यवस्थालाई व्यवस्थित बनाउनुपर्ने हुन्छ। आयोगको लक्ष्य, उद्देश्य, नीति तथा कार्यनीतिहरूलाई कार्यान्वयनमा लैजान आयोगले विषयगत अनुसन्धानका कार्यविधि निर्माण गरेको छ। आयोगले ज्ञान, सीप, क्षमता भएका दक्ष र नैतिकवान कर्मचारीहरूलाई आयोगमा आमन्त्रण गर्ने, आयोगको कार्यक्षेत्र र आवश्यकतानुसार निजहरूको कार्यविश्लेषण गरी कार्यविवरणसहित पदस्थापन गर्ने र निजहरूमा कार्यसम्पादन व्यवस्थापन प्रणाली (Performance Management System) र सदाचारिता व्यवस्थापन पद्धति (Integrity Management System) लाई एकीकृत गरी मूल्यांकन गर्न सुरुवात गरेको हुनाले कर्मचारीहरूमा सदाचार संस्कृतिको विकास हुँदै गई कार्यसम्पादनमा समेत गुणात्मक परिवर्तन आउँदै गएको आयोगले अनुभूति गरेको छ। यहि

सदाचारिता र कार्य व्यवस्थापन प्रणालीलाई एकाकार गरी कर्मचारीहरूको मूल्याङ्कन गर्ने पद्धतिलाई प्रभावकारी बनाउँदै लैजाने, अनुसन्धानको निश्चित कार्य अवधिसहित छानबिन गर्न, परिमाणात्मक उपलब्धि तोक्यो मापनयोग्य र वैज्ञानिक अनुसन्धान गर्न आयोगको समग्र कार्यप्रगतिको अद्यावधिक गर्ने, सामूहिक छलफल गर्ने, उजुरीको प्रकृति र विषयवस्तुको गहिराई हेरेर सामूहिक अनुसन्धान गर्ने, बहुपक्षीय सरोकारवाला निकायहरूसँग छलफल गर्ने, प्रमाणको संकलन र विश्लेषणमा विज्ञका रायलाई उपयोग गर्ने पद्धतिलाई थप प्रभावकारी बनाइएको छ ।

घ. Institutional Memory लाई संस्थागत गर्ने, प्रभावकारी अभिलेख व्यवस्थापनमा गर्ने

आयोगले Institutional Memory लाई आयोगको भावी सम्पत्ति तथा निर्णयको आधारका रूपमा लिई संस्थागत गर्नका लागि पूर्व प्रमुख आयुक्त तथा आयुक्तहरूसँग अनुभव आदान प्रदान गर्ने, आयोगका महत्वपूर्ण कार्य प्रक्रिया/घटना र निर्णयको टिपोट गरी सुरक्षित राख्ने, अदालतबाट भएका महत्वपूर्ण घटना फैसलाहरूको लिखित तथा डिजिटल अभिलेख राख्ने, आयोगबाट दिइने तालिमहरूमा महत्वपूर्ण घटनाहरूको आदान प्रदान गर्ने ।

आयोगबाट सम्पादन हुने कार्यहरू सार्वजनिक निकायबाट हुने भ्रष्टाचारजन्य कार्यको बारेमा अनुसन्धान र तहकिकातसँग सम्बन्धित हुने हुनाले बढी संवेदनशील मानिन्छन् । अनुसन्धानका सिलसिलामा विभिन्न निकायबाट आयोगमा प्राप्त हुने सूचनाहरू, सक्कल फाइलहरू, आयोगका निर्णयहरू, तहकिकात तथा अभियोजनसँग सम्बन्धित कागजपत्र र मिसिलहरूलाई व्यवस्थितरूपमा अभिलेखबद्ध गरी सुरक्षितसमेत गर्नुपर्ने हुन्छ । आयोगका सूचनामा सर्वसाधारणको पहुँच पुऱ्याउन, कार्यप्रणालीलाई चुस्त, दुरुस्त राखी विश्वसनीय बनाउन, अनुसन्धानमा पारदर्शी प्रणालीको विकास गरी प्रमाणयुक्त बनाई अभियोजन गर्नका लागि समेत अभिलेखमा सूचना प्रविधिको प्रयोग अनिवार्य शर्तकारूपमा रहेकाले आयोगले प्रविधिको उपयोगलाई महत्व दिएको छ । आयोगबाट अनुसन्धान र तहकिकातका कार्य सम्पन्न भई अनुगमनका लागि प्राप्त मिसिलहरू, तामेलीमा गएका फाइलहरू तथा मुद्दा दायर भई पुनरावलोकन र पुनरावेदनको प्रक्रियामा रहेको कागज प्रमाणहरूलाई अनुसन्धानकर्ता, सुपरीवेक्षक र निर्णयकर्ताले निर्णयमा आवश्यकतानुसार उपयोग गर्न, खोजेका बखत तुरुन्त प्राप्त गर्न एवम् लामो समयसम्म सुरक्षित गरी राख्न अभिलेख संकलन, व्यवस्थापन र वितरण कार्यमा नवीन प्रविधिको प्रयोगमा आयोग प्रतिबद्ध रहेको छ ।

ङ. भौतिक पूर्वाधार तथा स्रोत साधन व्यवस्थापन गर्ने

आयोगले केन्द्रीय संरचना र अन्तर्गतका कार्यालयलाई सुदृढीकरण गर्न जोड दिएको छ । आयोगको केन्द्रीय कार्यलयमा अनुसन्धान र तहकिकात गर्न अनुकूल वातावरण गर्ने गरी आवश्यक भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्ने, जस्तै सूचना प्रविधिसम्बन्धी नवीन सामग्री, Intelligence Unit हरूलाई स्रोतसाधन सम्पन्न बनाउने, प्रमाणमा आधारित अनुसन्धान गर्ने प्रचलित सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने, सबैको पहुँच पुग्ने गरी सवारी साधनको प्रबन्ध, सरसफाइलाई व्यवस्थित गर्ने, कार्यवातावरणलाई नागरिकमैत्री बनाउने, सबैको सूचना स्रोत साधनमा पहुँच पुग्ने गरी प्रबन्ध तथा सन्तुलित वितरण गर्नमा जोड दिएको छ । त्यस्तै आयोग अन्तर्गतका कार्यालयहरूका कार्यालयलाई जनताको पहुँच स्थानीय तहमा नै पुगोस् भन्ने उद्देश्यले अनुसन्धानमूलक सामग्रीको समयमा उलब्ध गराउने, निर्माणाधीन भवनलाई समयमा सम्पन्न गर्ने गरी कार्यक्रम तय गरेको छ ।

च. रणनीतिक कार्यक्रमहरूलाई सुदृढीकरण तथा स्थानीयकरण गर्दै संस्थागत गर्ने

आयोगले भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न विगत लामो समयदेखि निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र दण्डात्मक रणनीतिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ। सुशासन कायम गर्न र भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि जनचेतना अभिवृद्धि तथा अभिमुखीकरणमा जोड दिँदै भ्रष्टाचारविरुद्ध नागरिक परिचालन एवं सबै सरोकार पक्षहरूबीच सहकार्य र साझेदारी विस्तारका लागि विगतदेखि नै आयोगबाट विभिन्न प्रयासहरू हुँदै आएका छन् ।

छ. प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमलाई संस्थागत गर्दै प्रभावकारीरूपमा सञ्चालन गर्ने

प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन सञ्चार माध्यमलाई सशक्त औजारका रूपमा लिइन्छ । विश्वमै यस्ता कार्यक्रम शासन प्रभावकारिताको सशक्त रणनीतिका रूपमा प्रयोग भएको अध्ययनले देखाउँछ। केन्यामा कानून कार्यान्वयन, निरोधात्मक क्रियाकलाप र शिक्षा मार्फत सदाचार प्रवर्द्धन तथा भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न सदाचार तथा भ्रष्टाचार नियन्त्रण आयोगले कानून कार्यान्वयन, निरोधात्मक उपायहरू र शैक्षिक गतिविधिहरू सञ्चालनका लागि अधिकार प्राप्त गरेको देखिन्छ । नाइजेरियाले विद्यार्थीहरूसँग तथा अन्य व्यक्तिहरूसँग अन्तरक्रिया गरेको देखिन्छ भने भुटानले भ्रष्टाचारविरुद्ध असहिष्णुता अभिवृद्धिका लागि सामाजिक मिडिया तथा मूलधारका मिडियाहरूसँग प्रभावकारी समन्वय गर्ने, अधिवाचन नीति तथा IEC (Information, Education and Communication) सामग्रीहरूको विकासका लागि अन्य क्षेत्रहरूसँग निकटस्थ तरिकाले कार्य गरेको देखिन्छ । आयोगले समेत प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमलाई जोड दिँदै सामुदायिक शिक्षा, बैठक, अन्तरक्रिया, प्रचार प्रचारका सामग्री वितरण गर्दै आएको छ । सुशासन र सदाचारिता अभिवृद्धिका लागि यसलाई महत्वपूर्ण रणनीतिका रूपमा लिँदै आयोगले आगामी दिनमा विद्यालय तथा क्याम्पस स्तरमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरू, इन्जिनियर, प्राध्यापक, शिक्षक, मेडिकल डाक्टर आदि जस्ता व्यावसायिक संगठनमा आबद्ध सदस्यहरू, स्थानीय तहमा कार्यरत कार्यकारी प्रमुख, सचिव, विभिन्न उपभोक्ता समूह तथा उपभोक्ता मञ्चका पदाधिकारीहरू, संसद सदस्य तथा संसदीय समितिका पदाधिकारीहरूसँग सहकार्य अभिवृद्धि गर्दै प्रशिक्षण, बहस, पैरवी, प्रसारण र प्रकाशन, सूचना आदान प्रदान, जानकारी संप्रेषण, असल अभ्यासहरूबारे छलफल, प्रतियोगितात्मक कार्यक्रम, अन्तरक्रिया, गोष्ठी, सेमिनार, भ्रष्टाचार प्रतिरोधी भावना विकास गर्न र भ्रष्टाचारविरुद्ध जनमत तयार गर्न विभिन्न सरसामग्री प्रदर्शन तथा वितरण गर्ने कार्यलाई अभियानका रूपमा सञ्चालन गर्ने लक्ष्य लिएको छ ।

ज. निरोधात्मक कार्यक्रमहरूलाई संस्थागत बनाउने

आयोगले सरकारी तथा अर्ध सरकारी संघ संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरी भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक अवधारणापत्र तयार गरेको छ। विशेष गरी राष्ट्रिय सदाचार पद्धतिको विकास गर्न राष्ट्रिय नैतिकता र निष्ठा नीति (National Ethics and Integrity Policy) तयार गर्ने, प्रत्येक मन्त्रालय/विभागहरूमा सदाचार इकाइ गठन गरी Integrity Officer तोक्ने व्यवस्था गर्ने, Citizen Jury गठन गरी सार्वजनिक विकास निर्माण कार्यको अनुगमन तथा मूल्यांकनमा लाभग्राही पक्षको सहभागिता सुनिश्चित हुने पद्धति विकास गर्ने, भ्रष्टाचार हुनसक्ने जोखिमपूर्ण क्षेत्रहरूको पहिचान गरी तत् तत् क्षेत्रहरूको Corruption Prevention Guidelines (CPG) तयार गर्न पहल गर्ने, Corruption Prevention Guidelines (CPG) कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन गर्ने प्रणालीको विकास गर्ने, विभिन्न निकायहरूका सेवा संचालन

कार्यविधिहरूको पुनरावलोकन तथा परिमार्जन गर्ने, विभिन्न मन्त्रालय/निकायहरूमा गठन भएका सार्वजनिक खरिद इकाइहरूबाट निर्धारित कार्य सम्पादन भए नभएको (Functional) विषयमा नियमित अनुगमन गर्ने, भ्रष्टाचारका जोखिमपूर्ण क्षेत्रहरूको पहिचानका लागि अध्ययन गर्ने र त्यस्ता क्षेत्रहरूमा आयोगको निगरानी बढाउने, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट संचालित कार्यको प्रभावकारिता मापनका सूचकहरू विकास गरी अध्ययन अनुसन्धान गर्ने, आचारसंहिता, कार्यविधि तथा कार्ययोजनाहरूको कार्यान्वयनको अवस्थाबारे निरन्तर अनुगमन गर्ने पद्धतिको विकास गर्ने, विभिन्न निकायहरूबाट आयोगको निर्णय कार्यान्वयनको अवस्थाबारे नियमित अनुगमन गर्ने र यसको प्रभावबारे आवधिक समीक्षा गर्ने, सबै निकायहरूमा क्षतिपूर्तिसहितको नागरिक बडापत्र राखे व्यवस्थालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने, गराउने, सबै सार्वजनिक निकायहरूले आफ्नो काम कारबाहीमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता कायम राखे व्यवस्था गर्ने, सेवा प्रवाहमा संलग्न हुने प्रत्येक सरकारी निकायहरूमा Corruption Risk Assessment (Corruption Audit) पद्धतिको विकास गर्ने गरी कार्यक्रम तयार गर्ने ।

११.२.३ मानवीय संसाधन व्यवस्थापन गर्ने कार्यदिशा

संगठन विकासमा सर्वोपरि भूमिका रहने जनशक्ति नवरक्त सञ्चार प्रवाह गराउने माध्यम पनि हो । प्रविधिको विकाससँगै भ्रष्टाचारजन्य कार्यमा देखिएका विभिन्न रूपहरूलाई नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्न तथा कार्यसम्पादनलाई प्रभावकारी र नतिजामूलक बनाउन आयोगमा कार्यरत मानवीय जनशक्ति दक्ष हुनुपर्ने आवश्यकतालाई महसुस गरी आयोगले मानवीय संसाधन व्यवस्थापन गर्ने रणनीतिक अवधारणा लागू गरेको छ । आयोगले कर्मचारीहरूमा रहेको फरक फरक किसिमको ज्ञान, सीप, अनुभव, गुण र क्षमताको पहिचान र विकास गर्न प्रतिभा व्यवस्थापन (Talent Management) गर्ने, संगठनमा सूचना र ज्ञानको प्राप्ति, प्रशोधन, भण्डारण, सञ्चार र विकास गरी संगठनात्मक सिकाइका माध्यमबाट कार्यसम्पादनमा अभिवृद्धि गर्ने ज्ञानको व्यवस्थापन (Knowledge Management), संगठनको कार्य सम्पादनसँग सम्बन्धित विविध विषयहरूमा अध्ययन अनुसन्धान (Research & Development) गर्ने र सिकाइ र अध्ययनलाई प्रोत्साहित गर्ने वातावरण तयार गर्न सिकाइ संगठन (Learning Organization), समावेशी विकास र विविधताको सम्मान गरी संस्कार विकास (Culturally Competent) गर्ने गरी विविधता व्यवस्थापन (Diversity Management) गर्ने विषयमा जोड दिएको छ ।

त्यस्तै कर्मचारीलाई गैरमैदिक उपायहरूमार्फत संगठनभित्र टिकाई अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त गर्ने उद्देश्यले संगठन पुनर्संरचना तथा कर्मचारीहरूको दरबन्दी पुनरावलोकन गर्न मानव संसाधन व्यवस्थापन र विकाससम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरेको छ । आयोगले तालिमलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन अनुसन्धान तथा अभियोजनसम्बन्धी आधारभूत तालिमको लागि कार्यविधि र वैदेशिक तालिममा मनोनयन गर्ने मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । जनशक्ति विकासको उद्देश्य कामकारबाहीबारे सामान्य जानकारी दिने, अनुसन्धानसम्बन्धी ज्ञान, सीप तथा क्षमताको सुदृढीकरण र सहजीकरण गर्ने, भ्रष्टाचारजन्य कार्यको अनुसन्धानमा विदेशी अनुभव आदानप्रदान गर्ने तथा अभियोजन र तहकिकात गर्ने जस्ता विषयमा निरन्तर तालिम प्रदान गरी विशेष ज्ञान, सीप र क्षमताले दखल तथा नैतिकवान जनशक्तिको उत्पादन र परिचालन गर्ने रहेको छ । अन्ततः आयोगबाट दायर हुने भ्रष्टाचारजन्य मुद्दाहरूमा अधिकतम सफलता प्राप्त गरी आयोगप्रतिको जनविश्वास बढाउने ध्येय रहेको छ ।

आयोगले आगामी दिनमा कार्यरत जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यकताको पहिचान गरी सोही आधारमा मानव संसाधन विकास गर्न निम्न विषयमा जोड दिई कार्ययोजना तयार गरेको छः-

- क. **कार्य बाँडफाँड र प्रक्षेपण गर्ने (Grouping Jobs and Projection)**- अनुसन्धान, अभियोजन, व्यवस्थापन, निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक, सपोर्ट सर्भिस, प्रविधि व्यवस्थापन र कर्मचारीहरूको क्षमता, योग्यता, सीप, अनुभव आदि विषयमा प्रक्षेपण गर्ने।
- ख. **संगठन निर्माण**- महाशाखा/कार्यालय/अनुसन्धान टोली आदिको संगठनात्मक स्वरूप पुनरावलोकन गरी आवश्यकताका आधारमा उपयुक्त कर्मचारीहरूको चयन गर्ने।
- ग. **व्यावसायिक विकास कार्यक्रम (Professional Development Program)**- अभिमुखीकरण तालिम संचालन, आधारभूत अनुसन्धान तालिम संचालन, वैदेशिक तालिम सम्भाव्यता अध्ययन, खोजी तथा संचालन, राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय तहका विशेष अनुभव आदानप्रदान, भ्रष्टाचारका दृष्टिकोणले जोखिमयुक्त क्षेत्रको अनुसन्धानसम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने, प्रमुख आयुक्त तथा आयुक्तहरूबाट नीतिगत सुझाव लिने दिने प्रबन्ध गर्ने, विषयगत तालिमहरूको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने Training Manual विकास गरी सार्वजनिक खरिद, निर्माण, बैंकिङ, लेखा तथा राजस्व, भूमि प्रशासन, सूचना प्रविधि/फोरेन्सिक/सफ्टवेयर एवम् स्टिड अप्रेसन/इन्टेलिजेन्सलगायतका विषयमा तालिम दिने गरी रणनीतिको विकास गरेको छ ।
- घ. **वृत्ति विकास कार्यक्रम (Career Development Program)**- लामो अवधिको तालिमको खोजी (Long term courses, training), अध्ययन भ्रमण (Study Tour High Level, Senior Level, Mid-Level Officer), व्यावसायिक कोर्सहरूको खोजी (Professional Training Courses), प्राज्ञिक कोर्स अध्ययनको संभाव्यता खोजी (Academic Courses related to Job nature), स्वदेशी/विदेशी शैक्षिक संस्थासँगको सम्बन्ध, सहकार्यको सम्भावना खोजी, अध्ययनको लागि उपयुक्त उम्मेदवारको छनौट (Selection of Candidates),
- ङ. **अवकाश योजना (Retirement Program)**- अवकाश प्राप्त कर्मचारीको ज्ञान, सीपको उपयोग, हस्तान्तरणका योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने आदि ।

११.२.४ अनुसन्धान, अभियोजन तथा तहकिकातलाई प्रभावकारी बनाउने कार्यदिशा

यस सम्बन्धमा आन्तर्राष्ट्रिय प्रयासहरूको अध्ययन गर्दा Malaysian Anticorruption Commission (MACC), मलेसियाले Public Opinion नतिजाका आधारमा प्रत्येक वर्ष कार्यक्रम तथा नीतिहरूमा परिवर्तन गर्दै लैजाने, Corrupt Practices Investigation Bureau (CPIB), सिंगापुरले Law Enforcement, Prevention and Education लाई भ्रष्टाचार नियन्त्रणका प्रमुख रणनीतिको रूपमा लिएको, Directorate on Corruption and Economic Crime, (DCEC), बोत्सवानाले Assignment Studies हुने तथा Corruption Risk Assessment, Corruption Prevention Group, Code of Conduct मार्फत भ्रष्टाचारका सम्भाव्य क्षेत्रहरूको नियमित अनुगमन, निरीक्षण तथा निगरानी गरी भ्रष्टाचार हुनै नदिनेतर्फ सजक, Anti-corruption Commission, भुटानले भ्रष्टाचारका जोखिम क्षेत्रको पहिचान र निराकरणका लागि पाठ्यक्रममा निष्ठा र सदाचारसम्बन्धी विषयवस्तु समावेश, राष्ट्रियस्तरमा सर्वेक्षण र अनुसन्धान गर्ने, आध्यात्मिक, अनुसन्धानमूलक तथा शैक्षिक संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा भ्रष्टाचार सम्बन्धमा प्रमाणमा आधारित अनुसन्धान गर्ने जस्ता कार्य गरेको देखिएको छ । यसका

लागि आयोगले समेत भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन कायम गर्न अनुसन्धान, अभियोजन तथा तहकिकातलाई प्रभावकारी बनाउने तल उल्लेखित कार्य गर्ने गरी कार्यदिशा तय गरेको छ :-

क. वैज्ञानिक र प्रमाणमा आधारित अनुसन्धान पद्धतिको विकास गर्ने

आयोगको संवैधानिक दायित्व नै अनुसन्धान र तहकिकात गर्ने भएको हुनाले कार्यसम्पादनस्तरलाई नतिजामूलक बनाउन, विश्वस्तरमा प्रचलित अनुसन्धान पद्धतिको प्रयोग गर्दै अन्तर्राष्ट्रियस्तरको विश्वसनीयता र ख्याती कमाउन, आयोगमा प्राप्त उजुरी, विश्लेषण, प्रारम्भिक छानबिन, विस्तृत अनुसन्धान र अभियोजन गर्ने सबै प्रक्रिया वैज्ञानिक तथा प्रमाणमा आधारित हुनुपर्ने हुन्छ । यसका लागि आयोगले सरोकारवाला निकायबाट भरपर्दो सूचना संकलन गर्ने, वैज्ञानिक तरिकाले तथ्यहरूको प्रशोधन, विश्लेषण र प्रवाह गर्न दक्ष जनशक्तिको विकास र उपयोग गर्ने र आधुनिक प्रविधि र उपकरणको भरपुर प्रयोग गर्ने पद्धतिको विकास गर्न अनुसन्धानमा सामान्य आधारशिला खडा गरेको छ । भ्रष्टाचार र सेवा प्रवाहको सम्बन्धको अवस्था अध्ययन गर्न भ्रष्टाचार व्याप्त क्षेत्रमा सेवाग्राहीका धारणालाई समेट्ने गरी आयोगले शासकीय व्यवस्था र सेवाप्रवाह विषयमा अध्ययनको सुरुवात गरिसकेको छ । यस्तै, भरपर्दो र प्रभावकारी तथ्य संकलन गर्ने, अनुसन्धानमा लाग्ने समयावधि घटाउन र अनुसन्धानको नतिजाका कारण आयोगबाट दायर मुद्दामा अधिकतम सफलता प्राप्त गर्ने आयोगमा Digital Forensic Lab and Engineering Lab को स्थापना गरी कर्मचारीलाई तालिमसहित दक्ष बनाइएको तथा Digital Forensic Operational Manual तयार गरी अनुसन्धानसमेत सुरु भएको छ । भावी दिनमा यसको प्रभावकारिता अझै बढाउन अनुसन्धानमा दक्ष विज्ञहरूको उपयोग गर्दै भ्रष्टाचार व्याप्त भएका क्षेत्रमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने, सुशासन र सेवा प्रवाहमा रहेको जनविश्वाससम्बन्धी सर्भेक्षण गर्ने, आयोगको कामकारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउने सम्बन्धमा जनधारणाको संकलन र विश्लेषण गर्ने तथा यसका लागि यस्ता क्षेत्रमा अनुसन्धान गर्न दक्ष संस्थाहरूसँग सहकार्यसमेत गर्ने र सो प्राप्ति र नतिजाका आधारमा नयाँ नीति कार्यक्रम तय गर्ने रणनीति आयोगले लिएको छ ।

ख. भ्रष्टाचार व्याप्त क्षेत्रको पहिचान गरी ती क्षेत्रमा आयोगको निगरानी बढाउने

आयोगले विगतका वर्षदेखि नै त्यस्ता सम्भावित जोखिमका क्षेत्रमा निगरानी बढाउँदै आएको छ । गत वर्ष आयोगले त्यस्ता क्षेत्रमा स्टिड अप्रेसन गरिसकेको छ । आयोगमा परेका उजुरीहरूको संख्या, जनगुनासो बढी आउने क्षेत्र र अनुसन्धान तथा तहकिकातबाट प्राप्त प्रमाणसमेतका आधारमा भ्रष्टाचारजन्य कार्य र अनियमितता बढी हुने क्षेत्रमा आयोगको हस्तक्षेप अनिवार्य देखिएको छ । संघीयता कार्यान्वयनका सन्दर्भमा स्थानीय सरकारहरू संस्थागत नभइसकेको र बन्नुपर्ने कानूनी संरचना पनि तयार नभएको सन्दर्भमा शासकीय व्यवस्थालाई संस्थागत गरी भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने कार्य थप चुनौतीपूर्ण बनेको, कानूनका छिद्रहरू खोजी समयको मौका उठाउने कार्य बढ्दै गएको, संक्रमणकालको अनुचित फाइदा लिने प्रवृत्तिको नियन्त्रणमा विशेष जोड दिनुपर्ने आवश्यकतालाई मध्यनजर गर्दै Corruption Prone Zone हरूको पहिचान गर्न Corruption Risk Assessment गर्ने तथा सम्भावित जोखिमका क्षेत्रहरूमा सघन अनुगमन गर्न रणनीतिक कार्ययोजना तयार गरेको छ । यसरी पहिचान भएका भ्रष्टाचारजन्य जोखिमपूर्ण क्षेत्रको रोकथाम र नियन्त्रणका प्रवर्द्धनात्मक, संरक्षणात्मक र दण्डात्मक रणनीति सहितका आवश्यक कार्यक्रम तय गरिनेछ ।

ग. भ्रष्टाचारविरुद्ध क्रियाशील संघसंस्थाहरूसँग सम्बन्ध एवं सहकार्य प्रवर्द्धन गर्ने

शासन सञ्चालन र व्यवस्थापनमा सक्रियरूपमा सहभागी सरकार, निजी क्षेत्र र नागरिक समाजको सक्रिय सहभागिता, सहकार्य र समन्वयबाट मात्र भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्न सकिन्छ । विश्वमै संगठित अपराधका रूपमा मौलाएको भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सहकार्य र समन्वय (Co Governance and Network Governance) को अति आवश्यकता रहेको हुन्छ । थाइल्याण्डको Office of the National Anti-Corruption Commission (NACC) ले Develop collaboration between anti-corruption organizations and the networks of international organization भन्ने रणनीति नै राखी विभिन्न निकाय सम्मिलित Ethics and Integrity Promotion and corruption Prevention Group मार्फत प्रत्यक्ष रूपमा निरोधात्मक तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरेको देखिन्छ । यसका लागि विभिन्न देशको अध्ययनबाट मूलतः दण्डात्मक, निरोधात्मक तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरूलाई नै अघि बढाइएको देखिन्छ । भ्रष्टाचारजन्य कार्यका विरुद्ध शून्य सहनशीलता कायम गर्ने, पारदर्शी, जिम्मेवार र जवाफदेही कार्यको प्रवर्द्धनमार्फत सुशासन कायम गर्ने र सदाचारिता प्रवर्द्धन गर्ने कार्यमार्फत मापनयोग्य कार्य गरेका राज्यहरूसँग कूटनीतिक तहमा अन्तरसम्बन्धको विकास गर्ने कार्यलाई आयोगले प्राथमिकतामा राखेको छ । त्यस्तै सुशासनयुक्त कार्यमा क्रियाशील रहेका स्वदेशी तथा विदेशी संघसंस्थाहरू र नागरिक समाजसँग समेत सहकार्यको विकास गर्ने कार्यक्रमलाई जोड दिएको छ । यसका लागि आयोगले अन्तरदेशीय वैदेशिक भ्रमणहरूको आदानप्रदान गर्ने, अन्तर्राष्ट्रिय तहमा आयोजना गरिएका कार्यक्रममा सहभागिता जनाउँदै आफ्नो प्रतिबद्धता जाहेर गर्ने, विभिन्न संघ संस्थाहरूसँग छलफल, अन्तर्क्रिया गर्दै अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा सहकार्य अभिवृद्धिसम्बन्धी कार्यहरूमा समेत निरन्तर जोड दिनेछ ।

घ. अभियोजनसम्बन्धी कार्यलाई स्पष्ट व्यवस्था गरी एकरूपता ल्याउने

सार्वजनिक पद धारण गरेको कुनै व्यक्तिले कानूनबमोजिम भ्रष्टाचार मानिने कुनै काम गरेको देखिएमा त्यस्तो व्यक्ति र सो अपराधमा संलग्न अन्य व्यक्तिउपर अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, आयोग अन्तर्गतका कार्यालय एवं सम्बन्धित अनुसन्धान अधिकृतले अनुसन्धान र तहकिकात गरी कानूनबमोजिम अधिकार प्राप्त अदालतमा मुद्दा दायर गर्दा गरिने अभियोजनसम्बन्धी कार्यलाई मार्गदर्शन गर्न आवश्यक देखिएको छ । अभियोजनसम्बन्धी स्पष्ट नीतिको अभाव रहेको सन्दर्भमा अनावश्यक मुद्दामा अभियोजन गर्ने प्रवृत्तिको अन्त्य गर्न, आयोग र मातहतका सबै कार्यालयहरूको निर्णयमा एकरूपता कायम गर्न, अभियोजन सम्बन्धमा रहेका अस्पष्टता र द्विविधा हटाउनुपर्ने आवश्यकता समेत रहेको छ । यसबाट पर्याप्त प्रमाणको आधारमा मात्र मुद्दामा अभियोजन हुने हुँदा भ्रष्टाचारसम्बन्धी मुद्दाको सफलताको प्रतिशतमा वृद्धि हुने, आयोगको काम प्रभावकारी र एकरूपतापूर्ण हुनुका साथै भ्रष्टाचारसम्बन्धी मुद्दामा सफलताको प्रतिशतमा वृद्धि हुँदा आयोगप्रतिको जनविश्वासमा वृद्धि हुने अपेक्षासहित अन्य मुलुकहरूले अवलम्बन गरेका पद्धति र अभ्यासहरू समेत विश्लेषण गरी नेपालको विद्यमान कानून, अभ्यास र सम्मानित अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्तहरू समेतलाई दृष्टिगत गरी आयोगले अभियोजन नीति तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन लागेको छ ।

ड. अदालतबाट प्रतिपादित नजिरहरूको सँगालो प्रकाशन तथा तुलनात्मक अध्ययन, विश्लेषण गर्ने
आयोगले अनुसन्धानबाट प्राप्त प्रमाणका आधारमा अदालतमा दायर गरेका मुद्दाहरूको फैसला गर्ने क्रममा अदालतले विभिन्न नजिर तथा सिद्धान्तहरूको प्रतिपादन गरेको हुन्छ । त्यस्ता नजिरहरूलाई भावी दिनमा दायर हुने मुद्दाहरूमा प्रमाणका रूपमा उपयोग गर्ने, आयोगलाई असफल बनाइएका मुद्दाहरूका कारण, आधार र प्रमाण अध्ययन, विश्लेषण र मनन गर्न, विषयको प्रकृति र विविधताअनुसार फरक तरिकाले अनुसन्धान गर्न तथा मुद्दा तथा अभियोजन कार्यमा एकरूपता ल्याउन एवम् थप प्रमाणहरूको खोज र प्रयोग गर्नका लागि आवश्यक ठानी आयोगले अदालतबाट प्रतिपादित नजिरहरूको सँगालो प्रकाशन गर्ने कार्यलाई अन्तिम चरणमा पुऱ्याएको छ । यसबाट आयोगले भ्रष्टाचारजन्य कार्यमा तुलनात्मक अध्ययन र विश्लेषण गर्ने कार्यमा समेत उपयोगी हुने ठानेको छ ।

च. पुनरावेदन पुनरावलोकन गर्ने/नगर्नेसम्बन्धी स्पष्ट कार्यविधि र मापदण्डको विकास गर्ने
आयोगले अनुसन्धान र तहकिकातको कार्य सम्पन्न गरी आयोगको निर्णयअनुसार विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गर्ने गर्दछ । विशेष अदालतले फैसला गर्दा साक्षी प्रमाणको अदालतमा उपस्थित नभएका कारण आयोगले पेश गरेका प्रमाणहरू भेरिफाइ हुन नसक्दा आयोगविरुद्धको प्रमाणका रूपमा निर्णय गरिदिने र पुनरावेदन जाँदा प्रमाणको अभावमा सफलता नहुन सक्ने तथा सर्वोच्चमा पुनरावलोकनमा जाने सम्बन्धमा समेत अनुमानका भरमा जानुपर्ने देखिएको छ । आयोगले आगामी दिनमा प्रमाणको भार हेरी पुनरावेदन र पुनरावलोकनमा जाने नजानेसम्बन्धी विषयमा एकरूपता ल्याउन अन्तर्राष्ट्रिय तहमा प्रतिपादित सिद्धान्त, अहिलेसम्मका अभ्यास, प्रचलित मापदण्डसमेतको अध्ययन गरी स्पष्ट मापदण्ड तयार गर्नेछ ।

छ. रोक्का फुकुवा गर्ने नगर्नेसम्बन्धी स्पष्ट कार्यविधि तयार गर्ने
अनुसन्धानका सिलसिलामा आयोगबाट रोक्का राखिएका जग्गा, सम्पत्ति, नागरिकता, राहदानीलगायतका महत्वपूर्ण सम्पत्तिहरूको समयमा फुकुवा गर्नेसम्बन्धी स्पष्ट निर्देशिकाको अभाव रहेको, अनुसन्धान प्रक्रिया लामो भएको खण्डमा फुकुवा हुन नसक्ने, फुकुवा गर्ने व्यक्तिले निश्चित समयभित्र निवेदन नगर्ने तथा ढिलो अनुरोध गर्ने प्रवृत्तिसमेत देखिएकाले रोक्का राखिएको सम्पत्तिको एकमुष्ट विवरणलाई अभिलेखका रूपमा राखे एकद्वार प्रणालीको विकास गर्ने तथा निश्चित कानुनी विधि र प्रक्रिया अपनाई फुकुवा गर्ने पद्धति बसाउने कार्यविधि तयार गरिनेछ ।

११.२.५ सेवा प्रवाहमा सदाचारमूलक संस्कृतिको विकास र परिवर्तित कार्यव्यवहारको अनुगमन गर्ने कार्यदिशा

संयुक्त राष्ट्रसंघले सन् १९७० को दशकदेखि सार्वजनिक जीवनमा नैतिकताका मापदण्डहरूका बारेमा विशेष जोड दिएको देखिने, भ्रष्टाचारविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि, २००३ को धारा ८ मा सार्वजनिक अधिकारीहरूको आचारसंहितासम्बन्धी व्यवस्था गरेअनुरूप विभिन्न देशहरूले Integrity सम्बन्धी व्यवस्था गरेका छन् । भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न Malaysian Anticorruption Commission (MACC), मलेसियाले Integrity officer को व्यवस्था गरी भ्रष्टाचार बढी हुने कार्यालय/क्षेत्रहरूमा बढीमा २ वर्षका लागि काम गर्ने गरी खटाउने, Corrupt Practices Investigation Bureau (CPIB), सिंगापुरले Integrity, Teamwork and Devotion to duty लाई Core

Value को रूपमा लिएको, Anti-corruption Commission, भुटानले भ्रष्टाचारका जोखिम क्षेत्रको पहिचान र निराकरणका लागि पाठ्यक्रममा निष्ठा र सदाचारसम्बन्धी विषयवस्तु समावेश गरेको देखिन्छ भने नेपालले सुशासन (सञ्चालन र व्यवस्थापन) सम्बन्धी ऐन, २०६४ र नियमावली २०६५ को व्यवस्था गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको तथा निकायगत आचारसंहिताहरू बनाएको देखिए पनि प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयन हुन सकेको छैन । सरकारले आयोगको गत वर्षको सुझावलाई कार्यान्वयन गर्दै सार्वजनिक क्षेत्रमा सदाचारितासम्बन्धी नीति ल्याउने घोषणा गरेको छ । अतः अन्य देशका भ्रष्टाचार निवारण गर्ने निकायले समेत सदाचारितामार्फत सुशासन कायम गर्न जोड दिएको, अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धताअनुरूप सार्वजनिक पदाधिकारीहरूलाई सदाचारसम्बन्धी नियमहरूको परिपालन गर्ने गराउने कार्यमा आयोगको पनि दायित्व रहेको देखिएकाले सार्वजनिक पदाधिकारीबाट हुने भ्रष्टाचारजन्य कार्य र अनियमितता नियन्त्रण गर्न, परिवार, समाज र राष्ट्रलाई नै सदाचार पद्धतिमा हिँडाइ देशको सन्तुलित र स्वच्छ विकास गरी सुशासन कायम गर्न आयोग प्रतिबद्ध रहेको छ । यसका लागि आयोगले व्यावसायिक र संगठित क्षेत्रको आचारसंहिताको अनुगमन गर्ने, सार्वजनिक पदाधिकारीले पालन गर्नुपर्ने सदाचारिता र आचारसंहिताहरूसम्बन्धी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादनस्तरको निगरानी गर्ने तथा उनीहरूको सार्वजनिक जीवनपद्धतिको अध्ययन गर्न विशेष जोड दिनेछ ।

११.३ आयोगको प्रतिबद्धता

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग सार्वजनिक पदाधिकारीले गरेका भ्रष्टाचारजन्य कार्यमा अनुसन्धान र तहकिकात गरी मुद्दा दायर गर्ने संवैधानिक निकाय हो । यसले शासकीय प्रभावकारिता कायम गर्न भ्रष्टाचार नियन्त्रणका दण्डात्मक, उपचारात्मक र प्रवर्द्धनात्मक रणनीतिहरूको कार्यान्वयन गर्दै सुशासनयुक्त सुसभ्य समाजको स्थापना गर्न महत्वपूर्ण संवैधानिक दायित्व र जिम्मेवारी निर्वाह गर्दै आएको छ । आयोगले भ्रष्टाचारविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि, आयोगको संस्थागत रणनीति, भ्रष्टाचार नियन्त्रण ऐन तथा नियमावली र आयोगको ऐन तथा नियमावली लगायतका राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी प्रावधानअन्तर्गत रही अनुसन्धान र अभियोजनमा विगत समयदेखि कार्य गर्दै आएको छ । यस क्रममा सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन, सदाचारिता कायम गर्न र सुसंस्कृत समाजको स्थापना गर्न अनवरतरूपमा सेवारत रहेको विषय अकाट्य रहेको छ । संवैधानिक दायित्व र जिम्मेवारीलाई इमान्दारिताका साथ पूरा गर्न नीतिगत, कानूनी, संस्थागत र व्यावहारिक सुधारमा समेत निरन्तरता दिइरहेको छ । आयोग र अन्तर्गतका १० वटा कार्यालयले सेवाप्रवाहलाई जनस्तरमा पुऱ्याई शासनका मालिक जनताका गुनासा सुनेर समयमा नै सम्बोधन गरिरहेका छन् । विद्युतीय शासन कायम गर्ने आधारशिला प्रदान गर्न आयोगमा स्वचालित प्रणालीको सुरुवात गरिएको, सुशासन र सेवाप्रवाहको प्रभावकारिता सम्बन्धमा अध्ययन अनुसन्धानले प्रवेश गरेको, प्रमाणमा आधारित अनुसन्धानका लागि Engineering Lab, Forensic Lab, Polygraph Examination तथा आधुनिक विधि र प्रविधिको प्रयोग गर्ने, विशेषज्ञ सेवा लिने कार्यको सुरुवात गरिएको छ । नेपालमा सबै सार्वजनिक निकायमा कुनै न कुनै रूपमा भ्रष्टाचार मौलाएको, अनियमितता रहेको, सदाचार खस्किँदै गएको, अनुचित कार्य हेर्ने निकाय नतोकिएको भन्ने जनगुनासो प्यास रहेको सन्दर्भमा सार्वजनिक काम कारबाहीलाई थप प्रभावकारी बनाउन, विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा हुने अनियमितताले प्रक्रियागत ढिलासुस्तीबाट राज्यलाई पर्न जाने हानि नोक्सानी र जनताका अप्ठ्यारा परिस्थिति, हैरानी आदिलाई हटाई सरल, पारदर्शी र जिम्मेवारपूर्ण शासनप्रणालीको स्थापना गर्न आयोगले दण्डात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक रणनीतिलाई कार्यनीतिमा परिणत गरी योजनाबद्ध तरिकाले अगाडि

बढेको छ । आयोगका कामकारबाहीलाई सरलीकरण र विश्वसनीय बनाउँदै सार्वजनिक निकायमा स्वच्छ कार्य पद्धतिको विकास गर्ने आयोगको ध्येय रहेको छ ।

आधुनिकीकरण, विश्वव्यापीकरण र सूचना प्रविधिको विकास एवं विस्तारले विश्व मानचित्रमा विकासका अदभूत नमुनाहरूसँगै फरक तरिकाले सार्वजनिक सम्पत्तिको दोहन गर्ने र भ्रष्टाचार गर्ने कार्य बढेको, शासनको सञ्जालीकरणसँगै भ्रष्टाचारजन्य कार्य गर्ने तरिका र माध्यम फरक फरकरूपमा देखिएको तथा अकुत सम्पत्तिलाई अन्तर्राष्ट्रियकरण गरी शुद्धीकरण गर्ने प्रवृत्ति बढेको हुनाले यी विविध रूपाकार, रंगाकार र सारमा आयामित हुँदै गएका भ्रष्टाचारजन्य विषयहरूलाई तथ्यपूर्ण तरिकाले अनुसन्धान, तहकिकात र अभियोजन गर्न नयाँ विधि र प्रविधिको प्रयोग गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएकोले थप चुनौतीपूर्ण हुँदै गएको छ भने अर्कोतिर कुनै एक निकायले मात्र सार्वजनिक निकायका कामकारबाहीहरूमा पारदर्शिता कायम गर्ने, सार्वजनिक पदाधिकारीमा जिम्मेवारी र जवाफदेहिताको विकास गर्ने, शासन प्रणालीमा सदाचारयुक्त संस्कृतिको विकास गर्दै शासनमा प्रभावकारिता, सुशासनयुक्त समाज स्थापना गर्ने कार्य वास्तवमै चुनौतीपूर्ण रहेको छ ।

आयोगले संवैधानिक, नीतिगत र कानूनी जिम्मेवारी, दायित्व तथा काम, कर्तव्य र अधिकारलाई निर्वाह गर्दै प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयन गर्न कानूनी सुधार अन्तर्गत नयाँ कानूनहरूको तर्जुमा, साविक कानूनहरूमा आवश्यक परिमार्जन गर्ने तथा संस्थागत सुदृढीकरणतर्फ विशेष जोड दिनेछ। नेपालले भ्रष्टाचारविरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धिको पक्ष राष्ट्र भएको, विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय अनुबन्धहरूको कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता जाहेर गरेको तथा सुशासन, सदाचारिता, वित्तीय पारदर्शिता एवम् अकुत सम्पत्तिको सुदृढीकरणका विरुद्ध लगायतका शासकीय प्रभावकारिता कायम गर्ने सन्दर्भमा जाहेर गरेका प्रतिबद्धताबाट सिर्जित दायित्व र जिम्मेवारीलाई निर्वाह गर्न आवश्यकतानुसार नीतिगत, संस्थागत र कार्यगत व्यवस्था तथा प्रभावकारी कार्यान्वयनको वातावरण तयार गर्न पहल गर्नेछ । आयोगले गलत मनसायको मूलमन्त्र राखी भ्रष्टाचार र अनियमितता गर्ने पदाधिकारीलाई कानूनी कारबाहीको प्रक्रियामा पुऱ्याउन प्रमाणमा आधारित अनुसन्धान र तहकिकात गर्ने हो भने निर्दोष, इमान्दार र सदाचारी पदाधिकारीलाई थप हौसला प्रदान गरी प्रभावकारी सेवा प्रवाहका माध्यमबाट जनगुनासाको सम्बोधन गरी सुशासन स्थापना गर्न सकिन्छ । यसका लागि आयोगले विद्यमान कानूनको परिधिभित्र रही व्यक्तिको मानव अधिकारको सम्मान, व्यक्तिगत प्रतिष्ठाप्रति संवेदनशील रही अनुसन्धानलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै लगिनेछ। आयोगको संवैधानिक जिम्मेवारीअन्तर्गत अनुसन्धान, तहकिकात र अभियोजन कार्यमा उपयुक्त नीति, कार्यविधि र मार्गदर्शन तयार गरी सोही आधारमा निष्पक्ष, विश्वसनीय र वस्तुनिष्ठ पद्धतिको अवलम्बन गर्ने कुरामा समेत आयोग प्रतिबद्ध रहेको छ। आयोग भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन स्थापना गर्न शून्य सहनशीलताको रणनीति अपनाउने सरकारको नीतिगत कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने गरी सरकारी निकाय, अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्र, गैरसरकारी क्षेत्र, नागरिक समाज, संचार क्षेत्र, युवा, विद्यार्थीलगायतका बहुपक्षीय सरोकारवाला निकायहरूसँग सहकार्य र साझेदारी प्रवर्द्धन गर्न समेत कटिबद्ध छ।

अन्त्यमा आयोगले राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय तह र तप्काबाट सिर्जित दायित्व र जिम्मेवारीलाई निर्वाह गर्दै नागरिकको अपेक्षा र भरोसालाई पूरा गर्ने, शासकीय प्रबन्धलाई प्रभावकारी बनाई सुशासनयुक्त समाज बनाउने, अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा राष्ट्रिय शासनको प्रभावकारिता देखाई राष्ट्रिय सदाचारिता प्रवर्द्धन गर्ने कार्यमा नीतिगत सुधार, संस्थागत सुदृढीकरण, मानवीय संसाधन व्यवस्थापन, प्रमाणमा आधारित अनुसन्धान, प्रविधियुक्त स्वचालित कार्यप्रणालीको स्थापनामार्फत कार्यसम्पादनलाई नतिजामूलक र व्यावसायिक बनाउन आयोग पूर्ण प्रतिबद्ध रहेको छ ।

परिच्छेद-१२ उपसंहार

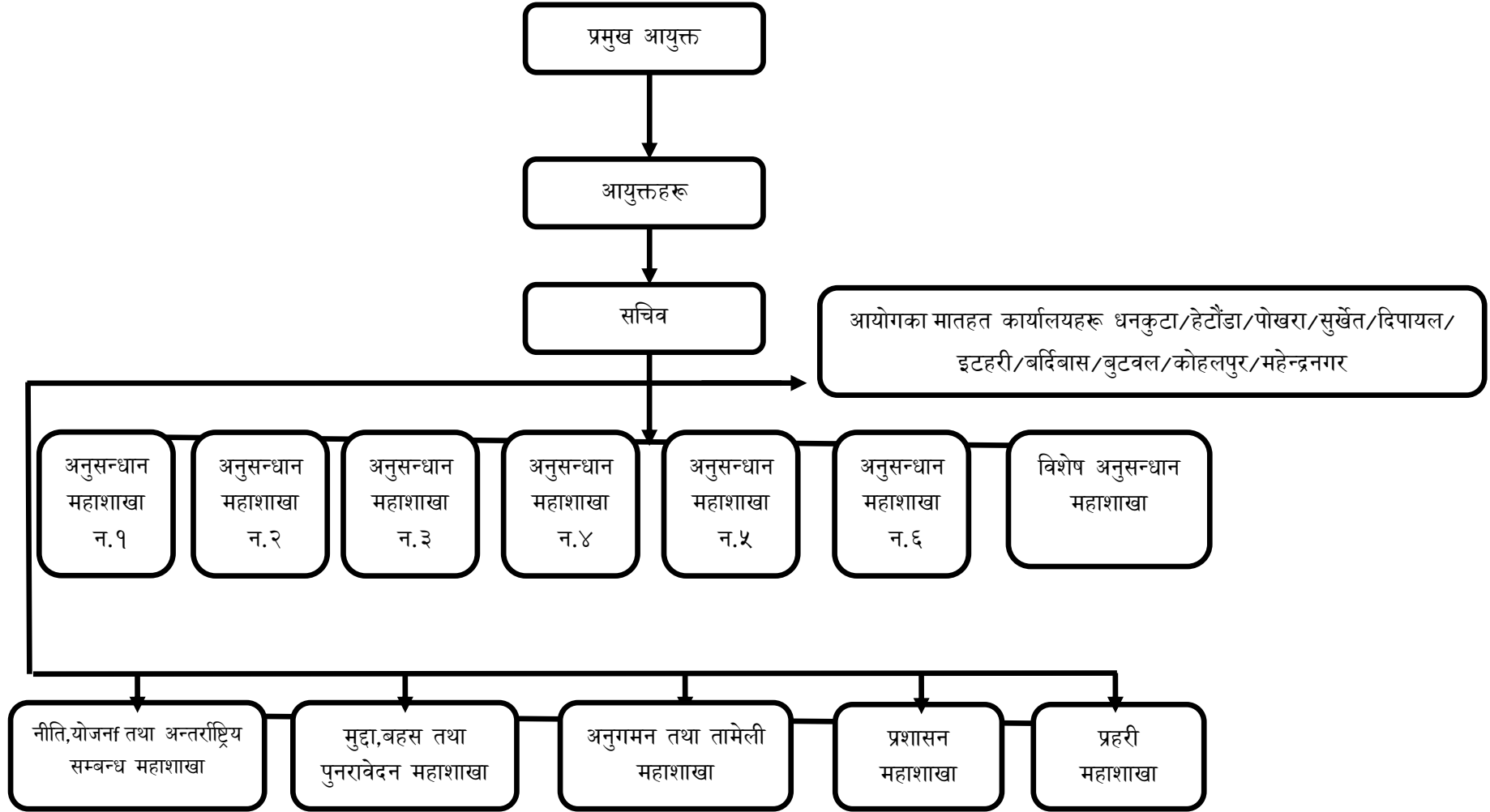
१. अखितयार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नेपालमा भ्रष्टाचार नियन्त्रणमार्फत् सुशासन र सदाचार प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले गठित एक स्वतन्त्र संवैधानिक निकाय हो । कुनै सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले भ्रष्टाचार गरी अखितयारको दुरुपयोग गरेको सम्बन्धमा कानूनबमोजिम अनुसन्धान गर्ने र अनुसन्धानबाट भ्रष्टाचार भएको देखिएमा सो कार्यमा संलग्न व्यक्तिउपर अधिकारप्राप्त अदालतमा मुद्दा दायर गर्नसक्ने जिम्मेवारी संविधानले अखितयार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई प्रदान गरेको छ । संविधान र कानूनले निर्धारण गरेको परिधिभित्र रही आयोगले भ्रष्टाचारजन्य कार्यको अनुसन्धान तथा अभियोजनसम्बन्धी कार्य गर्दै आएको छ । यसका साथै भ्रष्टाचारको रोकथामका लागि प्रवर्द्धनात्मक तथा निरोधात्मक कार्यक्रमहरू समेत आयोगले सञ्चालन गर्दै आएको छ । आयोगले आफ्नो काम, कर्तव्य र अधिकारलाई प्रभावकारीरूपमा सञ्चालन गर्नका लागि आवश्यक कार्यविधि, आचारसंहिता, रणनीति एवम् कार्ययोजना समेत तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । यी विभिन्न संयन्त्र अनुरूप आयोग निष्पक्ष, तटस्थ र वस्तुपरकदृष्टिले कार्य सम्पादन गर्न हरसम्भव प्रयत्नरत छ ।
२. मुलुकमा व्याप्त भ्रष्टाचारलाई नियन्त्रण गरी सुशासन र कानूनको शासन स्थापनामा सहयोग पुऱ्याउँदै अन्ततोगत्वा नेपाललाई भ्रष्टाचाररहित मुलुक बनाउने पवित्र उद्देश्यबाट आयोगको स्थापना भएको हो भन्ने मर्मलाई आत्मसात गर्दै आयोगले आफ्नो दीर्घकालीन सोच तथा परिलक्ष्य किटान गरेको छ । दीर्घकालीन सोचलाई मूर्तरूप दिन मुख्य रणनीतिका रूपमा प्रवर्द्धनात्मक, निरोधात्मक तथा दण्डात्मक रणनीति तथा परिपूरक रणनीतिका रूपमा क्षमता विकास, भ्रष्टाचारविरुद्धको सहकार्य र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तारलाई अंगीकार गरिएको छ । संविधान अनुसार भ्रष्टाचारजन्य कार्यको अनुसन्धान नै आयोगको प्रमुख कार्य भएकोले आयोगमा पर्न आएका उजुरीउपर आयोगले सबैभन्दा बढी स्रोत, साधन र श्रम उजुरीको अनुसन्धान कार्यमा नै लगाएको अवस्था छ । तर पनि अनुसन्धानको संवेदनशीलता, गोपनीयता र जटिलताको कारणले कानून एवम् कार्यविधिको पूर्ण परिपालना गर्दै यथेष्ट तथ्य र प्रमाण संकलनको कार्य सम्पन्न गर्दा यदाकदा अपेक्षितभन्दा बढी समय लाग्ने गरेको छ, यद्यपि आयोग यसमा गम्भीरतापूर्वक निरन्तररूपमा क्रियाशील रहेको तथ्य सर्वविदितै छ ।
३. मुलुकमा भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्ने लक्ष्य आयोगका उपचारात्मक कार्यबाट मात्रै हासिल हुनसक्दैन भन्ने तथ्यलाई मनन गरेर आयोगले भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सरोकारवालाहरूसँगको सहकार्यमा जोड दिँदै आएको छ । वास्तवमा भ्रष्टाचार नियन्त्रण आयोगको एकलो प्रयासबाट मात्रै किमार्थ सम्भव छैन, यसमा सरकारी निकायहरूका साथै गैरसरकारी क्षेत्र र नागरिक समाजको समेत निरन्तर सहयोग आवश्यक छ । सांस्कृतिक तथा प्राकृतिक विविधताले भरिपूर्ण राष्ट्र नेपाललाई आर्थिकरूपमा समेत सम्पन्न बनाउनका लागि सबै पक्षको प्रतिबद्धता र सहकार्य अपरिहार्य छ । भ्रष्टाचारलाई दुरुत्साहन तथा सदाचारलाई प्रोत्साहन गरी सुसंस्कृत तथा समृद्ध समाज निर्माणमा आयोगको प्रयासमा हातेमालो गर्न आयोग सबै नागरिक तथा संघसंस्थाहरूमा अपिल गर्दछ । साथै आफ्नो दायित्व र जिम्मेवारीलाई निष्पक्ष र वस्तुनिष्ठरूपमा निभाउनका लागि प्रतिबद्धतासमेत जाहेर गर्दछ ।

४. आयोगका लागि दण्डात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक गरी तीनवटै मुख्य रणनीति अनुसारका कार्यक्रमहरूमा सरोकारवालाको सहयोग र सहकार्यको ठूलो महत्व रहने गरेको छ । भ्रष्टाचारजन्य कार्यका विरुद्ध सरोकारवालाबाट प्राप्त हुने सूचना/उजुरी तथा प्रमाणहरूबाट आयोगलाई दण्डात्मक रणनीति अनुसारको अनुसन्धान र अभियोजनमा महत्वपूर्ण सहयोग पुग्दछ । विशेष गरी भ्रष्टाचारसम्बन्धी मुद्दाहरूमा सूचनादाता र साक्षीको सहयोग र सहकार्यले त्यस्तो भ्रष्टाचारजन्य कार्यमा संलग्न व्यक्तिहरूलाई कानूनबमोजिमको सजाय प्रदान गर्नमा महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ । सूचनादाता र साक्षीको सुरक्षासम्बन्धी कानूनको निर्माणमा आयोगले जोड दिँदै आएको छ । सूचनादाताहरूबाट निवेदन/उजुरीका रूपमा प्राप्त हुने सूचनाहरूले भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग पुग्ने हुँदा तथ्य र प्रमाणमा आधारित सूचना वा उजुरी आयोगमा प्राप्त हुन सकेको खण्डमा जन अपेक्षा अनुरूपको कार्यमा आयोग सधैं अग्रसर भई कार्य गर्न प्रतिबद्ध छ ।
५. मुलुकको राजनीतिक/सामाजिक/सांस्कृतिक पर्यावरणभित्रका विभिन्न कारक तत्वका कारण भ्रष्टाचारजन्य कार्य हुँदै आएको छ । सामाजिक परिवेशका कारण भ्रष्टाचार दिनानुदिन मौलाएको हुँदा यसलाई समयमा रोकथाम गर्नु अहिलेको अपरिहार्य आवश्यकता हो । यसका लागि राजनीतिक क्षेत्र, समाज र सर्वसाधारणको सक्रिय सहयोग र प्रतिबद्धता आवश्यक रहन्छ । दण्डको भयबाट मात्रै भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने कार्य सम्भव नहुने हुँदा यसका लागि नागरिक समाज सचेत हुनु जरुरी छ । यसैले सबै सरोकारवालाको सक्रिय सहभागिता आयोगको दीर्घकालीन लक्ष्य हो । आयोगले सबै सरोकारवालासँग प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक कार्यक्रमहरू अभियानकै रूपमा सञ्चालन गर्ने गरी कार्ययोजना बनाई सम्बन्धित निकायमा सम्प्रेषण गरिसकेको हुँदा उक्त कार्ययोजना मुताबिक स्थानीयतहसम्म भ्रष्टाचार नियन्त्रणका कार्यक्रम लैजान जिम्मेवार निकायहरू अग्रसर रहनुपर्ने आयोगले महसुस गरेको छ । भ्रष्टाचार नियन्त्रणका क्रियाकलापहरूलाई सबैको साझा कार्यक्रमका रूपमा अगाडि बढाउनका लागि आयोग सबैसँग हातेमालो गर्दै भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन प्रवर्द्धन गर्न कटिबद्ध रहेको छ ।
६. आगामी दिनमा भ्रष्टाचारविरुद्धका कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि आयोगले नीति, कार्यक्रम, कार्ययोजना बनाई लागू गर्ने कार्यको थालनी गरेको हुँदा यसमा आयोगको एकल प्रयासले मात्रै भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न सकिने अवस्था नभएकोले सरोकारवाला निकाय र नागरिक समाज यसप्रति जिम्मेवार हुनसकेको खण्डमा देशले विकासको फड्को मार्ने विश्वास आयोगले लिएको छ ।
७. आयोगले अनुसन्धानलाई थप व्यावहारिक र वैज्ञानिक बनाउनका लागि तथ्य र प्रमाणमा आधारित अनुसन्धानमा जोड दिँदै आएको छ । यसका लागि अभियोजनमा एकरूपता, कार्यविधिमा सरलीकरण तथा सूचनादाताको पहुँच र सुरक्षामा जोड दिने कार्यलाई अगाडि बढाइएको छ । नवीन प्रविधि र ज्ञानमा आधारित अनुसन्धान एवम् अभियोजन कार्यका लागि आयोगका कार्यालयको पुनर्संरचना, स्वचालित कार्यप्रणाली, कार्यसम्पादन व्यवस्थापन प्रणाली, संस्थागत स्मरण तथा अभिलेख व्यवस्थापन, भौतिक पूर्वाधार तथा स्रोत व्यवस्थापन, मानव संशासन व्यवस्थापन, रणनीतिक कार्यक्रमको सुदृढीकरण तथा स्थानीयकरण, प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक कार्यक्रमको सबलीकरणसहितको संस्थागत सुदृढीकरण गरी आयोगलाई थप मजबुत बनाउनेतर्फ कार्यक्रम थालनी गरिएको छ । यसले सरोकारवाला निकाय र आयोगबीच सुमधुर सम्बन्ध विकसित हुन गई वस्तुनिष्ठ अनुसन्धान हुने कुरामा आयोग विश्वस्त रहेको छ ।
८. संवैधानिक निकायका रूपमा स्थापित भएको आयोगले लामो समयदेखि भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी

सुशासन गर्ने कार्यमा सक्रिय योगदान दिंदै आएको छ । नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ तथा नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ मा आयोगलाई भ्रष्टाचारको अनुसन्धान, तहकिकात गरी अभियोजन गर्नेसम्मको अधिकार दिनुका साथै अनुसन्धानबाट अनुचित कार्य भए/गरेको देखिएमा विभागीय वा अन्य कारबाहीका लागि लेखी पठाउने समेतका अधिकार प्रदान गरिएको थियो । तर हाल नेपालको संविधानमा अनुचित कार्यसम्बन्धी अनुसन्धान गर्ने आयोगको अधिकार कटौती गरिएको छ । भ्रष्टाचार र अनुचित कार्य एकअर्काका परिपूरक एवम् अख्तियार दुरुपयोगका विषय भएकोले सोही अनुरूप परिभाषित गर्न उचित हुने राय आयोगबाट व्यक्त हुँदै आएको छ । अनुचित कार्यसम्बन्धी अनुसन्धान गर्ने काम आयोगमा निहित नहुँदा सुशासनमा अवरोध उत्पन्न भई भ्रष्टाचार बढेको देखिएको हुँदा अनुचित कार्यसम्बन्धी क्षेत्राधिकार आयोगमा रहने गरी व्यवस्था हुन जरूरी छ ।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको सङ्गठन तालिका

अनुसूची - १

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको स्वीकृत दरबन्दी

अनुसूची २ (क)

	सचिव रा.प. विशिष्ट श्रेणी	अप्राविधिकतर्फ						प्राविधिकतर्फ			अप्राविधिकतर्फ		प्राविधिकतर्फ		जम्मा (क)	प्रहरीतर्फ														जम्मा (ख)		श्रेणी बिहिन	पुल दरबन्दी		जम्मा (क+ख)		कुल जम्मा			
		सहसचिव वा सो सरह		उपसचिव वा सो सरह		शाखा अधिकृत वा सो सरह		सहसचिव वा सो सरह	उपसचिव वा सो सरह	शाखा अधिकृत वा सो सरह	ना.सु. वा सो सरह		खरिदार वा सो सरह	ना.सु. वा सो सरह		खरिदार वा सो सरह	अधिकृत स्तर	सहायक स्तर	प्रहरी नायव महानिरीक्षक	प्रहरी बरिष्ठ उपरीक्षक	प्रहरी उपरीक्षक	प्रहरी नायव उपरीक्षक	प्रमुख अनुसन्धान अधिकृत	प्रहरी निरीक्षक	अनुसन्धान अधिकृत	प्रहरी नायव निरीक्षक	बरिष्ठ अनुसन्धान सहायक	प्रहरी सहायक निरीक्षक	प्रहरी हवलदार	प्रहरी जवान	प्रहरी कार्यालय सहयोगी		अधिकृत स्तर	सहायक स्तर	सहायक स्तर	अधिकृत स्तर		सहायक स्तर	अधिकृत स्तर	सहायक स्तर
		प्रशासन	न्याय	प्रशासन	न्याय	प्रशासन	न्याय				प्रशासन	न्याय																												
केन्द्रीय कार्यालय	१	६	५	२२	११	४९	१४	१	११	४०	७४	३	६	५७	१	१६०	१४१	१	२	३	९	१	१९	२	१२	२	९	१२	५०	२	३७	१७	३३	२०	२०	१९७	३२१	५१८		
मातहत कार्यालय	०	५	०	७	५	३४	१२	०	०	७	३४	५	०	२४	०	७०	६३	०	०	१	१५	०	१०	०	१४	७	१२	१५	३५	०	३३	६२	५४	०	०	१०३	१९९	३०२		
जम्मा	१	११	५	२९	१६	८३	२६	१	११	४७	१०८	८	६	८१	१	२३०	२०४	१	२	११	२४	१	२९	२	२६	९	२१	२७	८५	२	७०	१६९	१४७	२०	२०	३००	५२०	६२०		

अनुसूची - ३

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग

टंगाल, काठमाडौं

आ.व २०७३।७४ सालको बजेट व्यवस्था

बार्षिक विनियोजन (थप समेत)	बजेट	खर्च		बांकी		
		निकासा	खर्च	निकासा मध्ये	निकासा नगरिएको	दुवै
१. ब.शि.नं २०६००१३ (नेपाल सरकार)	९१०५०००.००	९०३०२६२.८०	९०३०२६२.८०		७४७३७.२०	७४७३७.२०
ख. ब.शि.नं २०६०११३ (नेपाल सरकार)	६७२५०१०००.००	४८३९५७१५७.५४	४८३९५७१५७.५४		१८८५४३८४२.४६	१८८५४३८४२.४६
ग. ब.शि.नं २०६१०१३ (नेपाल सरकार)	९५१३५०००.००	६५५७३२०६.८०	६५५७३२०६.८०		२९५६१७९३.२०	२९५६१७९३.२०
घ. अर्थ बजेट (नेपाल सरकार)	१८४५६२६७.९७	१८४५६२६७.९७	१८४५६२६७.९७		०.००	०.००
चालु बजेट जम्मा	७९५१९७२६७.९७	५७७०१६८९५.११	५७७०१६८९५.११	०.००	२१८१८०३७२.८६	२१८१८०३७२.८६
२. पूँजीगत खर्च ब.शि.नं २०६१०१४ (नेपाल सरकार)	४०६८५५०००.००	२९३७९८०००.००	२९३७९८०००.००		११३०५७०००.००	११३०५७०००.००
पूँजीगत खर्च जम्मा	४०६८५५०००.००	२९३७९८०००.००	२९३७९८०००.००	०.००	११३०५७०००.००	११३०५७०००.००
३. पूँजीगत र चालु खर्च समेत जम्मा	१२०२०५२२६७.९७	८७०८१४८९५.११	८७०८१४८९५.११	०.००	३३१२३७३७२.८६	३३१२३७३७२.८६

१. राजस्व तर्फ

१.१ केन्द्रीय कार्यालय तर्फ प्रशासनिक दस्तुर, न्यायीक दस्तुर, दण्ड जरीवाना र जफत, प्रशासनिक दण्ड जरिवाना जफत, सरकारी सामान बिक्रीको आय समेत गरी जम्मा रु

जम्मा राजस्व

५५५५०४७.००
५५५५०४७.००

आ.व २०७३।७४को धरौटी तर्फ

१. केन्द्र तर्फ तथा अन्तरगतका १० कार्यालयहरूको धरौटी

आ.व २०७३।७४ का लागी जिम्मेवारी सरेको धरौटी

२०७३ श्रावण देखि २०७४आषाढ मसान्त सम्मको जम्मा धरौटी

२०७३ श्रावण देखि २०७४ आषाढ मसान्त सम्मको फिर्ता जम्मा धरौटी

२०७४ आषाढ मसान्त सम्मको बाँकि धरौटी

४५७५७६६८.३२
२००४७९७४.४०
१३२६७१२८.००
५२५३८५१४.७२

अनुसूची-४ (क)

आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा आयोग र मातहत कार्यालयहरूमा परेका कुल उजुरीहरूमध्ये विस्तृत अनुसन्धानका लागि अनुसन्धान अधिकृत तोकिएको, कारवाहीका लागि लेखी पठाएको, प्रारम्भिक अनुसन्धानबाट तामेली भएको र आगामी आर्थिक वर्षमा जिम्मेवारी सरेको महाशाखा एवं निकायगत विवरण :

महाशाखा	मन्त्रालय/निकाय	जम्मा उजुरी (संख्या)	जम्मा फछ्यौट (संख्या)	फछ्यौटमध्ये			आगामी वर्षमा जिम्मेवारी सरेको (संख्या)
				विस्तृत अनुसन्धानमा गएको (संख्या)	प्रारम्भिक अनुसन्धानबाट तामेली (संख्या)	विविध कारवाही (संख्या)	
१	गृह	७०५	५९९	४	२२३	३७२	१०६
	अर्थ	४२०	३०८	४	१३०	१७४	११२
	भौ.पु. तथा यातायात	३७१	३०५	१३	१५६	१३६	६६
	उर्जा	२०९	१७६	७	८०	८९	३३
	सुचना तथा संचार	१६०	११५	३	६२	५०	४५
महाशाखा नं. १ को जम्मा		१८६५	१५०३	३१	६५१	८२१	३६२
२	कृषि/पशुपंक्षी	२४०	१९६	१	११६	७९	४४
	भुमिसुधार	९६२	६३३	३५	४१७	१८१	३२९
	विज्ञान तथा प्रविधि	१९	१८	०	१५	३	१
	सामान्य प्रशासन	३१	२९	०	२०	९	२
	कानून	२७	२७	०	१६	११	०
	रक्षा	६	६	०	२	४	०
महाशाखा नं. २ को जम्मा		१२८५	९०९	३६	५८६	२८७	३७६
३	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	२४९	१७०	१	८७	८२	७९
	महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण	१४५	१२१	१	६१	५९	२४
	उद्योग	१३२	१०३	२	४७	५४	२९
	सहकारी तथा गरिवी निवारण	६२	४९	०	१२	३७	१३
	वन तथा भूसंरक्षण	२४८	२१०	१	७७	१३२	३८
	श्रम तथा रोजगार	१४९	१२३	१	३५	८७	२६
	जनसंख्या तथा वातावरण	४९	३२	०	१९	१३	१७
महाशाखा नं. ३ को जम्मा		१०३४	८०८	६	३३८	४६४	२२६
४	स्वास्थ्य मन्त्रालय	६३८	४९०	४	२५१	२३५	१४८

महाशाखा	मन्त्रालय/निकाय	जम्मा उजुरी (संख्या)	जम्मा फछ्यौट (संख्या)	फछ्यौटमध्ये			आगामी वर्षमा जिम्मेवारी सरेको (संख्या)
				विस्तृत अनुसन्धानमा गएको (संख्या)	प्रारम्भिक अनुसन्धानबाट तामेली (संख्या)	विविध कारवाही (संख्या)	
	वाणिज्य	२९	२७	२	१७	८	२
	आपूर्ति	८५	७३	१	४५	२७	१२
	युवा तथा खेलकुद	७०	३७	१	२१	१५	३३
	खानेपानी तथा सरसफाई	१३५	८२	०	४६	३६	५३
	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषदको का.	१२६	९६	३	८५	८	३०
	राष्ट्रिय योजना आयोग	४	४	०	४	०	०
महाशाखा नं. ४ को जम्मा		१०८७	८०९	११	४६९	३२९	२७८
५	शिक्षा मन्त्रालय	१४८२	१२१५	११	५६३	६४१	२६७
	सिचाई मन्त्रालय	११९	९५	२	५७	३६	२४
	परराष्ट्र मन्त्रालय	३०	२२	३	१३	६	८
	शान्ती तथा पुन निर्माण	७	६	०	३	३	१
	सार्वजनिक खरीद अनुगमन का.	२	२	०	१	१	०
	महालेखा नियन्त्रकको कार्यालय	६	६	०	४	२	०
	लोकसेवा आयोग	९	९	०	२	७	०
	निर्वाचन आयोग	१४	१४	०	१३	१	०
	राष्ट्रिय मानवअधिकार आ.	३	३	०	१	२	०
	राष्ट्रिय महिला आयोग	१	१	०	१	०	०
महालेखा परिक्षकको कार्यालय	३	३	०		३	०	
महाशाखा नं. ५ को जम्मा		१६७६	१३७६	१६	६५८	७०२	३००
६	सघीय मामिला तथा स्था. विकास	१४८७	११४३	२०	५५२	५७१	३४४
	शहरी विकास	१५३	१०६	१	६५	४०	४७
	राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण		०	०	०	०	०
	नेपाल ट्रष्टको कार्यालय		०	०	०	०	०
	राष्ट्रपतिको कार्यालय		०	०	०	०	०

महाशाखा	मन्त्रालय/निकाय	जम्मा उजुरी (संख्या)	जम्मा फछ्यौट (संख्या)	फछ्यौटमध्ये			आगामी वर्षमा जिम्मेवारी सरेको (संख्या)
				विस्तृत अनुसन्धानमा गएको (संख्या)	प्रारम्भिक अनुसन्धानबाट तामेली (संख्या)	विविध कारवाही (संख्या)	
	उप-राष्ट्रपति कार्यालय		०	०	०	०	०
	महान्याधिकारको कार्यालय	६	६	०	३	३	०
महाशाखा नं. ६ को जम्मा		१६४६	१२५५	२१	६२०	६१४	३९१
७	विशेष अनुसन्धान महाशाखा	२३७९	५४५	१९	३३३	१९३	१८३४
विशेष अनुसन्धान महाशाखाको जम्मा		२३७९	५४५	१९	३३३	१९३	१८३४
८	शैक्षिक प्रमाणपत्र छानबिन इकाई	२११८	४१०	४०	२९७	७३	१७०८
९	इजाजत छानबिन इकाई	३	२	०	२	०	१
१०	मातहत कार्यालय (इटहरी+धनकुटा)	१२२७	८८७	२८	५८३	२७६	३४०
११	मातहत कार्यालय (हेटौडा+बर्दिवास)	१४४६	९२८	१९	७९४	११५	५१८
१२	मातहत कार्यालय (पोखरा+बुटवल)	१५६२	१०२२	२१	५२७	४७४	५४०
१३	मातहत कार्यालय (सुर्खेत+कोहलपुर)	११८४	७१२	४४	५७६	९२	४७२
१४	मातहत कार्यालय (कंचनपुर+दिपायल)	१०६८	६९५	१४	६३१	५०	३७३
कुल जम्मा		१९५८०	११८६१	३०६	७०६५	४४९०	७७१९

अनुसूची-५

नेपाल राजपत्र, खण्ड ६४, संख्या ३४, भाग ४, मिति २०७१/९/२८ को सूचना अनुसार अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट आ.व.२०७३/७४ मा कारवाही भएका उजुरीहरूको संख्यात्मक विवरणः-

सि.नं.	जिल्ला प्रशासन कार्यालयको नाम	जम्मा उजुरी संख्या	बाँकी उजुरीहरू
पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्र			
१	ताप्लेजुङ	४	२
२	पाँचथर	१२	१२
३	संखुवासभा	११	२
४	भोजपुर	५	१
५	सोलुखुम्बु	१६	४
६	ओखलढुङ्गा	७	२
७	खोटाङ	१४	८
मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र			
८	धादिङ	०	०
९	काभ्रेपलाञ्चोक	०	०
१०	सिन्धुपाल्चोक	१७	१५
११	नुवाकोट	१७	१४
१२	रसुवा	०	०
पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र			
१३	मनाङ	०	०
१४	मुस्ताङ	०	०
१५	गोर्खा	१	०
१६	लमजुङ	४	१
१७	अर्घाखाँची	१०	१
१८	गुल्मी	२	२
मध्यपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र			
१९	हुम्ला	७	०
२०	जुम्ला	८	२
२१	मुगु	१७	३
२२	डोल्पा	०	०

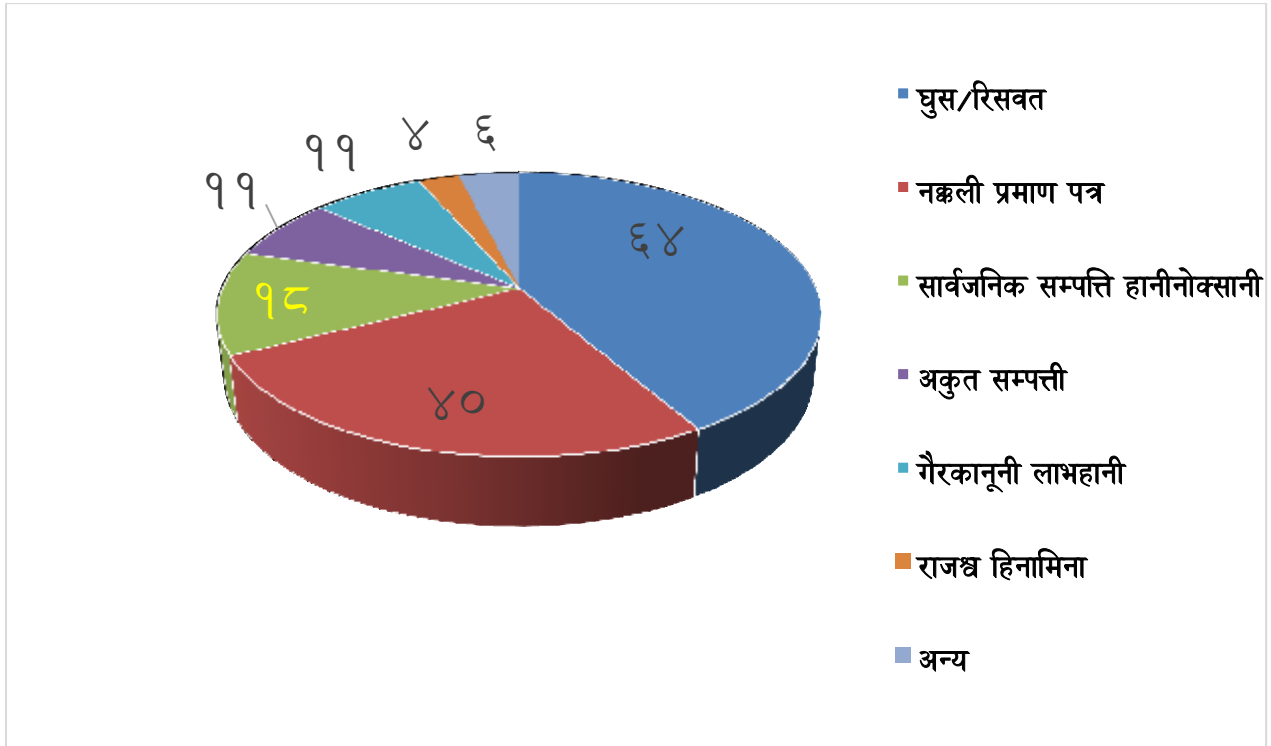
२३	कलिकोट	०	०
२४	जाजरकोट	६	२
२५	रुकुम	१२	९
२६	रोल्पा	०	०
२७	सल्यान	०	०
२८	प्युठान	०	०
सुदूर पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र			
२९	बैतडी	०	०
३०	बझाङ	०	०
३१	बाजुरा	८	१
३२	अछाम	४	०
जम्मा		१८१	११

विभिन्न मन्त्रालय/निकायहरूको विस्तृत अनुसन्धान भएका उजुरीहरूको अनुसन्धानको क्षेत्र अनुसारको विवरण

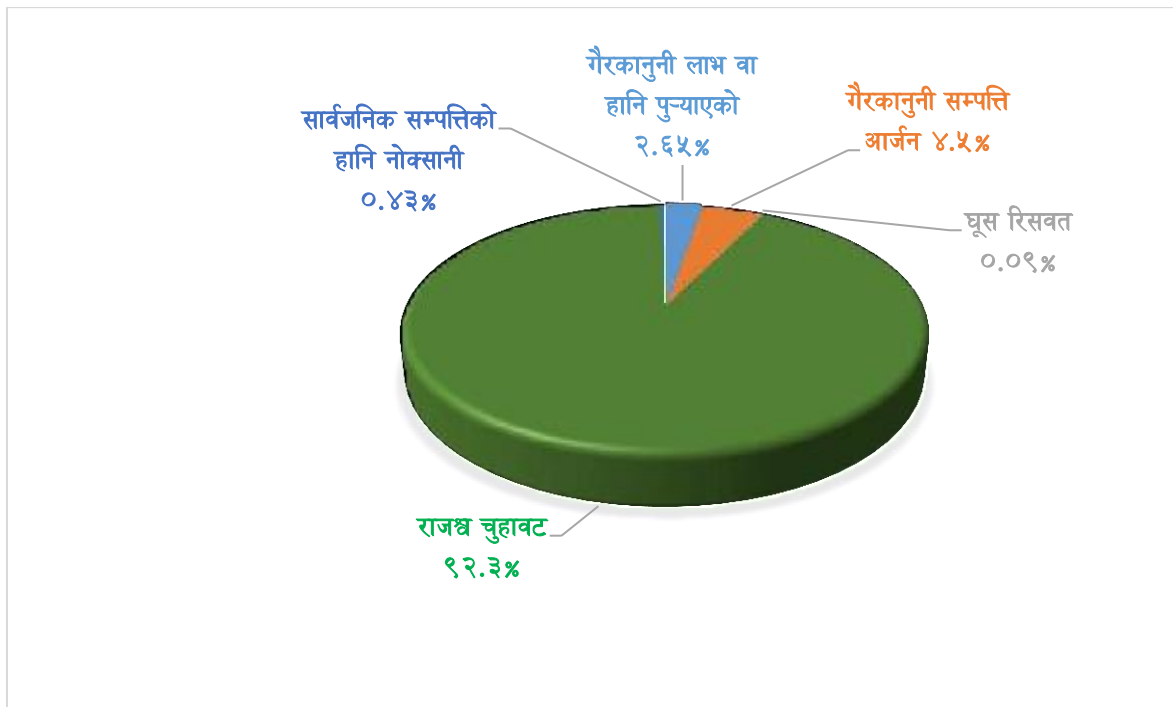
मन्त्रालय/निकाय	झुठा शैक्षिक प्रमाणपत्र	सार्वजनिक सम्पत्तिको हानि नोक्सानी	रिसवत/घूस	गैरकानूनी लाभ वा हानि पुऱ्याएको	गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जन	राजस्व चुहावट	विविध	जम्मा
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	१	०	१	०	०	२	४
अर्थ	१	२	१	५	९	१	०	१९
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात	०	८	७	११	२	१	१	३०
सहरी विकास	०	४	१	३	०	०	०	८
सहकारी तथा गरिबी निवारण	१	१	०	२	०	०	०	४
वाणिज्य	०	३	०	२	०	०	१	६
वन तथा भू-संरक्षण	१	१५	३	७	४	०	०	३०
कृषि विकास	१	७	२	४	०	०	०	१४
भूमिसुधार तथा व्यवस्था	०	४६	२२	१९	२	२	११	१०२
गृह	४	२	३	९	४	१	२	२५
परराष्ट्र	०	१	०	३	०	१	०	५
महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	०	१	०	०	०	०	०	१
संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	१	५	०	२	०	०	०	८

मन्त्रालय/निकाय	झुठा शैक्षिक प्रमाणपत्र	सार्वजनिक सम्पत्तिको हानि नोक्सानी	रिसवत/घूस	गैरकानूनी लाभ वा हानि पुन्याएको	गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जन	राजस्व चुहावट	विविध	जम्मा
कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला	०	०	२	०	५	०	१	८
युवा तथा खेलकुद	०	१	०	०	०	०	०	१
उद्योग	१	३	३	८	०	०	०	१५
श्रम तथा रोजगार	०	२	१	५	२	०	१	११
सिंचाइ	१	४	२	३	०	०	०	१०
ऊर्जा	०	९	३	४	३	०	०	१९
सूचना तथा संचार	१	५	०	१	०	०	०	७
स्वास्थ्य	१६	१६	०	१९	३	०	१	५५
शिक्षा	३०	८३	६	५९	८	०	६	१९२
संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास	३	५६	१३	१७	६	१	१	९७
खानेपानी तथा सरसफाइ	१	७	२	४	०	०	०	१४
पशुपंक्षी विकास	०	५	०	३	०	०	०	८
आपूर्ति	०	०	०	१	०	०	०	१
राष्ट्रिय योजना आयोग	०	०	०	१	०	०	०	१
जम्मा	६२	२८७	७१	१९३	४८	७	२७	६९५

आ.व.२०७३/७४ मा विशेष अदालतमा दायर भएका विभिन्न प्रकृतिका मुद्दाहरूको संख्या

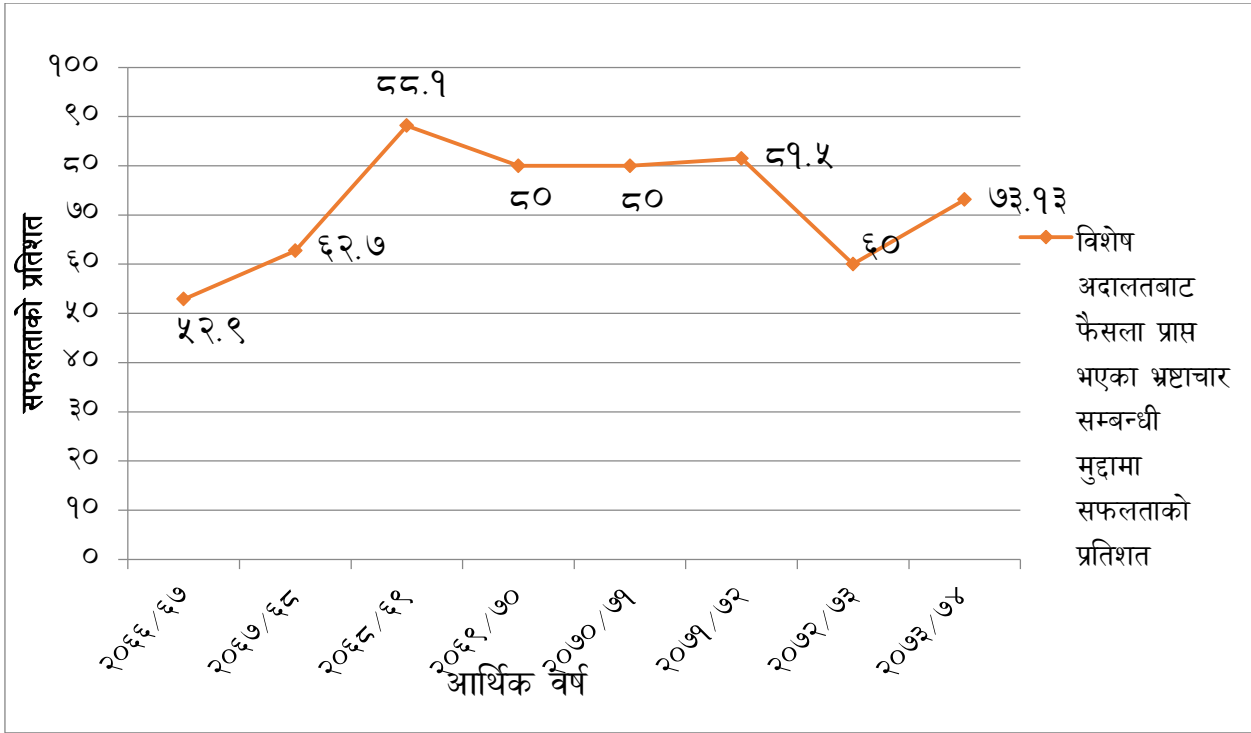

आ.व. २०७३/७४ मा विभिन्न प्रकृतिका मुद्दाहरूमा मागदाबी लिइएको बिगोको प्रतिशत

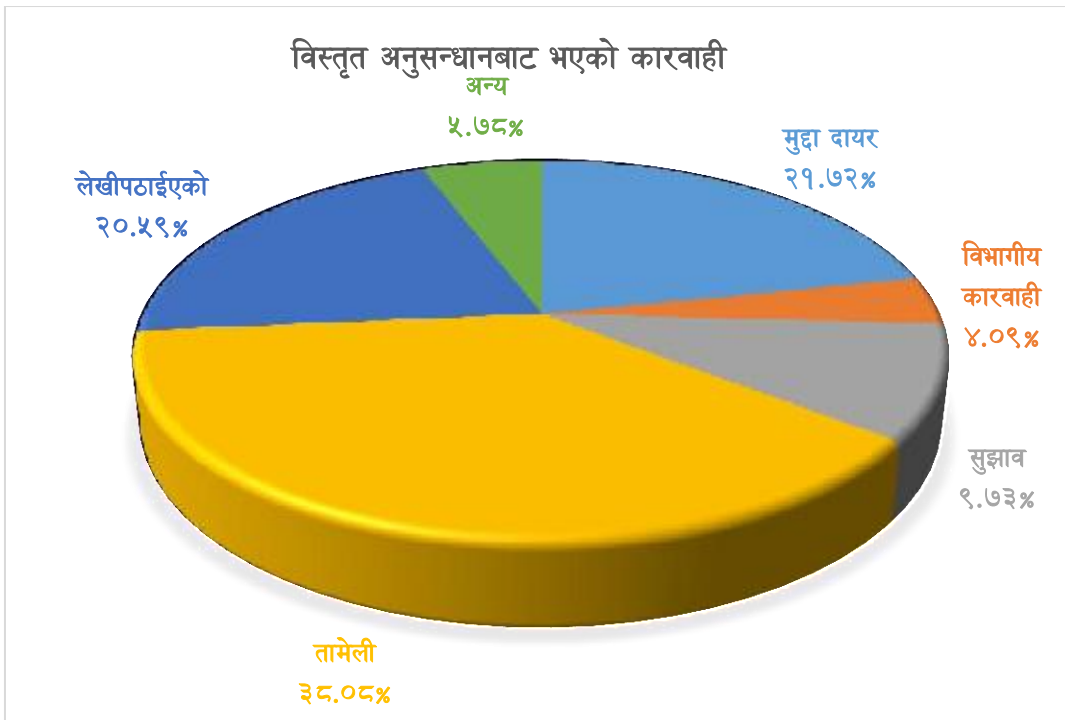
अनुसूची -द(ख)

विशेष अदालतबाट फैसला भएका भ्रष्टाचारसम्बन्धी मुद्दाहरूमा सफलताको प्रतिशत

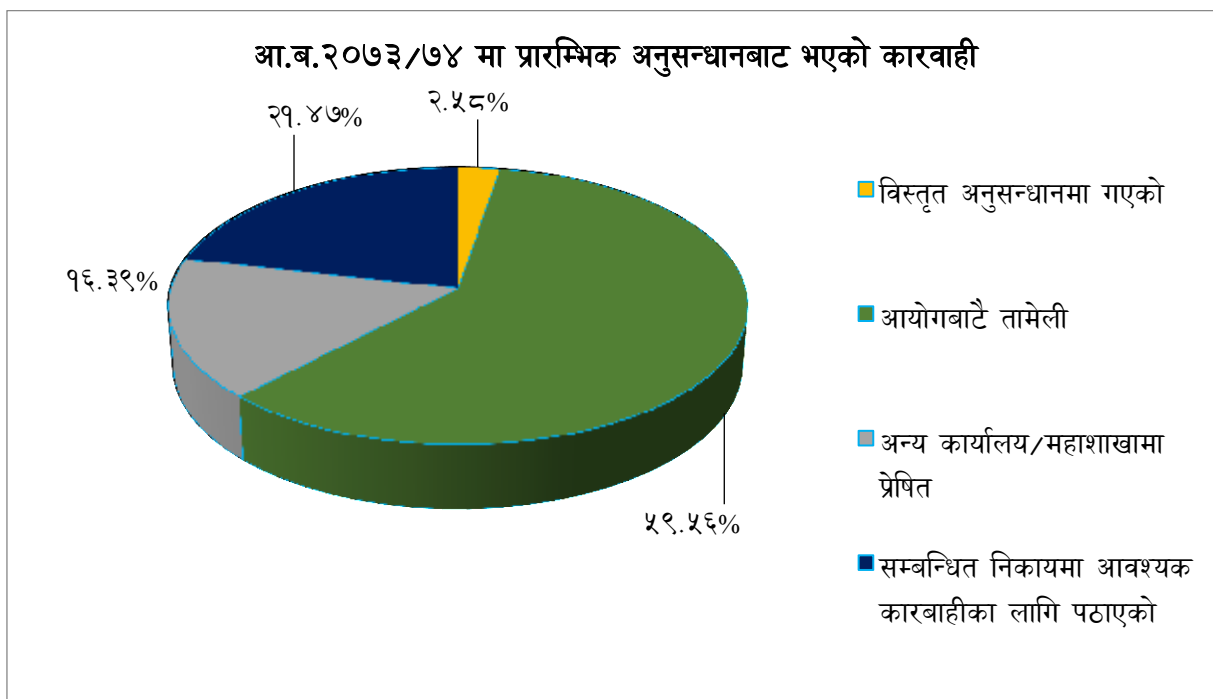

अनुसूची -द(ग)

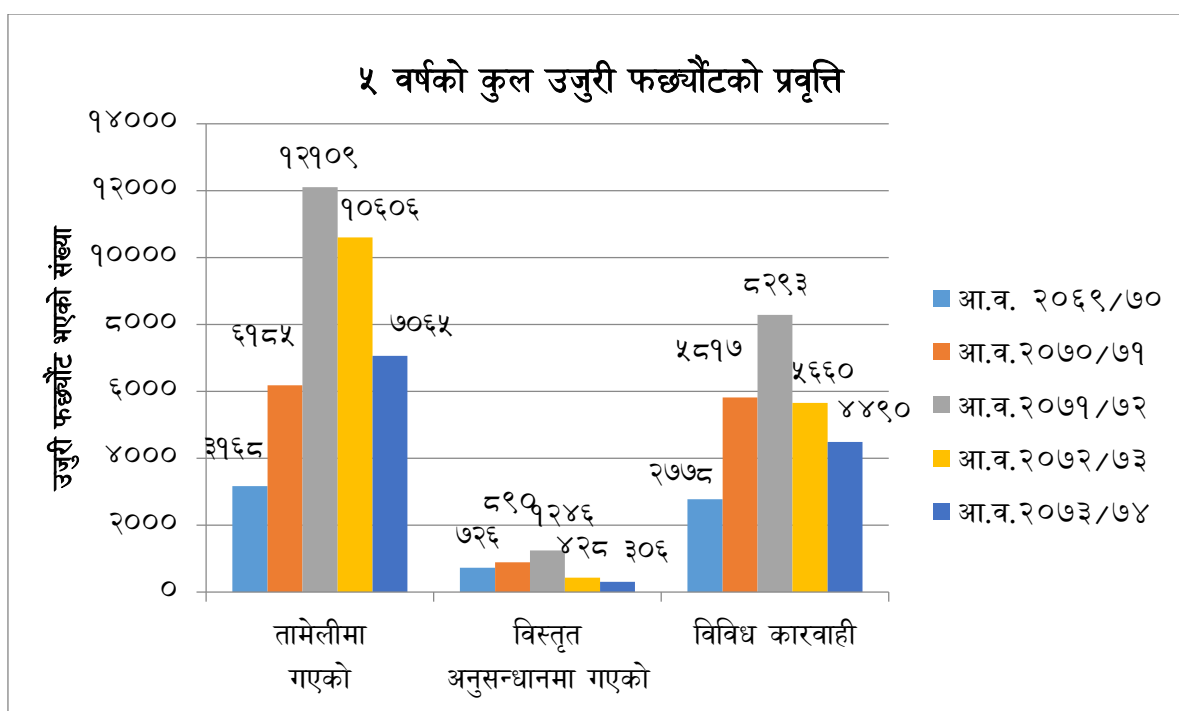
आ.व.२०७३/७४ मा विस्तृत अनुसन्धानबाट भएको कारवाहीको विवरण

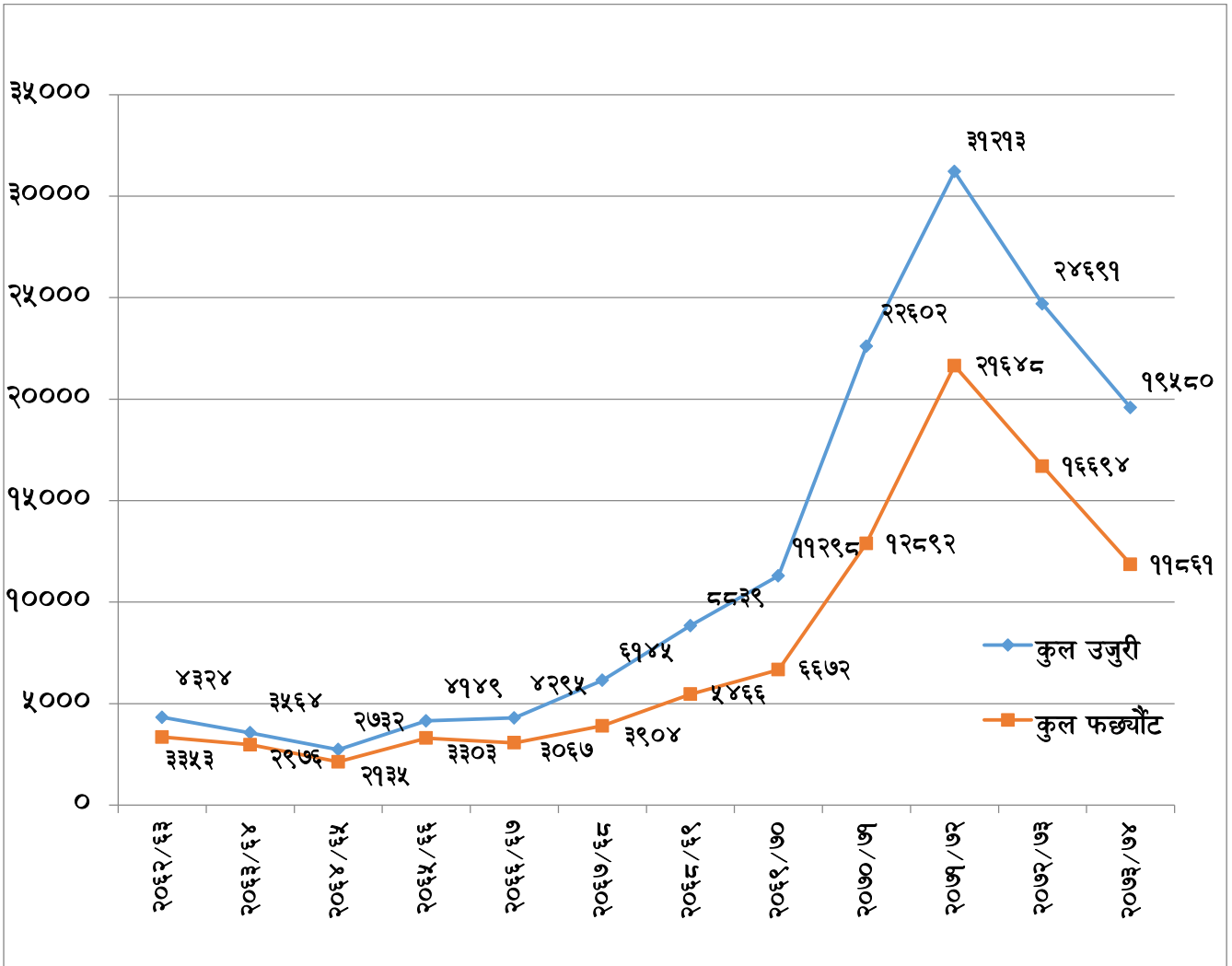
आ.व.२०७३/७४ मा प्रारम्भिक छानबिनबाट भएको कारवाहीको विवरण

विगत ५ वर्षको कुल उजुरी फछ्यौटको प्रवृत्ति

विभिन्न आर्थिक वर्षहरूमा जम्मा उजुरी संख्या र फछ्यौटको प्रवृत्ति

आ.व. २०७२/७३ मा विस्तृत अनुसन्धानबाट विभिन्न कारबाहीमा भएका आयोगका निर्णयहरूको

मन्त्रालय/निकायगत विवरण

मन्त्रालय/निकाय	मुद्दा दायर गर्ने	विभागीय कारबाहीको सिफारिस	असुल उपर गर्ने	सुझाव	ध्यानाकर्षण गरिएको	लेखी पठाइएको	तामेली	मुलतवी	अन्य
अर्थ	४	०	१	३	०	२	९	०	०
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात	९	१	०	२	०	६	११	२	०
सहरी विकास	२	०	०	१	०	२	३	०	०
सहकारी तथा गरिबी निवारण	१	०	०	०	०	१	२	०	०
वाणिज्य	०	०	०	१	०	१	२	१	०
वन तथा भू-संरक्षण	४	२	३	२	०	६	१३	०	१
कृषि विकास	३	२	०	३	०	१	५	०	०
भूमिसुधार तथा व्यवस्था	२७	५	०	१०	१	३३	२१	६	४
गृह	८	२	०	२	०	५	७	१	०
परराष्ट्र	०	०	०	२	०	१	२	०	०
महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	०	०	०	०	०	०	१	०	०
संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	१	०	०	०	०	१	५	१	०
कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला	३	०	०	०	०	१	५	०	०

मन्त्रालय/निकाय	मुद्दा दायर गर्ने	विभागीय कारबाहीको सिफारिस	असुल उपर गर्ने	सुझाव	ध्यानाकर्षण गरिएको	लेखी पठाइएको	तामेली	मुलतवी	अन्य
युवा तथा खेलकुद	०	०	०	०	०	०	१	०	०
उद्योग	३	०	०	२	०	३	४	१	०
श्रम तथा रोजगार	१	१	०	१	०	२	५	१	०
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	१	०	०	०	०	१	२	०	०
सिंचाइ	२	०	०	१	०	२	३	१	०
ऊर्जा	५	०	०	३	०	२	८	०	०
सूचना तथा संचार	२	१	१	०	०	२	१	०	०
स्वास्थ्य	१४	०	०	६	१	१०	२४	०	०
शिक्षा	३७	११	४	२१	०	४५	८०	०	१
संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास	२४	२	६	८	०	१२	४६	३	०
खानेपानी तथा सरसफाइ	२	१	०	०	०	२	८	०	०
पशुपंक्षी विकास	१	१	१	१	०	४	१	०	०
आपूर्ति	०	०	०	०	०	०	१	०	०
राष्ट्रिय योजना आयोग	०	०	०	०	०	१	०	०	०
जम्मा	१५४	२९	१६	६९	२	१४६	२७०	१७	६